LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.289

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐՔԵՒԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՕՐ 1 ՕԳՈՍՏՈՍ MERCREDI 1 Aout 1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2561

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔՍԱՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԵԻ ԱՅՍՕՐ

— o.o —

Ձիւղ քսան տարի առաջ, այս օրն էր որ կը պայթէր Մեծ Պատերազմը, աչխարհասփիւռ հայութեան ցնցումներով…

Ամբողջ 52 ամիս, արիւնը հոսեցաւ գետերու պէս, Եւրոպայի, Ասիոյ եւ Ափրիկէի մէջ։

Առաջին թնդանօթը հազիւ արձակուած, արդէն զէնքի տակ էին քսան միլիոն զինուորներ՝ Եւրոպայի մէջ։ Երբ կռիւը տաք – ցաւ, այս անհամար բանակին տասը միլիոնը կը գտնուէր ռազմադաշտին վրայ։

Եւ մարդիկ, ա՛յն օրուան սակերով, կը հաչուէին թէ պատեհ – րագրը երեք հարիւր միլիոն ֆրանքի կը նստի ամէն օր։

Զիօսինք մարդկային կորուստներու մասին։ Մինչեւ այսօր ալ, քսան տարի վերջը, միլիոնաւոր հաչմանդամներ ման կուգան աչխարհի բոլոր պողոտաներուն վրայ, իրենց թշուառութիւնն ու դառնութիւնը ազդարարելով օրուան իշխանաւորներու եւ ունեւորներու երեսին։

Եւ չիօսինք մե՛ր կորուստի մասին,— անճիտումը աւելի քան մէկ միլիոն ժողովուրդի եւ ցիրուցան «Ելք»ը մնացեալին, ի խնդիր հացի եւ ազատութեան…

×

Ի՞նչ է փոխուած այսօր,— քսան տարի վերջը։

Ժողովուրդները աւելի հանգի՞ստ են այսօր։

Վերահաստատուա՞ծ են ազգային սահմանները։

Ցաղթանակա՞ծ է արդարութիւնը։

Ընդմիշտ մեռա՞ծ է աչխարհակալութեան ոգին։

Ամո՞ւր է խաղաղութիւնը։

Այլ եւս վախ չունի՞նք նոր պատերազմէ մը։

Պատասխանը փնտռեցէք այն լեռնակուտակ թուղթերուն մէջ որ դիզուած են 1918 նոյեմբեր 11էն ի վեր, եւ կը դիզուին անընդհատ։ Եւ փնտռեցէք նոր սպառազինութեանց մէջ, որ սկսան զինադադարէն անմիջապէս յետոյ, եւ այսօր հասած են, արդէն, ջղագրգիռ ասիճանի մը։

Կրնա՞ք ցուցնել մէկ հատիկ պետութիւն, յաղթական թէ պարտեալ, որ իր սպառազինութիւնները նորոգած, բազմապատկած չըլլայ, հաչուութեան դաչնագիրներու առարկայ քանի մը տարի վերջը։ Նոյն իսկ անոնց կրճատման փորձերու, խաղաղասիրական ժողովներու եւ ճառերու տեղատարափին տակ։

Եւ կրնա՞ք ցուցնել որ եւ է երկիր, ուր աչխատաւոր բազմութիւնները ահազանգ չհնչեցնեն, իրենց կազմակերպութեանց միջոցաւ, ի նախատեսութիւն նոր եւ աւելի ահաւոր, անլերեւակայելի սպանդի մը։

Միայն մեր չրջապատի մասին խօսելով, դեռ անցեալ շաբթու էր որ օդանաւային ռազմափորձեր կատարուեցան Լոնտոնի եւ Լիոնի մէջ։

Եւ պատրաստութիւնները այնքան սրընթաց կ'երթան որ, մինչ երկուշաբթի օր Անգլիոյ Եբեսի· Ժողովին մէջ ազգասիրա – կան ճառեր կը խօսուէին, ի նպաստ օդանաւային սպառազինու – թեանց յաւելման, Փարիզի մէջ, Ռասիկանութեան վերատեսուչը հրամանագիր մը կը հրատարակէր կազարգել զէմակներու եւ գոլ – ծիքներու վաճառման մասին։ «Այսօրուընէ սկսեալ, ամէն մարդ կրնայ գնել իր ուզած զործիքը» …։

Դարձեալ մեր չրջապատէն առնելով օրինակը, ի՞նչ կ'ապացուցանէ ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն միացեալ ճակատը, 14 տարուան կատաղի մենամարտէն յետոյ։

Զործակցութեան դաչինքը առորագրուած է արդէն, եւ հա – լաքական ցոյցերը սկսան կիրակի օր, Պանթէոնի առջեւ, Ժոռէսի մահուան քառամեակին առթիւ։

Չէ՞ որ ընկերվարութեան հռչակաւոր առաջնորդ այ մը, զոհ գնաց խելագարի մը գնդակին, ի խնդիր խաղաղութեան (1914 յուլիս 31)։

Մարդասպանը կը յայտարարէր, առաջին իսկ հարցաքննու – թեան.

— «Ժոռէս դաւաճանեց իր հայրենիքին, ընդդիմանալով եռա – մեայ զինուորութեան։ Պէտք է պատժել դաւաճանները»։

Ցոյցեր տարբեր են այսօրուան համար ալ, յատկապէս պատերազմին դէմ, Ֆրանսայի թէ ուրիշ երկիրներու մէջ։

Ուրեմն, քսան տարի վերջն ալ նոյնքան վախ կը պատճառեն վառօդի եւ կապի հատերը։

Եւ իրաւամբ։ Մեծ պատերազմը — վերջի՞նը — ոչ թէ լուծեց վիճելի հարցերը, այլ նոր եւ աւելի խոր ճեղքեր բացաւ մարդկութեան սրտին վրայ, քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային տեսակէտով։

Եթէ կայսրութիւններ փլան 1914–1918 եւ չարք մը ժողո – վուրդներ թօթափեցին օտար լուծը, ոգեշնչելով իրենց վերածնութեան արշալոյսը, ուրիշներ կա՛մ ակ փոխեցին, եւ կամ զարձան հարկաւոր իշխանապետութիւններ։

Ցետոյ, պարտեալները հազիւ մէկ–երկու տարի հանդուրժե – ցին բռնի պարտադրուած դաչնագիրներու, եւ անվերջ կը տրտնջան ու կը խլրտին, պահանջելով հաւասար իրաւունք ապրելու եւ … զինուելու։

Գերմանիա՞ն էր 1914ի փոթորիկին պատասխանատուն։

Նոյն Գերմանիան կրնայ ուզղակի կամ անուղղակի պայթե – ցնել նոր փոթորիկը, քանի որ զիմացն ունի միեւնոյն մրցակից – ները, իսկ իր կիրքն ու դառնութիւնը տատնապատկուած են, ջախջախիչ պարտութեան եւ նուաստացման մը մաղձով։

Քսան տարի վերջը, մարդիկ իրար առելու չատ աւելի զօրաւոր պատճառներ ունին։

Եթէ երէկ առաւելապէս հողի եւ իշխանութեան պահանջն էր որ առն կուտար արշաւանքներու, այսօր անտեսական եւ ընկերային կիրքերը նոր թոյն, կատ եւ պայթուցիկներ կ'արտադրեն ա – մէն կողմ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՍՉԱԻԹԵԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԿԱՉԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

— o.o —

Վերատեսուչը տեղեկութիւններ կը հաղորդէ

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Յուլիս 31 թուակիր հրամանագրով մը, ոստիկանութեան վերատեսուչը հետեւեալ հրահանգները հաղորդեց առ որ անկ է.—

1· Արգիլուած է վաճառել այնպիսի կազարգել դիմակներ կամ գործիքներ (բոլորիչ կամ չէզոքացուցիչ գործիքներ) որոնք չեն լրացներ պատերազմական նախարարութեան պահանջած արհեստագիտական պայմանները եւ որոնց սկզբնական օրինակը արժանացած չէ նախարարին հաւանութեան։

2· Ամէն գործիք որ ծախու հանուած կամ ծախուած է, պէտք է կրէ՝ ընդեղենի ձեւով, դրոշմուած, ծակուած կամ տպագիր, շինող ընկերութեան անունը կամ վաճառանիշը եւ թուահամարը։

3· Բացարձակ պայման է անհատական պաշտպանութեան յատկացուած իւրաքանչիւր կազարգել դիմակ գնողին յանձնել հաշուեցոյց մը կամ ազդ մը, որ պիտի պարունակէ անհրաժեշտ բացատրութիւնները գործածութեան, պահպանման, վաճառման թուականի եւ գործածելի ժամանակի տեւողութեան եւն· մասին։

4· Ո՛վ որ կազարգել գործիք մը ունի անհատական պաշտպանութեան համար, կրնայ ներկայացնել բաղաքապետական բնակարանային, ստուգելու համար անոր գործածելի ըլլալը։

5· Բաղաքապետութեան մասնաւոր բնակիչները կրնան ստուգումներ կատարել բոլոր այն խանութներուն մէջ ուր կազարգել գործիքներ կը ծախուին, գրաւել եւ բնութեան ենթարկել կասկածելի գործիքները եւն·։

*** Ոստիկանութեան վերատեսուչը հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ թերթերու·

— Փարիզի եւ Սէնի նահանգին կրաւորական պաշտպանութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրները բննուած են մասնաւոր յանձնաժողովներու կողմէ, բազմաթիւ ժողովներ տեղի ունեցած են մասնակցութեամբ երեսփոխանութիւններու, բանակատականներու, բաղաքապետական խորհրդականներու, ականաւոր գիտուններու եւ մասնագէտներու։ Աշխատանքները վերջացած են եւ օրէնքով մը պիտի նշդուի ծախքերու խնդիրը, զանոնք բաժնելով պետութեան, բաղաքապետութեանց եւ նահանգներու վրայ։ Ներքին նախարարը արդէն իսկ երեսփոխդուվին յանձնած է օրինագիծը։ Քանի միլիոն ֆրանքի առժամեայ վարկ մը բուէարկուած է, որոշ ծրագրի մը զործադրութեան համար։

Մասնաւորապէս երկու խնդիրներ կը զբաղեցնեն հանրային կարծիքը,— ապաստան եւ կազարգել դիմակ։ Ինչպէս կը բացատրէին, վերջերս, մարբ – ալախտ Փէթէն եւ զօր· Տիւշէն, կարելի չէ բաւականաչափ ապաստաններ նախատեսել մեծ բաղաքի մը բնակիչներուն համար։ Փարիզի եւ արուարձաններու ապաստանները նշդուած եւ ցուցակագրուած են։ կարելի չէ ամբողջ ժողովուրդը տեղաւորել անոնց մէջ։ Հարկ պիտի ըլլայ տեղափոխել մէկ մասը, ի հարկին խրամներ բանալ պարտէզներու մէջ եւն·։ Ինչ կը վերաբերի կազարգել դիմակներուն, այսօր իսկ հրամանագիր մը հրատարակեցի, հակակշռի տակ առնելու համար անոնց վաճառումը։ Շինողները պատասխանատու են անոնց արդիւնաւորութեան համար, եւ անսասողները կամ կեղծողները պիտի պատժուին։ Այսօրուընէ սկսեալ, ամէն մարդ կրնայ գնել իր ուզած գործիքը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՕԴԱՆԱՀԱՅԻՆ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

— o.o —

« ՄԵՐ ԲՈՒՆ ՍԱՀՄԱՆՆ ՀՌԵՆՈՍՆ Է »

Երկուշաբթի օր չատ կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ Եբեսի· Ժողովին մէջ, օդանաւային սպառազինութեանց մասին։ Վարչապետ Պ· Մաքտոնըլտ արձակուրդ ստացած ըլլալով, փոխանորդարար խօսեցաւ Պ· Պոլտուին։ Ըսաւ թէ այս միջոցին Եւրոպայի կարգ մը մասերուն մէջ կը տիրէ վտանգաւոր ոգի մը զոր պէտք է խափանել, այլապէս անկարելի պիտի ըլլայ սպառազինութեանց կրճատումը։ « Ապագան անստոյգ է։ Զենք գիտեր թէ կարելի պիտի ըլլա՞յ իրականացնել արեւելեան Լոքառնոն ,որուն սկզբունքով հաւանութիւն տուած է կառավարութիւնը եւ վստահ եմ թէ պիտի տայ նաեւ երեսփ· Ժողովը »։

Ցետոյ խօսելով Գերմանիոյ մասին, չէշտեց թէ տարակոյս չկայ որ անոր վերիններ մեծ կարեւորութիւն կուտան օդանաւային սպառազինման։ կառավարութիւնը վստահ է նաեւ այս ճակատին վրայ։ Այսպէս ընդհանուր կառավարութիւնը պարզելէ յետոյ, Պ· Պոլտուին կանգ առաւ Անգլիոյ օդային սպառազինութեանց վրայ։ « Մեր օդանաւային պաշտպանութեան միջոցները այնքան տկար են որ աննշան բաժին մը կը ներկայացնեն հաւաքական ապահովութեան համար։ Բովանդակ աչխարհի մէջ, քանի մը տարիէ ի վեր ձգտում մը կը տեսնուի դէպի աւելի հզօր օդային տորմիղներու ստեղծումը եւ դէպի օդանաւային ռազմագիտութիւնը։ Մեր ծրագրին համաձայն, հինգ տարիէն պիտի ունենանք 1304 զինուորական օդանաւ, փոխան 844ի։ Այս յաւելումը ներդաշնակուած է միւս սպառազինութեանց հետ։ Պատճառ չկայ խուճապի մատնուելու, ոչ ալ « խաղաղութեան խզում » նախատեսելու մօտաւոր ապագայի մը մէջ, բայց անհրաժեշտ է խորհիլ քաղաքային բնակչութեան պաշտպանութեան մասին՝ ընդդէմ օդանաւային յարձակումներու։ կառավարութեան ծրագիրները զործադրուած են յաջողութեամբ։ Ցաջորդ քայլը պիտի ըլլայ ապահովել զործակցութիւնը տեղական իշխանութեանց ,հանրօգուտ ընկերութեանց եւ այն բոլոր կազմակերպութեանց որ կրնան օգտակար ըլլալ։ Մօտաւոր ապագայի մը մէջ, միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, անհրաժեշտ հրահանգները հաղորդելու համար հանրութեան։ Վերջացնելով, փոխ – վարչապետը չէշտեց·

— Մի՛ մոռնաք թէ օդանաւին վերելքէն ի վեր հին սահմանները դադրեցան։ Այսօր, երբ կը խօսինք Մեծն Բրիտանիոյ պաշտպանութեան մասին, այլեւս չենք խորհիր Տուվրի քարաժայռերու մասին, մեր մտածումը կ'երկարի մինչեւ Հռհնոս։ Այսօր այնտե՛ղ է մեր սահմանագլուխը »։

Աչխատաւորականները եւ անկախ ազատականները պարտաւորքի քուէ առաջարկած էին օդանաւային սպառազինութեանց յաւելման դէմ։

Վիճաբանութեանց առեն խօսեցաւ նաեւ Պ· Զըրչիլ, նախկին նախարարը, որ միշտ կուսակից եղած է սպառազինութեանց յաւելման։ Ըսաւ թէ «Գեր –

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԵ՞Տ ԹԻ ԴԷՄ…

Մեր դրացի ժողովուրդներու կարգ մը վարիչները կ'առաջարկեն մեզի պատասխանել այս հարցին։

Ի՞նչ կրնար ըլլալ մեր պատասխանը, եթէ ոչ կարն եւ մեկին՝ «ոչ–դէմ»։ Որովհետեւ հայ ազգի ներկայ իա – դամականութիւնը առայժմ չի կրնար վերցնել ոչ մէկ սուր պայքար։ Նոյնիսկ ներքին իաղամականութիւնը ընտրուած է սահմանափակել խաղաղ միջոցներու մէջ։

Մեր դրացիները նիշտ կը տեսնեն երբ կ'ըսեն թէ՝ կարմիր թէ ներմակ Ռուսիոյ իաղամականութիւնը նոյնն է կովկասի հանդէպ, որովհետեւ բաբիւղի պահանջքը կարելի չէ ուրիշ կերպ գոհացնել։

Բայց նիշդ է դարձեալ որ Ռուսիա բնական թշնամին է Թուրքիոյ եւ բաբեկամութիւնները ժամանակաւոր են։ Արդեօք ասիկա շատ լաւ սերտած ըլլալուն համար չէ՞ որ Թուրքերը շատ մօտ են կովկասեան համադաշնակցութեան մը հաստատման, անշուշտ առանց Հայերու մասին իրենց «խոսքի եւ համր» իաղամականութիւնը փոխելու։

Եւ սակայն, ինչո՞ւ մեր դրացիներուն իսօսք չեն ըներ Թուրքերու եւ Հայերու առանձնայատուկ հանգամանքի մասին, եւ կը գոհանան լակոնական «Այն կողմերը գործ չունիմ» մը փսփսալով, մինչդեռ շատ լաւ գիտեն որ Հայերը անիրաւուած են եւ իրենց արդար իրաւունքը կը պահանջեն։ Բայց իրաւունքը պահանջելը «զէշ մարդ» ըլլալ ըսել է դեռ, աւա՛ղ, և քիրտ ուժն է որ իր յոխորտանքը կ'արժեցնէ «համաշխարհային յեղափոխութեան» հետ եղբայրացած…

— Բարեկամնե՛ր, մենք բաւական փորձուեցանք երկսայրի սուրի տակ, այժմ կը ձգտինք բարեկամութիւն միայն պահել ամէն անոնց հետ որ կը ճանչնան մեր ազատ ապրելու իրաւունքը մեր ազգային դրօշին տակ եւ մեր անկախութիւնը ապահովող սահմաններով։

Մեր ժողովուրդը վերանորոգման շրջան մը կը բոլորէ, ունի ազգապահպանման մեծ հոգը Սփիւռքի մէջ եւ չի կրնար բաղաքական մարզաճիներու յանձնել ինքզինքը։

ԱԼԱՔ

մանեան վտանգ մըն է որուն դէմ պէտք է պաչտպանուինք։ Այդ երկիրը արդէն բռնաբարած է հաչուութեան դաչնագիրը ,օդանաւային ուժ մը ստեղծելով։ Անգլիոյ քաղաքային օդանաւերը պարզապէս առեւտրական գործիքներ են, մինչդեռ Գերմանիոյ քաղաքային օդանաւերը յատկապէս չինուած են անոնք – ջապէս պատերազմական օդանաւերու վերածուելու համար։ կառավարութեան նախատեսած միջոցները անբաւական են։

Այս ճառերէն յետոյ, պարտաւորքի բանաձեւը մերժուեցաւ 60ի դէմ 404 ձայնով։

ԱԻՍՏՐԻՈՅ ԴԱԻԱԴԻՐՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

— o·o —

144 ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՆԵՐԸ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԻ՞Ն ԱԶԱՏՕՐԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱՆՑՆԵԼՈՒ

*Երկուշաբթի օր Վիէննայի մէջ սկսաւ յուլիս 25ի դաւադրութեան եւ առաջին ամթիւ վարչապետ Տոլֆուսի սպանութեան հետեւանքներուն դատավարութիւնը։ Իրրեւ սպանիչ ամբաստանուած են նախկին գլխաւոր փետրվարեան Ֆրանչիսքոս Ֆէյ, 34 տարեկան, որ երկու զնդակ պարպած էր վարչապետին վրայ եւ Ֆրանց Հոլցվէպէր, 30 տարեկան, նախկին զինուոր եւ վարիչը այն խումբին որ կատարեց վարչապետարանը։ Դատաարահը հազիւ 50 հոգի կ'ամնէր։ Ունկնդիրներու թիւ սահմաններ կը հսկէին չէնքին բոլորտիքը։ Երկու ամբաստանեալներն ալ ամուսնացած են։ Փլանչէթիա խոստովանելով հանդերձ թէ զնդակ պարպած է վարչապետին դէմ, բացատրեց թէ իր միտքը սպանել չէր, այլ ակամայ պարպեց ատրճանակը։ Առաւօտեան նիստը վերջացաւ նախնական հարցաքննութիւններով։ Կէսօրէն յետոյ, անակնկալ տեսարան մը պարզուեցաւ։ Ինչպէս կը յիչուի, 144 դաւադիրները պատուոյ խօսք առացած էին թէ ազատ անգլ պիտի ուենան զէպի Գերմանիա, եթէ դուրս ելլեն վարչապետարանէն։ Նոյնիսկ հազարապետ (այժմ նահապար) Ֆէյ զինուորական խօսք առած էր, այս յանձնառութիւնը գործադրելու համար։ Ուրեմն պաչտպան փաստաբանները պահանջեցին ազատ արձակել ամբաստանեալները։ Այս առթիւ, վկայութեան կանչուեցաւ հազարապետ Ֆէյ, որ հաստատեց թէ պայման չէր դրուած անձնասպանութեան համար եւ թէ համաձայն տրուած խոստումին, 144 ամբաստանեալները պէտք է ազատ արձակուին եւ սահմանէն դուրս ելլեն նոյն իսկ հետ… Այս յայտարարութեան վրայ, որ մեծ իրարանցում պատճառեց։ դուն բանակցութիւնը կատարողները յայտարարեցին թէ յանձնառութիւնը պայմանաւոր էր, թէ վերջնագիր տրուած էր այն պայմանաւ որ «մարդ չմեռնի»։ Արդ, քանի որ դաւադիրները սպանած են վարչապետը, այլեւս խօսք չի կրնար ըլլալ նախկին յանձնառութեան մասին։ Այս պարագան լուսաբանուելէ յետոյ, դատավարութիւնը չարունակուեցաւ։ Նախագահը հարցուց թէ ինչո՞ւ կոխեցին վարչապետարանը։ Փլանչէթիա պատասխանեց — « Որովհետեւ հրամանը տուած էի »։ Երբ հարցուցին թէ ո՞վ արձակեց հրամանը, ամբաստանեալը մերժեց յայտնել, եւ հետեւեալ պատմութիւնը պատմեց·

— «Նամակատուփիս մէջ գտայ առտու մը որ կը հրամայէր յաջորդ օրը Եթիֆըքիզլերնէի մարզարանը երթալ։ Հոն հանդիպելով, առացայ ատրճանակ մը եւ 16 յաւելուածական փամփուչտ։ Կէս օրը 15 վայրկեան անցած էր, երբ իմացայ թէ այն զործողութիւնը որուն պիտի մասնակցէի, ուղղուած էր վարչապետութեան դէմ։ Առենի մը ի վեր զիտէի թէ յարձակում մը ծրագրուած էր եւ մեզի ըսած էին թէ պետական պաչտօնատարներ ալ պիտի մասնակցին, որով զործողութիւնը կը դառնար օրինաւոր»։

Ցետոյ խոստովանեցաւ թէ իրը 150 հոգի մտած էին վարչապետարան։ Նկարագրեց իր հանդիպումը նախարարներուն հետ եւ կրկնեց թէ սպառնալից չուք մը տեսնելով իր դիմաց վերեւ, ակամայ քաչեց ատրճանակը եւ տեսաւ որ մարդ մը զարկած է…

Տարակոյս չկայ թէ երկու ամբաստանեալները մահուան պիտի դատապարտուին այսօր–վաղը։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թրիպոլի Քրցպուհէլ քաղաքին մէջ պաչարուեցան հարիւր հիթլէրական – ներ։ Այս առթիւ բռնուեցան բազմաթիւ ռումբեր, որոնք բաւական են ամբողջ քաղաքը օդը հանելու համար։ Ռումբերը պահուած էին կարգ մը պանդոկներու մէջ զորս կը բանեցնէր նախկին քաղաքապետ մը։ Պանդոկապետը եւ երկու եղբայրները փախան, բայց երրորդ եղբայրը ձերբակալուեցաւ։ Գերմանիոյ մէջ չինուած եւ վէրջին դրութեամբ 75 ռումբեր բռնուեցան կառաւան մը մէջ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ՝

ՊՈՒՐՔԻՆՅԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄ ՕԳԵՏԵՐ

(1934 ՅՈՒՆԻՍԻ 14 — ԹԻՒ 2510)

»»»·‹‹‹

Տեսարան մարզական փոքր տուրնիրի

ՊԱՐՈՒՅՐ ՏՐՎԱԾՔՆԵՐ

807. 37ԼԻ.— Մեկն ինչի՞ համար- լորտիքի տեղափոխում ստանալ ուզե- ցողները պետք է ներկայանան ամենօրյա պարապմունքներուն մեկ ժամ առաջ, ուր կտրվի անհրաժեշտ ցուցումները։

808. 38ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

809. 38ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

810. 39ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

811. 40 ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

812. 41ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

813. 42ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

814. 43ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

815. 44ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

816. 45ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

817. 46ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

818. 47ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

819. 48ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

820. 49ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

821. 50ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

822. 51ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

823. 52ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

ՊՈՒՐՔԻՆՅԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄ ՕԳԵՏԵՐ

(1934 ՅՈՒՆԻՍԻ 14 — ԹԻՒ 2510)

»»»·‹‹‹

Տեսարան մարզական փոքր տուրնիրի

ՊԱՐՈՒՅՐ ՏՐՎԱԾՔՆԵՐ

807. 37ԼԻ.— Մեկն ինչի՞ համա- լորտիքի տեղափոխում ստանալ ուզե- ցողները պետք է ներկայանան ամենօրյա պարապմունքներուն մեկ ժամ առաջ, ուր կտրվի անհրաժեշտ ցուցումները։

808. 38ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

809. 38ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

810. 39ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

811. 40 ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

812. 41ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

813. 42ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

814. 43ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

815. 44ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

816. 45ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

817. 46ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

818. 47ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

819. 48ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

820. 49ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

821. 50ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

822. 51ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

823. 52ԼԻ.— Ա., Ֆ., Գ., Գ., Բ., Ջ. և Ի. հաստատվելու համար պետք է ներկայանան ամառային պարապմունքներուն։ Հ. Տասուցյանի մը մի- ակ թերությունն է, որ ինքզինքը չի ներկայացներ։

ՎՀԱՍՈՒ ՊՈՒՐՔԻՆՅԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՀԱՄ ՕԳԵՏԵՐ

(17 ՅՈՒԼԻՍ)·—

«Հայրենիք» ին գիր, «ՊՈՒՐՔԻՆՅԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ» նորագրին տա- ղանդավոր ու ջերմ հոգին, Վահան Տեր- Հարությունյանի մահուան լուրը ցնցեց մեզ բոլորս։ Ան ոչ միայն մեր ակումբի հիմնադիրներէն մին էր, այլ նաև մեր ամենասիրելի ընկերներէն։ Ան ամբողջ կեանքը նուիրած էր մարմնամարզութեան գործին։ Ան ամբողջ կեանքը ապրած էր մարմնամարզութեան մթնոլորտին մէջ։ Ան ամբողջ կեանքը ապրած էր մեր ակումբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԵ ՁԱՐՏԱՐԱԳԷՏ ԲՈՒՆԻԱԹԵԱՆ

= o =

Ձարտարապետ Բունիաթեան հե-տեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ Նոր. Հայաստանի խմբագրին.—

«Ներկայիս կը զբաղիմ մեծ ծրա-գրով մը,—Մշակոյթի եւ հանգստեան պարտէզին ձեւաւորումը:

Երեւանի նոր յատակագծին պահան-ջով կ'աշխատիմ նոր թաղաշէնքե-րու կառուցման: Այդպիսի թաղա-րու կառուցման, Ամերեան փողոցնե-չէնքեր պիտի հիմնուին Արովեան, Նալբանդեան, Ամերեան փողոցնե-րուն մէջ: Այդ չէնքերը այնպէս մը պիտի կառուցուին, որ ճարտարա-պետական տեսակէտով ներկայացնեն օրինական ամբողջութիւն մը:

Ըստ ակադեմական Թամանեանի յատակագծին, կ'ընդարձակուի Կո-մունարներու պարտէզը (նախկին Անգլիական պարտէզը), կը վերա-չինուի Շահումեան պարտէզը (քա-ջային պարտէզ), իսկ Ղուկաս ղաքային պարտէզ), իսկ Ղուկաս Ղուկասեանի հրապարակին վրայ կը հիմնուի նոր պարտէզ մը:

Ամբողջ քաղաքը պիտի շրջապատ-ուի կանանչ պուրակներու օղակով մը: Աբովեան փողոցի վերեւի մա-սին վրայ՝ հանրակառքի շրջապտոյ-տին տեղը, պիտի անկուին ծառեր:

Քաղաքին գլխաւոր պողոտան, որ պիտի անցնի Մշակոյթի Տան դիմա-ցէն մինչեւ կոնգ, այժմեան Սպան-դարեան եւ Ամերեան փողոցներու մէջ ինկած քաղաշէնքերու տեղը, կ'ունե-նայ 100 մէթը լայնք եւ 2 քիլոմէթր երկայնք:

Եւ որովհետեւ հին քաղաքն իր նեղ փողոցներով ու կուէ տուներով կ'ան-հետանայ այսպէս, անհրաժեշտ կը դառնայ պահպանել արժէքը ներկայա-ցնող քանի մը չէնքեր՝ թանգարանի վերածելու համար:

Ես ներկայիս զբաղած եմ բոլոր այս նախագիծերը իրականացնելու աշխատանքին դեկավարութեամբ:

Բժշկական եւ գիտական ճակատին վրայ

= o =

Խորհ. Հայաստանի խմբագիրը խօ-սեցուցած է նաեւ բժշկական եւ գի-տական ճակատի դեկավարները,— փրոֆ. Ճակոբ Ճակոբեան, փրոֆ. Քէշիշեկ, փրոֆ. Արշակ Ճակոբեան եւ փրոֆ. Ղամբարեան, առաջին երեքը բժշկական ասպարէզի, վերջինը ճար-տարագիտական քիմիագիտութեան ճիւղի մեծ աշխատաւորներ:

Նոյն մասնագիտական բլլալով այդ յայտարարութիւնները, կուտանք քա-նի մը տեղեկութիւններ միայն:

ՓՐՈՖ. ՃԱԿՈԲ ՃԱԿՈԲԵԱՆ (Տե-սուչ բժշկական վարժարանի).— Բժշկական համալսարանին կենսա-քիմիագիտական ամպիոնին կից՝ կը կատարուին կարեւոր փորձեր, մաս-նաւորաբար ուսումնասիրելու համար երեւանի խաղողներուն եւ Սեւանի ձուկերուն պարունակած կենսանիւ-թերու (վիթամին) քանակը:

Քննուած են 40 տեսակ խաղողներ, ճշդուած թէ ինչ քանակութեամբ vi-tamine C կը պարունակէ, (այս կեն-սանիւթը կ'օգտագործուի ժանտա-տենդի եւ ընդհատապի դէմ):

Քննուած են նոյնպէս Սեւանի ձու-կերը, ճշդուած թէ ինչ քանակու-թեամբ vitamine A կը պարունակեն, (այս կենսանիւթը կ'օգտագործուի թէ բժշկութեան մէջ, իբրեւ աճման ազ-դակ, ոսկրաթեքութեան զարման, եւ թէ սննդառութեան մէջ, իբրեւ թան-կագին սնունդ):

Այս քննութիւններուն մէջ ինծի կ'օժանդակէ օդնականս Բունիաթեան, որ կը տիրապետէ այս կարգի ուսում-նասիրութեանց մէջ:

Մեր փորձաքննութեանց առարկայ դարձած է նաեւ լուսածա-ղիկը (pyrèthre), որմէ քաղուած քի-միական նիւթերը կը գործածուին իր-րեւ միջատասպան, առողջապահական եւ գիւղատնտեսական ասպարէզներու մէջ:

ՓՐՈՖ. ՔԷՉԵԿ (յայտնի վիրաբու-ժը).— Այս տարի մեր վիրաբուժա-կան դասընթացքներուն մէջ յատկա-պէս կ'ուսումնասիրուին հետեւեալ հարցերը.

1.— Հայաստանի արդիւնաբերական ձեռնարկներուն մէջ պատահած ար-կածային դէպքերու (traumatisme) պատճառները:

2.— Ներքին գործարաններու վի-րաբուժական պարագաներու ախտա-ճանաչումը:

3.— Աղիքի (քանսէր) եւ նման ու-ռերու (թիւմէօր), ինչպէս նաեւ ար-եան ուսումնասիրութիւնը,— ուռերը արտաքնապէս տեղական ախտ մը կը թուի, բայց ուրը կազմուած ատեն կը պատահին արեան փոփոխութիւն-ներ, այնպէս որ ուրը տեղական ախտ մը չէ, այլ հիւանդութիւն մը, որ կը ներգործէ ամբողջ մարդկային կազ-մին վրայ: Ուռերու քննութեան պա-րագային՝ արեան փոփոխութիւնները կրնան առաջնորդել վիրաբոյժը ախ-տաճանաչման:

4.— Որովայնաթաղանթի (péritoine) եւ կուրաղիի բորբոքման ուսումնա-սիրութիւնը, որ այնքան հրատապ հարց մըն է:

5.— Դալկախտը, լեզուի խողովակ-ներուն չոզաքննութիւնը:

ՄՄԲ.— Միւս փորձէսէօրներուն աշխատանքին մասին յաջորդով:

ՀԱՅՈՒՆ ՄԻՍԸ

Այս խորագրին տակ Պուէրէշի «Ա-րագ»ը կը գրէ.—

Հետաքրքրական վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Ռումանիոյ երես-փողովին մէջ, 3 յուլիսի նիստին, աշխատանքի պաշտպանութեան օրէն-քի քուէարկութեան առթիւ, երբ, ու-րիշ երեսփոխաններու կարգին խօս-առաւ նաեւ Քօսթանցայի երեսփոխան Տօքթ. Սոբէնսքու: (Նախ ծանօթացը-նենք բժիշկ Իսբէնսքուն: Ցիչելը Քօսթանցայի քաղաքապետութեան բժշկապետն է այժմ եւ իբրեւ քաղա-քական մարդ կը պատկանէր Տօքթ. Լուփուի Գիւղացիական կուսակցու-թեան, որուն Քօսթանցայի կազմա-կերպութեան պետն էր եւ այս հանգա-մանքով ալ ընտրուեցաւ երեսփոխան: Վերջերս երբ Տօքթ. Լուփուի կու-սակցութիւնը ձուլուեցաւ Ազգ. Գիւղացիական կուսակցութեան հետ, Տօքթ. Իսբէնսքու չհետեւեցաւ իր պետին, որովհետեւ զինքը միացեալ կուսակցութեան պետ չէին նշանա-կած: Այժմ Տօքթ. Իսբէնսքու մինակ մնացած է Քօսթանցայի իրեն քանի մը հետեւորդներով):

Տոքթ. Իսբէնսքու կը յայտնէ թէ Քօսթանցայի մէջ, որ ազգ. պաշտ-պանութեան տեսակէտով խոցելի կէտ մըն է, առեւտրական եւ ճարտարար-ուեստի հաստատութեանց մէջ կը գտ-նուին աւելի շատ օտարներ քան Ռու-մէներ, ամէնքն ալ անցագրով: Ա-նոնց թիւն է 577, որուն 100ին 50ը Հայեր են, 100ին 40ը Յոյներ, եւ մնա-ցեալը ուրիշ ազգութեանց պատկա-նողներ:

Փրոֆ. Ա. Քուզա.— Լաւ որ Հրեայ չունիք:

Տոքթ. Իսբէնսքու.— Տնտեսական տեսակէտով, եթէ մէկ Հայ գայ հինգ Հրեայի քով, ամէնքն ալ կ'ուժգ:

Փրոֆ. Քուզա.— Շատ ալ լաւ կ'ըս-նէ:

Տոքթ. Իսբէնսքու.— Բայց մէկ Հայը 10 Ռումանացի կ'ուժգ: Ահա թէ ինչու կը խնդրեմ նախարարէն որ ընդունի փոփոխութեան առաջարկս, որու համաձայն քաղաքի մը առեւ-տրական հաստատութեանց թիւին համեմատ միայն թոյլ տրուի անցա-գրով օտարականներուն առեւտուր ը-նել կամ ճարտարարուեստի հաստա-տութիւններ հիմնել:

Առեւտրական նախարար Թէօո-բէսքօ պատասխանեց թէ կարելի չէ ընդունիլ նման առաջարկ մը, եւ օ-րինակ բերաւ քուէարկուեցաւ շատ փոքր փոփոխութիւններով, 120 քուէ թէր եւ մէկ քուէ դէմ առանալով:

(Փրոֆ. Քուզա եաշի համալսա-րանին մէջ պատասխանատու է եւ Ռու-մանիոյ մէջ հակահրեայ շարժումին գլխաւորը, նախագահն ըլլա-լով «Քրիստոնեայ Ազգ. Պաշտպա-նութեան Լիկա» քաղաքական կազ-մակերպութեան: Փրոֆ. Քուզա ու-րիշ առթիւ ալ Հայերու պաշտպա-նութիւնը բրած է խորհրդարանին մէջ):

ՕՐ. ԱԶԱՏՈՒՀԻ ՏԻԱՐԵԱՆ
եւ
ԹԱԳՒՈՐ ՇԱՀԻՆԵԱՆ
Ամուսնացած
Փարիզ, 30 յուլիս 1934

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ ԵՐԿԱՐԵԼՈՒ ՁԵՌՆԱՐԿ

oooo

Պաղտատի երկաթուղիի ընկերու-թիւնը որոշեց աճուրդի դնել ծրա-գրուած նոր երկաթուղիի մը չինու-թիւնը: Երկաթուղագիծը պիտի ե-կարի Թէլ Զիւանէն մինչեւ Սուրիոյ եւ Իրաքի սահմանները:

ՂԵՒՈՆԴ ԱՐՔԵՊ.Ի ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ

Վերջին վկայութիւնները

(18րդ ՆԻՍՏ, 10 ՑՈՒԼԻՍ.— Շար.)

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի)

ԸՆԿԵՐ ՏՕՔԹ. Ե. ԹՈՒՋՃԵԱՆԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Յաջորդ վկան եղաւ Տօքթ.Ե.Թուզ-ճեան որ այցելութեան եկած էր Նիւ Եորք եւ առաւ հետեւեալ վկայու-թիւնը ընկ. Մ. Լէյլէկեանի նկարա-գրի մասին, պատասխանելով Պ. Շե-րիտընի:

— Դուն բժի՞շկ ես:

= Բժիշկ – վիրաբոյժ:

— Քանի՞ տարի բժշկութիւնդ կը գործադրես Բոտ Այլընտի եւ Մէսէ-չուսէցի մէջ:

= 13 տարի:

— Քանի՞ տարի Ամերիկա եղած ես:

= 14 տարի:

— Կը ճանչնա՞ս Մատ. Լէյլէկեա-նը: = Այո:

— Դուն Դաշնա՞կ ես:

= 10 տարիէ ի վեր Դաշնակ եմ:

— Ո՞ւր ծնած ես:

= Կիլիկեան Հայաստան:

— Ուրկէ՞ կը ճանչնաս Լէյլէկեանը:

= Փրովիտէնսի մէջ միասին կոմի-տէի անդամ եղած ենք:

— Ուրիշներ դիտե՞ս որ կը ճանչնան Լէյլէկեանը: = Այո:

— Ի՞նչ է Լէյլէկեանի համբաւը:

= Լաւ համբաւ ունի Լէյլէկեանը, լաւ մարդ է, լաւ Հայ է:

ՔԱՄԻՆՍԿԻ ԵՒ ԹՈՒՋՃԵԱՆ

— Տօքթէօր, դուն վերջին տարի-ներս Թղթակցո՞ծ ես Լէյլէկեանի հետ: = Ոչ:

— Հեռը գործ ունեցա՞ծ ես:

= Ոչ:

— Ե՞րբ առաջին անգամ տեսար Լէյլէկեանը: = 4 տարի առաջ:

— Ընթր որ ուրիշներ ալ կը ճանչ-նան Լէյլէկեանը, Փրովիտէնսէն կը հա-նո՞ս անուն մը տալ որ ճանչնայ Լէյ-լէկեանը:

= Այո, օրինակ Ռուբէն Պէրպէր-եանը:

— Գիտէ՞ր թէ ինչ գործ կ'ընէր Նիւ Եորքի մէջ:

= Այո, նպարեղէնի գործ կ'ընէր:

Պ. ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԷՍԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Մովսէս ընթեր անգլիերէնով մը պատասխաններ տուաւ նախ Պ. Շեր-իտընի եւ ապա Պ. Քամինսկիի:

— Պ. Մովսէս, ե՞րբ Ամերիկա եկած ես:

= Առաջին անգամ 1904ին եւ յե-տոյ 1929ին:

— Ո՞ր համալսարանը աւարտած ես:

= Իլլինոյի համալսարանին եղեկ-տրական ճարտարագիտութեան ճիւ-ղը:

— Պարսիկ կառավարութեան մօտ պաշտօն վարա՞ծ ես:

= Եղած եմ պետը պարսիկ կառա-վարութեան պիտոյից ընդհանուր հայթայթման:

— Դուն պարսիկ խորհրդարանի անդամ եղա՞ծ ես:

= Խորհրդարանի թեկնածու եղած եմ, բայց չեմ ընտրուած:

— Դուն Դաշնա՞կ ես: = Ոչ:

— Կը ճանչնա՞ս Միքրիճանեանը, Սարաֆեանը եւ Անդրէասեանը:

= Միքրիճանեանը շատ լաւ կը ճանչնամ, Սարաֆեանը՝ շատ լաւ եւ Անդրէասեանը՝ նախկապէս:

— Ի՞նչ համբաւ ունին անոնք:

= Շատ լաւ, ընթր համբաւ ու-նին:

Քամինսկի ուզեց Պ. Մովսէսի «շատ լաւ համբաւ ունին» վկայութիւնը արժեզրկել չարք մը հարցումնե-րով, բայց ան, նուրբ եւ ընթր ար-տայայտութիւններով հետու պահեց դատախազը իր մտադրութիւնը իրա-կանացնելէ: Պ. Շերիտընն իր կար-գին հարցուց.

— Պ. Մովսէս, դուն գիտես համբաւ բառին նշանակութիւնը, չէ՞:

= Կը յուսամ թէ այո:

Պ. Քամինսկիի վերջին հարցումը եղաւ.

— Պ. Մովսէս, դուն կ'ըսես թէ Դաշ-նակները լաւ մարդիկ են:

= Որքան գիտեմ բոլորը լաւ են:

ԸՆԿԵՐ ԱՐԱՄ ԲՐՈՒՏԵԱՆԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պաշտպան կողմի ամենավերջին վը-կան եղաւ ընկեր Արամ Բրուտեան, որուն վկայութիւնն է հետեւեալը Շերիտընի միջոցաւ:

— Ի՞նչ գործ կ'ընես:

= Արեւելեան գործի գործ կ'ընեմ սեփական, Նիւ Եորք Ռոչէսթր մէջ, Նիւ Եորքի մօտ:

— Ո՞ւր ծնած ես:

= Տիգրանակերտ, Հայաստան:

— Դաշնա՞կ ես:

= Այո, 21 տարիէ ի վեր:

— Ամուսնացա՞ծ ես:

= Այո:

— Կը ճանչնա՞ս հոս գտնուող ամ-բաստանեալները:

= Բոլորը կը ճանչնամ:

— Լէյլէկեան ի՞նչպէս մարդ է:

= Շատ լաւ մարդ է (very fine), պատուաւոր մարդ է:

— Նշան Սարգիսեա՞նը:

= Շատ լաւ մարդ է:

— Երկանեա՞նը:

= Զայն կը ճանչնամ 5 տարիէ ի վեր: Նիւ Ռոչէսթր մէջ կապեր ունէի հետը: — Զալըգեա՞նը:

= Շատ լաւ տղայ է:

— Սարաֆեա՞նը:

= Կը ճանչնամ, շատ լաւ երիտա-սարդ է (very fine):

— Զատիկեա՞նը:

= Նմանապէս, ընթր մարդ է:

— Անդրէասեա՞նը:

= 12 տարիէ ի վեր կը ճանչնամ եւ լաւ մարդ է:

— 1933 դեկտեմբեր 24ին 187րդ ե-կեղեցի՞ն էիր:

= Ոչ:

Պ. Քամինսկի ուզեց քանի մը հար-ցումներով հեգնել ընկեր Արամ Բրու-տեանի «very fine»— շատ ընթր— արտայայտութեան ձեւը ամբաստան-եալ 9 ընկերներու նկարագրի մասին, բայց ընդհանուր զուարճութիւն պատ-ճառեց միայն:

(Վերջ պաշտպան կողմի վկայու-թեանց):

ԴԱՏԱԽԱԶ ԿՈՂՄԻՆ ՀԱԿԱՎԿՎԱՑՈՒԹԻՒՆԸ (REBUTTAL)

Հակավկայ կը կոչուի այն վկան, որ կը հրաւիրուի նախապէս տրուած վկա-յութիւն մը հերքելու եւ անոր կը տր-ուին միայն հարցումներ որոշ նիւթի մը ուղղութեամբ: Այս ձեւի վկան ա-մերիկեան դատավարութեան մէջ կը կոչուի Rebuttal Witness կամ հակա-վկայ:

Ներկայ դատավարութեան ընթաց-քին պաշտպան կողմը քանիցս խորհա-կելով դատախազութեան կողմէ բեր-ուած առաջին երկու վկաները — եր-կու Զարլինները — կը փորձէր հեր-քել թէ Լէյլէկեան 1933 Նոյեմբեր 26ին իր ազգականին տունը գտնուած չէ: Լսենք համառօտիւ զիրենք Պ. Քա-մինսկիի քննութեամբ:

ԶԱՐԼԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

— Դուն բարեկա՞մ ես Ոսկանեան ընտանիքին: = Այո:

— Դուն գացի՞ր տիկին Ոսկանեանին թնակարանը, ուր մեռաւ 1933 Նոյեմ-բեր 26ին Պ. Ոսկանեան: = Այո:

— Ե՞րբ գացիր հոն:

= Աչգամ մը ժամը 2ին եւ յետոյ ժամը 4ին:

— Որո՞նք կային հոն:

= Հոն էին Հէրի Ոսկանեան եւ Փօլ Ոսկանեան: Ապա վերադարձայ ժամը 4ին:

— Հոն տեսա՞ր Լէյլէկեանը (Քա-մինսկի ոտքի կը հանէ Մատթէոսը):

= Ուղիղ չեմ յիշեր:

— Չե՞ս յիշեր:

= Չեմ յիշեր:

— Այո կամ ոչ, տեսա՞ր հոն Լէյ-լէկեանը:

= Ոչ:

ՇԵՐԻՏԸՆ ԵՒ ՎԿԱՑ

— Քանի՞ տարեկան ես:

= 30:

— Քանի՞ տարի Ամերիկա ես:

= 21 տարի:

— Վերջին մէկ երկու չաբթուան մէջ ո եւ է մէկը կամ անձեր խօսե-ցո՞ն քեզի որ հոս գաս եւ վկայու-թիւն տաս Լէյլէկեանի մասին:

= Ոչ:

— Կամ խօսիս Մր. Քոհէնին եւ Մր. Քամինսկիին:

= Դատախազին գացի:

— 1933 Նոյեմբեր 26էն մինչեւ այս տարի յունիս 7ը ո եւ է մէկուն հետ խօսած չէ՞ս այն մասին թէ Լէյլէկ-եան Նոյեմբեր 26ին իր ազգական Ոս-կանեանին տունը չէր:

= Ոչ:

— Դուն տեսած էի՞ր ասկէ առաջ Լէյլէկեանը:

= Երբեք տեսած չէի զինքը ասկէ առաջ:

— Մեռելին տունը կայի՞ն ուրիշներ գորս չես յիշեր:

= (Քամինսկի կ'առարկէ այս ձեւ հարցումին):

— Կը յիշե՞ս ուրիշներ որ հոն էին:

= Չեմ յիշեր:

ՔԱՄԻՆՍԿԻ ԵՒ ՎԿԱՆ

— Դուն չէի՞ր որ ինծի եկար եւ խնդրեցիր որ իբր վկայ կանչեմ քեզ:

= Այո:

Պ. Քամինսկի յայտնօրէն նեղուած էր այս վկային վերաբերումէն եւ ու-ժգեղ մը պոռաց անոր երեսին:

Շերիտընի.— Պ. Դատախազը շատ չխոսակ չէ վկային հանդէպ:

ԶԱՐԼԶ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Յաջորդը եղաւ այս վկան, որ Պ. Քամինսկիին պատասխանեց.

— Հիւա՞նդ ես:

= Այո:

— Դուն բարեկա՞մ ես Ոսկանեան ընտանիքին: = Այո:

— Ոսկանեանի մահուան օրը գա-ցի՞ր անոր տունը:

= Ժամը 7—8ի առեւտուրը:

— Հոն տեսա՞ր Լէյլէկեանը (Մատ-թէոսը ոտքի կը հանէ):

= Չեմ յիշեր:

— Ըսէ թէ տեսա՞ր կամ ոչ:

= Ոչ:

ՇԵՐԻՏԸՆ ԵՒ ՎԿԱՆ

— Դուն ուրիշ քաղաքէ՞ կուգաս:

= Այո:

— Ո՞վ տեսար Ոսկանեանի տունը որ կը յիշես:

= Հէրի Ոսկանեան, Փօլ Ոսկանեան եւայլն:

— Ինչէ՞ն գիտցար որ պիտի մեռնէր Ոսկանեան:

= Կինս հոն գնաց ժամը 1.30ին եւ լուր բերաւ:

— Քանի՞ սենեակ կար Ոսկանեանին տունը:

= Զորս սենեակ:

— Վերջերս մէկը եկաւ եւ խօսե-ցա՞ւ քեզի այս խնդրոյ մասին:

= Ոչ:

— Ո՞վ եկաւ եւ խնդրեց որ հոս գաս:

= Գաղտնի ոստիկան Իսկէնտէր եանը եկաւ մօտս նախորդ օր:

— Ատկէ առաջ քեզի խօսեցա՞ւ մէ-կը: = Ձէյլաեան անուն վաճառորդ մը: — Ի՞նչ ըսաւ:

= Ըսաւ որ կրնամ վկայել իմ գիտ-ցածի մասին:

— Կը կարդա՞ս հայ թերթերը:

= Հայ թերթ չեմ կարդար:

— 1933 Նոյեմբեր 26էն մինչեւ 1934 յունիս՝ ուրէ մէկուն ըսի՞ր թէ Լէյ-լէկեանը Նոյեմբեր 26ին Ոսկանեանի տունը չէր:

= Ոչ:

— (Լէյլէկեանը ոտքի կը հանէ): Այս մարդը տեսա՞ր հոն:

=Ոչ:

— Մր. Քամինսկիի օֆիսը քեզի ցոյց տուի՞ն այս մարդուն նկարը:

= Այո:

Պ. Քամինսկի ուզեց վերայարդա-րել այս վկային ըսածները, բայց տր-պաւորութիւնը որոշ էր:

ՎԱՐԴԱՆ ՏԻՐԱՏԻ, ՏԵՂԱԿԱԼ ՏՈՆԷԼԻԻ ԵՒ Պ. ՔՈՀԷՆԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

oooo

(ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՍ ՅՈՒԼԻՍ 10Ի ՎԿԱՑՈՒԹԵԱՆՑ)

Պ. Ճորճ Գաղանճեանէն ետք դատա-խազ Ալ. Քամինսկի վկայի աթոռը հրաւիրեց Պ. Վարդան Տիրատը, որ սա հակավկայութիւնը տուաւ, Քամինսկիի.

— Դուն քարտուղար է՞ս Հայոց Ե-կեղեցիին: = Այո:

— Ի՞նչ կրթութիւն առած ես:

= Աւարտած եմ նախակրթարան, բարձր վարժարան եւ 3 տարի հետե-ւած եմ Պոսթոնի իրաւաբանական վարժարանին:

— Հայերէն գիտե՞ս: = Այո:

— Հայերէնով անգլիերէնէ կը թարգ-մանե՞ս: = Այո:

— 1933 Նոյեմբեր 24էն առաջ կը ճանչնայի՞ր Մր. Քոհէնը: = Ոչ:

— 1933 դեկտեմբեր 24էն առաջ կը ճանչնայի՞ր Մր. Քոհէնը: = Ոչ:

— 1933 դեկտ. 24ին ոստիկանա-տունն էի՞ր եւ հոն հանդիպեցա՞ր Պ. Քոհէնին: = Այո:

— Հոն ինքզինքդ անգլիերէնով հայերէն եւ հայերէն անգլիերէնէ թարգմանե-ցի՞ր Պ. Քոհէնի հարցումները եւ հայ վկաներու պատասխանները: = Այո:

— Որ եւ է դժուարութիւն ունի՞ս հայերէնի մէջ: = Ոչ:

— Պ. Քոհէնի հարցումները եւ ըս-տացուած պատասխանները ուղիղ կերպով թարգմանեցի՞ր:

= Ոչ մէկ վանկ փոխած չեմ եւ հարազատօրէն թարգմանած եմ:

ՇԵՐԻՏԸՆ ԵՒ ՎԿԱՆ

— Դուն Դաշնա՞կ ես: = Ոչ:

— Դաշնակներու մասին խօսուած-ները զո՞ւն կը թարգմանէիր: = Այո:

—Փաստաբան Սմասեանին հետ որ եւ է խօսակցութիւն ունեցա՞ր այս մասին: = Ոչ:

— Կը ճանչնա՞ս Պ. Ժիրայր Աբիկ-եանը: = Չեմ ճանչնար:

— Դեկտ. 26ին Պ. Աբիկեան որ եւ է դիւտզութիւն ըրա՞ւ տեղակալ Տո-նէլլիին:

= Չեմ գիտեր:

— Դուն Դուրեան կոմիտէին ան-դա՞մ ես: = Այո:

— Տիկ. Ա. Աբիկեանի քննութիւնը ժամը 5.10—5.11 տեւէ՞ց: = Չեմ յի-շեր:

— Կը ճանչնա՞ս Զաքմաքեանը:

= Չեմ ճանչնար, բայց կարդացի իր անունը:

— Այս գաւառանը եկա՞ծ էիր վը-կայութիւն տալէ առաջ:

= Մէկ անգամ եկած էի:

ՏԵՂԱԿԱԼ ՏՈՆԷԼԼԻԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գաղտնի ոստիկան Տոնէլլի վկայի աթոռը բարձրանալով, ըսաւ Պ. Քա-մինսկիի հարցումներուն ի պատաս-խան թէ Դուրեան արք. սպանու-թեան գործին մէկ մասը իրեն յանձ-նուած էր, թէ դեկտ. 24ին եւ 25ին Մր. Քոհէնի հետ 187րդ փողոցի մօ-տերը ծանօթ ոստիկանատունը գըտ-նուած է:

— Ո եւ է հայ պարոն քեզի գան-գատեցա՞ւ Պ. Քոհէնի քննութեան ե-ղանակի մասին: = Ոչ:

— Պ. Աբիկեանը չգանգատեցա՞ւ այդ ուղղութեամբ քեզի: = Ոչ:

ՇԵՐԻՏԸՆ ԵՒ ՏՈՆԷԼԼԻ

— Ոստիկանատան մէջ բաւական յուզում կա՞ր դեկտ. 24ին: = Բաւա-կան:

— Ե՞րբ հոն տարիք Զալըգեանը:

= Կարծեմ դեկտ. 26ին:

— Քանի՞ Հայեր կային դեկտ. 24ին ոստիկանատան մէջ:

= Մօտ 150 Հայեր:

— Երբ կը քննէիք, ներկայ Հայե-րէն «Դաշնա՞կ, Դաշնա՞կ» բառերը չլսեցի՞ր: = Չլսեցի:

— «Դաշնակ» բառը ատկէ առաջ պիտէի՞ր: = Ոչ, այդ օրը խմացայ:

— Պ. Ժ. Աբիկեանը երկու գաղտնի ոստիկանով եկեղեցիին կողմը չղր-կեցի՞ք ոստիկանատունէն:

= Հաւանօրէն ճիշդ է այդ:

Տեղ. Տոնէլլի թէեւ ըսաւ թէ ոս-տիկանատան մէջ անկանոնութիւններ չեղան, բայց Պ. Շերիտընի հարցում-ներուն վրայ խոստովանեցաւ թէ իրր արդիւնք խոնդումի որոշ անկարգու-թիւններ տեղի ունեցան:

Պ. ՔՈՀԷՆԻ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ամբողջ դատավարութեան ընթաց-քին դատախազի օգնականի դեր կա-տարող Պ. Քոհէնի բարձրանալը վը-կայի աթոռը քիչ մը անսովոր թուե-ցաւ, բայց Պ. Քամինսկի անհրաժեշտ սեպած էր այդ: Պ. Շերիտընն բողո-քեց: Քամինսկի հարցուց Քոհէնին.

— Քանի՞ տարիէ ի վեր Շրջ. դա-տախազի օգնականութեան պաշտօնը կը վարես: = Վեց տարի:

— Ո՞ր ճիւղին մէջ:

= Մարդասպանութեան ճիւղին:

— Ցայսօր քանի՞ մարդասպանա-կան խնդիրներով զբաղած ես:

= 150 դատեր քննած եմ:

— 1933 դեկտ. 24ին ժամը քանի՞ն գացիր 187րդ փողոցի մօտակայ ոս-տիկանատունը: = Ժամը 1ին:

— Քանի՞ հոգի քննեցիր հոն:

= 75 հոգի:

— Սղագիր կա՞ր հոն:

= Այո, այս ինչը (կուտայ անու-նը), պաշտօնական սղագիրը արձա-կուրդի գացած էր:

— Զաքմաքեանը ոտքի վրա՞յ քննե-ցիր: = Ոչ:

— Արիկեանը քեզի դիտողութիւն ըրա՞ւ քննութեան անվայել եղանակի մասին: = Զըրաւ:

— Զըսա՞ւ թէ քննութիւնը անպատ-շաճ եւ անվայել եղանակով կ'ըլլայ:

= Ոչ:

ՇԵՐԻՏԸՆ ԵՒ ՔՈՀԷՆ

— Ոստիկանատան մէջ քանի՞ լու-սանկար առիր: = Ինը հատ:

— Ծառնակութիւն չկա՞ր հոն դեկ-տեմբեր 24ին: = Ոչ:

— Լէյլէկեանը եւ Սարգիսեանը նեղ ու դուրս չտարի՞ր այդ օրը քննի-նուողներուն ցոյց տալու համար:

= Այո, պարբերաբար:

— Առանձին առանձի՞ն ցոյց տուիր:

= Այո:

— Ոստիկանատան մէջ դեկտ. 24ին կամ 25ին տեսա՞ր փաստ. Սմասեանը: = Հաւանօրէն:

— Երբ Լէյլէկեանը եւ Սարգիսեանը

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Նոյնքան պայթուցիկներ ալ գտնուեցան միւս պանդոկներուն մէջ։

Շքիրիոյ եւ Քարինթիոյ ըմբոստներուն վերջին խումբն ալ պարտուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ 300 ըմբոստներ յաջողած են սահմանը անցնիլ եւ Եուկոսլաւիա մտնել։ Կռիւներու ընթացքին ձերբակալուեցաւ նաեւ Քարինթիոյ նախկին կառավարիչը։

Թուրքահայական միջադէպը

Յուլիս 21ին իտալական երկու ձկնորսանաւեր կրակի բռնուեցան թուրք մաքսային դէտերու կողմէ, Թէնէսի հրուանդանին չըլկանները, Քալամըչ գիւղին մօտ, ուր ապաստանած էին բուռն փոթորիկի մը հետեւանքով։ Այս հրացանաձգութեան հետեւանքով սպաննուեցաւ իտալացի նաւաստի մը։ Ենթրիի իտալական դեսպանը անմիջապէս քննութիւն պահանջեց, վերապահելով իր պատասխանը։ Անատոլուի գործակալութիւնը խոստովանելով դէպքը, կ'ատարկէ թէ երկու ձկնորսանաւերը ազգային գրօշ չէին պարզած, թէ կրակը օդին մէջ պարպուած էր եւ իտալացի նաւաստիները լուր չէին տուած թէ իրենցմէ մէկը վիրաւորուած է...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒԱԳՈՑՆԸ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՄԸ ՄԷՋ

Տրիպոլոյ չըլկանին մէջ, Աքքեար նշանաւոր գաղա մըն է՝ բերրի եւ հարուստ հողերով եւ առուներ բնակչութեամբ։ Իսկ Մինխարան՝ Աքքեարի ամենամեծ քաղաքն է եւ 3000է մօտ միայն քրիստոնեայ բնակչութիւն ունի։ Քանի մը տուն Հայեր եւս հաստատուած են այդ չըլկանին մէջ։

Յուլիս 15ին տեղի ունեցաւ այս քաղաքին արար Աւետարանականներու դպրոցական ամավերջի հանդէսը։ Տնօրէն Տաուտ Էֆէնտի Շէհսայ, փափաքելով յայտագրին մէջ մացնել նաեւ հայերէն երգեր, իր աշակերտներուն սորվեցուցած էր «Մեր հայրենիք»ը, «Զայն տուր, ով Փէտա» եւ «Ծաւարել եմ»ը։ Եւ այս երեք երգերն ալ երգուած են, սիրալիր ընդունելութեանը արժանանալով ներկայ արար հանդիսականներուն։

Բացի այդ, հազիւսարահին ճակատը, ֆրանսական եւ տեղական դրօշներու կողքին, տնօրէնը պարզել տուած է նաեւ հայկական եռագոյնը։ Հայտնի տնօրէնը, հանդէսի վերջաւորութեան խօսք առնելով, առանձին բացատրութիւններ տուած է հայ ժողովուրդի եւ հայկական եռագոյնի մասին եւ թուած մեր ժողովուրդի կրած տառապանքներն ու զուլումները եւ բառացի արտաբերելի թարգմանած եւ երգուած հայ երգերը։ Ի վերջոյ, Պ. Շէհսայ թելադրած է արար ժողովուրդին ըլլալ հայրենասէր եւ գործունեայ՝ հայ ժողովուրդին պէս եւ օրինակել անոր բարձր կարողութիւնները եւ ընդունակութիւնները։

Հանդէսին ներկայ գտնուող Հայեր չափազանց ուրախ եւ հպարտ մեր ժողովուրդին հանդէպ ցոյց արուած խոր համակրանքէն, չնորհակալութիւն եւ երախտագիտութիւն յայտնած են տնօրէնին եւ խնդրած որ արար ժողովուրդին մօտ թարգմանը հանդիսանայ իրենց անկեղծ զգացումներուն։

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ԻՄԱՆԱԼՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՓՈՔՈՐԻԿՆԵՐԸ

ՍԿՍԵԼՈՎ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք **ՄԱԼԽԱՍ**Ի ՀԻՆԳ ՎԷՊԵՐԸ.—

ԶԱՐԹՕՆՔ, Ա. հատոր 317 էջ
» Բ. » 317 »
ԶԱՐԹՕՆՔ, Գ. հատոր 263 էջ
» Դ. » 250 »
ԶԱՐԹՕՆՔ, Ե. հատոր 255 էջ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԵՆ

ԼՈՒՍԱԴԷՄԻՆ. Ա. եւ Բ. հատոր — ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ, Բ. հատոր

Անոնք որ կարդացած են հեղինակին ԱՊՐՈՒՄՆԵՐԸ (Ա. հատոր) մէկ շունչով պիտի կարդան նաեւ այս ՀԻՆԳ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ։

Հասցէ՝ A. G. Malkas, P. O. B. 197 Astor Sta. Boston, Mass.
Կը ծախուի նաեւ Փարիզ, Հրանտ-Յամուէլ Դրատունը։

ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆԻ «ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ»

ՎԷՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԻ

Գին 15 Ֆրանք, փոստի ծախքով, միայն կանխիկ. Ֆրանսա՝ 16 Ֆր. Արտասահման՝ 17 Ֆրանք։

Դիմել.— H. Zartarian, 126, Ave. Simon Bolivar, Paris (19e)։
Կը ծախուի նաեւ ՅԱՌԱՋԻ խմբագրատունը։

Հ. Ց. Դ.

Լիոնի «Վարանդեան» կամարէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին 181, Քուր Լաֆայէթի սրճարանին սրահը։ Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի խնդիրներու քննութիւն։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏՐԲԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ «ՎԻՇԱՊ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 Օգոստոս կիրակի ԱՐԹԱՆՋԷՑԻ օգաստուն անուառին մէջ

Համաւերիտասարդական մեծ դաշտահանդէս

ԿԱՐՇԻ (GARCHES) ԳԵՂԱՏԵՍԻԼ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Զ. Ո. Մ.ի ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, 8 Օգոստոս, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ

կը հրաւիրուին բոլոր երիտասարդական կազմակերպութիւնները, Հ.Մ.Ը.Մ., «ՍԻՓԱՆ» երգչախումբը, երիտասարդ դերասաններ եւ մտաւորականներ։

Օգոստոս ծը պիտի ըլայ փարիզահայ երիտասարդութեան համար խանդավառութեան օր մը։ Պիտի խօսին երիտասարդ ցառախօսներ։

ԵՐԳ, ՆՈՒԱԳ, ՊԱՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽԱՂԵՐ եւ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ,
Ա Ժ Ա Ն Ո Ի Ճ Ո Խ Պ Ի Ի Ֆ Լ։

Ժամադրուեցէ՛ք բոլորդ ՎԱՇԱԳՆԵԱՆ դրօշին տակ։

Հաղորդակց. միջոց.— *Սէն Լազարի կայարանէն առնել հոգեկոտոր եւ իջնել կարշ, ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն կայարանին մէջ։*

Մ Ո Ի Տ Ք Ը Ա Զ Ա Տ Է։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ-ԲՈՑԺ (Hay-Pouj)

Ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն — խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՑՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին։ Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար։

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը։

≡ "ՀԱՅ-ԲՈՑԺ,, ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է ≡

Բաժանորդագրուեցէ՛ք այժմէն։

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.։
Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ. Շ. ԱՑՎԱԶԵԱՆի,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը
Գրատուն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur - le - Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél. Danton 88 — 65

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւլլն. ամէն տեսակ գիրքեր
Արդիական կազմատուն։ Տպագրական գործեր։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԼԻՎՐԻ ԿԱՐԿԱՆ, Մ. Ա.— 40։
ԹԱՆԺԵՐ, կէմ.— 140։
ՎԻՆ, Գործ. Մ.— 24։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ց. Հ.— 50։
ԼԷ ՄԻԼ, Տէրվ.— 70։
ՓՐԱԿԱ, Պատ.— 100։
ԱՐԺԱՆԹԷՕՑԼ, Փալ.— 35։
ՔԱՆ, Վ. Գ.— 70։
ՍԷՆ ԹՕՊԱՆ, Ջավ.— 70։
ԼԸ ՎԷԶԻՆԷ, Մ. Պ.— 50։
ՖՕՆԹԷՆ, Համ. Եղբ.— 35։
ԹՈՒՐ, Մ. Ի.— 100։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— 810։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Տօքթ. Ք.— 140։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մարգ.— 70։
ՏԷՍԻՆ, Գործ.— 400։
ԻՍԻ, Մարգ.— 100։
ՄԵՎԲԱՆ, Ա. Պ.— 105։
ՇԱՄ, Կեր.— 50։
ՓԱՐԻԶ (16), Գ. Կ.— 140։
ՌԷՆՍԻ, Ա. Գ.— 120։
ՔՈՒՐՊԷՎՈՒԱ, Օ. Պ.— 50։ Կարգադրեցինք։
ՓԱՐԻԶ (16), Տէկ. Թաղ.— 70։
ՊԵՐԼԻՆ, Ք. Ռաֆ.— 200։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մակ.— 75։
ՍԷՆ ՔԼՈՒ ՏԸ ԼԱ ԹՈՒՐ, Գ. Ս.— 35։
ՄԻԼԱՆ, Ա. Ս.— 46 ֆր. 35։
ՇԱՎԱՆՕԶ, Պլաք.— 35։
ՍԷՆ ԿԼՕՏ, Ռուտ.— 40։
ՎԻԼ ՏԱՎՐԻՁ Մեծ.— 140։
ՆԻՍ, Առաք.— 100։
ՓԱՐԻԶ (17), Ա. Ճ.— 140։
ԱՓԹ, Ա. Քեհ.— 35։

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Խարբերդի եւ Յարակից գիւղերու Երիտասարդաց Միութեան խորհրդակցական ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Պարտը լա Փօսթի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ Խարբերդի երիտասարդներու համագործակցութիւնը։ Շրագիր-կանոնագրի որոշ յօդուածներու յաւելում կամ կրճատում։

Արդ, կը խնդրենք բոլոր երիտասարդներէն ներկայ գտնուիլ սոյն կարեւոր ժողովին։

Վարչութիւն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՈՒԺԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒՄ եւ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

ՔԱՆԱՐԻ, ՈՒԱՏԼՈՒԻԲԻ, ՄԱՐԹԻՆԻԲԻ
եւ ՔՕՆԱՔԻԻ պաճուճիներու

36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04-27

ՏՆՕՐԷՆ՝ ***Օ՛ՆՆԻԿ ԵՐԱՄԵՑ՛Ն***

Ամենալաւ տեսակի պաճուճներ՝ հրապարակի գիներն ժամուն։

Հայ մարտճիներ, վստահութեամբ կրնաք դիմել մեզի։

ԴՐՈՒՄԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Դրամական փոխառութիւն՝ լուրջ անհատներու, նուազագոյն 3000 Ֆրանկով, 4%։

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ.— Առեւտրականներու, գործարանատէրերու, եւ *արհեստ ֆօրչներու*, տուն շինողներու եւ գործի ձեռնարկել փափաղողներու։ ՓՈՂԱՀՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Նոյնիսկ **lotissement**ներու վրայ։ ԱՌՈՒՆԱԽ.— Ֆօն տը գօմերսի, հողի, տան եւ վիլլաներու։ Գործերու կարգադրութիւն 24 ժամին։ Խորհրդակցութիւն եւ **études** ձրի։ Բացառիկ գաղտնապահութիւն։

Դիմել կամ գրել.— **CRÉDIT FINANCIER LYONNAIS**
125, Rue Nationale Bron - Rhône

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՆՉԷՐԵԱՆԻ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական բոլոր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար։ Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացում, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանթի եւ մարշան փրեճի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS
Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շավիլի ամենէն օգաստուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*։ Մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ սեղանատուն ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*։ Երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով եւ պատշգամով։ Կազ, լուեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տան. *chauffage Central*։ վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շուրժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան 1200 հոգի լոքանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ սեփականատիրոջ, Պ. Էքպէրեանի՝ տեղւոյն վրայ կամ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris* 19e

---

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton: 52.73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ — Թարգմ. Ժ.

— Ճանչցա՞ր զիս, հարցուց Ճէնիսըն, դատարանին մէջ հանդիպելէնդ ետք, չէ՞... ինծի նայէ, հետզ քանի մը բառ խօսիլ կ'ուզեմ բայց մարդ չիմանայ... նախ քիչ մը զարկուր բեր ինծի ու վերազարձիդ կը խօսինք...

Երբ հինգ վայրկեան վերջ Ծառան եւ եկաւ միասին բերելով զարկուրբերն չէր, Ճէնիսըն հարցուփորձերու տարափ մը սկսաւ տեղացնել անոր գլխուն.

— Ինծի նայէ, ըսաւ անոր ցած ձայնով մը. գործի սկսինք... ես քննութիւն կը կատարեմ, եթէ ինծի օգնես, գրպանդ գրամ պիտի մանէ... կը յիշես թէ ինչ ըսիր զառաւօրին... ըսիր թէ Ալֆրէտ Ճէքինը այս սրահը եկաւ երկուշաբթի գիշեր ժամը իննուկէսին առէնները... լաւ, ուրիշ ո՞վ կար այստեղ...

Ծառան չորս կողմը նայեցաւ ապահով ըլլալու համար թէ գիրենք մարկ ընող չկար. յետոյ ցած ձայնով մը, որուն մէջ մտերմութիւն կար, լաւ.

— Դիմումդ ոստիկանութեան կողմէ չէ անշուշտ, այլ անձնական է, այնպէս չէ՞... լաւ ուրեմն... երբ Ալֆրէտ Ճէքինն այստեղ եկաւ այդ գիշերը, երկու հոգի եւս կային հոս — Տիկին մը եւ պարոն մը միասին էին, երիկ – կնիկ էին. պանդոկը կը բնակէին. երկու երեք անգամ տեսած էի գիրենք առաջ, այստեղ էին ուրբաթ կէսօրէն մինչեւ երեքշաբթի առաւօտ, մարդը բաւական ծեր էր, հօթանասունոց, իսկ կինը շատ աւելի երի – տասարդ, էրկանը կէս տարիքը...

— Ո՞վքեր էին, հարցուց Ճէնիսըն։

— Հիմա անուն չեմ կրնար տալ, բայց, եթէ կ'ուզես հինգ վայրկեանէն կամ հիմա անմիջապէս, կրնամ հասկնալ...

— Սպասէ, յետոյ կը հասկնաս... ըսիր թէ այստեղ էին երբ Ալֆրէտ Ճէքինը ներս եկաւ... ի՞նչ կ'ընէին...

— Ծերուկը նստած էր ահա, այնտեղ, կը ծխէր ու թերթ կը կարդար. Տիկինը, անոր բազկաթոռին քովը, դրասեղանի մը առջեւ նստած նամակ կը գրէր...

— Ի՞նչ հագած էր տիկինը...

— Երեկոյեան հագուստ. ընթրիքէն յետոյ այստեղ եկան. էրիկն ալ իրիկուան սեւ բաճկոն հագած էր... Ալֆրէտ Ճէքինի ներս գալէն անմիջապէս առաջ անոնց սուրճ բերած էի... ուշ ընթրեր էին...

— Երբ Ալֆրէտ Ճէքին ներս եկաւ, ի՞նչ պատահեցաւ...

— Ինչ պատահեցաւ... ոչ ինչ... ուիսքի մը ապսպրեց ինծի եւ նստաւ ճիշդ այնտեղ, տիկինին մօտիկը...

— Ցատնի՞ էր որ եւ է կերպով թէ կը ճանչնար զանոնք կամ անոնցմէ մէկը...

— Ձեմ կարծեր... իրարու ուշադրութիւն չընկին... ի հարկէ չեմ կրնար ըսել թէ ինչ պատահեցաւ երբ ուիսքին բերելու գացի... վերադարձս տիկինն ու պարոնը մեկնած էին, Ճէքինը առանձին էր...

— Դատարանին մէջ ըսիր թէ անիկա անհանգիստ էր...

— Այո, որոշ չափով, վեր վար կը քալէր ու ինքնիրեն բաներ մը կը խօսէր... անհանգիստ, զրգռուած վիճակ մը ունէր. եւ, ինչպէս ըսի, թուղթ մը հանեց, բացաւ, կարդաց, նորէն ծալլեց, յետոյ բաճկոնակին գրպանը դրաւ ու աճապարանօք դուրս գնաց, կարծես միտքը նոր բան մը եկած էր...

— Աւելի պատահեցաւ ժամը տասնէն քիչ մը առաջ, այնպէս չէ՞...

— Այո կարծեմ... տասնին հինգ կամ տասը մնացած...

— Ա՛լ չի տեսա՞ր զինքը...

— Ոչ, մեռելատունը տեսայ ան – չուչա... պիս այնտեղ տարին զաղանի ոստիկանին այցելութենէն յետոյ...

Ճէնիսըն գրամ ունէր գրպանը եւ տրամադիր էր ծախսելու։ Կամացուկ մը երկու ոսկի դրաւ ծառային ձեռքը։

— Հիմակուհիմա ասիկա առ պահէ, տակաւին աւելին, շատ աւելին պիտի տանիս, ըսաւ անոր... Հիմա քեզ տեսնեմ, կրնա՞ս այդ տէր եւ տիկինին անունները եւ հասցէն բերել ինծի...

— Դիւրութեամբ, երկու վայրկեանէն, պատասխանեց ծառան։

Երբ Ճէնիսըն առանձին մնաց սկսաւ խորունկ մտածել։ Կասկած չունէր հիմա որ երբ Ալֆրէտ Ճէքին այդ գիշերը պանդոկին ծխարանը գնաց, ճանչցաւ գրասեղանին առջեւ նստող կինը որ հին ծանօթ մըն էր, ու կինն ալ ճանչցաւ զինքը։ Նոյնպէս կասկած չունէր որ Ալֆրէտ ու կինը չէին ուզեր որ ծերունին յայտնի ըլլար իրենց ծանօթութիւնը։ Ճէնիսըն կրնար այլ եւս երեւակայել մնացածը։ Տիկինը թերթ մը թուղթ կը վերցնէ որուն կէսին վրայ բաներ մը կը գրէ անմիջապէս, յետոյ Ալֆրէտի բազկաթոռին քովը վար կը ձգէ զայն եւ կամ անոր ուշադրութիւնը գրաւող գիրքի մը մէջ գրասեղանին վրայ կը թողու։ Գիշ ետքը ծերունին ու տիկինը կը մեկնին՝ հաւատարար առաջին – նը իր անկողինը, իսկ երկրորդը՝ վերարկուին մէջ փաթթուած կ'երթայ այն ժամադրավայրը զոր նշանակած էր թուղթի կտորին վրայ։

— Այսպէս եղած է, խորհեցաւ Ճէնիսըն. ասկէ հրաշալի լուծում չի կրնար ըլլալ... խելք կ'ուզէ այս գործերուն մէջ եւ կարծեմ պէտք եղածին չափ ունիմ...

Ծառան վերազարձաւ միասին բերելով թուղթի կտոր մը որուն վրայ մատիտով նշանակած էր հետեւեալ անունները։—

Սըր Ճօն եւ Լէյտի Ձիլ
Վիլլա Ձիլ
Ջէսթըր

— Կը ճանչնա՞ս դիրենք, հարցուց Ճէնիսըն։

— Ոչ չեմտակը, եւ նորեկ եմ այդ կողմերը. ծառաներուն վարձիչը կը ճանչնայ եղեր. տաներ մէյ մը կու գան եղեր... ծերունին հիւանդի մեծ դան եղեր... ծերունին հիւանդի մեծ դան եղեր... ծերունին հիւանդի մեծ դ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) Ct R Seine 276.280

Directeur et Propriétaire : Seb. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԱԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՅԻԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀՒՆԳՇԱԲԹԻ
2
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
2 Aout
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2562

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՆՈՒՈՐԸ ԲԱՆՈՒՈՐԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ

— o.o —

Յուլիս 25ին, քրքրելով «անճաշ բանուոր»ներու պարագան, ուշադրութեան կը յանձնէինք չարք մը հոգեր.—

1· Աչխատաւորներ որ աչ ու ձախ ինկած՝ գործ կը փնտռեն եւ չեն գտներ:

2· Ուրիշներ, որ արժանի են գործազրկութեան նպաստի, բայց կը մերժուին, զանազան պատճառներով:

3· Դեռ ուրիշներ, որ յանցանք մը գործած, օրինական թէ բութեան մը մէջ բռնուած են եւ իրաւունք չունին աչխատելու:

4· Հարիւրաւորներ, որ տարիներէ ի վեր իրենց գլուխը քարին կը զարնեն, անկանոն թուղթերու պատճառով:

5· Վերջապէս աւելի գժբախտներ, որոնք Ֆրանսայէն հեռանալու հրաման ստացած են:

Ու կ'եզրակացնէինք·

— «Եթէ կարելի չպիտի ըլլայ հաստատել կեդրոնական հասցէ մը— տեսակ մը Առաջնորդարան — այս հոգերով եւ ուրիշ հանրային խնդիրներով զբաղելու համար, պիտի թելադրէինք որ բանուորները իրենք ստանձնէին պատասխանատուութիւնը՝ իրենց գլխուն ճարը նայելու:

Քանի որ «ազգ»ը անհրաժեշտ է եւ թափթփած, ինչո՞ւ բանուորը իմ չխորհի կեդրոնական հասցէի մը մասին: Հոգ չէ թէ միայն իրեն յատուկ ըլլայ:

Կը կարծենք թէ դժուար չէ գտնել իրաւական գետինը՝ այդպիսի կազմակերպութեան մը համար:

... Աւելի լաւ է ունենալ մէկ հասցէ, քան թէ ափ առնել տասը դուռ առջեւ, ամէն մէկը տարբեր բանալիներով»:

Փորձենք աւելի բացորոշ խօսիլ:

Քանի որ այս կամ այն ազգ· հաստատութիւնը եւ երկու ծանօթ գրասենեակները չեն կրնար հասնիլ բանուորական բոլոր հոգերուն, կ'առաջարկենք ձեռնարկել Արհեստակցական գրասենեակի մը հաստատման:

Պիտի ըսէինք՝ «Արհեստակցական Միութիւն». բայց նկատի առնելով գժտարութիւնները, կ'ամփոփուինք աւելի համեստ ծրագրի մը չուրջը: Եթէ գրասենեակը յաջողի, ճամբան հարթուած կ'ըլլայ նաեւ միւսին համար:

Այդ գրասենեակին վարչութիւնը, անշուշտ, պիտի ստանձնէ նեն բանուորներ, իրաւագէտ խորհրդականով մը եւ գործակատարով մը:

Պաշտօնական վաւերացումէն յետոյ, գրասենեակը անմիջապէս գործի կը ձեռնարկէ ոչ միայն իր նախաձեռնութեամբ ու սեփական միջոցներով, այլ եւ ընկերութեամբ միւս երկու գրասենեակներուն (Քլէպէր եւ եկեղեցի):

Ինչ պիտի ըլլայ այսպիսի գրասենեակի մը պարտականութիւնը,—

1· Ուղղակի կապ հաստատել երկրի վարչական իշխանութեանց, օրինաւոր սէնտիքաներու եւ տեղաւորման գրասենեակներու հետ:

2· Կազմել ցանկը «անճաշ բանուոր»ներու, բոլոր մանրամասնութիւններով: (Տես գլուխը):

3· Ապահովել ներկայացուցիչներ՝ հարթարարգործական բանուորական եւ հոգագործական չրջաններու մէջ, օրը օրին հետեւելու համար խնդրանքի եւ մատուցման ելեւէջներուն:

4· Արթնութեամբ հետեւիլ՝ գործազրկութեան տագնապի բնթացքին:

5· Հաստատել սնուցիկ մը, գործազրկութեան կամ անկարութեան նպաստի իրաւունքներէն զրկուած բանուորներու համար:

Եւ ուրիշ բազմաթիւ հոգեր, որոնց մասին յետին բանուորը չատ աւելի բան գիտէ քան ո եւ է ուսումնական կամ իշխանաւոր:

(Ցաւօք էջերը բաց են աչխատաւորներու եւ իրազեկներու առջեւ, աւելի մանրամասնելու կամ լրացնելու համար այս հարցերը):

Պիտի առարկուի թէ իւրաքանչիւր քաղաքական կուսակցութիւն կրնայ մտածել իր ընկերներուն եւ համակիրներուն համար, մնացեալը ձգելով Գաղթ. Ցանձնաժողովներուն: Յետոյ, կան Աչխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերը:

Այս առարկութեան պատասխանը կուտայ օրեան կեանքը:

Քաղաքական կուսակցութիւնները Դաշնակցութիւնը չարք մը գեղեցիկ բանաձեւեր ունի աչխատաւորներու արհեստակցական կազմակերպութեան, գործակցական ընկերութեանց, փոխադարձ օգնութեան եւն. մասին: Կրցա՞ծ է իրականացնել: Ո՛չ:

Երբ Դաշնակցութիւնը չէ կրցեր, այլ եւս աւելորդ է խօսիլ միւսներու մասին:

Ինչ կը վերաբերի Աչխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերուն (ընկերվարական եւ համայնավար), մենք չատ լուրջ վերապահումներ ունինք:

Երկուքն ալ, բուն աչխատաւորական — արհեստակցական հոգերուն հետ խառնած, նոյն իսկ անոնց գերադասած են քաղաքական միութիւնները, որոնք լարծուն ճամբու մը վրայ պիտի դնեն մեր բանուորները:

Գիտենք որ երկուքն ալ ունին բազմաթիւ հայ անդամներ:

Եւ սակայն, այդ չէ զարմանը մեր մատնանչած հոգերուն, որոնք առաւելապէս հայկական են, ինքնայատուկ:

Մեր առաջարկած միջոցը կը յաջողի՞ թէ ոչ,— պատասխանը բանուորները իրենք է որ պիտի տան:

Մենք ուղեցինք աւելորդ անգամ մըն ալ յիչեցնել թէ՝ եղած-չեղած օրկաններէն չեն կրնար փրկել քեզ, երբ դուն ակռը չես քու ճակատագրիդ:

Տասը տարուան փորձառութիւնն ալ՝ ականջի օղ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏՈԼՖՈՒՍԻ ՍՊԱՆԻՉՆԵՐԸ ԿԱԽՈՒԵՑԱՆ

ՄԻՒՍ ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐՆ ԱԼ ԿԱՐԳՈՎ ԿԸ ԴԱՏՈՒԻՆ

ՄԻՇՏ ԱՆՍՈՒՐԳՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱԳԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Վիեննայի արտակարգ զինուորական ատեանը երեքշաբթի օր մահավճիռ արձակելով, երեք ժամ յետոյ կախել տուաւ 158 հիթլէրական դատապիրտներէն երկուքը, Փլաներթթա եւ Հոլցվէպէր, որոնք սպաննած էին Տոլֆուսը:

Առտուան նիստը բացուելուն, նախ լսուեցաւ դատական բժիշկին եւ զինագէտի մը վկայութիւնները: Երկուքն ալ հաստատեցին թէ վարչապետին դէմ ատրճանակ պարպուած է գլխուն, իբր 15 սանթիմէթր հեռուէն: Վէրքերը մահացու էին: Եթէ բժիշկ եւ դեղ հասցուցած ըլլային եւ գործողութիւն կատարուէր, կարելի էր երկարածգել կեանքը, բայց ողջալի պայմաններու մէջ: Վարչապետին արիւնոտ օձիքը ցուցադրուած էր իբրեւ շօշափելի փաստ: Գաղտնի ոստիկան մը հերքեց Փլաներթթայի այն առարկութիւնը թէ՝ սեղեակը մուր էր երբ իմ ատրճանակ պարպեց եւ թէ գնդակը պատահմամբ հանդիպեցաւ Պ. Տոլֆուսի: Այս վկայութիւններէն յետոյ, երեք պաշտպան փաստաբանները փորձեցին շահիլ անյոյս դատ մը, երկու պատճառաբանութիւններով.— Առաջին՝ անձնատուր ըլլալու պարագային ազատ անցք տալու խոստումը: Երկրորդ՝ երկու ամբաստանեալներուն անպատասխանատու վիճակը, քանի որ հրամանը ուրիշները տուած են եւ անոնք պարզապէս կամակատար գործիքներ եղած են: Ընդհ· դատախազը չախչախեց այս պատճառաբանութիւնները, դիտել տալով թէ ազատ անցքի խոստումը առնուած է բռնութեամբ, եւ հետեւաբար արժէք չունի դատարանին համար: Դատարանը առանձին խորհրդակցութիւն մըն ալ կատարեց այս կէտի մասին եւ յայտարարեց թէ ազատ անցքի խնդիրը գոյութիւն չունի ատեանին համար եւ շատ-շատ կրնայ նիւթ ծառայել ներման աղերսագրի մը համար: Ընդհ· դատախազը շարունակելով իր ճառը, շեշտեց թէ որ եւ է մեղմացուցիչ պարագայ գոյութիւն չունի եկու ամբաստանեալներուն համար, թէ Փլաներթթա յստակապէս փնտռեց եւ սպաննեց Տոլֆուսը, այն յոյսով թէ երբ կառավարութիւնը տապալի, ինքն ալ ազգային հերոս մը պիտի դառնայ: «Ամբաստանեալները չեն կրնար պահանջել որ հաւատանք իրենց միամիտ պատմութեան: Երկուքն ալ մեր արիւնէն են եւ մեր ցեղէն: Այդ պարագան աւելի կը ծանրացնէ իրենց յանցանքը: Ի՞նչ փորձանք բացին մեր հայրենիքի գլխուն: Իրենց արարքին հետեւանքով, բաղաքացիական կռիւ ծագեցաւ գաւառներու մէջ եւ շատեր մեռան: Քաստմնելի դէպքեր են ատոնք եւ երկար ատեն դրոշմուած պիտի մնան մեր յիշողութեան մէջ: Կայծ մը եւս բաւական էր որ օտար զինուորներ ներս խուժէին եւ գրաւէին մեր երկիրը: Ահա թէ ինչ աղէտ պիտի պատճառէին երկու ամբաստանեալները»:

Ընդհ· դատախազի պահանջագրէն յետոյ, վերջին խօսքը տրուեցաւ երկու ամբաստանեալներուն: Փլաներթթա ոտքի ելլելով յայտարարեց·

— «Պարոն դատաւորներ, անգամ մը եւս կը կրկնեմ թէ ես մարդասպան չեմ, ես չուզեցի սպաննել վարչապետը: Մեզի հրաման արուած էր գերի բռնել կառավարութիւնը, բայց մենք չէինք ուզեր արիւն թափել: Իրրեւ մարդ, ներողութիւն կը խնդրեմ Տիկին Տոլֆուսէն»:

Իսկ Հոլցվէպէր բացատրելով իր դերը, յայտարարեց·

— «Ես կը կարծէի թէ արիւն չպիտի թափի եւ թէ Տոքթ· Ռիննթլէյն մեզ պիտի դառնէ վարչապետարանին մէջ: Ես վարուեցայ իրրեւ հայրենասէր»:

Յետոյ դատարանը արձակեց իր վճիռը, մահուան դատապարտելով երկու ամբաստանեալները:

Վճիռը տրուեցաւ ժամը 1·35ին, եւ երկու ամբաստանեալները կախաղան առաջնորդուեցան ճիշդ երեք ժամ վերջը: Նախ Հոլցվէպէրը կախուեցաւ, ժամը ճիշդ 4·35ին: Տասներեք վայրկեան վերջը կախուեցաւ Փլաներթթա: Քառմնելի գործողութեան ներկայ էին զինուորական ատեանին անդամները, դատապարտեալներուն փաստաբանները, կաթոլիկ խոստովանահայր մը՝ Փլաներթթայի համար, եւ բողոքական մը՝ Հոլցվէպէրի համար եւ բանի մը զինուորներ: Դահիճն էր դրամատառ նախկին պաշտօնեայ մը, Լանկ, 40 տարեկան, երկու օգնականներով: Հոլցվէպէր մեռաւ հերոսական քաջութեամբ: Ցուսոը վզին անցնելէ առաջ, «կեցցէ՛ Հիթլէր» աղաղակեց, մինչ յարակից բանտէն կին մը կ'արձագանգէր,— «կեցցէ՛ Հիթլէր»: Երկար տեւեց իր հոգեվարքը: Փլաներթթա որ եւ է բան չըսաւ:

Զինուորական ատեանը կը շարունակէ դատել միւս ամբաստանեալները, 158 հոգի: Յայտնի չէ թէ դեռ բանի մահապատիժներ պիտի տրուին: Ոմանք համաձայն են ծայրագոյն խստութեանց, ուրիշներ կը նախընտրեն կարճ կապել, վախնալով փոխադարձ վրէժխնդրութենէ:

Վիեննայի 158 ամբաստանեալներուն գործը վերջացնելէ յետոյ, զինուորական ատեանը պիտի երթայ գաւառները, դատելու համար այն ըմբոստները որ կռուեցան կառավարութեան եւ բանակին դէմ:

Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ շղթայի տակ պահել պետական եւ հանրային շէնքերը: Զինուորներ եւ հայրենասէրներ կը պաշտպանեն Ս·Ստեփանոս մայր – եկեղեցին, լուր առնուած ըլլալով թէ ռումբեր պիտի ներտնուին:

Ֆրանսա կ'երաշխաւորէ Ասորիոյ անկախութիւնը

Արտաքին նախարար Պ· Պարթու ունկնդրութեան ընդունելով Փարիզի ասորական դեսպանատան դործակատարը, յրկինց թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը, համաձայնութեան միւս պետութեանց հետ, պիտի չարունակէ ամէն աչխատութիւն ընծայել, դործնապէս պահպանելու համար Ասորիոյ անկախութիւնը:

Հակառակ այս բոլոր հաւաստիքներուն, անատոյդ է Ասորիոյ ապագան, եւ մեծ պետութիւնները լարուած ուչադրութեամբ կը հետեւին դէպքերու ընթացքին:

ՄԻԿ ՄԻԼԻՈՆ ՐՈՒԲԼԻԻ գրական պարգեւ հաստատեց Խ· Միութեան գործավարներու խորհուրդը, 1934 տարուան համար: Այս պարգեւը պիտի յատկացուի բարելաւելու համար խորհրդային Գրողներու Միութեան անդամներուն նիւթական վիճակը: Դրամը պիտի ծարուի հեղինակի իրաւունքի եւ թատրոններու տուրքով, անդամավճարներով եւ պետական նպաստով:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ էլեհինկրատի պարենաւորման վարչութեան չորս պաշտօնեաներ, իբրեւ խափանարար: Դրուեցաւ թէ Զեկան ջընջուած է, բայց մահապատիժները իրարու կը յաջորդեն միեւնոյն ուղղութեամբ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

30,000 ԿԱՏՈՒ

oooo

Գրեցինք թէ աւելի քան 30,000 կատուներ անտէր – անտիրական կը թափառին Պոլսոյ փողոցներուն մէջ, չուարմաց մատնելով բաղաքապետութիւնը:

Վերջին լուրերու համաձայն, եթէ արմատական միջոց մը չգտնուի այս արշաւին դէմ, կատուները պիտի փոխադրուին մայրի կղզի մը, որպէսզի հոն սատկին անօթութենէ:

Պոլսեցիները պիտի յիշեն թէ՝ տարիներ առաջ ալ՝ շուներու պատմութիւն մը ունէին:

Հազարաւոր բոստ, ոջլոտ շուներ կը թափառէին Պոլսոյ փողոցները, կաղկանձելով անօթի – ծարաւ:

Երբեմն, ամերիկացի եւ անգլիացի «Միս»ներ զանոնք անկիւն մը հաւաքելով, շատար կամ շոֆոլա կը կերցնէին եւ ··· լուսանկար կը հանէին:

Երկար չտեւեց օտար շրջիկներու այս «վայելքը»:

Առտու մը շուները հաւաքուեցան, եւ — ի՞նչ յանդգնութիւն Մուհամմէդի ժողովուրդին համար — ամայի կղզի մը, Իմնիզ Ատա փոխադարուելով, բունաւորուեցան:

Երեւի կատուներուն նակատագիրն ալ այդ պիտի ըլլայ, հակառակ Անասունները Պաշտպան Ընկերութեան բողոքներուն:

Ես աւելի գործնական եւ «հայրենասիրական» եղանակ մը պիտի առաջարկէի, իրրեւ նախկին «վաթան – տաշ»·—

1· Հաւաքել 30,000 կատուները, իրենց մայրերով ու ձագերով, եւ դրկել Անատոլու:

2· Հարիւրական բաժնել գլխաւոր բաղաքներուն մէջ եւ բանտարկել:

3· Հաւաքել հատընտիր ջարդարարները երեք հազար հոգի, իւրաքանչիւրին յատկացնելով տասը կատու, եւ լիազօրութիւն տալ,—

Ա· Կատուները ծեծելու, «օրհնականքի» բոլոր միջոցներով, եւ մասնաւորապէս գիշերները:

Բ· Ձանձիք խեղդելու եւ յետոյ պատերէն կախելու:

Գ· Անոնց փորը եղերելու:

Դ· Անոնց մորթերը հանելու:

Ե· Անոնց անդամները մաս – մաս կտրելով սատկեցնելու:

Զ· Եռացած ջուրի մէջ նետելու:

Է· Սենտուկի մը մէջ թխելով գամելու եւ գետը նետելու:

Եւայլն, եւն·, եւն·:

Կարելի է, նաեւ, կատուներու գոյութ մը հաստատել Պոլսոյ մէջ եւ ցուցադրել, դրամ բաշխելու համար օտար շրջիկներէն:

Այդ պարագային, 30,000ը կը դառնայ 130,000:

Եւ, եթէ օր մը ձանձրանան, բաւական բան կ'ունենանք ջարդ մը սարքելու եւ ոգեւորուելու համար:

Հապա ի՞նչպէս պիտի արձարծենք «ազգային ոգին», որ չի կրնար վառուիլ առանց արիւնի եւ յարակից մասնագիտութեանց···

Վ.Ա.Հ.

ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԻՆԶԷՆՊՈՒՐԿ ԾԱՆՐ ՀԻՒԱՆԴ

— o —

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ՅԱՋՈՐԴԸ

Երկուշաբթիէն երեքշաբթի ծանրացաւ մարաչախտ Հինզենպուրկ, Գերմանիոյ Հանրապետութեան նախագահը, որ 87 տարեկան է: Ճիշդ ինչպէս քսան տարի առաջ Թաննէնպէրկի ճակատամարտին մէջ կատեցուցած էր ռուսական բանակը, երեքշաբթի առտու ալ տակաց իր վամփուշտի հիւանդութեան եւ հանգիստ քնացաւ, բայց մահադութիւնը չվարատեցաւ, նկատի առնելով իր տարիքը:

Հինգէր հիւանդութեան լուրը առնելէ անմիջապէս վերջը գնաց Նէօտէքի ամարանոցը, զոր ժողովուրդը նախագահին նուիրած էր իր ծննդեան 80 – ամեակին առթիւ: Բժիշկները ամէն միջոց կը փորձեն, կանխելու համար ճակատագրական վախճանը:

Այժմէն իսկ, ծանր մահադութիւն կը տիրէ Գերմանիոյ վարչական շրջանակներուն մէջ: Ո՞վ պիտի ըլլայ Հինզենպուրկի յաջորդը: Այս ծերունին կրցաւ լուծել դատապարտել բոլոր կիրքերը, չնորհիւ իր վայելած հեղինակութեան, եւ մանաւանդ իրրեւ պինուոր: Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Հիթլէր նախագահ պիտի ըլլայ, միեւնոյն ատեն պահելով վարչապետութիւնը: Բայց կասկածելի է այս ելքը, որովհետեւ Հիթլէր չուզեր նախագահ դառնալ, մանաւանդ յունիս 30ի դէպքերէն եւ Տոլֆուսի սպաննութենէն յետոյ: Նախագահ Էպէրթի մահուան առթիւ քուէարկուած օրէնք մը կը սրամադրէ որ Գերագոյն Ատեանին նախագահը առժամապէս ստանձնէ Հանրապետութեան նախագահութիւնը, եւ ընտրութիւն կատարուի 60 օրէն: Բայց որովհետեւ Հիթլէր արտակարգ լիազօրութիւններ ստացած է չորս տարուան համար (որուն մէկուկէս տարին անցաւ), հաւանական է որ բացառիկ օրէնք մը քուէարկուի:

Հինզենպուրկի հիւանդութեան լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ ամբողջ երկրին մէջ: Դեղերու ազդեցութեան տակ հանգստանալէ յետոյ, նախագահը խնդրեց կանչել իր վաղեմի բժիշկը, Տոքթ· Ռից, որ արձակուրդի գացած էր:

Կ'ըսուի թէ Հինզենպուրկ քաղաքական կտակ մը պատրաստած էր, որ պիտի կարդացուէր իր մահէն վերջը: Այս կտակին համաձայն, նախագահը իր անձնական հաւատարմութիւնը յայտնելով Հոհէնցոլէրն գերդաստանին, կը յանձնարարէր խնամակալ նչանակել անոր մէկ անդամը, Վիլհէլմ Բ·ի հաւատնութեամբ: Այս կտակին զաղտնիքները մէջտեղ եկած ըլլալով, Վիլհէլմ Բ· հաղորդեցաւ, որովհետեւ մեայն ինքզինքը յարմար կը զատէր: Ասոր վրայ Հինզենպուրկ իր միտքը փոխեց, եւ այժմ զաղտնի կը մնայ իր նոր կտակը:

ԻՆՉՊԷՍ Կ'ԸՆՏՐՈՒԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Վայելելի սահմանադրութեամբ, Հանրապետութեան նախագահը կ'ընտրուի ընդհանուր քուէարկութեամբ: Ընտրելի է ամէն գերման քաղաքացի, որ նուազն 35 տարեկան: Կին մըն ալ կրնայ ընտրուիլ: Ընտրելին պէտք է ներկայացուի քաղաքական կուսակցութեան մը կամ խմբակցութեան մը կողմէ, առնուազն 20,000 ստորագրութեամբ: Քուէարկելու իրաւունք ունին այն բոլոր Գերմանացիները որ առնուազն քսան տարեկան են ընտրութեան օրը: Քուէարկութիւը գաղտնի է: Իւրաքանչիւր ընտրող մէկ ձայն ունի: Ընտրութեան օրը պէտք է կիրակի ըլլայ: Նախագահ կ'ընտրուի այն թեկնածուն որ չահած է քուէներու կէսէն աւելին: Եթէ բացարձակ մեծամասնութիւն չգոյանայ, երկրորդ ընտրութիւն մը կը կատարուի: Համեմատական ընտրութիւն չի կատարուիր երկու թեկնածուներու միջեւ, այլ նոր ընտրութիւն կ'ըլլայ, եւ նոր կուսակցութիւն մը կամ խմբակցութիւն մը կրնայ նոր թեկնածու ներկայացնել, եթէ ուզէ: Այն ատեն կ'ընտրուի ան որ ամէնէն չատ քուէ չահած է:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ՝

Վարուժան 8
Մեղմիաստաւոր 60
Պատմական վէպ 260
Մեղմիաստաւոր 287

ՎԱՀԱՆ ՔՈՒՉԱԿԻ ՎԱՂ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԳՐԱԾՈՂԸ

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

1929 թ. Ամերիկայի մէջ հրատարակուած է հայ մամուլի պատմութեան առաջին հատորը, որ կը պատմէ 1863 էն մինչեւ 1893 թուականները։ Հեղինակն է Վահան Քուչակի Տէր-Վարդանեան, որ ծնած է Պոլիս 1863 թուականին։ Ան 9 տարեկան հասակին հաստատուած է Ամերիկա, ուր ստացած է իր կրթութիւնը։ Ան ամերիկահայ մամուլի հիմնադիրներէն է։ Ան հրատարակած է «Արեւելեան Աստղ» շաբաթաթերթը, որ կը լոյսնար Պոսթընի մէջ։ Ան հրատարակած է նաեւ «Հայ Ամսագիր»ը, որ կը լոյսնար Նիւ Եորքի մէջ։ Ան հրատարակած է նաեւ «Հայ Ամսագիր»ը, որ կը լոյսնար Նիւ Եորքի մէջ։

Վահան Քուչակի Տէր-Վարդանեան ծնած է Պոլիս 1863 թուականին։ Ան 9 տարեկան հասակին հաստատուած է Ամերիկա, ուր ստացած է իր կրթութիւնը։ Ան ամերիկահայ մամուլի հիմնադիրներէն է։ Ան հրատարակած է «Արեւելեան Աստղ» շաբաթաթերթը, որ կը լոյսնար Պոսթըն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՎԱՆՔԻ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՀԱՐՅԱՆ

Ս. Յակոբ Վանքի հիմնադրամի հարյանը ընդհանուր ժողով է հրավիրում Կիրակի, 6 Սեպտեմբեր 1934-ին, ժամը 10-ին, Ս. Յակոբ Վանքի սրահում, հետևյալ օրակարգով.

1. Տարեկան հաշվետվություն:
2. Նոր վարչության ընտրություն:
3. Տարեկան ընդհանուր ժողովի գումարման ամսաթվի որոշում:

Ընդհանուր ժողովը կը գումարվի օրինական թվով անդամներու ներկայությամբ, եթե ներկա չլինեն, ապա նույն օրակարգով կը գումարվի 13 օր հետո, Կիրակի 19 Սեպտեմբեր 1934-ին, ժամը 10-ին, Ս. Յակոբ Վանքի սրահում, անկախ ներկա անդամների թվից:

Հարյանը կը հրավիրի նաև Ս. Յակոբ Վանքի հոգևոր հովիվները, որոնք կը ներկայանան իրենց հոգևոր հագուստներով

Ո՞Վ ՍՊԱՆՈՒԾ...

ՀԱՅԿԱԿ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ֆարզատ. Ա.

Լա՛վ, սուտ ո՞վ կ՚ըլլայ որ Յիսուս մեռնի մեր փոխարէն։ Ինչո՞ւ ան պէտք է մեռնէր մեր մեղքերուն համար։ Ինչո՞ւ չենք կրնար մենք մեզի համար մեռնիլ։ Ինչո՞ւ ան պէտք է մեռնէր մեր փոխարէն

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R Seine 276.28

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹՆԵՒԱԿ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՅՈՒԱՍՍԵԱՅ
Երանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
3
ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI
3 Aout
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2563

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԲ ԿՈՎԿԱՍԸ ԿՈՎԿԱՍ ԷՐ...

— o.o —

Պոլսոյ Թուրք մամուլը կը չարունակէ դէգերով յուշեր հրատարակել, ինքնագիր կամ յարմարցուած :

«Ճառաչ»ի մէջ ալ Թարգմանուեցան այդ յուշերը, — Թահսին փաշայի եւ Նազըմ փաշայի պատմութիւնները, «Թէշքիլաթը Մահսուսէ» եւ ուրիշ բազմաթիւ կտորներ : Իսկ պարբերաբար կ'ելլան ամփոփումներ, որոնց վերջինն է Փարիզի նախկին դեսպան Միւնիր փաշայի պատմութիւնը :

Այս բոլորը անշուշտ մեծ արժէք ունին, իբրեւ հում նիւթեր պատմութեան համար :

Ինչքան ալ անվաւեր ըլլան եւ գրուած՝ նենգ դիտումներով, այդ յուշերը կը պարունակեն թանկագին վկայութիւններ՝ իրենց, Թուրքերու քաղաքական ծրագիրներու եւ գործերու մասին :

Այս տեսակէտէն, յատկապէս ուշագրաւ է յուշերու նոր շարք մը, որ կ'երեւայ «Միլլիյէթ»ի մէջ, երեք ամիսէ ի վեր, «Իթթիհատ վէ Թէրաքգը» խորագրին տակ :

Այս յուշերը խմբագրուած են «Համաձայն Պէհէտտին Շաքիր պէյի ձգած թուղթերուն», եւ կը պարունակեն չահեկան նիւթեր, որոնց պիտի անդրադառնանք պարբերաբար :

Ցուշերու վերջին մասին մէջ, կը հանդիպինք չարք մը խոստովանութեանց, որոնք աւելորդ անգամ մը եւս կը հաստատեն հին եւ նոր Թուրքերու գաղտնի ծրագիրներն ու դաւերը՝ Կովկասի մէջ եւ Կովկասի մասին :

Այսպէս, 1906 Օգոստոս — Սեպտեմբերին փոփոխութիւններ տեղի կ'ունենան Իթթիհատ — Թէրաքգըի վարչական կազմին մէջ :

Պէհէտտին Շաքիր այս լուրը հաղորդելով Կովկաս՝ Ալի Հիւսէյին պէյի, կը փառաբանէ նոր նախագահը՝ Ահմէտ Բիւքն, եւ ծանր բառերով կը վարկաբեկէ Տոքթ. Ա. Ճ.ն (Ապտուլլահ Ճէվտէթ?) եւ Իսմայիլ Հագգըն, որոնք «ազգին արիւնները են» : (Իսմայիլ Հագգըի համար կ'ըսէ թէ «Փարիզէն Պոլիս դարձաւ եւ կին կը ճարէր իշխան Լութֆուլլահի»...) :

Այս նախաբանէն յետոյ, չանսատակ Պէհան կը գանգատի որ իրենց տեղեկութիւններ չեն հաղորդեր Կովկասի մէջ կատարուած աշխատանքներու յաջողութեան մասին :

— «Մենք բանի բանի անգամներ «Իրշատ»ի (թերթ) վարչութեան հետ յարաբերութիւն հաստատել ուզեցինք, մեր Ահմէտ աղային (Ադա օղլու Ահմէտ?) նամակ գրեցինք, բայց որ եւ է պատասխան իսկ չստացանք : Ես հիմա վարչութեան մէջ ըլլալով, կարելի է համաձայնութիւն մը հաստատել մեր միջեւ : Մենք ձեզի ամէն տեսակ դիւրութիւններ կ'ընծայենք : Դուք ալ մեզի անհրաժեշտ բարեկամութիւնը կը ցուցնէք : երկու ազգերու հասարակաց վէրքերը միասին կը դարմանենք : Մենք հիմա առաջնուան պէս չենք : Լրջոբէն կ'աշխատինք : Գործերը փոխուեցան : Հիմակուան Մարմինը հին Մարմինէն շատ կը տարբերի : Մեր կազմակերպութիւնը շատ կարեւոր է : Միայն Պոլսոյ մեր ուժը բաւարար չէ : Ամէնիս ալ հոգիով սրտով կ'աշխատինք եւ մեր ամբողջ բաւարար չէ : Ամէնիս ալ հոգիով սրտով կ'աշխատինք եւ մեր ամբողջ վտանգի կը դնենք, գիր գրելով, չոր խօսքով չենք գոհանար : Մեր փէտայիները մինչեւ երկրին պորտը կը հասնին : Մեր բաղաքական «չէթէ»ները կը շրջին : Մեր ուժը եւ կազմակերպութիւնը օրէ օր կը մեծնան, մեր յոյսերը կ'աւելնան» :

Նամակէն բացորոշ կ'երեւայ որ Իթթիհատը կը ջանայ սերտ գործակցութիւն հաստատել Կովկասի գաղտնի կազմակերպութեան, «Ուխուվվէթը Իսլամիյէ»ի հետ (Իսլամական Եղբայրութիւն) :

Արդարեւ, Գանճակի իսլամ դրադարան — ընթերցարանին տէրը՝ Հիւսէյին մոլլա զատէ Ախունտով նամակ մը գրելով Փարիզ, կը պատմէ թէ իսլամական դպրոցներ կը բանան Կովկասի բոլոր անկիւնները, թէ օսմանեան Թուրքերէնը ընդունուած է դպրոցներուն մէջ եւ կ'աշխատին տարածել Թուրք գրականութիւնը : «Կարգ մը գիրքեր ձրի կը բաժնենք : Բայց», — յաւելէ կարգալ բնագիրը :

— «Բայց Պոլսոյ հայ գրավաճառները շատ ստորին գործ կատարեցին մեզի հանդէպ : կարգ մը գրավաճառներու դրամ դրկելով գիրք ապսպրեցինք : Մինչեւ այսօր ոչ դրամին ստացումը, ոչ ալ գիրքերուն առաքումը իմացուցին : Նոր իմացանք թէ այդ գրավաճառները Հայեր են : Մենք Պոլսոյ գրավաճառները չճանչնալով, չէինք գիտեր թէ Հայ են» :

Ինչպէս կը տեսնէք, մաղձ կը հոսի նամակը, պարզ առեւտրական գործառնութեան մը առթիւ :

Արդ, վերի նախադասութիւնը յառաջաբանն է նամակին : կարդացէք չարունակութիւնն ալ, իմանալու համար թէ ինչէ՞ր կ'որճայլին զեռ ա՛յն ատեն, 900ական Թուականներուն, Փարիզէն Պոլիս, Պոլսէն Կովկաս եւ փոխադարձաբար.

— «Հէ՛յ եղբայրներ, կը տեսնէ՞ք Հայերուն կատարած ստորնութիւնները. կարելի չէ բարեկամաբար ապրիլ ասոնց հետ : Ասոնք մարդը թունաւորելէն ուրիշ բանի չեն ծառայեր : Այսուհետեւ մի՛ խաբուիք ասոնցմէ : Ասոնք մեր հայրենիքը թշնամիներուն պիտի յանձնեն : Ասոնք Իսլամի թշնամիներն են : Մի մոռնաք ասոնց կատարած հարստահարութիւնները (գուլում) Կովկասի իսլամներուն դէմ» :

Նամակագիրը յետոյ Եւրոպա վխած երիտասարդ Թուրք ուսուցիչներ կը յանդիմէ Կովկասի իսլամական դպրոցներուն համար, «յանուն ազգի, մարդկութեան եւ իսլամութեան», յայտնելով թէ դժուար է Պոլսէն բերել, «որովհետեւ անցագիր չեն տար» :

Շատ աւելի կարեւոր է նամակին վերջաբանը, որ կը խօսի Կովկասի Թուրքերուն սպառազինութեան եւ տասպարէզ կը կարդայ Հայերուն, սպառնալով «ողջ չձգել մէկ հատիկ Հայ» :

Նամակին այդ մասը ամբողջ ծրագիր մըն է, որուն իրագործման վտանգները տեսանք յետագային, ամէն անգամ որ նպաստաւոր առիթներ ծագեցան Ներսէս եւ դուրսի Թուրքերուն համար : Եւ կասկած չկայ թէ դէպքերը նոյն ձեւով պիտի կրկնուին, երբ նոր պատերազմ մը ներկայանայ :

Պէհէտտին Շաքիրները պարարտ գետնի վրայ ցանած են իրենց հաւնաւերը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԿ ՄԵՌԱՒ

— o.o —

Վերջին զեկոյցին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը, Հինտէնպուրկի վիճակը ծանրացաւ : Սրտին բաբախումը հազիւ կը զգացուէր : երէկ (հինգ – շաբթի) առաւօտ ժամը 9.30ին հոգին աւանդեց : Ժամը 10ին ամբողջ Գերմանիոյ մէջ սուգի դրօշ պարզուեցաւ :

**** Հինտէնպուրկի մահը տեղի կ'ունենայ Մեծ Պատերազմին քսանամեակի օրը, 2 օգոստոս : Հաշտութեան դաշնագրին մէջ, իր անունն ալ նշանակուած էր պատերազմի յանցաւորներուն մէջ որոնք պիտի յանձնուէին Դաշնակիցներուն, դատուելու համար : 1932ին վերընտրուեցաւ նախագահ, չհաշլով նաեւ ընկերվարականներուն ձայնը : 1933 յունուարին վարչապետութեան կոչեց Հիթլէրը, որուն երեսը տեսնել չէր ուզեր աշեն մը : 87 տարեկան էր եւ խորհրդանշանը հին Գերմանիոյ :*

Հակառակ բոլոր յոռետեսութեանց, նախագահ Հինտէնպուրկ կրցաւ դիմանալ օգոստոս 1ին ալ : Նախարարական խորհուրդը արտակարգ նիստի հրաւիրուած ըլլալով, զրոյց տարածուեցաւ թէ մեռած է, բայց անմիջապէս հերքուեցաւ լուրը : Նախարարական ժողովը գումարուած էր ի նախատեսութիւն մահուան, որ անխուսափելի կը համարուէր : Աւաուան տեղեկագիրը կ'ըսէր թէ նախագահը հանգիստ քնացաւ գիշերը, բայց ժամէ ժամ կը տկարանայ : Կէս օրին կրցած էր թեթեւ ճաշ մը ընել : Իրիկուան արդէն անյոյս կը համարուէր վիճակը, հոգեվարքի բացորոշ նշաններ ցուցնելով : Այս լուրին վրայ, Հիթլէր օդանաւով սուրաց հիւանդին քով : Ցետոյ Պերլին վերադառնալով, զեկոյց մը հրատարակեց, առանց յայտնելու թէ ի՞նչ խօսած է նախագահին հետ եւ կամ հիւանդը կրցա՞ծ է որ եւ է բան խօսիլ : կարծողներ կան թէ Հինտէնպուրկ իր քով կանչած էր Հիթլէրը, իր վերջին յանձնարարութիւնները յայտնելու համար : Այս ենթադրութեան ապացոյց կը համարուի նաեւ նախարարական խորհուրդին բացառիկ նիստը :

Պատերազմական նախարար Զօր. Պլոմպէրկ, որ Նորվեկիա զացած էր օդափոխութեան համար, Պերլին վերադարձաւ օդանաւով :

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ՅԱՋՈՐԴ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Թերթերը կը չարունակեն գարմանալու տեղեկութիւններ հրատարակել Հինտէնպուրկի յաջորդի մասին : Ամենավերջին տեղեկութեանց համաձայն, Հիթլէր, որ իր ստացած լիազօրութիւններով կրնայ վերիվայր ընել ամէն բան, հանրապետութեան նախագահ չպիտի ըլլայ, այլ պիտի ստեղծէ նոր պաշտօն մը՝ « Բայսխոֆֆիւրէր » — « Առաջնորդ պետութեան », յատկապէս իրեն համար : Այս պաշտօնը իր օրինական իրաւասութիւններով պիտի հաւասարի նախագահ Բուղվէլթի վայելած լիազօրութեանց : Ուրիշ խօսքով, « Առաջնորդ »ը պիտի ունենայ իրաւասութիւն՝ գործադիր իշխանութեան եւ բանակին վրայ : Իր ձեռքին տակ պիտի գտնուի վարչապետութիւն մը՝ սահմանափակ իրաւասութեամբ : Այս պաշտօնին համար թեկնածու կը համարուին Ռիպպոֆ Հէս, կէօրինկ կամ նեյրաթին նախարար Ֆրիկ :

Ամէն պարագայի մէջ, այս բոլորը ենթադրութիւններ են եւ վերջնական կարգադրութիւնները պիտի հաղորդուին քանի մը օրէն :

**** Օգոստոս 2ը Մեծ Պատերազմի տարեդարձն ըլլալով, Գերմանիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ եւ այս առթիւ ազօթքներ եղան նախագահ Հինտէնպուրկի արեւշատութեան համար :*

«Պուլկարիոյ Թուրքերուն դժոխային կեանքը»

»»»··«««

« Ձիւմհուրիէթ » այս վերնագիրներուն տակ կը հրատարակէ Սոֆիայի իր թղթակցին հետեւեալ դրութիւնը (28 յուլիս) :—

Հակառակ անոր որ Թուրք մամուլը հրճուանքով ողջունեց նոր դահլիճին կազմութիւնը, մինչ եւրոպական թերթերը անդադար դէմ կը գրեն եւ կառավարութիւնը կը ստիպուի ամէն օր հերքել, Պուլկարիոյ մէջ հակաթուրք շարժում մը կայ եւ օրէ օր զօրանալով արմատ կը ձգէ ամէն կողմ : Ահա ապացոյցները :—

1· Վերջերս, զէնք փնտռելու պատրուակով, մեծ ոճրումներու ենթարկեցին Շումնուի շրջակայ թուրք հոծ բնակչութիւնը : Քանի մը հոգի անյայտացած են, շատ մը Թուրքեր ալ սաստիկ ծեծուած : Թուրք երեւելիները, ծեծի վախէն, չեն վերադառնար իրենց գիւղերը եւ կը բաշխուտուին Շումնուի, Բազկրատի եւ այլ բազաքներու խաներու անկիւնները : Անյայտացածները հետեւեալներն են·— Աֆչալար գիւղէն՝ Մօլլա Ահմէտ, Ապտուլլահ եւ Աֆիք, Կէօչպէրայէր գիւղէն՝ Ասլան Պէյթուլլահ եւ Ֆէյթթահիլար գիւղէն՝ երեք հոգի որոնց անունները չկրցայ գիտնալ : Մեծ ուտողները անթիւ են : Եւ կարծես չբաւէին ասոնք, Մումճուլար եւ Ենի Պալապանլար գիւղերուն մէջ կոտրած են մզկիթներու դուռները եւ անպատշաճութիւններ գործած են անոնց մէջ :

2· Երբ պուլկար հայրենակիցը այնճան Թուրքեր կան, պուլկար կառավարութիւնը Թուրքիայէն փախած Ահմէտ Հիմմէթը տնօրէն կարգեց Ֆիլիպէի վագըֆներուն, որպէս Պուլկարիոյ ամէնէն հարուստ վագըֆը կը կազմեն : Թուրքիայէն եկած միւս փախստականներն ալ մեծ օգնութիւն կը ստանան պուլկար կառավարութենէն :

3· Հակառակ տիրող խիստ գրաքննութեան, պուլկար կառավարութիւնը կը թոյլատրէ որ գրուի թէ Թրակիա պուլկար նահանգ մըն է որ կը հեծէ թրքական գերութեան տակ :

4· Պուլկար արտաքին նախարարութեան պաշտօնեաներէն Sofք· Ասէն Պօժինով, գրաքննութեան հաստատումէն յետոյ գրած է « Նոր Պուլկարիան եւ Արտասահմանը» վերնագրով գիրք մը, որով հասարակաց վարչութիւն մը (քօնսօրմիում) կը պահանջէ արեւելեան Թրակիոյ համար : Եւ այս գիրքը ազատօրէն կը ծախուի ամբողջ Պուլկարիոյ մէջ :

Մենք կասկած չունինք վարչապետին, արտաքին նախարարին եւ ուրիշ նախարարներու բարեկամութեան մասին : Պուլկարիոյ բարեկամութեան արժէք կունենք, եւ ասոր համար է որ կը ստիպուինք այս պարագաները ուշադրութեան յանձնել : Կը սպասենք որ օր առաջ վերցուին այն ճնշումները որոնց անտեղի կերպով կ'ենթարկուին Թուրքերը, Պուլկարիոյ այս այնճան հաւատարիմ հպատակները : Դարձեալ, պէտք չէ երես տալ Թուրքիայէն փախածներուն եւ մեզ վշտացնել : Միւս կողմէ, կը սպասենք որ կառավարութիւնը ճաշէ տօքթ· Ասէնի նման պաշտօնեաներու ակռացը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱԽԱՂԱՆԸ Ի՞ՆՉ Է...

oooo

Վիէննայի դատաիրաւներուն առաջին դատին առթիւ, ուր մահուան դատապարտուեցան Տոլֆուսի սպանիչները, « ժուռնալ »ի թղթակիցը պարտք սեպեր է նկարագրել կախաղանը :

Ե՛ւ գործողութիւնը ե՛ւ գործիքը : Մտիկ ըրէք·

— « Մահուան գործիքը կախաղան մըն է որուն կապուած է պարան մը՝ կրկնակ հանգոյցով (խեղդկապ) : Դատապարտեալը կը բարձրանայ աթոռակի մը վրայ զոր զահիճը յանկարծ կը քաշէ, երբ չուանը վիզը անցընեն : Ցետոյ, մինչ օգնականներէն իւրաքանչիւրը կը ճնշէ մահապարտին մէկ ուսին վրայ, զահիճը մէկ կողմին վրայ կը ծռէ գլուխը, որպէսզի կողմնակի կոտրէ ողնայարը » :

Ուրեմն, սորվեցանք, չէ՞· դուք որ կախաղաններու անտառնե՞ր տեսած էք « ի տպայ տիոց», Թուրիխոյ բոլոր հրապարակներուն վրայ···

Երբ կ'ըսենք թէ եւրոպան մեր առնուն իսկ չի գիտեր կամ չի սորվիր, չէ՞ հաւատար :

Կրնա՞ք ուրիշ կերպով բացատրել « ժուռնալ»ի բանգիտութիւնը,— նկարագրութիւն կախաղանի :

Նկարագրութիւն մը, որ թերի է :

Մեր գիտցածը, երբ աթոռը կը բաշեն, խեղդկապը կը կոտրէ ոչ թէ մահապարտին ողնայարը, այլ խոչակին ոսկորը :

Երբ այսքան տարբերակ գիտելիքի մը բացատրութիւնը անհրաժեշտ կը գտնէ թերթ մը — եւրոպակա՞ն թերթ — որ աւելի քան մէկ միլիոն ընթերցող եւ բանի մը հարիւր խմբագիր – թղթակից – աշխատակից ունի, կրնա՞ք երեւակայել թէ ո՛րքան բան գիտեն··· Արեւելքի մասին :

Այսինքն՝ կախաղանի մասնագէտ նիւանդներուն եւ անոնց գոհերու մասին :

Եւ սակայն, ես չեմ զարմանար : Մեր մէջ իսկ, պակա՞ս են « սիվիլիզէ » ուսումնականները, որոնք ոչ կախաղաններէն լուր ունին, ոչ ալ անոր գոհերէն :

Եւ կան այնպիսիներ որ իրենց գիտցածն ալ կ'ուրանան···

Վ.Ա.Հէ

■■■

ԱՆՕԹԻ «ՍՈՒԼԹԱՆԶԱՏԷ»ՆԵՐՆ ԱԼ...

oooo

Ծանօթ բանասէր Կ. Ց. Բասմաջեան, որ անվերջ կը քոքոչէ « Ճառաչ »ի իւրաքանչիւր սիւնակը, եւ պճրթկելով բան մը կը գտնէ, երէկ « Օրը օրին » մը դրկած էր :

Գրաշարին կը յանձնեմ նոյնութեամբ·—

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան կարմիր խաչի Մասնաճիւղը՝ Բուժարան մը կը պահէ հայ եկեղեցիի շրջափակին մէջ, ուր հիւանդները կարգի կը սպասեն, իրենց մուտքի թիւին համաձայն ներս մտնելու համար :

Օր մը՝ մեզ պէս փախստական թուրք բարձր անձնաւորութեան մը կողմէ յանձնարարուած մէկը ներկայացաւ այցետոմսով մը, որուն վրայ գրուած էր թղթաբերին անունը՝ «Զիյաէտտին Պէյ» :

Առանց թիւի՝ ներս առինք, եւ անկիւն մը նստեցուցինք, մինչեւ որ իրմէ առաջ ներս մտած հիւանդներու ճնշութիւնն աւարտի :

Պէյը տեսնելով որ իրմով զբաղող չկայ, ինքզինքը ներկայացուց ինծի, այս բառերով·

— « Գիտէ՞ք, թէ ես ո՛վ եմ » :

Պատասխանեցի, թէ պատիւը չեմ ունեցած զինք ճանչնալու :

— « Աղէ՛կ նայեցէք », ըսաւ :

Ուշադրութեամբ դիտեցի· եւ՝ բացասական պատասխանիս վրայ՝

— « Ես՝ Ապտիւլ Համիտի բեռը – դիմ եմ », ըսաւ :

= Սապահէտտին եւ Լութֆուլլահ պէյերու եղբա՞յրը :

— « Ո՛չ, այլ միւս բոլոր որդին» :

Ահա թէ ո՞ւր հասած են Վահէի («ՅԱՌԱՋ», 27 յուլիս) մատնանշած «Խանէտտանը Ալ Օսմանի որդիներն ու թոռները»···

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ԽԻՍՏ ՇԱՀԵԿԱՆ ՅՕԴՈՒԱԾԱՇԱՐՔ ՄԸ

1915-1917ի դէպքերու, Սեւրի, Լոզանի դաշնագիրներու եւ հայկական հարցի մասին

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ

»»»··«««

ՆՈՐ ԿԱԽԱՂԱՆ ԵՒ ԱՆՎԵՐՋ ԴԱՏԵՐ

Յուլիս 25ի դէպքերուն առթիւ, երբորդ մահապարտիմբ գործադրուեցաւ գաւառական կեդրոնի մը, Ինսպրուքի մէջ, չորեքշաբթի օր : Հիթլէրական գործիչ մը, Թրէյտրիք Վաւրնիկ, մահուան դատապարտուելով, վճիռէն երեք ժամ յետոյ մեծ դժուարութեամբ քաշքշուեցաւ դէպի կախաղան եւ կախուեցաւ իրիկուան ժամը 8ին : Մահապարտը շատ ինքնավստահ մէկը կ'երեւար, եւ վարչապետ Տոլֆուսի սպանութեան օրը սպաննած էր Ինսպրուքի ոստիկանապետը, երեք հարուած պարպելով կռնակէն : Բայց շատ ողորմելի երեւոյթ մը ունէր կախուած օրը : Իր մեղսակիցը, Քրիսթիան Մէյէր, նոյն օրը դատուելով, դատապարտուեցաւ քսան տարի բանտարկութեան : Այս ամբաստանեալին դատը տեղի ունեցաւ գռնիկ : կ'ըսուի թէ չարք մը չնդալից յայտնութիւններ բրած է հիթլէրական դաւերու մասին, եւ անոնց չնորհիւ ազատած՝ մահապարտիմբէ :

Ամբաստանեալ մի քանիներ ձեռք առնուած էին դատավարութեան առթիւ, որպէսզի բանտարկեալները չկարենան փախչիլ : Հարիւրապետ Հիքէլ, Ինսպրուքի ոստիկանապետը, սպաննուեցաւ երբ ներս կը մտնէր պահականոցէն : Այս ահաբեկումն ալ մաս կը կազմէր յուլիս 25ի դաւադրութեան :

Վիէննայի զինուորական տանտէրը մէկ օր յետաձգեց իր նիստը, եւ երէկ վերսկսաւ, դատի քաշելով երբորդ կարեւոր ամբաստանեալ մը, Հիւպլ : Կասկած չկայ թէ այս ալ կախաղանով պիտի քաւէ իր յանցանքը :

Միւս կողմէ, սովորական դատարանները կը չարունակեն դատել բազմաթիւ ամբաստանեալներ : Այսպէս, հինգ տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ ամբաստանեալ մը որուն բնակարանին մէջ գտնուած էին հիթլէրական համազգեստ մը, խորհրդանշաններ, երկու տարբանակներ եւ վեց ատրճանակներ :

**** Կ'ըսուի թէ Աւստրիոյ նոր կառավարութիւնը դիւրութիւններ պիտի ընծայէ ընկերվարական կուսակցութեան, զօրացնելու համար իր դիրքը : Հակառակ Տոլֆուսի հաստատած բացառիկ օրէնքներուն եւ անոնցմով փետրուարի արիւնահեղութեանց, Վիէննայի մէջ միշտ զօրաւոր է ընկերվարականներուն ազդեցութիւնը : Ցետոյ, հաստատուեցաւ որ ընկերվարականները ո՛ր եւ է մաս չեն ունեցած յուլիս 25ի դաւադրութեան մէջ եւ ընդհակառակն շատ մը ընկերվարական կամաւորներ օգտակար դեր կատարած են :*

**** Թերթերը կը գրեն թէ՝ յուլիս 25ի դաւը եթէ յաջողէր, նշանակուած վարչապետը, Ռինթըլէն իրեն օգնական պիտի առնէր Հիթլէրական հոչակա-*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ՝

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՄԱՍՆԱԺՅՈՒՆՆԵՐԸ

— o.o —

Տարբեր տեղ բոլոր փախած հոդ հայ, խոյլին «Ընտանիք» ամսագրի հրատարակության մեջ։

ՊԵԿԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

— Ամսագրի խմբագրության հասցեն է՝ Տիրան Ավետիսյան, Նոր Նորքի 1-ին փողոց, 3-րդ նրբանցք, 2-րդ տուն։

Ամսագրի հրատարակության համար անհրաժեշտ է 286 հազար դրամ։ Ներկայումս հավաքված է 1933 տարվա համար։ Ընթերցողները, որոնք ցանկանում են բաժանորդագրվել ամսագրին, կարող են դիմել խմբագրության հասցեով։

Ամսագրի հրատարակության համար անհրաժեշտ

ՎԵՐՋ ԴՆՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհուրդը և Համամիութենական կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեն նկատի ունենալով, որ Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարությունը, որի գործունեությունը ընդգրկում է հանրապետության արդյունաբերության, շինարարության, տրանսպորտի, կապի, առևտրի, հանրային սննդի, կոմունալ տնտեսության, ինչպես նաև գյուղատնտեսության մի շարք ճյուղերի ղեկավարումը, չի կարողանում ապահովել ձեռնարկությունների, շինարարությունների, խորհրդային տնտեսությունների և կոլտնտեսությունների ղեկավարման անհրաժեշտ կենտրոնացումը, ինչպես նաև ղեկավարման ապարատի ճիշտ կազմակերպումը, որոշում են.

1. Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարությունը վերացնել։

2. Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա ձեռնարկությունները, շինարարությունները, խորհրդային տնտեսությունները և կոլտնտեսությունները հանձնել հետևյալ նախարարություններին.

ա) Հայկական ՍՍՀ արդյունաբերության նախարարությանը՝ Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա բոլոր ձեռնարկությունները, շինարարությունները, խորհրդային տնտեսությունները և կոլտնտեսությունները, որոնք գտնվում են Հայկական ՍՍՀ արդյունաբերության նախարարության ղեկավարման ենթակա ճյուղերի ձեռնարկությունների, շինարարությունների, խորհրդային տնտեսությունների և կոլտնտեսությունների հետ միևնույն տարածքում։

բ) Հայկական ՍՍՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը՝ Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա բոլոր խորհրդային տնտեսությունները և կոլտնտեսությունները, որոնք գտնվում են Հայկական ՍՍՀ գյուղատնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա ճյուղերի խորհրդային տնտեսությունների և կոլտնտեսությունների հետ միևնույն տարածքում։

գ) Հայկական ՍՍՀ տեղական արդյունաբերության նախարարությանը՝ Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա բոլոր ձեռնարկությունները, շինարարությունները, խորհրդային տնտեսությունները և կոլտնտեսությունները, որոնք գտնվում են Հայկական ՍՍՀ տեղական արդյունաբերության նախարարության ղեկավարման ենթակա ճյուղերի ձեռնարկությունների, շինարարությունների, խորհրդային տնտեսությունների և կոլտնտեսությունների հետ միևնույն տարածքում։

3. Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա ձեռնարկությունների, շինարարությունների, խորհրդային տնտեսությունների և կոլտնտեսությունների հանձնումը նշված նախարարություններին ավարտել մինչև 1939 թվականի հունվարի 1-ը։

4. Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա ձեռնարկությունների, շինարարությունների, խորհրդային տնտեսությունների և կոլտնտեսությունների հանձնման հետ կապված՝ Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ապարատի կրճատումը ավարտել մինչև 1939 թվականի հունվարի 1-ը։

5. Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա ձեռնարկությունների, շինարարությունների, խորհրդային տնտեսությունների և կոլտնտեսությունների հանձնման հետ կապված՝ Հայկական ՍՍՀ հանրային տնտեսության նախարարության ղեկավարման ենթակա ճյուղերի

Ո՞Ւ ՍՊԱՂՑԵՑ...

ՀԵՆՐԻԽ Ա. Ս. ՑԱՆՑԵՐ
Թարգմ. Ա.

Ի վիճակի չեմ հասկանալ պատճառները, որոնք ինձ ստիպեցին հեռանալ Ամերիկայից, ինչպես նաև այն ուժերը, որոնք ինձ ստիպեցին վերադառնալ Եվրոպա — այդ ուժերն ինձ համար մնում են անհայտ։ Ես միայն գիտեմ, որ ինչ-որ անհաղթահարելի ուժ ինձ ստիպեց հեռանալ Ամերիկայից, ինչպես նաև այն, որ ինչ-որ ուրիշ անհաղթահարելի ուժ ինձ ստիպեց վերադառնալ Եվրոպա։ Ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում բացատրել ինձ այդ երկու ուժերի գործողությունները։ Ես միայն գիտեմ, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում հասկանալ, թե ինչ պատճառներ ինձ ստիպեցին հեռանալ Ամերիկայից։

— Ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում հասկանալ, թե ինչ պատճառներ ինձ ստիպեցին հեռանալ Ամերիկայից։ Ես ոչ մի կերպ չեմ կարողանում հասկանալ, թե ինչ պատճառներ ինձ ստիպեցին վերադառնալ Եվրոպա։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) Tel. R. Seine 276-28

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԱՔԵԻԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Weiro : VOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՄԱՍՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
4
ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI
4 Aout
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2564

Տպագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՅՆ ՕԳԻՆ ԵՐԷԿ ԵԻ ԱՅՍՕՐ

— o.o —

Միասին կարզանք վերջին եւ ամէնէն կարեւոր մասը Հիւսէյին Մոլլա զատէ Ախունդովի նամակին.

— «Տեսնելով Հայերուն զինուիլը, Կովկասի Իսլամներն ալ զինուիլ սկսան: Ասկէ վերջը հարստահարիչ եւ վայրագ Հայերը չեն կրնար որ եւ է բան ընել մեզի· ամէն մարդ հրացան եւ զէնք ունի պատրաստ: Հայերը այլ ես հասկցած են թէ պէտք չէ կռուիլ մեզի հետ: Որովհետեւ եթէ մեզի հետ չպատերազմին, պիտի յաղթուին: Աճն Ատեն Իսլամները Հայերէն Մէկ Հատիկ Մարդ Ողջ Պիտի Ձգեն: Ապրի՛ Կովկասի Բաջարի Թուրք Ազգը· Մէկ Տարի Առաջ Մէջ Աճուրդ Սպառազինութեամբ Որ Ռուս Կառավարութիւնն Անգամ Իսլամներէն Վախնալ Սկսած է: Եթէ Կովկասի Իսլամները Ապստամբին, Լեռները ու Բարերն անգամ չպիտի կրնան դիմանալ: Եթէ Հայերը Իսլամներուն դէմ կռուելու եւ իրենց համար անկախութիւն շահելու միտք ունին, Թող Պատահ Ըլլան Թէ Ատոր Զգիտէ Արժանանան, Քանի Ողջ են Կովկասի Թուրքերը»:

Ո՞ր եւ է խորհրդածութեան կը կարօտի՞ն այս խօսքերը, ա – նոնց ամէն մէկ տողն ու բառը:

Եւ պատմութիւնը հաստատեց Թէ Կովկասի Թուրքերը չա – տո՞նց պատրաստուած էին, Հայերուն ապաքէզ կարգալու, «մէկ հատիկ Հայ ողջ չձգելու» կամ անոնց անկախութեան պայքարը խափանելու համար:

Անկախութեան պայքարը Կովկասէն սկսած ըլլար Թէ արեւմտեան Հայաստանէն, միեւնոյն իմաստն ունէր ինչպէս Թուրքիոյ, նոյնպէս Կովկասի Թուրքերուն համար:

Բայց հետեւինք Պէհէտտինի Շաքիրի յուշերուն, որոնք չատ աւելի պերճախօս են քան որ եւ է մեկնութիւն:

Ինչպէս կ'երեւայ, Իթթիհատի կեդրոնը Փարիզէն տեղեկութիւններ հաղորդած է իշխան Սապահէտտինի առանձին գործունէութեան եւ ապակեդրոնացման ծրագիրներու մասին:

Հիւսէյին Մոլլա զատէ Ախունդով իր նամակին մէջ կը խոստանայ առանձին գրել իրենց կարծիքը՝ Սապահէտտինի «Թէ – րագը» Թերթի մասին: Բայց կը վուխթայ ազդարարել.

— «Մեր Բշնամիներուն եւ Հայերուն հետ միասին աշխատող Միւսիւլ – մաննները երբեք միւսիւլման չեն: Թող չմոռնան Կովկասի Իսլամներուն անիրաւաբար Թափուած արիւնը»:

Ուրի՛շ օրեր էին այն ատեն: Ազգի եւ հայրենիքի գաղափարը տակաւին մատչելի չըլլալով Մուհամմէտի ամբոխին, Թուրք – Թաթար գործիչները կը նախընտրէին խօսիլ Թուրանի եւ Շէրիաթի լեզուով:

Բայց, բոլորին համար, բացորոշ էր պայքարին ե՛ւ բովանդակութիւնը ե՛ւ ուղղութիւնը:

Այսպէս, Կովկասի «Իսլամական Եղբայրութիւնը» կը գիմէր «Իթթիհատ – Թէրաքզը»ի կեդրոնին, խնդրելով որ օսմանեան պետութեան, Եգիպտոսի, Թունուզի եւ Հնդկաստանի Իսլամնե – րուն մէջ ցրուեն Կովկասի Իսլամներուն վերաբերեալ բաց–նամակներ եւ օգնութեան հրաւիրեն զանոնք:

Աչքի առջեւ ունինք այդ բաց–նամակներէն մէկը, լեղապա – տառ կոչ մը՝ «Հայերու գործած գազանութեանց» մասին:

— «Կովկասի մեր գեղեցիկ հայրենիքը աւերակ դարձաւ: Մեր գեղեցիկ հայրենիքը ողբ ու կոծով լեցուեցաւ: Մեր հոգին վիրաւորուեցաւ, մեր սիրտը արիւնեցաւ: Վա՛յ, արժանի՞ էիմք որ այդպիսի հարստահարութիւններ ընդային Իսլամներուն: Հերիք չէ՞ն հարստահարիչ, վայրագ Հայերուն մեզի հասցուցած չարիքները: Մեր տուները փլան, մեր մէջքը կոտրեցաւ: Նորէն սուգի մատնուեցանք: Հէ՛յ եղբայրներ, այս օգոստոս ամսու 30ին իսլամ եղբայրներու արիւնը թափեցաւ, ո՛րքան հաւատակից եղբայրներ նահատակուեցան Զանգեզուրի եւ Ղարաբաղի նահանգներուն մէջ, ո՛րքան իսլամ եղբայրներու քնակավայրեր կրակի տրուեցան: Ահ, սիրելի եւ սիրուն Կովկաս, մի՛ երթար, եթէ դուն երթաս, մենք ամէնիս կը մեռնինք»:

Նամակին մնացեալ մասն ալ չարունակութիւնն է այս ողբ ու կոծին: Կատարեալ «սուգ ու չիւան», «մեռանք – կորանք», իր – րեւ հետեւանք «Հայերու Թունաւոր սուրերուն եւ Թուրերուն»:

Ընթերցողները պիտի յիշեն Թէ խնդիրը կը վերաբերի 1905 – 1906ի դէպքերուն, որոնց մէջ Իսլամները ո՛ր եւ է մեղք, որ եւ է պատասխանատուութիւն չունէին, եւ գառնո՛ւկի պէս ջարդուե – ցան բարբարոս Հայերուն կողմէ...

Բայց չշեղինք նիւթէն:

Այս փաստաթուղթը, ուր սպառնալիքն ու վայրերան կանչերը իրար խառնուած են, իր կարգին կը լուսաբանէ Կովկասի պատմութեան ոչ միայն երէկը, այլ եւ այսօրը:

Այս նամակն ալ, ուրիշ բազմաթիւ փաստաթուղթերու հետ, կ'ապացուցանէ Թէ Իթթիհատ – Թէրաքզը Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակումէն չատ առաջ գետինը պարատասած էր Կովկասի մէջ ալ, համիսլամական դրօշի տակ:

Ինչ որ տեսանք այնուհետեւ, սահմանադրութեան չըլլանին, երբ իրարու հետեւէ Պոլիս թափեցան Ազայիներն ու միւսները, պրամաբանական ելքն էր տարիներու աշխատանքին:

Եւ Ազայիներն ու Ազջրանները երբեք չծածկեցին իրենց հետապնդած նպատակները, երբ ճառ կը խօսէին կամ յօդուածներ կը գրէին Պոլսոյ Թուրք մամուլին մէջ:

Մնացեալը երկուան պատմութիւն է:

«Թէչքիլաթը Մահսուսէ»ն կարդացողները իմացան Թէ Իթ – թիհատը ի՛նչպէս կը գործէր Կովկասի մէջ, պատերազմը հազիւ պայթած:

Իթթիհատը եւ «Իսլամական Եղբայրութիւնը» մեռան, Համիտին եւ միւսներուն հետ: Բայց ժառանգորդները հաւատարմօրէն իւրացուցած ըլլալով անոնց ոգին, այսօր Կովկասի մէջ եւ Կովկասի մասին կ'որոճան ու կը գործեն նոյն հոգեբանութեամբ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԴԻՊՔԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

— oo —

Ա. ՀԻԹԼԷՐ ԻՆՔԶԻՆՔԸ ՎԱՐՉԱՊԵՏ - ՆԱԽԱԳԱՀ ՀՌՉԱԿԵՑ ԲԱՑՈՑ ՑԵՏՈՑ ՈՐՈՇԵՑ ՀԱՆՐԱՔՈՒԷ ԿԱՏԱՐԵԼ

Մարաջախտ Հինտէնպուրկի մահուան լուրէն քանի մը ժամ վերջը, հեռագիրը կը հաղորդէր անննախընթաց դէպք մը,— Հիթլէր միացնելով պետութեան նախագահի եւ վարչապետի պաշտօնները, երկուքը միասին կեդրոնացուցած է իր վրայ: Ահաւասիկ օրէնքը, որ հաստատուած է նախարարական խորհուրդին կողմէ.—

ՅՕԴ· 1.— Պետութեան նախագահի պաշտօնը ձուլուած է վարչապետի պաշտօնին հետ: Նախագահ Հինտէնպուրկի վարած պաշտօնը կ'անցնի Առաջնորդ Ատոլֆ Հիթլէրի, որ ինք անձամբ պիտի նշանակէ իր յաջորդը:

ՅՕԴ· 2.— Այս օրէնքը գործադրելի է նախագահ Ֆօն Հինտէնպուրկի մահուան պահուն եւ ստորագրուած է դահիճին բոլոր անդամներուն կողմէ:

Օրէնքին հռչակումէն վերջը, նախարարական խորհուրդը նոր ժողով մը գումարեց, որուն մէջ Հիթլէր յայտարարեց Թէ կը հրաժարի պետութեան նախագահի տիտղոսէն, սակայն ձեռնարկելով հանդերձ ամբոր իրաւասութիւնները, եւ Թէ կ'ուզէ կոչուիլ «Առաջնորդ ժողովուրդի» եւ «վարչապետ», ինչպէս անցեալին մէջ: Այս օրէնդրական անօրինութիւնները ժողովուրդի հաւանութեան պիտի ենթարկուին ընդհանուր քուէարկութեամբ մը, որ պիտի կազմակերպուի օգոստոս 19ին:

Այս առթիւ, «Առաջնորդ»ը ներքին նախարար Ֆրիկի ուղղեց նամակ մը, որով կ'ըսէ Թէ ամբողջ Գերմանիա պէտք է քուէարկութեան հրաւիրուի, վաւերացնելու կամ մերժելու համար իր նախագահութեան պաշտօնը: Նախարարը արդէն գործի ձեռնարկած է, հանրաքուէն սարքելու համար: Հիթլէր նախագահի տիտղոսը մէկդի կը դնէ հետեւեալ պատճառաբանութեամբ.

— «Մեռելին մեծութիւնը միակ նշանակութիւն մը տուած է պետութեան նախագահի տիտղոսին: Մեր բոլորիս հասկացողութեամբ, այդ տիտղոսը իր բովանդակ նշանակութեամբ անխախտելի կերպով կապուած կը մնայ մեծ մեռելին անուան հետ: Հետեւաբար կը խնդրեմ որ ինծի ուղղուած բոլոր պաշտօնական եւ անպաշտօն թղթակցութեանց մէջ զիս կոչեն Առաջնորդ եւ վարչապետ, ինչպէս անցեալին մէջ: Այս տրամադրութիւնը ի գօրու է ընդ – միշտ:

«Կ'ուզեմ ազգին բացարձակ հաւանութիւնը՝ դահլիճին այն օրինական որոշման մասին որով ինծի կը յանձնուին նախկին նախագահին եւ վարչապետութեան պաշտօնները: Հաստատապէս համոզուած թէ պետութեան բոլոր ուժը պէտք է բխի ժողովուրդէն եւ հաստատուի անոր կողմէ, ազատ եւ գաղտնի հուէարկութեամբ, կը խնդրեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ գերման ժողովուրդի հուէարկութեան ենթարկել դահլիճին որոշումը, անհրաժեշտ օրինական յատկութիւններով»:

Երկրորդ նախարարական խորհուրդի մը մէջ, Հիթլէր հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

«Ես կրնանցուկ հայրախնամ բարեկամ մը: Ջմռնանք որ առանց նախագահ Ֆօն Հինտէնպուրկի, որ այժմ դէպի անմահութիւն գնաց, չպիտի կազմուէր այս կառավարութիւնը»:

Հիթլէրի այս աննախընթաց կարգադրութիւնները մեծ զարմանք եւ տեղատեղ ալ մտահոգութիւն կը պատճառեն: Ֆրանսայի մէջ մասնաւոր ուշադրութեամբ կը հետեւին դէպքերու ընթացքին:

Հինտէնպուրկի վահէն վերջ

Նախագահին մահուան լուրը հազիւ հաղորդուած Զօր. Պլոմպէրկ, պատերազմական նախարարը, նոր օրէնքի մը համաձայն հրաւիրեց բանակի եւ նաւատորմի բոլոր անդամները՝ հաւատարմութեան երդում կատարել հանդէպ ժողովուրդի Առաջնորդին եւ պետութեան վարչապետին: Ահաւասիկ երդման բանաձեւը.

— «Առաջի Աստուծոյ կը կատարեմ սրբազան երդումը առանց վերապահութեան հնազանդելու գերման պետութեան եւ ժողովուրդի Առաջնորդին, Ադոլֆ Հիթլէրի, գերագոյն հրամանատարը զինեալ ուժի: Ամէն վայրկեան պատրաստ պիտի ըլլամ իմ կեանքս վտանգելու իրրեւ քաջ զինուոր, կատարելու համար այս երդումս»:

Երդումէն վերջը, զինուորները հաւատարմագրեցին ի պատիւ բանակի նոր հրամանատարին, մինչ նաւագնորմը երկու ազգային քայլերգներ կը հնչեցնէր:

Ինչպէս պիտի կատարուի յաղարկաւորութիւնը

⁂ Հանգուցեալ նախագահին յաղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի ե – րեքշաբթի օր, Թանէնպէրկի մէջ, ուր Հինտէնպուրկ Ջախջախեց ռուսական բանակը: Մարմինը պիտի ամփոփուի ազգային յիշատակարանին առաջ – որ, ճակատամարտի դաշտին վրայ, արեւելեան Փրուսիոյ հողին վրայ:

⁂ Հինտէնպուրկի մահուան լուրին վրայ, ոչ միայն սեւ դրօշներ պարզուեցան ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, այլեւ արգիլուեցան բոլոր խրախճանքները եւ նուագածութիւնները: Բողոքական եւ կաթոլիկ եկեղեցիները ամէն առաւ ժամը 8 — 9, մինչեւ յուղարկաւորութիւնը, ամբողջ մէկ ժամ պիտի հնչեցնեն կոչնակները: Ազգային սուգը պիտի տեւէ 14 օր: Բոլոր պետական պաշտօնեաները սեւ շղարշ մը պիտի կապեն իրենց ձէ թեւին վրայ, 14 օր: Հիթլէրականն կուսակցութեան անդամներն ալ 14 օր սուգ պիտի պահեն: Այս բոլոր կարգադրութիւնները ժողովուրդին հաղորդուեցան ձայնարձակի միջոցաւ, Տօքթ. Կէօպէլսի կողմէ: Միեւնոյն պարտականութիւնը բանակին հաղորդեց պատերազմական նախարարը: Մինչեւ յուղարկաւորութեան օրը կէս պարզուած պիտի մնան դրօշները: Գերմանական մարտանաւերը ամէն օր առաւն ժամը 8ին 21 թնդանօթ պիտի արձակեն մինչեւ յուղարկաւորութեան օրը:

Նախագահին մարմինը ցուցադրուած է Նէօտէքի ամարանոցին մէջ, ուր մեռաւ եւ այնտեղ պիտի մնայ մինչեւ երկուշաբթի կէս գիշեր: Ճեռով պիտի փոխադրուի Թանէնպէրկի յիշատակարանին պատուոյ դահլիճը, զինուորական պատիւներով: Այս յիշատակարանը կը բաղկանայ ութ աշտարակներէ, որոնց մէկը յատկացուած է հրամանատարին: Աշտարակները իրարու միացած են աղիւսէ պատերով, որոնք կը չրջապատեն պատուոյ դահլիճը: Մէջտեղը խաչ մը պիտի դրուի եւ խորանին առջեւ պիտի հանգչի Հինտէնպուրկի դագաղը: Պատուիրակութիւններ պիտի երթան Գերմանիոյ բոլոր մասերէն, ինչ նախապատուութիւն պիտի վայելեն բանակին անդամները եւ մասնաւորապէս Թանէնպէրկի ճակատամարտին վետերանները եւ Հինտէնպուրկի գունդին անդամները: Արարողութիւնները պիտի կատարէ բանակին եպիսկոպոսը, եւ Հիթլէրի ցամբանականէն յետոյ, պիտի երգուի Հինտէնպուրկի սիրած ոգմերգը «Ես լաւ ընկեր մը ունէի», իսկ դուրսէն թնդանօթի աւանդական ողջոյնը պիտի արձակուի: Արարողութեան առեն մէկ վայրկեան ամէն երթեւեկ եւ գործ պիտի դադրի Գերմանիոյ մէկ ծայրէն միւսը եւ բոլոր կոչնակները պիտի զոդանջեն միաժամանակ:

Հինտէնպուրկի մէկ յիշատակարանը պիտի չինուի Մինդենի մէջ, որ օրրանն է ազգային – ընկերվարական չարժման (հիթլէրականութիւն):

ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԿԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

»»»··«««

Հինտէնպուրկի հիացողները նոր անուն մը տուած են իրեն,— «Վերջին անվեհեր ասպետը միջին դարերու»: Արդարեւ, հանգուցեալը միջնադարեան ասպետականութեան իդէալները սորված էր կանուխէն, իբրեւ չատուիղը հին ազգիկ ընտանիքի մը, Պէնէքէնտորֆ, որուն անունը պատմութեան մէջ կ'երեւայ 1280էն: Այս ընտանիքը հաստատուած էր Փրուսիոյ արեւելեան եւ արեւմտեան չրջաններուն մէջ եւ դարերով կռուած՝ Հոհէնցոլլէրն գերդաստանին համար:

Հինտէնպուրկ ծնած էր 1847ին, Լեհաստանի Փոզէն քաղաքին մէջ, ուր հայրը պաշտօն ունէր իրրեւ սպայ: Դուն օրեր էին Գերմանիոյ համար: 1848 մարտին պայթեցաւ յեղափոխութիւնը:

Տասնըմէկ տարեկանին, Փրուսիոյ թագաւորին զինուորական դպրոցը մտաւ: Ճաճանչ բաժնուելով իր քոյրերէն եւ եղբայրներէն, անկիւն մը կը քաշուէր եւ կուլար: Կ'ուզէր «մարդ ըլլալ»: Այդ օրերէն պատրաստուած էր կեանքի պայքարին համար, եւ կը խուսափէր խաղէ ու խաղալիքէ: 1864ին, ամէն միջոց փորձեց որպէսզի արտօնեն միանալու այն բանակին որ կը կռուէր Շլէզվիկ – Հոլշթայնի մէջ, Դանիացիներու դէմ: Շատ երիտասարդ էր եւ մերժեցին, բայց երկու տարի վերջը, 1866ին, իբրեւ տեղակալ մասնակցեցաւ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ ծագած պատերազմին: Վիրաւորուեցաւ ճակատամարտի մը մէջ, բայց քաջարար կռուելով չերմ գնահատութեան արժանացաւ:

1870—71ի Ֆրանքօ-գերման պատերազմին մէջ, այնքան մեծ համբաւ չահած էր որ, իր գունդը զինքը իբրեւ պատգամաւոր ղրկեց, երբ Փրուսիոյ թագաւորը Գերմանիոյ կայսր կ'օծուէր: Հինտէնպուրկ փայլեցաւ Վերսայլի Հայելիներու դահլիճին մէջ, ճիշդ հոն ուր 1919ին Գերմանիա կը ստորագրէր իր պարտութեան վճիռը: Այնուհետեւ իր ամբողջ կեանքը պատմութիւն մըն էր զինուորական գործունէութեան, լման 52 տարի: Աչքի կը գարնէր իր չամառ աշխատանքով: 1876ին անդամ էր ընդհ. պատկագոյնին, եւ միշտ կը չարունակէր ուսումնասիրել: 1891ին պատերազմական նախարար նշանակուեցաւ, Թէեւ չէր սիրեր այդ պաշտօնը: 1911ին, արդէն 64 տարեկան, որոշեց քաշուիլ: Այս առթիւ կը գրէ իր յիշատակներուն մէջ.— «Պատերազմի վախ չկայ: Պարտականութիւն սեպեցի տեղ բանալ երիտասարդներու առջեւ եւ հրաժարեցայ»: Բայց կը չարունակէր ուսումնասիրել զինուորական հարցերը, մանաւանդ 1911—12ի պալքանեան պատերազմին: Երբ մեծ պատերազմը պայթեցաւ, հրամանատարի պաշտօն չտուին իրեն: Գերմանիոյ արեւելեան ճակատը ծանր կացութեան մը մատնուած էր: Ռուսերը այնքան յառաջացած էին որ հրամանատարը Զօր. Փրիթվից հեռագրեց Վիլհէլմ կայսր թէ ուրիշ ելք չի տեսներ եթէ ոչ քաշուիլ Վիսթուլա գետէն ասդին, լթելով ամբողջ արեւելեան երկրամասը:

Ասոր վրայ, ընդհ. պատկագոյնը պաշտօնի կոչեց երկու ձերունիներ, Լուդենտորֆն ու Հինտէնպուրկը: Երկուքը միասին կառախումբին մէջ մշակեցին զինուորական ծրագիրը: Քանի մը օր յետոյ, կը չհաւատէր պատմութեան ամէնէն փայլուն յաղթանակներէն մէկը, Թանէնպէրկի ճակատամարտը: Շաբաթ մը չանցած, ռուսական ուրիշ բանակ մը կը բնաջնջուէր Մազուրեան լիճերուն մէջ, արեւելեան Փրուսիան կը փրկուէր եւ Հինտէնպուրկ կը դառնար մարաջախտ: Յաղթական զօրավարը արեւելեան ճակատին հրամանատար մնաց մինչեւ 1916 օգոստոս, երբ Զօր. Ֆալքէնհայմ կորնգներով վէրոյօնի ճակատամարտը, պաշտօնանկ եղաւ, Հինտէնպուրկ նշանակուեցաւ պետ ընդհ. պատկագոյնին եւ իրական պատերազմը գերմանական բանակներուն:

Տեղի անձկութեան պատճառաւ, այստեղ ընդհատելով իր կենսագրականը, բսենք Թէ Հինտէնպուրկ նախագահ ընտրուեցաւ 1925ին եւ վերընտրուեցաւ 1932ին:

Մարաջախտ Հիթլէրի յուղարկաւորութիւնը

»»»··«««

Հինգշաբթի օր, մեծ չուքով կատարուեցաւ մարաջախտ Հիթլէրի յուղարկաւորութիւնը՝ Նաւսիի մէջ: Երկուան բոլոր թերթերը էջեր յատկացուցած են այս յուղարկաւորութեան, որ իր արտակարգ չքեղութեամբ զինուորական ցոյցի մը հանդամանքն ունէր: Դամբանականը խօսեցաւ մարաջախտ Փլեթէն, հանրապետութեան նախագահին առջեւ փառաբանելով «մեծ զինուորը», որ այնքան վճռական եւ փայլուն դեր կատարած է Ֆրանսայի գաղթային աշխարհավարութեան մէջ:

Փառաբանական խօսքերէն վերջը, պատերազմական նախարարը չեչտեց.

— «Այս մեծ Ֆրանսացիին գերեզմանին վրայ, կը մաղթեմ որ միութիւնը օրէնք դառնայ մեր ժողովուրդին համար: Այն պահուն երբ ժողովուրդը այնքան պէտք ունի հանգարտութեան եւ միաբանութեան, իր վէրքերը կապելու եւ ապագան պատրաստելու համար, կը մաղթեմ որ միայն մէկ ոգի տիրապետէ միւս բոլորին վրայ ինչպէս տիրապետեց Լիոթէյի վրայ,— Ֆրանսայի ոգին»:

ՄԱՆՐ ԼՈՒԻՐԵՐ

100 ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ազատ արձակուեցան Աւստրիոյ մէջ: Այս կարգադրութիւնը բարենշան կը համարուի, իբրեւ հաշտարար տրամադրութիւն: Տակաւին 300 ընկերվարականներ արգելափակուած են, անցեալ փետրուարի դէպքերէն ի վեր:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ՝

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՕՐԻՆՔ ՀԱՍՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

Ի ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔԻ

Ընդունուած Ազգային Ժողովի 1936 Յունիս 5-ի նիստին

Հրատարակուած Ազգային Ժողովի 1936 Յունիս 6-ի «Ազգ» թերթի թիւ 123-ի

Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Սահմանադրական Օրէնքի Ընդունման Մասին

Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Ազգային Ժողովը որոշում է.

Ընդունել Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Սահմանադրական Օրէնքը հետեւեալ խմբագրութեամբ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԸ

Յօդուած 1. Հայկական Սովետական Հանրապետութիւնը Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութեան մէջ մտնող ինքնիշխան Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութիւն է։

Յօդուած 2. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան պետական կարգը հանդիսանում է բանուորների, գիւղացիների եւ աշխատաւոր մտաւորականութեան Սովետների միասնական իշխանութիւնը։

Յօդուած 3. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական հիմքը հանդիսանում է սոցիալիստական տնտեսութիւնը եւ արտադրութեան միջոցների եւ հողի սոցիալիստական սեփականութիւնը, որ հաստատուած է կապիտալիստական տնտեսութեան վերացման եւ մարդկանց կողմից մարդկանց շահագործման ամբողջական վերացման հետեւանքով։

Յօդուած 4. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան ամբողջ իշխանութիւնը պատկանում է քաղաքների եւ գիւղերի աշխատաւորներին՝ Սովետների միջոցով։

Հայկական Սովետական Հանրապետութեան քաղաքական հիմքը հանդիսանում են աշխատաւորների պատգամաւորների Սովետները, որոնք զարգացել եւ ամրապնդուել են բանուորների եւ գիւղացիների հեղափոխական ուժերի կազմակերպման եւ միացման ընթացքում՝ կապիտալիստների եւ հողատէրերի տապալման, պրոլետարական դիկտատուրայի հաստատման եւ սոցիալիստական շինարարութեան հաղթական ընթացքում։

Յօդուած 5. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան բոլոր քաղաքացիների համար ապահովուած է ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունքը Սովետների բոլոր ընտրովի մարմինների մէջ։

Յօդուած 6. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան ամբողջ տարածութիւնը, նրա ներքին ջրերը, լեռները, անտառները, հանքերը, ինչպէս նաեւ տնտեսական նշանակութիւն ունեցող բոլոր հողերը, ջուրը եւ անտառները սեփականութեան իրաւունքով պատկանում են պետութեանը, այսինքն՝ ամբողջ ժողովրդին։

Յօդուած 7. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի հիմքը հանդիսանում է պետական սեփականութիւնը՝ ամբողջ ժողովրդի սեփականութիւնը։

Պետական սեփականութեան իրաւունքով ամբողջ ժողովրդին են պատկանում հանքերը, ջրային եւ անտառային հարստութիւնները, երկաթուղիները, ջրային եւ օդային տրանսպորտը, բանկերը, կապի միջոցները, խոշոր կազմակերպուած պետական գիւղատնտեսական ձեռնարկութիւնները (պետական ագարակներ, մեքենայական եւ տրակտորային կայաններ եւ այլն), ինչպէս նաեւ կոմունալ կազմակերպութիւնների հիմնական մասը եւ քաղաքների հիմնական բնակելի շէնքերի մեծ մասը։

Յօդուած 8. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան հողերը, որոնք գտնուում են կոլտնտեսութիւնների կողմից անժամկէտ եւ անվճար օգտագործման մէջ, ապահովուած են նրանց՝ յաւիտենական օգտագործման իրաւունքով։

Յօդուած 9. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի հիմնական ձեւը հանդիսանում է սոցիալիստական պլանաւորութիւնը, ազգային տնտեսութեան զարգացման պետական պլանը՝ ի նկատի ունենալով սոցիալիստական տնտեսութեան ձեւերը, ինչպէս նաեւ արտադրական ուժերի զարգացման պահանջները՝ նպատակ ունենալով աճեցնել սոցիալիստական հասարակական հարստութիւնը, անընդհատ բարձրացնել աշխատաւոր զանգուածների նիւթական եւ մշակութային մակարդակը, ամրապնդել Հայկական Սովետական Հանրապետութեան անկախութիւնը եւ ամրացնել նրա պաշտպանունակութիւնը։

Յօդուած 10. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքը զարգանում եւ կատարելագործւում է սոցիալիստական նոր աշխատանքի աճող ակտիւութեան եւ սոցիալիստական մրցման հիման վրայ, որ ծնուել է սոցիալիստական տնտեսութեան նոր ձեւերի հիման վրայ, ինչպէս նաեւ սոցիալիստական նոր մարդկանց՝ կոմունիստական դաստիարակութեան հիման վրայ։

Յօդուած 11. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կազմակերպման եւ զարգացման հիմնական նպատակն է՝ անընդհատ աճեցնել հասարակական սոցիալիստական արտադրանքը, ամրապնդել սոցիալիստական տնտեսութիւնը քաղաքում եւ գիւղում, վերացնել շահագործող դասակարգերի մնացորդները, վերացնել դասակարգերը, վերացնել հոգեբանութեան եւ կենցաղի մնացորդները, որոնք ծնունդ են տուել դասակարգերի բաժանման, եւ նախապատրաստել անցումը դէպի սոցիալիստական հասարակութեան առանց դասակարգերի, որի մէջ կը հաստատուի երկու համազօր ձեւերի՝ պետական (համազգային) եւ կոլտնտեսական-կոոպերատիւ սեփականութեան սերտ միութիւն։

Յօդուած 12. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքում առաջնակարգ նշանակութիւն ունի սոցիալիստական մրցումը։ Նրա հիմնական սկզբունքն է՝ ամէն մարդուց՝ ըստ իր կարողութեան, ամէն աշխատանքի համար՝ ըստ նրա որակի եւ քանակի։ Սոցիալիստական մրցումը ուղղուած է աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացման, ծախսերի նուազեցման, արտադրանքի որակի բարելաւման, ինչպէս նաեւ տնտեսական պլանների եւ պետական կարգապահութեան իրագործման համար։

Յօդուած 13. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման հիմնական գործիքը հանդիսանում է ազգային տնտեսութեան պետական պլանաւորումը։ Պետական պլանաւորման կարեւորագոյն խնդիրներն են՝ ազգային տնտեսութեան բոլոր ճիւղերի զարգացման ուղղութիւնների որոշումը, ինչպէս նաեւ արտադրական ուժերի տեղաբաշխման, ազգային տնտեսութեան ճիւղերի միջեւ համաչափութեան, ինչպէս նաեւ ազգային տնտեսութեան ճիւղերի ներսում համաչափութեան ապահովումը։

Յօդուած 14. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ ֆինանսական պլանը, պետական բիւջէն, ինչպէս նաեւ պետական բանկի եւ կոոպերատիւ բանկերի միջոցով կատարուող վարկաւորումը։

Յօդուած 15. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ ներքին առեւտուրը, որ կատարւում է պետական, կոոպերատիւ եւ կոլտնտեսական առեւտրական կազմակերպութիւնների միջոցով, ինչպէս նաեւ գնային քաղաքականութիւնը։

Յօդուած 16. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ արտաքին առեւտուրը, որ կատարւում է պետական մենաշնորհի հիման վրայ, ինչպէս նաեւ արտաքին առեւտրի հետ կապուած մաքսային սակագինը։

Յօդուած 17. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ չափերի եւ կշռի միասնական համակարգը, ինչպէս նաեւ ստանդարտները։

Յօդուած 18. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ հաշուառումը եւ վիճակագրութիւնը, որոնք ենթարկուած են պետական միասնական ծրագրի։

Յօդուած 19. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի ներգրաւման եւ աշխատանքի ուժերի բաշխման պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 20. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի եւ աշխատավարձի պետական նորմերը։

Յօդուած 21. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 22. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 23. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 24. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 25. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 26. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 27. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 28. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 29. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 30. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 31. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 32. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 33. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 34. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 35. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 36. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 37. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 38. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 39. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 40. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 41. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 42. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 43. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 44. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 45. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 46. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 47. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 48. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 49. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 50. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 51. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 52. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 53. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 54. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 55. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 56. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 57. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 58. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 59. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 60. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 61. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 62. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 63. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 64. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 65. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 66. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 67. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 68. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 69. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 70. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 71. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 72. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 73. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 74. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 75. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 76. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 77. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 78. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 79. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 80. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 81. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 82. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 83. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 84. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 85. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 86. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 87. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 88. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 89. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 90. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 91. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 92. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 93. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 94. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 95. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 96. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 97. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 98. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 99. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 100. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 101. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 102. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 103. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 104. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 105. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 106. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 107. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 108. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 109. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 110. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 111. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 112. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 113. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 114. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 115. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 116. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 117. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 118. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 119. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 120. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 121. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 122. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 123. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 124. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 125. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 126. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 127. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 128. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 129. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 130. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 131. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 132. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 133. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 134. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 135. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 136. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 137. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտեսական կեանքի կարգաւորման կարեւոր գործիքներ են՝ աշխատանքի պաշտպանութեան պետական կազմակերպութիւնները։

Յօդուած 138. Հայկական Սովետական Հանրապետութեան տնտե

Ջազկադրի ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ ՀԱՄԱՐ ՄՐՑՈՒՅԹ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ ՀԱՄԱՐ ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ջազկադրի Հայկազունի համար մրցույթի կազմակերպման մասին Ջազկադրի գործադիր կոմիտեի նախագահության որոշումը հրապարակվել է Ջազկադրի «Ռաբոչի պուտ» թերթի 1934 թ. հուլիսի 1-ի համարում։

Մրցույթին կարող են մասնակցել Ջազկադրի բոլոր քաղաքացիները, անկախ նրանց ազգությունից, սեռից, տարիքից, կրոնական դավանանքից, կուսակցական պատկանելությունից, սոցիալական ծագումից և նախկին զբաղմունքից։

Մրցույթին ներկայացվող աշխատանքները պետք է ներկայացնեն Հայկազունի կյանքի հետևյալ կողմերը՝ Հայկազունի պատմությունը, նրա տնտեսությունը, մշակույթը, ժողովրդագրությունը, ազգային կազմը, ազգային հարաբերությունները, Հայկազունի ժողովուրդների ազատագրական պայքարի պատմությունը, Հայկազունի ժողովուրդների ներկա կենցաղը, Հայկազունի ժողովուրդների ազատագրական պայքարի ներկա փուլը, Հայկազունի ժողովուրդների ապագա զարգացման հեռանկարները։

Մրցույթին ներկայացվող աշխատանքները կարող են լինել գրական, գեղարվեստական, պատմական, գիտական, ինչպես նաև լուսանկարչական, կինոնկարահանական, ձայնագրական նյութեր։

Մրցույթին ներկայացվող աշխատանքները պետք է ներկայացվեն մինչև 1935 թ. հունվարի 1-ը։

Մրցույթի լավագույն աշխատանքները կպարգևատրվեն հետևյալ կերպ՝ առաջին մրցանակ՝ 1000 ռուբլի, երկրորդ մրցանակ՝ 500 ռուբլի, երեք երրորդ մրցանակ՝ 300 ռուբլի յուրաքանչյուրը։

Մրցույթի կազմակերպման և անցկացման համար ստեղծվում է կազմակերպական կոմիտե հետևյալ կազմով՝ Ա. Ջանդարյան (նախագահ), Ս. Ղազարյան (նախագահի տեղակալ), Ա. Ավետիսյան, Ա. Ալեքսանյան, Ա. Ասատրյան, Ա. Ասլանյան, Ա. Ասրյան, Ա. Ասրյան, Ա. Ասր

Ի՞ՆՉ ՍՊԱՍԵՑԻՆՔ...

ՀԱՅԿԱԿ Ա. Ս. ՊԱՐՈՒՅՐ

— Ինչո՞ւ համար մեր վրայ չուրախացաք, Տիկին տէր, Տիկին, չողջունեցիք մեզ...

Ոտքի ելանք, Տիկինը, ինչպէս միշտ, ինքնավստահ ու ինքնավստահութիւն ներշնչող, ներս մտաւ, մօտեցաւ մեզ եւ ձեռքը մեկնեց:

— Նստեցէք, խնդրեմ, նստեցէք, ինչպէս կ՚ուզէք, ես ինքս ալ ոտքի եմ սովորած, ոտքի վրայ կ՚աշխատիմ, ոտքի վրայ կ՚ընդունիմ մարդիկը, ոտքի վրայ կ՚ուզեմ, որ ամէն ինչ կատարեալ ըլլայ, ոտքի վրայ կ՚ուզեմ, որ ամէն ինչ ոտքի վրայ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.282

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՐԱՍՍԵԱՅ
Նրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
5
ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE
5 Aout
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2565

Ժամբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉՐՈՅՑ ՋԱՐԴԱՐԱՐԻ ՄԸ ՀԵՏ

— o.o —

— Քանի որ մեր անունն ելած է իբրեւ բարբարոս, գազան, արիւնածարաւ բորենի, ճիւաղ, գիշատիչ, աւարառու եւն., թոյլ տուէք որ յայտարարեմ մեր ցեղին յատուկ անպատկառութեամբ, — այլ եւս չենք վախնար ձեզմէ...

— Ըսել կ'ուզէք թէ քանի որ մէկ միլիոն կոտորեցիք եւ «քաղաքակիրթ» աշխարհին ջերմ գնահատութեան արժանացաք, իսկ մնացեալը անտէր կը թափառի ի սիւիւռս աշխարհի...

— Ո՛չ, ո՛չ, մէկ միլիոնը եւ աւելին ջարդելէ վերջն ալ, մեր մահոգութիւնը չէր փարատած: Մենք միայն եօթէն մինչեւ եօթանասուն տարեկան արուն եւ կիներուն մեծ մասը ջարդելով չգոհացանք: Այդքանը Սուլթան Համիտն ալ կրնար ընել: Մենք աւելի վարպետ միջոցներ հնարեցինք, ձեր արմատը ցամքեցնելու համար: Ջարդելիքը ջարդելէ յետոյ, անոնց չարժուն եւ անշարժ ստացուածքները գրաւելէ յետոյ, մնացեալը անօթի – ծարաւ, բոպիկ եւ ակլոր քշեցինք դէպի անապատները, դէպի աշխարհի բոլոր ծովերն ու ցամաքները: Եւ սակայն, զարմանալ անհնդիտար էինք,— «տապա՞ եթէ վաղը...»: Տասը տարին բաւական եղաւ, որպէսզի մեր այդ մոռահոգութիւնն ալ փարատի: Ա՛լ վախ չունինք ձեզմէ, գոնէ երկար տաեղի համար:

— Անշուշտ անոր համար որ լա՛ւ չէք ճանչնար այս ժողովուրդը, մանաւանդ անոր մնացորդացը...

— Ընդհակառակն. ճի՛շդ այդ է որ ըսել կ'ուզէի: Մի՛ կարծէք թէ դուք մեր երկրէն հեռացած ըլլալով, մենք այլ եւս հնարաւորութիւն չունինք հետեւելու ձեր կեանքին: Մինչեւ կրօնլանոտա կամ Հրոյ երկիրն ալ երթաք, մենք աչք-ականջ լարած կը հետեւինք ձեր կեանքին: Արտաքսահատման ձեր պատմութիւնը գաղտնիք չունի մեզի համար: Անշուշտ չէք սպասեր որ ձեզի պատմեմ թէ ի՛նչպէս կը հետեւինք: Մենք ձեզի պէս «ապտալ» չենք: Միայն ձեր թերթերն ու գիրքերը բաւական մեզ օրը օրին լուսաբանելու: Տասներկու տարի անցած է ձեր վերջին գաղթէն ի վեր, եւ մենք այսօր այնքան բան գիտենք, այնքան պաշար հաւաքեր ենք որքան պիտի կրնայինք եթէ մեր մէջն ըլլայիք: Ձեր կուսակցական կռիւները, ձեր պառակտումները, ձեր ներքին ճակատները, հատուած – հատուած, խմբակ – խմբակ պայքարները, վտխա – դարձ վարկաբեկումները, բոլոր երկիրներու ոստիկանութեանց առջեւ պարզուած տեսարանները, հիւրընկալ երկիրներու իշխանութեանց բռնած դիրքը ձեզի դէմ,— այս բոլորը կը թեթեւցնէն մեր մտահոգութիւնները: Մեր գլխաւոր մտմտուքն այն էր թէ, ինչ որ ալ ըլլայ, Հայերը անքակտելի զանգուած մը կը կազմեն գոնէ նուիրական, հիմնական հարցերու մէջ: Մանաւանդ որ վրէժ ունին եւ հատուցում կը պահանջեն: Մինչդեռ, տասը տարի ալ չդիմացաւ ձեր միացեալ ճակատը: Դուք մեր տեղն ըլլայիք, չը՞ պիտի ուրախանայիք, իրրեւ մահացու թշնամիներ:

— Ինդացէք որքան կ'ուզէք. երբ վճռական ժամը հասնի, այս ժողովուրդին ամէնէն «պաչըպօզուք»ն իսկ այնպիսի անակնկալներ կը տեղծէ որ ...

— Ժողովուրդներու կեանքին մէջ վճռական ժամերը մէկ օրէն միւսը չեն ծնիր, այլ կը պատրաստուին լուրջ եւ յարատեւ աշխատանքով: Օսմ. Սահմանադրութեան եւ զինադադարի չրջանին ալ դուք այդպիսի ժամերու, հրաշքներու կը սպասէիք, իսկ մենք... «Օսմանլը թավշեայ արտպտ իլէ ավլար»: Աւելի լա՛ւ, չարունակեցէք այսպէս, եւ չատ չանցած, մենք ձեր գոյութիւնը եւ անունն ալ կը մոռնանք:

— Ձեր պատահական յաղթանակները չափազանց չփացուցած, լրջացուցած են ձեզ: Մենք այնպիսի թաքուն ուժեր ունինք որ...

— Շարունակեցէ՛ք, չարունակեցէ՛ք այսպէս: Երբ ազգային խորհրդանշան մը յարգելու չափ իսկ արժանապատուութիւն չունիք, երբ ձեր մէկ միլիոն մեռեալներուն այնքան պատիւ չէք բներ որքան մենք՝ Եոզկատի նահատակ (ջարդարար) Քէմալի կամ թալէաթի մահուան տարեդարձին առթիւ... Սպասնացէք որքան որ կ'ուզէք: Մենք չատ բան սորվեր էինք 1908–1914, Օսմ. Սահմանադրութեան չրջանին. բայց ինչ որ տեսանք ու սորվեցանք 1921էն մինչեւ այսօր, ինչ որ կ'իմանանք ամէն օր, արտասահմանի ձեր կեանքի եւ գործունէութեան մասին, օ՛հ, օ՛հ... Բանակը մը զաղանի գործակալ ղրկած ըլլայինք, չպիտի կրնային այսքան կազմալուծել, դէմ դիմաց հանել, փոխադարձաբար բզքտել, ծիծաղելի եւ անզօր դարձնել ձեզ, որքան եղաւ ձեր ձեռքով ու խելքով: Քիւրտերուն չէիք հաւներ, մեզ ալ չարունակ «լէպլէպիճի» կ'անուանէիք, իսկ հիմա ի՞նչ անուն կուտաք արտասահմանի ձեր կեանքին: Ամէն պարագայի մէջ, մենք երախտապարտ ենք այս ինքնաբեր ծառայութեան համար: Մեր երադին մէջ իսկ չպիտի կրնայինք տեսնել այս օրը...

— Ձեր բոլոր տեսածներն ու լսածները արտաքին կեղեւներն են: Կրնաք խնդալ ձեր ուզածին չափ, բայց վերջին խնդացողը...

— Մխիթարուեցէ՛ք, մխիթարուեցէ՛ք անուշ պատրանքներով: Ինչպէս կ'երեւայ, դուք ազգերու պատմութենէն ալ «պէխասպէր» էք: Ձեր այսօրուան վիճակը կատարեալ «պայրամ» է մեզի համար: Աւելին չենք ուզեր: Մնացեալը ձեզի պահեցէք, ճաւ խօսելու եւ յօդուած գրելու համար: Մենք այլ եւս վախ չունինք ձեզմէ... Ջարդին պակասը ինքնիրեն կը լեցուի. ա՛լ ինչո՞ւ հոգ ը – նենք: Տասը տարի ալ, եւ արդէն փոշիացած կ'ըլլաք, դուք ձեր ձեռքով:

— Ձեր նախահայրերն ալ այդպէս կ'երազէին, հալածելով, հարստահարելով, պարբերաբար կոտորածներ սարքելով, եւ սակայն...

— Այն ատեն դուք հոգ ունէիք, տուն – տեղ ունէիք, քանի՛ պարնէիք, դուք ոտքի կը կանգնէիք: Ի՞նչ ունիք հիմա, աշխարհի պղտոռաններուն վրայ, եւ ի՞նչ կրնաք ընել, քանի որ այսօր ա – խերիմ թշնամի դարձեր էք իրարու, խմբակէ խմբակ ... Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԿԻ ԿՏԱԿԸ ԿՈՐՍՈՒԱ՞Ծ Է

»»»··«««

ՆՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄ՝ ՅՈՒԶԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Վերջին լուրերու համաձայն, Հինտէնպուրկի կտակը գտնուած չըլլալով, հաւանական է որ յուզարկաւորութիւնը կատարուի ոչ թէ Թանէնպէրկի, այլ Նէօտէքի մէջ: Նախագահը առժամապար պիտի թաղուի հոն, մինչեւ որ կարելի ըլլայ վերջնական եզրակացութեան մը յանգիլ: Գնդ. Օսկար, Հինտէնպուրկի որդին եւ հանգուցեալին անձնական քարտուղարը կը փնտռեն կտակագիրը: Աչքի առջեւ չունենալով նախագահին գրաւոր կամքը, անոր ընտանիքը կ'ընդդիմանայ Թանէնպէրկի աշտարակին մէջ թաղելու որոշման, որով – հետեւ Հինտէնպուրկ իր մահէն առաջ կ'ուզէր թաղուիլ հօրենական կալուածին մէջ, իր նախահայրերուն քով: Եթէ վերջին պահուն նոր որոշում մը չորուի, յուզարկաւորութիւնը պիտի կատարուի մտերմական չրջանակի մէջ: Այս մասին բանակցութիւններ կը կատարուին կառավարութեան եւ Հինտէնպուրկի ընտանիքին միջեւ:

Նախորդ փոխ – վարչապետ Ֆօն Փափէն, որ այժմ Վիէննայի լիազօր դեսպան նշանակուած է, նէօտէք երթալով, երկուշաբթիէն առաջ Հինտէնպուրկի զագաղին առջեւ: Այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ թղթակիցներու.

— « Թէեւ Հինտէնպուրկի պաշտպան ձեռքը այլեւս չառաջնորդեր Գերմանիոյ ճակատագիրը, բայց անոր ոգին մեզի հետ է: Թէեւ դարաշրջան մը կը վերջանայ իրեն հետ, բայց ճիշդ է որ միայն հոգիի մեծ յատկութիւնները կը յատկանշեն բոլոր ժամանակներու մեծ վարիչները եւ ժողովուրդին կը ցուցնեն ճամբան: Ոչ ոք Ատոլֆ Հիթլէրի չափ կրցած է ճանչնալ Հինտէնպուրկի պատմական գործը եւ մեծութիւնը: Առաջնորդը՝ նոր Գերմանիոյ եւ պահապանը ամէնէն ազնիւ աւանդութեան, Ատոլֆ Հիթլէր պիտի չարունակէ այն գործը որուն նուիրուած էր Հինդուցեալ մարշալատը »:

⁂ Միջազգային մամուլը կը չարունակէ զանազան ենթադրութիւններ ընել Հիթլէրի նոր տնօրինութեանց մասին, որոնց համաձայն դարձաւ Առաջնորդ–վարչապետ Գերմանիոյ: Անշուշտ օգոստոս 19ի հանրաքուէն ալ ուրիշ արդիւնք չպիտի ունենայ եթէ ոչ հաստատել տրուած որոշումը: Մանաւանդ որ, բանակը անմիջապէս հաւատարմութեան երդում ըրաւ: Կ'ըսուի թէ փոխ–վարչապետի պաշտօնը պիտի վարէ Ռուտոլֆ Հէսսէ, որ Հիթլէրի մտերիմն է:

Ֆրանսական մամուլը յոռետես ենթադրութիւններ կ'ընէ ապագայի մասին, անատոյգ համարելով Գերմանիոյ կացութիւնը: Այս առթիւ, դիտել կուտան թէ թշուառութիւնը ահռելի համեմատութիւններ ստացած է, հակառակ բոլոր ձեռնարկներուն: « Թան » պետական հարուած մը կը նկատէ վարչապետի եւ հանրապետութեան նախագահի պաշտօններուն միացումը մէկ անձի վրայ եւ Հիթլէրի ճակատագիրը կը կապէ բանակին հաւատարմութեան հետ: Այս թերթին կարծիքով, Հիթլէր այնքան ծանր հոգեր ունի երկրին մէկ որ, չպիտի ուզէ յանուն գործեր կատարել երկրէն դուրս:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ

Աւստրիական կառավարութիւնը ձերբակալել տուաւ Տոլֆուսի սպանիչին փլանէթայի փոստաբանը, Տոքթ. Ֆիւրլը, որ կ'ամբաստանուի իրրեւ մեղսակից յուլիս 25ի զաւադրութեան: Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարելով անոր բնակարանին մէջ, վտանգաւոր թուղթեր գտաւ:

Մանաւոր տեսանը մահուան դատապարտեց ամբաստանեալ մը եւս, Հէօնէչ, որուն քով պայթուցիկներ գտնուած էին: Վճիռը վերածուեցաւ մշտնջենական բանտարկութեան:

Վարչապետ Շուսնիկ չնորհակալութեան գիր մը ուղղեց բանակին, որ յաջողած էր զսպել վերջին ըմբոստութիւնը:

⁂ *Լինցի մէջ ձերբակալուեցաւ հիթլէրական երկրորդ սուրհանդակ մը, որ Գերմանիայէն կուգար եւ հրահանգներ կը բերէր Աւստրիոյ ընկերներուն համար: Իր վրայ գտնուած թուղթերէն կը հետեւի թէ ծրագիր կար գրաւելու Լինցի բոլոր հանրային չէնքերը: Այս առթիւ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:*

Ինսպրուքի ոստիկանութիւնը խստօրէն կը հետապնդէ ահաբեկիչներու խումբ մը, որ կը բաղկանայ 15 հոգիէ եւ որ մասնաճիւղեր ունի ուրիշ նահանգներու մէջ: Բանի մը հոգի ձերբակալուած են: կազմակերպութիւնը հրահանգներ կը ստանար Միւնխէն աւստրիական կեդրոնէն: Բոլոր հրամանները կատարուած էին: Ահաբեկիչներուն եւ անոնց ազգականներուն ամէն ապահովութիւն տրուած էր Գերմանիա փախչելու համար: Եթէ ահաբեկիչները վրիպէին կամ դաւաճանէին, պիտի սպանուէին իրենց պետերուն կողմէ: Ինսպրուքի ցուցահանդէսի սրահը վերածուեցաւ առժամեայ բանտի: Արդէն իսկ հոն փոխադրուած են 700 հիթլէրական ամբաստանեալներ:

Լրտեսի մը դատապարտութիւնը

Լեհ լրտես մը, Սթանիսլաս Քրաուս, հինգ տարի բանտարկութեան եւ 500 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ Փարիզի մէջ, համաձայն պատժական օրէնքի 14րդ յօդուածին: Դատապարտեալը լրտեսութիւններ կատարած էր ֆրանքեւգերմանական սահմանին վրայ, մեղսակցութեամբ Ֆրանսացի սպաներու: Դատարանին մէջ խոստովանեցաւ թէ Լեհաստանէն փախած էր ոճիր մը գործելէ յետոյ, եւ երբ Պերլին հասաւ, ոտիկանին լրտեսական ծառայութիւններ մատուցանել: Փարիզի մէջ, ոստիկանութիւնը եւ սպաներ յաջողեցան ծուղակը ձգել զինքը, երբ կը պատրաստուէր 5000 ֆրանքի գնել գինուորական գաղտնիք մը:

Հրեաներու ներգաղթը դէպի Պաղեստին

Պաղեստինի առեւտրական տեղեկատուն հրապարակեց ներգաղթի վերջին վիճակագրութիւնը:

Համաձայն այս տեղեկագրին, 1933ին Պաղեստին գաղթած են 41,891 հոգի, որոնց 38,656ը Հրեաներ են, իսկ մնացեալը զանազան ազգերէ: Այս թիւէն 29,100 հոգի (27,862 Հրեայ) արձանագրուած են իրրեւ գաղթական, իսկ միւսները իրրեւ առժամեայ այցելուներ: Հրեայ գաղթականներէն 1685 հոգի հողագործներ են, 3000 հոգի՝ հասարակ բանուորներ, 1814 հոգի առեւտրական, տեղանաւոր, խանութպան, 5000ը որակեալ արհեստաւորներ, 1430ը ազատական մասնագէտներու կը հետեւին (516 բժիշկ, վիրաբոյժ, ատամնաբոյժ, 280 ճարտարագէտ եւ ճարտարապետ), 586 ուսանող:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱԶԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿ

Առեւտուր մը եւս:

Անշուշտ կարդացիք ոստիկանական վերատեսուչին զեկոյցը եւ լրացուցիչ յայտարարութիւնները:

Պաշտօնապէս արտօնուած է կազարգել դիմակներ շինել եւ ծախել, համաձայն կառավարութեան սահմանած պայմաններուն:

Խիստ բնութիւն պիտի կատարուի խանութներու մէջ, որպէսզի կասկածելի ապրանքներ չծախուին:

Ամէն մարդ ազատ է իր ուզած գործիքը գնելու:

Ուրեմն, բանուկ առեւտուրի մը պիտի վերածուի կազարգել դիմակներու արտադրութիւնն ալ: Մանաւանդ որ, միշտ նորանոր տեսակներ պիտի հնարուին, եւ հիները անպէտ կամ «տէմոտէ» պիտի դառնան:

Եւ միայն կազարգել դիմակներ չէ որ պիտի ծախուին, այլեւ ձգախէժէ զգեստներ, որպէսզի մարմինը պաշտպանուի ո՛ր եւ է վտանգի դէմ:

Թերթերը կը գրեն թէ՝ ապսպրանքներ սկսած են տեղալ:

Ուրիշներ ալ՝ կը ծաղրեն ե՛ւ դիմակը ե՛ւ ձգախէժէ զգեստը, բացէ ի բաց յայտարարելով թէ ո՛ր եւ է միջոց անզօր է թունաւոր կազերու չարիքին դէմ:

Եւ կ'առաջարկեն խափանել բուն չարիքը,— պատերազմը, որուն համար կը պատրաստուին այս բոլոր կազերն ու դիմակները:

Անշուշտ ամէնէն կարն եւ խելացի ճամբան այս է:

Բայց, ինչո՞ւ այս վիճակին պիտի հասնէր աշխարհը, եթէ մարդիկ վարժուած ըլլային միշտ կարն եւ խելացի ճամբան ընտրելու...

Ահաւասիկ ճիշդ հասն տարի կ'ընէ, երբ ծագեցաւ Մեծ Պատերազմը, ահ ու սարսափի մատնելով ամբողջ աշխարհը:

Տասը միլիոն մարդ կոտորուեցաւ այդ պատերազմին մէջ, եւ սակայն մարդիկ խելքի չեկան:

Կ'ուզէի՞ք իմանալ իւրաքանչիւր ազգի մարդկային կորուստը՝ զատ – զատ (հայ ժողովուրդը դուրս կը մնայ աշխարհի բոլոր հաշիւներէն, ինչպէս օրէնքներէն):

Դաշնակիցներ, Ֆրանսա (միայն սպաներ) 1,391,000:
Անգլիա 682,000,
Անգլ. գաղութներ 187,000,
Մ. Նահանգներ՝ 70,000,
Իտալիա՝ 750,000,
Պելճիա՝ 41,300,
Իւսիա՝ 1,700,000,
Իւմանիա՝ 250,000,
Սերպիա՝ 380,000:
Միւս նակատէն.—
Գերմանիա՝ 1,950,000,
Աւստրիա – Հունգարիա՝ 1,542,000,
Պուլկարիա՝ 100,000,
Թուրքիա՝ 350,000:

Ուրիշ պատկեր մը.— Մեծ Պատերազմին շնորհիւերն եղած են.—

Տասը միլիոն սպաներ.
Տասնըհինը միլիոն վիրաւոր.
Տասը միլիոն հաշմանդամ.
Եօթը միլիոն գերի.
Ինը միլիոն որբ.
Հինգ միլիոն այրի.
Տասը միլիոն գաղթական:

Արդ, բաւն տարի վերջը օդանաւը, թունաւոր կազերը, «մահաւոր եռատգայթները» եւ ուրիշ բազմաթիւ հրէշային գիւտեր այնպիսի կատարելութեան հասած են որ... Աստուած անգամ չի կրնար նախատեսել նոր պատերազմի մը հետեւանքները:

Այս պայմաններուն մէջ, կազարգել դիմակը պիտի ծառայէ միմիայն գործարանատէրներն ու խանութպաններուն հարստացնելու:

Մէկ ալ՝ «սնօպ»ներն ու «ազնուականն»ները ոգեւորելու.— «ես ունիմ, դուն ալ ունի՞ս»...

Ամէն պարագայի մէջ, մենք «հայմաթլոս»ներս իրար անցնելու եւ աճապարելու պէտք չունինք:

Մենք շատո՞նց վարժուած ենք աշխարհի բոլոր կազերուն,— արտասուաբեր, եղծուցիչ, թմրեցուցիչ, բշտեցնող, փռնգտացնող, փսխեցնող եւ... «տին – իտան» մոռցնող:

ՎԱՀԷ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ ՅՈՒԶԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ծանօթ բարերար Կարապետ Մելքոնեանի յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ յուլիս 25ին, Ազեքսանդրիոյ մէջ, նախագահութեամբ Երուսաղէմի պատրիարք Թորգոմ արք.ի :

Կարապետ Մելքոնեան եւ իր հանգուցեալ եղբայրը Գրիգոր, իրենց ամբողջ հարստութիւնը տարիներ առաջ կտակած էին ազգին: 1925 դեկտ. 28ին, նուիրատուութիւնը պաշտօնապէս կը փոխանցուի Բարեգործականին: Համաձայն կնքուած պայմանագրութեան, Մելքոնեան ծխախոտի գործարանին հաշուեյարդարի ամբողջ գումարը վերածուեցաւ արժեթուղթերու եւ յանձնուեցաւ անզլ.-եւ ամերիկեան դրամատուններու: Տարեկան հասոյթը այսպէս բաժնուած է.— Որոշ գումար մը՝ Նիկոսիոյ մէջ 500 որբեր պահելու համար: Տարեկան 1000ական ոսկիներ Երուսաղէմի եւ Պոլսոյ պատրիարքութեանց, 500 Ազգ. Հիւանդանոցին, 3000՝ Երեւանի համալսարանի հայագիտական ճիւղին:

Եթէ այս բոլորէն յետոյ տրամադրելի գումար մնայ, Կիպրոսի մէջ տպարան մը պիտի հիմնուի, հայերէն գասագիրքեր եւ այլ երկեր հրատարակելու համար:

Բանկալթիի գերեզմանատունն ալ աւար

»»»··«««

ԴԱՏԸ ԶՎԵՐԱՑԱՒ՝ ԿԸ ՏԱԽՆ...

Պոլսոյ « Ազգամ » լրագիրը կը գրէ (31 յուլիս).

— « Դատարաններու ամառնային արձակուրդին լրանալէն վերջ պիտի չարունակուի Պոլսոյ քաղաքապետութեան եւ Հայոց Պատրիարքարանի միջեւ գոյութիւն ունեցող Ս. Յակոբի (Բանկալթիի գերեզմանատան) դատը՝ որ այլ եւս իր վերջին փուլին հասած է: Դատարանը՝ թէ Վճռաբեկ ատեանի բեկնումին հպատակելու եւ կամ թէ իր նախորդ որոշման վրայ պնդելու պարագային, կասկած չկայ թէ գերեզմանատան գետինը քաղաքապետութեան պիտի փոխանցուի:

Երբ այս գետինը թափուր Վարչութեան կողմէ քաղաքապետութեան անուանին արձանագրուի, անմիջապէս անոր քարտէսը պատրաստուելով, քաղաքապետութիւնը մասերու պիտի բաժնէ եւ ծախու պիտի հանէ այս գետինը: Քաղաքապետութիւնը ճիշդ չի գտներ այս տեղը Պոլսոյ մէջ նոր կառուցուած թաղերու նման իրարու կցուած եւ բարձր ափարթմանիներ ունեցող թաղամասի մը վերածել: Բանկալթիի գերեզմանատան հողին վրայ չինուելիք նոր չէնքերու ձեւը պիտի ճշդուի վերջնապէս, Պոլսոյ յատակագծին պատրաստութենէն յետոյ: Քաղաքային ճարտարապետները կը պնդեն Պոլսոյ կարգ մը մասերուն մէջ պարտէզներով չրջապատուած սիրուն տուներ չինելու մասին: Հաւանաբար Բանկալթիի գերեզմանատան գետնին վրայ ալ այդ տեսակ թաղ մը կառուցուի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ՝

ՀՈՎՆԴՈՒՇՈՏՈՎՄԱՆ ՎԱՂՈՒԿՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

— —

Մեր ուսումնական հաստատությունները ամեն տարի իրենց դռները բացում են հազարավոր նոր աշակերտների առջև, որոնք գալիս են հեռավոր գյուղերից, որտեղ ոչ մի կարդացած մարդ չկա, որտեղ ոչ մի գիրք չկա, ոչ մի թերթ չի տարածվում։ Այդ նոր աշակերտները, որոնք գալիս են մեր դպրոցները, ամենից առաջ պետք է ծանոթանան մեր հայրենիքի պատմության հետ, որպեսզի իմանան, թե ինչ ճանապարհ է անցել մեր ժողովուրդը, ինչ պայքարներ է մղել, ինչ զոհեր է տվել, որպեսզի ունենա այն, ինչ որ ունի այսօր։ Այդ նոր աշակերտները պետք է ծանոթանան մեր ներկայի հետ, որպեսզի կարողանան ճիշտ ուղղությամբ ընթանալ։ Այդ նոր աշակերտները պետք է ծանոթանան մեր ներկայի հետ, որպեսզի կարողանան ճիշտ ուղղությամբ ընթանալ։

Ընդունելով նոր աշակերտներին՝ մեր դպրոցները պետք է ուշադրություն դարձնեն նրանց ընտանեկան պայմանների վրա։ Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նրանց ծնողների հետ, որպեսզի կարողանան ճիշտ ուղղություն տալ նրանց դաստիարակության գործին։ Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նրանց ծնողների հետ, որպեսզի կարողանան ճիշտ ուղղություն տալ նրանց դաստիարակության գործին։

Ուսումնական տարվա սկզբում ուսուցիչները պետք է ծանոթանան աշակերտների ընտանեկան պայմանների հետ։ Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան աշակերտների ընտանեկան պայմանների հետ։

1. Բնակչության թիվը, ազգությունը, նրանց զբաղմունքը և հարկերը։
2. Մոտակա երկաթուղային կայարանի հեռավորությունը գյուղից։
3. Մոտակա քաղաքի հեռավորությունը գյուղից, նրա բնակչության թիվը և ազգությունը։
4. Հողի բերրիությունը։
5. Հողի չափը մեկ մարդու հաշվով։
6. Մոտակա նշանավոր տեղերը։
7. Մոտակա ամենամեծ գյուղերը։
8. Գյուղում ապրող մարդկանց տները (հողեղեն թե քարաշեն)։

9. Մոտակա վայրի կենդանիները։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև այն հիվանդություններին, որոնք տարածված են մեր գյուղերում, և այն միջոցներին, որոնք պետք է ձեռնարկել այդ հիվանդությունները բուժելու համար։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի տնտեսական կյանքի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հողեր ունի գյուղը, ինչ մշակաբույսեր են ցանում, ինչ անասուններ են պահում, ինչ գյուղատնտեսական գործիքներ են գործ ածում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հողեր ունի գյուղը, ինչ մշակաբույսեր են ցանում, ինչ անասուններ են պահում, ինչ գյուղատնտեսական գործիքներ են գործ ածում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան գյուղի տնտեսական կյանքի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հողեր ունի գյուղը, ինչ մշակաբույսեր են ցանում, ինչ անասուններ են պահում, ինչ գյուղատնտեսական գործիքներ են գործ ածում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի կենցաղի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչպես են ապրում գյուղացիները, ինչ սովորություններ ունեն, ինչ հագուստ են հագնում, ինչ սնունդ են ընդունում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչպես են ապրում գյուղացիները, ինչ սովորություններ ունեն, ինչ հագուստ են հագնում, ինչ սնունդ են ընդունում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի կրթական կյանքի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե քանի դպրոց կա գյուղում, քանի աշակերտ կա, քանի ուսուցիչ կա, ինչ լեզվով են դասավանդում, ինչ դասագրքեր են գործ ածում։ Նրանք պետք է իմանան, թե քանի դպրոց կա գյուղում, քանի աշակերտ կա, քանի ուսուցիչ կա, ինչ լեզվով են դասավանդում, ինչ դասագրքեր են գործ ածում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի մշակութային կյանքի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ ընթերցարաններ կան գյուղում, ինչ գրքեր են կարդում, ինչ թերթեր են բաժանորդագրվում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ ընթերցարաններ կան գյուղում, ինչ գրքեր են կարդում, ինչ թերթեր են բաժանորդագրվում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի կազմակերպությունների հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ կոոպերատիվներ կան գյուղում, ինչ կուլտուրական միություններ կան գյուղում, ինչ քաղաքական կազմակերպություններ կան գյուղում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ կոոպերատիվներ կան գյուղում, ինչ կուլտուրական միություններ կան գյուղում, ինչ քաղաքական կազմակերպություններ կան գյուղում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի ղեկավարների հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ մարդիկ են գյուղի ղեկավարները, ինչ կրթություն ունեն, ինչ հայացքներ ունեն։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ մարդիկ են գյուղի ղեկավարները, ինչ կրթություն ունեն, ինչ հայացքներ ունեն։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի հարևանների հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հարաբերություններ կան գյուղի և հարևան գյուղերի միջև։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հարաբերություններ կան գյուղի և հարևան գյուղերի միջև։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի պատմության հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ պատմություն ունի գյուղը, ինչ հին ավանդություններ կան գյուղում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ պատմություն ունի գյուղը, ինչ հին ավանդություններ կան գյուղում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի բնության հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ գետեր, լճեր, անտառներ կան գյուղի շրջակայքում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ գետեր, լճեր, անտառներ կան գյուղի շրջակայքում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի տնտեսական կյանքի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հողեր ունի գյուղը, ինչ մշակաբույսեր են ցանում, ինչ անասուններ են պահում, ինչ գյուղատնտեսական գործիքներ են գործ ածում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հողեր ունի գյուղը, ինչ մշակաբույսեր են ցանում, ինչ անասուններ են պահում, ինչ գյուղատնտեսական գործիքներ են գործ ածում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի կենցաղի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչպես են ապրում գյուղացիները, ինչ սովորություններ ունեն, ինչ հագուստ են հագնում, ինչ սնունդ են ընդունում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչպես են ապրում գյուղացիները, ինչ սովորություններ ունեն, ինչ հագուստ են հագնում, ինչ սնունդ են ընդունում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի կրթական կյանքի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ դպրոց կա գյուղում, քանի աշակերտ կա, քանի ուսուցիչ կա, ինչ լեզվով են դասավանդում, ինչ դասագրքեր են գործ ածում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ դպրոց կա գյուղում, քանի աշակերտ կա, քանի ուսուցիչ կա, ինչ լեզվով են դասավանդում, ինչ դասագրքեր են գործ ածում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի մշակութային կյանքի հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ ընթերցարաններ կան գյուղում, ինչ գրքեր են կարդում, ինչ թերթեր են բաժանորդագրվում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ ընթերցարաններ կան գյուղում, ինչ գրքեր են կարդում, ինչ թերթեր են բաժանորդագրվում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի կազմակերպությունների հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ կոոպերատիվներ կան գյուղում, ինչ կուլտուրական միություններ կան գյուղում, ինչ քաղաքական կազմակերպություններ կան գյուղում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ կոոպերատիվներ կան գյուղում, ինչ կուլտուրական միություններ կան գյուղում, ինչ քաղաքական կազմակերպություններ կան գյուղում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի ղեկավարների հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ մարդիկ են գյուղի ղեկավարները, ինչ կրթություն ունեն, ինչ հայացքներ ունեն։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ մարդիկ են գյուղի ղեկավարները, ինչ կրթություն ունեն, ինչ հայացքներ ունեն։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի հարևանների հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հարաբերություններ կան գյուղի և հարևան գյուղերի միջև։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ հարաբերություններ կան գյուղի և հարևան գյուղերի միջև։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի պատմության հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ պատմություն ունի գյուղը, ինչ հին ավանդություններ կան գյուղում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ պատմություն ունի գյուղը, ինչ հին ավանդություններ կան գյուղում։

Ուսուցիչները պետք է ծանոթանան նաև գյուղի բնության հետ։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ գետեր, լճեր, անտառներ կան գյուղի շրջակայքում։ Նրանք պետք է իմանան, թե ինչ գետեր, լճեր, անտառներ կան գյուղի շրջակայքում։

Ա. ՍԻՍԵՐ ՊՈՒՇԿԻՆԸ

— —

Հոսիր ուրախ, ուրախ, ու որքան էլ ուզեն ի – նրան տանջել, նա չի վախենա, ու որքան էլ ուզեն ի – նրան ստիպել, նա չի կարող։ Ինչպես ուրախ հոսում է գետը, ինչպես ուրախ ծիծաղում է աղբյուրը, ինչպես ուրախ ծիլեր է տալիս գարունը, այնպես էլ պետք է ուրախ լինի մարդը։ Ուրախ լինելու համար պետք է ունենալ ազատ հոգի, ազատ միտք, ազատ խիղճ։ Ուրախ լինելու համար պետք է ունենալ ազատ հոգի, ազատ միտք, ազատ խիղճ։

Ա. Սիսեր Պուշկինը ուրախ էր լինում, որովհետև նա ազատ էր։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։

Ա. Սիսեր Պուշկինը ուրախ էր լինում, որովհետև նա ազատ էր։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։

Ա. Սիսեր Պուշկինը ուրախ էր լինում, որովհետև նա ազատ էր։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։

Ա. Սիսեր Պուշկինը ուրախ էր լինում, որովհետև նա ազատ էր։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։

Ա. Սիսեր Պուշկինը ուրախ էր լինում, որովհետև նա ազատ էր։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։

Ա. Սիսեր Պուշկինը ուրախ էր լինում, որովհետև նա ազատ էր։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։ Նա ազատ էր իր հոգով, ազատ էր իր միտքով, ազատ էր իր խղճով։

ՎԵՊԻՍ ՂԱՌԱՓԱՆՅԱՆԻ ՄԱՀԸ

ՀԱՅԵՑ ՎՐԻՊԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂԱԴՐՈՂ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՅԿԱԶՆՈՒՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԸ

(ԿԵՐՈՎՊԵԱՆԻՑ)

= o =

Ցավագին լուրեր էր փոխանցում Կերովպեի հայ գաղութը։ Հայ ազգային-քաղաքական գործիչ, մտավորական Վեպիս Ղարաֆանյանի մահվան մասին։ Ծանր հիվանդությունից հետո նա վախճանվել էր Կերովպեի հիվանդանոցում։ Ամբողջ գաղութը ցնցված էր։ Ամենքը ցավակցություն էին հայտնում իրար։ Ամենքը հիշում էին հանգուցյալի ազգանվեր գործունեությունը։

Վեպիս Ղարաֆանյանը ծնվել էր 1875 թվին Կերովպեի մոտ գտնվող Ղարաֆան գյուղում։ Ուսումը ստացել էր Կերովպեի հայկական վարժարանում։ Ուսումն ավարտելուց հետո նա զբաղվել էր առևտրով։ Ղարաֆանյանը ակտիվ մասնակցություն էր ունեցել Կերովպեի հայ գաղութի կյանքին։ Նա եղել է գաղութի ազգային ժողովի անդամ, ապա նաև նրա նախագահ։ Ղարաֆանյանը եղել է նաև Կերովպեի հայ բարեգործական ընդհանուր միության նախագահ։ Նա մեծ աշխատանք է տարել հայ գաղթականներին օգնելու համար։ Ղարաֆանյանը եղել է նաև Կերովպեի հայ ազգային-քաղաքական գործիչների ներկայացուցիչ։

Ղարաֆանյանը մահացել է 68 տարեկան հասակում։ Նրա մահվան լուրը ցնցեց ամբողջ գաղութը։ Հանգուցյալի հոգեհանգստյան արարողությունը կատարվեց Կերովպեի հայոց եկեղեցում։ Արարողությանը մասնակցեցին հարյուրավոր հայեր։ Ամենքը եկել էին հարգանքի տուրք մատուցելու հանգուցյալին։

Ղարաֆանյանի մահվան լուրը ստանալուց հետո Կերովպեի հայ գաղութի ազգային ժողովը հեռագրեր է ուղարկել Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը, Հայաստանի Գերագույն խորհրդին, Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիային, Հայաստանի գրողների միությանը, Հայաստանի մի շարք մտավորականների։ Հեռագրերում ասված է, որ Ղարաֆանյանի մահով հայ ազգը կորցրել է իր նշանավոր զավակներից մեկին։

Ղարաֆանյանի մահվան լուրը ստանալուց հետո Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահությունը հեռագրով ցավակցություն է հայտնել Կերովպեի հայ գաղութի ազգային ժողովին։

Մուսուլի խարխուլի առաջին քաղը

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ Տրիպոլիս հասաւ Մուսուլի քարխուլին առաջին բեռը, նորահաստատ խողովակներու միջոցաւ։ Ամէնը 14,000 թոն է եւ ուրբաթ օր ճամբայ հանուեցաւ դէպի Հալէպ։

Քոլերան կը ճարակի հնդկաստանի մէջ

Կալկաթայէն կը հեռագրեն թէ քոլերան սաստկօրէն կը ճարակի ամբողջ Հնդկաստանի, եւ մահնաւորապէս կեդրոնի նահանգներուն մէջ։ 1500 հոգի մեռած են անցեալ շաբթու, ինչ որ 5500ի կը բարձրացնէ մէկ ամսուան մահերուն թիւը։ Ամէն կողմ ներարկումներ կը կատարուին։ Վարակման գլխաւոր պատճառն այն է որ բնիկները խուճապի մատնուած կը փախչին այն գիւղերէն ուր ամէնէն չատ մահ կը պատահի։

Հ. Ց. Դ.

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷյԼԻ ՇՐՋ· ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ՓՕՆԹԷՆ (Ավինեոն), Մուրատ խումբի ժողովը այսօր կիրակի ժամը 2ին սովորական ժամադրավայրին մէջ, կը խօսի ընկեր Ն. Ագգին։

ԷՔՒԻ Քեռի խումբի ժողովը այսօր կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 1ին սովորական հաւաքատեղին, կը խօսի ընկ. Ստ. Մելտոնեան։

ԿԱՐՏԱՆԻ Ընթակամիտէի ժողովը այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ, կը խօսի ընկ. Ստ. Միլտոնեան։

ԼԱՍԻՕԹԱՅԻ Խաժակ խումբի ժողովը այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պարտաւորի Չներկայութիւն, Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ն. կակոսեան։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏՐԻԲԴԱՐՁԻ ԱՈՔԻ

կազմակերպուած՝ ՊԱՆԷՒՕ-ՔՈՇՆԻ ԱՐՇԻԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Պ· ԿԱՐԻՆԵԱՆի պարտէզին մէջ

կը խօսի՝ ընկեր ՀՐԱՆՏ-ՍՄԻՌՆԻՍԼԻ

գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ նուագ։

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դեր· Պ· Պ· ԿՈՓԻԿԵԱՆի եւ ԴՄՐԷԹԵԱՆի

բացօդեայ ներկայացում **ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ** ի Պարոնեանի

Ներկայացումը կը սկսի ժամը ճիշտ 3ին։

Առաւօտէն մինչեւ իրիկուն պարեր եւ ճոխ պիւֆէ։

Կը նուագէ ԵՔՐԱՍ նուագախումբը

Մուտքերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք։

Հաղ· միջ·-փօրթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Պանէէ։

×

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· ՏԻՍԻՆի ԿՈՄԻՏԷԻՆ

ու մասնակցութեամբ ԲՈՂՈՐ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

Այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն

Տէսինի կամուրջին աջ կողմի ծառախիտ անտառին մէջ (ՍՊԻՏԱԿ ՏԱՆ ետեւը)

կը խօսին ընկերներ Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ եւ Խ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։— երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւրոպական եւ հայկական պարեր ընկերակցութեամբ ընկ· ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի ճազին։

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

ՇԱՆ.— Ընծրեւի պարագային հանդէսը տեղի կ'ունենայ Հ· Ց· Դ· Ֆան թատերասրահին մէջ կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, իսկ երեկոյեան ընտանեկան ինջոյք։

Համաերիտասարդական մեծ դաշտահանդէս

ԿԱՐՇԻ (GARCHES) ՀԻՆՂԱՏԵՍԻՀ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ **Զ· Ո· Մ·ի ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ**

Այսօր կիրակի, 3 Օգոստոս, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ

կը հրաւիրուին բոլոր երիտասարդական կազմակերպութիւնները, Հ·Մ·Ը·Մ·, «ՍԻՓԱՆ» երգչախումբ, երիտասարդ դերասաններ եւ մտաւորականներ։

Օգոստոս 5ը պիտի ըլայ փարիզահայ երիտասարդութեան համար խանդավառութեան օր մը։ Պիտի խօսին երիտասարդ ճառախօսներ։

ԵՐԳ, ՆՈՒԱԳ, ՊԱՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽԱՂԵՐ եւ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ,

ԱՃԺԱՆ ՈՒ ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ։

Ժամադրուեցէ՛ք բոլորդ ՎԱՀԱԳՆեԱՆ դրօշին տակ։

Հաղորդակց· միջոց·— *ՄԷՏ Լազարի կայարանէն առնել շոգեկառք եւ իջնել Կարշ, ուր առաջնորդներ պիտի սպասեն կայարանին մէջ։*

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած *ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅ «ՄՈՒՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ*

12 Օգոստոս կիրակի Մէօտօնի ՊԱՂ ԱՂԲԻԲԻՒՆ ՄՕՏ

Մանրամասնութիւնները մատ օրէն։

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը

Գրատուն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur - le - Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél. Danton 88 — 65

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւլն. ամէն տեսակ գրքեր

Արդիական կազմատուն։ Տպագրական գործեր։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ցաւած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով։

Տպարան «ԱՐԱՔՍ»

Ս. ՓՈՂՀԱՐԵԱՆ

70, RUE PAUL - BERT, 70, LYON

մտնել Սիճէմայի ճիշդ էովի դռնէն բակին մէջ

Տպագրութեան վերաբերեալ ձեր բոլոր գործերու համար ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ, այցելեցէ՛ք միայն մէկ անգամ տպարան «Արաքս», Ս· Փողհարեանի, որ բարեխղճօրէն կը ստանձնէ ձեր բոլոր տպագրական գործերը, ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ։

Գաւառներէն եկած ապսպրանքներուն վրայով ընթացք կը տրուի։

Վերջերս ստանձնեցինք Հրանտ - Սամուէլ գրատան՝ (Պալէնց) Լիոնի ընդհանուր գործակալութիւնը, այս առիթով ուրեմն մեր քով պիտի գտնէք բոլոր հեղինակներու գիրքերը ազգային գրական, վիպական, դպրոցական եւ թատերական։

ԴՐԱՄԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Դրամական փոխառութիւն՝ լուրջ անհատներու, նուազագոյն 3000 ֆրանկով 4 %։

ԴՐԱՄԱԴԻՒՈՒԽ.— Առեւտրականներու, գործարանատէրերու, եւ *արհեստ ֆօրչններու*, տուն ջնդողներու եւ գործի ձեռնարկել փափաքողներու։ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.— Նոյնիսկ **lotissement**ներու վրայ։ ԱՌՈՒԾԱԽ.— Ֆօճ տր գօտեհոսի, հողի, տան եւ վիլլաներու։ Գործերու կարգադրութիւն 24 ժամէն։ Խորհրդակցութիւն եւ **études** ձրի։ Բացառիկ գաղտնապահութիւն։

Դիմել կամ գրել.— **CRÉDIT FINANCIER LYONNAIS**

125, Rue Nationale Bron - Rhône

«ՎԷՄ»ի

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ 5րդ թիւը, հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

Խրօ, «Մի հատուած ցուշերից».— *Ց. Զաւրեան*, «Յայեաթ Նովա».— *Զօր. Դ. Ղորղանեան*, «Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները».— *Ա. Խոնդկարեան*, «Ղազոիցիան Հանր. Հայաստանում».— *Մամառն*, «Հայաստանի անդրանիկ դեսպանը Պարսկաստանում».— *Պրոֆ. Զ. Աւալով*, «Բաթումի խորհրդաժողովը».— «Պարսկաստանի պահանջները Հաշտ. վեհաժողովից».— *ԱՆՑԵԱՒԻՔ՝* (Յ. Քոչարեան, Վ. Գարտաշեան, Պրօֆ. Գայեան եւ այլք).— *Հին Թուղթեր, Կեանք* եւ *Մշակոյթ* (Գ. Եղիկեան, Վ. Մինախորեան եւայլն).— *Գիրք եւ Մամուլ*.— *Գրախօսական*.— *Ցաւելուած*, Վ. Եպ. Մանկունի.— *Դէպքը Դ. եւ իր ժամանակը*.— *Նկարներ*։

Կը խնդրուի բաժանորդներէն եւ գործակալներէն չուտով փակել հաշիւները։

*ՎԷՄ*ի հասցէն փոխուած ըլլալով՝ կը խնդրուի այսուհետեւ նամակ, դրամ, Թերթ եւայլն ուղարկել նոր հասցէով.—

S. VRATZIAN

13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

Բաժանորդագրութեան պայմանները

Ամերիկա, Մեծն Բրիտանիա, Եգիպտոս եւ Իտալիա	69 ֆր·
Ֆրանսա եւ այլ երկիրներ	50 ֆր·
Ռումանիա, Պուլկարիա, Ցուգոսլաւիա, Սիւրիա եւ Պարսկաստան	40 ֆր·

ՀՐԱԶ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆԻ

«ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ»

ՎԷՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԻ

Գին *15* Ֆրանք, փոստի ծախքով, միայն կանխիկ· Ֆրանսա՝ *16* Ֆր·

Արտասահման՝ *17* Ֆրանք։

Դիմել·— H. Zartarian, *126*, Ave. Simon Bolivar, Paris (19)։

Կը ծախուի նաեւ *ԾԱՌԱՉ*ի խմբագրատունը։

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս· հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալ Ֆրանս· Առողջապահ· Նախարարութենէն

85, Rue Julien Lacroix, Paris (20e)

Métro BELLEVILLE կամ COURONNE Tél. MENIL. 45—43

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն նամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. Ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրաձկնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մոքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաձեւական Թելադրական եւ Ֆրէյտեան մեթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամղային եւ վիներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։

Ամբողջական պայմաններ ակունքներու խնամքի եւ ոսկի կազմածներու (քուրսն նայլն·) շինութեան համար։

MARIVAUX PATHÉ-NATAN

GABY MORLAY

DANS

LE SCANDALE

D'APRÈS LA PIÈCE D' HENRY BATAILLE

MISE EN SCÈNE DE MARCEL L'HERBIER

AVEC

HENRI ROLLAN

JEAN GALLAND

ET

MADY BERRY

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Ավթոմոբիլի մէջ կազմուած է համաթօթաստիներու Վերաշինող Միութեան մասնաճիւղ մը։ Թոզատի եւ Շրջանի հայրենակիցներէ կը խնդրուի իրենց մասնակցութիւնը եւ օժանդակութիւնը։ Դիմել՝ Միութեան առեւտրատունի Տիկին Եէմէնիճեանի, 26bis rue des Goujons, Alfortville (Seine)։

ՀՐԱՒԷՐ

փարիզի եւ Շրջանի տիգրանակերտցիներուն.—

Տիգրանակերտի եւ Շրջանի հայրենակիցները անխտիր ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին խիստ կարեւոր խորհրդակցութեան մը համար վաղը Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին 32, Ավընիւ Կօպլէն։ Մէթրօ՝ Կօպլէն։

Ցեղեկատու Մարսին

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

oooo

Անուշաւաճառ Յովհաննէսեան փոխադրած է իր խանութը, Marque déposée "MELKON", 4 RUE DES **PAVILLONS, PARIS (20): Tél. Ménil – montant 50 — 47 :**

ՍՏԵՓԱՆ ԱՅՎԱՋԵԱՆ

30, Rue Stephenson,

Métro: Chapelle

կը վաճառէ եւ կրնորոգէ ամէն տեսակ ժամացոյցներ։

Չափաւոր գիներ

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԾՈՎԱՍԱՐ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺ – ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին **stagiaire** Փարիզի հիւանդանոցներուն

եւ ցնօրէն Նէօյիի Ատամնաբուժական Հաստատութեան

Հասցէն.— **139, Rue Lafayette (Gare du Nord**ի եւ **Gare de l'Est**ի մօտիկը)

Կ'ընդունի ժամը 9ից 12 եւ 2ից 8։

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարեւոր պիտակով։ Ընգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛յ պիտի հրաժարիք անկէ։

ԱՐՏՕՆԱՑԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H· Khatchadourian et Danielian *24*, rue Assalit· Nice (A· M.)

ՀԱՅ ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒՄ եւ ՍՐՏԱԾՈՒՄ

ՔԱՆԱՐԻԻ, ՈՒԱՏԼՈՒԲԻ, ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ

եւ ՔՕՆԱՔՐԻի պահանջներու

36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04-27

ՏՆՕՐԷՆ *ՕՆՆԻԿ ԵՐԱՄԵԱՆ*

Ամենալաւ տեսակի պահանջներ՝ հրապարակի գիներն ժամն։

Հայ մարեհներ, վստահութեամբ կրնամ դիմել մեզի։

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինէմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ։

ՄԻՒԶԻՔԻ ՍԻՐԱՀԱՐ ՆՈՒԱԳԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան եղանակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթաները կ'առ կէս Սհակ, ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix de son Maître, Colombia *ու* Polidor *տիպերու վրայէն Պոլսոյ յայտնի երգիչներու եւ նուագածուներու կողմէ նուագուածոյ երգուած հին եւ նոր շարքերները, բէշրեվիներ ու սէմայիները ՍՈՒՆՑ ՍԻՍԱՀԻ նոյնութեամբ նօթագրած եմ։ Հատը 2 ֆրանք ու կանխիկ*

Դիմել Agop Arslanianի, (Kanouni, chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris 20e

ՎԱՐՁՈՒԻ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐՂ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շավիլի ամենէն օգաստուն թաղամասի մէջ Շոկաեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*· մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ սեղանատուն ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*։ Երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով եւ պատգամով։ կազ, ելեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ջամբողջ տարին, *chauffage Central*· վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ սեփականատիրոջ, Պ· ԷՔՊԷՆԵԱՆի՝ տեղւոյն վրայ կամ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris 19e*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌԱՅԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշան փրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

Etude de Me BERNARD WAHL

(*12* année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Մէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆայտարար դատարանները, կատարէ **certificats de coutume**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Ընդունելի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

Հայերու ժամադրավայրը

Հաստատուած Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա Ն

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton:** 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԱԿ ՀԱՄԱՐ Metro : POLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուստներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլավիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹ 7 ՕԳՈՍՏՈՍ MARDI 7 Aout 1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2566 | Տպարագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԲԱՆ ՇԱՏՈՆՑ ԳԺՈՒԱԾ ԷՐ

—— o.o ——

«Միութիւն»ի հրատարակած յուշերը, «Իթթիհատ վէ Թէրաքգը», որ հիմնուած են Պէհաէտտին Շաքիրի թուղթերուն վրայ, կարեւոր պարագայ մը եւս կը լուսաբանեն:

Ինչպէս բացատրեցինք օգոստոս 3ին եւ 4ին, Իթթիհատի վարչները դեռ 1900ական թուականներէն կապ հաստատած էին կովկասի Թուրք – իսլամ կազմակերպութիւններուն հետ:

Այդ յարաբերութիւնները աւելի սերտ եւ գործօն ձեւ մը կ'առնեն 1905–906ին, երբ «Իսլամական Եղբայրութիւնը» լեզուական կանչեր կ'ուղղէ «հայկական հարստահարութեանց եւ դաւանութեանց մասին» եւ կոչեր կը խմբագրէ, ցրուելու համար Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Թունուզի եւ Հնդկաստանի հասատատ – կեցներուն մէջ:

Ընթերցողները դաղափար կազմեցին այդ կոչերու բովանդակութեան մասին, քանի մը հատուածներու թարգմանութեամբ:

Մնացեալն ալ յաւելեալ եւ ճոխացեալ նկարագրութիւնն է «հայկական սարսափներուն», որոնք իբրեւ թէ սահմանուած էին իսլամներուն մուխը մարելու կովկասի մէջ: Մինչդեռ, Հայերը պարզապէս ինքնապաշտպանութեան դիմած էին, անչուշտ ազդու դաս մը տալով ջարդարարներուն եւ աւարառուներուն:

Հարցը այն է որ, Իթթիհատը վարպետօրէն կը շահագործէր այդ յարաբերութիւնները ու տեղեկութիւնները, իր ապագայ գործունէութեան համար:

Այդ շրջանին, Ահմէտ Իհսանեան, Պէհաէտտին Շաքիրներու, Տոքթ. Նազըմներու եւ միւսներուն գլխաւոր նպատակն էր փրկել Օսմ. կայսրութիւնը:

Ցուչերու առաջին մասին վերջաբանն ալ կը հատատատէ այս պարագան:

— «Պետութիւնը ոչնչացման աստիճանին հասած էր· այս ոչնչացման պատասխանատու կառավարութեան ձեւը փաթդելու, տապալելու համար ձեռֆձեռքի տալով մեր բոլոր ուժով աշխատելէ ուրիշ միջոց կարելի՞ էր երեւակայել: Նախ ազգը եւ պետութիւնը փրկել եւ յետոյ յառաջիկայի մասին մտածելը ամէնէն խելացի ուղեգիծը չըլլու՞ր»:

Արդ, մինչ Իթթիհատ – Թէրաքգըն Օսմ. Սահմանադրութիւնը հատատատելու կը ձգտէր այս մտահոգութեամբ, իր համբուն վրայ կը գտնէ իշխան Սապահէտտինը, որ ծրագիրներ կ'որոճար ··· «հայկական պետութիւն մը» ստեղծելու համար:

Հետեւինք Պ. Շաքիրի յուշերու բնագրին.

— «Սապահէտտին փոխանակ այսպէս ընելու, շարունակ վիճաբանութեան կը բռնէր Օսմանլը Իթթիհատ վէ Թէրաքգը կոմիտէին հետ, երկրին ոչքուրմ տարրերը գոհացնելու սահմանուած ապակեդրոնացման յայտարարութիւնները տպելով անոնց հացին իւղ կը քսէր, կ'օգնէր ժրներու եւ ուրիշ վայրերու մէջ հաստատուած հայկական կոմիտէներու, որոնք ամէն պարագայի մէջ քարգմանը չէին Թուրքիա բնակող Հայերու մեծամասնութեան բաղձանքներուն:

Բացորոշ էր որ այս կոմիտէները եւ հայազգնակ վայրերու անոնց կուսակիցները սահմանադրութենէն առաջ եւ վերջը հայկական պետութիւն մը կազմելու գաղափարը կը սնուցանէին: Թէեւ Հայերը գոհ չըլլալով Ապտիւլ Համիտի վարչութենէն, հանդարտ չէին կրնար մնալ, բայց եւ այնպէս սահմանադրութենէն առաջուան հայկական շարժումները կարելի չէ չմեղադրել: Արդ, Կովկասէն փարիզ՝ Իթթիհատ–Թէրաքգըի ուղղուած նամակները կը պատմէին թէ Հայերը ի՛նչ բռնութիւններ կը գործէին այնտեղի Թուրքերուն դէմ եւ թէ կովկասի Թուրքերը ինչ ազազակ կը բարձրացնէին: Հայերը արդեօք կովկասի մէ՞ջ ալ Ապտիւլ Համիտի վարչութենէն գոհ չըլլալով հանդարտ չէին մնար: Պուլկարիոյ Թուրքե՞րն ալ այդ պատճառով Հայերուն երեսն անգամ չէին ուզեր տեսնել»:

Ցուչագիրը այնուհետեւ կը պատմէ թէ Իթթիհատի Փարիզի Թղթածրարներուն մէջ կը գտնուին Հայերու կողմէ Սապահէտտինի տրուած պատասխանները: Կը պարզէ իշխանին տեսութիւնը, «որոնց պատասխան անգամ չէր տար իր օրկանը՝ «Ծուրայի Իւմմէթ», եւ նորէն կը բացատրէ թէ իրենց նպատակն էր նախ տապալել Ապտիւլ Համիտի բռնակալ իշխանութիւնը:

Այս տեսիլ, կը խոստովանի թէ իրենց ուժերը բաւական չէին այդ գործը գլուխ հանելու, բայց չատ չանցած ճամբան բացուեցաւ, մխանալով Սելանիկի «Օսմանլը Հիւրիյէթ Ճէմիյէթի» կոմիթէին հետ:

×

Ցուչերը կը շարունակուին եւ անչուշտ տեսիլ պիտի ունենանք անդրադառնալու նաեւ յետագայ յայտնութեանց:

Այն ինչ որ ներկայացուցինք երեք խմբագրականներով, պատասխան կ'ապացուցանէ Իթթիհատին հիմնական առաջադրութիւնները՝ իր գործունէութեան սկիզբէն իսկ:

Այսպէս, աւելորդ անգամ մըն ալ կը պարզուի որ,—

1· Իթթիհատ – Թէրաքգըն յեղաշրջում կատարեց ամէն բանէ առաջ փրկելու համար օսմ. կայսրութիւնը:

2· Թէ Սահմանադրութենէն առաջ եւ թէ յետոյ, ան թելադրութիւններ կը ստանար կովկասի Թուրք – իսլամ կազմակերպութիւններէն եւ նեբշնչումներ ու հրահանգներ կուտար անոնց, խափանելու համար հայկական շարժումները:

3· Սահմանադրութիւնը հազիւ հռչակուած, ան որոշած էր հաշուեյարդարի ենթարկել Սապահէտտինի ապակեդրոնացման շարժումը, որ «իւղ կը քսէր» ոչ – Թուրքերու եւ մանաւանդ Հայերու հացին:

4· 1914–15ին հայաջինջ սարսափները տարերային պոռթկում չէին, այլ սրամտաբանական վախճանը կանխորոշ ծրագրի մը, ուր գործադրութիւնը կը կատարէր բացառիկ պատեհութեան մը, — համաշխարհային պատերազմ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ՞ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ...

»»»··«««

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ԶԻՆՈՒԻՆ ՌՈՒՄԱՆԻԱ, ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ, ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻԱ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ, ԱԼՊԱՆԻԱ, ԹՈՒՐՔԻԱ

Համաչխարհային թերթ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Պալքանեան պետութեանց զինուորական պատրաստութեանց մասին, ապացուցանելու համար թէ ոչ – յարձակման դաշինքները բանի չեն ծառայեր:

Ռումանիա 1931ին 190,000 զինուոր ունէր զէնքի տակ, մինչդեռ 1925ին միայն 143,000 էր զինուորներու թիւը: Ելմտացոյցին կէսը կը զործածուի զինուորական նպատակներու համար,— 10 — 12 միլիառ լէյ: Վերջերս պատերազմական նախարարը պահանջեց 1 միլիառ 700 միլիոն աւելցնել պատերազմական վարկը եւ ընդունուեցաւ:

Պուլկարիան ալ իր ուժէն վեր պատրաստութիւններ կը տեսնէ: Բանակը վերակազմուած է, հակառակ տիրող արգելքներուն: Մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի օդակայաններու հաստատման: Իտալիա արդիական թնդանօթներ եւ զինուորական բեռնակառքեր ճարած է:

Եուկոսլավիոյ բանակին թիւը բարձրացած է 148,000ի, մինչդեռ 1925ին 119,000 էր: Իր զինուորական պիւտճէն կը կազմէ ընդհ. ելմտացոյցին մէկ երրորդը, իսկ եթէ հանգամեան թոշակներն ու զինուորական պարտքերու տոկոսներն ալ աւելցնենք, ելմտացոյցին կէսը կ'անցնի: Իր զինազործարանները չեն բաւեր բոլոր պէտքերուն եւ պակասը կը լրացնէ Շնայտէր (Ֆրանսա) եւ Շքոտա (Չեխոսլովաքիա) գործարաններէն:

Յունաստան միշտ կ'աւելցնէ իր զինուորական պատրաստութիւնները, կը վերակազմէ ցամաքային ուժերը եւ կը զօրացնէ նաւատորմը: Ընդհ. ելմտացոյցին հարիւրին 70ը կը ծախսուի բանակին, զինուորական պարտքերու եւն. համար: Վէնիզելոսի օրով, 1928 — 1932, այս երկիրը 8 միլիառ տրախմի ծախսած է զինուորական նպատակներու համար: Ներկայ կառավարութեան կարծիքով, Յունաստան այժմ կրնայ չարժման մէջ դնել 600,000 զինուոր, որոնց 350,000ը կրնան անմիջապէս ճակատ ղրկուիլ:

Ալպանիա զինուորական պատրաստութիւններ կը տեսնէ սարիներէ ի վեր: Ունի 12,000 զինուոր եւ 5000 ոստիկան զինուոր: 1927էն ի վեր Իտալիոյ ղրկած ռազմանիւթը կը բաւէ 100,000 զինուորի համար: Եուկոսլավիոյ ամբողջ սահմանագլուխը ամրացուած է:

Թուրքիան ալ կը բազմապատկէ իր զինուորական պատրաստութիւնները, կը վերակազմէ իր բանակը եւ լուրջ միջոցներ ձեռք կ'առնէ իր սահմանները պաշտպանելու համար, կ'ամրացնէ նեղուցները, կ'աւելցնէ թուրքեւսլուկական սահմանագլուխի պահակազօրքը եւ ռազմագիտական երկաթուղիներ կը չինէ: Իր զինուորական ելմտացոյցը, որ 40 միլիոն ոսկի էր անցեալ տարի, այժմ բարձրացած է 60 միլիոնի: Ունի 300 նորաձեւ թնդանօթ եւ 200,000 հրացան:

Ճափոն լուրջ ազդարարութիւն մը պիտի ուղղէ Խորհրդային իշխանութեան

—— o.o ——

Ճափոնական «Նիչի–Նիչի» թերթը կը գրէ թէ կառավարութիւնը «լուրջ ազդարարութիւն մը» պիտի ուղղէ Խորհրդային իշխանութեան, Ճափոնի զէմ գործուած բազմաթիւ « ոչ – բարեկամական արարքներու զէմ »: Այդ արարքներն են.— Խորհրդային օդանաւերու կողմէ յանախադէպ արշաւ Մանչուրիոյ վրայ, հրացանաձգութիւն խորհրդային պահակներու կողմէ՝ Մանչուրիոյ նաւերուն վրայ եւն.:

Ճափոնական թերթին կարծիքով, խորհրդային իշխանութիւնը, որ չպոզեցաւ ոչ–յարձակման դաշինքներ կնքել իր արեւմտեան դրացիներուն հետ եւ նոյն իսկ մասնակցիլ արեւելեան Լոքառնոյի ծրագրին, գիտակցարար զրգռիչ քաղաքականութիւն մը կը վարէ Ճափոնի եւ Մանչուրիոյ հազէպ: Ու կ'եզրակացնէ.— ԵԹԷ Խորհրդային Միութիւնը չհրաժարի իր մաքիավէլեական ծրագիրներէն, Ճափոն պիտի խզէ Ռուսիոյ հետ կատարուած բոլոր բանակցութիւնները եւ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ, վերջ տալու համար այս զրգռիչ քաղաքականութեան: Այս առթիւ կ'աւելցնէ թէ կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարուած են, աւելի կորովի քաղաքականութիւն մը բռնելու համար Ռուսիոյ հանդէպ:

ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԳԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

—— oo ——

Վերջին պահուն համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով կառավարութեան եւ Հինտէնպուրգի ընտանիքին միջեւ, հանդուցեալ նախագահին յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի, Թաննէնպէրգի մէջ, աննախընթաց հանդիսաւորութեամբ: Երկկ իրիկուն զագաղը Նէօտէքէն ճամբայ հանուեցաւ թնդանօթի կառքի մը վրայ, ուղեկցութեամբ հազարաւոր հիթլերական զինուորներու որոնք չահեր բռնած էին: Թաննէնպէրգի մէջ, զագաղը դրուեցաւ զօրավարներու աշտարակին մէջ: Ցուղարկաւորութեան առեն, դագաղը պիտի դրուի փառաւոր մահարեմի մը վրայ, յիշատակարանի պատուոյ դահլիճին մէջ: Մահարեմին չուրջը եւ ամպիոններուն առջեւ պիտի կենան 4000 հրաւիրեալներ, ինչպէս եւ կառավարութեան անդամները, օտար դեսպանները, նախկին կայս· բանակին ներկայացուցիչները եւն.: 12 մասնաւոր կառախումբեր յատկացուած էին այս երեւելիներու փոխադրութեան համար: Աւելի քան 200,000 հոգի պիտի կրնան ներկայ ըլլալ յուղարկաւորութեան, յիշատակարանին չուրջը: Արարողութեան առեն, եւ մինչեւ երեքշաբթի խաղը բոցեր պիտի բարձրանան յիշատակարանի ութ աշտարակներուն մէջ գետեղուած սափորներէ: Արարողութենէն վերջը, մարաջախտին դագաղը նորէն պիտի փոխադրուի զօրավարներու աշտարակը եւ պիտի ցուցադրուի 15 օր:

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ՕԳՈՍՏՈՍ 19Ի ՀԱՆՐԱՔՈՒԷԻ

Ինչպէս յայտնի է, օգոստոս 19ին հանրաքուէ մը պիտի կատարուի, հաստատելու համար Հիթլէրի պաշտօնը, իբրեւ Առաջնորդ – վարչապետ: Այս առթիւ պատրաստուած քուէթուղթը կը պարունակէ հետեւեալ արձանագրութիւնը.— « Գերման այր, գերման կին, կը հաւանի՞ս այս օրէնքին »:

Պատասխանը պէտք է ըլլայ այո կամ ոչ:

«Պուլկարիոյ թուրքերը սարսափահար կը փախչին»

—··—

Սոֆիայէն կը գրեն « Ճիւմհուրիէթ »ի.— Պուլկարիոյ մէջ օրէ օր կ'աւելնայ թուրքերուն վրայ ի գործ դրուած ճնշումը: Ասիկա կը հատատատէն այն թուրք երիտասարդները որոնք ամէն օր հոս կ'ապատասանին Պուլկարիայէն, խեղճ ու կրակ եւ կարօտ վիճակով:

Մէկ կողմէ կառավարութիւնը, միւս կողմէ Թրակիոյ եւ Տոպրուճայի կազմակերպութիւնները ամէն գէշութիւն կ'ընեն, որպէսզի Թուրքերը ստիպուին գաղթել: Մասնաւորաբար «Թուրան» մշակոյթի ընկերութեան անդամները, զէնք փնտռելու պատրուակով, ոստիկանատուներ կը տանին եւ ստուկ կը ծեծեն:

Երկու երեք օր առաջ, Փիլիպէէն 30 երիտասարդներ բազկացեալ նոր խումբ մը ապատատանեցաւ Խիրինէ: Անոնք ճնշում եւ սպառնալիք կրած են կառավարական ուժերէն:

Այրերէ եւ կիներէ բազկացեալ 25 հոգինոց ուրիշ խումբ մըն ալ Գըզըլար Էլի ապատատանած է: Գիւղերու Թուրքերը ծեծով վտարուած են եւ խեղճու – կրակ վիճակով հոս ապատատանած:

⁂ *Ճիւմհիւրիէթ այս առթիւ դիտել կուտայ.— Զենք դիտեր թէ այս ողբերգութեանց առջեւ ի՞նչ պիտի ըսեն մեր պուլկար պաշտօնակիցները, որոնք վերջերս ուզեցին խնդիր ստեղծել, երեք պուլկար ընտանիքներու Թրակիա – յէն մեկնումը ներկայացնելով իբրեւ «Թուրք կառավարութեան կողմէ կատարուած բռնի գաղթ»: Միայն դիտենք թէ Պուլկարիոյ Թուրքերը տեւական չարչարանքի մէջ են: Կը սպանուին, կ'անյայտացուին, կը ծեծուին:*

Այս ակներեւ խժդժութիւններէն կը հասկցուի թէ Պուլկարիոյ քմմիթէճիները, ոստիկանները եւ «անպատասխանատու»? կազմակերպութիւնները վճռած են Թուրք փոքրամասնութիւնները կամ բնաջնջել, կամ դանդուածօրէն վտարել: Որովհետեւ, եղբայրները որոնք խուճապահար մեր գիրկը կ'ապատանին, բոլոր հերքումներէն վեր՝ կենդանի, տեսուր եւ եղերական հերքում մը կը կազմեն:

«Անտեղի սպառնալիքներ»

—— o·o ——

Պուլկարերէն « Թրակիա » թերթը կը գրէ այս խորագրին տակ.—

Ժամանակաւոր լուութենէ մը վերջ, Թուրք մամուլի մէկ մասը կրկին բռնկած է իր յարձակումը մեր դէմ, ինչ որ ոչինչով կրնայ արդարանալ: Ասոր վրայ կանգ պիտի չառնէինք, եթէ այդ յարձակումը տեղ գտած չըլլար եւ կիսապաշտօնական թերթի մը մէջ, ինչպիսին է Պոլսոյ « Ճիւմհուրիէթ »ը:

Պուլկարիոյ դէմ այս յարձակումը սկսելու պատճառն է այն պարագան որ մեր մամուլը, մասնաւորապէս «Նովո Վրէմէ», «Քամպանա», «Միր» եւ « Մակեդոնիա » թերթերը տեղ տուած են Թրակիոյ մէջ Թուրք կառավարութեան կարդադրութեանց, բայց մանաւանդ մարզպանութեան հաստատման լուրին:

*Մեր մամուլը երբեք ուզած չէ միջամտել մեր դրացիին ներքին գործերուն որպէսզի « Ճիւմհուրիէթ » հիմք ունենար այդքան խստօրէն յարձակելու մեր վրայ: Այն հետաքրքրութիւնը զոր վերջերս Թրակիոյ ցոյց կուտան Թուրք կառավարութիւնն ու Թուրք մամուլը — 12 տարի չարունակ ոչ մէկ բառ արտասանելէ վերջ, — չատ բնականօրէն պիտի զրաւէր պուլկար մամուլին ուշադրութիւնը: Թրակիոյ մէջ մարզպանի հաստատման մասին, Ազգ· ժողովի բոլոր ներքին գործավար Շերբրիւ Գայայի պատճառաբանութիւնը մանաւանդ պէս խռովեց պուլկար հանրային կարծիքը: Երբ Խրուպիա գաղէն «Զաման » թերթին մէջ Թրակիոյ հարցին անդրադառնալով կը գրէ թէ՝ «եթէ Էնկլերին այսօր Թուրքիոյ սիրտն է, Թրակիան անոր չարունակուող գլուխն է», ինչպէս եւ՝ «Թուրքիա որոշած է ներպետականացնութեանց կազմին մէջ մանրը և գործօն դեր մը կատարել անոնց քաղաքականութեան մէջ», մենք իրաւունք չունե՞նք այդ յայտարարութիւններէն եզրակացնելու թէ Թուրքիա Թրակիոյ կը պարտի Պալքանեան պետութեանց եւ ուրիշներու հետ պալքանեան ուխտ ստորագրելու իր հանդամանքը: Երբ Ասիտին Տավէր « Ճիւմհուրիէթ»ի մէջ կ'ընդգծէ թէ « Էսերինէն այն գուռն է որմէ անդին կը բացուի Թրքութեան առջեւ արեւմուտքը», ինչպէս եւ այն որ՝ «Մուլթան Սէլիմի մզկիթը արեւմուտքը ցոյց տուող յիշատակարանն է », ու եթէ, բոպէի մը համար, ենթադրենք թէ Խրուպիա եւ Ասիտին Տավէր իրենց այս տողերով չեն ուզած սպառնալ մեզի, ինչո՞վ յանցաւոր ենք սպառնալիք տեսնելու մեր եղբայրացութեան մէջ: Ասիտին Տավէր պէտ իրենց ներքին կեանքի միջամտութիւն մը կը նկատէ Թրակիոյ մէջ իրենց կարգադրութեանց մասին մեր լռութիւնը եւ կ'ամատարկ գրել թէ՝ Թրակիան պիտի վերակաուցուի եւ իր հարստութիւնն ու բնակչութիւնը պիտի աւելնան:

Ռուս. օդանաւեր դէպի Փարիզ եւ Հռոմ

Երկուշաբթի օր Մոսկուայէն դէպի Փարիզ ճամբայ ելաւ ռուսական օդանաւային պատուիրակութիւն մը, եւ իջաւ Պուրժէի օդակայանը:

Ուրիշ խորհրդային պատուիրակութիւն մըն ալ ճամբայ ելաւ դէպի Հռոմ, փոխադարձ այցելութիւն տալու համար մարաջախտ Իթալօ Պալպոյի որ Օսեա զացած էր հինգ տարի առաջ: Այցելութեան կը մասնակցին հինգ ռաւատնականներ: Պատուիրակութեան նախագահն է «Ավիաքիմ» ընկերութեան նախագահը: Այս ընկերութիւնը, որ յատկացուած է քիմիական պատերազմի եւ օդանաւային պաշտպանութեան, ունի աւելի քան վեց միլիոն անդամ:

Իտալիոյ զինուորական պատրաստութիւնները

Իտալիոյ պաշտօնաթերթը հրամանագիր – օրէնք մը հրատարակեց, որ կ'արտօնէ արտակարգ վարկեր յատկացնել, նոր մարտանաւեր չինելու համար: Վարկերը սահմանուած են հետեւեալ կարգով.— 20 միլիոն՝ 1935—36 տարեշրջանին համար, 167 միլիոն՝ 1936 — 37ի համար, 167 միլիոն՝ 1937 — 38ի համար: Ոչ միայն նոր մարտանաւեր պիտի չինուին, այլեւ հինցած նաւեր պիտի ձեւափոխուին:

⁂ *Անցեալ յունուարէն ի վեր, իտալական նաւատորմը ռազմափոթձեր կը կատարէ կարճ ընդհատումներով, կաէքէ զինուորական նաւահանգիստին առջեւ: Ռազմափոթձերը կը շարունակուին: Մասերս նշան պիտի առնուն թորփիլահալածներով, 12,000 մէքր հեռաւորութեամբ: Պիտի կատարուին նաեւ գիշերային ամրակոծութեան փորձեր, լուսաւորութեան արդիական ձեւերով:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ՝

ՀՈՎՆԱՆՆԵՍ ՏՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ՎԱՂՈՒԿՈՏՈՒԹՅԱՆ

Նշված տարի այս վարպետը ստեղծագործական ամենաբեղուն շրջանն էր ապրում։ Նա ավարտել էր «Գեղի» պոեմը, որի վրա աշխատել էր ավելի քան 30.000 տող։ Այս ժամանակ նա ստեղծագործական մեծ ծրագրեր էր կազմում։ Նրա մտքում հասունանում էր «Ալի և Նինո» պոեմի գաղափարը։ Նա ցանկանում էր գրել նաև «Սասունցի Դավիթ» պոեմը։ Նա ուզում էր ավարտել նաև «Թմկաբերդ» պոեմը։ Նա ուզում էր գրել նաև «Ծիրանի ծառ» պոեմը։ Նա ուզում էր գրել նաև «Ջրվեժ» պոեմը։ Նա ուզում էր գրել նաև «Ոսկե ձուկ» պոեմը։ Նա ուզում էր գրել նաև «Ոսկե ձուկ» պոեմը։ Նա ուզում էր գրել նաև «Ոսկե ձուկ» պոեմը։

2. Այս ամառ Տումանյանը ստեղծագործական և իրավական մեծ աշխատանք էր տանում։ Նա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը որոշում է.

1. Ընդունել ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանի հրաժարականը՝ կապված նրա նշանակման հետ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի տեղակալ՝ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի պաշտոնից։

2. Ընդունել ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի տեղակալ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանի հրաժարականը՝ կապված նրա նշանակման հետ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ՝ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի տեղակալի պաշտոնից։

3. Նշանակել ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանին՝ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի տեղակալի պաշտոնից։

4. Ընդունել ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի տեղակալ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանի հրաժարականը՝ կապված նրա նշանակման հետ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ՝ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի տեղակալի պաշտոնից։

5. Նշանակել ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանին՝ ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահի տեղակալի պաշտոնից։

ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ՝ Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆ

ՀՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի գործերի կառավարիչ՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 1 օգոստոս (ՅՄԱՍՊ)։

ՀՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Հարիւրաւոր տուներ ողողուած կեսարիոյ մէջ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ երկարատեւ անձրեւ մը եւ կարկուտը մեծ վնաս պատճառեցին Թալաս գաւառակին եւ Բէչտաիէ ու Ագչէ Գայա գիւղերուն մէջ։ Թալասի մէջ ճղղուած վնասները հետեւեալներն են.— Համման թաղին մէջ, 110 տուներ ողողուած են ջուրերով, եւ անոնց գոյքերը ու արմաւիքը փճացած են ամբողջովին։ 57 տուներու մէջ 250 հոգի անպատսպար մնացած են։ Հեղեղը քանդած է 8 տուներ եւ 3 կառաժներ։ 70 պարտէզ եւ այգիներ փճացած են։ Հինգ արտի մէջ, ցորենի եւ գարիի հեղլերը անպէտ դարձնելու աստիճան թրջուած են։ Երկու փայտաշէն կամուրջներ փլած են եւ քանի մը կամուրջներ մասամբ քանդուած։ Թալասի եւ Զինճիր Տէրէի ճամբաները աւերուած են։

Բէչտաիէ եւ Ագչէ Գայա գիւղերուն մէջ 80 այգիներ եւ պարտէզ մը աւերակ դարձած են։ 21 տուներու մէջ 100 հոգի անպատսպար մնացած են։ Գիւղական բոլոր ճամբաները եւ հեռաձայնի գիծերը վնասուած են։

Ահռելի ողողում Պարսկաստանի մէջ

Թէհրանէն կը հեռագրեն օգոստոս 5 թուականով.—

Աւելի քան 300 հոգի խեղդուեցան Ֆիրուզուհի ողողումներէն, Թէհրանի եւ Մէշէտի միջեւ։ Խեղդուած են բազմաթիւ մանուկներ եւ բնակիչ եղած են ոչխարի հօտեր։ Ողողումը կործանած է նաեւ Թաւրիզի մէկ թաղը։

Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ ՔՈՒՐՔԻԱՅԷՆ ՀԵՌԱՑԱԾ ՅՈՅՆԵՐԸ

Ցունաստանի վարչապետը կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ այն Յոյներու մասին որոնք ստիպուած են հեռանալ Թուրքիայէն, փոքր արհեստներու օրէնքին դործադրութեան հետեւանքով։ Ըսաւ թէ կառավարութիւնը կը գրաւի այս գաղթականները Ցունաստանի մէջ տեղաւորելու գործով։ Ինքը այդ մասին երկու անգամ տեսակցեցաւ Լամէթ փաշայի հետ, բայց չկրցաւ բան մը ձեռք բերել ի նպաստ Հելլէններուն, որովհետեւ Թրքական օրէնքը ընդհանուր է եւ կարելի չէ բացառութիւն ընել Հելլէններուն։

Վարչապետը ճշդեց թէ հելլէն կառավարութեան համար դժուար է Ցունաստան տեղաւորել այդ գաղթականները, եւ թէ ինքը յանձնարարած է չեզոք պետերուն՝ զննդուածօրէն չգաղթել Ցունաստան, այլ մնալ Թուրքիա եւ դրաղիլ այն արհեստներով զոր չարդիլեր Թրքական օրէնքը։ Մանաւանդ որ Թուրք բարեկամ կառավարութիւնը բնաւ նպատակ չունի Թուրքիայէն հեռացնելու այդ օրէնքէն վնասուած Հելլէնները։

*** Պոլսոյ Ափօհմադ-բէի յունարէն թերթը կը գրէ թէ որոշուած է խնդրել Թուրք կառավարութենէն որ այդ Հելլէնները «էթապլի Ցոյներ» նկատէ, որպէսզի անոնք այս հանգամանքով կարենան մնալ Թուրքիա եւ չարուհակել իրենց արհեստը։*

Միւս կողմէ, հելլէն կառավարութիւնը կէս միլիոն տրախմի դրած է խըզնամասարական նախաբարութեան տրամադրութեան տակ, օգնելու համար Թուրքիայէն մեկնած Հելլէններուն։

ՀԱՑՈՒՀԻ ՄԸՆ Է ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Ամերիկեան չարժանկարի ընկերութիւն մը գեղեցկութեան մրցում բացած ըլլալով, Վարշաւայի (Լեհաստան) գեղեցկութեան թագուհի ընտրուած է Հայուհի մը, Օր. Մլէչ Տէր Աբրահամեան, 17 տարեկան։ Օրիորդը այս առթիւ չահեցաւ չարժանկարի ընկերութեան արծաթ բաժակը եւ ուրիշ բազմաթիւ նուէրներ։ «Թագուհի»ն ազգիկն է գործի վաճառական Պ. Աբրահամ Տէր Աբրահամեանի։ Գիտէ ֆրանսերէն, անգլիերէն, գերմաներէն եւ լեհերէն։ Իր քոյրը, Օր. Շաքէ, երեք տարի առաջ մասնակցելով գեղեցկութեան մրցումի մը, առաջին հանդիսացած էր։ Լեհական բոլոր թերթերը հրատարակեցին Օր. Մլէչի գանազան լուսանկարները։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱՒԻ ՁԻԿ. ՄԸ վերջալոյսի մէջ մեռցուց 62 տարեկան անցորդ մը։ Մէ-րուկը առտուն դարաստան գացած էր իր եղբօրը տղուն հետ, երբ ձիւղը վար իյնալով, գլխէը մեռցուց, իսկ ընկերոջ սրունքը կոտրեց։

ԵՐԱՒԱՑԻ ՄԸ ԴԻՄԱԿԸ գտնուեցաւ Կառ տը Լիոնի մթերանոցին մէջ, ուր դրկուած էր թղթատարական կապոցով։ Քննութիւններէն յաստատուեցաւ որ թէ դրկողին եւ թէ ստացողին հասցէները կեղծ են։

ՏԱՍԸ ՏԱՐԻ հետապնդուելէ վերջը, ձերբակալուեցաւ ռումանացի չարագործ մը, Միհօս Վէրէս, որ կատարած է 11 սպանութիւն եւ 142 գողութիւն եւ չորս անգամ փախած է բանտէն։ Այս անգամ դիւրին եղաւ ձերբակալութիւնը, որովհետեւ լոլիկցած էր կապելայի մը մէջ։ Մինչդեռ ուրիշ անգամ մը երբ կը փորձէին բռնել, վեց ոստիկան զարնելով փախաւ։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ, որ կը շարունակուի Նիսի մէջ, իր օրակարգի հարցերը բննելէ վերջը, զբաղեցաւ նաեւ պատերազմի խնդիրներով։ Բազմաթիւ անդամներ մասնակցեցան ձախակողմեան միացեալ ճակատի ցոյցերուն, ընդդէմ փաշականութեան եւ պատերազմի։

Պիրէնոնի նաւագործարանի 400 բանուորները Աթէնք երթալով, ցոյց մը կատարեցին վարչապետութեան առջեւ։ Բանուորները կը պոռային.— «Անօթի ենք»։ Վարչապետը խոստացաւ նկատի առնել իրենց պահանջները։

10,000 *ԲԱՆՒՈՐՆԵՐ*, բնկերվարական եւ համայնավար, պատերազմին դէմ ցոյց մը կատարեցին կիրակի օր, Արժանթէօյի մէջ։ Սբատ Փըրշինկի մէջ ալ ցոյց մը կատարուեցաւ Ժոռէսի եւ Ժիլ Կէտի յիշատակին։ Այս առթիւ կրակոտ ճառեր խօսեցան երկու կուսակցութեանց ներկայացուցիչները։

Հ. Յ. Դ.

Սէն Լոիի (Մարսէյլ) Ակնունի Ենթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած *ԻՄԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑ «ՄՈՒՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ*
12 Օգոստոս կիրակի ՄԷՕՏՕՆԻ ՊԱՂ. ԱՂԲԻՒՐԻՆ ՄՕՏ
Մանրամասնութիւնները մատ օրէն։

«ՎԷՄ»ի

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ 5րդ թիւը, հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

Դրօ, «Մի հատուած ցուշերից».— Յ. Զաւրեան, «Յայեաց նովա».— Զօր. Գ. Ղազրազեան, «Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները».— Ա. Խոնդկարեան, «Ցոզոգիցիան Հանր. Հայաստանում».— Մամսոն, «Հայաստանի անդրանիկ դեսպանը Պարսկաստանում».— Պրոֆ. Զ. Աւալով, «Բաթումի խորհրդաժողովը».— «Պարսկաստանի պահանջները Հաշտ. վեճաժողովից».— ԱՆՑԵԱԼՔ՝ (Յ. Քոչարեան, Վ. Գարտաշեան, Պրօֆ. Գայաեան եւ այլք).— Հին թուղթեր, կեանք եւ Մշակոյթ (Գ. Եղիկեան, Վ. Մինախորեան եւայլն).— Գիրք եւ Մամուլ.— Գրախօսական.— Յաւելուած, Վ. Եպ. Մանկունի.— Դէպրք Դ. եւ իր ժամանակը.— Նկարներ։

Կը խնդրուի բաժանորդներէն եւ գործակալներէն չուտով փակել հաշիւները։

ՎԷՄի հասցէն փոխուած ըլլալով՝ կը խնդրուի այսուհետեւ նամակ, դրամ, թերթ եւայլն ուղարկել նոր հասցէով.—

S. VRATZIAN

13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

Բաժանորդագրութեան պայմանները

Ամերիկա, Մեծն Բրիտանիա, Եգիպտոս եւ Իտալիա	69 ֆր.
Ֆրանսա եւ այլ երկիրներ	50 ֆր.
Ռումանիա, Պուլկարիա, Ցունաստան, Սիւրիա եւ Պարսկաստան	40 ֆր.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՑՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին։ Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար։

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը։

≡"ՀԱՑ _ ԲՈՑԺ,,ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է≡

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն։

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 Ֆր.։
Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն դրկել Տօքթ. Շ. ԱՑՎԱԶԵԱՆի,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Թր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ իր անդամներէն ու համակիրներէն՝ անոնց որ իրենց նուիրատուութիւններով ճոխացուցին պիֆէյեն Շնորհակալութիւններ նոյնպէս բոլոր անոնց որ չզլացան իրենց բարոյական օժանդակութիւնը հասցնել Միութեանս

Գործ կը փնտռէ

Լուրջ եւ պատուաւոր հայ կին մը տնական աշխատանքներու համար, օրավարձով կամ ամսավճարով։ Դիմել՝ *Der Agopian Samson, 6, Ave. Porte d'Italie. Paris 13e.*

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած ընտելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵԻԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարեւր պիտակով։ Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՕՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24*, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻԿ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ շաւիղի ամենէն օգտաւէտ թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*։ Մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ սեղանատուն ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խողոր *entrée*։ Երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով եւ պատշգամով։ կազ, եւեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր՝ամբողջ տան։ *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ սեփականատիրոջ, Պ. ԷՔՊԷՔԵԱՆի՝ տեղւոյն վրայ կամ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris 19e*

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանքի եւ մարշան փրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ

ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, բնտիր թուղթ		50 ֆր.
1000 Ֆաթթիւր	»	50 »
1000 Առեւտրական fարտ		40 »
1000 Պահարան, ներմակ		40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով		50 »
1000 Թուղթիկ – ծանուցում		35 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒՑԱԿ ԳՈՐԾԵՐ

ԵՐԱՓ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՃԱՀԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ

225 ՖՐԱՆՔ 16 ԼԻՏՐՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ **Glacière 15 – 70**

ՄԻՒԶԻՔԻ ՍԻՐԱՀԱՐ ՆՈՒԱԳԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան նգանակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթաները կ'առ կէս Սհակ ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix de son Maître, Colombia *ու* Polidor *տիպերու վրայէն Պոլսոյ յայտնի երգիչներու եւ նուագածուներու կողմէ նուագուածու երգուած հին եւ նոր շարքերներ, բէշրէվներ ու սէմայիները ՍԻՒԱՆՑ ՍԻՒԱՀԻ նոխնութեամբ թարգմած եմ։ Հատը 2 ֆրանք ու կանխիկ*

Դիմել Agop Arslanian, (Kanouni, chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris 20e

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԻԼԷՋԸՐ — Թարգմ. Ժ.

— Անշուշտ ձեր գիրն է, ըսաւ տղան ուրախութեամբ, երկուքս ալ գիտէնք ատիկա, լաւ, ինչպէ՞ս ձեռքս անցաւ։ Պիտի ըսեմ Տիկին. գիտէք արդէն որ միայն ես էի Ալֆրէտ Ձէքինը տես – նողը. ոստիկան կանչեցի. անոնց հետ միասին մեռելատուն գացի եւ տեսայ ու լսեցի ինչ որ տեղի ունեցաւ. ոստիկանութեան վերաբերմամբ զէպքը ոճիրի վերագրեց. թունաւորում, ըսել կ'ուզէր, հասկցայ։ Գաղտնի ոստիկան Ուօմբըզլիին հետ գացինք Պրէմո – րին որուն այցաքարտը գտնուած էր դիակին վրայէն. յետոյ մենակս տուն վերադարձայ։ Երբ Ալֆրէտ Ձէքինի վար ինկած տեղը հասայ, աչքիս զարկաւ ոլորուած թուղթի կտոր մը զրպանէն անմիջապէս վերցուցի եւ անհնարին բարձրացայ։ Այդ թուղթն էր որ տեսաք հիմա...

Ձէնհսըն կանգ առաւ ապասելով որ Տիկինը խօսէր, բայց անիկա բնաւ չբացաւ. իրեն կը նայէր անքթիթ։

— Հասկցայ թէ անիկա աղջկան մը ձեռագիրն էր եւ վստահ էի որ աղջիկ մը տուած էր այդ թուղթը Ալֆրէտ Ձէքինին, չարունակեց Ձէնհսըն մի – եւնոյն յաղթական չեշտով ու նայուածքը տիկինին ուղղած, մարդու բան չըսի, ասկայն, ոստիկանութեան ալ լուր չտուի այդ հետքին մասին եւ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ չի յիշեցի անոր գոյութիւնը։ Լէյտի Զիլ, եթէ ձեզի համար մխիթարութիւն մըն է, պէտք է չեշտեմ որ չկայ մէկը որ գիտնայ թէ ես գտած եմ այդ նամակը զոր... զուք գրած էք...

Փոխուած մը լսուեցաւ Լէյտիին չրթունքներէն։

— Ոչ ոք, ապահովցուց Ձէնհսըն. ինչպէս ըսի մարդ չի գիտեր, միայն դրպանս է, ոչ ոք չէ տեսած զայն, մարդու չեմ խօսած այդ մասին, մարդ չի կասկածիր թէ այդ տեսակ թուղթ մը գոյութիւն ունի. ատիկա լաւ իմացէք Տիկին։ Բայց, ինչպէ՞ս հասկը – ցայ թէ այդ թուղթի կտորը կապ ունէր ձեզի հետ... որովհետեւ աշխարհը մեր կարծածէն աւելի փոքր է։ Հարցաքննութեան օրը Ալֆրէտ Ձէքինի լուսանկարը հրատարակուեցաւ իրիկուան թերթերուն մէջ, այդ թեր – թերէն մէկը ցոյց տուի դինեատան աղջկան որ անմիջապէս ինծի ըսաւ թէ անիկա լուսանկարն էր այն մարդուն որ կնոջ մը հետ դինեատուն գացեր էր երկուշաբթի գիշեր. զարմանքս չի յայտնեցի անոր, ձգեցի որ խօսի։

Աղջիկը նկարագրեց այդ կինը եւ քանի մը մանրամասնութիւններ ու – ուաւ։ Երբ դինեատունէն հեռացայ, «երկու երկու ալ չորս կ'ընէ» ըսի ինքնիրեն եւ չիտակ նետուեցի պանդոկը դացի։ Ալֆրէտ Ձէքին այնտեղ լինած էր եւ խորհեցայ թէ թուղթը իրեն ար – ուած էր հոն։ Ձէնհսըն դարձեալ ընդհատեց իր խօսքը. տիկինը բնաւ չի խօսեցաւ։ Այտերուն ժպտուելութիւնը փարատած էր այլեւս, բայց աչքե – րուն անսովոր փայլն ու հեւի հեւ չնչառութիւնը զգուշած անձկութիւն մը կը մատնէին. կ'ուզէր ամէն ինչ իմանալ եւ Ձէնհսըն դոհացուց այդ ան – կալութիւնը։

— Եուսթըն պանդոկը գացի, չարունակեց ան. աչքէ անցուցի պանդոկին նամակի թուղթերը՝ ծխարանին մէջ եւ անմիջապէս տեսայ որ իմ գրպանիս թուղթը կէսն էր այդ թուղթերէն մէկուն. այդ մասին կասկած չկար։ Ցետոյ տեսնուեցայ այն ծառայի հետ որ հարցաքննիչ դատաւորին վկայած էր թէ Ալֆրէտ Ձէքինը պանդոկին ծխարանն էր երկուշաբթի գիշեր ժամը 9.30էն մինչեւ տասներկուքը։ Ինծի կարգ մը իրողութիւններ եւս յայտնեց ան։ Ըսաւ որ երբ Ալֆրէտ Ձէքին ներս մտաւ, Տիկին մը նստած էր դրասեղանին առջեւ ու կը գրէր, իսկ ծերունի մարդ մը անոր մօտը նստած, թերթ կը կարդար. երբ ծառան ըմպելի մը բերելու համար դուրս կ'երթայ, Ալֆրէտ Ձէքին առանձին կը մնայ այդ երկուքին հետ. անիկա յուզուած եւ անհանգիստ վիճակ մը ունէր եղեր. վեր, վար կը պտտի սրահին մէջ, խորունկ կերպով կը մտածէ։ Ցետոյ դրպանէն թուղթ մը կը հանէ, կը կարդայ եւ ժամը տասնէն անմիջապէս առաջ, կը մեկնի։ Հիմա, Տիկին Զիլ, երկար չի տեւեց հասկնալու համար թէ ո՞վ էր այդ ծերունի մարդը եւ ո՞վ էր այդ կինը, մէկը Սըր ձօն Զիլն էր իսկ միւսը՝ Լէյտի Զիլը, դուք եւ ձեր ամուսինը... որ հաւանաբար բանէ մը չէի կասկածեր... Ձէնհսըն յատկապէս չեշտեց իր վերջին բառերը եւ տեսաւ որ Տիկինը կը կարմրէր։

— Սըր ձօնը առանձին ձգեցէք, ըսաւ Լէյտի Զիլ բարկութեամբ։

— Հաճոյքով, պատասխանեց Ձէնհսըն. յոյս ունիմ որ անիկա այս հարցին հետ որ եւ է կապ չունենար։ Բայց դուք, Տիկին, դուք ի՞նչ ըսելիք ունէք. Ալֆրէտ Ձէքինին նամակ գրողը դուք էք. նամակը անոր յանձնողը կամ ծխարանին մէջ անոր բազկաթոռին քով ձգողը դուք էք. գարձեալ դուք էք որ իրեն հանդիպեցաք Լինտալի Կար – տընամ արեւմտեան անկիւնը եւ դուք որ անոր հետ դինեատուն գացիք. ըսէք, ինչո՞ւ...

— Ձեզի ի՞նչ, ձեր խառնուելիք գո՞րծն է, հարցուց Լէյտի Զիլ։ Ձէ – նիսըն անոր նայեցաւ ու մատովը բաճկոնին զրպանը ցոյց տալով, ըսաւ.

— Մի մոռնաք, Տիկին, որ այդ նամակը իմ քովս է, եթէ ոստիկանութեան յանձնեմ...

Տիկինին բոպէական բարկութիւնը փարատեցաւ ու երեսը կախ՝ հարցուց.

— Ի՞նչ...

— Աստուած հանի... այս խնդիրը դրաղող ոստիկանը՝ Ուօմբըզլին հաստատ կերպով համոզուած է Ալֆրէտ Ձէքինը թունաւորուած ըլլալուն մասին, ես ալ համոզուած եմ որ ան տեսակ մարդ է որ զգացումներու չի տարուիր, ըսաւ Ձէնհսըն, խնդիրը մարդ է, կարծեմ, ինծի պէս չէ... կիներուն ցաւ պատճառել չեմ ուզեր, մանաւանդ Լէյտի Զիլի նման երիտասարդ ու դեղեցիկ կիներուն, աւելցուց խնարհութիւն մը ընելով։

— Ինչպէ՞ս վստահ կրնամ ըլլալ մարդու բան չէք ըսած, հարցուց տիկինը դրեթէ արհամարհանքով, Թուղթին մասին է խօսքը...

— Կ'ուզէք հաւատացէք, կ'ուզէք հաւատաք, պատասխանեց տղան. Ձ մարտութիւնը այն է որ ես մարդու բան չեմ ըսած, նորէն կը կրկնեմ մարդ բան չի գիտեր անոր մասին։ Լէյտի Զիլ վար նայեցաւ. դանին ծայրով խիճերուն հետ կը խաղար, յայտնի էր թէ մտածկոտ ձէնհսըն սպասեց։

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

HARATCH

(Fondé en 1925) :=: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲՆԱԿԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ՕՐԱՍՓԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղուածներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
8 Aout
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2567

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏԻՆ ՋԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

— 0.0 —

Հեռվհեռէ կը զարգանայ Ֆրանսայի ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութեանց միացեալ ճակատը, որու մասին խօսելու առիթ ունեցանք վերջերս։

Յուլիս 27ին ի վեր, երբ սոորագրուեցաւ գործակցութեան դաշինքը, երկու հոսանքներուն առաջնորդներն ու շարքերը գլուխ գլխի եւ թեւ թեւի կը գործեն, բոլոր ցոյցերուն մէջ։

Գոհ՝ մինչեւ հիմա ձեռք բերուած արդիւնքէն, անոնք կ'աշխատին աւելի ամրապնդել մերձեցումը, եւ լեզու գտնել ուրիշ հիմնական հարցերու մասին։

Այսպէս, անոնք ձեւեր կը փնտռեն, միացնելու համար Աչխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերը, ընկերվարական եւ համայնավար։

Այս տեսակէտէն, չատ պերճախօս էր ուսուցիչներու համագումարը, որ տեղի ունեցաւ Նիսի մէջ։

Առանց նախապաշարուելու քաղքենի թերթերէն, եւ կարգա-լով բան իսկ ընկերվարական մամուլին հրատարակած առենադրութիւնները, կարելի է ըսել թէ համագումարը աւելի չատ զբաղեցաւ քաղաքական — ընկերային, քան թէ մանկավարժական խնդիրներով։

Պարապ տեղը չէ որ «Իւմանիթէ»ն սրտանց կ'ողջունէ համագումարը, «կեցցէ՛» ազաղակելով եւ չեչտելով.

— «Ամենագեղեցիկ խոստումներ կը պարունակէ միութեան ծարաւը որ գլխաւոր յատկանիշը էր Նիսի համագումարին։ Ցառա՞յ դէպի միացեալ ճակատ եւ արհեստակցական միութիւն, միշտ աւելի դէպի յառաջ։ Դասակարգ դասակարգի դէմ»։

Արդարեւ, համագումարը իր վակման նիստին մէջ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ կ'ըսէ.—

«Նկատելով որ բանուոր դասակարգը պիտի կրնայ արդիւնաւորապէս պաշտպանել իր անմիջական պահանջները եւ կատարել իր պատմական առաքելութիւնը միայն այն ատեն երբ ամբողջովին միացած է իր տնտեսական շահերուն հիմանց վրայ։

Նկատելով որ ազգային եւ խաղաղական ներկայ կացութեան պատճառով արհեստակցական միութիւնը ստիպողական է աւելի քան երբեմ։

Կը յայտնէ իր կամքը, իրականացնելու կազմական լրիւ, արագ եւ ուղղամիտ միութիւնը, արհեստակցական շրջանակի մէջ եւ ազգային ու միջազգային գետնի վրայ»։

Այս բանաձեւին համաձայն, բանակցութիւններ պիտի կատարուին, Աչխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերը համոզելու եւ մէկ միութեան վերածելու համար։

Համագումարը կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ այս գործը գլուխ հանել 1935 յունուար 1էն առաջ։

Կրկնութիւն պիտի ըլլար բացատրել թէ՝ բուն արհեստակցական մտահոգութիւններէն զատ, այս միացեալ ճակատի փորձերն ու ձեռնարկները ուղղուած են Ֆաչականութեան եւ պատերազմի վտանգներուն դէմ։

Ձերզ այս միջոցին, աշխարհի բոլոր մասերէն Փարիզ համախմբուած են երկու հազար կին պատուիրակներ, միեւնոյն մտահոգութիւններով,— պայքար Ֆաչականութեան եւ պատերազմի դէմ։

Միայն Ֆրանսական պատուիրակութիւնը կը բաղկանայ 666 անդամուհիներէ (180 բանուորուհի, 145 տանտիրուհի, 37 պաշտօնեայ, 7 գիւղացի, մտաւորականներ եւն.)։

✕

Դառնալով բուն Ֆրանսայի միացեալ ճակատին, կրկին մեր ընկերներուն ուշադրութեան կը յանձնենք անոր հետեւանքները։

Սեւն ու ճերմակը։

Ըսեր էինք յուլիս 18ին եւ 19ին,—ընկերվարականներու եւ համայնավարներու միացեալ գործունէութիւնը չի կրնար անտարբեր թողուլ մեզ։

Ըսեր էինք, գարձեալ,— այդ գործակցութիւնը կապ ունի նոյն իսկ մեր գաղութներու խաղաղութեան հետ։

Չէ՞ որ Ֆաչականութեան դէմ պայքարը յառաջ կը տարուի առանց սղոի խորութեան, իսկ մեր մէջ՝ բթամիտ եւ նենգամիտ մարդիկ այդ պայքարը դարձուցեր են կռիւ Դաշնակցութեան դէմ։ Ինչ որ կը նշանակէ մոլորեցնել օտար բանուորներն ու անոնց առաջնորդները, եւ զանոնք խառնել մեր ներքին գործերուն։

Անհրաժեշտ չէ ապացնել դէպքերու, նախատեսելու համար այս խարդախութեան հետեւանքները։

Մնաց որ, ունինք արդէն առաջին «քաղաքագործութիւն» մը։

Անցեալ շաբթու, «պատերազմի եւ Ֆաչականութեան դէմ պայքարին» Մարսէյլի յանձնախումբը ժողով մը սարքած էր հայերու արուարձանի մը, Սէն Լուի մէջ։

Մանրամասնութիւնները կը կարդաք վաղը։ Կը բաւէ հատուած մը թարգմանել այս առթիւ հրատարակուած ԹՐԱՆՍԵՐԻՆ Թուղթիկէն.

—« Այս գիշեր ժողով (այս ինչ տեղ), բաղդատելու համար Ֆաչական ահռելագործութիւնն դէմ՝ Հայաստանի մէջ? (ճիշդ այպէս — ՄՄՌ.)։

... Հայ Ֆաչականները կը գործեն համախորհուրդ Ֆրանսացի Ֆաչականներուն հետ։

Այսօր Ֆաչականութիւնը կը յարձակի հայ բանուորներուն վրայ, վաղը կարգը պիտի գայ իտալացի եւ Ֆրանսացի բանուորներուն»։

Թուղթիկէն կ'իմանանք թէ «երեք ընկերներ յարձակում կրած են յիսունի չափ հայ Ֆաչականներէ, երբ Թուղթիկները կը ցրուէին»։

Իրաւ ըլլայ թէ սուտ, պիտի յանձնարարէինք բոլորին՝ ընկերը թէ քաղաքացի՝ չհրամցնել իրենց պատարիւնը։

Կուսակցութիւնը անճար չէ, ո՛ր եւ է թիւրիմացութիւն հարթելու համար։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԷ ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԿԸ

»»»··«««

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՏԱՐՈՒԵՑԱՒ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Առաջնորդ – վարչապետ Հիթլէր երկուշաբթի օր արտակարգ նիստի հրաւիրելով Գերմանիոյ խորհրդարանը, զամբանական մը խօսեցաւ եւ փառաբանեց հանգուցեալ նախագահը, Հինտէնպուրկ։

Սառեւ՝ այդ ճառին ամփոփումը։

— « Ամիսներէ ի վեր, գերման ժողովուրդը անձկութեան մատնուած էր, կը դողար կեանքին համար մարդու մը որ վեհապետէ մը աւելի բան մըն էր մեր աչքին։ մարաջախտ Հինտէնպուրկ խորհրդանշանն էր այն կեանքին որ անդադար կը վերանորոգուի մեր ժողովուրդին մէջ։ Ձակատագիրը զայն բարձրացուցած էր առօրեայ կեանքէն վեր։ Այս երկար ապարէզին 87 տարիներու ընթացքին, պետութեան նախագահին անունը անխախտելի կերպով կապուած պիտի մնայ մարաջախտ Ֆօն Հինտէնպուրկի անունին հետ։ Այս անբաղդատելի կեանքը մօտ մէկ դար կը տիրապետէ գերմանական պատմութեան վրայ։ Գերման ժողովուրդը երախտագիտութեամբ կը նայի այս մեծ դէմքին եւ իր հիացումը կը յայտնէ։ Հինտէնպուրկ ծնած էր 1847ին, յեղափոխական շրջանին երբ բաղաքական ծագապակասութիւնը կը խոովէր Եւրոպան։ Այն բաղաքական խմորումը որ կը կործանէր նեխած դրութիւն մը, կը շարունակուի 1848ին։ Չկար գերմանական պետութիւն։ չկար Իտալիա։ Հապսպուրկեան տունը կը տիրապետէր գերմանական դաշնակցութեան, Լոմպարտիոյ եւ Վենետիկի վրայ։ Թուրքիա կ'իշխէր Պալքանեաներուն վրայ, Փրուսիան խրած էր Օլմուցի խայտառակութեան մէջ։ Մանուկ Հինտէնպուրկի հետեւեցաւ Փրուսիոյ ճամբուն որ կը մեծնար երեք մեծ մարդոց՝ Պիզմարքի, Մոլթկէի եւ Ռուճի եռապետութեան տակ։ Ցառաջխաղացութիւն դէպի Բէօհիկրաց (Սատովա)։ Երիտասարդ տեղական Ֆօն Հինտէնպուրկ ստացաւ կրակի մկրտութիւնը։ Շրապինէ մը ծակած էր իր սաղաւարտը։ Վերապրելի մէջ, ան վեր առաւ իր սուրը, ողջունելու համար նոր պետութիւնը։ Այն ատեն էր որ Գերմանիա դարձաւ եւրոպական մեծ պետութիւն մը եւ աշխարհը ստացաւ նոր կերպարանք մը »։

Հիթլէր յետոյ պատմեց թէ Հինտէնպուրկ գործօն ապարէզէն քաշուեցաւ 64 տարեկանին եւ այն ատեն կը կարծուէր թէ վերջացած է իր զինուորական ասպարէզը։ Բայց պատերազմը, այն պատերազմը ուր գեր-ման ժողովուրդը, « ոտքերուած՝ իր անմեղութեան սրբազան հաւատքով », դիմադրեց աշխարհ մը թշնամիներու։ Եւ չպարտուեցաւ։

— « Հինտէնպուրգը, որ ինքն ալ անմեղ էր, այն ատեն գարձաւ ապարատ պետ արեւելեան Փրուսիոյ գերմանական բանակին։ Ութ օր վերջ, աշխարհ կ'իմանար այս անուանումը, լսելով Թաննէնպէրկի յաղթանակը։ Երբ վերջացաւ համաշխարհային պատմութեան ամէնէն մեծ պայքարը, եթէ գերման քաղաքականութիւնն ալ հաւասարէր զինուորական հրամանատարութեան քաջութեան, ազգին պիտի խնայուէր պատմութեան ամէնէն ծանր նաւասոյտը։ Հինտէնպուրկի արդէն իսկ առասպելական դէմքն էր որ, 1918 նոյեմբերին, գոնէ գերման ժողովուրդին խնայեց ամենածանր ազգար »։

Այնուհետեւ չէչտեց թէ 1933 յունուար 30ին, Հինտէնպուրկ կրցաւ հաւատեցնել լաւագոյն Գերմանացիները, ամենավայրկեան ապագայի մը համար։ (Կ'ակնարկէ իր իշխանութեան հաստատման)։ Վերջացնելով, խնդրեց որ Գերմանիան ապօթէ Ամենակարողին, «որպէսզի մեզի չնորհէ ուժ՝ ամէն վայրկեան կռուելու յանուն պատուոյ եւ ազատութեան, ապահովելու համար խաղաղութիւնը, ինչպէս իր ամբողջ սրտով կը բաղձար մեծ հանգուցեալը։ Մարաջախտ Հինտէնպուրկ չէ մեռած։ Ան գացած է դէպի յաւիտենականութիւն, կը մնայ յաւիտենական պաշտպանը գերման պետութեան եւ ազգին »։

Ձառէն վերջը, բոլոր երեսփոխանները ոտքի ելան եւ մէկ վայրկեան լուռ եւ անշարժ կեցան, բարձրացնելով իրենց աչ թեւերը, ի նշան հիթլէրական ողջոյնի։ Նուագախումբը կը հնչեցնէր «Աստուածներու վերջալոյսը » (Վակներ)։

Յետոյ խօսք առաւ կէօրինկ, յանուն կառավարութեան ցաւ յայտնելով դնդ. Օսկար եւ այլ Տիկին Հինտէնպուրկի։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի օր, աննախընթաց հանդիսաւորութեամբ։ Երկուշաբթի ժամը 9ին մարմինը Նէօտէքէն փոխադրուեցաւ Թաննէնպէրկ։ Օդանաւերու տորմիղ մը կարմիր վարդէ փունջ մը ձգեց ամարանոցին պարտէզը, ուրկէ ալ Հինտէնպուրկի Թոռները։ Ամբողջ շրջանը լեցուած էր զինուորներով։ Կարծես ռազմափոթռ կը կատարուէր։ Հիթլէր Թաննէնպէրկ գնաց օդանաւով։

Յուղարկաւորութեան ներկայ էին 200,000 հոգի, Գերմանիոյ ամէն կողմերէն։ Պատոյ գաշլիճին մէջ տեղ չէր սահմանուած կիներուն, որպէսզի կարելի ըլլայ ընդունիլ 4000 հրաւիրեալները։ Մահարեմը չինուած էր պատոյ դահլիճին կեդրոնը, Թաննէնպէրկի ճակատամարտին մէջ սպաննուած քանի անձանօթ զինուորներու գերեզմանին վրայ պետեղուած խաչին քով։ Խաչը կը կրէ հետեւեալ արձանագրութիւնը։—Այստեղ Գերմանիա կը պատուէ իր 2,055-000 պատերազմի մեռելները»։ Արարողութիւնը սկսաւ Թնդանօթի հարիւր հարուածներով եւ Հիթլէր զամբանական մը խօսեցաւ որ կը լուէր ոչ միայն Գերմանիոյ, այլ եւ աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ։ Մոպերը բռնած էին բանակին սպաները, որոնց կը հետեւէին երկու զօրավարներ եւ երկու ծովակալներ։ Արարողութենէն յետոյ զագաղը փոխադրուեցաւ Հրամանատարին Աչտարակը, որ ժողովուրդին առջեւ բաց պիտի մնայ երկու չաբաթ։

Դաշնակցութեան յաջողութիւնը Հալէպի ընտրութիւններուն մէջ

— 0.0 —

Յուլիս 23ին Հալէպի մէջ տեղի ունեցան Թեմականի լրացուցիչ ընտրութիւնները։ Հալէպէն 13 եւ շրջաններէն 4 երեսփոխան պիտի ընտրուէին։ Հալէպի ընտրութեանց մասնակցած են 2318 ընտրողներ։ Դաշնակցութեան ցանկը ստացած է 2310 քուէ (առաւելագոյն) եւ 2280 քուէ (նուազագոյն)։

Յաջորդ չաբաթ պիտի ընտրուէին շրջանի 4 երեսփոխանները։ Ամփակաւոր, հնչակեան, համայնավար, Բարեգործական, «Էհօթ» միացեալ ճակատին ցանկը քուէ ստացած չէ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՔԶԻՆՔԸ ԿԱԽԵՑ...

✕✕✕✕

Քիչ անգին պիտի կարդաք գոյժ մը, — Յունաստանէն Ֆրանսա եկած որը մը իմիզնիմբ կախեր է բանտին մէջ, իբրեւ գող ամբաստանուած ըլլալով։

Կսկծալին միայն դէ՞պքն է։

Ոչ։ Կայ երկրորդ ողբերգութիւն մը,— Լուրը Փարիզ կը հասնի նիշդ 23 օրէն։ (Դէպքը տեղի ունեցած է յուլիս 18ին)։

Արդ, այն շրջանը ուր տեղի ունեցած է այս դժբախտութիւնը, 230-250 միլիմեթր միայն հեռու է Փարիզէն։ Ոչ իսկ 4 – 5 ժամ։

Տեղական թերթ մը գրեր է, «Ցառաջ»ի բաժանորդ մըն ալ հատուածը կտրելով մեզի դրկեր է, լրացուցիչ մանրամասնութեամբ մը։

Ահա թէ ինչպէս կ'ընթանայ մեր կեանքը՝ այս պողոտաներուն վրայ։ Պանդոկի մը անկիւնը կամ գիւղի մը ախոռին մէջ սատկիս՝ մարդ լուր չունենար...

Եւ նկատել որ այս շրջանին մէջ — Թուռ — առնուազն հարիւր որբեր ունիցիք ատեն մը, գրուած՝ ազարակապանիներու ֆով։

Դէպքէն լուր ունէ՞ր այն մարմինը որ այս տղաքը Յունաստանէն բերաւ եւ մասնաւոր պայմանագրութեամբ վարձու տուաւ հաստափոր ագարակապանիներու։

Լուր ունէ՞ր Ջ. Ո. Մ. Ը։

Չեմ գիտեր։ Երկար ատեն է որ բան չի գրուիր այս տղոց մասին։

Կը թուի թէ անոնք Անատոլու են, մեծ՝ Պոլիս։

Տարբերութիւնը մեծ չէ Ֆրանսայի գաւառական շրջանիներուն եւ Անատոլուի գիւղերուն միջեւ, Հայ գտնելու տեսակէտէն։

✕

Իմնչհաճ խամրելի է դէպքին լուրը, իր չոր ու ցամաք վիճակին մէջ։

Հողատէրը իր ժամացոյցը կուտայ տղուն, որպէսզի կարենայ հետեւիլ աշխատանքի եւ դադարի ժամերուն։ Տղան շահագործեր են չարաչար, պատառ մը հացի համար։

Իր պահանջին փախարէն, տղան վար դրեր է ժամացոյցը։ Եւ ահա ոտքական – վնտռտուքներ դիմացը։

— Դուն գող ես, փաթրոնիդ ժամացոյցը գողցեր ես։

Եւ շիտակ բանս։ Ո՞վ է հարցնող – փնտռողը։ Վերը երկիցիմ՝ վարը «ժանտարմ»ը կամ «զապթիէ»ն։

Մնացեալը հասկնալի է։

Լռուած՝ բոլորէն, խոցոտուած՝ սրտին խորէն, տեսնելով որ «ասպետականներն անգամ կը հալածեն արեան ճապաղիբներէն ազատած, պատառ մը հացի համար Մակեդոնիոյ լեռներէն Ֆրանսայի դաշտերն իջնած անտէր տղան, կը խլէ բանտի պատուհանին շղթան եւ կ'անցընէ վզին։

Անշուշտ անէծք մը բթթելով ե'ւ Աստուծոյ ե'ւ մարդկութեան։

Ի՞նչ օգուտ։ Որբին անէծքն անգամ անմարեւ է այս անիրաւ աշխարհին համար...

Վ.Ա.Հէ

Հայ կաւորուկներու դատապարտութիւնը

Պէյրութի *Ազգակը* կը գրէ (2 օգոստոս)։

Յայտնի համայնավար Զատիկ Տատուեան մայիս 1ի առթիւ Պագտատին անցած էր երկու ընկերներով, համայնավարական քարոզութիւններ ընելու եւ Թէլ – Ալիվի մէջ կատարուելիք համայնավարական ցոյցի մը մասնակցելու համար։ Սակայն ոստիկանութիւնը իմանալով իրենց ներկայութիւնը ձերբակալած է զանոնք եւ յանձնած դատարանին որ երկու տարի բանտարկութեան դատապարտած է Տատուեանն ու իր երկու ընկերներէն Թովարի Պզդեանը, իսկ երկրորդ ընկերը՝ Արամ Քօպեան ազատ արձակուած եւ սահմանէն ազգին ճամբուած է։ Այս դատապարտութեան դէմ բողոքելու համար Սուրիոյ համայնավարները հայհոյալից թուղթիկներ գրուած են Պագտատինեան կառավարութեան դէմ։

Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է թուղթիկ գրուողները։

Հայ որբ մը ինքզինքը կը կախէ բանտին մէջ

Յուլիս եւ նո՛ր կ'իմանանք թէ յուլիս 18ին գիշերը, բանտի պատուհանէն չղթայով ինքզինքը կախած է Թուռի շրջանէն հայ որբ մը, Սիմոն Թաչգրրանեան, քսան տարեկան։ Յաջորդ առաւօտ բանտապահը երբ սովորական այցելութիւնը կը կատարէ, Սիմոն մեռած էր արդէն։ Տղան նախընթաց օր ձերբակալուած էր Վալմուկի մէջ, երկու ժամացոյցներու գողութեան պատճառաւ։ Այս առթիւ նոյն շրջանէն (Մամպրոլ) երուանդ Մարկոսեան կը գրէ մեզի.—

Սիմոն իբրեւ հողագործ եկած էր Յունաստանէն։ Երկու ժամացոյց գողացած ըլլալու ամբաստանութեամբ ոստիկանները կը ձերբակալեն եւ կը բանտարկեն արգելարանին մէջ։ Հայ տղայ մը կը պատմէ թէ հողատէրը իր ժամացոյցը Սիմոնին կուտայ որ արաբ աչխատած ատեն ժամանակը եկածին պէս աչխատանքը դադրեցնէ։ Մարդը Սիմոնին զրամբ տալ չուզեր։ Սիմոն կ'ըսէ թէ ես ալ ժամացոյցը չեմ տար։ Ասոր վրայ մարդը ոստիկաններուն կը դիմէ եւ տղան իբրեւ գող վար կը դնեն...

Յունահայ գաղութին կազմակերպութեան խնդիրը

« Նոր Օր » կ'իմանայ թէ պատկան իչխանութիւնը զբաղած է յունահայ գաղութի կազմակերպութեան խնդրով։ Տակաւին որեւէ որոչում տրուած չէ։ Պատճառներ կան հնթագրելու թէ կառավարութիւնը պիտի միջամտէ գաղութի կազմակերպութեան գործին, որպէսզի կազմուին ընտրովի մարմիններ։

Ծանր կռիւներ Ալժերիոյ Հրեաներուն եւ Արաբներուն միջեւ

Առջի օր արեւնալի կռիւներ ծագեցան Քոնսթանթինի (Ալժերիա) Արաբներուն եւ Հրեաներուն միջեւ։ Ոչ – պաշտօնական լուրերու համաձայն, արդէն իսկ սպաննուած են քսան, իսկ վիրաւորուած՝ 200 հոգի։ Օդնական զօրք ղրկուեցաւ ուրիչ կեդրոններէ։ Խռովութեան պատճառն է հետեւեալ դէպքը։— Էլի Քալիֆա անուն հրեայ զինուոր մը, որ զերծակ է Քոնսթանթինի գունդին մէջ, զինուժալով մդկիթ կը մտնէ եւ բարձրաձայն կ'անարգէ աղօթքի նստած Արաբները։ Այս վերջիններէն բռնելով Հրեան, չարաչար կը ծեծեն եւ յետոյ կը խուժեն հրէական թաղը։ Կոխները կը չարունակուին ամբողջ գիշերը։

Հրեայ եւ իսլամ հասարակութեան երեւելիները կիրակի օր ժողով կը գումարեն քաղաքապետարանին մէջ եւ հանդիսաւորապէս հաչտութիւն խոստմներ կը փոխանակեն։ Սակայն հետեւորդները մտիկ չեն ըներ եւ ժողովը հապճեպ լրացած, կռիւը կը վերսկսի։ Անոնք որ չէին ուզեր մասնակցիլ, ամուր փակած էին իրենց դուռներն ու պատուհանները։ Կէսօրին իսլամ ամբոխը քաղաքին կեդրոնը խուժելով, կրակի տուաւ կարգ մը հրէական տուներ։ Ասոր վրայ Հրեաներն ալ կատղեցան եւ գիրկընդխառն կռիւ մը սկսաւ փողոցներուն մէջ, բիրերով, գանակներով, երկաթի կտորներով եւ տարճանակներով։ Այս մէկէն ծանր կորուստները պատահեցան այս միջոցին։ Քոնսթանթինի քաղա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՎՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ ՎԱՂԱԿԱՏՈՒՆԵՑԵԱՆ

Յուշատետր ի պատասխան հա-
կառակորդ «Ժամանակ»-ի, որ
ոչ ուղղագրական սխալներ ու
ոճի թերութիւններ կը գտնէ
մեր մէջ, մինչ ինքն ալ ամէն
օր կը թիւրիմացնէ ընթերցող-
ները իր ոճով, որ ոչ միայն
ոճ չէ, այլ ոճաբանական
խառնակ մի խառնուրդ է, որ
կը ներկայացնէ ոչ թէ մեր
լեզուի զարգացումը, այլ
անոր ապականումը։ Ուրեմն
ինչո՞ւ կը կարդանք «Ժամա-
նակ»-ը, եթէ ոչ ուրախանա-
լու համար անոր ոճի տգեղ-
ութեանց վրայ։ Ուրեմն ան
մեզ կը ծառայէ իբրեւ ծաղր-
ուհի, որ մեզ կը զուարճաց-
նէ իր ոճի տգեղութեամբ։
Ուրեմն ան մեզ կը ծառայէ
իբրեւ ծաղրուհի, որ մեզ կը
զուարճացնէ իր ոճի տգեղ-
ութեամբ։

13. Գրիգոր Զոհրապ իր նոր
յօդուածին մէջ կ՚ըսէ. «Ես
ինձ համար կը գրեմ, ինձ
համար կը կարդամ եւ ինձ
համար կը տպեմ»։ Ան ա-
նոնց ցուցակը չի տար։ Մենք
կը կարծենք թէ Զոհրապ
ինքն ալ չի գիտեր թէ ինչ
կը գրէ, ինչ կը կարդայ եւ
ինչ կը տպէ։ Ինչո՞ւ չի ձգեր
ուրիշներուն գրելու, կարդա-
լու եւ տպելու։ Ան ինքզինք
կը տանջէ, ուրիշներն ալ
կը տանջէ։

14. Կարծեցաւ «Ժամա-
նակ»-ին թէ մենք իրեն հետ
կը պատերազմինք եւ ան
կ՚ուզէ մեզ հետ հաշտուիլ։
Ոչ, պատերազմ չենք մղեր
անոր հետ, որովհետեւ ան
մեզ հետ պատերազմ չի մղեր։
Ան մեզ հետ պատերազմ
մղելու համար պէտք է ունե-
նայ զէնքեր, որոնք չունի։
Ան մեզ հետ պատերազմ
մղելու համար պէտք է ունե-
նայ զէնքեր, որոնք չունի։

17. Հայ Նոմոգրաֆիա-
կան Ընկերութիւնը կը
պատրաստէ ճշգրիտ եւ գե-
ղեցիկ տեղագրական քար-
տէսներ, որոնք պիտի ծա-
ռայեն ոչ միայն դպրոցնե-
րու, այլ նաեւ ամէն մարդու
համար։

Հրատարակութիւնը պի-
տի ըլլայ տարեկան։ Ամէն
տարի պիտի հրատարակուի
նոր քարտէս մը, որ պիտի
ներկայացնէ աշխարհի քա-
ղաքական նոր վիճակը։

Ընկերութիւնը կը խնդրէ
մեր ընթերցողներէն, որ
ինչպէս կարելի է շուտ
տեղեկացնեն իրեն, թէ ինչ
փոփոխութիւններ կան
պատահած աշխարհագրա-
կան եւ քաղաքական տե-
սակէտով։

Հրատարակութիւնը կը
սկսի 1931 թուականէն եւ
մինչեւ 1933 թուականը
պիտի հրատարակուի 37,000
տարբեր քարտէսներ։

Գինը 1933 թուականին
պիտի բարձրանայ 87 ֆր.
կանխիկ վճարելու պարա-
գային։

Պատուիրել կարելի է
«Ժամանակ» տպարանէն,
Գաղաթիայի 87 թիւ տունը։

Հայ ընթերցողները պի-
տի ունենան իրենց լեզուով
առաջին քարտէսները, որոնք
պիտի ցուցադրեն աշխարհի
ներկայ վիճակը։

Ընկերութիւնը կը յուսայ,
որ հայ ընթերցողները պի-
տի ուզեն ունենալ այդ
քարտէսները, որոնք պիտի
ըլլան ամենանոր եւ ամե-
նաճշգրիտ քարտէսները։

Ընկերութիւնը կը յուսայ
նաեւ, որ հայ ընթերցողնե-
րը պիտի ուզեն ունենալ
այդ քարտէսները, որոնք
պիտի ըլլան ամենանոր եւ
ամենաճշգրիտ քարտէսնե-
րը

ՀԱՅՏՆԻ ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅՈՑ ՎԱՂՏՎԱՀԵՑ ՊՈՒՐՋՈՏՈՓ ՊՈՒԱՏՋՈՒՆ

(Շար. անց.)

Ա. ՓՈՓՈՒԿԻ — Ես ալ ուզեցի ձեզ հետ խոսիլ, պատճառ մը կայ, որ ձեզ ստիպեց ինծի հետ գալ։ Ես գիտեմ, որ դուք ինծի համար ամեն բան կրնաք ընել, ես ալ ձեզ համար ամեն բան կրնամ ընել։ Ես ձեզ կրնամ ազատել ամեն վտանգէ, ամեն նեղութենէ։ Ես ձեզ կրնամ հարստացնել։ Ես ձեզ կրնամ տալ ամեն ինչ, որ ուզէք։ Ես ձեզ կրնամ տալ ինքզինքս։

Ա. ՊՈՒՐՋՈՏՈՓ — Ո՞վ ես դուն։

Ա. ՓՈՓՈՒԿԻ — Ես ալ ձեզի պէս մարդ մըն եմ, որ ուզեցի ձեզ հետ խոսիլ, որ ձեզ ինծի հետ տանիլ տալ։ Ես ձեզ կրնամ տալ ամեն ինչ, որ ուզէք։ Ես ձեզ կրնամ տալ ինքզինքս։

Ա. ԲԵՐՎԻՆՔ — Դուն իրաւունք ունիս ինծի այդպէս խօսելու, բայց ես ալ կրնամ ըսել քեզի, որ ես ալ ինծի համար ամեն բան կրնամ ընել։ Ես ալ կրնամ քեզ ազատել ամեն վտանգէ, ամեն նեղութենէ։ Ես ալ կրնամ քեզ հարստացնել։ Ես ալ կրնամ տալ քեզի ամեն ինչ, որ ուզես։ Ես ալ կրնամ տալ քեզի

Ո՞Վ ՍՊԱՆԴԱԾ ...

Հեղ. Ա. Ծ. Ն. ՇԱՆԱՀԱՆ

— Մդ, բաւ կ՚ըսեմ ձեզի. Տիկին, ձեր ներկայութեան պատճառով չեմ ուզեր ամչցնել զինք, բայց ան ինծի համար ոչ միայն սիրելի ընկեր մըն է, այլեւ ազգային մեծ գործի մը մէջ ինծի հետ ամէն վտանգ կրած մարդ մըն է։ Ես ալ ամէն բան գիտեմ անոր մասին։ Գիտեմ, որ ան ոչ միայն ինծի համար, այլ նաեւ ուրիշներու համար ալ ինքզինքը վտանգի ենթարկած է։ Ես ալ ամէն բան ըրի անոր համար, որ ան ազատ արձակուի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) Tel. R. Seine 276.28

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : POLBIAC)

ԲՆԱՆԱՐԴԱՎԱՃԵԱԼՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՕԳՈՍՏՈՍ JEUDI 9 Aout 1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2568

Ֆժբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՑՑ ԿՈՆԱԿԸ ՏԱՔ ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ՀԵՏ

— 0.0 —

— Էֆէնտիմ, չատ սխալ կ'ընէք Հայաստանի կառավարութեան դէմ գրելով։ Մեզի վնասակար են կուսակցական պայքարները։ Միութի՛ւն, միութի՛ւն. ձեռք – ձեռքի տանք եւ օգնենք Հայաստանին։

— Քանի՞ֆ մասնակցեցաք ներգաղթի հանգանակութեան։

— Միութի՛ւն, միութի՛ւն. ազուոր կը գրէք, բայց լաւ չէք բներ Հայաստանի դէմ գրելով։ Պէտք է ուժ տալ...

— Այդ բոլորը լաւ, բայց դուք ի՞նչ վճարեցիք ներգաղթի հանգանակութեան։ Չէ՞ որ կառավարութիւնը գրամ կ'ուզէ, բնակարան չունենալու եւ նոր գաղթականներ առնելու համար։ Ես չատ, դուն չատ, ինչո՞ֆ կը հաւաքուի գրամը։

— Ձանըմ, իմ տուածով ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Տուեր եմ, չեմ տուեր, միեւնոյն բանն է, աշխարհ չի կործանիր։

— Ոչ ալ աշխարհ կը շինուի ձեր տալիքով։ Բայց, ծուռ նայինք, չնայած խօսինք։ Դուք որ նիւթապէս լայն վիճակ ունիք եւ ձեր գումարներուն տոկոսներովը կ'ապրիք, դուք որ լերան պէս ձեր կողքին կանգնած տղայ ունիք, երբ առտու–իրիկուն կը խօսիք ազգի, հայրենիքի, միութեան, համերաշխութեան եւ ուրիշ այնքան գեղեցիկ բաներու մասին, դուք ինչո՞ֆ կը կատարէք ձեր պարտականութիւնը, այդ բոլորին հանդէպ։

— Էֆէնտիմ, երբ ազգին մէջ միութիւն հաստատուի, մենք ալ մեր ձեռքէն եկածը կ'ընենք։

— Տասը տարի է այստեղ ենք, ես օր մը չհանդիպեցայ ձեր անունին, այս կամ այն հանգանակութեան ցանկին մէջ։ Արդեօք, իրրեւ բարի քրիստոնեայ, չէ՞ք ուզեր որ աջին տուածը ձախը իմանայ։ Ձիշդ հիմա խոստովանեցաք թէ ներգաղթի հանգանակութեան անգամ չէք մասնակցած. ուրեմն, կեղծ են ձեր բոլոր հաւատիքները։

— Էֆէնտիմ, Հայաստանին օգնած ըլլալու համար խոշոր գումարներ պէտք է տալ. ի՞նչ կ'արժէ 50–100 ֆրանքը։

— Մի՛ խեղճանաք այդպէս։ Դուք եւ ձեզ նմանները հինգ–տասը հազարը մէկ ձեռքով կրնան տալ, բայց չեն ուզեր,— «Հոգի չէ, փո՛ղ է»։ Միայն ձեր դասակարգի մարդոց «յաւելեալ» գումարները հաւաքելով, կարելի էր քաղաք մը շինել Հայաստանի մէջ, բայց դուք լաւ սերտեր էք այս թշուառ ժողովուրդին տկարութիւնները...

— Երբ որ ժամանակը գայ, մենք ալ կ'օգնենք մեր ձեռքէն եկածին չափ։

— Այդ ժամանակը ե՞րբ կուգայ ձեզի համար։ Թուրքիա կը գոնուէինք, հազարումէկ ազգային պէտքեր կային, ձեզի ալ դիմում կ'ըլլար, եւ թերեւս կը բարեհաճէիք փշրանք մը նետել, քիթ–բերան ծռելով։ Իսկ ընդհանրապէս,— ժամանակը եկած չէր ըլլար։ Տուն–տեղ կորնչուցինք, իննանք աշխարհէ աշխարհ, ամէլի ծանր հոգեր կը ճնշեն բոլորիս վրայ,— նորէն ժամանակը եկած չէ։ Ի՞նչ անուշ բան է եղեր մինչեւ մահուան ժամը դուրգուրանքով պահել այսպէս կամ այնպէս դիզուած գումարներ, երբ հայրենիքը գրամ կ'ուզէ, երբ հազարաւոր մանուկներ դպրոց չունին եւ կը խամրին ախոռներու, «արտիէ»ներու, բակերու եւ տաղաւարներու մէջ, մայրը՝ փոշիներուն, ձմեռը՝ անձրեւին եւ ցեխին տակ, երբ մայրեր կը մաշին գործարաններու մէջ եւ երախաները կը մնան առանց կաթի, երբ երիտասարդներ կը թափին աշնան տերեւներու պէս, երբ...

— Էֆէնտիմ, մինչեւ որ միութիւն չըլլայ, այս ազգը չի փրկուիր։

— Հիմա թողունք ազգը փրկելու խնդիրը եւ խորհինք անոր անդամները փրկելու մասին։ Հրապարակի վէճերը ինչո՞ւ արգելք պիտի ըլլան ձեր պարտականութիւնը կատարելու։ Բազմաթիւ հանրային կազմակերպութիւններ կան, օգնեցէք անոնց միջոցաւ։ Քաղաքական տեսութիւններու պէտք չունիք, ներգաղթի հանդանակութեան մասնակցելու, հիւանդի մը դեղ ճարելու, ծաղկոց մը բանալու, սկաուտ մը հագուեցնելու, թուղթ, գրիչ, գրասեղան, պատգիրք տրամադրելու համար։ Հազարներ եւ հազարներ կան ձեզի պէս, փորը կուշտ եւ կռնակը տաք, ձեզի չափ ուշ–նեւուր, որոնք ազգասիրութիւն կը հոլովեն չան–քարոզ կարգալով, եւ ամբողջ բեռը կը ձգեն խոնարհ, աշխատաւոր բազմութիւններուն վրայ։ Դուք ազգասիրութեան հետ կը խաղաք ինչպէս ուրիշներ համբիչին հետ, եւ միշտ ալ պատրուակներ կը գտնէք խուսափելու։ Դժբախտաբար չունինք իշխանութիւն, ազգային տուրքի ենթարկելու ձեզ...

— Նորէն մենք ենք որ օգնութեան կը հասնինք այս ազգին նեղ օրերուն. երբ ժամանակը գայ, կը տեսնէք...

— Եթէ այս ժողովուրդը իր յոյսը դնէր կռնակը տաք էֆէնտիներու վրայ, չատո՞նց մարած կ'ըլլար իր մուխը։ Բարեբախտաբար, ժողովուրդը ինք չատ լաւ գիտէ իր կրակը վառ պահելու դաղտնիքը, եւ հրաչքներ կը գործէ իր տառնոցներով, իսկ դո՞ւք, — այս անգամ պիտի մասնակցի՞ք ներգաղթի հանգանակութեան։

— Այս քանի՞ անգամ է կը հարցնէք։ Ինձմէ աւելի ունեւորներ կան. թող անոնք մէկ մը համբէն, երբոր կարգը մեզի գայ...

— Այդպէ՞ս է եղեր ձեր ամբողջ պատմութիւնը։ Տարիներ եւ տարիներ կարգի՞ սպասեր էք ազգասիրութեան պուլվարին վրայ, եւ երբեք չէ եկեր կարգը։ Կամ եթէ եկեր է, դուք անհետացեր էք տուէրի մը պէս, մէջտեղ ձգելով հասարակ ժողովուրդը, եւ ձեր կարգին հեծնելով անոր չալակը։ Բարեկամ, այս հէքեաթները կարելի էր լսել Անատոլուի մէջ, բայց այժմ Փարիզ ենք ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԿԻ ԹԱՂՈՒՄԸ ԹԱՆԷՆՊԷՐԿԻ ՄԷՋ

»»»··«««

ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԵԾԱՐԱՆՔԸ

Ինչպէս գրած էինք, երեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ Հինտէնպուրկի յուղարկաւորութիւնը՝ Թանէնպէրկի մէջ, ուր հանգուցեալը չհաշած էր իր յախջախիչ յաղթանակը ռուսական բանակին վրայ։ Բոլոր թղթակիցները կը չեշտեն թէ այս թաղումը չատ աւելի փառաւոր էր քան Գերմանիոյ ո եւ է կայսեր յուղարկաւորութիւնը։ Երկու միլիոն գինուորներ իրենց մեծարանքը յայտնեցին Թանէնպէրկի եւ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ։

Երբ գիշեր եղաւ, տակաւին Հինտէնպուրկի դամբարանին առջեւէն կ'անցնէին վերջին մնացորդները այն 200,000 սգաւորներուն որոնք առաւօտեան արշալոյսին համախմբուած էին Թանէնպէրկ։

Երբ Թանէնպէրկի յիշատակարանին առջեւ դիրք բռնած գինուորները տեսան Նէօտէքէն եկող թափօրը, ազդանշան տուին եւ բոցեր վառեցան ութ աշտարակներուն կատարներէն եւ անմիջապէս սկսաւ արարողութիւնը։ Հրաւիրեալներու անհամար բազմութեան մէջ, կիներէն արտօնութիւն տրուած էր միայն Հինտէնպուրկի աղջկան, հարսին եւ թոռնուհիներուն։ Ձիշդ ժամը 11ին կրկէս մտաւ Հիթլէր, մինչ բազմութիւնը կ'ողջունէր երկիւղածութեամբ, բարձրացնելով աջ թեւերը։ Դագաղին առջեւէն կ'երթային վեց զօրավարներ, սեւ թաւշեայ բարձերու վրայ բռնած Հինտէնպուրկի պատուանշանները։ Դագաղը մահարեմին վրայ դրուեցաւ բացարձակ լռութեան մէջ եւ ծածկուած անհամար ծաղիկներով։ Զինուորական նուագախումբը հնչեցուց Պէթհովէնի «Սէնֆոնի էռոիք»ը։ Ցետոյ քարոզ մը խօսեցաւ բանակին խոստովանահայրը, բնաբան առնելով Հինտէնպուրկի սերած խօսքերը։ Ըսաւ թէ հանգուցեալ մարեշալը մեռնելէ առաջ փափաք յայտնած էր որ իր յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուի պատերազմի մեռեալները։ Ցետոյ խնդրած է որ զովեստի կամ փառաբանութեան խօսքեր չարտասանուին, քանի որ ինք ուրիշ բան չէ ըրած եթէ ոչ արժեցնել Աստուծոյ պարգեւած ձիրքերը։ Խոստովանահօր խօսած պահուն քով քովի նստած էին Գերմանիոյ բոլոր զօրական եւ հոգեւորական եկեղեցիներուն episkoposները։

«ԵՒ ԱՐԴ, ՓԱՌԱՒՈՐ ՄԱՐԱՋԱԽՏ, ՄՏԻՐ ՎԱԼՀԱԼԼԱ»

Բուն դամբանականը խօսեցաւ Հիթլէր։ Համառօտիւ պատմելէ յետոյ Հինտէնպուրկի կեանքը, մանկութենէն մինչեւ ոսպայութիւնը, չեշտեց թէ հանգուցեալը խնամարհար աշխատեցաւ Գերմանիոյ մեծութեան համար, պատերազմի թէ խաղաղութեան առեն։ Ցետոյ շարունակեց։

— «Գալիք դարուն գերման ժողովուրդը պէտք չպիտի ունենայ վերանայուելու իր պատիւը։ Հինտէնպուրկ բանակին սպարապետ նշանակուելով, յաղթանակէ յաղթանակ առաջնորդեց բանակը։ Ինք չէր պատասխանատու վերջնական պարտութեան, այլ բաղաքագէտներն էին։ Պատերազմէն վերջը, Հինտէնպուրկ հաշուեցաւ գործօն ասպարէզէն։ 1925ին գացին բերին Գերմանիոյ գլուխը դնելու համար։ Ան միացուց երբեմնի եւ այսօրուան Գերմանիան։ Ան թոյլատրեց ազգային – ընկերվարական յեղափոխութիւնը։ Մէկ տարի առաջ, այստեղ էր, Թանէնպէրկի եակատամարտի յիշատակարանին բացման առթիւ։ Այսօր կը հանգչի արեւելքի իր վերջին ընդհ. բանակավայրին մէջ։ Թող դրօշները խոնարհին այս մեծ զօրավարին առջեւ որ կը մտնէ վալհալլա»։ (Գերմանիոյ Պանթէոնը։ կարգ մը թերթեր այս նախադասութիւնը կը ներկայացնեն այսպէս, իրրեւ վերջաբան.

— «Եւ արդ, փառաւոր մարաջախտ, մտիր վալհալլա»։

Երբ ճառը վերջացաւ, նուագախումբերը սկսան հնչեցնել «Ես ընկեր մը ունէի» որ գերման զինուորներուն սիրական երգն էր ամբողջ պատերազմի ընթացքին։ Միեւնոյն առեն թնդանօթի 101 հարուածներ արձակուեցան եւ դագաղը փոխադրուեցաւ պատմական աշտարակը։ Դագաղին առեւէն կ'երթային Հիթլէր, գնդ. Հինտէնպուրկի ընտանիքը, մարշալներ Մաքէնզէն եւ ուրիշ երեւելիներ։ Աբարողութենէն անմիջապէս վերջը Հիթլէր, Կէօրինկ եւ Կէօպէլս Պերլին վերադարձան օդանաւով։

Ցուղարկաւորութեան պահուն, ժամը 11.45ին, մէկ վայրկեան լռութիւն տիրեց ամբողջ Գերմանիոյ մէջ եւ դադրեցան բոլոր հաղորդակցութիւնները։ Իսկ ամէն տեղ Հիթլէրի դամբանականը կը լսուէր ձայնարձակներու չնորհիւ, սրահներու մէջ թէ պողոտաներու վրայ։

⁂ Թանէնպէրկի ճակատամարտին մէջ, Հինտէնպուրկ ռուսական բանակը յաղթահարեց բռնելով 100,000 գերի եւ սպաննելով 40,000 գինուոր։ Իր կորուստն էր միայն 12,000 հոգի։

Լիճ հանգուցեալ վրէժը

— 0.0 —

38 ԺԱՄ ՀԱՐԻՒՆ ՄԷՋ ՊԱՀԵՑԻՆ 14 ՓՐԱՆՍԱՑԻ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ

Առջի օր տարօրինակ դէպք մը պատահեցաւ Լը Փարէսթի հանքերուն մէջ։ Փա տր Քալէի հանքի ընկերութիւնը խաթարիչի հանքին բանուորներէն երկու Լեհեր արձակած ըլլալով, անոնց ընկերները կ'որոշեն վրէժ լուծել։ Երեքշաբթի առտու ժամը 10ին, մինչ 178 հանքագործներ (14ը Փրանսացի) իջեր էին հանքին խորը, Լեհերը յանկարծ պաշարեցին իրենց Փրանսացի ընկերները եւ արգիլեցին աշխատիլ։ Միեւնոյն առեն թոյլ չէին տար դուրս ելլել։ Նոյն իսկ ձեռնարկեցին փակել օդափոխ գործիքները եւ դադրեցնել էլեկտրական հոսանքը։ Փրանսացիները փորձեցին փախչիլ, բայց միայն մէկը յաջողեցաւ եւ գնաց պատմել եղելութիւնը։ Դուրսէն մէկը վար իջեցուցին, տեղեկութիւն բերելու համար, բայց ան ալ գերի բռնուեցաւ Լեհերուն կողմէ։ Այս վերջին – ներուն ընտանիքները ուտելիք բերած էին, բայց հանքին վարչութիւնը եւ ոստիկանութիւնը արգիլեցին։ « Եթէ անօթի են, թող դուրս ելլեն »։

Վերջապէս հանքին գլխաւոր ճարտարագէտը բանակցութեան մտաւ եւ համոզեց Լեհերը որ դուրս ելլեն։ Գերիները եւ գերեվարները հազար ոտք խորութեամբ հանքի մը մէջ մնացեր էին 38 ժամ։

⁂ Երկու հազար ժողովուրդ հաւաքուած էր հանքին բերանը, բանակ – ցութեանց պահուն։ Երեք բանագնացներ նշանակուեցան, վար իջնելու եւ ըմբոստները համոզելու համար։ Ժամը 6.15ին երեք « դեսպան »ները դուրս եկան, իրենց հետէն բերելով պատանի աշխատաւորները, ինչ որ մեծ ոգեւորանք պատճառեց խռնուած բազմութեան։ Բանագնացները յաջողած էին իրենց պաշտօնին մէջ, եւ մինչեւ ժամը 8 բոլոր ըմբոստները դուրս եկան, իրենց պահած գերիներուն հետ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՍԿԻ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԻ

⁂

Չէ եղած դար մը, ոչ ալ երկիր մը, ուր յիշուած չըլլայ մեր անունը։

Եւ ի՞նչ գովասանական տպերով։

Դժբախտաբար այդ գովասանութեան – րուն մէջ շատ քիչ տեղ կը բռնեն մեր իրական արժանիքները։

Օտարները մեզ կը յիշեն, ընդհանրապէս, մեր ջարդերով, եկեղեցիներով, օտար պետութեանց մատուցած ծառայութիւններով, վաճառականու – թեամբ եւ... ոսկիներով։

Նոյնիսկ մեր հեղինակները ամէնէն առաջ կը պանծացնեն այդ պարագաները։

« Սիոն »ի վերջին թիւին մէջ (1934 յուլիս), կարդացի գրութիւն մը՝ « Լեհաստանի Հայերը »։

Գրողն է՝ Պրոնիսլովա Քիւիէլեան։

Յօդուածագիրը պատմելով Հայ – րու գաղթը «արեւագեղ Հայաստանէն Լվովի (Լէմպէրկ) ցուրտ երկինքին տակ», կը պատմէ.

— « *Լվովի եւ արեւելեան Լեհաս – տանի սահմանակից քաղաքներուն մէջ հաստատուած Հայերը կը զբաղէին վաճառականութեամբ եւ Լեհաստանի եւ արեւելեան երկիրներու միջեւ ա – ռեւտուրով։ Ապրանքները բերել կու – տային Թուրքիայէն, Սուրիայէն, Ա – րաբիայէն, Եգիպտոսէն եւ նոյնիսկ Հնդկաստանէն։ Բոլոր արեւելեան Թանկագին վաճառքները իրենց ձեռ – քերէն կ'անցնէին։ Գորգ, հիւսուա – ծեղէն, արծաթով եւ ոսկիով բան – ուած կերպասներ կամ դիպակներ, ո – րոնց գծով Թագաւորական զգեստներ կը չինուէին, եկեղեցւոյ զարդեր, պաշ – տամունքի առարկաներ, գոհարներ, մարգարիտ (հարուստ քաղաքօրեաի զուարճանքի նիւթերը), արեւելեան համեմներ, պղպեղ, կոճապղպեղ, մշ – կընկոյզ, եւայլն, այս ամէնը Լեհաս – տան կը բերուէին Հայոց միջոցաւ և կը տարածուէին երկրին մէջ ամէն կող – մերը։ Զարմանալ պէտք չէ ուրեմն Թէ ինչու անոնք կը բնակէին Լեհաստանի արեւելեան վաճառականական քա – ղաքները, ինչպէս, Պրոդի, Պրցեցա – նի, Ռուպիո, Հօրօտէնքա, Ժարօս – լաւ, Ժաղլովէց, Լուցք, Փօտուչքէ, Սթանիսլաւով, Ցլոքցուվ, Ցոլքվիա, եւայլն։ Անոնք կը գոնուէին նաեւ Լուպէն, Քազիմիր, Վիստուլէ, Ցա – մոսք, Վարսովի, եւ նոյնիսկ մինչեւ Փոզնանի։ Այս վերջինին մէջ, ամ – բողջ վաճառականութիւնը կեդրոնա – ցած էր Հայերուն ձեռքին մէջ։ Անոնց յիշատակը արձանագրուած է նոյնիսկ լեհական բանաստեղծութեան մէջ։ Զոր օրինակ, բանաստեղծ Սեբաստի – էն Քլօնովիչն է որ կը գրէ.*

«Անոնց հով կըրնաս գըտնել թուրք գորգեր,
Ոսկեհուռ գըտակ, ըզգեստցու մե – տաքս.
Ու կինամոնն հատեղ, սիրելի,
Պղպեղ, կոճապղպեղ, շահարեղէգ, ար – մաւ,
Մշկարոյր ծաղիկ, սափրան կուսա – կան»։

×

Այս դեռ ոչինչ։

— « *Լեհաստանի Թագաւորները Հայերը կը գործածէին նաեւ իրր դեսպաններ Լեհաստանի եւ Թուրքիոյ մէջ։ Իրենց աշխատութեան եւ ժրա – ջանութեան չնորհիւ անոնք մեծ – ցին խոշոր հարստութիւն, եւ երբեմն, պատերազմի առեն մանաւանդ։ Անոնք օգնեցին քաղաքապետութեան գան – ձին. զոր օր. քրոնիկագիր մը կ'ըսէ Թէ Վլատիսլաւ Դ. օրով, Աւետիք Պետնաւովիչ անուն Լվովցի մը՝ ծա – գումով Հայ, Թագաւորին 100000 ոսկեայ փոխ տուաւ։ Անկէ Թագա – ւորին խոստացած էր տալ այդ գու – մարը. երբ արքունի պատուիրակները իրեն ներկայացան, անկէ Հարցուց անոնց Թէ ինչ տեսակէն պէտք էր որ վճարէր այդ գումարը. ոսկի՞, ար – ծա՞թ, Թէ պղինձ դրամով։ որպէսզի Թա – գաւորին տանին դայն»։*

Յօդուածագիրը կը խօսի նաեւ հայկական փառաւոր եկեղեցիներու մասին, խորին յուզումով։

Պիտի հարցնէք հիմա.— Իսկ արդի՞ւնքը։ Ո՞ւր են Լեհաստանի Հայերը, որոնք իրենց հայրենիքին մէջ ալ հազարումէկ եկեղեցիներ շիներ էին։

Ես ալ կը հարցնեմ ձեզի.— Տար – բե՞ր վախճան կը սպասէ Ֆրանսայի, Ամերիկայի եւն. Հայերուն համար, որոնք նոյնիսկ կը պաշտեն եկեղեցին եւ ոսկին...

ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԻՍՏՐԻՈՑ ՄԷՋ

»»»··«««

ՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅՕՆ ՓԱՓԷՆԻ ՀԱՄԱՐ

Աւստրիոյ կառավարութիւնը հաւանեցաւ իրրեւ դեսպան ընդունիլ Գեր – մանիոյ փոխ – վարչապետ, Ցօն Փափէնի, որ նշանակուած էր յուլիս 25ի դէպ՞ քին առթիւ։ Բաւական ուշացաւ այս հաւանութիւնը, բայց հիմա որ տրուած է, կը նշանակէ Թէ Աւստրիա կ'ուզէ բարւոքել Գերմանիոյ հետ եղած յարաբերութիւնները։ Եթէ մերժէր, խախտած պիտի ըլլար միջազգային դիւանագիտութեան ընկալեալ սովորութիւնները։

⁂ *Ցուլիս 25ի դէպքին մեղսակիցներէն ամբաստանեալ մը եւս, Էրնստ Ջայքէ, մահուան դատապարտուելով, կախուեցաւ վճռեն ճիշդ երեք ժամ վերջը։ Մահապարտը գինուոր մըն էր, որ պատմեց Թէ ապստամբութեան հրաւիրուած էր իր պատուհանին առջեւ դրուած Թղթիկով մը։ Կարգալով դայն, երես գնաց նշանակուած վայրը, առանց գիտնալու Թէ խնդիրը ինչ է եւ այնուհետեւ միայն հրամանները ստանալու։ Այս բացատրութիւնը չգոհացուց դատաւորները, որոնք խոստովանցուցին Թէ գինուորը գիտէր որ ապստամբութիւն մը կը պատրաստուի եւ Թէ Տոլֆուսի սպանիչը երեք չաբաթ առաջ ամէն բան պատմած էր իրեն։ Իր պաշտօնն էր ձերբակալել վարչապետարանի պաշտօնեաները եւ իսկապէս 18 հոգի բռնած էր։ Երբ մահավճիռը լսեց, Ջայքէ բացագանչեց.— « Կեցցէ՛ հիթլէր »։*

⁂ *Կառավարութիւնը վարչապետի թոշակին հաւասար կենսաթոշակ սահմանեց այրի Տիկին Տոլֆուսի, միեւնոյն առեն տասնձնելով անոր երկու զաւակներուն խնամատարութիւնը։ Եթէ տիկինը նորէն ամուսնանայ, պատութիւնը պիտի հոգայ զաւակները մինչեւ չափահասութիւն։*

Պուլկարիոյ նոր կառավարութեան դիրքը Մակեդոնացիներու եւ Խ. Միութեան հանդէպ

Պ. Կեօրկիեվ, Պուլկարիոյ վարչապետը, ներքին քաղաքականութեան մասին կարեւոր տեղեկութիւններ հաղորդեց օտար թղթակիցներուն։ Ըսաւ Թէ մակեդոնական կազմակերպութեան լուծումը հրամանագրուած է համաձայն նոր կառավարութեան ծրագրին, որպէս զի պատութեան գերիշխանութիւնը տարածուի ամբողջ երկրին մէջ։ « Եթէ կատարեալ եւ լիովին օրինաւոր բարեկարգութեան մը հաստատումը երկրին մէջ՝ կրնայ նպաստել Պուլկարիոյ եւ իր դրացիներուն յարաբերութեանց բարւոքման, աւելի լաւ »։ Պատասխանելով այն հարցումին Թէ Մակեդոնական կազմակերպութեան լուծման համար ուրիշ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ՝

ՊԱՏԱՍԽԱՆ Պ. Ե. ԱՂԱԹՕՆԻՆ

1.— ՀԱՐՑՈՒՄԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Պարոն Ե. Աղաթոնը, Նիսից, հրապարակային «հարցում» է ուղղել ինձ), որ հարցում լինելուց առնի անձնական խթդանք է: Անձնական բնոյթ ունեցող գրութիւններին ես սովորաբար չեմ պատասխանում, բայց Ե. Աղաթոնի հարցումին, ի յարգանս իր տարիքի, անյապմար եմ համարում պատասխան տալ. եօթը տասնեակ տարիների բեռի ծանրութեան տակ կքած՝ մարդը երբ-դուռս է եկել. նշանակում է չատ կարեւոր է իրեն համար խնդիրը. զրկել պատասխանից՝ կը լինէր անխղճութիւն:*

Ի՞նչ է ասում Պ. Ե. Աղաթոնը իր «հարցում»ով.—

1Առաջին. «1914ին Կովկասի մէջ դաշնակցական «Հորիզոն» եւ Հ. Առաքելեանի «Մշակ» թերթերու բաժանորդագրութեամբ: Ամէն անգամ, որ Վրացեանի, որ այն ատեն «Հորիզոն»ի խմբագրութեան մէջ կը գտնուէր, խմբագրական յօդուածները կը կարդայի, կը զայրանայի եւ կ'ապշէի միանգամայն»: (Ընդգծումը իմն է. Ս. Վ.):

Ինչո՞ւ համար «կը զայրանար ու կ'ապշէր» Ե. Աղաթոնը: Որովհետեւ, իբր թէ «այդ օրերուն Անդրկովկասի – Թիֆլիզի եւ Բագուի – ուս, հայ, վրացի եւ թաթար թերթերը սկսած էին արծարծել տեղական կամ ազգային ինքնավարութեան հարցը ...«Հորիզոն» թերթը վիճաբանութեանց մէջ յաճախ կը հրատարակէր յօդուածներ, որոնք Վրացիներու ազգային զգացումները եւ ցեղային հպարտութիւնը կը վիրաւորէին: «Թիֆլիսը հայկական քաղաք է կը կրկնէին անզգայ Վրացիներու ականջին: Ատիկ կը խոստանար վրացի մտաւորական չորս – նակներու հակակրանքը դէպի Հայերը»:

Ու չետոյ, Պ. Աղաթոնը յիշում է հետագայ դէպքերը, հայ-վրացական թշնամանքը մինչեւ մեր օրերը: Ցանցառը այդ բոլորի համար «Վրացեանները» են:

Երկրորդ՝ ըստ Ե. Աղաթոնի, մինչ դաշնակցական «Հորիզոն»ը զրոյիչ յօդուածներ կը գրէր Վրացիների դէմ, «Մշակ»ի խմբագիր Հ. Առաքելեանը, «կը զգուշանար Վրացիները գրգռող լեզու գործածելէ, կը զգուշացնէր նաեւ Դաշնակցականները որ չգործածեն գրգռիչ լեզու Վրացիների դէմ»: Ու «խստօրէն կը քննադատէր Դաշնակցականներու գործած սըխալները նաեւ Հայոց ներքին կեանքին մէջ»: Բայց խելացի, հեռատես ու ազգասէր Հ. Առաքելեան, այդ օրերուն սպաւնուեցաւ դաշնակցական մավզէրիսթներու կողմէ»:

Ու Ե. Աղաթոն, «հարկ կը զգայ» հարցնելու ինձ, թէ՝ «որո՞ւ դրդուժով սպանուեցաւ Հ. Առաքելեան»: «Պ. Վրացեան պարտաւոր է պատասխանել այս հարցումին», գրում է Ե. Աղաթոնը:

Նախ՝ Պ. Վրացեանը ինա՛ւ պարտաւոր չէ նման հարցումներու պատասխանելու, բայց, կրկնում եմ, միայն ի յարգանս Ե. Աղաթոնի տարիքի, պատասխանում եմ, — աւելացնելով միայն մի պայման. Պ. Ե. Աղաթոնը, եթէ պարկեշտօրէն է գրել իր «հարցումը», պարտաւոր է հրապարակով յետ առնել իր կատարած վատառական սխալները:

Արդ, ուրեմն, յայտնի լինի Պ. Ե. Աղաթոնին, որ ոչ 1914ին, ոչ առաջ եւ ոչ յետոյ, մինչեւ 1917 թուի գարնան վերջը, ես ոչ «Հորիզոն»ի խմբագրութեան մէջ եմ գտնուել, ոչ խմբագրական յօդուած եմ գրել, ոչ էլ որ եւ է առնչութիւն եմ ունեցել «Հորիզոն»ի հետ: Իմ աշխատակցութիւնը այդ թերթին եղել է բոլորովին պատահական. հայ – վրացական յարաբերութիւնների հարցով ես չեմ գրաւուել, այդ առթիւ յօդուած չեմ գրել եւ, առհասարակ, «Հորիզոն»ի բովանդակութեան հետ ոչ մի կապ չեմ ունեցել: «Հորիզոն»ը այդ տարիներին զաշնակցական – կուսակցական թերթ չէր. սեփականութիւն էր Պ. Հ. Մելիքեանի. Թէեւ խմբագիր – ները մեծ մասամբ զաշնակցական անձեր էին, բայց կուսակցութիւնը պաշտօնական հակակշիռ չունէր թերթի վրայ: Մինչեւ 1917 թ. յեղափոխութենէն յետոյ «Հորիզոն»ը դարձաւ զաշնակցական – կուսակցական թերթ: Ես «Հորիզոն»ի խմբագրութեան մէջ մտել եմ 1917 թ. մարտին:

Ձիշդ է, Ե. Աղաթոնի մատնանշած ժամանակաշրջանում, յատկապէս 1915—16ին «Հորիզոն»ում չատ սուր բանակռիւ կար վրաց մտնչեւիկների հետ, բայց, ինչպէս քիչ վարը կը տեսնենք, պատճառը ոչ թէ Ե. Աղաթոնի կարծած հարցն էր, այլ չատ աւելի բարդ ու կնճռոտ խնդիրներ, եւ ոչ այն բովանդակութեամբ որ Պ. Աղաթոնն է ներկայացնում, այլ բոլորովին տարբեր: Ցաւերնայն դէպս, բանակռիւին ոչ «Վրացեան»ը, այդ բանակռիւը ոչ «Վրացեան»ի, ոչ էլ «Վրացեաններ» մասնակից չեն եղել, հետեւաբար եւ պատասխանատու չեն: Այդ բանակռիւը. մասնակից էին գլխաւորապէս Ա. Շահխաթունեանը, Գ. Խատիսեանը, մասամբ Ց. Թումանեանը — բոլորն էլ խորապէս կովկասի պայմաններին իրազեկ, լայնախոհ ու պարկեշտ մարդիկ, որոնց հասցէին ուղղել որ եւ է մեղադրանք, կը լինէր առնուազն անարդարացի – մութիւն: 1915—16 թ. «Հորիզոն»ում Վրացիների դէմ բուռն պայքար մղեց եւ Մ. Վարանդեանը, որ այդ ժամանակ թերթի խմբագիրն էր. Պ. Ե. Աղաթոնը, անշուշտ, չի մոռնալ է Վարանդեան եւ Վրացեան անունները: Արդ՝ նա պէտք է պարկեշտութիւնն ունենայ հրապարակով ասելու, թէ սխալուած է եւ ինձ յանիրաւի վերագրել է մի գործ, որ ինձ չի պատկանում:

Երկրորդ, հիմա ե՛ս պիտի հարցնեմ Պ. Աղաթոնին, ինչի՞ վրայ հիմնուած նա պնդում է, թէ Հ. Առաքելեան սպանուել է «դաշնակցական մավզէրիսթների կողմէ»: Հ. Առաքելեանը սպանուել է, այս փաստ է, բայց ոչ մի ապացոյց չկայ, թէ սպանողը կամ սպանողները եղել են Դաշնակցական՝ մավզէրիսթ թէ ոչ – մավզէրիսթ: Հ. Առաքելեանի սպանութեան պարագաները մնացին չպարզուած, սպանիչները չգտնուեցան, դատական քննութիւնը արդիւնք չտուեց, գաղտնիքը — Նիսի մէջ նստած մի պարոն ի՞նչ իրաւունք ունի սրա կամ նրա օձիքից բռնելու իբրեւ պատասխանատու: Մի՞թէ կիրքն ու հոգեկան փխրութիւնը կարող է ստիպել մարդկանց ուրիշների հասցէին նման ծանր ամբաստանութիւններ ուղղելու: Ե. Աղաթոն որ եւ է իրաւունք չունի Դաշնակցութեան վերագրելու մի գործ, որ Դաշնակցութեան չի վերաբերում. Դաշնակցութիւնը ոչ մի առընչութիւն չունի Հ. Առաքելեանի սպանութեան հետ: Թէ Հ. Առաքելեանի սպանիչները ովքե՞ր էին, «որո՞ւ դրդումով սպանուեցաւ» — Վրացեանը նոյնքան պարտաւոր է, պատասխանել, որքան եւ Ե. Աղաթոնը ինքը, որովհետեւ այդ սպանութեան հետ Վրացեանը նոյնքան կապ ունի, որքան եւ ինքը Ե. Աղաթոնը: Հակառակը պնդելու համար Ե. Աղաթոնը փաստ պէտք է բերէ, բայց չի բերում: Ու չի էլ կարող բերել, որովհետեւ չկայ:

Որպէսզի Ե. Աղաթոնի բարեխղճութեան աստիճանը Է՛լ աւելի դառնայ ցայտուն, աւելցնեմ, որ Հ. Առաքելեանի սպանութիւնը տեղի ունեցաւ Թիֆլիզում, 1918ի մարտը, իսկ ես այդ ժամանակ, Հ. Ազգ. Պորհուրդի յանձնարարութեամբ, գտնուում էի Անդրկովկասից դուրս, Սոչիի, եկատերինոդարի եւ Ռոստովի շրջաններում: Այդ սակայն արդելք չէ, որ Պ. Ե. Աղաթոնը հանգիստ խղճով բերէ իմանալին էլ կապէ այդ սպանութեան հետ: Նման վարմունքը մարդկային համակեցութեան մէջ սովորաբար ի՞նչպէս է որակւում — թող Ե. Աղաթոնը ինքը պատասխանէ:

Այսքան՝ ի պատասխան Պ. Ե. Աղաթոնի «հարցում»ի: Բայց չարգելի պարոնը իր գրութեան մէջ չօշափել է նաեւ հարցեր, որոնց վրայից լռութեամբ կարելի չէ անցնել, մանաւանդ նրա դիտողութիւններն ու դատողութիւնները հայ – վրացական չարաբերութիւնների մասին — այնքա՜ն անտեղեակութիւն եւ արտառոցութիւն կայ Պ. Աղաթոնի — տեղն է ասելու՝ նաեւ բոլոր Աղաթոնների — գրածների մէջ:

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

---

*) «Ապագայ», 4 օգոստոս:

ՄԱՐՔՍԻ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ

Կարլ Մարքս ծնած է Գերմանիա, ապրած ու աշխատած է Անգլիա, իսկ մեռած է..Մոսկ. Ռուսիա, որովհետեւ Մարքսի գաղափարները չատո՞նց թագուած են Ռուսիոյ մէջ:

ԱՄԵՆԱԲԱՐԶՐ ՇԻՆԱԿ

— *Աչխարհի ամենաբարձր շէնքը ո՞րն է:*

— *Կէփէուն, որովհետեւ անկէ կ'երեւին Սոլովկեաննները ... (աքսորավայր):*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԵԼՈՒԿ

— *Վրան՝ փետուր, ներսը սարսափ, ի՞նչ է:*

— *Ձնեդուկ՝ կէփէուի երդիքին:*

ՍՏԱԼԻՆԻ ՎԵՑ ՀՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ ՄՏԱԻՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

1.— *Մի մտածեր: 2.— Ես մտածեր եմ՝ մի խորհիր: 3.— Եթէ քսած ես՝ մի գրեր: 4.— Եթէ գրած ես՝ մի հրատարակեր: 5.— Եթէ հրատարակած ես՝ մի սորագրեր: 6.— Եթէ սորագրած ես՝ ժխտէ:*

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հանրապետութիւն Խորհրդային

Այս խորագրին տակ, *Թան* կը հրատարակէ հետեւեալ յօդուածը, զոր կը ստորագրէ Ի. Մ. Կոպլէ: Յօդուածին կցուած է քարտէս մըն ալ, որուն մէջ նշդուած են Հայաստանի

1.— Խորհրդային հանրապետութեան սահմանները.

2.— 1914ի թուրքիոյ սահմանները.

3.— Ուիլսընեան սահմանները.

4.— 1919ի հայկական հողային պահանջներու սահմանները:

Քարտէսին մէջ ցոյց տրուած են նաեւ Ղարաբաղի «իմպերավար մարգ»ին եւ Նախիջեւանի «հանրապետութեան» սահմանները:

Կը թարգմանենք յօդուածը ամբողջութեամբ.—

Մահաչունչ հեգնանք մըն է Հայաստանի պատմական քարտէսը, որ կը ներկայացնէ զանազան Հայաստաններ – րու յարափոփոխ սահմանները, այսպէս մինչեւ խորհրդային չատ փոքրիկ հանրապետութիւնը, Պէլճիքայի մեծութեամբ, հայ ժողովուրդին բնակութեան համար իսկ անբաւական, բոլորովին աննշան՝ բաղդատմամբ այն անկախ Հայաստանին, զոր նախագահ Ուիլսըն, 1920ին, իր գերիշխան կարծուած մատիտով, գծեց՝ սահմաններուն մէջ առնելով Թրքաստան եւ ռուսական կարգ մը նահանգներ:

Արդարեւ, այսօր, քաղաքական տեսակէտով, գոյութիւն ունի միայն խորհրդային Հայաստան մը, որ փոքր է նոյն իսկ նախկին ռուսական Հայաստանէն, քանի որ բոլշեւիկները Թուրքիոյ վերադարձուցին Կարսի նահանգը, որով անիկա կարենար փոխել յարաբերութիւնը, զոր, քանանիակ մը տարիներ առաջ, Համիտի դիւանագէտներէն մին բրաւ Փոլ Քամպոնի.— «Հայկական հարց գոյութիւն չունի, բայց մենք պիտի ըստեղծենք զայն», եւ բսել մեծ պետութեանց, որոնք չատ հայասէր էին խօսքով.— «Հայկական հարց գոյութիւն չունի Թուրքիոյ մէջ, քանի որ մենք ջարդեցինք բոլոր տեղացի Հայերը»:

Աչխարհագրական տեսակէտով, Հայաստան կը ներկայացնէ «անհաւասար բարձրաւանդակ մը, իրարմէ անկախ սարահարթերու բաժնուած, հրաբխային վիթխարի լեռներով կազմուած» (Ռ. Պլանչար): Այս բարձրաւանդակը, Կովկասի եւ Քիւրտիստանի միջեւ ինկած, Իրանը կը միացնէ փոքր Ասիոյ: Սակայն առնուազ հայկական պետութիւնը սարածուած էր չատ աւելի հեռուները:

Հայ ժողովուրդը բնակութիւն հաստատած է կասպից ծովէն մինչեւ Տաւրոսեան լեռնաչղթան, Տրապիզոնէն մինչեւ Ալէքսանդրէթի ծոցը: Ցետոյ ան ու ցրիւ տարածուած ամբողջ արեւելքի մէջ, եւ արեւելեան եւրոպային մինչեւ Ամերիկա:

Օսմանեան Թուրքիան «հայկական» կը կոչէր Էրզրում, Պիթլիսի, Վանի, Տիարպէքիրի (Տիգրիսի հիւսիսային կողմ), Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի, Սըվասի (արեւելեան կողմ) նահանգներ: Ան հայկական կը համարէր նաեւ Տրապիզոնի նահանգը եւ Առանային 4 սանճաքները: Պարսկական Ատրպատականը եւս, Ուրմիոյ լճին չուրջ, հայկական զարճած էր ժամանակ մը: Դար մը առաջ, Ռուսիա, գրաւելով Արաքսի հիւսիսային եղերքը, տեղ – ծեց երեւանի նահանգապետութիւնը: Ռուսիա հայ հպատակներ ունեցաւ Ղարաբաղի եւ Կարսի մէջ, Արաւահանի հիւսիսային կողմը, Բորչալուի եւ Ախալքալաքի շրջանին մէջ:

Այսօր, հայկական պետութիւնը, Անդրկովկասեան Հանրապետութիւն – ներսն մէջ, ամէնէն փոքրն է: Բնակչութեանտեսակէտով՝ ամէնէն խիտը, ցեղագրական տեսակէտով՝ ամէնէն միատարրը: Անդրկովկասեան այդ հանրապետութիւններուն մէջ միակ պետութիւնն է, որ ներքին վէճեր չունի փոքրամասնութեանց հարցի տեսակէտով,— Հայաստանի բնակչութեան հարիւրին 85ը կը բաղկանայ Հայերէ: Հայաստանի Թաթարական շրջանը, Նախիջեւան, ինքնավար է եւ կապուած՝ Ազրբէջանի: Իսկ լեռնային Ղարաբաղը, 4/5 համեմատութեամբ հայաբնակ, դրուած Ազրբէջանի հովանաւորութեան տակ, թէեւ իր մայրաքաղաքը, Ջանգենդ, Շուշիի աւերակներուն վրայ հիմնուած, հի – մա կը կրէ Ստեփանակերտ անունը, հայ հերոսին՝ Ստեփան Շահումեանի անունով: Վրաստանի մէջ, Ախալքալաքի եւ Լոռիի հիւսիսային շրջանի բնակչութեան հարիւրին 75ը կը բաղկանայ Հայերէ, հարիւրին 20ը՝ Թուրքերէ, հարիւրին 5ը՝ Վրացիներէ: Անդրկովկասեան միւս երկու հանրապետութեանց մայրաքաղաքները, Թիֆլիզն ու Բագուն, մեծ մասամբ հայաբնակ են, այն աստիճան որ, Վրացիներու վերջինտեղափոխութիւնները առաջ, Հայերը մեծամասնութիւն կը կազմէին Թիֆլիզի մէջ, հետեւաբար քաղաքապետութեան ալ տիրացած: Աւոր պատճառն այն էր, որ ցարական կառավարութիւնը, լեզուական եւ կրօնական ազատութեան խոստումով, դէպի ռուսական հողերը կը քաչէր Հայերը:

Արեւելեան Հայաստանի հարաւային սահմանը պիտի կազմէր Արաքսը, եթէ իր ընթացքին մէջ բաւական հեռաւորութեամբ եզերած չըլլար Նախիջեւանի խալմական հանրապետութիւնը: Գետին միջին ընթացքը եւ Ախուրեանը, երկու Արարատներուն եւ Ալագեազի վեհափառ գագաթնե – րուն հովանիին տակ, կ'եզերէն Երեւանի դաչտը: Երեւան մայրաքաղաքն է, բնակչութեամբ այնքան ուռճացած, որ ճամբորդը հազիւ կրնայ ի – րեն ապաստան մը գտնել: Մօտիկն է էջմիածինը, ուր կը նստի կաթողիկոսը: Մոսկուա աչք կը գոցէ այս վանքին գոյութեան, պայմանաւ որ նոր վարդապետներ չձեռնադրուին: Հանրապետութեան հիւսիսային կողմը կը կազմէ աւազան մը չուրջն ունենալով հիւսիսային կողմէն վրացական լեռները, իսկ կեդրոնը՝ Սեւանայ լիճը:

Իր ամբողջութեան մէջ, լեռնաշխարհ մըն է Հայաստան, ուր կլիման կը փոխուի ըստ բարձրութեան: Զանազան դաչտաձեւութիւններ այնքան տաք են եւ այնքան ապառողջ, որ հարկ դարձած է հաստատել հասարակաց – ծային երկիրներու յատուկ բժշկութեան հիմնարկութիւն մը: Երեւանի մէջ յուլիս – օգոստոս ամիսներու ընթացքին ջերմութեան միջին ասոք – ճանն է 25: Դեկտեմբերին — 6,4: Ամառը չոր է, գարնանային անձրեւները զոհացուցիչ չեն ցանքին համար, այնպէս որ բերքին յաջողութիւնը կախում ունի ոռոգման ցանցէն: Պատերազմէն վերջ, Ազգերու Դաչնակցութեան հսկողութեան տակ, ծրագիր մը պատրաստուեցաւ մշակելի դարձնելու համար Արարատեան դաչտը, 50,000 գաղթականներ: Խորհրդային Հայաստանի հայ բնակչութիւնը զգի թէ իր ամբողջութեան մէջ, երկիր հաստատուած է չատ աւելի առաջ քան վերջին ներգաղթի չարժումը:

Հայաստանի հայութիւնը այնքան բնականօրէն գիւղացի է եւ հողագործ, որքան գաղթական հայութիւնը քաղքցի եւ վաճառական: Հայաստանի բնակչութեան մեծամասնութիւնը գիւղաբնակ է, բացի Երեւանէն որ 104,000 բնակիչ ունի եւ Լէնինական (նախկին Ալէքսանդրապոլ) որ 75,000 բնակիչ ունի, Հայաստանի մնացեալ բոլոր քաղաքներն իսկ կը համարուին մեծ գիւղեր: Այս պատճառով հողային հարցը կը ներկայացնի մեծ կարեւորութիւն մը: Կառավարութիւնը զգուշացած է կիրարկելէ հողային հարցին մէջ, ամբողջական համայնավարութիւնը:

Տեսականին մէջ, պետութիւնն է միակ սեփականատէրը: Իրականին մէջ հողերուն հարիւրին 57ը կը մշակուին անհատական գիւղատնտեսութեամբ, այսինքն մենատնտես հողագործը իր հաշուոյն կ'օգտագործէ հողը: Մնացեալ բաժինին մեծ մասը կը մշակուի հաւաքական գիւղատնտեսութեան կազմակերպութեան կողմէ (կոլխոզ), հողային արդիւնաբերութեան համագործակցութեան ձեւ մը: Իրապէս համայնական գիւղատնտեսութեան միակ կազմակերպութիւնը կարելի է համարել խոշոր ընկերութիւնները, թիւով չատ քիչ, որոնք պետական ագարակներ են, ուր հողագործը վարձու բանուոր մըն է կառավարութեան հաշուոյն: Այս ագարակները ընդհանրապէս հաստատուած են նախկին աղքատականներու հողերուն վրայ, այդինքն ու մրգաստաններու արդիւնաբերութեան մեծամասնութիւնը ճարտարագործական հանգամանք ունին:

Խորհրդային տնտեսական քաղաքականութիւնը հիմնուած է ճարտարագործման եւ մասնագիտական գիտատնտեսութեան վրայ, մինչեւ միամշակութիւն: Այսպէս Հայաստան սահմանուած է դառնալ Խորհ. Միութեան բամպակամշակ պետութիւններէն մին,— այս տարի Երեւանի չրջանին մէջ պիտի ցանուին 20,000 հեկտար բամպակ: Միւս կողմէ 11,400 հեկտարի վրայ այգեգործութիւնը եւ 5,100 հեկտարի վրայ պտղամշակութիւնը կուգան չարունակելու հայ հողագործութեան ասպետութիւնը: Այս կարգի արդիւնաբերութիւններէն նշանաւոր են Երեւանի «քոնիաք»ները հինէն ի վեր: Քաղուած պտուղները կը ղրկուին պատրաստելու գործարաններ, որոնք կը մշակեն եւ տուփի մէջ կը լեցնեն: Ներկայիս այդ գործարանները կ'արտադրեն մէկ միլիոն տուփ, մանաւանդ բարակ դեղձի եւ ծիրանի տուփ, պէտք տուղներ որ զարդը կը կազմեն Մերձաւոր Արեւելքի պարտէզներուն:

Ալագեազի կողերուն վրայ, սովխոզները արուեստական մարգագործութեամբ ու տառապանքով պատրաստած, բաւական չայող սպասումով:

34. Աղտ Ջաւազ Թաւրիզի, ունի գործարան, ուր կը պատրաստեն, բաղնիքի վերարկուներ եւ ցամքոց – ներ, երեսի սրբիչներ, սեղանի սրբի – ոցներ եւն.: Այս գործուածքները բաւական չայող են, սպասումն ալ ապահով է:

35. Այս տաղաւարին մէջ ցուցադրուած են Բիւզիկէի, Մարաղայի եւ Իւսկիւի չոր միրգերու ընտիր տեսակներ — տանձ, ծիրան, չամիչ, ինչպէս նաեւ Ահարի ընդեղէնները — ոսպ, լուբիա, ոլոռ, խէժ, հացահատիկներէն՝ ցորեն, գարի, բանջարեղէններու սերմեր եւն.: Ցուցահանդէսին մէջ Ատրպատականի գիւղատնտեսութեան վերաբերեալ նիւթերու ցուցադրումը չատ անհրաժեչտ էր, բայց այս մասը թերի է: Եթէ չատկապէս կազմակերպուի ցուցահանդէս մը Ատրպատականի գիւղատնտեսականարտադրութեանց համար, չատ հետաքրքրական պիտի ըլլայ, վասնզի Ատրպատականը առաւելապէս գիւղատնտեսական նահանգ մըն է իր բազմատեսակ լաւագոյն բերքերով, ցորեն, իւղ, պանիր, մեղր, բուրդ, մորեն, իւղ, պանիր, մեղր, բուրդ, մորեն, ոչխար, փայտեղէն, միրգեղընդեղէններ եւն.: Ցուցահանդէսին կազմակերպիչ Ցանձնախումբին ուշադրութեան կը յանձնենք այս պարագան, որ դէթ յատուկիկայ տարեձեռնարկ Ատրպատականի զոյգ նահանգներու գիւղատնտեսական ցուցահանդէսի կազմակերպման դժուարին, բայց վերին աստիճանի արժէքաւոր աչխատանքին:

36. Գործարան Սաւալան, ցուցադրած է մեռաքսեայ, բրգեայ եւ բանակեայ գործուածքներ, տակուն ընթացիկ, սպասումը չայող է:

37. Գործարան Ղանդաքի, կ'արտադրէ կտաւի եւ քաթանի ընտիր եւ տուն տեսակներ:

38. Գործարան Փարթովի, ցուցադրած է գրիչներ, խոզանակներ, ծղուն թուղթի տախտակներ, կոպեր, ժապաւէններ եւն., որոնք բոլորն ալ իրր տեղական արտադրութիւն բաւական չայող են եւ լաւ ընդունելութեան կը չարունակեն պատրաստուիլ:

39. Կազմարար Աղբլ Աբա, բերած է իր կազմած գիրքերն ու տետրակները, միջակ չայող են:

ՀԱՅԿ ԱՃԷՄԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

25. Ընկերութիւն Իթթիֆագ, հին եւ ապահով առեւտրական ընկերութիւն մըն է սա, որուն կ'անդամակցին Կարապետ եւ Միհակ Վարդանեաններ եւ Պարսիկներ: Այս տաղաւարին մէջ ցուցադրուած են ընկերութեան պատրաստել տուած կչիռքները, որոնք կարծես թէ եւրոպայէն բերուած բլայնին, այնքան որ չայող ու գեղեցիկ չինուած են: Ընկերութեան գործակատարը կը պատրաստէ նաեւ կերակուրի եւ թէյի դղալներ:

26. Հաջի Ալի Իսմայէլ, ցուցադրած է ձեռքովպատրաստուած փականքներ, կողպէքներ, մուրճեր, զսպանակներ, ջրհան մեքենայ եւն., որոնք բոլորն ալ ապացոյց են պարսիկ արհեստաւորի ընդունակութեան եւ համբերատար աչխատանքին:

27. Արճանագործ Հայրապետ եւ որդիք Գրիգորեան: Թաւրիզի շրջակայքի Գրիգորեան գործարանը կը պատրաստէ դինիի եւ գործածութեան մեծ ու փոքր չիշեր, լամբարներ, լապտերներ եւ այլն, թանաքամաններ եւն.: Գործը իր նախնական վիճակին մէջ ըլլալով, դեռ հասած չէ նրբութեան աստիճանի, բայց իրր տեղական արտադրութիւն չայող են եւ ապագայ կը խոստանան:

30. Օճառի գործարան Մինօ, մեքենական միջոցներով կը պատրաստէ ընտիր օճառներ, որոնց սպասումը բաւարար է:

31. Մամիկոն Բէջանեան, ոսկոր – ներէն եւ աստիճներէն կը պատրաստէ չատ նուրբ եւ զեղարուեստական գարդեր, մանր ու սիրուն ծաղիկներ, մենագրութիւններ, դէմքեր, թռչուններ եւ կենդանիներ, որոնք բոլորն ալ լամբակի գարդեր են: Բէջանեանիշախատանքը իսկապէս որ հիացման արժանի է:

32. Եղբարք Տիգրան եւ Ռուբէն Մըռնացականեան, թիթեղագործի աչխատանքներով կը զբաղին: Ցուցադրուած են մանուկներու խաղալիքներ — չայող ու գեղեցիկ են, գոյնզգոյն ներկուած: Սպասումը բաւական չայող է: Այս տաղաւարին մէջ Գրիգոր Սարուխանեանը ցուցադրած է բամպակեայ եւ բրդեայ գործուածքներ: Աւագ Բաղչայեան եւ Նշան Մելիքեանն ալ կը զբաղին նման գործուածքներու աչխատանքով: Այս երեքն ալ ունին իրենց աչխատանոցները: Արտադրուած կտորներու սպասումը բաւական չայող է:

33. Սատափազործ եւ կահագործ Լեւոն Կուրազսըզեան: Սատափազործութիւնը արեւելեան հին եւ սիրուած արուեստներէն մէկն է, որուն մէջ գերազանցապէս չայողած է վարպետ Լեւոնը: Ընկոյզի փայտէն կը պատրաստէ աթոռակներ, սեղաններ, նարդիներ, տուփեր եւ ապա անոնց երեսն ու կողերը կը զարդարէ սատափնեղով, որոնք այնքան գեղեցիկ, համաչափ եւ ներդաչնակ կերպով իրար ագուցուած են, որ ի չարս եկած ծաղիկներ, զարդանկարներ, քանդականման ձեւեր եւն. աքանչելի տեսք կը ստանան: Թագաւորը ժամանակին վարպետ Լեւոնի գործերէն նուէր ըստացած էր եւ այժմ երբ տեսած է ցուցահանդէսի մէջ, իր քաջալերանքը յայտնած է:

Այս տաղաւարին մէջ համեստ արհեստաւոր մը՝ Մուրատ Գէորգեան ցուցադրած է լամբերու պատրոյգներ, դինուորներու պայուսակներ եւ ոտքի փաթաթաններ, կտաւ եւ զանազան գործուածքներ, բոլորն ալ իր խաստանքով: Այս երեքն ալ ունին իրենց աչխատանոցները: Արտադրուած կտորներու սպասումը բաւական չայող է:

34. Աղտ Ջաւազ Թաւրիզի, ունի գործարան, ուր կը պատրաստեն, բաղնիքի վերարկուներ եւ ցամքոց – ներ, երեսի սրբիչներ, սեղանի սրբի – ոցներ եւն.: Այս գործուածքները բաւական չայող են, սպասումն ալ ապահով է:

35. Այս տաղաւարին մէջ ցուցադրուած են Բիւզիկէի, Մարաղայի եւ Իւսկիւի չոր միրգերու ընտիր տեսակներ — տանձ, ծիրան, չամիչ, ինչպէս նաեւ Ահարի ընդեղէնները — ոսպ, լուբիա, ոլոռ, խէժ, հացահատիկներէն՝ ցորեն, գարի, բանջարեղէններու սերմեր եւն.: Ցուցահանդէսին մէջ Ատրպատականի գիւղատնտեսութեան վերաբերեալ նիւթերու ցուցադրումը չատ անհրաժեչտ էր, բայց այս մասը թերի է: Եթէ չատկապէս կազմակերպուի ցուցահանդէս մը Ատրպատականի գիւղատնտեսականարտադրութեանց համար, չատ հետաքրքրական պիտի ըլլայ, վասնզի Ատրպատականը առաւելապէս գիւղատնտեսական նահանգ մըն է իր բազմատեսակ լաւագոյն բերքերով, ցո –

ՎԱԺԱՄ ԴԱՊԱՐԻՆ ՄԻՓԻԹ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՇՏԱՅԻՆ ՀԱՆՔԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

պատճառներով անակնկալներ չե՞ն կրնար պատահիլ, վարչապետը յայտա – րարեց,— «Ոչ մէկ անակնկալ, ոչ մէկ վտանգ չպատրաստ նոր իշխանութեան, հակօրինական տարրերէ կամ ուրիշ կողմէ : Ժողովուրդին լայն հաւանութիւնը չուտով իր արտայայտութիւնը պիտի գտնէ քաղաքական հզօր ուժի մը մէջ : Մեր նոր խորհրդարանը երբ վերակազմուի, չպիտի նմանի որ եւ է օտար պետութեան, այլ պիտի համապատասխանէ երկրին մասնաւոր պայմաններ – րուն : Անոր մաս պիտի կազմեն արհեստակցական եւ քաղաքական կազմա – կերպութեաց ներկայացուցիչները» :

Վարչապետը խօսեցաւ նաեւ Մ. Միութեան հետ յարաբերութեանց վերա – հաստատման մասին : «Այսուհետեւ մենք բարեկամական յարաբերութիւններ պիտի ունենանք մեծ պետութեան մը հետ, որ, հակառակ իր ներքին կարգ ու սարքին, միշտ կարեւոր դեր մը կը կատարէ եւրոպական քաղաքականու – թեան մէջ : Անշուշտ առեւտրական շահեր ալ պիտի ունենանք յարաբերու – թեանց վերահաստատման շնորհիւ» :

Վերջացնելով, Պ. Կէորկիէվ անգամ մը եւս կրկնեց թէ հաստատապէս ո – րոշած են կարելին փորձել, սերտ մերձեցում հաստատելու համար երկու եղ – բայր ժողովուրդներուն՝ Սերպերու եւ Պուլկարներու միջեւ :

Մ. Նահանգներու կ'առեղծեն իրենց բանակը

Մ. Նահանգներու պատերազմական նախարարութիւնը ծրագիր մը կազ – մած է, բանակին թիւը 118,000էն 165,000ի բարձրացնելու համար : Այդ պա – րագային սպաներու թիւն ալ 12,000էն պիտի բարձրանայ 14,000ի : Այս առթիւ պատրաստուած տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ՝ վերջին քննութիւնները կ'ապացու – ցանեն որ բանակը բաւական չէ, երաշխաւորելու համար Մ. Նահանգներուն եւ իրենց անդրծովեան տացուածքներու ապահովութիւնը :

... Իսկ երկիրը հրաշեղեն կը տառապի

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Մ. Նահանգներու 48 նահանգ – ներէն 24ը, այսինքն հոդային տարածութեան հարիւրին 60ը կը տառապին ե – րաշտէն որ կը սաստկանայ օրէ օր : Այս տարածութիւնը կը ներկայացնէ 27 մի – լիոն բնակիչ :

Կառավարութիւնը ամէն օր 200,000 արջառ մորթել կուտայ, կարօտներուն օգնելու համար : Հաշիւ եղած է որ այս պայմաններուն մէջ պիտի մորթուի 7—10 միլիոն արջառ, այսինքն ամբողջին հարիւրին 25ը :

Նէպրասքայի նահանգին մէջ, եգիպտացորենի եւ ուրիշ արմտիքներու հունձքերը ամբողջովին կորսուած են : Այս նահանգը 3,130,000 արջառ ունէր ապրիլ 1ին, իսկ մինչեւ ձմրան վերջը մէկ միլիոն ալ չպիտի մնայ :

Խորհրդային օդանաւեր Փարիզի մէջ

Երեքշաբթի առաւ Պուռժէի կայանը հասան երեք խորհրդային օդանա – ւեր, եւ զիմաւորուեցան պատուիրակութեան մը կողմէ որուն գլուխը կը գտ – նուէր օդանաւային նախարարը : Օդակայանը զարդարուած էր երկու երկիր – ներու դրօշներով :

Ռուսական օդանաւերը բոլորն ալ տեղական արտադրութիւն են, իւրա – քանչիւրը 3200 ձիու ուժով : Ինչպէս գրած էինք, երկուշաբթի առիւսւեցան վար իջնել Վիեննայի մէջ, որովհետեւ Լէհաստանէն անցած առեն, մշուշի եւ փոթորիկի բռնուած ըլլալով, պէտք ունէին նորոգելու իրենց վառելանիւթը : Օդանաւերը Պուռժէի մէջ վար իջած առեն, զարդարուեցան ծաղիկներով եւ պաշտօնական դինեձոն մը արուեցաւ :

Ուրիշ երեք օդանաւեր ալ Հռոմ գացին, փոխադարձ այցելութեան հա – մար :

Վեց այր եւ երեխ կին մահապարտ

Լէնինգրատի չրջանային դատարանը մահուան դատապարտեց վեց այրեր եւ երեք կիներ, ամբաստանուած ըլլալով թէ փճացուցած են «Ժողովուրդին ուտեստը» : Ուրիշ տասը ամբաստանեալներ ալ տասնական տարի բանտար – կութեան դատապարտուեցան, իրենց վարած ճաշարաններէն միս գողցած եւ ծախած ըլլալով :

ՀՅԴ

Պաներէս-Քագանի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Քաշան սովորական ճա – ւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ :

Շապիլի «Արդութեան» խումբի ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Պօղոսեանի բնակարանին մէջ :

Վիշապ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը, Ուրբաթ ե – րեկոյ ժամը 9ին, Պէքօնի հաւաքավայրը :

Սէն Լուիի (Մարսէյլ) Ակնունի ենթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ : Կարեւոր օրա – կարգ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՊՕՄՕՆԻ ՁԱՒԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
եւ հովանաւորութեամբ՝ ՄԱՐՍԷՅԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ
Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
ԹՐՈՒԻԱ ԼԻԻԻ, ԻԴՆՈՅԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ ԱԴԱՐԱԿԻՆ ՄԷՋ
Trois Lucs, Travers du Roi de Pique, Villa «La Nisou»
Բացման խօսք ընկեր Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԷ
կը խօսի՝ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ
կը մասնակցի Ջ. Ռ. Միութեան «վահագնեան» նուագախումբը
Դեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Վ. Տ. Վարդանեան (*արտա – սանութիւն*), Կ. Գասէճեան (*երգ*) :
Մուտքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 *ֆրանք* :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «ՄԱՒՐՈՍ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
Այս կիրակի Մէսօնի պաղ. ադբիւրին մօտ
Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ՎԻՒՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած ՅՐ. Կ. ՀԱՋԻ ՎԻՒՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ
Այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Թաժակ» ակումբին մէջ
Լիոնէն հրաւիրուած է Պ. ՓՐՒՓՓԷՒԱՆ իր ճագով :
երգ, արտասանութիւն եւայլն : Մուտքը ազատ է :

ՅԵՏՁԳՕՄԻՆ Է

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ նկարմիր խայի մասնաճիւղի զաշտահանդէսը որ տե – ղի պիտի ունենար Օգոստոս 22ին, յետաձգուած է Օգոստոս 26ին :

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսագիրք բժշկութեան եւ առողջապահութեան
Տնօրէն – խմբագիրը Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՁՎԱԶԵԱՆ)
Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ* Հոկտեմբեր 1ին : *եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար :*
Տարին 3 *անգամ* 24 *էջ, մնացեալ թիւերը* 16 *էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝* 216 *էջնոց հատոր մը :*

≡"ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ„ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է≡

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն :
Տարեկան 12 *թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ* 20 *ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ* 25 *ֆր. :*
Բաժնեդին, յօդուած եւ թղթակցութիւն դրկել Տօքթ. Շ. ԱՁՎԱԶԵԱՆԻ, **17, Rue Damesme, 17 Paris.**

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարան – ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները :
Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Անուշահամառ Ցավհանէսեան փո – խադրած է իր խանութը, Marque déposée "MELKON", 4 RUE DES **PAVILLONS, PARIS (20) : Tél. Ménilmontant 50 — 47 :**

Գործ կը փնտռէ

Լուրջ եւ պատուաւոր հայ կին մը անձնական աշխատանքներու համար, օրավարձքով կամ ամսավճարով : Դի – մել՝ *Der Agopian Samson, 6, Ave. Porte d'Italie. Paris* 13:

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարսիր պիտակով : Անզգամ մը ձգակելէ չի – տայ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ :
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՓՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**
48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10
կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու
EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95,
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)
ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. —
M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵԻ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շավիլի ամե – նէն օդասուն թաղամասի մէջ, Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée* : երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով եւ *balcon*-ով *Covc*-ով : կագ, և եթրարականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տա – րին, *chauffage Central*, վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ :
Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր :
Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ սեփականատիրոջ, Պ. Լէպլէ – եանի՝ տեղւոյն վրայ կամ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris* 19:

ԾԱԽՈՒԷ

ԾԱԽՈՒ Է Քոլոնպի մէջ, սուիպողական մեկման պատճառաւ վա – *տաշէն տուն մը, երկու մեծ սենեակ, երկու փոքր, մէկ խոհանոց, ջու – պարա, W. C., պարտէզ եւ խանութ մը : կագ, ջուր եւ ելեկտրակա – նութիւն : Գինը՝ 38,000 ֆրանք : Վճարման դիւրութիւններ : Դիմել՝ Տի – ՏԱՄԱՏԵԱՆԻ,* 109, Rue Edouard Vaillant, (*4 Chemins*) Colombes, Seine: *Անկէ Porte Champerret էն հանրակառքի թիւ 63 :*

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒԱՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը տտանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ :
Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաքանքի եւ մարշան փո – խելի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ :
Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20 :
143, Rue Saint Martin, PARIS
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ)

ՅՕՒՇԱՏԻՏՐ

Պաներէօ-Քաշանի «Յառաջդիմա – սիրաց Միութիւնը տարեկան ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու անդամուհիները այս Շաբաթ ե – րեկոյ ժամը 9ին դպրոցի սրաճին մէջ (*43, Բիւ Մաւսաւ Քիւրի*) : Օրակարգ՝ նիւթական եւ բարոյական հաշուե – տուութիւն, հրաժարում եւ նոր վար – չութեան ընտրութիւն :
Փարիզի Տարօն- Տուրուբերանի Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 119 Ավընիւ տ'Իթալի, Մէթ – րօ Մէգոն Պլանշի քովի սրճարանը : Օրակարգ.— Դաշտահանդէսի հաշ – ուետուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր :
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Շրջ. Վարչութիւնը կը յանդուգնէ թէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կեդ – րոնը 17, Rue Bleue բաց է այսու – հետեւ Գշ., Դշ., Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամը 4-6, իսկ Բշ. եւ Ուր. օրերը ժամը 7-8:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻԿ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՓԻԼՐՓԻՒ, Գ. Ձ. — 35 :
ՔԼԻՇԻ, Գալփ. — 35 :
ՏԷՍԻՆ, Գործ. — 330 :
ԹՈՒԼՈՆ, Ա.Ա. — 100 :
ԼԱ ՇԱՍ ՌՕՄԱՆ, Ա. Ե. — 35 :
ԻՍԻ, Թօփ. — 105 :
ՓՈՒԱՅԻԷ, Շ. Մ. — 35 :
ՌՕԱՆ, Մ. Թ. — 70 :
ԹՈՒԼՈՒԶ, Խազ. — 35 :
ՍԵԹԻՖ, Վ. Թ. — 140 :
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ. — 810 :
ՄՕՆՄՕՐԱՆՍԻ, Թօս. — 35 :
Ա.Ս. — 55.40
ԼԸ ՔՐԷՕԶՕ, Թ. Տ. — 70 :
ՍԷՒՐԱ ՓՕՐԹԱԼԻԶԱ Ֆէր. — 300 :
ՔՐԷՕԶՕ, Ց. Ա. — 35 :
ԹԷՀՐԱՆ, Ս. Գ. — 100 :
ՇԱՎԱՆՕԶ, Ա. Մ. — 70 :
ԹՈՒԼՈՆ, Կէկ. — 70 :

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ Թարգմ. Ժ.

— Նամակը բերի՞ք, հարցուց :

— Ինակնաբար, Լէյտի Զիլ, պա – տասխանեց Ձէնիսըն, յուշատետրիս մէջ է ան միշտ...

— Քանի մը վայրկեանէն կուտաք ու ես Ձեզի կը յանձնեմ խոստացուած դումարը· բայց նախ քանի մը հար – ցումներ ունիմ :

Լէյտին աւելի մօտիկ եկաւ ու չա – րունակեց·

— Կրնա՞ք ինձի ըսել թէ ոսոխ – կանութիւնը կամ այն գաղտնի ոսոխ – կանը որուն անունը տուիք երէկ կէս օրին, որ եւ է բան գտա՞ծ են Ալֆրէտ Ձէքինի մասին...

— Ձեմ կարծեր, պատասխանեց Ձէ – նիսըն անմիջապէս :

— Այդ մասին տեղեկութիւն չու – նի՞ք...

— Ոչ մէկ...

— Ուրիշ հարցում մը, իրմէ կամ իրեն վերաբերեալ որ եւ է լուր ստա – ցա՞ծ են նիւ Եորքէն...

— Ձեմ դիտեր...

— Թերթերուն մէջ կարդացի թէ իր պայուսակին մէջ քանի մը հազար տոլարնոց եւ Լոնտոն վճարելի չէք մը գտնուեր է, ոսոխականութիւնը այդ մասին քննութիւն կատարա՞ծ է...

Ձէնիսըն ժպտեցաւ ու ցած ձայնով մը պատասխանեց·

— Ձեմ դիտեր, բայց ես քննութիւն կատարեցի·

— Դո՞ւք...

— Այո, պարզապէս հետաքրքրու – թեան համար· ղրամատան մասնա – ճիւղը որ եւ է տեղեկութիւն չունի այդ մասին :

Լէյտի Զիլ վարանեցաւ քանի մը րոպէ, յետոյ աւելի եւս մօտեցաւ եւ հարցուց·

— Ոսոխականութիւնը դիտէ՞ թէ ուր էր ան երկուշաբթի դիշեր ժամը 10.30 էն 11.30...

— Ձեմ դիտեր· կարծեմ բան մըն ալ երեւան հանած չէն, բան մըն ալ չեն դիտեր, երանի թէ ես դիտնայի թէ ուր էր ան այդ ժամուն...

— Դո՞ւք, դուք այլեւս բան մը դիտնալու պէտք չունիք, ալ չպիտի հետաքրքրուիք... Նամակը տուէք տեսնեմ...

Ձէնիսըն անոր յանձնեց թուղթը· սիկիրը լաւ մը քննեց զայն, պայու – սակին մէջ դրաւ եւ ժպտուն երկարեց թղթադրամով լեցու պարտան մը :

— Ասիկա առաջին մասնաձիճն է դոր խոստացայ, ըսաւ· ձեր Հռոմի հասցէն ղրկեցէք եւ կ'ստանաք երկ – րորդը... եւ հիմա լուութիւն, լմնցաւ, դացէք, ես տակաւին կը մնամ...

Ձէնիսըն հանգստաւ թէ ճամբու կը դրուէր, սոխպուած էր երթալ· Տի – կինը անոր հրաժեշտին ալ պէտք չու – նէր : Դուրսին առջեւը հասնելուն, նոյն դարձաւ, Լէյտի Զիլ թէյին բաժակը կը լեցնէր· Ջնայեցաւ անդամ :

— Այդքան ալ ոտղով ոտքայ չեմ չի – տակը, մտածեց Ձէնիսըն· իրեն բա – րուութիւն ալ ըրի... ախ այս հա – րուստները... ինչ որ է, հիմա դրամ կայ, չիտակ Իտալիա...

Պաղդոկ վերադարձաւ ու ննջարա – նին առանձնութեան մէջ համրեց թղ – թադրամները : Պայուսակը կապեց, հաշիւը վճարեց ու մեկնեցաւ :

Փոխանակ ուղղակի Լոնտոն վերա – դառնալու, իր ծննդավայրը դնաց քա – նի մը օրուան համար :

Ամէնուն պատմեց թէ յաջող գործ մը ըրած էր, մանրամասնութիւններ չհարցուցին իրեն :

Յետոյ ճամբայ ինկաւ դէպի Լոն – տոն· չոգեկառքին հինգ վայրկեան կար, երբ աչքերը չորս բացած նայե – ցաւ առտուան թերթերուն մեծատառ խորագիրներուն.—

Քարթրայթ կարտրնսի ոճիրը
Դղրդագին նորութիւններ

»»» ‹‹‹

ԳԼՈՒԽ ՁՐԻ
ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ ԴՐԿՈՒԱԾ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Յատկանշական երեւոյթ մըն էր որ Ձէնիսըն լրագիրը կարդալէ առաջ նա – յեցաւ իր ուղեկիցներուն· երկու հոգի էին անոնք՝ լաւ հագուած եւ չատ լուրջ արտայայտութեամբ : Արտաքի – նէն դատելով խորհեցաւ թէ անոնք օրէնքի մարդիկներ էին՝ փաստա – բաններ հաւանաբար : Այդ մասին հաստատապէս համոզուեցաւ, երբ տեսաւ անոնց կաշիէ պայուսակները դոր իրաւագէտները թղթածրարի տեղ կը գործածեն ընդհանրապէս :

Տարակոյս չկար թէ այդ երկու անձանօթները օրէնքի ներկայացու – ցիչներ էին : Ձէնիսըն աւելի հետա – քրքրութեամբ նայեցաւ անոնց, բայց անոնք կարեւորութիւն անդամ չտուին իրեն, որովհետեւ խորասուզուած թերթ կը կարդային :

Երիտասարդը լրագիրը ձեռքը ա – ռաւ եւ մեծատառ խորագիրներուն տակ կարդաց հետեւեալ լուրը.—

Սկոտլընտ Եարտի մասնաւոր խնդ – րանքով մեր թերթին ամէնէն կարե – ւոր սիւնակը կը յատկացնենք հետե – ւեալ զեկոյցին զոր ոսոխականական իշ – խանութիւնը ուղարկած է մեզի.—

Ոսոխկանութիւնս « Հիւսիսային Ամերիկայի արեւմտեան հողերու բար – գաւանման ընկերութենէն » հեռագիր մը ստացաւ անցեալ երկուշաբթի օր որով կը խնդրուի ընկերութեան ներ – խազահին տեղեկացնել Ալֆրէտ Ձէ – քինի մահուան մանրամասնութիւննե – րը : Ինչպէս յայտնի է, յիշեալը յա – կարծեմահ եղաւ հոկտեմբեր 25ի կէս գիշերին՝ Քարթրայթ կարտրնսի մէջ եւ կը թուի թէ թունաւորուած էր : Այս տեղեկութիւնը հեռագրով հաղոր – դուեցաւ նիւ Եորք եւ ի պատասխան ստացանք հետեւեալը.—

« Հիւսիսային Ամերիկայի արեւ – մտեան հողերու բարգաւանման ըն – կերութեան նախագահը Լոնտոնի ո – տիկանութեան — Ալֆրէտ Ձէքինի մահուան պարագաներուն մասին ծա – տուած տեղեկութիւնը ստացանք : Ձէ – քին մեր կողմէ Լոնտոն ղրկուեցաւ գաղտնի եւ չափազանց կարեւոր պաշ – տօնով մը, կը հաւատանք որ պաշ – տօնավ է որպէսզի չկարենար յայտ – նել իրեն վստահուած գործը : Ամէ – նէն կենսական հարցերը գրպ պիտի լուծել, մեր կարծիքով, հետեւեալ – ներն են— ո՞ւր էր եւ որո՞ւ հետ էր իր մեռած գիշերը՝ ժամը 10էն մինչեւ 11.45 :

Այս մասին ոսոխկանութենէն գրեթէ տեղեկութիւն տուողին 5000 ո – կի պարգեւ կը խոստանանք, կը խնդ – րենք որ մեր այս առաջարկը հրատա – րակել տամ Լոնտոնի եւ գաւառներու թերթերուն մէջ : Մեր ներկայացու – ցիչը այսօրուան նաւով Անգլիա կ'ուղեւորի մեկնի, անձնապէս հետազօտութիւն – ներ կատարելու համար :

(Շար.)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) Tel: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԼԻՔՆԵՐ ՀԱՄԱՐ Métro: IOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԱՓԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
10
ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI
10 Aout
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2569

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԱՅՏՆԻ ԵՒ ԳԱՂՏՆԻ ԴԱՒԵՐ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

«Հայրենիք»ի Թղթակիցը կը գրէ Շիքակոյէն (28 յուլիս).—

կը պարզուի որ, Եաղտիս երկու պատուաւոր անձնաւորութիւններ, որոնցմէ լաւ համբաւ ու դիրք ունին առեւտրական հրապարակի վրայ, որոնցմէ այս պայմարի ընթացքին կողմ չեն քուռած, որոնցմէ պոյկոթի չեն ենթարկած մեզ, աւելի լայնամիտ, իրատես ու անաչառ են, որոնցմէ չեն բաժներ դիակի մը շուրջ տեղի ունեցող գոհակութիւնները եւ չարաշահութիւնները, որոնցմէ եռագոյն դրօշի դէմ եղած անպատուութիւնը եւ անարգանքը ևո՛ւնքան եւ աւելի՛ մեղադրելի կը գտնեն, որքան տեղի ունեցած խորհրդաւոր սպանութիւնը, որոնցմէ չեն կարծեր թէ մեզ մեղադրելու հիմք ու փաստ կայ եւ, ներկայ պայմարի բնոյթը կը գտնեն բանդիչ ու վնասակար՝ *մեքենագրուած, մաքուր անգլիերէնով գրուած, անստորագիր բայ քարտեր* ստացած են, որոնցմով կը յանձնա – րարուի իրենց, *սպառնալից ոճով նամակներով, պահանջել Նիւ Եորքի դատական կազմէն, մեր ինը ընկերներու հանդէպ նպաստաւոր դատավճիռ*:

Այդ յանձնարարութիւնը չկատարելու պարագային յիշեալ երկու առեւտրականներու փիզիքականը վտանգուած կը յայտարարուի:

Պարզ է որ, նման բայլով մը, անոնք թէ՛ երդուեալներն ու դատաւորը եւ թէ յիշեալ երկու առեւտրականները կ'ուզէին լաբել Դաշնակցութեան դէմ:

Յիշեալ անձերը, ըմբռնելով կատարուած լարախաղացութիւնները եւ ծանօթանալով կատարուող դաւերու ներքին փուլերուն, դիմած են ոստիկանութեան, երեւան հանելու համար անստորագիր սպառնագրերու հեղինակները, իսկ անհրաժեշտ ծախսերու համար, մեր ընկերներէն մէկը, իմքնաբերաբար 100 տոլար տրամադրել յօժարած է:

×

Իսկ «Յուսաբեր» իր կարգին կը մատնանշէ հետեւեալ քանի մը պարագաները, որոնք երեւան եկան դատավարութեան ըն – թացքին (30 *յուլիս*).

«Հայրենիք» թերթը իր 4րդ էջին վրայ անգլիական բաժին ունի: Օր մը խմբագրութիւնը հայրենասիրական բանաստեղծութիւն մը կը ստանայ, անգլիերէն լեզուով գրուած: Քերթուածին ոգին եւ որակը գնահատելով՝ խմբագրութիւնը տեղ կուտայ անոր: Եւ ահա օր մը դատախազը Նիւ Եորէն Պոսթընէ կուգայ՝ խմբագրութենէն հաշիւ պահանջելու այս բանաստեղծութեան համար: Կը պարզուի, որ Քերթուածին տողերու սկզբնագրերը հետեւեալ նախադասութիւնը կուտան,— «*Դաշնակները սպանիչներ են*»: Խմբագրութիւնը անդրադարձած չէր «Միացեալ»ի այս տողին դաւին, որ ետքէն, Նիւ Եորքի դատավարութեան ատեն, իբր *փաստ* պիտի ծառայէր ամբաստանեալներուն դէմ:

×

Դատավարութեան ընթացքին պաշտպան փաստաբանին համար անակնկալաբար կը պարզուի, որ երդուեալները երկու անստորագիր նամակ առած են դուրսէն: Այս նամակները դատաւորի հրահանգով, հակառակ պաշտպան – փաստաբանի պահանջին, չեն կարդացուիր դատարանին մէջ:

Հարեւանցի ակնարկէ մը կը հասկցուի սակայն, որ զոյգ նամակները մահուան սպառնալիքներ են, Դաշնակցութեան անուն – ներկ ուղղուած երդուեալներուն:

Դատաւորները համոզելու համար, որ ահաբեկչական կազմակերպութիւն մըն է Դաշնակցութիւնը, «Միացեալ»ը երդուեալներուն ներկած է այդ անստորագիր նամակները...

×

Մեր թերթի մէջ հրապարակեցինք համայնավար «Հակադաշնակ կոմիտէ»ի մէկ գաղտնի շրջաբերականը: Զեկոյցի մասնաւորութիւնը Նիւ Եորքի մէջ, որ արտակարգ ջերմեռանդութեամբ տէր կանգնած է Դուրեանի դիակին, գաղտնաբար կը հրահանգէր իր ստորադաս մարմիններուն՝ գործի լծել կազմակերպական ամբողջ մեքենան՝ բանութեամբ դատարանէն մահապատիժ կորզելու համար: «Հեղեղեցէք դատարանը բողոքի բանաձեւերով եւ ենթարկեցէք դատաւորներու վրայ՝ ամբաստանեալները դատապարտել տալու համար»,— կը հրահանգէր Կոմիտէն:

Ու պէտք է ենթադրել, որ ոչ միայն կը հրահանգէր, այլ եւ այդ ուղղութեամբ լայնօրէն կը գործէր:

×

Նոյնն էր պատկերը նաեւ դատարանէն ներս: Դատաւորին եւ երդուեալներուն վրայ ազդելու համար՝ «Միացեալ»ը դիմած էր բանի մը «ինճնատիպ» միջոցներու: Նախ Պոսթընէն Նիւ Եորք բերել տուած էր բանի մը *լակոն կիներ*, որոնք ամէն անգամ երբ Դուրեանի անունը կը տրուէր՝ *հիսթէրիք* ցոյցերով արցունք կը թափէին: Միաժամանակ «Միացեալ»ը յատուկ տոմսերով դատարանէն ներս տարած էր իր մանկաւարիկներէն հատուածիր բազմութիւն, որ նիչերով ու բացագանչութիւններով դատարանի մթնոլորտը կը ստեղծէր դատարանին մէջ ընդդէմ դատապարտեալներու:

×

Նիւ Եորք բաղաքի դատական իշխանութիւնները իրենց վրայ առած էին Դուրեանի *բոլոր* ծախսերը: «Դուրբքընճ»ը, որ կազմեցաւ գաղտնաբար «սուրբ»ին դատը վարելու համար, իշխանութենց այս որոշումով ազատուեցաւ դատական բոլոր ծախսերէն: Հակառակ այս իրողութեան, «Դուրբքընճ»ը լայնօրէն շարունակեց իր հանգանակութիւնը, ժողվեց մեծամեծ գումարներ եւ գոնէ ծախսեց յայտնի չէ թէ ի՛նչ գործերու եւ ի՛նչ մարդոց վրայ:

×

Այս գործերը ոչինչ են սակայն բաղդատմամբ այն միւս գործերու, որ կատարուեցան մութին մէջ եւ կատարուեցան գաղտնաբար:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԴԱՏԻՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՇՆԱՆ

— o.o —

Պոսթընէն « Յուսաբեր »ի ուղղուած հեռագրի մը համաձայն, Նիւ Եորքի դատին վերաբննութիւնը տեղի պիտի ունենայ աշնան: Այս առթիւ հեռագիրը կ'աւելցնէ.— «Բազմաթիւ հիմքեր կան վճիռը բեկանելու »:

Նիւ Եորքի ընդհ. դատախազը դատի մասին կը ձառէ... անթելով

— oo —

« Հայրենիք »ի մէջ կը կարդանք (28 յուլիս).

Դժուար է որոշապէս ըսել, թէ ի՞նչն էր որ ստիպեց Նիւ Եորքի ընդհանուր դատախազ Տաճը քանի մը օր առաջ անթելի վրայ խօսելու Նիւ Եորքի ծանօթ դատավարութեան մասին:

Դատավարութիւնը վերջանալէն յետոյ, դատարանէն դուրս լայն հասարակութեան առջեւ անգամ մը եւս մեղադրողի պաշտօն կատարելու այս փորձը արտասովոր երեւոյթ մըն է, որ անկասկած մտանուր չարժառիթներու հետեւանք է:

Որո՞նք են այդ չարժառիթները:

Կը թուի թէ Նիւ Եորքի ընդհանուր դատախազը, իր օֆիսի ընթացքի մասին դատարանի մէջ եւ դուրս եղած խիստ քննադատութիւններէն ազդուած, պէտք է տեսած ամերիկեան հասարակութեան բոլոր խաւերուն բացատրութիւններ տալ Ղեւոնդ արքեպիսկոպոսի սպանութեան առթիւ եղած դատավարութեան մասին եւ չափով մը հակազդել եղած քննադատութիւններուն: Պէտք չէ մոռնալ, որ ընդհանուր դատախազի պաշտօնը ընտրովի է, եւ դատախազը չի կրնար անտարբեր ըլլալ դէպի հանրային կարծիքը, որ չատ ալ նպաստաւոր տպաւորութիւն չէր կրնար ստացած ըլլալ իր երկու օգնականներու կատարած գործէն:

Սակայն, անհաւանական չէ նաեւ, որ Դուրեան յանձնախումբին ալ մատը կայ ընդհանուր դատախազի հրապարակային ելոյթին մէջ: Եթէ մարդիկ կրցած էին այնքան աղաղակող կերպով նախապաշարել դատախազի օֆիսը Ղեւոնդ արքեպիսկոպոսի սպանութեան ամբողջ գործին մէջ, ինչո՞ւ չպիտի կրնային նաեւ ազդել դատախազին վրայ, որ իրենց ուզած ձեւով ներկայացնէր այդ գործը ամերիկեան հանրային կարծիքին:

ԷԶՄԻԱՄԻՆԷՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՑ ԱՄԵՐԻԿԱ

— o.o —

«Հայրենիք» միեւնոյն թիւով կը գրէ.—

Հաւատամ ազբիւրէ կը տեղեկանանք որ Էջմիածնէն պատուիրակ մը պիտի գայ Ամերիկա՝ քննելու համար Առաջնորդարանի չուրջ եղած խնդիրները:

Քոնսթանթինի (Այժերիա) խռովութիւնները

— o.o —

ՋՈՀԵՐՈՒՆ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ՄԱՍԸ ՀՐԵԱՆԵՐ ԵՆ

Պաշտօնական ազբիւրէ կը հաղորդեն թէ զոհուած են Քոնսթանթինի խռովութիւնները: Մեռելներու թիւն է 27, որոնց 23ը Հրեաներ են: Կիներ եւ մանուկներ ալ կան զոհերուն մէջ: Իրականին կ'ըսեն թէ վիրաւորներուն թիւը 200էն աւելի է: Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան 80 կասկածելիներ:

Ինչպէս գրած էինք, խռովութեանց պատճառ եղաւ գինով հրեայ գինուոր մը, որ մզկիթ մտնելով անարգած էր Իսլամները: Այս վերջիններս կատղելով կատարեալ ջարդ մը սարքեցին: Երբ ամբոխը հաւաքուեցաւ, ոստիկանութեան ուժը անբաւական էր զայն ցրուելու, եւ խռովութիւն, սպանութիւն, աւարառութիւն իրար խառնուեցան: Ամառնային եւ տուներ յարձակումի ենթարկուելով աւարի եւ կրակի տրուեցան: Շատեր իրենց տուներէն կամ խանութներէն փողոց քաշկռտուելով մորթուեցան ոչխարի պէս, առանց տարիքի եւ սեռի խտրութեան: Թղթակից մը կ'ըսէ թէ գրեթէ բոլոր մեռելներուն կոկորդները կտրուած են, առանց հաշուելու միւս վէրքերը: Զոհերուն մէջ կան 10, 8, 6 եւ երկու տարեկան երախաներ ալ: Հրեաները փորձեցին իրենք դիրենք պաշտպանել, մինչեւ որ օգնական ուժ հասաւ:

Կը հաստատուի թէ բոլոր յարձակումները ուղղուած էին միայն Հրեաներուն դէմ: Կարգ մը հրէական տուներ ապատուած են, « հոս քրիստոնեաներ կը բնակին» արձանագրութիւնը դրած ըլլալով:

Խռովութեանց պատճառը ոչ միայն կրօնական մոլեռանդութիւնն է, այլ եւ տնտեսական մրցակցութիւնը: Բնիկները խեղճ վիճակ ունին եւ կը նախանձին Հրեաներու առեւտրական բարգաւաճ դիրքին: Քոնսթանթինի 100,000 բնակիչներուն տասը հազարը Հրեաներ են, ինչ որ մեծագոյն համեմատութիւնը կը կազմէ բաղդատմամբ Ալժերիոյ միւս քաղաքներուն:

Վախ կայ որ նոր խռովութիւններ ծագին ուրիշ քաղաքներու մէջ, թէեւ կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած է: Դէպքեր պատահած են նաեւ Այն Պէյտայի մէջ, Քոնսթանթինէն 60 մղոն հեռու: Այտեղ ալ շատ մը տուներ կրակի տրուեցան եւ խանութներ կողոպտուեցան:

Վարչապետը վերադարձաւ

Վարչապետ Պ. Տումէրկ Փարիզ վերադարձաւ երէկ առաւ, եւ այսօր պիտի նախագահէ նախարարական խորհուրդին, որուն օրակարգը բեռնաւորուած է բազմաթիւ հարցերով: Յետոյ նորէն ամառանոց պիտի վերադառնայ:

80,000 ֆրանկ յափշտակեցին

Ազժանթէօյի եւ Էսթինէի միջեւ կը գտնուի սիրուն թաղամաս մը, Սէթ ու'Օրժրմոն, պարտէզներով շրջապատուած:

Այլի օր, վաթու բնակարաններուն գործակատարը կը պատրաստուէր դրամատուն փոխադրել եռամսեայ վարձքերուն գումարը, 80,000 ֆր., երբ կէսօրէն վերջը ժամը 3ին, մարդ մը ելաւ դիմացը եւ սպառնաց, ատրճանակը բռնած,— «Ձեռքերդ վե՛ր, եթէ ոչ...»: Անմիջապէս ուրիշ երեք անծանօթներ ալ երեւցան, նոյնպէս ատրճանակները քաշած եւ սպառնալով,— «Ոչ մէկ շարժում, եթէ ոչ տեղն ու տեղը կը զարնենք»:

Գործակատարը փորձեց դիմադրել, բայց աւազակները վրան խոյանալով, բանալին գտան, անտուկը բացին եւ ամբողջովին պարպելով փախան: Մեքենայ առեն խլած էին հեռախօսի թելը, որպէսզի կարելի չըլլայ լուր տալ:

Ստեփ ու խրատ Թ. Միութեան մէջ

— o.o —

Իլիա Էրէնպուրկ, հանրածանօթ խորհրդային գրագէտը, բողոք մը հրատարակեց Մոսկուայի մէջ, յայտարարելով թէ սուտ եւ սխալ տեղեկութիւններ կը հաղորդուին օտար չրջիկներուն, որպէսզի վարդագոյն տպաւորութիւններով բաժնուին Խորհրդայնութենէն: Կը պատմէ թէ այս նպատակով խորհրդային ծանօթ գործակալութիւնը՝ Ինտուրիստ առանպետական աշխարհ մը կը ստեղծէ եւ կը փորձէ բարգաւած ու չէնչող տպաւորութիւն ձգել օտար այցելուներուն վրայ, մինչդեռ անօթութիւնը եւ ադտն ու կեղտն են ժողովուրդին սովորական բաժինը: «Գործակալութիւնը մանաւանդ պանդոկներ կը յարդարէ իր յատկապէս մարզուած սպասաւորներով որոնք ոչ մէկ տեղ դոյութիւն ունին. այնտեղ կը ցուցադրէ առատ ուտելիք, կը սարքէ նուագ, պար եւ ուրիշ զուարճութիւններ, պարզապէս խաբելու համար արտասահմանի միամիտ այցելուները եւ անոնց աչքէն հեռու կը պահէ այնպիսի տեսարաններ որոնք պիտի կրնային ցնցում պատճառել»:

Պ. Էրէնպուրկ բողոքելով այս խարդախութեան դէմ կ'ըսէ.— Անշուշտ հերոսներ եւ հերոսական գործեր կան խորհ. Ռուսիոյ մէջ: Այս բաները ցոյց տուէք օտարականին. բայց թոյլ տուէք որ անոնք տեսնեն նաեւ պատկերին միւս երեսը: Եթէ ես առաջնորդ ըլլայի, թոյլ պիտի տայի որ օտարականները տեսնեն ներկայ Ռուսաստանը, անհրաժեշտ պիտոյքներ ճարելու համար պոչ կապած բազմութիւնները: Անոնք պէտք է տեսնեն պարապ խանութները, ժողովուրդին կրած զրկանքները, մարդէ մարդ գործուած վայրագութիւնները, եւ ոչ թէ պարզապէս խարուին վարդագեղ հէքեաթներով: Ու կը շարունակէ.

— «Ես տեսած եմ մայր մը որուն զաւակը մեռաւ ապաքինարանին մէջ: Ան չորս գիշեր մնաց տղուն դիակին քով, ի զուր սպասելով մահուան վկայականին: Հիւանդանոցին վարչութիւնը կը մերժէր վկայական տալ, որովհետեւ տղան մեռած էր, տոմարին մէջ արձանագրուելէ առաջ: Հինգերորդ օրը ստացաւ վկայականը... Կորքիի մէջ (Նիժնի– Նովկորոտ), ես տեսած եմ զօրանոցներ, բանուորներու համար, չէնքեր որոնց մէջ ընտանիքներ իրար խառնուած են առանց որեւէ բաժանման, երխտասարդ ամոլներ, մանուկներ, պառաւներ: Վորոնէժի մէջ, ես տեսած եմ բազմաթիւ տուներ որոնք չինուած են բանուորներու համար եւ կը նմանին ամէնէն խայտառակ զօրանոց – ներուն: Տեսած եմ թէ ինչպէս բժիշկներ կայարաններէն դուրս անձրեւին տակ կը քշեն բանուորները: Տեսած եմ ճայարաններ դժոխային գարշահոտութեամբ: Օտարականին պէտք է ցուցնել ասոնք եւ ուրիշ բաներ, եթէ կ'ուզենք իրական գաղափար տալ կացութեան մասին: Ես ինքս ալ որոշ բնակարան չունիմ, եւ կը բնակիմ պանդոկ մը ուր վատահ չեմ թէ պիտի կրնամ նոյն իսկ մէկ բաժակ թէյ ստանալ, եթէ ուզես: Եւ սակայն առտու մը, երբ դուրս ելած էի սենեակէս, տեսայ որ Ինտուրիստի պաշտօնեաները գիշերը առժամապէս գրաւած են զայն: Մասնաւորապէս հագուած սպասաւորներ կային ամէն տեղ: Սենեակները եւ անդուլները գարդարուած էին ծաղիկներով եւ տունկերով: Առատ էր ուտելիքը, բայց ոչ ինձի համար: Սպասաւորը բաւ թէ չի կրնար թէյ տալ այդ օրը: Նախ կարծեցի թէ հէքեաթներու աշխարհի մը մէջ կը գտնուիմ եւ կամ սինէմայի պատկեր մը կը քաշուի: Եւ փնտռեցի լուսանկարիչը, բայց անոր փոխարէն տեսայ Ինտուրիստի առաջնորդները, որ հիւրանոց կ'առաջնորդէին նոր հասած օտար չրջիկներու խումբեր»:

135 Լեհ բանուորներ ձաւթուեցան

»»»··«««

Երէկ պատմած էինք հիւսիսային չրջանի հանքերէն էսքարփէլի աննախընթաց դէպքը: 166 Լեհեր իրենց երկու արձակուած ընկերներուն վրէժը լուծելու համար, 1000 ոտք խորութեան մէջ վար գրած էին 14 Ֆրանսացի հանքագործներ, գոհացում պահանջելով: Գերեվարութիւնը տեւեց 38 ժամ:

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, այդ 38 ժամուան միջոցին բանուորները յարդ եւ պատերուն փակած նիւթեր ժողվելով կերած են իրենք զիրենք: Երբ հանքէն դուրս ելան, այնքան ծարաւ էին որ, հանգիպած տեղէն ջուր եւ գարեջուր խմեցին: Միեւնոյն ատեն յարդի կոյտեր կը հանէին իրենց գրպաններէն, պատմելով թէ այդ էր իրենց պնունդը: Կ'ըսուի թէ Ֆրանսացի բանուորները գերի վարելու ծրագիրը թելադրած են համայնավարները: Ամէն պարագայի մէջ, ծրագիրը բացարձակապէս գաղտնի պահուած էր. այնպէս որ 14 Ֆրանսացիները անակնկալի եկան եւ չկրցան իրենք զիրենք պաշտպանել: Հանքին վարչութեան բանակցութիւնները ձախողած ըլլալով, հարկ եղաւ ստիպողաբար կանչել հանքագործներու ընդհ. քարտուղարը, որ մինչեւ հանքին խորը իջաւ, ըմբռնաները համոզելու համար: Առաջին առթիւ դուրս ելան 30 լեհ բանուորներ եւ բոլոր պատանիները. իսկ ամէնէն վերջը՝ պատանդ պահուած Ֆրանսացիները:

Փա ար Քալէի նահանգապետը որոշեց անմիջապէս ոտհմանէն դուրս հանել դաւադրութեան բոլոր պատասխանատուները: Զորեքշաբթի օր 135 լեհ բանուորներ իրենց հաշիւը ստանալով, ճամբու դրուեցան: Այս կարգադրութիւնը ծանր տպաւորութիւն գործեց լեհական գաղութին մէջ: Վիճաբանութեան մը միջոցին, լեհ մը դանակով վիրաւորեց իր դրացուհին: Վեց հարիւր լեհեր ժողով գումարելով, յայտարարեցին թէ իրենք համաձայն չեն կատարուած դաւադրութեան եւ թէ ցուցաբարներուն գրուած տոմսը իսկական լեհերէն չէ, այլ ուկրայներէն:

Աղջիկ օդանաւորդ մը կոտրեց արագութեան մրցանիշը

Օր. Էլէն Պուչէ, երիտասարդուհի մը, որ Մարսիլիա կը դառնայ յաղթանակ մը չահեցաւ, կոտրելով հազար քիլոմէթր արագութեան մրցանիշերը, ժամը 412 քիլոմէթր արագութեամբ: (Կինեբու համար): Իսկ ժամը 409 քիլոմէթր արագութեամբ սուրաց 1000 քիլոմէթրի մրցումին համար: Աղջիկը նոր մրցումի մը կը պատրաստուի, ժամը 430 քիլոմէթր արագութեամբ թռչելու պայմանով: Դէռ նոր լրացուց չափահասութեան տարիքը, եւ 1933ին առանձին թռիչք մը կատարեց, Սայկոն երթալով եւ վերադառնալով: Նոյն տարին կոտրեց նաեւ բարձրութեան մրցանիշը (կինեբու համար), սաւառնելով մինչեւ 6100 մէթր:

Գործազրկութիւնը կ'աւելնայ Անգլիոյ մէջ

Վերջին տեղեկագրին համաձայն, Անգլիոյ գործազուրկներուն թիւն է 2,126,260, ինչ որ կը նշանակէ 33,674 յաւելում մէկ շաբաթէն միւսը: Այս յա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ՝

ՆՈՎԳՈՐՇՈՏՈՎԻ ՎԴՈՎԿՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

---

40. Մոսկվայում վախճանվեց ն/մ «Իզվեստիա» թերթի մշ 1921ին իր տուն-թղթակցի 14 տարիների ընթացքին ձեռք բերած և տարածում գտած մեծ հեղինակություն ունեցող Լեոնիդ Լեոնիդովիչ Լեոնովը։ Նա մահացել է ուղեղի արյունահոսությունից։ Լեոնովի մահվան լուրը մեծ ցավ է պատճառել նրա ընկերներին, որ նա եղել է ոչ միայն ազնիվ և սիրելի ընկեր, այլև հմուտ լրագրող։ Լեոնովի մահվան լուրը հրապարակել են նաև Մոսկվայի մյուս թերթերը։

41. Նոյեմբերի 7-ին Մոսկվայում կայացած ն/մ «Ռաբոչի» թերթի 10-ամյակի հոբելյանական հանդեսին ներկա են եղել նաև պատվիրակություններ։ Ներկայացուցիչներ են ուղարկել նաև մեր երկրի մի շարք կազմակերպություններ։ Հանդեսին ներկա են եղել նաև Ստալինը, Կալինինը, Վորոշիլովը, Կիրովը, Ռուդզուտակը, Կուիբիշևը, Ժդանովը, Կոսիորը, Անդրեևը, Ռուբեն Իբարուրին, Ալիխանովը, Ալավերդովը, Ռուխիմովիչը, Ռուդենկոն, Ռուդենկոն, Ռուդենկոն

ՎԱՀԱՆ ԶՈՐԱՎԱՐՅԱՆԻ ՍԻՐԵՎ ՎԵՊ

ՅԱՍԱՔ ՎԱՂՑԱՎԱՀԸ ՊՈՒՀՈՏՈՓ ՊՈՒԱՏԶՈՒԱ

Ամառ մի գեղատեսիլ վայրում, ուր ես եմ ու իմ գիրքերը, ուր ոչ ոք չի ինձ ձանձրացնում, ուր ես կարող եմ ինձ համար ապրել, ուր ես կարող եմ ինձ համար մտածել, ուր ես կարող եմ ինձ համար գրել, ուր ես կարող եմ ինձ համար ստեղծագործել, ուր ես կարող եմ ինձ համար ինքնագոհ լինել, ուր ես կարող եմ ինձ համար ինքնագոհ լինել, ուր ես կարող եմ ինձ համար ինքնագոհ լին

ւելումը մտահոգութիւն չի պատճառեր, որովհետեւ այս տարի յուլիսին գործազուրկներու թիւը 316,000 պակաս էր, բաղդատելով անցեալ տարուան յուլիսի թիւին հետ։

«Անգո՞ծ ևս, զինուոր եղիր»

Ինչպէս գրած էինք, Մ. Նահանգներու պատերազմական նախարարը ո-րոշած է 50,000 հոգի աւելցնել բանակին թիւը, ինչ որ կը նշանակէ 35 միլիոն տոլարի բացառիկ ծախք մը։ Նոր զինուորները պիտի ճարուին զործազուրկներէն։ Ուրեմն, փոխանակ նպաստ տանելու, զինուոր պիտի երթան։

Հ. Յ. Դ.

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին փաշան սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ։

ՇԱՒԻԼԻ «Արդութեան» խումբի ընկերահամակրական զասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Պօղոսեանի բնակարանին մէջ։

ՎԻՇԱՊ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պէքօնի հաւաքավայրը։

ՍԷՆ ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) Ակնունի ենթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

«ՎԷՄ»ի

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ 5րդ թիւը, հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

Խրօ, «Մի հատուած ցուշերից».— *Յ. Զաւրեան*, «Սայեան Նովա».— *Զօր. Գ. Ղորղանեան*, «Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները».— *Ա. Խոնդկարեան*, «Ցեղոզիլեան Հայր. Հայաստանում».— *Սամսոն*, «Հայաստանի անդրանիկ դեսպանը Պարսկաստանում».— *Պրոֆ. Զ. Աւալով*, «Բաթումի խորհրդաժողովը».— «Պարսկաստանի պահանջները Հաշտ. վեհաժողովից».— *Անձեւք* (Յ. Փոլարեան, վ. Գարտաշեան, Պրոֆ. Գայաեան եւ այլք).— *Հին թուղթեր, կեանք եւ Մշակոյթ* (Գ. Եղիկեան, վ. Մինախորեան եւայլն).— *Դիրք եւ Մամուլ*.— *Գրախօսական*.— *Յաւելուած*, վ. Եպ. Մանկունի.— *Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը*.— *Նկարներ*։

Կը խնդրուի բաժանորդներէն եւ գործակալներէն չուտով փակել հաշիւները։

ՎԷՄի հասցէն փոխուած ըլլալով՝ կը խնդրուի այսուհետեւ նամակ, դրամ, թերթ եւայլն ուղարկել նոր հասցէով.—

S. VRATZIAN

13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

Բաժանորդագրութեան պայմանները

Ամերիկա, Մեծն Բրիտանիա, Եգիպտոս եւ Իտալիա	69 ֆր.
Ֆրանսա եւ այլ երկիրներ	50 ֆր.
Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Սիւրիա եւ Պարսկաստան	40 ֆր.

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* **Danton:** 52.73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՊԱՐԳԵՒ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ամենավերջին պարերը, շատ դիւրուսոյցմէթոտով, իր մասնաւոր պարասրահին մէջ կամ այցելու։ ժամադրուելու համար գրել՝

88, Bld. de Port - Royal, PARIS (5e)

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆԻ

Գրաւ կը ճարէ խանութի գրաւի վրայ (Nantissement), տան գրաւի վրայ (Hypothèque de 1er et 2me rang) առեւտրական մուրհակները զեղչել տալով եւյն., խիստ նպաստաւոր պայմաններով։

կը ստանձնէ ամէն կարգի դատական գործեր, առեւտրական, քաղաքային, պատժական եւ մանաւանդ արկածի վերաբերեալ։

կը կատարէ պաշտօնական թուղթերու թարգմանութիւն եւ վաւերացում, կը խմբագրէ ամէն կարգի նամակ եւ խնդրագիր։

Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է։

Կ'ընդունի առաւօտները ժամը 10էն 12, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ յետոյ ժամը 3էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

Առժամեայ հասցէ՝

179, Rue de Vaugirard - Paris (15)

Քահ թեւի վրայ առաջին սանդուխս, երկրորդ յարկ, ձախ։

Métro եւ **Nord - Sud - Pasteur**

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ *Հ. Յ. Դ. ՊՕՄՕՆԻ ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ*
եւ հովանաւորութեամբ՝ *ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ*
Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
ԹՐՈՒԻԼ ԼԻԻՔ, ԻԳՆՈՑԵԱՆ ԵԼԲԱՐՑ ԱԳԱՐԱԿԻՆ ՄԷՋ
Trois Lucs, Travers du Roi de Pique, Villa «La Nisou»
Բացման խօսք ընկեր Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԷ
կը խօսի՝ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

կը ժամանակցի Զ. Ռ. Միութեան «վահագնեան» նուագախումբը
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Վ. Տ. Վարդանեան (*արտասանութիւն*), Կ. Գատէեան (*երգ*), օրիորդներ՝ Ա. Ցահակեան եւ Արիստակէսեան (*պար*)։

Օր. Տէրտէրեան եւ Պ. Ս. Պօղոսեան կը ներկայացնեն ՁՐՈՒՑ ՍԱԼՈՐՆԵՐԸ
կը ներկայացուի *«ՊԱՇՏՕՆՍ Է ԽՈՄԲԱԼ»* Սէն Լուի ընկերներուն կողմէ։
Հայոցդկց. միջոց.— Ալէ Էչօն կամպէթայէն առնել 7 թիւ ֆանըակառքը եւ իջնել վերջաւորութենէն մէկ կայարան ասդին։

Ծախքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 *ֆրանք*

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած *ԻՄԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ «ՄՈՒՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ*
եւ հովանաւորութեամբ *ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*
Այս կիրակի ՄԷՕՏՕՆԻ ՊԱՂ ԱԼԲԻՒԻՐԻՆ ՄՕՏ
Գեղարուեստական բաժինը.— երգ, պար եւ արտասանութիւն։
կը նուագէ Թառիստ ՌՕԻՔԷՆ։
Հայոցդկց. միջոց.— *Առնել հոգեկառք Լեվալիսէն եւ իջնել Մէօտօնի*
Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՈՆՋՕՅՔ ՎԻՒՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած *ՏՐ. Կ. ՀԱՋԻ ՎԻՒՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*
վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «ԹԱՓԱԿ» Ակումբին մէջ
Լիմոնէն հրաւիրուած է Պ. ՓՐՕՓՅԵԱՆ իր ծագով։
Երգ, արտասանութիւն եւայլն։ Մուտքը ազատ է։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան
Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՃՎԱՃԵԱՆ)
Առաջին թիւը, 24 *մեծատիպ էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ* Հոկտեմբեր 1ին։ *Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար։*

Տարին 3 *անգամ* 24 *էջ, մնացեալ թիւերը* 16 *էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝* 216 *էջնոց հատոր մը։*

"ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ„Ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն։

Տարեկան 12 *թիւի համար՝* **ՖՐԱՆՍԱ** 20 *ֆրանք,* **ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ** 25 *ֆր.։*

Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն դրկել Տօքթ. Շ. ԱՃՎԱՃԵԱՆԻ,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ
ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ		50 ֆր.
1000 Ֆաբթիւր	»	50 »
1000 Առեւտրական Ֆարտ		40 »
1000 Պահարան, ներմակ		40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով		50 »
1000 Թռուցիկ – ծանուցում		35 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱՑԼ ԳՈՐԾԵՐ
ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ
225 ՖՐԱՆՔ 16 ԼԱՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռաձայնել՝ **Glacière 15 – 70**

ՀԱՑ ՄԱՐՇԷՁԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒՄ եւ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

ՔԱՆԱՐԻ, ՈՒԱՏԼՈՒԲԻ, ՄԱՐԹԻՆԻԲԻ
եւ ՔՕՆԱՔԲԻԻ պաճուճներու

36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04-27

ՏՆՕՐԷՆ՝ ***Օ'ՆՆԻԿ ԵՐԱՄԵԱՆ***

Ամենալաւ տեսակի պաճուճներ՝ հրապարակի գիներէն աժան։

Հայ մարհեիներ, վստահութեամբ կրնամ դիմել մեզի։

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱՒՃԱԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՎԱՐԶՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier* (*ancienne Rue Louise*), մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*։ երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cove*ով։ կազ, եւեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central*, վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան 1200 հոգի լոքանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ սեփականատիրոջ, Պ. ԼՓԳԻԵԱՆԻ՝ տեղւոյն վրայ կամ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris* 19e

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆԻ
«ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ»

ՀԱՅԿ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԻ

Գինն 15 ֆրանք. փոստի ծախքով, միայն կանխիկ. Ֆրանսա՝ 16 ֆր. Արտասահման՝ 17 ֆրանք։

Դիմել.— H. Zartarian, 126. Ave. Simon Bolivar, Paris (19e)

Կը ծախուի նաեւ *ՅԱՌԱՋԻ* խմբագրատունը։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՔԱՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանքի եւ մարշան փրեի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

ՍԻՒՋԻՒԻ ՍԻՐՕՇԱՐ ՆՈՒԱԳԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեանեղանակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթանները կ'առ կէս Սհազ ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix de son Maitre, Colombia *ու* Polidor *տիպքերու վրայէն Պոլսոյ յայտնի երգիչներու եւ նուագածուներու կողմէ նուագուածու երգուած հին եւ նոր շարքիները, բէյրէմներ ու սէմայիները ՍՈՒԱՆ ՍԱՀԱԶԻ նայնութեամբ նթագրած են։ Հատը* 2 *ֆրանք ու կանխիկ*

Դիմել Agop Arslanian, (Kanouni, chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris 20e

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԱՆԵԼԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ցաւագդիմաթիրաց» Մխիթարեան ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու անդամուհիները վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին դպրոցի սրահին մէջ (*43, Բիւ Մատամ Քիւրի*)։ Օրակարգ՝ նիւթական եւ բարոյական հաշուետուութիւն, հրաժարում եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն- Տուրուբերանի Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 119 Ավընիւ տ'Իթալի, Մէթրօ Մէզօն Պլանշի քովի սրճարանը։ Օրակարգ.— Դաշտահանդէսի հաշուետուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄՏԱՑԱՆՔ

ՔՈԼՈՆՊ, Փաթուկ.— 35։
ԹԻՒՎԻԶԻ, Ց. Ս.— 35։
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Գործ.— 165։
ՍԷՆ ԼՈՒ, Գործ.— 145։
ՄԱՐՍԷՅԼ, Թ. Գ.— 70։
ՍԷՆ ԹՐՕՓԷԶ, Զար.— 35։
ՎԻՐՕՖԼԷՅ, Պ. Օ.— 105։
ԱՌՆՈՒՎԻԼ, Ա. Գ.— 35։
ՄԷՕՏՕՆ, Բար.— 50։
ՊԱՐԻ, Վ. Փ.— 100։
ԷՔՍ ԱՆ ՓՐՕՎԱՆՍ, Ա.— 44։
ԼԱՆՆՍՓԵՐ, Կ. Ա.— 35։
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Տէմ.— 35։
ՊԱՐ ԼԱ ՊԱՍՔ, Մ. Վ.— 70։
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Քիւփ.— 50։
ՌՕՄԱՆ, Գործ.— 92·50։
ՊԱՍՐԱ, Ս. Թ.— 240։
ՆԻՍ, Նահ.— 70։
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Ագատ.— 220։

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋՐ — Թարգմ. Ժ.

Կը խնդրուի որ վերոյիշեալ հարցին մասին տեղեկութիւն ունեցողները դիմեն Սկոտլընտ Եարտի ընդհանուր ոստիկանութեան կամ որ եւ է ոստիկանատուն։

Ձէնիսըն երկու անգամ, երեք անգամ կարդաց այդ լուրը. մէկ քանի վայրկեաններ իր ուշադրութիւնը դարձուց — «այս մասին ոստիկանու-թեանց ճշդրիտ տեղեկութիւն տուող-ին 5000 ոսկի պարգեւ կը խոստա-նանք»։

Ինք, միմիայն ինքն էր որ կրնար այդ տեղեկութիւնը տալ։ Բայց արդէն իսկ գրպանին մէջ ունէր հազար ոսկի զոր ստացած էր Լէյտի Զիլէն եւ չուտով պիտի ստանար երկրորդ հազարնոցը։ Մորեցաւ.— Ո՞րն էր ամէնէն կճառ կողը — Լէյտի Զի՞լը որ կինն էր չափէն աւելի հարուստ՝ բազմաթիւ միլիոններու տէր մարդու մը եւ բացայայտ պատճառներ ունէր որպէսզի իր անունը չխառնուի այս գործին, թէ երկարապատում անունով ամերիկեան ընկերութիւնը։ Եթէ ոստիկանութեան դիմէր հինգ հազար ոսկիի պարգեւը ստանալու ակնկալութեամբ, ի վիճակի էր բաւականաչափ տեղեկութիւն տալու, բայց ընկերութիւնը կամ անոր ներկայացուցիչը որ այժմ Ալանտեանի վրայ էր, պիտի գոհանայի՞ն իր տեղեկութիւնով։ Ո՛չ։ Ըսենք նաեւ ինք կարդ մը բաներ գիտէր, բայց ամէն բան չէր գիտեր վերջապէս։ Սեւ բախտ... դիտէր թէ Ալֆրէտ Ձէքին ժամը 10էն 10.30 Լէյտի Զիլին հետ դինեասունն էր, բայց ո՞ւր էր ան 10·30էն 11·30... եթէ այդ ալ գիտնար...

Ձէնիսընի ուղեկիցներէն մէկը լրագիրը վար դրաւ եւ բարեկամին դառնալով ըսաւ.

— Նշանաւոր բան եղաւ այս Քարթրայթ Կարտընի խնդիրը, ամերիկեան ընկերութիւնը չափազանց շահադրգռուած պէտք է ըլլայ լուծումով... հինգ հազար ոսկիի պարգեւը մեծ գումար է տեղեկութիւն ունեցողը երեւան հանելու համար...

— Կասկածելի է, դիտել տուաւ միւսը. եթէ Ձէքինը թունաւորուեցաւ — սպանուեցաւ — հեռագրին մէջ յիշուած պատճառին համար, ոճիրը այնպէս մը գործուած ըլլալու է որ միայն մեղսակիցները գիտեն...

— Այդպէս է, բայց հարկաւ տեղ մըն էր այդ ժամուն, Լոնտոն էր. հարցաքննութեան մանրամասնութիւնները կարդացի որովհետեւ շատ հետաքրքրական գործ մըն է։ Այֆրէտ Ձէքին, համաձայն պանդոկին ծառային վկայութեան, ծխարանէն կը մեկնի ժամը տասնէն անմիջապէս առաջ. ոչ ոք կը տեսնէ դինքը այլեւս ու մէկ ժամ քառասունը հինգ վայրկեան վերջը յանկարծամահ կ'ըլլայ, հարկաւ այդ միջոցին տեղ մըն էր...

— Ես ալ կարդացի այդ վկայութիւնը, ծառան կ'ըսէ թէ Ձէքին ծխարանէն դուրս ելաւ, չըսաւ թէ պանդոկէն դուրս ելաւ. կրնայ ըլլալ որ գացած ըլլայ պանդոկին մէկ ուրիշ բաժինը ուր ժամադրութիւն ունէր մէկու մը հետ, ոստիկանութիւնը ինչո՞ւ այդ մասին քննութիւն չի կատարեր...

— Կարելի է ըրած են, ամէն պարագայի մէջ յայտնի է թէ անիկա պանդոկէն մեկնած էր եւ, համաձայն ա-նոր մահը տեսնող վկային, ողջ ա-ռողջ կը քալէր՝ հէս գիշերէն անմի-ջապէս առաջ... ոչ, կարծեմ ծխարանէն մեկնելէ վերջ, պանդոկէն ալ մեկնած է, ընկերութիւնը մասը բուն վէրքին վրայ ըրած է — ո՞ւր էր եւ որո՞ւ հետ էր ան այդ դիշերը ժամը 10էն 11.45, այդ կէսը պէտք ճշդել...

— Ցաղորդ հարցաքննութեան աւելի լուսաբանութիւններ պիտի տրուին. ե՞րբ է յաջորդը, մօտ օրէն կարծեմ, այնպէս չէ՞...

— Արդէն տեղի ունեցեր է երէկ, թերթին մէջն է. կարեւոր նորութիւն մը չկայ, միայն թէ մասնագէտները համոզուած են եղեր որ անիկա թունաւորուած էր, բայց չեն գիտեր թէ ինչ տեսակ թոյնով. նորէն յետաձգեր են...

Ձէնիսըն լրագրին վրայ նայեցաւ։ Բոլորովին մոռցեր էր այդ հարցաքննութիւնը որուն այնքան ներկայ ըլլալ կ'ուզէր։ Բայց մեծ բան մը չէր կորնչացուցած. չատ կարճ տեւած էր ան։ Ներքին նախարարութեան քիմիագէտը զանազան տեսութիւնները պարզած էր եւ յայտներ էր թէ ինք եւ իր պաշտօնակիցները համոզուած էին թէ Ալֆրէտ Ձէքին մեռած էր թունաւորման հետեւանքով, թէեւ ի վիճակի չէին տակաւին ճշդելու թոյնին տեսակը։

— Կէտ մը կայ որուն մասին կասկած չի կրնար ըլլալ, ըսաւ Ձէնիսընի ուղեկիցներէն այն մէկը որ դեռ նոր կը կարդար հարցաքննութիւնը, Ալֆրէտ Ձէքինը թունաւորող անձը սովորական ոճրագործ չէ, այս տեսակ գործերու հմուտ մէկն է. կը տեսնէք որ նախարարութեան մասնագէտն անգամ որ գիտութենէն կը ճառէ, չուտրած է, չուտրած են նաեւ անոր ընկերները, այլապէս պիտի ըսէին թէ ինչ թոյն գործածուած էր...

— Թոյն մը որուն յատկութիւնն է-րուն եւ հետեւանքներուն ծանօթ չեն, դիտել տուաւ միւսը, կրնամ ըսել որ շատ մը թոյներ կան որոնց մասին մեր բիններ գաղափար անգամ չունին... վերջապէս շատ զարմանալի խնդիրմըն է, անշուշտ կայ մէկը Լոնտոնի մէջ որ Ալֆրէտ Ձէքինին հանդիպած է այդ իրիկունը ժամը 10էն 11.45, անշուշտ կայ...

Ձէնիսըն մտիկ ըրաւ այդ երկուքին խօսակցութիւնը եւ խորհեցաւ թէ ինչ պիտի ընէին անոնք եթէ պատմէր իր գիտցածները։ Անոնց աչքին մեծ վարպետ մէկը երեւալու փորձութիւն կրնար ենթարկուիլ հիմա, բայց պիտի ըսպդ ինքզինքը։ Լուծիչն գաղտնապահութիւնը հարատեւիչը կը նշանակէր այժմ, առնուազն նշանակէր երկրորդ հազարնոց մը։ Նստաւ իր անկիւնը եւ մտքին մէջ ծրագիրներ կազմեց. ու երբ չորեքշաբթի լոնտոնի կայարանը մտաւ, արդէն որոշած էր թէ իր ապագայ եւ թէ մարդկային ուղեգիծը։

Անշուշտ ամերիկեան ընկերութեան հետագիրը ամէն ինչ յեղաշրջած էր հիմա. կամ անոնց հինգ հազարը պիտի առնէր եւ կամ պիտի գոհանար Լէյտի Զիլի հազարնոցով։

Ամէնէն զգոյշ ու վարպետ մարդկայ երբեմն մոռնալ պզտիկ մը՝ իր գաւերուն մէջ ու Ձէնիսընի հակառակ իր խորամանկութեան, լրտեսին մոռցաւ կարեւոր խնդիր մը։

(Շար.)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme. PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ՀԵՌԱԽՈՍԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : GOBELINS)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՍՏԵԱՆ	ՕՐԱՍՏԵԱՆ
Նրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
11
ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI
11 Aout
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2570

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՕՄԱՆԼԸ ԹԱՎՇԱՆԸ..."

Քէմալապետութիւնը կը չարունակէ կամաց – կամաց, առանց ակնթարթ մը տկարանալու կամ ադմուկի, գերազանցապէս «օրինական» ճամբաներով մարել Թուրքիոյ փոքրամասնութեանց վերջին մնացորդներուն մասին:

«Յառաջ»ի ընթերցողները ծանօթացան Տեղատրման օրէնքին, ամենալայն լուսաբանութիւններով:

Կարգացին, նաեւ, օրէնքին բնագիրը, որ երկայրի սուրի մը պէս կախուած է բոլոր ոչ–թուրք տարրերու գլխուն: Այսօր Քիւրտերն ու Հրեաները, վաղը Հայերն ու Յոյները, — ո՞վ է բռնած իրենց օձիքէն:

Ահաւասիկ լախտ մը եւս, միշտ «օրինաւոր»:

Վերջերս հաստատուեցաւ նոր օրէնք մը, որ չհաւատուրքի կ'ենթարկէ նաեւ մասնաւոր դպրոցները:

Կառավարութիւնը գիտէր թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզէր այս բացատրութեամբ — «մասնաւոր դպրոց»:

Աչխարհի բոլոր մասերուն մէջ, մասնաւոր դպրոցը անհատական հաստատութիւն մըն է, «ուսում ջամբելու» եւ դրամ վաստակելու համար:

Թուրքիոյ մէջ ալ կան մասնաւոր՝ անհատական դպրոցներ, հանրային դպրոցներու կողքին:

Բայց, Թուրքիոյ մէջ «մասնաւոր» դպրոցներ են նաեւ փոքրամասնութեանց ազգային կրթարանները: Ուրիշ խօսքով՝ անոնք չեն կրնար վայելել բուն Թրքական՝ պետական դպրոցներու առաւելութիւնները:

Քէմալապետութիւնը ջնջեց նախկին բոլոր առանձնաշնորհները: Ցետին ոչ – թուրք դպրոցը ենթակայ է կրթական գործավարութեան, որ ոչ Ուսումն. Նորհուրդ կը ճանչնայ, ոչ հոգաբարձութիւն, ոչ Թաղ. Նորհուրդ, ոչ ալ Պատրիարքարան:

Կրթական գործավարութիւնը իբրեւ տէր–տիրական՝ այդ հաստատութիւնները կը վարէ լիազօր տեսուչներով եւ յատկապէս նշանակուած Թուրք ուսուցիչներով, որոնց Թոշակները ալ դուք պիտի վճարէք:

Աչխարհի որ եւ է մէկ մասին մէջ, այս պայմաններուն տակ դրուած դպրոցները կարելի՞ էր համարել մասնաւոր, ուրիշ խօսքով՝ անհատական:

Ոչ,— կ'ըսէ տարրական տրամաբանութիւնը:

Այո՛,— կը պատասխանէ Թրքական իմաստութիւնը: «Ձեր հաստատութեան անունը դպրոց ըլլալ Թէ խանութ, մեզի համար միեւնոյն է. քանի որ նոյնութեամբ չէք ընդունիր պետութեան կրթական ծրագիր – կանոնագիրը, պարտաւոր էք չհաւատուրք վճարել»:

Երբ մէկեղ դրուեցաւ տուրքերու նոր օրէնքը, որ չհաւատուրքի կ'ենթարկէր մասնաւոր դպրոցներն ալ, բարեմիտներ կարծեցին Թէ այդ պայմանը կապ չունի փոքրամասնութեանց դպրոցներուն հետ, քանի որ բոլորն ալ ենթակայ են կրթական գործավարութեան եւ անոր անօրինութեանց:

Երկար չտեւեց այդ միամտութիւնը:

Ահա կրթական գործավարութիւնը ինքն է որ կ'արթնցնէ քնացողները.

— «Քանի որ օտար եւ փոքրամասնութեանց դպրոցները չեն ունած չեն պաշտօնական ծրագիրն ու կանոնագիրը եւ իրենց յատուկ կրթական ծրագիր ու կանոնագիր ունին, հետեւաբար»...

Հետեւաբար,— ցնծացէք: Ուրիշ խօսքով, կա՛մ վերէն վար կը թրքացնէք ծրագիր – կանոնագիր, եւ կամ դուռները կը գոցէք:

Խօսելով միայն հայկական դպրոցներու մասին, այդ ո՞ր հաստատութիւնն է որ պիտի կրնայ ե՛ւ սովորական ծախքերը հոգալ, ե՛ւ կառավարութեան նշանակած Թուրք ուսուցիչներուն Թոշակները վճարել ճիշդ օրին, ե՛ւ չհաւատուրք տալ:

Ամէնէն բախտաւորը, Բերայի Լուսաւանը, տարին քանի մը հազար ոսկի բաց ունի, սովորական վիճակի մէջ: Այժմ չհաւատուրք ալ կը պահանջուի,— տարեկան 8000 ոսկի:

Գում Գափուի Մայր վարժարանէն պահանջեր են 3000 ոսկի:

Երբ այս է պարագան երկու ծանօթ կրթարաններու համար, կրնաք երեւակայել միւսներուն վիճակը:

Միեւնոյն ատեն, կառավարութիւնը գտած է նաեւ դաւադիր ձեռքեր, Ղալաթիոյ եկեղեցին եւ Կեդր. վարժարանը Պատրիարքարանէն բաժնելու համար:

Գրած էինք Թէ ի՛նչ դէպքեր պատահեցան, այդ առթիւ:

Դաւադիրները բանութեան դիմեցին: Ոտիկան եւ դարբին կանչեցին: Ինամատարութիւնը ցրտքից: Բերայի կառավարութիւնը անուշ – անուշ քնացուց: Եւ առաւ մը փոխանակ վերահաստատելու Պատրիարքարանի կամ Ինամատարութեան իրաւունքները, երկու հոգի նշանակեց իրրեւ առանդապահ, մինչեւ նոր ընտրութիւն:

Արդ, առանդապահներէն մէկը բուն իսկ դաւադիրներուն պաշտպանն է, որ պաշտօնի սկսած օրէն մուտքի եւ ելքի հաչիւնները կը պահէ... իր ծոցի տետրակին մէջ:

Մնացեալը որ եւ է լուսաբանութեան չի կարօտիր:

Մինչ այս մինչ այն, Թերթերը կը գրեն Թէ Պոլսոյ կրթական տեսուչը Էնկիւրի գացեր է, յայն խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար փոքրամասնութեանց դպրոցներուն մասին:

Լուրը կ'ըսէ,— այս տարի տասիճան մը աւելի կարեւորութիւն պիտի տրուի փոքրամասնութեանց դպրոցներուն եւ հիմնական փոփոխութիւններ պիտի կատարուին ուսուցչական կազմին մէջ:

Այս ալ չի կարօտիր ո՛ր եւ է լուսաբանութեան:

Թուռնները հաւատարիմ են պապերու աւանդութեան.

—« Օսմանլը թավշանը արապա իլէ ավլար»: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈԼՍՈՅ ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐՆ ԱԼ
Շահաստուրքի հնարակայ կը հաստատին

»»»··«««

Պոլսոյ վերջին թղթաթերէն կը բաղեմ հետեւեալ տեղեկութիւնները, որոնք աւելորդ անգամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ էվմալապետութիւնը որոշած է սնանկութեան դատապարտել փոքրամասնութեանց դպրոցները.—

Գումգափուի Մայր վարժարանի, Կէնճ Փաչայի Մեսրոպեան դպրոցի եւ չրջակայ թաղերու վարժարաններուն անօրէնները բացատրագրերով դիմած էին Գումգափուի էմնեաեան մասնաճիւղին, յայտնելով Թէ իրենց դպրոցները ոչ Թէ չհաւատուրքի նոր օրէնքին մէջ յիշուած «մասնաւոր» կրթարաններ են, այլ փոքրամասնութեանց վարժարաններ, որով չհոս նպատակով հիմնուած չեն, այլ Թաղին աղքատ տղոց պարտաւորիչ նախակրթութիւն մը տալու համար, եւ հետեւաբար ենթակայ չեն տուրքի: Արդէն ամէն տարի բացով կը գոցեն իրենց պիւտճէները, ու նոյնիսկ կրթական անօրէնութիւնը ամէն տարի նպաստ կը յատկացնէ՝ այդ բացը մասամբ փակելու համար:

Այս անգամ, Գումգափուի էմնեական մասնաճիւղը յիշեալ վարժարանները ուղղած է պաշտօնագիր մը՝ որով վարժարաններու անօրէնութեանց կողմէ ներկայացուած բացատրագրերուն առթիւ կրթական գործավարութեան եղած հարցման պատասխանը կը հաղորդէ: Համաձայն կրթական գործավարութեան պատասխանին, նկատելով որ օտար եւ փոքրամասնութեանց վարժարանները ընդունած չեն պաշտօնական ծրագիրը ու կանոնագիրը, եւ իրենց յատուկ կրթական ծրագիր ու կանոնագիր ունին, հետեւաբար չհաստուրքի նոր օրէնքով այդ տուրքին ենթակայ պիտի ըլլան:

⁂ *Մայր վարժարանի չէնքին տարեկան գուտ հասոյթը 3000 ոսկիէ աւելի գնահատած ըլլալով, Մայր վարժարանը տեսարակ բռնելու ենթակայ պիտի ըլլայ եւ հետեւաբար «պէչաննամէ» տալու պարտաւոր:*

Վրդովում օտար բանուորներու դէմ

»»»··«««

66 ին բանուորներ առանանին դուրս կը նետուին

Խոքարիէլի հանքերուն մէջ պատահած դէպքին առթիւ, 66 լէհ բանուորներ իրենց ընտանիքներով սահմանէն դուրս պիտի հանուին յառաջիկայ շաբթու: Այս որոշումը մեծ յուզում պատճառեց լեհական գաղութին մէջ, եւ կը վախցուի նոր դէպքերէ: Այս հանքագործները զաւակներն են այն լեհերուն որոնք Ֆրանսա փոխադրուեցան պատերազմէն անմիջապէս վերջը, մեռած Ֆրանսացիներուն տեղը բռնելու համար:

Անոնք իրենց կեանքին մեծագոյն մասը անցուցած են Ֆրանսայի մէջ, եւ չատերը ամուսնացած Ֆրանսուհիներու հետ: Այնպէս որ, այժմ կսկծալի վիճակի մը մատնուած են: Երբ կը հարցնէին Թէ ինչո՛ւ այդ յիմարութիւնը գործեցին, 38 ժամ հանքին խորը պահելով 14 Ֆրանսացիներ, պարագլուխներէն մեկը պատասխանեց.

— Մեր արդար իրաւունքն էր: Ինչո՞ւ վատրեցին մեր երկու ընկերները: Ֆրանսան հոս բերաւ մեզ, եւ հիմա պէտք է պահէ:

Դէպքը չատ աւելի խոր պատճառներ ունի: Ինչպէս ըսինք, հարիւրաւոր լէհ հանքագործներ Ֆրանսայի հիւսիսային չրջանը փոխադրուեցան պատերազմէն անմիջապէս վերջը: Անոնք իրենց կիներն ու երախաներն ալ բերին եւ տեղաւորուեցան տեւականապէս: Այժմ իրենց զաւակները մեծցած ըլլալով, կ'աչխատին նոյն հանքերուն մէջ, բայց Ֆրանսացիներու տղաքն ալ մեծցած են, եւ հարիւրաւոր երիտասարդներ գործ կը փնտռեն: Ուրեմն, մինչ Լեհերն ու իրենց զաւակները կանոնաւոր աչխատանք ունին, Ֆրանսացիները նպաստով կ'ապրին: Այս կացութիւնը խոր դառնութիւն պատճառած է ամբողջ Փա տը Քալէի չրջանին մէջ եւ կը վախցուի զանազան ընդհարումներէ:

Ոտիկանութիւնը ձերբակալեց վեց Լեհեր, ինչ որ աւելի կը ծանրացնէ կացութիւնը:

Վերջին լուրերու համաձայն, աւելի մեծ թիւով Լեհեր պիտի արտաքսուին, մինչեւ 80–100: Մեծ մասին հրամանագիրը ելած է: Առնք չեն ուզեր համակերպիլ կամ հետեւեալ պայմանները կը դնեն.—Զրի ճամբորդութիւն մինչեւ Լեհաստան, իրենց բեռներով, մարդ գլուխ 300 ֆրանք հատուցում եւ գործազրկութեան վկայական մը որպէսզի կարենան նպաստ առնալ իրենց երկրին մէջ, արձակում ձերբակալուած Լեհերու:

Մանաւոր վակոններ պատրաստուած են, որպէսզի արտաքսուած բանուորները եւ իրենց ընտանիքները հեռանան: Լեհ բանուորները ժողով գումարելով, բողոքեցին եղած խտութեանց դէմ:

⁂ Նախկին պատերազմիկներու Ազգ. Միութիւնը իր գայրոյթը յայտնելով «օտարածին բանուորներու գարշելի բռնութեան առթիւ», ուժգնօրէն կը բողոքէ որ ֆրանսացի բանուորները պէտք եղածին չափ չեն պաշտպանուած օտար բանուորներուն դէմ: Եւ կը պահանջէ կառավարութենէն «վերջ տալ բազմաթիւ ֆրանսացի բանուորներու գործազրկութեան գայթակղութեան, մինչ օտարականները կը շարունակեն աշխատիլ, չարաչար գործածելով մեր հիւրընկալութիւնը: Եւ ուրիշներուն օրինակ ըլլալու համար, կը պահանջէ անմիջապէս արտաքսել այն օտար բանուորները որ պատասխանատու են Լափորէսթի անթոյլատրելի դէպքերուն »:

Ֆրանսացի Աշխատաւորներու Միութիւնն ալ ժողով գումարելով, որոշեց խիստ գործունէութեան ձեռնարկել օտար աշխատաւորներու դէմ: Միութիւնը կ'ըսէ թէ Մանծոնի հաստատութեան իտալացի բանուորները իրենք իրենց թոյլ տուած են ծեծել իրենց այն ֆրանսացի ընկերները որ կը համարձակէին արժեցնել իրենց աշխատանքի իրաւունքը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՏՆ ՈՒ ԻՐԱՒԸ

»«

« Յառաջ » երէկ հրատարակած էր խորհրդային գրագէտի մը, Իլիա Էրէնպուրկի դառն գանգատը՝ Ինտուրիստի խարդախութեանց դէմ:

Կարմիր գրագէտը կը պատմէր թէ խորհրդային գործակալութեան յատկապէս մարզուած առաջնորդ – թարգմանիները ինչպէս կը խաբեն, կը մոլորեցնեն օտար շրջիկները, հաճելի տրպաւորութիւն ձգելու համար:

Կը նկարագրէր թէ ինչ վարպետութեամբ կը ծածկուին թշուառութեան, ապտ ու կեղտի եւ բարբարոսութեան տեսարանները,— խանութներու առջեւ պոչ կապած բազմութիւնները, պարապ խանութները, ժողովուրդին կրած զրկանքները, մարդէ մարդ գործուած վայրագութիւնները, դժոխային գարշահոտութեամբ ճաշարանները, բթամիտ պաշտօնեաները, զոբանոցի նմանող տուներու մէջ իրար վրայ խոնուած երիտասարդ ամոլները, պառաւները, մանուկները եւայլն:

Կարդալով այս ամփոփումը — կ'արժէր գտնել եւ թարգմանել ամբողջ բնագիրը — միտքս ինկաւ մեր միւնուեար Հայաստանը՝ իր «յաւակնոտ» պէս մարզուած մուենետիկներով, փարիզ, Պոսթընի կամ Գահիրէ նստած «առաջնորդ – թարգման »ներով, միայն հանի մը օր երեւան եւ էջմիածին մնացած եւ իմքնաշարժի մէջ բազմած, պաշտօնական պատիւներու եւ բարեխնամ կառավարութեան հաւանու – թեան արժանացած շրջիկներով...

Ու մինչ կ'որոնայի անոնց պատմած հէքեաթներուն վրայ, խմբագրատուներէն ներս մտաւ թղչուն մը Հայաստանէն: Եւ կարմի՛ր թղչուն մը:

— Խապրի՛կ մը մեր աշխարհէն, եչացի:

— Ցետո՛յ, յետո՛յ, պատասխանեց թղչունը, գլուխը կախ եւ աչքերը մոլորուն:

Նոյն պահուն, գրուիչը սեղանին վրայ նետեց Աթենքի վերջին թղթաթերը:

Կը բանամ « Նոր Օր »ի ծրարը: Օգոստոս 2.— « Նոր տեղեկութիւններ Հայաստանէն »:

Ո՞վ է պատմողը:

Զմիռնիացի Գրիգոր Մելքոնեան, 54 տարեկան, ամուսնացած եւ երկու զաւկի տէր, վարպետ կօշկակար, որ 1932ին երկրորդ կարաւանով գացեր է Հայաստան, ուր «ութ ամիս գիւղերու մէջ անօթի ծարաւ թափառելէ յետոյ», Պաթում գացած եւ հոն ապրած է մինչեւ մեկնումը:

Նորեկը — անկուսակցական — աճապարանքով գացեր է խմբագրատուն, խնդրելով որ նոյնութեամբ հրատարակեն իր պատմածները, «որպէսզի ժողովուրդը կարդայ եւ նոր խորհուրդներու զոհ չերթայ»:

Ի՞նչ կը պատմէ: «Սուտ ու փուտ» բաներ.

— « Բ. կարաւանով ճամբայ ելանք, վեցերորդ օրը Պաթում հասանք. զաղթականները տեղաւորեցին մեծ լան – կարի մը մէջ, ուր մնացինք հինգ օր, անօթի ծարաւ. մեզի տուին ցեխի պէս հայ եւ իբր ապուր տաք ջուր. ամէն իրիկուն երիտասարդ համայնավար – ներ լանկար կուգային եւ Դաչնակցութեան դէմ ճառ կը խօսէին:

Հինգերորդ օրը ճամբայ ելանք դէպի Հայաստան, հասանք Երեւան. ուրնեցան հագուստներս սնուկի մը մէջ տեղաւորած էի: Երբ Երեւանի կայարանն իջանք, զարմանքով տեսայ որ սնուկը պարպուած էր. երեւակայեցէք իմ վիճակս. ամբողջովին կորզուած էի. որո՞ւն դիմէի, ի՞նչ ընէի:

Երբ Երեւան հասանք, չտեսանք մէկը որ հետաքրքրուէր մեր վիճակով. ութ ժամ յետոյ, խումբ մը մարդիկ եկան եւ մեզ առաջնորդեցին ախոռ – ները: Սոսկալի բան էր մեր վիճակը, պիտի պառկինք ախոռներուն մէջ, ախտահարներու վրայ, 48 ժամ սպասեցինք այս վիճակի մէջ, ժողովուրդը սկսաւ լալ, ոմանք ուշ կոծ արձակել. ոչ հաց կայ, ոչ ուտելիք. երկու օր յետոյ միայն երկու պարկ հաց բերին, չուտուելիք հաց. օրերով անօթի մընացած զաղթականութիւնը սովալլուկ յարձակեցաւ հացին վրայ. յայնօրդ օրը բոլորը հիւանդացան, տակէն ա – րիւնահոսութիւն ունեցան:

Հաւատացէք իմ խօսքիս, կառավարութիւնը բնաւ չհետաքրքրուեցաւ մեզմով: Օրեր վերջ սկսանք մեր զբոսնուն ճարը նայիլ: Ես փոքրիկներս առնելով, գիւղերը գացի, հնարաւորութեամբ գրպելու համար: Գիւղացիները մեր վիճակին ցաւելով կ'ըսէին.

— *Ինչո՞ւ խաբուեցաք, ինչո՞ւ եկաք այս դժբախտ երկիրը»:*

×

Ափսո՜ս որ միջոց չունիմ երկու ամսուան համար Հայաստան դրկելու Իլիա Էրէնպուրկը, որպէսզի գաւեր այս պատմութեան սուտն ու իրաւը: Այսինքն՝ լրացնէր զայն:

Իլիա Էրէնպուրկները աւելի խելացի են եւ անկեղծ, բան մեր «թուրիստ»ները, որոնք միայն իրենց խմած թէյն ու իրենց լուած «ախպէր ջան»ը կը յիշեն, մնացեալը ծախու հանելով...

Վ.Ա.Հ.

Ընդհանուր ներում Գերմանիոյ մէջ

Հինդենպուրկի մահուան եւ նախագահ – վարչապետի պաշտօնին միացման առթիւ, Հիթլէր որոշեց ներում չնորհել քանի մը հազար բանտարկեալներու, քաղաքական Թէ քրէական: Ներման հրամանագրին համաձայն, այն բոլոր անձերը որ բանտարկուած կամ կեդրոնացման բանակատեղիներու մէջ արգելափակուած են օգոստոս 2էն առաջ կատարուած քաղաքական մանր յանցանքներու համար, անմիջապէս ազատ պիտի արձակուին: Բացառութիւն կը կազմեն անոնք որ դատապրած են պետութեան ապահովութեան դէմ, գաղտնիքներ մատնած կամ մահափորձեր կատարած են: Ազատ պիտի արձակուին նաեւ անոնք որոնց դատապարտութիւնը վեց ամիսէն աւելի կամ տուգանքը հազար մարքէն վեր չէ: Ասկից մնացած մանր – մունր դատերն ալ ներուած են:

Տարակոյս չկայ Թէ այս ներումը կարգադրուած է ի նախատեսութիւն օգոստոս 19ի հանրաքուէին, որ պիտի վաւերացնէ Հիթլէրի նոր պաշտօնը, իրրեւ Առաջնորդ – վարչապետ Գերմանիոյ:

Արդէն իսկ պատրաստութիւններ կը տեսնուին այդ հանրաքուէին համար: Առաջին ճառը պիտի խօսի Տօքթ. Կէօպէլս, իսկ Հիթլէր պիտի արտասանէ օգոստոս 17ին, հրաւիրելով ժողովուրդը որ մէկ մարդու պէս կանգնի Առաջնորդի կողքին:

Մինչ այս պատրաստութիւնները կը տեսնուին, Գերմանիոյ տնտեսական չրջանակներուն մէջ մեծ մտահոգութիւն տիրէ նոր հունձքերու մասին: Հացահատիկի այս տարուան բերքը կը հաշուուի 11,540,000 թօն, այսինքն վերջին հինգ տարիներու միջինէն հարիւրին 28 պակաս: Անասուններու խոտն ալ վերջին տասը տարիներու միջինէն հարիւրին 20 պակաս պիտի ըլլայ: Զախողած է նաեւ գետնախնձորի հունձքը, ինչ որ աւելի կը սաստկացնէ տագ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

ՍՈՎԵՏԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՂԿՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏՆԵՐԻ

Ա. ԼՈՒՍ ՔԱՐԳԸ ԵՒ ԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՐԺԷՔԸ

Ա. Լուսը ծնած է 1859ին Իզմիրի մէջ, ուր հայր մը ունէր։ Ան իր մանկութեան տարիները անցուցած է Պոլսոյ մէջ, ուր հայրը ունէր մեծ տպարան մը։ Ան ստացած է տպագրական արուեստի գործնական ուսում։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ռոբերթ Քոլէճ կոչուած ամերիկեան վարժարանին մէջ։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։

Ան սկսած է իր գրական գործունէութիւնը 1878ին։ Ան հրատարակած է իր առաջին գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1878ին։ Ան հրատարակած է իր երկրորդ գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1878ին։ Ան հրատարակած է իր երրորդ գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1878ին։

Ան մահացած է 1915ին, Պոլսոյ մէջ։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։

Բ. ՈՍԿԱՆ ՓՈՓՈՒԼԻ ՎԱՂՕՐԵՆ ՄԻՆՉԵՒ ՀԱՐՈՒՍՏԸ

Ան ծնած է 1890ին, Պոլսոյ մէջ։ Ան ուսանած է Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։

Ան սկսած է գրել 1910ին։ Ան հրատարակած է իր առաջին գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1910ին։ Ան հրատարակած է իր երկրորդ գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1910ին։ Ան հրատարակած է իր երրորդ գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1910ին։

Ան մահացած է 1934ին, Պոլսոյ մէջ։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։

Գ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ-ՀԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Ան ծնած է 1895ին, Պոլսոյ մէջ։ Ան ուսանած է Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Ֆրանսական Լիսէն։

Ան սկսած է գրել 1915ին։ Ան հրատարակած է իր առաջին գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1915ին։ Ան հրատարակած է իր երկրորդ գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1915ին։ Ան հրատարակած է իր երրորդ գիրքը՝ «Ազգային Երգեր»ը, 1915ին։

Ան մահացած է 1915ին, Պոլսոյ մէջ։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։ Ան թաղուած է Պոլսոյ Ֆերիքէօյ գերեզմանատունը։

ՎԵՐԱՄՈՒ ԴԱՐԹՎԱԾՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ՅԱՐՔ ՎԱՂՎԱԺԱՀԵՂ ԴԺԳՈՏՈՒՓ ԴՐԱՏՋՈՒՆ

ՎԱՀԱՆ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

Ընկերական դատավարության ընթացքում ես ուշադրություն դարձրի մի առանձնահատկության վրա, որը, իմ կարծիքով, պետք է ուշադրության առնվի։ Խոսքը վերաբերում է ընկերական դատավարության ընթացքում ամբաստանյալների վերաբերմունքին դատարանի նկատմամբ։ Ես նկատեցի, որ ամբաստանյալները, որոնք ենթարկվում են ընկերական դատավարության, ոչ միայն չեն ենթարկվում դատարանի կանոններին, այլև ցուցաբերում են ինքնագոհ վերաբերմունք։ Նրանք ոչ միայն չեն ենթարկվում դատարանի կանոններին, այլև ցուցաբերում են ինքնագոհ վերաբերմունք։ Նրանք ոչ միայն չեն ենթարկվում դատարանի կանոններին, այլև ցուցաբերում են ինքնագոհ վերաբերմունք։

Ես կարծում եմ, որ ընկերական դատավարության ընթացքում ամբաստանյալների վերաբերմունքը դատարանի նկատմամբ պետք է լինի հարգալից։ Նրանք պետք է հետևեն դատարանի կանոններին, ենթարկվեն նրա որոշումներին։ Նրանք պետք է հարգեն դատարանի աշխատանքը, որը կատարվում է ընկերական դատավարության ընթացքում։

Ես կարծում եմ, որ ընկերական դատավարության ընթացքում ամբաստանյալների վերաբերմունքը դատարանի նկատմամբ պետք է լինի հարգալից։ Նրանք պետք է հետևեն դատարանի կանոններին, ենթարկվեն նրա որոշումներին։ Նրանք պետք է հարգեն դատարանի աշխատանքը, որը կատարվում է ընկերական դատավարության ընթացքում։

ՀՈՂ ՏԵՐՈՂՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ամբողջ ժողովուրդը, ամբողջ մեր հասարակությունը իր ուժերի ամենամեծ լարումով կատարում է Երրորդ հնգամյակի ծրագրի առաջին տարվա պլանը։ Մեր ամբողջ տնտեսությունը, մեր ամբողջ կուլտուրական շինարարությունը ենթարկվում է այդ ծրագրի իրագործման խնդրին։ Ամեն մի կոլտնտեսական տնտեսություն, ամեն մի խորհրդային տնտեսություն, ամեն մի կուլտուրական հաստատություն պետք է ենթարկվի այդ ծրագրի իրագործման խնդրին։

Ամեն մի կոլտնտեսական տնտեսություն, ամեն մի խորհրդային տնտեսություն, ամեն մի կուլտուրական հաստատություն պետք է ենթարկվի այդ ծրագրի իրագործման խնդրին։ Ամեն մի կոլտնտեսական տնտեսություն, ամեն մի խորհրդային տնտեսություն, ամեն մի կուլտուրական հաստատություն պետք է ենթարկվի այդ ծրագրի իրագործման խնդրին։

Ամեն մի կոլտնտեսական տնտեսություն, ամեն մի խորհրդային տնտեսություն, ամեն մի կուլտուրական հաստատություն պետք է ենթարկվի այդ ծրագրի իրագործման խնդրին։ Ամեն մի կոլտնտեսական տնտեսություն, ամեն մի խորհրդային տնտեսություն, ամեն մի կուլտուրական հաստատություն պետք է ենթարկվի այդ ծրագրի իրագործման խնդրին։

ՀՈՂ ՏԵՐՈՂՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ամբողջ ժողովուրդը, ամբողջ մեր հասարակությունը իր ուժերի ամենամեծ լարումով կատարում է Երրորդ հնգամյակի ծրագրի առաջին տարվա պլանը։ Մեր ամբողջ տնտեսությունը, մեր ամբողջ կուլտուրական շինարարությունը ենթարկվում է

նապը, որովհետեւ Գերմանիոյ ժողովուրդին մեծ մասը գետնա – խնձորով կը անանի։

Արծաթին ազգայնացումը Մ. Նահանգներուն մէջ

— o·o —

Նախագահ Րուզվէլթ օգոստոս 9 թուակիր հրամանագրով մը ազգային սեփականութիւն հռչակեց արծաթը, համաձայն 1934 յունիս 19ին քուէարկուած օրէնքի մը, որ ահաւասիկ։— 1· Ար – ծաթ գնել երկրին մէջ եւ երկրէն դուրս, ունկին 50 աէնթէն վեր չըլլալու պայմանով։— 2· Այսպէս ձեռք բերուած արծաթով լրա – ցնել Մ. Նահանգներու դրամական պահեստը, մինչեւ որ ան բաղկա – նայ երեք չորրորդ մաս ոսկիէ և մէկ չորրորդ արծաթէ։—3·ի հար – կին ազգայնացնել երկրին մէջ եղած արծաթը։ Ակնկ զատ, նա – խագահը իրեն կը վերապահէր սահմանափակել արծաթի չահա – դէտներու եւ վաճառորդներու չահերը, հարիւրին 50 տուրք հաս – տատելով։ Դեռ յունիս 28էն, Մ. Նահանգներու գանձային նախա – րարութիւնը արգիլած էր արծաթի արտածումը, բացի օրինական պարագաներէ։

Նախագահին յայտարարութեան համաձայն, բոլոր տրամա – դրելի արծաթը պետական փոդերանոցներուն պէտք է յանձնուի մինչեւ 90 օր։

Իբրեւ հետեւանք այս հրամանագրին, բոլոր արժեթուղթերը բարձրացան ամերիկեան սակարանին մէջ, իսկ տոլարը ինկաւ 14 ֆր. 995ի։ (Փարիզի մէջ՝ 15·11)։ Եւմսական նախարարը յայտա – րարեց թէ ազգայնացումը անհրաժեշտ էր, որովհետեւ արծաթին դինը կը բարձրանայ, եւ կառավարութիւնը չի կրնար 50 աէնթէն աւելի վճարել։

Առաջին օդանաւին 50ամեակը

Հինգշաբթի օր Շալէ – Մէօտոնի մէջ տօնուեցաւ Ֆրանսական առաջին օդանաւին՝ «Ֆրանս»ի թռիչքին 50ամեակը, նախագա – հութեամբ օդանաւային նախարարին։ 1884 օգոստ. 9ին էր որ այս նախնական օդանաւը — կամ «օդի հրէշը», ինչպէս կը կոչէին այն ատեն— բարձրացաւ Մէօտոնի զարաստանին վերեւ։ «Ֆրանս» ունէր 165 ոտք երկայնութիւն, 26 ոտք տրամագիծ եւ 1864 խոր – նարդ մէթր տարողութիւն։

Երբ երկու կառուցանողները նեբս մտան եւ օդանաւը կամ «վոնտոլա»ն սկսաւ բարձրանալ, հանդիսատեսները սրտատրոփ կը սպասէին արդիւնքին։ Հազիւ հարեւան բլուրներու բարձրութեան հասած, օդանաւը կանգ առաւ, սկսաւ ճոնչել, բայց կրցաւ չա – րունակել ժամը 12 մղոն արագութեամբ, թռչելով դէպի Շաթիյ – եօն։ Ցետոյ ուղղուեցաւ դէպի Վէրսայլ։ Երբ Շալէ հասաւ, փոր – ձը բաւարար սեպելով որոշեց վերջացնել։ Բայց երեւան եկաւ որ չի կրնար վար իջնել։ Բազմաթիւ տաժանելի փորձերէ վերջը, կա – րելի եղաւ մինչեւ 250 ոտք իջեցնել օդանաւը եւ պարաններու մի – ջոցաւ փրկել երկու օդանաւորդները։ Ամէն պարագայի մէջ յաղ – թանակ մը կը համարուէր այս փորձը։ Կարելի եղած էր հինգ մը – գոն ճամբայ կտրել 23 վայրկեանէն։

Պուլկարիոյ Թուրքերը Ռումանիա՝ կ'ապաստանին

« Ձիւհուրիէթ » կը չարունակէ զարմանալի պատմութիւններ հրա – րակել Պուլկարիոյ Թուրքերու կրած « հալածանքներու » մասին։ Այս անգամ ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղէ Ռումանիոյ « Երլաբերմ » թերթէն.

Շումէնի Թուրքերը չատ գէշ ձեռնած են, գէնք վնտռելու պատրուակին տակ։ Անոնցմէ չատեր անյայտացած են։ Մուսթ մըն ալ վերջերս զատուեցաւ Քոնսթանցայի մէջ, պուլկար եւ ռումէն սահմանը անցած ըլլալուն համար։ Բոլորն ալ անպարտ արձակուեցան։ Անոնք կը պատմեն թէ փախած են Պուլ – կարիայէն, չկարենալով հանդուրժել իրենց կրած չարչարանքներուն։

⁂ Շումէնի Թուրքերը, թրքական դրօշներով զարդարուած երկու սերուն ծագկամաններ չինել տուած են եւ պատուիրակի մը միջոցաւ Էնկիւրի պիտի դրկեն, իբրեւ նուէր մատուցանելու համար Մ. Քէմալին։

ՊԷՅՐՈ՞ՒԹ, ՄԵՐՍԻ՞Ն ԹԷ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԷԹ

Թուրք թերթերը վերջերս գրեցին թէ պարսիկ կառավարութիւնը որո – շած է Մերսինը օգտագործել իբրեւ նաւահանգիստ Միջերկրականի համար։ Թէհրանի «Իրան» թերթը կը գրէ այս առթիւ.—

Այս լուրը բոլորովին սուտ է, որովհետեւ Թէհրանի կառավարութիւնը այդ մասին դեռ ոչ մէկ որոշում չէ տուած։

Ճիշդ է որ Պարսկաստանը երկու ելք կը փնտռէ ծովու վրայ, իր թրանզի – թի առեւտուրին համար — առաջինը Սեւ ծովուն վրայ եւ այդ մասին արդէն համաձայնութիւն մը գոյացաւ Շահին Թուրքիա ճամբորդութեան առթիւ. եւ երկրորդը Միջերկրականի վրայ։ Այս վերջինին համար ճիշդ է որ Թուրքիան գնդապան առաջարկութիւններ ըրաւ մեր կառավարութեան, բայց մենք կը յայտարարենք թէ պարսկական կառավարութիւնը ցարդ ոչ մէկ որոշում չէ ըրած եւ կը նախընտրէ աւելի Պէյրութի եւ Ալեքսանդրէթի ելքերը որոնք ա – ւելի մօտ են եւ աւելի նպաստաւոր։ Նոյնիսկ կրնանք ըսել թէ ի մօտոյ որո – շում մը պիտի արուի ի նպաստ այս երկու նաւահանգիստներուն »։

Հ. Յ. Դ.

Շաւիլի «Արդութեան» խումբի ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Պօղոսեանի բնակարանին մէջ։

ՊՈՒԻՎԱՐ ՕՏՏՕԻ (Մարսէյլ) Վրամեան Նէթակոժիտէն ընդհ. ընկե – րական ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերը վաղը կիրակի ժամը 6ին սովորական հաւաքատեղին։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՊՕՄՕՆԻ ԶԱՒԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
եւ հովանաւորութեամբ՝ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

վաղը կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ

ԹՐՈՒԻԱ ԼԻԻԻ, ԻԴՆՈՑԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ ԱԴԱՐԱԿԻՆ ՄԷՋ

Trois Lucs, Traverse du Roi de Pique, Villa «La Nisou»

Բացման խօսք ընկեր Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԷ
Կը խօսի՝ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ

կը ժամնակցի Զ. Ո. Միութեան «վահագնեան» նուագախումբը

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Վ. Տ. Վարդանեան (*արտա – սանութիւն*), Կ. Գատէճեան (*երգ*)։ Օրիորդներ՝ Ա. Յահակեան եւ Ա.բիստա – կէսեան (*պար*)։

Օր. Տէրտէրեան եւ Պ. Ս. Պօղոսեան կը ներկայացնեն ՁՈՐՍ ՍԱՀՈՐՆԵՐԸ

կը ներկայացուի *«ՊԱՇՏՕՆՍ Է ԽՈՄԲԱԼ»* Սէն Լուի ընկերներուն կողմէ։

Հայոցդկց. միջոց.— Աւէ էէօն կամպէթայէն առնել 7 Թիւ հանրակառը եւ իջնել վերջաւորութենէն մէկ կայարան ասդին։

Ծախքերու ժամնակցութեան համար մուտք 3 *ֆրանք։*

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած *ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕՅԻ «ՄՈՒՐԱՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ*
եւ հովանաւորութեամբ *ԶԱՒԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*

վաղը կիրակի ՄԷՕՏՕՆԻ ՊԱՂ ԱՂԲԻՒՐԻՆ ՄՕՏ

կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին.— Երգ, պար եւ արտասանութիւն։

կը նուագէ Քառիստ ՌՕՒԲԷՆ։

Հաղորդկց. միջոց.— *Առնել շոգեկառք Լիովաիտէն եւ իջնել Մէօտօն։*

Անթրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիի։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ՎԻԼԼԻՒ ՄԷՋ

կազմակերպուած *ՅՈՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՎԻԼԼԻԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին «ԹԱՒԱԿ» ակումբին մէջ

Լիոնէն հրաւիրուած է Պ. ՓՐՕՓՓԷՆ իր ձագով։

Երգ, արտասանութիւն եւայլն։ Մուտքը ազատ է։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

կազմակերպուած *Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՄՍԵՐՄԻՃԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

19 Օգոստոս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը հինգ 2ին

Stade Jean Bouin*ի մարզադաշտին վրայ։*

Հովանաւորութեամբ Ligue du Sud Est*ի նախագահ Պ. J. BLANC*ի
եւ Շ. Մ. Ը. Մ.ի ՊԱՏՈՒՀԱՆ ՎԱՐԶՈՒԻԹԵԱՆ

ԾԱՆՕԹ.— Բոլոր այն հայ անհատ մարզիկները որ կը փափաքին մա – նակցիլ Ոլիմպիականին, ետք հաճին արձանագրուիլ Շ. Մ. Ը. Մ. հաւաքա – տեղին, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամը 9էն *10* մինչեւ 16 Օգոստոս։

ՊԱՏՁԵՀՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՒՈՒ Է պարապ փավիլեոն մը 3 փէս եւ գետնա – յարկը՝ (րէ տը շօսէ) մեծ խոհանոց, 300 քառ. մեթր պարտէզ, հաւ – նոց, 2 ախպարա, 35,000 ֆրանք։ Դիմել՝ ժամը 2 - 6, Rue de Sèvre N. 35· Clamart·

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՈՂՔԱՅԵԱԼ

ՀԵՐՄԻՆԷ ԱՒԱՖԵԼԵԱՆԻ

Վաղը կիրակի, 12 օգոստոս (Աստ – ուածածնի տօն) տեղի կ'ունենայ հո – գեհանգիստ վաղամեռիկ ՀԵՐՄԻՆԷ ԱՒԱՖԵԼԵԱՆԻ մահուան տարելիցին առթիւ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 **Rue Jean Goujon**։ Կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները։

Վշտակիր մայրը
ՆՈՒՒԱՐԴ ԱՒԱՖԵԼԵԱՆ

Գտած կը փնտռէ

Լուրջ եւ պատուաւոր հայ կին մը տնական աշխատանքներու համար, օրավարձով կամ ամսավճարով։ Դի – մել՝ *Der Agopian Samson, 6, Ave. Porte d'Italie. Paris* 13։

ԲՈՒՀԱՏԻՐ

Պանեւէօ - ՔԱՆԱՆի «ցաւաջդիմա – սիրաց» Միութիւնը տարեկան ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու անդամուհիները այսօր Շաբաթ ե – րեկոյ ժամը 9ին դպրոցի սրահին մէջ (*43, բիւ Մատամ Քիւրի*)։ Օրակարգ նիւթական եւ բարոյական հաշուե – տուութիւն, հրաժարում եւ նոր վար – չութեան ընտրութիւն։

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն- Տուրուբերանի

Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակիկէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 119 Ավընիւ տ'Իթալի, Մէթ – րօ Մէգօն Պլանշի քովի սրճարանը։ Օրակարգ.— Դաշտահանդէսի հաշ – ուետուութիւն եւ ընթացիկ հար – ցեր։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՑՎԱՑԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Հոկտեմբերի 1ին։ Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար։

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոյ 216 էջնոց հատոր մը։

≡"ՀԱՑ _ ԲՈՑԺ„ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է≡

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն։

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.

Բաժինեզին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ. Շ. ԱՑՎԱՑԵԱՆԻ

17, Rue Damesme, 17 Paris.

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵԻ ՄՕՏԻՐՔ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ շավիլի ամի – նէն օգաստուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier* (*ancienne Rue Louise*)· մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*· երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով։ կազ, եւեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տա. բին, *chauffage Central*, վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ սեփականատիրոջ, Պ. ԼԷՊԼԷ – ԵԱՆի՝ տեղւոյն վրայ կամ *Restaurant, 10, Rue Rampal. Paris* 19։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշան փո – խելի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

ՄԻՍԱՔ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

(Dr. ès Sciences)

5, rue Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. Հեռ. **Kléber** *78-21*

Դիմեցէք՝ ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդ· ներու, ամուսնալուծման եւ ամուսնալուծման, նահիւրալեզ ապրանքի, Ամերիկա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխառութեան, կալուածական գործողու· թիւններու եւայլն։ Համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրեր ժամը 10—12։

Տարածեցէք Հայ գիրքը

ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ ընկերակցութիւնը, որ անձ – նական համակրութեան արժանացաւ, միակն է ամբողջ գաղթաշխարհի մէջ որ նահատակուած գրագէտներուն գործերը լոյս ընծայելով, կը յաւերժա – նանց անթառամ յիշատակը։

Ո՞ր Հայը պիտի չուզէր ունենալ այդ թանկագին մատնեքներէն իր գի – գարանին մէջ։

Հակառակ հայերէն գրքի տագնապին, արդէն լոյս տեսած են ՈՒԻՐ գ· ղեցիկ եւ բովանդակալից հատորներ։

ՌՈՒԻԲԷՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ, ՀՐԱՆԴ (Մելքոն Կիւրճեան), ԳԵՂԱՄ ՏԷՐ ԿԱՐ – ՊԵՏԵԱՆ, ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ, ՏԻԳՐԱՆ ԶԷՈՔԻՒՐ – ԵԱՆ, ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

Շուտով տպագրութեան պիտի յանձնուի իններորդ հատորը, ԵՐՈՒԱՆ ՕՏԵԱՆ, որուն պիտի յաջորդէն ԵՐ ՍՐՄԱՔԷՇԱՆԼԵԱՆ, ԱՐՏԱՇԷՍ ՑԱՐՈՒ – ԹԻՒՆԵԱՆ, ՏԻՐԱՆ ԶՐԱՓԵԱՆ, եւ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ։ Տակաւին քանի՛ մ· քանիներ կը սպասեն իրենց կարգին...

Հրատարակչական այս նուիրական գործը աւելի հմտնաւորելու եւ նոր հատորներ լոյս ընծայելու համար, օգնեցէք մեզի, գնելով մէկ մէկ հա – տոր, որ կ'արժէ **20** ֆրանք միայն։ Մանաւոր զեղչ ամբողջ շարքին համար։

Դիմել՝ M. Barsamian, 121, Rue Marcadet, Paris (18)։

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ· Ս· ՖԼԷՋԸՐ Թարգմ· Ժ·

Լոնտոն հասնելուն պէս պէտք է երթար Քրիսթ Ուօքըրի գինետունը։ Մի քանի անգամ չեկաւ։ Պայուսակը կա – յարանը ձգեց, թաքսի մը առաւ ու փոխանակ գինետուն երթալու, մեկ – լանոց գնաց։ Ցնօրէնը անոր նայեցաւ, նոր հով մը կար ձէնիսընի վրայ։

— Եղա՞ւ, լմնցա՞ւ, հարցուց մար – դը։

ձէնիսըն չկրցաւ անմիջապէս լս – րանել անոր հարցումին իմաստը։ Յե – տոյ յանկարծ յիշեց աչքին ուռեցքը։

— Ոչ տակաւին, ըսաւ։ Բժիշկը կ'ուզէ քիչ մը յետաձգել... եկայ լ – սելու համար որ... այսինքն... ալ գործի չպիտի գամ...

— Գործի չպիտի՞ գաս, զարմացաւ ցնօրէնը, հրաժարեցա՞ր... առանձ լաւ գործ... ի՞նչ ըսել կ'ուզես...

— Այսինքն, պատասխանեց ձէնի – սըն որ այլեւս վարանելու պէտք չու – նէր, մաս մը գրամ անցաւ ձեռքս, ա – նակնկալ կերպով... հարուստ ազգա – կան մը մեռաւ եւ...

— Օ՛հ, բախտաւոր տղայ, չա՞տ գրամ...

— Բաւական, այո, ըսաւ ձէնիսըն։ բաւական՝ այս գործէն հեռանալու համար...

— Լաւ, գուն դիտես... բայց դի – տես որ յաւելում պիտի տառնայիր չուտով... եւ առանկ տեւական գործ։ ինչ որ է, քու գիտնալիք բանդ է... խնդիր ու խնդրա չվատնես դրամդ...

— Երբեք, յիմար չեմ, այսքան տարի այդ պղտիկ թռչակովս կրցայ ինքզինքս ապրեցնել... ոչ, ոչ չեմ վատներ...

— Ի՞նչ պիտի ընես հիմա, հարցուց տնօրէնը։

— Պիտի ճամբորդեմ՝ զարգանալու համար։ անմիջապէս պիտի մեկնիմ։ Նախ Ֆրանսա պիտի երթամ, լեզուն սորվելու եւ առեւտրական դիտու – թեանց մասին համառօտիւնս մշակելու համար։ յետոյ Անգլիա պիտի վերա – դառնամ։ անկէ վերջ աւելի երկար ճամբորդութեան մը պիտի սկսիմ...

— Լաւ, յաջողութիւն, ըսաւ տնօ – րէնը, անչուշտ եթէ լեզուները եւ ա – ւեւտրական թղթակցութիւնն սորվելու համար ճամբայ պիտի ելլես, մեղի հետ կապ պահէ, կրնանք պէտք ու – նենալ...

ձէնիսըն ըսաւ որ նկատի պիտի ու – նենայ այս պարագան ապագային։ Գրասեղանին վրայէ վերցուց իրեն վերաբերեալ կարզ մը առարկաներ, «մնաք բարով» ըսաւ իր պաշտօնակից – ներուն ու մեկնեցաւ։

Մթերանոցէն յետոյ չետակ Քարթ – բայթ կարտընս գնաց եւ տանտիրու – հիին պատմեց ուրիշ սուտ մը։ Ցիշեց հարուստ ազգականին ժառանգութիւ – նը, բայց աւելցուց թէ ամուսնանալու միտք ունի եւ իր գիւղը պիտի քաշուի ուր ազգականը իրեն ձգած էր նաեւ պղտիկ տուն մը։ Երկու չաբաթական վճարեց անոր ու սկսաւ գոյքերը հա – ւաքել։ Քանի մը վայրկեանէն իր ու – նեցածը չունեցածը տեղաւորեց երկու մեծ ծրարներու մէջ ու ճամ – բայ ելաւ։ խորհեցաւ որ հոգը անգամ չպիտի ընէր եթէ ուրիշ առեն ոտք չհոխէր այդ թաղը։

Որոշած էր արդէն թէ ինչ ուղղու – թեամբ պիտի գործէր հիմա։ հեռա – ւոտար չիտակ կայարան գնաց, վեր – ցուց իր փոքրիկ պայուսակն ալ ու եր – կու մեծերը փոխադրեց ուրիչ թաղ մը ուր ապահով տեղ մը պահել տուաւ։

Ցետոյ խոշոր վաճառատունէ մը նեբս մտնելով կարգ մը գնումներ ը – րաւ — հագուստ, փողկապ, գլխարկ, ճերմակեղէն եւայլն։ ամէնը մէկ տե – ղաւորեց նոր պայուսակի մը մէջ։ Ի – րիկուան դէմ գնաց փէտինկթըն կա – յարանին պաղտկը, ուր Արթըր ձէ – նիսընն անունին տակ սենեակ մը վար – ձեց։

Անմիջապէս պարպեց իր երկու փո – քըը պայուսակները եւ պաղտկին ծը – խարանը իջաւ։ Գրասեղանին առջեւ նստաւ եւ սկսաւ լուրջ արտայայտու – թեամբ մը մտածել։ Քանի մը վայր – կեան վերջ գրեց հետեւեալ նամակը.

«Տիկին,

Անշուշտ թերթերուն մէջ կարդացիք մեր վերջին տեսակցութեան նիւթին մասին հրատարակուած զեկոյցը։ Բը – նականաբար կ'ընդունիմ որ այդ զե – կոյցին մէջ յիշուած առաջարկը մեծ տարբերութիւն պիտի մտցնէ այն կարգադրութեանց մէջ որոնց շուրջ համաձայնեցանք մենք երկուքս։ Նը – կատի ունենալով առաջարկուած պայ – մաններուն առաւելութիւնը, կը կար – ծեմ թէ դուք եւս պիտի խոստովանիք որ իմ համար աւելի շահաւոր է իմ ծառայութիւններս անոնց տրամա – դրութեան տակ դնել քան թէ կապ – ուիլ մեր համաձայնութեան։ Ի հարկէ եթէ գիտնայի թէ անոնց պայմանները այս աստիճան հետաքրքրական պիտի ըլլային, իմ գիտցածներս պիտի տե – դեկացնէի անոնց՝ փոխանակ ձեզի։

Վստահ եմ, սակայն, թէ չպիտի ուզէք որ ձեր անունը մէջտեղ ելլէ եւ նոր պայմաններ պիտի առաջարկէք իմ – ձի։ Եւ այդ բանը պէտք է ընէիք անմիջապէս, որովհետեւ ժամավա – ճառ չենք կրնար ըլլալ։

Հետեւաբար անմիջապէս որ այս նամակը ստանաք վազ առաւօտ, Լոն – տոն եկէք։ Իրիկունը ժամը ճիշդ վե – ցին Փէտինկթըն կայարանին մէջ գտ – նուող լրագրավաճառին առջեւը կը սպասեմ ձեզ տեսնելու պատիւին։

Լաւ կ'ըլլայ, ի հարկէ, եթէ հեռա – գիր մը ղրկէք իմ ծի Սիբիլին փողոցի համակատուն, որպէսզի գիտնամ թէ պիտի գաք թէ ոչ։

Ցապաղումը կրնայ վտանգաւոր ը – լալ, որովհետեւ պէտք է անմիջապէս գործի ձեռնարկենք »։

ձէնիսըն, որ թուղթին ճակա – կատած էր պանդոկին հասցէն, ուղ – րակն պահարանի մը մէջ դրաւ նա – մակը՝ առանց ստորագրելու եւ ան – ձամբ նամակատուն տարաւ զայն։

Վատահ էր որ անիկա էէյտի ձեռքը պիտի հասնէր յաջորդ առա – կնուին։ Թղթախաղի սեղանին վրայ ամէնէն զօրաւոր համբաւը բա – խտամոլին չափ ուրախ էր ան չին – ճաչորդ օրը երբ նամակատուն գ – նաց, պաշտօնեան իրեն յանձնեց ա – ռաքիր մը որուն մէջ մէկ բառ միայն.—

ԿՈՒՐԳԱՄ։

(Շար·)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN
17. Rue Damesme, PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁԱՅՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒՆԿԻ ՀԱՍՑԷ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄԱՍԵԱՅ	ԹՈՒԱՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
12
ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE
12 Aout
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2571

Տէմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՑՑ ՏԱՔԱՐԻՆ ՏՂՈՒ ՄԸ ՀԵՏ

— Կը տեսնէք որ ոստիկանները ամէն ստորնութիւն կ'ընեն, իսկ մենք կը լռենք: Իրենց յօդուածին դէմ՝ յօդուած, բողոքին դէմ՝ բողոք, բառնգքին դէմ՝ բառնգք, մինչեւ որ գարձի գան: Բայց դուք չէք ձգեր որ մենք երիտասարդներս պէտք եղած ե– ղանակով արտայայտուինք...

— Երեւի չափազանց ազդուած էք անոնց թերթերուն եւ ճա– ռախօսներուն քնարէր ցնդաբանութիւններէն, եւ ազատո՞ւ, ազ – ատո՞ւ վայրահաջութիւններէն: Ձեզի պէս շատեր կան որ նոյն վրդովմունքը կը յայտնեն, բանաւոր թէ գրաւոր, գրեթէ նոյն բա– ովրով: Կարգացէք սա նամակը.—

«Կ'ուզեմ որ այս երկտող բողոք–ցասումս հրատարակես «Յա– ռաջ»ի մէջ: Ես Դաշնակցական չեմ, բայց պիտի ըլլամ այսուհետեւ: Ես որ Ատրուշանը եւ Արիատակէսը կը սիրեմ երկնի– ի անսահմանութեան չափ, չպիտի նայիմ անոնց հրեշտակային աչքերուն մէջ, պիտի նայիմ այսուհետեւ ցեղիս արցունքոտ աչ– երուն: Ես չեմ կրնար հանդուրժել որ»...

Ահա երրորդը, դարձեալ Մարսէյլէն.

— «Դատարկապորտներու խումբ մը շփացած Նիւ Եորքի դա– տավճիռէն, ձիարշաւի ելած է: Օրը ցերեկով կը յոխորտան, խմ– ջոյք կը սարբեն, փառաբանելով «հարուածային» յաղթանակը:

Ու չորրորդը Լիոնէն,— «Ցնծացէք, ցնծացէք... ո՛չն է, ո՛չն, մեռա՛ւ Դաշնակցութիւնը: Վճիռը արուա՛ծ է...»:

Կարգացի՛ք բոլորն ալ. սկիզբէն մինչեւ վերջը: Բոլորն ալ ե– րիտասարդներ են ձեզի պէս, խորապէս խոցոտուած՝ ի սէս ան– բարոյական արշաւի մը որ իր նմանը չունի մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ: Կը հասկնանք իրենց կատաղութիւնը. իւրա– քանչիւրին բաներն անգամ ջղագրգռութեան բռնուած են: Եւ սա– կայն, մեծագոյն սթապը գործած պիտի ըլլայինք, հրատարակու– թեան տալով այս ձեռագիրները: Պիտի նշանակէր չափուիլ օր– ուան «հերոս»ներուն հետ, ինչ որ իրենց ուզածն է: Մենք այդ պա– տիւը չպիտի ընենք այս մարդոց: Արհամարհա՛նք, արհամար – հա՛նք: Եւ աւելի պատշաճ, քանի որ վստահ ենք մեր ուժին:

— Բայց անոնք չափ ու սահման չեն ճանչնար, եւ աւելի կը լրանան, մեր լռութիւնը վերագրելով տկարութեան:

— Իսկ փոյթ: Եթէ անոնք դատ պիտի չհրին պոռալ – կան– չելով, արիւն պղտորելով, անզսպաբար պղծութիւն հոսեցնելով, ամէնէն տարբական ճշմարտութիւնն իսկ վեր ի վայր չքշելով, բա– րի վայելում: Ինչո՞ւ եռանդ տպատել հոդմտազացներու դէմ, երբ այնքան հոգեր ունինք, կուսակցական թէ ազգային:

— Բայց մենք ամէն օր չմման մէջ ենք ժողովուրդին հետ, եւ հազիւ կրնանք զսպել մեր բարկութիւնը, լսելով անոնց լկտի բացագանչութիւնները եւ գրդռիչ կանչերը: Երեւի դուք անոնց գրածներն անգամ կարգացած չէք:

— Թող թխեն, գրեն իրենց ուզածին չափ: Մենք ամփոփունք մեր ներքին հոգերուն վրայ: Զօրաւոր է այն որ դիմակից՝ իր պարտականութեան ու պատասխանատուութեան, անվրդով կը շարունակէ իր ճամբան: Ռուսական առած մը կ'ըսէ,— Կայ քար ժողվելու ժամանակ, կայ եւ քարերը նետելու ժամանակ: Մենք բարի քրիստոնեաններ չենք, բայց յօդուածին յօդուած, բռունց – քին բռունցք պարգած առեն, պիտի գիտնանք թէ ո՛վ է կանգնած մեր դիմացը: Եթէ Դաշնակցութիւնը կրցաւ դիմանալ 45 տարի, իր յաջողութիւնը կը պարտի նաեւ այս առաքինութեան: Ցեղա– փոխականին առաջին արժանիքը պիտի ըլլայ պաղարիւն կեց – ուածք եւ պայծառ նայուածք: Ահա ճիշդ մէկ տարի է որ պայ– քարը կը շարունակուի առնճակոտոր մոլեգնութեամբ: Արդի՞ւն – քը,— վեց ամսուան ընթացքին միայն Մ. Նահանգներուն մէջ առ նուազն 1200 ընկերներ աւելցած են շարքերուն վրայ, առանց հաշ– ուելու պատահական ուխտերը: Ի՞նչ կ'ապացուցանէ այս:

— Բայց քանի կ'ամբիոնք ու կը տարածուինք, այնքան կը տատականայ խուժանամարտական խաչակրութիւնը...

— Ինչո՞ւ կը զարմանաք: Երբ կը տեսնեն որ ամլութեան կը դատապարտուին իրենց գաբշելի խոզերը, բնականաբար պիտի կատղին, փրփուր պիտի տեղան, թարախ պիտի հոսեցնեն: Մենք ամփոփունք մեր հոգերուն մէջ: Օրինակ, այս յաւելումները պէտք չէ չփացնեն մեզ: Քանի զօրանանք եւ տարածուինք, այն – քան կը ծանրանայ մեր պատասխանատուութիւնը: Պատրա՞ստ ենք այդ բեռը տանելու,— ահա հիմնական խնդիրներէն մէկը: Կուսակցութիւնը պէտք ունի վերանորոգման, երիտասարդաց – ման: Փոխուա՞ծ են ժամանակներն ու պայմանները: Փոխուա՞ծ են մարդիկը: Ուժերը կը սպառին, դիրքերը կը պարպուին: Ցի – չենք հին փառքերը, բայց չմոռնինք անոնց համայքէն, այլապէս ելքը լճացում է եւ քայքայում: Նոյն իսկ արտաքին ճակատին հանդէպ աւելի զօրաւոր հանդիսանալու համար, պարտաւոր ենք աւելի խստօրէն գատել մեր սեւն ու ճերմակը, չարն ու բարին:

— Կը հասկնամ այդ բոլորը եւ դեռ աւելին: Սակայն պիտի որ մեր սերունդը դժուար կ'ըմբռնէ այս աստիճան համբերութիւն՝ արտաքին անբարոյականութեան հանդէպ: Երբ մարդիկ նոյն իսկ մեռելները կը նախատեն եւ ամէն սրբութիւն կը ծաղրեն, ի՞նչ – պէս կ'ուզէք որ զսպենք մեր պոռթկումը: Մեր արդար զայնու – թիւնը թուղթին յանձնելու իրաւունքէ՞ն ալ զրկուած ենք...

— Զրկուած չէք: Զրկանքը երեւութական է: Մ՛ով ըսաւ թէ մեր մամուլը ձախ երեսը կը դարձէ, երբ զարնեն աջին: Բայց, պէտք չէ մեր պայքարի ձեւերը չփոթել միւսներուն հետ: Քա – ղաքական տարուան զատախարակութիւնը ոչ միայն պայքարի և – զանակները է սրվեցուցած, այլ եւ յատուկ բարբառ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐԾԱԹԻ ԱԶԳԱՅՆԱՑՈՒՄԷՆ ՎԵՐՋԸ

*Նախագահ Բուզվէլթի հրամանագրէն յետոյ, որով ազգայ – նացման կ'ենթարկուի Մ. Նահանգներու արծաթի պաշարը, այլեւս մօտալուտ կը համարուի միջազգային խորհրդաժողովի մը գումարումը: Ուշադրութեան կեդրոնացած է այդ կապակցութեամբ

ՆԴՎԱ ԿՅՍՎԱԿՅԳ ՎՎ ՎԳ ՏՈՒԿՈՍՈ

ՅԱՂԱՖԴՈՒՎԱՍՈՑՈՒՆ Վ« ՃՇՄԱՐԻՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՀԱՅՑԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ — 1919 ԹՎԱԿԱՆ

Հ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՀԱՅՑԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ — 1919 ԹՎԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՂԱԶԱՐՈՍ ՅԱՂԱՆՅԱՆ

ՕՏԱՐ ՑՆՈՒՆՅԵՑ ԴԱՐՁԱԾ ՄԵՐՁ

ՂԱՂԱԽՈՎՈՒԴ ՅԱՂՈՑ ՄԵՐՁ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(Խնամքով վերծանեց Ս. Ալիքյանը)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(Խնամքով վերծանեց Ս. Ալիքյանը)

ՂԱԶԱՐՈՍ ՅԱՂԱՆՅԱՆ

ՕՏԱՐ ՑՆՈՒՆՅԵՑ ԴԱՐՁԱԾ ՄԵՐՁ

ՂԱՂԱԽՈՎՈՒԴ ՅԱՂՈՑ ՄԵՐՁ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՀԱՅՑԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ — 1919 ԹՎԱԿԱՆ

Հ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՀԱՅՑԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ — 1919 ԹՎԱԿԱՆ

ՎՃՌՄՆ ԸՆԴՀՈՒՅԼԻՆՈՒՏԻՒՆ ՎԻՃԱԿ ՎՐ

ՅԱՂԹ ՎԱՂՏԱԺԱՄ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԴՈՒՐԱՏՈՒՄ

Ասոնք ոչ միայն ծանր հարուածներ կրեցին ընդհանրապէս ամբողջ ազգաբնակութեան, այլ եւ ամէն մէկ ընտանիքի մէջ առանձին։ Ընդհանրապէս ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ զոհուած է պատերազմի դաշտերուն վրայ, կամ ալ ծանր վէրքեր ստացած է։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ գերութեան մէջ տառապած է, կամ ալ ներկայիս կը գտնուի գերութեան մէջ։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ հալածանքի ենթարկուած է, կամ ալ ներկայիս կը հալածուի։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ սովի ենթարկուած է, կամ ալ ներկայիս կը սովի։

Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ անօթութեան ենթարկուած է, կամ ալ ներկայիս կը տառապի անօթութենէ։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ անկողնակալ եղած է, կամ ալ ներկայիս կը տառապի հիւանդութենէ։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ անտուն եղած է, կամ ալ ներկայիս անտուն է։

Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ անգործ եղած է, կամ ալ ներկայիս անգործ է։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ անհագուստ եղած է, կամ ալ ներկայիս անհագուստ է։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ անկրթութեան դատապարտուած է, կամ ալ ներկայիս անկրթութեան դատապարտուած է։

Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ ամուսնական կեանքէ զրկուած է, կամ ալ ներկայիս ամուսնական կեանքէ զրկուած է։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ ընտանեկան կեանքէ զրկուած է, կամ ալ ներկայիս ընտանեկան կեանքէ զրկուած է։

Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ ծնողական կեանքէ զրկուած է, կամ ալ ներկայիս ծնողական կեանքէ զրկուած է։ Ամէն ընտանիքի մէջ կայ մէկ կամ երկու հոգի, որ կամ ամբողջ տարիներ զաւակներէ զրկուած է, կամ ալ ներկայիս զաւակներէ զրկ

30 սանթիմ աւելի կը վճարեմ հացին...

*Ինչպէս գրած էինք, վարչապետ Պ. Տումէրկ վերադառնալով Փարիզ, նախագահեց նախարարական խորհուրդին, կարգադրելու համար չարք մը սոսկալի խնդիրներ: Այս հարցերուն գլխաւորն էր գորեկի խնդիրը, որ կապ ունի ապրուստի սղութեան հետ: Երկրագործական նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց արմտիքի հրապարակի մասին: Թէեւ 1934ի հունձքին վերջնական հաշիւը յայտնի չէ տակաւին, բայց կը կարծուի թէ անցեալ տարիէն պակաս պիտի ըլլայ (75–85 միլիոն կենդինար, վերանայ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ՀԵՌԱԽՈՍԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՐԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
14
ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI
14 Aout
1934

10 րդ. ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2572

Ամբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա Ր Թ Ո Ւ Ն Ե Ւ Ջ Գ Ո Յ Շ

Հանքային չրջանի մը մէջ ծագած դէպք մը պատճառ եղաւ որ 180 յեհ բանուորներ, այր, կին եւ երախայ սահմանէն դուրս հանուին 48 ժամուան մէջ։

Անշուշտ մեր գործը չէ արդարութիւն բաշխել այդին եւ ձախին... ճշդելով պատասխանատուութիւնները։

Այսպիսի պարագաներու մէջ, մեր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ պարզել անցուդարձը եւ լուսարանել իրողութիւնները, որպէսզի հայ բանուորները չմոլորին եւ չչշտին զանազան հովերէ։

Լեհերուն արտաքսման տարիւ, պատմուեցաւ թէ անոնք, բողոքելով իրենց երկու ընկերներուն վտարման դէմ, 37 ժամ դերի պահած են 14 Ֆրանսացի բանուորներ, հազար մեթր խորութեամբ հանքի մը մէջ։

Անշուշտ աւելի խոր պատճառներ տեղի տուած են այս տխուր դէպքին։ Ինդիրը այն է որ, գերիները ազատելէ յետոյ, մօտ հարիւր յեհ բանուորներ սահմանէն դուրս հանուեցան իրենց ընտանիքներով եւ երախաներով, հակառակ բոլոր միջամտութեանց։

Եւ հակառակ այն իրողութեան որ, այս դժբախտ աշխատաւորները ճիշդ քսան տարի առաջ բերուած էին Լեհաստանէն, երբ Ֆրանսա պատերազմի բանուած ըլլալով, պէտք ունէր օտար ձեռքերու։

Անոնք տուն – տեղ էին եղած հիւսիսային չրջանին մէջ, չատերն ամուսնացած՝ Ֆրանսուհիներու հետ եւ զաւակներու տէր։

Մնաց որ, տարիներէ ի վեր, յեհ բանուորները լաւ դիրք ունէին այդ չրջանին մէջ, շնորհիւ իրենց բազմութեան եւ տակուն աշխատանքին։ Կրօնական զաւանանքով ալ մօտ են Ֆրանսայի, թէեւ կը պահեն իրենց ինքնուրոյն սովորութիւնները, ինչպէս եւ քահանաները։

Արդ, այս բոլորը որ եւ է արժէք չունէցան տագնապի պահուն։

Մէկ ժամուան մէջ, ե՛ւ հանքային ընկերութիւնը ե՛ւ կառավարութիւնն ու ժողովուրդը մոռցան ամէն բան, եւ յանգուցալր թէ անձեղ սահմանէն դուրս հանուեցան յանուն երկրին ապահովութեան եւ արժանապատուութեան։

Ուրիշ խօսքով, օտարը օտար է ամէն տեղ եւ ամէն պարագայի մէջ։ Այսինքն կրկնակի չանցաւոր։ Ամէն պարագայի մէջ՝ ենթակայ բացառիկ օրէնքներու։

Դէպքը հազիւ լսած, ազգայնական հոսանքները սկսան իւղ լեցնել կրակին վրայ։

Անշուշտ կառավարութիւնը չի կրնար ազդուիլ օրուան հովերէն։ Ան ունի որոշ քաղաքականութիւն եւ հաստատուն օրէնքներ։

Եւ սակայն, ազգայնական հոսանքներուն պայքարը չի կրնար անհետեւանք մնալ։ Մանաւանդ երբ նկատի առնենք օրուան տրամադրութիւնները, տնտեսական չարաճուն տագնապը եւ ուրիշ բազմաթիւ իրողութիւններ։

Ազգ. դահլիճին կազմութենէն ի վեր, ալեկոծման հոսանքները աւելի չաճախ կ'արծարծեն օտար աշխատաւորներու խնդիրը։ Կը յիշեցնեն թէ՝ մինչ հազարաւոր Ֆրանսացիներ անգործ են, օտարականները հանդիսաւ կ'աշխատին եւ դրամ կը չահին։

Այս ճակատին վրայ, մասնաւորապէս գործօն դեր կը կատարեն Հրեղէն Խաչը, նախկին պատերազմիկներու ազգ. միութիւնը, Երիտասարդ Հայրենասէրները, բանուորներու բուն Ֆրանսական՝ ազգային կազմակերպութիւնները եւ ուրիշ հոսանքներ։

Անցեալ օր հրաւարակեր էինք նախկին ռազմիկներու ազգ. Միութեան բողոքը, որ կը պահանջէր «վերջ տալ բազմաթիւ Ֆրանսացի բանուորներու գործազրկութեան պայթակղութեան, մինչ օտարականները կը չարունակեն աշխատիլ, չարաչար գործածելով մեր հիւրընկալութիւնը»։

Ֆրանսացի Աշխատաւորներու Միութիւնն ալ ճայնակցելով այս բողոքին, կ'առաջարկէր ճակատ ճակատի պայքար՝ օտար բանուորներու դէմ։

Այսօր պիտի կարդաք երկու բողոքներ եւս։

Առաջինը՝ Երիտասարդ Հայրենասէրներու բանուորական կազմակերպութեան կոչն է, « ի պիտոյ տասնեակ հազարական կազմակերպութեան կոչն է, « ի պիտոյ տասնեակ հազարաւոր Ֆրանսացի բանուորներու, պաշտօնեաներու եւ գործատէրերու», որ դիտել կուտայ թէ օտարականները կ'ուզեն «տանտէրի պէս վարուիլ»։

Երկրորդը՝ Փարիզի չարժավարներու Միութեան բողոքն է, որ կը պահանջէ փոխել օտար աշխատաւորներու վերաբերեալ օրէնքը, դանգատելով թէ օտարականները չափազանց մեծ համամասութիւն մը կը կազմեն իրենց արհեստին մէջ,— 40–50 առ հարիւր։

Մի խօսութիւն պիտի ըլլար ենթադրել թէ այս բոլորը հետեւանք են լեհական դէպքին, եւ կը մոռցուին ժամանակի ընթացքին։

Մենք չենք ուզեր խառնել դոյները, եւ կ'ընդունինք թէ խնդրի դէպքին պատճառած յուզումն ալ դեր ունի այս արտայայտութեանց մէջ։

Բայց, պէտք չէ օրօրուիլ պատրանքներով։

Քանի կը տեւէ գործազրկութեան տագնապը, այնքան կը պակսին բարեացակամութեան արտայայտութիւնները։

Ֆրանսա միշտ պէտք ունի աշխատաւոր ձեռքերու, սակայն չի կրնար հանդուրժել որ օտար բանուորները իր երկրին մէջ վարուին այնպէս ինչպէս իրենց տան մէջ։

Ամէն պատրուակ նեղելի է գործատէրին կամ իշխանութեան համար, փողոցին դուռը կամ երկրին սահմանը ցուցնելու անբաղձալի տարբերութեան։

Ընդհանուր զղջմ եւ արհամարհանք՝ չի նշանակեր դաւաճանել դասակարգային չահերուն։

Շ.

Վ Ե Ր Ջ Ի Ն, Թ Ա Մ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԲՈՒՌՆ ԹԱՓՈՎ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏԷ ԻՐ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Մանչէսթըր Կարթիըն»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը գրէ այս խորագրին տակ.—

« Էնկիւրիի կառավարութիւնը չի ծածկեր այն պարագան թէ Թուրքիա կը զինուի։ Քաղաքականութեան այս փոփոխութիւնը պարտադրուած է զինաթափութեան խորհրդաժողովի ելքէն ու այն փաստէն որ եւրոպական միւս պետութիւնները կը զօրացնեն իրենց սպառազինումը, որոնց կարգին եւ Իտալիա։ Շրջանային ուխտերը եւս, զորս Թուրքիա կնքած է Յունաստանի եւ պալքան – եան միւս պետութեանց հետ, անհրաժեշտ կը դարձնեն նոյն այդ ուխտերուն զինեալ պահպանումը։ Էնկիւրիի վարիչները կը խորհին թէ համաշխարհային հաղաքական կացութիւնը բոլորովին ա – նորոշ է, ինչ որ թոյլ չի տար ցած մակարդակի վրայ պահել Թուրքիոյ զինուորական ուժերն ու նաւատորմիղը »։

Թղթակիցը, ըսելէ վերջ թէ զինուորական ելմտացոյցը 40 միլիոնէն 54ի բարձրացած է, կը շարունակէ.

— « Պաշտպանութեան նոր վարկի նպատակներէն մէկն է միջոցներ Ատալիա շինել ռազմագիտական երկաթուղի, Միջերկրականի ափին վրայ, որ պատերազմէն վերջ Իտալիոյ տրուած գօտին է։ Ներկայիս, թրքական հաղաքներու փողոցներուն մէջ կը վխտան նորակոչ խումբեր, որոնք հրաւիրուած են իրենց զինուորական ծառայութիւնը կատարելու։ Անոնց թիւը մեծ է ու մինչեւ 35 տարեկան բոլոր այրերուն հրամայուած է ներկայանալ իշխանութեանց, տեսնելու համար թէ զինուորական ծառայութեան իրենց թուղթերը կարգի՞ն են։

Պաշտպանութեան յատկացուած նոր գումարները պիտի ծախսուին դաշտային թնդանօթներու, օդանաւերու եւ փոխադրութեանց։ Սուզանաւերու յաւելման խնդիրը կապուած է Յունաստանի հետ կնքուած դաշնագրին, որուն համաձայն անհրաժեշտ է առնել անոր հաւանութիւնը։ Հաւանական է, սակայն, որ երկու դրացիները համաձայնած են եւ կամ շուտով պիտի համաձայնին այս մասին։ Կան երկու կէտեր, ուր Թուրքիա կը զգայ թէ անապահով պիտի ըլլայ, եթէ հաղաքական որ եւ է ցնցում տեղի ունենայ։ Առաջինը եւ անոնք զորս նոր սպառազինումը պիտի ձգտի ապահով դարձնել՝ Միջերկրականեան ծովափունքն է ինչպէս եւ Միջերկրականի մուտքերը։ Հախուռն անոր զգալ որ եւ է հիմք չունի, այսուհանդերձ Թուրքերը եկած են այն եզրակացութեան թէ պէտք է զինուիլ, որպէսզի կարելի ըլլայ կանխել էտիրնէի համար բոլոր վտանգները։ Պուլկարական թերթերը կը պնդեն, նոյնիսկ, թէ Թուրքերը կրկին կ'ամրացնեն Էտիրնէն։ Ասիկա անհաւանական է, բայց, կասկած չկայ որ սպառազինման յաւելումն ու պաշտպանութեան զօրացումը այս ապազինեալ գօտին պուլկարական յարձակման առջեւ այնման անպաշտպան ու բաց պիտի չթողուն որքան է հիմա »։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԶՈՒԶԵՐ ՈՐ ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԱՒՍՏՐԻՈՅ՝ ՄԷՋ

Աւստրիոյ վարչապետ Շուսնիկ Հունգարիա գնաց, իսկ փոխ – վարչապետ Շթարէնպէրկ՝ Իտալիա։

Այս երկու այցելութիւնները մեծ ուշադրութիւն գրաւած են մասնաւորապէս Փարիզի մէջ, ուր կը կասկածին թէ միապետութիւնը վերահաստատելու ձեռնարկներ կը կատարուին։

Կ'ըսուի թէ Շուսնիկ շօշափած է հունգարական կառավարութեան կարծիքը, քանի որ այդ երկրին հաւանութիւնը անհրաժեշտ է միապետութեան վերահաստատման համար։ Միեւնոյն ատեն Շթարէնպէրկ բանակցութիւններ կը կատարէ Մուսոլինիի հետ, վարչապետին այցելութենէն առաջ։ Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Փափէն եւս գաղտնի ծրագիրներ ունի։

Արդ, այս պարագաները մտահոգութեան մատնած են Ֆրանսան։ Առջի օր, կիսապաշտօնական «Թան»ը խմբագրականով մը պարզելով այսպիսի կացութեան մը վտանգները, անուղղակի ազդարարութիւններ կ'ուղղէր Իտալիոյ։ Ֆրանսայի տեսակէտով, ինչպէս որ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միացումը (անշլուս) պատերազմի պատճառ կրնայ դառնալ, նոյնպէս պատերազմ կրնայ ծագիլ միապետութեան վերահաստատումէն։ « Թան » այս առթիւ դիտել կուտայ, անշուշտ Իտալիան ալ արթնցնելու մտքով.

— « Եթէ Հապսպուրկեան գերդաստանը վիէննա վերադառնայ, յառաջիկայի կրնայ վերակազմուիլ այն ուժը որ երկար ատեն կը ճնշէր Իտալիոյ ճակատագրին վրայ եւ խոչընդոտ մը կը կազմէր իր ազդեցութեան ծաւալման՝ կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի մէջ։ Չեխոսլովաքիա, Եուկոսլավիա եւ Ռումանիա կրնան վախնալ թէ Հապսպուրկեան գահուն վերահաստատումը պիտի բաջալերէ կարգ մը հողային պահանջներ, հակառակ հաշտութեան դաշնագիրներով գծուած սահմաններու »։

Իրագեկ շրջանակներէ կը հաւաստեն թէ Իտալիան ալ առնուազն կանխահաս կը համարի միապետութեան վերահաստատումը Աւստրիոյ մէջ։ Մինչեւ անգամ կ'ըսուի թէ Իտալիոյ խորհուրդին վրայ էր որ Օթթօ արհիդուքսը Աւստրիա չգնաց իր մօրը հետ, եւ անցաւ Շուէտ։

Ուրիշ նշանակալից գրոյց մը եւս շրջան կ'ընէ.— Իբրեւ թէ Աւստրիոյ հանրապետութեան նախագահը հրաժարելով, իր տեղը պիտի տայ իշխան Շթարէնպէրկի, որ թունդ միապետական է։ Եւ թէ պետութիւնները եւ մասնաւորապէս Իտալիա հաւանութիւն յայտնեն, դժուար չէ որ արհիդուքս Օթթօ Աւստրիոյ թագաւոր հռչակուի, հակակշռելու համար Հիթլէրի ազդեցութիւնը։

Ամէն պարագայի մէջ, այս խնդիրն ալ միջազգային հանգամանք ունի եւ չի կրնար լուծուիլ առանց սահմանակից եւ չահակից պետութեանց խորհրդակցութեան։

Ազգայնական հոսանքի՝ օտար աշխատաւորներու դէմ

Էսբարթէլի (հիւսիսային շրջան) հանքային միջադէպին առթիւ, որուն հետեւանքով 90–100 յեհ հանքագործներ սահմանէն դուրս հանուեցան իրենց ընտանիքներուն հետ, ազգայնական հոսանքները սկսած են կրկին յուզել օտար աշխատաւորներու խըն – դիրը։

Այսպէս, երիտասարդ Հայրենասէրներու բանուորական յանձնաժողովը կոչ մը ուղղելով Ֆրանսացի աշխատաւորներուն, զայրոյթ կը յայտնէ որ օտարականները կ'արհամարհեն հիւրընկալութեան օրէնքները եւ կը նեղեն Ֆրանսացի բանուորները։ Կոչը կ'եզրակացնէ թէ Ֆրանսան այսպիսի կացութեան մը չպիտի մատնուէր, եթէ Բ. եւ Գ. Միջազգայինի արհեստակցական կազմակերպութիւնները իրենց կարգին նպաստած չըլլային աւելցնելու օտար աշխատաւորներու թիւը եւ ուժը։ « Անոնք մեր երկիրը եկան իբրեւ հիւր եւ հիմա կը խօսին իբրեւ տանտէր»։ Յայտնաբարութիւնը կը հրաւիրէ Ֆրանսացի աշխատաւորները՝ ստիպաղաբար համախմբուիլ ազգային արհեստակցական խմբակցութեանց մէջ, որպէսզի պատրաստ ըլլան «բոլոր միջոցներով պաշտպանելու հայրենի ժառանգութիւնը որ վտանգի տակ է»։

Թաֆսիներու ազգ. միութիւնն ալ իր կարգին կը պահանջէ բարեփոխել օտար բանուորներու վերաբերեալ օրէնքը, որպէսզի կարելի ըլլայ գործադրել եւեթ իրենց արհեստին համար, քանի որ Փարիզի շարժավարներու (շոֆէօր) հարիւրին 40 – 50ը օտարականներ են։

Խ. Միութեան եւ Ճապոնի յարաբերութիւնները

«ՄԵՐ ՇԱՀԵՐԸ ՊԻՏԻ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՆՔ ԲՈԼՈՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ»

« *Իզվեստիա* », *խորհրդային իշխանութեան պաշտօնաթերթը, օգոստոս 12ին նոր խմբագրական մը հրատարակեց ռուսեւճապոնական յարաբերութեանց մասին։ Խորհրդային թերթը կըսկսի կ'ազդարարէ ճափոնական կառավարութեան՝ վերջ դնել հակախորհրդային պայքարին, որ կը ձգտի խուճապ ստեղծել արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիի պաշտօնեաներուն մէջ։ « Ճափոնական իշխանութիւնները վտանգաւոր խաղ մը կը խաղան, կ'ըսէ «Իզվեստիա»։ Վերջին անգամ կ'ազդարարենք թէ մեր չափերը պիտի պաշտպանենք բոլոր անհրաժեշտ միջոցներով։*

⁂ *Ճափոնական իշխանութիւնները նորէն փակեցին համայնավար աշխատաւորներու ակումբները, որոնք բացուած էին խորհրդային հիւպատոսին բուն բողոքին վրայ։*

⁂ *Խորհրդային կառավարութիւնը մերժեց ճափոնի առաջարկները՝ Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիներու վաճառման մասին։ Թոքիոյ մէջ կը կարծեն թէ խորհրդային կառավարութիւնը դիմամբ կը ձգձգէ բանակցութիւնները, որպէսզի ժամանակ ունենայ զօրացնելու Սիպերիոյ զինուորական խարխխները։*

Խ. Միութիւնը եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը

Հակառակ բոլոր հերքումներուն, իրազեկներ կը պնդեն թէ Խ. Միութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ պիտի ընդունուի յառաջիկայ սեպտեմբերին։ Արդէն ճամբան հարթուած կը համարուի, վերջերս կնքուած ոչ – յարձակման դաշինքով եւ ուրիշ բանակցութիւններով։ Ցայտնի չէ թէ Խ. Միութեան ընդունելութիւնը սովորական ձեւակերպութիւններո՞վ պիտի կատարուի, թէ բացառիկ պայմաններով։ Առաջին պարագային, խնդրագիրը պէտք է ներկայացուի օրինական պայմանաժամուն մէջ, մասնաւոր յանձնախումբի մը կողմէ քննութեան ենթարկուելու համար։ Երկրորդ պարագային, Ազգերու Դաշնակցութեան մէկ անդամը Խ. Միութեան թեկնածութիւնը կ'առաջարկէ, եւ կը քուէարկուի։ Այսպէս եղաւ Մեքսիկայի համար, 1931 սեպտեմբեր 8ին։

Ամէն պարագայի մէջ, կասկած չկայ թէ ձեւակերպութիւնները նուազագոյն չափին պիտի վերածուին, որպէսզի Մոսկուա խրտչելու պատեհութիւն չունենայ։ Միայն թէ, դժուար պիտի ըլլայ լուծել մնայուն աթոռի խնդիրը, մասնաւորապէս Լեհաստանի ընդդիմութեան պատճառով։ (Գլխաւոր պետութիւնները մնայուն աթոռ ունին Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին մէջ)։

30 խաղախապեներ ձերբակալուած Սպանիոյ մէջ

Պասթեան երեք նահանգներու 200 հազարներ եւ աւաններ ընտրութիւն մը կատարեցին հակառակ սպանիական կառավարութեան արգելքին։ Իբրեւ հետեւանք այս ըմբոստութեան, աւելուազն 30 հազարապետներ եւ բազմաթիւ խորհրդականներ բանտարկուեցան, իսկ Պիլպաոյի բանուորները գործադուլ հռչակեցին, իբրեւ բողոքի ցոյց։

Խռովութեան կեդրոնն է Պիլպաո, որուն հազարապետը նոյնպէս ձերբակալուած է։

Ձեպընթաց մը գիծեն դուրս եղաւ

»»»··«««

8 ՄԱՐԻԱԼ, 55 ՎԻՐԱՒՈՐ

Կիրակի գիշեր ժամը 3·20ին, ահռելի արկած մը պատահեցաւ Ժըվեր – Վիճթիմիլէ գծին վրայ։ Ձեպընթացը, որ կը սուրար մեծ արագութեամբ, Ավիճեոնի մէջ գարնուեցաւ բեռնատար կառախումբի մը, եւ գիծէն դուրս ելաւ։ Ութ հոգի մեռան, 55 հոգի վիրաւորուեցան, ոմանք շատ ծանր վիճակի մէջ։ Արկածին գաղտնիքը չէ լուսաբանուած տակաւին։ Կ'ըսուի թէ գլխաւոր պատճառը ճնպրնթացին արտակարգ արագութիւնն է, մանաւանդ որ զրպաննակները լաւ չէին բաներ։ Ճամբորդները կ'ըսեն թէ կառախումբը միշտ կը ճոճէր, կանգ առնելու համար, փոխանակ աստիճանաբար կենալու։ Ընդհարման պահուն, վայրաշարժը գիծէն դուրս նետուեցաւ եւ բոնկեցաւ։ Առաջին երկու վակոնները կտոր կտոր եղան, իսկ երկու վակոններ շրջեցան։ Ուրիշ վեց վակոններ ալ գիծէն դուրս ելան, բայց կանգուն մնացին։ Թէեւ մեքենավարը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ՝

ԱՍՏՂԱՇՈՂ ՊՈՂՈՍՈՎ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

3. ԲԱՐԵԿԱՆ ԽՈՀԱՐԱՆ ԲԱՑԱՒ ՔԱՀԱՆԱՅ ՕՐԵՐՆ ԱՌԱՋ

Ինչպես ամէն անգամ, որ Ֆրանսայի պատմութեան որեւէ էջին մասին խօսք կ՚ըլլայ, Ֆրանսայի մեծ յեղափոխութեան շրջանը կը գրաւէ ամենէն ընդարձակ տեղը։ Ֆրանսայի պատմութեան այդ շրջանը ամենէն հարուստն է անշուշտ ոչ միայն իր ներքին կեանքի, այլեւ արտաքին յարաբերութիւններու տեսակէտէն։ Ֆրանսայի յեղափոխութիւնը ամենէն մեծ ազդեցութիւնը ունեցաւ ոչ միայն Եւրոպայի, այլեւ ամբողջ աշխարհի վրայ։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազատութեան գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային գիտակցութեան զարթօնքի համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային ինքնուրոյնութեան գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային ազատագրական շարժումներու համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային միութեան գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային պետականութեան գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային ինքնավարութեան գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային ինքնորոշման գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային ինքնիշխանութեան գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային ինքնագլուխութեան գաղափարի տարածման համար։ Ան ամենէն մեծ ազդակն եղաւ ազգային ինքնուրոյնութեան

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐԴԸ

(Ի. Ռ. վերլուծություն)

— Հեռ, ընկեր տուրուն, ասում էր ինքնավստահ ոստիկանը, ինչ-որ մեկի հետ խոսելով հեռախոսով։ — Ես ասում եմ ձեզ, որ ամեն ինչ կարգին է, ոչ մի կասկածելի բան չկա։ Ես ինքս եմ ստուգել։ Ամեն ինչ կարգին է։ Ես ինքս եմ ստուգել։

Ոստիկանը դադարեց խոսել, ականջ դրեց հեռախոսին, ապա ասաց.

—

կ'ըսէ թէ կայարան մտած ատեն կառախումբը կ'ընթանար սովորական արագութեամբ — ժամը 20 ֆիլոմեթր — սակայն ետքերդ-ները կը հաշուեն 40 – 50 ֆիլոմեթր, ինչ որ վտանգաւոր է:

Արկածին հետեւանքով, էլեկտրական թելերը խզուեցան եւ կայարանը թաղուեցաւ մութին մէջ: Օգնութեան աղաղակներ կը լսուէին ամէն կողմէ· բայց վակոններուն լոյսերն ալ մարած էին, եւ ետքերդները ընդոստ արթնցած՝ ի զուր ելէ կը փնտռէին: Մեքենայիին շոգին եւ կրակին բոցերը կը սաստկացնէին ահուսարսափը: Ձամբորդ մը կը պատմէ·

— Նստած էի երրորդ դիմի մէջ, գիշերապահին աթոռակին վրայ: Բացարձակ մութ էր: Օգնութեան կանչեր կը լսէի, բայց չէի հասկնար եղածը, չափազանց յուզուած ըլլալով· կը ճգնէի խարխափելով վերի վայր շրջուած վակոնին մէջ գտնել այն բաժնեակը ուր ձգեր էի կինս եւ զաւակս: Ձամբոյ բանալու համար, ստիպուեցայ վար ետեւ դիակ մը որ ինկած էր դրան մը առջեւ: Վերջապէս գրտայ իմ բաժնեակս եւ տեսայ որ 15 տարեկան տղաս մեռած է, իսկ կինս ծանրապէս վիրաւորուած »:

Կառախումբը չափազանց խճողուած էր, այն աստիճան որ Գ. կարգի ետքերդներ երկրորդ, նոյնիսկ առաջին կարգի վակոններու մէջ մտեր էին: Բոլորովին ջախջախուած երկու վակոններէն մէկը բարեբախտաբար բեռներով լեցուած էր· այլապէս աւելի շատ պիտի ըլլար զոհերու թիւը:

Խիստ ճնշուելու համար: Մեքենավարն եւ հնոցպանը ձերբակալուած են: Հրդեհի պահուն արձանագրիչ մեքենան փճացած ըլլալով, կարելի չէ կէտ առ կէտ նշդել արագութեան աստիճանը եւ ճնշութիւնը պիտի կատարուի վկաներու յայտարարութեան վրայ:

Այս արկածին հետեւանքով, Ավիճեոնի գծին վրայ երեքեւեկը ընդհատուեցաւ 48 ժամուան համար:

Գաղտնի տպարան մը Սոֆիայի մէջ

Մէկ ամսուան մէջ երկրորդ անգամ ըլլալով, գաղտնի տպարան մը բռնուեցաւ Սոֆիայի մէջ: Այս տպարանն ալ կը պատկանէր հոմանյավարներու, որոնք թուրքիկներ կը տպէին: Մեքենան ծածկուած էր նկուղի մը մէջ, որուն երկաթ պատուհաններուն առջեւ տղաներ դիտած էին:

ԱԽՍՏՐԻՈՑ ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

Վիէննայի մասնաւոր ատեանը կը շարունակէ դատել յուլիս 25ի դաւադրութեան հեղինակները ու մեղսակիցները: Օգոստոս 12ին կարգապահական պատիժներու ենթարկուեցան 219 ոստիկաններ: Ոմանք բանտարկուեցան, իսկ ուրիշներ պաշտօնէ արձակուեցան եւ հակոդութեան տակ առնուեցան իրենց բնակարաններուն մէջ:

⁂ Գրած էինք թէ գերմանական կառավարութիւնը հրամայած է յուծել Միւնխէնի աւտոբիական լեգէոնը, որ գլխաւոր կազմակերպիչն եղած է Աւստրիոյ դէմ սարքուած դաւերուն: Կարելի չէ ճշդել հիթլէրականներուն թիւը: Իրենց կեդրոնը 10,000 կը հաշուէ, բայց կը կարծուի թէ չատ աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն: Իրագեկներ 30000էն մինչեւ 50,000 կը հաշուեն բուն թիւը: Կ'ըսուի թէ գլխաւոր վարիչներէն քանի մը հոգի ձերբակալուած են, մէջն ըլլալով Պ. Հապլիխը, որ Վիէննայի լիազօր գործիչն էր եւ վերջին դէպքերուն հեռեւանքով:

ՌՈՒՍ ԱՌԱՕՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿՈՂՋՈՒՆԵՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏԸ

Ընկերվարական եւ համայնավար օրգանները հեռագիր մը կը հրատարակեն Քազանէն (Ռուսաստան), կոչ մը ընկերվարական գործիչներու ատրագրութեամբ: Բոլորն ալ կ'ողջունեն ընկեր – վարականներու եւ համայնավարներու միջեւ ստեղծուած մերձեցում ճակատը: Ատրագրողները նախապէս բանտարկուած էին, յետոյ ազատի դատապարտուած:

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻԱՁԱՅՆԱՅԻՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ

Շաբաթ օր սկսած մրցումները շարունակուեցան կիրակի օր, Սթատ Փրըշինկի մէջ: Մարզահանդէսին մասնակցող 250 Զուիցերիացի, 25 Ռուս, 51 Նորվէկիացի, 13 Շուէտացի, 46 Չեխոսլաւ – վաքիոյ Գերմաններ, 110 Չեխ, 5 Ամերիկացի, 6 Քանատացի, 36 Անգլիացի, 33 Սպանիացի, 139 Ալզասցի եւ հազարի մօտ Ֆրանսացի մարզիկները մասնակցեցան մեծ տողանցքի մը, տասը հազարէ աւելի բազմութեան մը ներկայութեամբ: Հանրի Պարպիւս, ժան Փէնլըվէ եւ կիյըվիֆ ճառեր խօսեցան, եւ « Էնթէրնասիօնալ »ը երգուեցաւ բազմաթիւ անգամներ:

Մրցահանդէսին արդիւնքները պիտի տանիք մեր մարզական բաժնին մէջ: Ըսենք միայն թէ Ռուս ֆութպոլի խումբը շատ խոր տպաւորութիւն մը գործեց: Շաբաթ օր ան մեծ դիւրութեամբ յաղթեց Զուիցերիոյ աշխատաւորական խումբին 11 – 0ով, եւ երէկ, երկուշաբթի ալ, Ալզասի բանուորական խումբին: Ֆութպոլի *ֆինալ* մրցումը տեղի կ'ունենայ, այսօր, Գշ· երեկոյեան ժամը 6ին Սթատ Պիւֆալոյի մէջ, Ռուսիոյ եւ Նորվեկիոյ խումբերուն միջեւ· այս վերջինը կիրակի օր յաղթեց 13 – 0ով Սպանիոյ որ իր կարգին շաբաթ օր յաղթած էր Չեխերուն 3–1ով:

Կիրակի օր սկաւառակի արձակման առաջնութիւնը շահող Լիամովի համար կ'ըսեն թէ Հայ է: Մաս կը կազմէ ռուսական խումբին:

⁂ Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ թուրք մարզիկները շատ խանդավառ ընդունելութեան առարկայ կ'ըլլան ամէն օր եւ իրենց ի պատիւ ընդունելութիւններ կը սարքուին: Խումբին նախագահ Ձէվտէթ Քէրիմ պէյի եւ դեսպանատան կողմէ կառավարութենէն խնդրուած է որ մարզիկներուն ետքերդութեան շրջանը տասը օր երկարաձգուի:

⁂ *Ինկիւրիի խորհրդային դեսպան Լ. Գարախան հետեւեալ յայտարարութիւնները րրած է թուրք մարզիկներու այցելութեան առթիւ.—*

Թուրք եւ խորհրդային բարեկամութիւնը ոչ միայն պաշտօնական եւ դաղափակաութեան՝ այլ պատմական դէպքերու վրայ կը կրթնի: Թուրք մարզիկներուն ժամանումը երկու կողմի մարզիկներու պարզ հանդիպում մը չէ միայն, այլ նաեւ թուրքեւխորհրդային բարեկամութեան արտայայտութեան նոր առիթ մը: Շատ երջանիկ եմ Թուրքիոյ դեսպան ընտրուած ըլլալուս համար: Այս կերպով, մօտէն անձամբ պիտի տեսնեմ երկու երկիրներու բաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային յարաբերութեանց զարգացումը:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէն իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր Թադէոս Կիրակոսեանի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ եղերական արկածի մը պատճառաւ, իր պարապանութեան

Maison ATDJIAN

ԱԱՓՐԻՉԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀ **"FIGARO„ MODERNE**

Tél. Turbigo: 90-11 **18,Rue Aumaire, 18** 10 մեթր հեռու մետրօ Arts & Metiers-ին

INDÉFRISABLE **40 Frs.**

Ամբողջ գլուխը, ՇԱՄՓՈՒԱՆ եւ ՄԻՋԱՆ փլի մրսելին հաշուած վեց ամիս երաշխաւորութեամբ կը գործածենք միմիայն իւղային բաղադրութիւններ, որոնք կը պահպանեն բարակ, ճերմակ եւ ներկուած մազը

INDÉFRISABLE ժամադրութեամբ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 19րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄԻՆԻ ՐԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտեան մինչեւ իրիկուն

ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆի օգաստուն պարտէզին մէջ St. LOUP GRAND PINS

կը խօսի ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

Դեկավարութեամբ դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆի կը նուիրկայացուի զաւեշտ մը:

Սէն Լուի դպրոցի նուագախումբը կը նուագէ հայկական երգեր:

Գեղարուեստական ժոխ բաժին. — *Երգ, արտասանութիւն եւլլն.*

կը մասնակցին Հայ Աւրիները:

Սէն Լու կրան փէնի եկեղեցիին մէջ կիրակի առաւօտ տեղի կ'ունենայ Յոգեհանգիստ Ուրֆայի նահատակներու յիշատակին·

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ

ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ		50 ֆր·
1000 Ֆաքթիւր	»	50 »
1000 Առեւտրական ֆարտ		40 »
1000 Պահարան, ներմակ		40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով		50 »
1000 Թռուցիկ – ծանուցում		35 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱՅԼ ԴՈՐԾԵՐ

ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՃԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ

225 ՖՐԱՆՔ 16 ԼԱՅՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

ԴԻՄԵԼ՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ **Glacière 15 – 70**

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

Ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Հոկտեմբեր*

1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հատոր 216 էջնոց հատոր մը:

"ՀԱՅ - ԲՈՑԺ„Ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Բաժանորդագրուելէ այժմէն:

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.

Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն դրկել Տօքթ· Շ· ԱՅՎԱԶԵԱՆի

17, Rue Damesme, 17 Paris.

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ կ'անէ ինք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆՈՒՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսայլին եւ կեդրոնի շրջաններու *EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis. Tél. Plaine: 09-95,*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՎԱՐԶՈՒԻ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐԶՈՒԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵԻ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգաստուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*· Մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*· երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*-ով եւ *Cave*-ով: Կազ, ե լեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տան մէջ, *chauffage Central*· վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ·

Էջնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Յանրահանութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*-ին կամ սեփականատիրոջ Պ. Էթպէրեանի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampon, Paris* (19)·

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒԶԱՅԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաբանքի եւ մարշալ փրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14-20:

143, Rue Saint Martin, PARIS

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire-ի յարկաբաժինին մէջ)

ՄԻՒԶԻՔԻ ՍԻՐՍԱՐ ՆՈՒԱԳԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեանեզանակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթաները կ'ունենան ստ կէս Սհմ. ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix de son Maitre, Colombia *ու* Polidor *տիպերու վրայէն Պոլսոյ յայտնի երգիչներու եւ նուագածուներու կողմէ նուագուածու երգուած հին եւ նոր շարքիներ, բէշրէվներ ու սէմայիները ՍԻՒԱՆՑ ՍԻՒԱՀԻ նոյնութեամբ հրատարակած եմ: Հատը 2 ֆրանք ու կանխիկ*

Դիմել Agop Arslanian-ի, (Kanouni, chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris 20

„ՅԱՌԱՋ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (21)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ

Թարգմ. Ժ.

ԳԼՈՒԽ ՅՐԴ

= o =

Կ Ա Ռ Ա Պ Ա Ն Ը

Երբ ձէնիսըն հեռագիրը կարդաց չկրցաւ խնդուքը զսպել: Այնպէս ուրախ էր, ինչպէս իր ոստայնին մէջ պարարտ ու համեղ ճանճ մը տեսնող մժժուկը: Հազար կատր ըրաւ հեռագրին թուղթը ու ճամբան՝ կոյուղիին ծակէն վար նետուց· բնազդաբար ըրաւ այդ բանը, իբրեւ չատ կարեւոր զգուշութիւն մը: Կրնար ըլլալ որ արկածի մը հանդիպէր եւ եթէ իր գրպանը այդ տեսակ թուղթ մը գտնէին, լաւ չէր ըլլար:

Օ՛հ այդ Լէյտի Զիլը... կարծուածէն չատ աւելին պիտէր ան Ալֆրէտ ձէքինի մասուան մասին, կասկած չկար: Ու անիկա կը վախնար, կը սարսափէր իրմէ... Զուանը անցուցած էր անոր վրին ու կը քաշէր այս կողմ, այն կողմ, երբ որ ուզէր, ինչպէս որ ուզէր... Երախտապարտ էր ան ամերիկեան ընկերութեան նախագահին՝ հինգ հազար ոսկինոց պարգեւին համար... Երանի թէ անիկա քայլ մըն ալ առաջ երթար ու տասը հազարի բարձրացնէր այդ գումարը, որովհետեւ աւելի մեծ ըլլար ան, պիտի կրնար Լէյտի Զիլէն առնել, թերեւս քիչ մըն ալ աւելին... Տիկինը պատճառներ ունէր այդ գործէն հեռու մնալու եւ ուզէր – չուզէր պիտի վճարէր... Երբ իրիկուան անոր հանդիպէր, պիտի հնակցնէր որ վճարուէն տարբեր մէջոց չկար... վեց հազար մը ուզելու էր ան հիմա... Ամերիկացիներուն հինգ հազար արժող բան մը, անպատճառ վեց հազար արժելու էր Լէյտի Զիլին...

Իր միօրինակ կեանքին մէջ նմանը չտեսնուած այս խոշոր բախտին վրայ որոճալով, հասաւ փողոցին անկիւնը: Կէս օր էր տակաւին· ութինին հետ ժամադիր էր իրիկուան վեցին· ի՞նչպէս անցուցած էր այդ ժամանակ պիտի անցընէր:

Սակայն յանկարծ փողոցին դիմացի եզերքը տեսաւ՝ հարցաքննութեան օրը իրեն հետ տեսակցութիւն ունեցող լաբերը որ օթօպուսէն ցատկելով մայթին վրայ կեցած էր՝ ուղղութիւնը կորնցուցած մարդու մը պէս· ձէնիսըն յիշեց որ անոր անունը Թրըս – Ֆըրըս էր: Դիմացի կողմը անցաւ ու մօտեցաւ անոր: Տղան յարկարծակիի եկաւ·

— Հէյ՛օ՛, ի՞նչ կ'ընես այս կողմերը հագուած – սգուած... քաղաք չէ՞ս գացեր այսօր...

— Քաղաքը գլուխդ անցնի, բաւ ձէնիսըն... գործս ձգեցի, ձեռքս դրամ անցաւ... դո՞ւն ինչ կ'ընես այսպէս...

— Բախտաւոր չուն, պիտի տուաւ լրագրողը, չէլլես հաւցնես զրամդ·· ի՞նչ կ'ընեմ... միւնիսոյն բանը... չէ՞ս կարդար գրածներս ամէն առտու, մեր քուրջին մէջ... ձէքինի խնդիրը ինձի յանձնուած է, բանս գործս այդ է հիմա, ունեցած տաղանդս ցոյց պիտի տամ... մեր թերթն ալ ահագին աղմուկ կը հանէ... անշուշտ մինչեւ հիմա գրածներս պարապ խօսքեր են, տասնոց չեն արժեր... բայց ժողովուրդին ուզածն է եւ չուտով մեծ յայտնութիւն մը պիտի ընեմ, թերեւս հիմա, կէս ժամէն...

— Ինչպէ՞ս, հարցուց ձէնիսըն:

— Եկուր դիմացս անցնինք, բան մը խմենք եւ կը պատմեմ, բաւ Թրըս – Ֆրըս· քեզի կրնամ ըսել, որովհետեւ դուն ալ այս գործին մէջն ես... նոր բութիւններ ունի՞ս ...

— Ոչ, պատասխանեց ձէնիսըն· ախթէ չունեցայ· գիւղն էի...

— Ուրեմն խօսքը մեր մէջ, մարդու բան չբաես... քեզի կը պատմեմ որովհետեւ դուն խոստացար որ եթէ նոր բութիւն մը ունենայիր ինձի պիտի իմացնէիր, այնպէս չէ՞...

— Անշուշտ, լուր մը ունենալուս պէս քեզի կը տեղեկացնեմ...

— Իմ լուրս կամ ապէկ է, կամ պէշ, բաւ լրագրողը գինետունէն ներս մտնելով... ի՞նչ կ'ուզես, գաբեջո՞ւր... գաւաթդ առ, սա անկիւնը երթանք քեզի ցոյց պիտի տամ «անսպասել» նամակ մը զոր մարդ մը ղրկեր է ...

Ձէնիսըն ուշադրութեամբ կը հետեւէր Թրըսֆըրտի չարժուձեւերուն, երբ անիկա գրպանէն հանեց զորշ գոյնով պահարան մը եւ անոր մէջէն զուրս քաշեց՝ առեւտրական տետրակի մը թուղթին վրայ գրուած նամակ մը:

— Աթիկա, բաւ տղան չորս կողմը նայելէ վերջ, մեր խմբագրատունը ղրկուած էր թերթին անունով· ինծի յանձնեցին... Նայէ, բոլորովին անգրագէտ մէկը գրած է, բայց թերեւս օգտակար ըլլայ· կարդա՛...

Սիրելի Պաթօն,

Ան մարքը որ ծէր լրագիրին մէջը կը գրէ կոր Քարթրայր Կարտրնսին գործին վրաեօք Փէտինկըրնի կայարանին գովը Փիքըր փողոցը թօղ ըմ ու հարցուցէ ով որ թիմացը եկէ որ Շայնօն տեսնա որ ես ատգործին վրաեօք բաներ մը գիտէմ ու ծէր մարքը թօղ ըմ ժամը 12էն ժամը մէկ որ ինծի հարմար է ես ճաշի կերթամ:

— Ի՞նչ ըսիր, հարցուց Թրըսֆըրտ, չի լսուած անուն է չէ՞ Շայնօ...

— Կարծեմ կեղծանուն է, բաւ ձէնիսըն որ սկսած էր խորհիլ թէ ինչ ձեւով կրնար օգտագործել այդ նամակը· բայց ինչո՞ւ այս մարդը ձեզի կը դիմէ փոխանակ ոստիկանութեան երթալու...

Լրագրողը չատ – գիտցողի մը պէս խնդաց·

— Ա՛հ... դուն այդ մարդիկը չես ճանչնար· անոնք ոստիկանութեան չեն ըսեր, ամէն ինչ կը պահեն թերթերու... Թերեւս կը խորհին ոստիկանութիւնը իրենց չանցնցնի ալ երեւան կը հանէ· իրաւ չեմ զսկ չեն՝ այդ գաւակարգն ու ոստիկանութիւնը... ինչ որ է, լրագիր մաձդ ոստիկանութեան չգիտցած գիտէ, կ'իմանայ... անշուշտ պիտի երթամ պինքը տեսնեմ... փիքըր փողը ո՞ւր է, գիտե՞ս...

— Ոչ, ոստիկանին հարցուր, ան ուսիկ...

— Երթէք, չեմ հարցներ, ոստիկանին ալ կրնանք գտնել· կ'ուզես ոստիկան մը կը հարցնենք...

Քանի մը վայրկեան վերջ փիքըր փողոցը ուր շատ մը կառքեր կային, որովհետեւ այդ ժամերը կայծքարու հաւաքման էր:

(Շար.)

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

հայ կարուհի մը, վարժ ամէն տեսակ կարերու· Դիմել նամակով կամ անձամբ «ՅառաջԻի վարչութեան:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.289

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԽԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐՆԵՐՇԱԲԹԻ
15
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
15 Aout
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2573

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉ ԲԱՆ ՈՒՆԻ "ԸՆԿԵՐ,, ԱԼԻՆ...

Թերթերը գրեցին թէ Հայաստանի փոխ – վարչապետ Նչա – նակուած է Ալի Մահմեաով։

Մեւենայն աղբիւրէն — խորհրդային — կ'իմանանք թէ «ըն – կեր» Ալին յուլիս 9ին այցելեր է Աբարան, Միրաք, Ղոնտախապ, Զամչու եւ Ալիքուշակ գիւղերը, «առուգելու համար բերքի վիճա – կը եւ մարախի դէմ մղուած պայքարը»։

Անշուշտ զրոյցներ ալ ունեցած է գիւղացիներուն հետ, ա – նոնց օգնութիւնը հարցնելով...

Դաշնակցական որ եւ է թերթի կողմէ որ եւ է դիտողութիւն երեւանի վարիչներու գործունէութեան մասին՝ կը համարուի «Հակահայաստանեան»։ Աւանտայն։

Ոչինչ. ասոր – անոր չնորհած օրակարգները չեն որ պիտի խափանեն մեր ճամբան, կատարելու համար մեր պարտականու – թիւնը։

Ուրեմն, կը հարցնենք առ որ անկ է.—

1. Ի՞նչ հիմնական պատճառներ ստիպեր են Մ. Հայաստանի գործավարներու խորհուրդի փոխ – նախագահ նչանակել Թուրք մը։ Մէկը որ ծնած է Բագու եւ գործած՝ Ազրբէյճանի եւ Վրաստա – նի մէջ։ Ամէն պարագայի մէջ, մէկը որ կապ չունի Հայաստանի հետ, ոչ ծնունդով, ոչ ալ գործունէութեամբ։

2. Խորհրդային իշխանութիւնը ի՞նչ հիման վրայ բացառիկ պատիւ մը կ'ընէ Հայաստանի Թուրք փոքրամասնութեան, որ հա – ղիւ 60,000ի կը հասնէր եւ բարձրացաւ 90,000ի չնորհիւ Երե – ւանի կամ Մոսկուայի բարեացակամութեան։ 80 – 90,000ը ի՞նչ համեմատութիւն կը կազմէ հայկական 850,000ի չախչախիչ մե – ծամասնութեան մէջ։

3. Երեւան ամն Ալի Մահմեաովի յանձնելով գործավարներու խորհուրդի փոխ – նախագահութիւնը եւ զայն պատոյի դրկելով հայկական կամ Թուրք – Թաթարական գիւղերու մէջ, քաղաք – գիաակո՞ն գործ մըն է որ կը կատարէ, Թէ վարժապետական։ Զր – սելու համար ծապլվարական։

4. Ալի Մահմեաով կրնայ ուղղակուռ համայնավար ըլլալ, իբրեւ չրջանաւարտ Մոսկուայի համայնավարական համալսարա – նէն։ Բայց, իր ներկայ պաշտօնը ո՞րքան կը համապատասխանէ կացութեան պահանջներուն, քանի որ գիտենք Թէ Հայաստանի գիւղացին չի հասկնար նոյն իսկ հայ կարմրուկին լեզուն։

Կարելի էր երկարել հարցումներուն չարքը։ Սակայն կարճ կպենք։

Այսքանը, արդէն, բաւական է պատկերացնելու համար կա – ցութիւն մը, որ երբեք եւ երբեք չի համապատասխաներ Հայաս – տանի եւ հայ ժողովուրդի հիմնական չահերուն։

«Բուրժուա – նացիոնալիստական տենդենցնե՞ր» են որ գրի առնել կուտան այս խօսքերը։ Կամ «թշնամական» դիտումնե՞ր։

Պատասխան չունինք այդպիսի վերագրումներու։

Հարցը շատ պարզ է, եւ մենք պիտի ուզինք որ ամէնէն առաջ արտայայտուէին Մ. Հայաստանի «անկաչառ» բարեկամ – ները։

Այո՛, եթէ անոնք իսկապէս Հայաստանի բարիքն է որ կ'ուզեն, իրաւունք չունին կծկռտելու եւ լուռթիւն պահելու. որովհետեւ, երբեք բարենչան չէ այս երեւոյթը,— Թուրք մը փոխ – վարչա – պետ՝ Մ. Հայաստանի, հրամանատն կեդր. կոմիտէի (խորհր – դարան)։

Գիտենք՝ որ Մ. Հայաստանի առաջին կառավարութեան օրով ալ, Թուրք մըն էր գատական գործավարը, եւ անոր գործօն մաս – նակցութեամբ կատարուեցան ծանօթ սարսափները։

Ըսելիք չունինք, եթէ «ընկեր» Ալի Մահմեաովը Թրքական չրջաններէն դրկուէր մասնաւոր պաշտօնով մը, իբրեւ կոմիսար այս կամ այն գործին։ (Ինչպէս եղած է 1933ին, զր – կուելով Նախիջեւան)։

Նոյն իսկ այդ պարագային, երեւանը պատճառներ պիտի ու – նենար քիչ մը բարակ մանելու։

Բայց տարբերական տրամաբանութիւնն ու ողջմտութիւնը մէկ – դի դրած, մէկ անգամէն փոխ – վարչապետ հռչակել «ընկեր» Ալի մը, կը նչանակէ բթամտութեան մրցանակ չահիլ։

Մանաւանդ որ, ոչ պաշտօնը բացառիկ պահանջներ կը ներ – կայացնէ, ոչ ալ հայ թեկնածուներ կը պակսին։

Անշուշտ ամէնէն առաջ Ալի Մահմեաովը խնդաց, տեսնելով իր հայազգի «եղբայր»ներուն անճարակութիւնը կամ չափազանց բանգիտութիւնը։

Ինչո՞ւ չպիտի խնդային, նաեւ, Բագուն եւ էնկիւրին, որոնք այնքան վարպետ են որ եւ է չապիկ օգտուելու համար։ Երկի՝ Ախունդով կամ Ման Մոյակի, այսօր Բէսուլզատ կամ Ալի Մահ – մեաով...

Ամէն պարագայի մէջ, այս իրողութիւնն ալ կ'ապացուցանէ Թէ՝ մենք անզուգական ենք բոլոր ճակատներուն վրայ, Թեթև – ամտութենէն մինչեւ տափեաութիւնը։

Զսորվեցանք դաս առնել նոյն իսկ մեր անմիջական դրացի – ներէն, որոնք այնքան լուրջ են եւ արթուն, երբ հարցը կը վեր – բերէ ազգային ինքնապաչպանութեան։

Անմբռնելի՝ տեսական – վարդապետական մարզանքներու մէջ, մենք մնացինք տիրացու, գործնական ճակատին վրայ։ Նոյն իսկ պետութեան մը ճակատագիրը վարած առեն։

Որքան ծանծաղամտութիւնը, նոյնքան ալ ինքնահաւանու – թիւնը եղան մեր անձեռնմխելի բաժինը, ամէնէն հիմնական հար – ցերուն մէջ։

Ահա վերջին օրինակը,— ամն Ալի Մահմեաով փոխ – վարչա – պետ Մ. Հայաստանի...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՆԵՆ ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ ԻՆԸ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

»»»··«««

«Հայրենիք»ի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցած է փաստաբան Արմէն Մեղրունիի հետ, որ սկիզբէն մինչեւ վերջը հետեւած էր Նիւ Եորքի դատավարութեան։ Վազուան ձգելով վե – րջինս օրինական տրամադրութեանց վերաբերեալ մասե – րը, ստորեւ կը հրատարակենք հետեւեալ տեղեկութիւնները՝ ինը դատապարտեալ ընկերներու առօրեայ կացութեան մասին։

— Որչա՞փ ժամանակի մէջ կուգայ վերաքննութեան ուն կե – դրութիւնը։

= Նիւ Եորքի նահանգի օրէնքը կը պահանջէ որ լսուի՝ վճիռէն սկսեալ 3 ամսուան ընթացքին, բայց այս կանոնը առաձգական է, եթէ պէտք ըլլայ՝ աւելի ժամանակ կը տրամադրուի, ըստ դատի եւ պարագայի։

—Դատապարտեալ ինը ընկերները ո՞ւր են այժմ եւ կարելի՞ է թղթակցիլ անոնց հետ։

= Դատապարտեալ բոլոր ընկերները այժմ փոխադրուած են Սինկ Սինկի բանտը (*Սինկ Սինկ Փրիսըն*), որ Նիւ Եորք քաղաքէն շուրջ 30 մղոն հեռու է, Օսինինկ քաղաքը (*Օսինինկ, Ն. Ե.*)։ Մեր ընկերներու հասցէն է՝ 354 *Հընթըը Սթրիթ, Օսինինկ, Ն. Ե.*։ Նա – մակագրութեան եւայլն պարագաներու պէտք է գրուած ըլլայ ի – րաւաճիշտ անունին հով նաեւ բանտարկեալին թիւը եւ գրու – թիւնները պէտք է ըլլան անգլերէն, որովհետեւ ամէն գրուածք ներկայացուցած էի վերաքննիչ ատեաններուն։

— Որ եւ է գաղափար ունի՞ք թէ հոն ի՞նչպէս կ'անցընեն դա – տապարտեալները։

=Երկու մահապարտները դրուած են մահուան խուցը եւ որ եւ է գործ չեն ըներ։ Իսկ միւս եօթէն իւրաքանչիւրը իր արհեստին հա – մեմատ գրպատում կը ստանայ։ Օրինակ՝ Միհրան Զատիկեան կը գրպի լուսափորագրութեամբ, Մարթին Մօգեանը՝ կօշկակարու – թեամբ, Հէրի Սարաֆեանը եւ խուան Քոնզալէզ Զալըգեանը՝ նա – շարանի գործով, Յովհ. Անդրէասեանը՝ գրասենեակի գործով, իսկ Երկանեանը՝ մետաքսի գործով։

— Շատեր կը հարցնեն թէ դատավարութեան ընթացքին ին – չո՞ւ պաշտպան գլխաւոր փաստաբան Պէնթըն չխօսեցաւ։

= Ամերիկեան դատարանի ընդունուած սովորութիւնն է որ մէկ փաստաբան կատարէ վկաներու հարցաքննութիւնը։ Այս փաստաբանին ընկերացող միւս փաստաբանները անոր կ'ընեն գր – պաւոր կամ բերանացի թելադրութիւններ։ Այս դատին ընթացքին պաշտպան կողմէն թէպէտ Թոմաս Շերիսըն կատարեց հարցաքն – նութիւնը եւ խօսեցաւ ներածական եւ եզրափակումի պաշտպանու – թիւնները, Պենթըն ղեկավարեց ամբողջ պաշտպանութիւնը՝ դականներ, պենթըն ղեկավարեց ամբողջ պաշտպանութիւնը՝ խրատներով, թելադրութիւններով եւ երբեմն երբեմն դատարանի ուշադրութիւնը հրաւիրելով օրինական կէտերու վրայ։

— Կրնա՞ք ըսել թէ վերաքննութեան համար բանի՞ կէտեր ներկայացուցած էք վերաքննիչ ատեաններուն։

= Բազմաթիւ կէտեր ցոյց կուտան թէ դատաւոր Քորիկըն շատ մը օրինական սխալներու մէջ ինկաւ։ Եւ այս հաստատ համո – զումով է որ կը սպասենք վերաքննութեան արդիւնքներուն։

Օգոստոս 19ի հանրահաւաք Գերմանիոյ մէջ

»»»··«««

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԻ ԻԲՐԵՒ ՄԻԱԿ « ԱՌԱՋՆՈՐԴ »Ը

Կիրակի օր տեղի պիտի ունենայ այն հանրաքուէն, որով Հիթ – լէր կը հռչակուի Առաջնորդ – վարչապետ Գերմանիոյ։ Ամէն մի – ջոց ձեռք առնուած է, որպէսզի ամբողջ Գերմանիա մէկ մարդու պէս մասնակցի քուէարկութեան, արտատանելով հանդիսաւոր « Այո »ն։

Երկուշաբթի օր, պրոպագանդի նախարար Պ. Կէօպէլս փառա – բանական ճառ մը խօսեցաւ, իբրեւ յառաջաբան։ Ճառը նորու – թիւն մը չէր պարունակեր արտաքին կամ ներքին քաղաքականու – թեան մասին, այլ պանծացումն էր Հիթլէրի անձին եւ գործերուն։ Միւնհըն տառն Միւնխիի մէջ կը խօսէր ուրիշ նախարար մը, Կէօ – րինկ, իսկ ներքին նախարար Ֆրիք նոյն պաշտօնը կը կատարէր Քէօլնի մէջ։ Ահա Կէօպէլսի ճառին գլխաւոր մասերը.

— « Հիթլէր կը մարմնացնէ ամէն յատկութիւն։ Ծնած՝ գիւ – ղացի ընտանիքէ մը, ան իրրեւ հօրեղբայր չունեցաւ իշխան մը, ոչ ալ իրրեւ հայր՝ վարչական խորհուրդի մը նախագահը։ Ան Ա – ռաջնորդ եղաւ միայն ժողովուրդին քուէով։ Անգամ մը որ իշխա – նութեան գլուխ անցաւ, մնաց այն ինչ որ էր։ Ան չեղաւ անոնցմէ որ կը գինովնան համապզեանքերով եւ պատուանշաններով»։

Այս խօսքերը ակնարկութիւն կը համարուին կէօրինկի հա – մար, որ կը սիրէ փայլուն արդուզարդը եւ չքեղութիւնը։

Ճառախօսը չարունակելով, յանձնարարեց քուէ տալ Հիթլէ – րի, որովհետեւ ան միակ մարդն է որ կրնայ վարել նախագահի պաշտօնը։ « Աւելի Հիթլէր յայողեցաւ հոն ուր իր բոլոր նա – խորդները ձախողեցան։ Ան միայն կրնայ երեւալ աշխարհի առ – ջեւ։ Զկայ կայսր մը, թագաւոր մը, ոչ ալ կուսակցապետ մը որ կարենայ հաւասարիլ անոր։ Ամէն մարդ պէտք է իր քուէն տայ Հիթլէրի, որովհետեւ եթէ մէկ հատիկ քուէ կորսնցնենք նոյեմ – բեր 12ի հանրաքուէին վրայ, միւս ազգերը պիտի ուրախանան։ Չի բաւեր միանալ։ Պէտք է այդ միութիւնը ցոյց տանք ամբողջ աշխարհի »։

Ճառախօսը յետոյ յարձակեցաւ օտար մամուլի աշխատակից – ներուն վրայ, որոնք չեն ըմբռներ կացութիւնը եւ «անհասկաց – դութեան յիշատակարաններ » կը կազմեն։ Հերքեց Թէ ինք ջնջած է մամուլի ազատութիւնը։ « Ես ջնջած եմ միայն ստախօսութեան ազատութիւնը։ Եւ գոհ եմ այդ բանը կատարած ըլլալուս համար։

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆ ՄՈՆՓԷԼԻԷ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ

Մարսէյլէն կը հաղորդեն թէ ընկ. Աւետիս Ահարոնեան՝ գիւմբ խնամող մասնագէտ փրոֆէսէօրին խորհուրդով փոխադրուած է Մոնփէլիէի մօտակայ ջրաբուժարանը, ուր պիտի մնայ մէկ ամիս։

Փրոֆէսէօրը կը յուսայ թէ այս դարմանումով, ընկ. Ահա – րոնեանի առողջական վիճակը պիտի բարելաւուի որոշ չափով։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Ամերիկայի Ազգ. վարչութիւնը (օրինաւոր) հետեւեալ հե – ռագիրը ուղղած է ամենայն Հայոց կաթողիկոսին, յունիս 27 թուականով.—

Տ. Մամբրէ Գալփայեան կը սպառնայ մեր հոգեւորականնե – րուն։ Մեր տեղեկագիրներուն եւ նամակներուն պատասխան չենք ստացած դեռ։ կը պահանջենք բնութիւն կատարել լիազօր ներ – կայացուցչի միջոցաւ։ Մեր հոգեւորականները կը շարունակեն եւ պիտի շարունակեն հովուել մեր ժողովուրդը յանուն եկեղեցւոյ գերագոյն շահերուն։ Պատիժը չի կրնար փրկել կացութիւնը։ Պէտք չէ ոտնահարել արդարութիւնը եւ լռել ժողովուրդը։

էջմիածնի Գերագոյն Խորհուրդը այս դիմումին պատասխա – նած է հետեւեալ հեռագրով (23 յուլիս).

Վեհափառ հայրապետի կամքը, պատուէրն է ճանաչել ծայ – րագոյն իշխանութեան կարգած ժամանակաւոր թեմական իշխա – նութիւնը։ Լուծել ձեր կեդրոնական վարչութիւնը, առաջարկել ձեր ենթակայ անկարգապահ հոգեւորներին ենթարկուել համե – մատ տեղապահին շարժողութեան։ Մեկնում է հայրապետական պատուիրակը որոշ լիազօրութիւններով։

Ազգ. կեդր. Վարչութիւնը յուլիս 27ին ուղղած է հետեւեալ հեռագիրը.—

Ստացած ենք դոկտոր Աբգարեանի միջոցաւ գերագոյն հոգե – ւոր խորհուրդի հեռագիրը։ կեդրոնական վարչութիւնը ըստ նա – խընթացին կը շարունակէ իր պաշտօնը համաձայն սահմանադրա – կան եւ ժողովրդապետական օրինաց։

*** Ազգ. Վարչութիւնը որոշած է հրեսխ. ժողով դումարել սեպտեմբեր 1 – 2ին։*

Առաջնորդը խոստացած էր ժողովուրդին հետ խորհրդակցել տա – րին գոնէ մէկ անգամ։ Ան չատ աւելի հաւատարմութեամբ կատա – րեց իր խոստումը քան կը սպասուէր։ Մենք վստահ ենք Թէ հեղի – նակութիւնը չի հիմնուիր թնդանօթի կամ սուինի, այլ ժողովուր – դի վստահութեան վրայ։ Ժողովուրդները հրաշք չեն սպասեր. ա – նոնք միայն կատարելիք կ'ուզեն։ Մենք չենք վախնար քուէար – կութենէն։ Այս երբորդ անգամն է որ ժողովուրդի կարծիքին կը դիմենք։ Ժողովրդապետութիւնը ի՞նչ բանի մը ունի այս մասին։ Ուրիշ երկիրներու մէջ, կառավարութիւնները ընտրութենց մշ – ճաւանքն ունին իրենց առջեւ, քուէարկութեան օրէն մէկ տարի ա – ռաջ։ Առաջնորդը 1,500,000 քիլոմեթր կտրեց օդանաւով, որ – պէսզի ճամբան հարթէ Գերմանիոյ վերածնութեան համար։ Դուք չէ՞ք կրնար 500 մեթր քալել ձեր քուէն տալու համար անոր»։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ՀԵՌԱՑՈՒԻ՞Ն

»»»··«««

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ ՄԻՇՏ ԿԸ ՏՐՏՆՋԱՑ

«Միլլիյէթ» կը գրէ վերջին Թիւով.— Ամէն երկրի նման մենք ալ կը գործադրենք փոքր արհեստներու օրէնքը։ Դժբախտա – բար ասիկա սխալ մեկնութիւններու տեղի տուած է մեր պուլկար հարեւաններուն մօտ։ Վերջին լուրերու համաձայն, ասիկա պատ – ճառ եղած է որ Պուլկարիոյ մէջ զարմանալի ճնշումներ գործադր – ուին։ Այսպէս, զենք փնտռելու պատրուակին տակ, կը մտնեն մեր ցեղակից Թուրքերու տուները, եւ ամէն կողմ փնտռտուք կատա – րած տեղ բնականաբար ապառաուքիւն կ'ըներ, եւ նոյնիսկ բացէ ի բաց կը յայտնեն Թուրքերու Թէ պէտք է հեռանան Պուլկարիա – յէն։

Գիտենք Թէ Պուլկարիոյ մեր հայրենակից Թուրքերը փոքրա – մասնութիւն մըն են որ ամէն տեղ կը յարգեն պուլկարական օրէնքները եւ տիպար են իրենց գործերուն եւ զբաղումներուն մէջ։ Այդ Թուրքերուն եթէ ոչ բոլորը, գոնէ մեծ մասը պուլկարահպա – տակ են, եւ հետեւաբար պէտք է վայելեն օրէնքով պուլկար հայ – րենակցին շնորհուած բոլոր իրաւունքները։

Հակառակ ասոր, պատրուակ բռնելով փոքր արհեստներու օ – րէնքին գործադրութիւնը, մեր ցեղակիցներու վրայ ուելցուցած են ճնշումը, ինչ որ անընդունելի բան մըն է նոյնիսկ պատուաւոր Պուլկարի մը մտայնութեան համար։ Մնաց որ, փոքր արհեստնե – րու օրէնքը միայն օտարահպատակներու կը վերաբերի։ Մեր երկ – րին մէջ այնքան թրքահպատակ Պուլկարներ կան, որոնք օրէնքի սահմանին մէջ ազատօրէն առուտուր կ'ընեն, առանց որ եւ է մէկէ նեղուելու։ Հետեւաբար կը յուսանք Թէ պուլկար կառավարու – թիւնը պիտի սրբագրէ այն միջոցները զորս կարգ մը տեղական տարրեր առած են Թուրքերուն դէմ։ վստահ ենք Թէ ողջմիտ Պուլ – կարներն ալ կողմնակից չեն Պուլկարիոյ Թուրքերուն կրած այս անվերջանալի ճնշումներուն, երբ Թուրքիոյ Պուլկարները այնքան հանգիստ կ'ապրին։

« ձիւմհուրիէթ » ալ իր կարգին դիտել կուտայ.— Պատրուակ բռնելով փոքր արհեստներու օրէնքին Թուրքիոյ մէջ գործադրու – թիւնը, պուլկար Թերթերը սկսած են վլվլուկ բարձրացնել։ Եւ այս հրատարակութենց վրայ ուելցած է Թուրքերու արտագաղթի հոսանքը։

կացութիւնը պաղարիւնութեամբ ննենք։ Պուլկարիոյ Թուր – երը ինչո՞ւ կը գաղթեն խեղճուկրակ վիճակով։ Մարդիկ պէտք է շատ զօրաւոր, հարկադրիչ պատճառներ ունենան, լքելու համար տեղեր զորս դարերէ ի վեր շէնցուցած են։ Մասնաւորաբար Պուլ – կարիոյ նման երկրի մը մէջ, որ կը պնդէ Թէ բարեկամ է մեզի...։

Պուլկարիոյ Թուրք փոքրամասնութիւնը, ծրագրուած ճնշու –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԱՍՆԱՏԻՐ

Երեսուն մասնաստամբ

— ՕՕ —

Երեսուն մասնաստամբ, որ ձեր ամառանոցներում ձեզ համար ստեղծել է ամառային հանգստի հրաշալի պայմաններ, ունի հետևյալ հեռախոսահամարները.

1. Ընդհանուր տնօրինություն, քարտուղարություն և հաշվապահություն — հեռ. 7-10 (մուտքը՝ Մաշտոցի փող.).
2. Վարչական մասի վարիչ — հեռ. 4-13.
3. Մնացած բոլոր վարիչների հեռախոսահամարները տրվում են ամառանոցի տեղում։

Հեռախոսային կապ կա նաև Երևանի բոլոր հեռախոսային կայանների հետ։

Ամառանոցի հասցեն՝ Ծաղկաձոր, Ա. Միկոյանի անվ. փողոց։

Ամառանոցի տեղում կան հետևյալ հիմնարկները.

1. Հանգստյան տուն։
2. Գրադարան-ընթերցասրահ։
3. Կինոդահլիճ (կինո, դասախոսություններ, հանդիսություններ և այլն)։
4. — Գրադարան-ընթերցասրահ։ Գրադարանում կան գեղարվեստական գրականության, ինչպես նաև տեխնիկական, գյուղատնտեսական և այլ գրքեր։ Գրադարանը գտնվում է ամառանոցի տարածքում։
5. Ընդհանուր սպասարկման կետ։
6. Ֆոտոարվեստանոց։
7. Լվացքատուն։
8. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
9. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
10. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
11. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
12. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
13. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
14. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
15. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
16. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
17. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
18. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
19. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
20. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
21. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
22. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
23. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
24. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
25. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
26. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
27. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
28. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
29. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
30. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
31. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
32. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
33. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
34. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
35. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
36. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
37. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
38. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
39. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
40. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
41. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
42. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
43. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
44. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
45. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
46. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
47. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
48. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
49. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
50. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
51. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
52. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
53. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
54. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
55. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
56. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
57. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
58. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
59. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
60. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
61. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
62. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
63. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
64. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
65. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
66. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
67. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
68. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
69. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
70. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
71. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
72. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
73. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
74. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
75. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
76. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
77. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
78. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
79. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
80. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
81. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
82. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
83. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
84. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
85. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
86. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
87. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
88. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
89. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
90. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
91. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
92. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
93. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
94. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
95. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
96. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
97. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
98. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
99. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։
100. Ընդհանուր ռեմոնտային արհեստանոց։

7-8 րոպի փութ մեկ

ՈՒՐԲԱԹ, 31 յուլիս (Զատաց). — Ցորենը 30րդ, հերթական ժամը 4-15 րոպեում մտել է հունձքի մեջ։ Հունձքը կատարվում է 7-8 րոպի փութ։ Ամեն մի հնձվորի համար նշանակված է 200 քառ. սաժեն հող։ Հունձքի ընթացքում ոչ մի դեպք չի գրանցվել։

ՆԳՆԱՒ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Ս. Վ. Լ.

Հիմնահարց է՝ ինչպես ներկայացնել ընթերցողին ներկայացվող ստեղծագործությունը։ Ինչպես ներկայացնել, որ ոչ մի կերպ չվնասի ստեղծագործության ընկալմանը։ Հարց է՝ ինչպես ներկայացնել, որ ստեղծագործությունը ոչ մի կերպ չկորցնի իր հետաքրքրական կողմերը։ Ինչպես ներկայացնել, որ ընթերցողը ստեղծագործությունը կարդալուց հետո ոչ մի կերպ չզգա, թե ինչ-որ բան կորցրել է։

Ես կարծում եմ, որ ստեղծագործությունը ներկայացնելիս պետք է հետևել հետևյալ կանոններին.

1. Հեղինակի կենսագրությունը։
2. Ստեղծագործության ստեղծման պատմությունը։
3. Ստեղծագործության բովանդակությունը։
4. Ստեղծագործության քննադատությունը։
5. Ստեղծագործության ցուցահանդեսը։

Ես կարծում եմ, որ այս հինգ կանոնները ամենաճիշտն են։

Պատահած օրերուն հետաքրքիր դիպուածներ

Յունիս 20ին փոխարքա ընտրուեր Մասիսեան Օփերայի 1933 – 1934 հասարակ շրջանի 5 տարի։ Մէկ շաբաթ առաջ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ մեկնեցաւ Ֆրանսայի նախագահ Մ. Լեբրէն։ Ան Ամերիկայի մէջ պիտի մասնակցի Վաշինկթընի 150 ամեակի տօնակատարութեան։ Ան պիտի ներկայանայ նաեւ Նիագարայի ջրվէժին։ Ան առաջին անգամն է որ Ֆրանսայի նախագահ մը կ՚այցելէ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ։

Ամերիկայի մէջ Ֆրանսայի դեսպան նշանակուեր է Մ. Քլոտել։ Ան Ամերիկայի մէջ պիտի մնայ 4 տարի։

Ամերիկայի մէջ Ֆրանսայի նոր դեսպանը պիտի ներկայանայ Ամերիկայի նախագահ Ռուզվելթի։ Ան Ամերիկայի մէջ Ֆրանսայի դեսպան պիտի ըլլայ մինչեւ 1938

մի գօտիի մը մէջ առնուած է: Ոչ միայն զրկած են գանոնք ազատ հպատակի մը իրաւունքներէն, այլեւ կը նեղեն, որպէս զի կամ գաղթեն կամ փճանան:

Ասոր պատճառը փոքր արհեստներու օրէնքին գործադրութիւնն է, ինչպէս կը հասկցնեն պուլկար թերթերը: Բայց մենք այստեղի Պուլկարներուն չենք ըսեր թէ «հեռացէք», այլ միայն կ'ըսենք թէ «այսինչ արհեստները թրքահպատակներուն յատկացուած են»: Միևչդեռ Պուլկարիոյ Թուրքերը բռնութեամբ եւ խոշտանգումով կը վտարուին:

Յետոյ, մենք այդ խօսքերը կ'ընենք պուլկարահպատակ Պուլկարներուն, միևչդեռ վտարուած Թուրքերը թրքահպատակ չեն, այլ պուլկարահպատակ: Հետեւաբար երկու ընթացքները բոլորովին տարբեր են եւ իրարու հետ կապ չունին:

Այս ակներեւ բռնութիւնները որոնք չեն կրնար հաշտուիլ փայլուն յայտարարութեանց հետ, ոչ միայն գէշ փոխադարձութիւն մըն են Պուլկարիոյ հանդէպ մեր ունեցած բարեացակամութեան, այլ շատ վնասակար են երկու երկիրներու յարաբերութեանց համար:

Հակառակ այդ եղերական դէպքերուն, մենք բարեկամ կը նկատենք պուլկար կառավարութիւնը եւ կը սպասենք որ բարեկամութեան վայել ճամբու մը դարձնէ խժդժութեանց հեղինակները:

Զորս նոր մանապատիժներ Վիեննայի մէջ

Վիեննայի արտակարգ տաեւանը երկուշաբթի օր մահուան դատապարտեց չորս ոսոխականներ, իրրեւ դատաճան: Վճիռը գործադրուեցաւ առտուան ժամը 10·35–11·30: Առաջ տասնի կը բարձրանայ մահապարտներու թիւը:

Միեւնոյն տաեւանը ցկեանս բանտարկութեան դատապարտեց ուրիշ երկու ոսոխականներ, երկու հոգի՝ քսան տարուան, իսկ մէկ հոգի ալ 9 տարուան:

Վճիռները արուեցան խիստ հակողութեան տակ: Երկու զինուորներ սուիններով դիրք բռնած էին իւրաքանչիւր նստարանի ծայրը, իսկ քանի մը հարիւր զինուորներ կը հսկէին ընդհանուր կարգապահութեան: Երբ մահավճիռները արտասանուեցան, երկու խոստովանահայրեր կեցան դատապարտեալներուն քով:

Դատախն նախագահը յայտնեց թէ դատապիրները հետեւեալ գէնքերը պատրաստած էին, վարչապետարանին վրայ յարձակելէ առաջ,— 12 դնդացիր, 100 հրացան, 10 տորմանակ եւ 3000 փամփուշտ: Երբ դատաւորը վերջին անգամ հրաւիրեց ամբաստանեալները որ ամէն բան խոստովանին եւ յայտնեն բարձրաստիճան մեղսակիցներու անունները, ոսոխականներէն մէկը յայտարարեց·

— «Չեմ կրնար ըսել թէ ո՛վ կազմակերպեց այս յարձակումը, որովհետեւ ես ինքս ալ չեմ դիտեր անունները»:

Պաշտպան փաստաբան Քրաուս առաջին անգամ բլլալով բացէ ի բաց խօսեցաւ բուն պատասխանատուներուն վրայ: «Ես կ'ամբաստանեմ բոլոր անոնք որ հայրենադաւութեան թոյնը ներարկեցին ժողովուրդի արեան մէջ: Կ'ամբաստանեմ այն Ցուդաները որ այսօր կը ստիպեն մեզ պաշտպանել ինք քալ ոսոխականներ ո – րոնք գոհեր են եւ ոչ թէ դատաճաններ: Հայրենադաւութիւնը ոճիր է կառավարութեան դէմ: Պարզապէս կառավարութիւնը փոխելու փորձ մը հայրենադաւութիւն չէ: Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ կէս օրէն մինչեւ ժամը 1 ոչ ոք կը փակէ վտանգուած վարչապետարանը: Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ չէնքին 80 պահակ զինուորներէն ոչ մէկը հարուած մը կը պարպէ»:

Մ. Նահանգներու պատուխոսկը Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ արտաքին նախարարութիւնը որոշած է պատուիրակ մը նշանակել Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ: Կը նշանակէ թէ Մ. Նահանգները այսուհետեւ ուելի ջերմութեամբ պիտի հետեւին Ազգերու Դաշնակցութեան գործունէութեան: Նոր պատուիրակը պիտի բլլայ Պ. Ռիւնի դեսպանը Ուիլսըն, եւ պիտի կոչուի բարձր քոմիսէր, միեւնոյն ատեն պահելով իր պաշտօնը:

Փոթորիկ մը կը պատրաստուի Ծայր. Արեւելքի մէջ

Անգլիական մամուլը քանի մը օրէ ի վեր սուր հետաքրքրութեամբ կը հետեւի Ծայր. Արեւելքի դէպքերուն: «Տէյլի Էքս – փրէս» բացէ ի բաց կ'ըսէ թէ «փոթորիկ մը կը պատրաստուի Ծայր. Արեւելքի մէջ: Ձափոն կ'ուզէ բոլորովին սրբել ռուսական ազդեցութեան որ եւ է հետք Մանչուրիոյ մէջ, եւ ատոր համար, կ'ուզէ ձեռք անցընել արեւելեան Չինաստանի երկաթուղին: Ձափոնի արտաքին նախարարը դիտել տուաւ թէ Ճափոնական առաջարկը, որ մերժուեցաւ Ռուսիոյ կողմէ, վերջինը պիտի բլլայ: Սորհրդային մամուլն ալ իր կողմէ հանրային կարծիքը կը նախապատրաստէ ծանր դէպքերու համար: Ձափոն կ'ուզէ ոսխական ընդարձակ կայսրութիւն մը հիմնել միացնելով Մանչուրիան, Մոնկոլիան, Ներքին Չինաստանը եւ ռուսական Թուրքեստանը: Կոմս Օքուման չէ՞ր որ ըսաւ թէ պատճառ չկայ որ Ճափոն չտրամադրի մինչեւ Հնդկաստան»:

Ուրիշ թերթեր ալ կ'ըսեն թէ Ճափոն կռիւ կը փնտռէ եւ եթէ պատերազմ ծագի, պատասխանատուն Ճափոնը պիտի բլլայ եւ ոչ թէ Մոսկուան:

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՀՈԳ. ՏԷՐ ՋՕՐԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

Սուրբիոյ մարզպանին հրահանգով, Տէր Զօրի Հայերու եւ Ասորիներուն պիտի տրուի 4748 մէթր հոդային տարածութիւն մը, որ պիտի յատկացուի գերեզմաններու չինութեան:

Հողային այս տարածութիւնը կը գտնուի հայաջինջ սարսափներու կմախքներուն գտնուած վայրը:

— oo —

ԵՐԱՇՏԸ գարհուրելի համեմատութիւններ ստացած ըլլալով Մ. Նահանգներուն մէջ, նախագահ Բուզվէլթ բացառիկ ժողով մը հրաւիրեց: Հաստատուած է թէ անբաւական պիտի գայ երաշտի գոհերուն յատկացուած նպաստը, 525 միլիոն:

ԾՈՎԱԿԱԼ ՊԻՐՏ, որ հարաւային քեւեռ կը գտնուէր ատենէ մը ի վեր, գտնուած է ողջ առողջ, թէեւ տկարացած: Երկու անգամ օգնութիւն կազմակերպուած, սակայն ձախողած էր:

ՄԱՐՍԷՅԼ – ԼԻՈՆ ՀԵԾԵԼԱՆԻԻ ՍԻՋԱՁԳԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄ

Այսօր, Զատիկէն երեքշաբթի տեղի կ'ունենայ Ատաուածածնի ասնին առթիւ, փրկչէ տը Լիոն թերթին կազմակերպած 20րդ հեծելանիւի մեծ մրցումը, Մարսէյլ – Լիոն: Այս մրցումին կը մասնակցին հարիւր հեծելանուրդներ՝ ի – տալացի, աւստրիացի, ֆրանսացի, պելճիքացի, ռուս նշանաւոր հեծելան – ուրդներ: « լ'Օթօ » թերթին մէջ կարգացինք նաեւ այս հեծելանուրդներուն կարգին երեք հայրենակիցներու անուններ՝ Զուլումեան, Մխիթարեան եւ Արապեան:

Մրցորդները պիտի մեկնին առտուան ժամը 5ին եւ Լիոն պիտի հասնին իրիկուան ժամը 2·45ին: Մարսէյլէն Լիոն հեռաւորութիւնն է 350 քիլոմէթր:

Անշուշտ մեր հայրենակիցները պիտի քաջալերեն հայ մարզիկները, որոնք պատրաստ են ամէն գժուարութեան առկայու:

Հ. Ս.

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ֆր. Կ. ՀԱԶԻ ՆԻՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8էն մինչեւ իրիկուն

ՊՈՒԻՇ ՏՐ ԼՈՒԻ գեղեցիկ գետեզերքը:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Ժապ: ձոխ պիւֆէ:

Երթ ու դարձը ապահովուած է: Թէօպիւսը կարելի է առնել Մատրլէնէ եւ Մանիանէն: Երթ ու դարձի համար 5 ֆրանք:

Տոմսակները կը ծախուին ժամանակիւղի բոլոր անդաստիներուն մօտ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 19րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

կազմակերպուած

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

ԵՕՐՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆի օգաստն ալս ըսէգին մէջ St. LOUP GRAND PINS

կը խօսի՝ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆի կը նուիրկայացուի գաւեշտ մը:

Սէն Լուի դպրոցի նուագախումբը կը նուագէ հայկական երգեր:

Դեղարուեստական ժոխ բաժին. — Երգ. արտասանութիւն եւլլն.

կը մասնակցին Հայ Աբիները:

Սէն Լու կրան փէնի եկեղեցիին մէջ կիրակի առաւօտ տեղի կ'ունենայ Յոգեհանգիստ Ուրֆայի նահատակներու յիշատակին:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՃՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

="ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ„ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է=

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն:

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:

Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ. Շ. ԱՃՎԱԶԵԱՆի,

17, Rue Damesme, 17 Paris.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի գուներուն մօտ, բատակուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷն: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Զրի աբեղութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՀԱՅ ՄԱՐՇԷՁԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒՄ և ԱՐՏԱԾՈՒՄ

ՔԱՆԱՐԻի, ՈՒԱՏԶԼՈՒԻի, ՄԱՐԹԻՆԻի

եւ ՔՕՆԱՔԻի պանաններու

36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04 - 27

ՏՆՕՐԷՆ **ՕՆՆԻԿ ԵՐԱՄԵԱՆ**

Ամենալաւ տեսակի պանաններ՝ հրապարակի գիներն ժամն:

Հայ մարտեներ, վստահութեամբ կրնաք դիմել մեզի:

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲՈՒԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻԻՐՆ ՅԱՐԿԱԲՈՒԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգաստն Թաղամասի մէջ Շոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*· Մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, եւ եքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տան. *chauffage Central*· վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ՔՊՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris (19)*·

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլի Կ. Խաչի մասնաճիւղին վարչութիւնը հրապարակայ իր խորին շնորհակալութիւնը կ'յայտնէ կարզադիր Յանձնախումբին բոլոր անդամ-անդամուհիներուն, որոնք Յուլիս 29ի գաշտապարահանդէսին ջանք չխնայեցին հանդէսին փայլ տալու եւ արդիւնաւորելու համար զայն: Օրիորդներ՝ Փափազեան, Շահլամեան, Գէորգեան, Զըպուքեան, Սրմաքէշեան եւ Աքքանադեան: Պարոնները՝ Պէտիկեան, Գրիգորեան, Տէր - Վարդանեան եւ Սրմաքէշեան:

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Կը փնտռուի Մ'չոյ Նորչէն գիւղացի Պօղոս Սըհոյեան, որ ասկէ առաջ կը գտնուէր Գարա Ռամանէվա (Պուլկարիա)· Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Ստեփան Ալեքսանեանի 20 rue du Tage, Paris (13)·

— Գարեգին Քալեան կը փնտռէ իր եղբայրը Նիգակ Քալեան, յիշատակելով 1925էն առաջ եկած է Պլրութի ճէպէյլիի որբանոցը: Յետոյ մեկնած է Ֆրանսական Croix Blanche Ընկերութեան միջոցով փոխադրուած է Ֆրանսա: Տեղեկացնել հետեւեալ հասցէին՝ Արամ Եղիազարեանի, 26, rue Denfert Rochereau. Paris (5)·

— Կը փնտռուի Քէօթահիայի Արսէն Մալաքեան, որ կը գտնուի Փարիզ· Իմացնել Հերիկ Նազլեանի Grand Bar, 21 Place Clemenceau. Avignon (Vaucluse)·

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ կարուհի մը, վարժ ամէն տեսակ կարերու· Դիմել նամակով կամ անձամբ «Յառաջ»ի վարչութեան, 17 բիս Տամէմ·

Գործ կը փնտռէ

Լուրջ եւ պատուաւոր հայ կին մը տնական աշխատանքներու համար· օրավարձով կամ ամսավճարով· Դիմել՝ Der Agopian Samson, 6, Avenue Porte d'Italie. Paris 13:

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ Թարգմ. Ժ.

— Շայնօ՞ն կ'ուզէք ... ահաւասիկ այնտեղ է, կը ճաշէ բաւ կառապաններէն մէկը ի պատասխան իրեն եզածին հարցումին:

Տասը քայլ աջին տախտակէ արկղի մը վրայ նստած էր դիրուկ, կարմիր թուշերով մարդ մը որ կորը մը պաղ միս ու հաց կը լափէր: Մօտակն դիտելով կարծես քանի մը վէրարկու իրարու վրայ հագած էր· վերնոց մը կար կզակին տակ: Զոյգ մը փոքր ու խորամանկ աչքեր ունէր անիրենց վիճուած մարդն էր:

— Անունդ Շայնօ՞ է, հարցուց լրբագոյնը:

— Անունս չէ բայց առանկ ճանչցուած եմ հոս, պատասխանեց մարդը· այդ պնուսով գրեցէք քեզի··· կարծեմ լրագրին կողմէն եկողն ես···

— Այո, քեզի տեսնել եկայ:

— Այս հետիոտ ո՞վ է, հարցուց Շայնօ դանակին ծայրով ձէնիսըլնը ցոյց տալով··· ես ոսոխական մոսոխականի բան ըսող մարդ չեմ, ինձի նայէ···

— Հոգդ մի ըներ, պատասխանեց Թրըսֆըրթ· ոսոխական չէ, բարեկամս է, ուզածդ կրնաս ըսել···

— Բան մըն ալ չեմ ըսեր, տղաս, էն առաջ գիտնալու եմ որ ձեռքս ինչ պիտի անցնի··· ինձի ի՞նչ կայ ատ գործին մէջ··· ձեր լրագիրները չատ գրամ կուտան եղեր, անանկ ըսին···

— Ինձի կրնաս վստահիլ, ըսաւ տքգան, եթէ ըսելիքդ հետաքրքիր բան է, աղուոր գրամ պիտի տամ, նայէ, հիմակուհիմա քեզի հինգ ոսկինոց մը կուտամ, վերջը աւելին պիտի ըստանաս, ի՞նչ ըսիր ատոր···

Թրըսֆըրթ գրպանէն հանեց հինգ ոսկինոց թղթադրամ մը եւ մարդուն տուաւ: Շայնօ ագահօրէն նայեցաւ դրամին, դանակը վար դրաւ ու ատոր եկաւ:

— Ատոր ըսելիք չունիմ, տղաս, մնացածին համար կը վստահիմ քեզի··· բայց ըսելիքս այստեղ չեմ ըսեր··· հեռու եկէք, մարդ չեղած տեղ մը երթանք, սա անկիւնը, գարեջուր մը խմենք եւ կը պատմեմ···

Ձէնիսըն որ այս ծակուծուկ գործերուն սկսած էր վարժուիլ, պատրաստակամ հետեւեցաւ այդ մարդուն որ ծախու լուրեր ունէր· ու երեքը միասին գացին մօտակայ փողոցի մը պետնեառները ուր Շայնօ գարեջուրի բաժակ մը պարպելէ վերջ սկսաւ բերանը բանալ:

— Հիմա գանք մեր գործին, ըսաւ ան· ես ձեր լրագիրը կը կարդամ, խելքս բանի մը կը հասնի, անոր համար գիտցածս պիտի ըսեմ եւ որպէսզի խօսքիս հաւատաք անունս եւ հասցէս պիտի տամ· անունս Քլէրընս Ճօնսըն է, տունս Պիմբըր փողոց· ամէն մարդ ինձի կը ճանչնայ, պատուաւոր մարդ եմ, Քլէրընս Ճօնսըն, բայց կրնաք Շայնօ ըսել, հոգ չէ···

— Լաւ, ըսէ տեսնենք ի՞նչ գիտես ···

— Ըսեմ, տղաս, ըսեմ· հին ժամանակները ձիով կառք կը վարէի, բայց այս ինքնաշարժը երեւան գալէն ի վեր, բամսի կը քշեմ· խոշոր կայաններուն մէջ կ'աշխատիմ եւ գիշերները մինչեւ ուշ տաեն գործի վրայ եմ··· այս մարդուն մեռած երկու – չաբթի գիշերը Եուսթըն կայարանին կողմը կ'երթայի՝ ժամը կարծեմ վեր, վար տասնմէկին քանի կար, երբ երկու հոգի կեցուցին ինծի Զարլզ և Սիմօր փողոցները անկիւնը···

— Այսինքն ո՞ւր···

— Եուսթըն պողոտային հիւսիսային կողմը, երբ ազատ ըլլալս տեսան, բանին որ գիրենք մինչեւ Քօպտրնի Արձանը տանիմ···

— Ասիկա ո՞ւր է···

— Իվըրշօլի փողոցին ու Համսթէտ պողոտային անկիւնը, տղաս· կառքս մտան ու քշեցի···

— Կա՞րճ ճամբայ էր···

— Կէս մղոն մը ըլլարու էր, տղաս· Արձանին առջեւը հասնելուս, դուրս եկան ու իրենցմէ մէկը երկուքուկէս չիլինոյ մը տուաւ ինծի եւ ըսաւ·— « Այստեղ սպասէ· եթէ քսան վայրկեանէն չվերադառնանք, կրնաս երթալ »· յետոյ աճապարանօք գացին··

— Ի՞նչ ուղղութեամբ, Շայնօ···

— Հոգ կուգամ կոր, տղաս··· Քրաուընհէյլ փողոցէն վար գացին, ես ալ ծխամորճս վառեցի եւ սպասեցի···

— Եւ եկա՞ն···

— Եկան, գրեթէ ճիշդ ժամանակին եկան··· կառքս մտան եւ ըսին որ զիրենք նորէն տանիմ հոն ուրկէ առած էի առաջին անգամ ··· տարի· դուրս ելայ եւ երկուքուկէս չիլինոյ մը տուղ մարդը, ուրիշ երկուքուկէս չիլին եւս տուաւ ինծի, անիկա Զարլզ Սիմօր փողոցը մտաւ, միւսն ալ Եուսթըն պողոտան անցաւ···

— Ատկէ վերջ դիրենք չէի տեսա՞ր:

— Ալ չէի տեսայ· այդ օրէն ասդին այդ կողմերը նորէն գացի, բայց իրենց չհանդիպեցայ բնաւ···

— Ինչո՞ւ համար կը խորհիս թէ ասիկա Քարթրայթ կարաբնաի գործին հետ կապ ունի ···

— Ատ ալ ըսեմ, տղաս· ձեր լրագիրին մէջ գրուածները ծայրէ ի ծայր կը կարդամ··· Ձէքընի լուսանկարը տեսայ, ինծի անանկ կուգայ որ այդ մարդը իմ տեսած երկու մարդիկներէն մէկն է···

— Ո՞ր մէկը···

— Ինծի հետ խօսողը չէ, միւսը, ան մէկը որ բաբեկամէն բաժնուելէն ետքը Եուսթըն պողոտան անցաւ··· անշուշտ մութ գիշեր էր եւ այդ թաղին մէջ չատ լապտեր չկայ, բայց կրկուքն ալ աղէկ մը տեսայ··· ձեր

— Ատոր բանէրք չունիմ, տղաս, վեր, բամսի կը քշեմ· խոշոր կայանէրուն մէջ կ'աշխատիմ եւ գիշերները մինչեւ ուշ տաեն գործի վրայ եմ··· այս մարդուն մեռած երկու – չաբթի գիշերը Եուսթըն կայարանին կողմը կ'երթայի՝ ժամը կարծեմ վեր, վար տասնմէկին քանի կար, երբ երկու հոգի կեցուցին ինծի Զարլզ և Սիմօր փողոցները անկիւնը···

— Այսինքն ո՞ւր···

— Եուսթըն պողոտային հիւսիսային կողմը, երբ ազատ ըլլալս տեսան, բանին որ գիրենք մինչեւ Քօպտրնի Արձանը տանիմ···

— Ասիկա ո՞ւր է···

— Իվըրշօլի փողոցին ու Համսթէտ պողոտային անկիւնը, տղաս· կառքս մտան ու քշեցի···

— Կա՞րճ ճամբայ էր···

— Կէս մղոն մը ըլլարու էր, տղաս· Արձանին առջեւը հասնելուս, դուրս եկան ու իրենցմէ մէկը երկուքուկէս չիլինոյ մը տուաւ ինծի եւ ըսաւ·— « Այստեղ սպասէ· եթէ քսան վայրկեանէն չվերադառնանք, կրնաս երթալ »· յետոյ աճապարանօք գացին··

— Ի՞նչ ուղղութեամբ, Շայնօ···

— Հոգ կուգամ կոր, տղաս··· Քրաուընհէյլ փողոցէն վար գացին, ես ալ ծխամորճս վառեցի եւ սպասեցի···

— Եւ եկա՞ն···

— Եկան, գրեթէ ճիշդ ժամանակին եկան··· կառքս մտան եւ ըսին որ զիրենք նորէն տանիմ հոն ուրկէ առած էի առաջին անգամ ··· տարի· դուրս ելայ եւ երկուքուկէս չիլինոյ մը տուղ մարդը, ուրիշ երկուքուկէս չիլին եւս տուաւ ինծի, անիկա Զարլզ Սիմօր փողոցը մտաւ, միւսն ալ Եուսթըն պողոտան անցաւ···

— Ատկէ վերջ դիրենք չէի տեսա՞ր:

— Ալ չէի տեսայ· այդ օրէն ասդին այդ կողմերը նորէն գացի, բայց իրենց չհանդիպեցայ բնաւ···

— Ինչո՞ւ համար կը խորհիս թէ ասիկա Քարթրայթ կարաբնաի գործին հետ կապ ունի ···

— Ատ ալ ըսեմ, տղաս· ձեր լրագիրին մէջ գրուածները ծայրէ ի ծայր կը կարդամ··· Ձէքընի լուսանկարը տեսայ, ինծի անանկ կուգայ որ այդ մարդը իմ տեսած երկու մարդիկներէն – րէն մէկն է···

— Ո՞ր մէկը···

— Ինծի հետ խօսողը չէ, միւսը, ան մէկը որ բաբեկամէն բաժնուելէն ետքը Եուսթըն պողոտան անցաւ··· անշուշտ մութ գիշեր էր եւ այդ թաղին մէջ չատ լապտեր չկայ, բայց երկուքն ալ աղէկ մը տեսայ··· ձեր

թերթին լուսանկարը տեսնելուս պէս որ ասիկա այդ մարդուն կը նմանի··· բարձրահասակ, խարտեաշ երիտասարդ մըն էր, վերարկու չունէր եւ կարծեմ մութ գոյն՝ կապոյտ հագուստ հագած էր···

— Կ'երեւայ ձէքընն էր, փափաքը Թրըսֆըրթ· խարտեաշ, կապոյտ հագուստ··· հապա միւսը՞···

— Միւսը աւելի լաւ կրցայ տեսնել, որովհետեւ հետս խօսողը ան էր, անիկա աւելի բարձրահասակ էր, անոր հագուստ հագած էր, սեւ վերարկու ունէր··· եւ վար ծռած գլխարկ մը դրած էր· բայց դէմքը չի տեսայ որովհետեւ վար եւ դէմքին կէսը ձերմակ վզնոցի մը մէջ փաթթուած էին··· որչափ որ կրցայ տեսնել, ժպտուն մէկն էր···

— Երբ Քրաուընհէյլ պողոտան մտան ո՞ւր գացին, տեսա՞ր···

— Չի տեսայ, տղաս, ուշադրութիւն չըրի··· իմ կարծիքով քովիններէն մէկը մտած ըլլալու քանի որ չուտ վերադարձան··· Շայնօ պատմեց ինչ որ գիտէր: Լրագրողը խնդրեց անոր որ մարդուն մը չըսէ եւ պարգեւ մը եւս խոստանալով, ձէնիսընի հետ միասին հեռացաւ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seb. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԻՐԹԱԹԻԽԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲՆԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՍՏԵԱՆ	ՕՐԱՍՏԵԱՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխգերքիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
16
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
16 Aout
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2574

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

կենդանի գործի մը ծախվելիմը

Վերջերս կարգ մը գրութիւններ հրատարակեր էինք, Ամերիկայի Կ. Պաշի 14րդ Պատգմ. Ժողովին առթիւ։

Լրացուցիչ տեղեկութիւններ կը հասատատեն թէ՝ Պատգմ. Ժողովը արձանագրած է չօշափելի յաջողութիւններ։ Եւ այս՝ հակառակ բոլոր գարշելի հալածանքներուն։

Այսպէս, Ժողովին մասնակցեր են 68 պատգամաւորներ, 112 լեզուի ձայներով։ Մասնաճիւղերու թիւը բարձրացած է 97ի, 3000 անդամներով։ Տարեկան մուտքը որ անցեալ չրջանին 13,432 տոլար էր, նոր չրջանին համար կը նախատեսուի 20,000 տոլար։

Ուշադրութիւն.— այս բոլորը կը վերաբերին միայն Ամերիկայի չրջանին։

Նոյնքան կազդուրիչ պատկեր մը կը ներկայացնէր Կ. Պաշի Պուլկարիոյ չրջանը, որուն Պատգմ. Ժողովի մասին ալ տեղեկութիւններ հրատարակուեցան «Յառաջ»ի մէջ։

Այստեղ ալ գրգռիչ է յառաջդիմութիւնը, թէ՛ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս։ Անցեալ տարի ընդհ. մուտք եղած էր 149,530 լեվա, այս տարի՝ 227,270 լեվա։

Ընթերցողները պիտի յիշեն նաեւ Ֆր. Կ. Պաշի Պատգմ. Ժողովը, որ նոյնպէս գնահատելի յաջողութիւններ կը ցուցնէր։

Տակաւին տարի կ'ուզենանք խօսելու միւս չրջաններու մասին, երբ հրատարակուի Կ. Պաշի կեդր. վարչութեան ամբողջական տեղեկագիրը։

Ուրեմն, Կ. Պաշի այս ժողովրդական (ուրիշներու բացատրութեամբ՝ Դաշնակցական՛ն) կազմակերպութիւնը կ'աճի տարուէ տարի եւ իրրեւ բարոյական ազդակ եւ իրրեւ նիւթական ուժ։

Ուրիշ բան չեն ապացուցաներ արտատպուած քանի մը թուական նշանները։

Այս ժողովուրդը վարժուած է որ եւ է ձեռնարկ դատելու իր արդիւնքէն։

Կրնաս չողշողուն ծրագիրներ դրի առնել։ Կրնաս բարձրաձայն տարիրոդել այս կամ այն կազմակերպութիւնը, կաթոլիկոսական եւ պատրիարքական կոնդակներ ալ օգնութեան կանչելով։

Այդ բոլորը նպատակին չեն ծառայեր, եթէ չես կրցած իրականացնել, չօշափելի գործ արտադրել, ներչնչելով խանդավառութիւն եւ մանաւանդ վստահութիւն։

Կ. Պաշը ոչ մեծադումար կտակներ ունի, ոչ անձեռնմխելի «թրըստ»ներ, ոչ ալ պէյեր ու փաշաներ՝ իրրեւ հովանաւոր կամ բարերար։

Աչքառու եկած՝ հայ կնոջ նախաձեռնութեամբ, տպաւորած՝ ժողովուրդի խոնարհ խաւերուն աջակցութեան, եւ մանաւանդ միչտ ջանադիր՝ գործքով ապացուցանելու իր գոյութեան իրաւունքը, ան իսր եւ լայն արմատներ ձգած է ամէն կողմ, եւ կ'ածի մէկ տարիէն միւսը։

Եւ նկատի ունենչք որ, Կ. Պաշը ոչ միայն զրկուա՛ծ է օրհասական ոչ մէկ նպաստէ, այլ եւ կը դիմագրաւէ զգուելի խաչակրութեան մը։

Պաշտօնական թէ անպաշտօն բերանները, գոյնզգոյն թերթերը — բոլորը՝ բացի Դաշնակցական մամուլէն — այսպէս կամ այն կերպով կը հալածեն Ժողովրդական Կ. Պաշը։ Երեւոյթը ինչ ալ, « պետական » պահպանողական կամ ռամկավար, հրապարակ իջնէին ի՛նչ ալ, « պետական »

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. Յ. Ղ. ԱՍՏՂԻԿԱՎՈՐ ՇՐՋԱՆԻ ԱՌՈՂ. ՀՈՒՑԱԿԱՆ ԲՈՒՅՍ

— ՕՐԱԹԵՐԹ —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Ղազանչեան

Ա. Ղազանչեան — Հայկական սովետական առաջին պատմվածքը և նրա հաղթահարությունը

Հետապնդում պետական ուսուցիչներու դէմ

Ֆրանսայի ուսուցիչներու վերջին համագումարը քաղաքական հարցեր յուզած եւ հակակառավարական դիրք բռնած ըլլալով, նախարարական խորհուրդը որոշեց հետապնդումներ կատարել: Կրթական նախարարը քննիչներ նշանակած է, որպէսզի զատզատ հարցազրոյցներ վարեն համագումարին մասնակցող ուսուցիչները, հաստատելու համար թէ իսկապէս արտասանած են իրենց վերագրուած խօսքերը: Այս քննութիւնէն յետոյ, պատժական տնօրինութիւններ պիտի ըլլան յանցաւորներու հանդէպ:

ՄԵԹՐՈՅԻ ՆՈՐ ԳԻԾԵՐ ՊԻՏԻ ՇԻՆՈՒԻՆ

Աշխատանքի նախարար Պ. Մառէլի ծրագրին համաձայն, 1200 միլիոն ֆրանք պիտի տրամադրուի, նոր փապուղիներ շինելու եւ Մեթրոյի գիծերը ուրիշ արուարձաններու մէջ ալ տարածելու համար: Երբ դրամը պատրաստ ըլլայ, աշխատանքները անմիջապէս պիտի սկսին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԻԿԻՆ ՍՊԱՎԻՃՔԻ նոր խնդրագիր մը ուղղելով ճնճիչ յանձնաժողովին, խնդրեց ուսկնդրութեան ընդունիլ:

ԵՐԵՔ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐ իրենց խումբէն քաժնուելով, պտոյտի գացեր էին Փոյի շրջանին մէկ անտառը: Մէկը ճամբան սահելով ինկաւ անդունդի մը մէջ: Միւս երկուքը փորձեցին ազատել իրենց ընկերը, բայց իրենք ալ ինկան: Մէկը, 13 տարեկան, մեռաւ հի – ւանդանոցին մէջ: Միւս երկուքին վիճակն ալ շատ ծանր է:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ սկսան ոսկի դրկել Ֆրանսա, պահելու համար տղարին գիները որ իյնալու հակամէտ է: Նախագահ Րուզվէլթ ծրագիր մը կ'որոնայ, արծաթն ալ դրամական հիմք ընդունիլ տալու համար:

ՋՕՐ. ԿԷՕՐԻՆԿ, Փրուսիոյ վարչապետը, իճճիաշարժի արկածի մը հանդիպեցաւ առջի օր: Վէրքերը թեթեւ են:

1534 *ՏԱՐՈՒԱՆ ԼՐԱԳԻՐ ՄԸ*, « Փէֆինկ Փաօ », որ աշխարհի ամէնէն հին թերթն էր, դադրեցուց իր հրատարակութիւնը: Լրագիրը նախ կը տպուէր դեղին մետաքսի վրայ որուն կտորները ի – րարու կը կարուէին թելով մը: 1800էն ի վեր օրաթերթ էր:

ՀՐԻԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ մը հաստատուեցաւ Պիրոպիժանի մէջ (Սիպերիա), կեդր. Գործադիր Կոմիտէին հրամանագրով:

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Աշխատաւորական մարզահանդէսի *ֆինալ* մրցումները տեղի ունեցան երեքշաբթի իրիկուան ժամը 5էն մինչեւ կէս գիշեր Սթատ Պիւֆալոյի մէջ, 20,000 հոգիի ներկայութեան: Կատարուեցան վագքեր եւ դրօշարշաւ՝ որուն առաջնութիւնը շահեցան Ռուսերը, զգալի տարբերութեամբ:

Գալով փութպոլի մրցումին, Ռուսերը որ դիւրութեամբ յաղթած էին Զուիցերիացիներուն եւ Ֆրանսացիներուն, մրցեցան Նորվեկիացիներուն հետ, որոնք *ֆինալ*ի մնացած էին: Այս վերջին խաղին մէջ ալ Ռուսերը յաղթեցին 3 – 0ով եւ տիրացան աշխարհի ախոյեանութեան բաժակին, զոր Բանուորական Դաշնակցութիւնը տրամադրած էր խանդավառ ցոյցերու մէջ:

Ռուսական խումբը ֆրանսական զօրաւոր խումբերուն հետ սար խումբ է: Անոր անդամները, գլխակը իրենց ուզածին պէս կը չափեն, իրենց փոբիկ « փաս»երը եւ զօրաւոր «շիւթ»երը եւ գնդակը օդէն կեցնելը ապշութեան մատնեցին հանդիսատեսները:

Հ. Ս.

Հ. Ց. Դ.

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) Հնկեր կարօ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ Վարուժան եւ Առիւծ Աւազ նորակազմ խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի երեկոյ ժամը 7ին ընկեր Սարգիս Պօյաճեանի բնակարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ԻՄԱՆԱԼ ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՓՈՔՈՐԻԿՆԵՐԸ

ՍԿՍԵԼՈՎ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ***ՄԱԼԽԱՍ*** Ի ՀԻՆԳ ՎԷՊԵՐԸ.—

ՋԱՐԹՕՆՔ, Ա. հատոր 317 էջ — ՋԱՐԹՕՆՔ, Գ. հատոր 263 էջ
» Բ. » 317 » » Դ. » 250 »
ՋԱՐԹՕՆՔ, Ե. Հատոր 255 էջ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՄՆԵՆ

ԼՈՒՍԱԴԻՄԻՆ. Ա. եւ Բ. հատոր — ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ, Բ. հատոր

Անոնք որ կարդացած են ծեղինակին *ԱՊՐՈՒՄՆԵՐԸ* (Ա. հատոր) մէկ շունչով պիտի կարդան նաեւ այս *ՀԻՆԳ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ*:

Հասցէ՝ A. G. Malkas, P. O. B. 197 Astor Sta. Boston, Mass.
Կը ծախուի նաեւ Փարիզ, Հրանտ - Յարութիւն Գրատունը:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

= o =

Անուշաճաշ Յովհաննէսեան փոխադրած է իր խանութը, Marque déposée "MELKON", 4 RUE DES PAVILLONS, PARIS (20): Tél. Ménilmontant 50 — 47 :

Maison ATDJIAN

ՍԱՓՐԻԶԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՍՐԱՀ **"FIGARO,, MODERNE**

Tél. Turbigo: 90-11 18,Rue Aumaire, 18 10 մեթր հեռու մետրօ Arts & Metiers'ից

INDÉFRISABLE 40 Frs.

Ամբողջ գլուխը, ՇԱՄՓՈՒԱՆ եւ ՄԻՋ ԱՆ փլի միասին հաշուած վեց ամիս երաշխաւորութիւն: կը գործածենք միմիայն իւղային բաղադրութիւններ, որոնք կը պահպանեն բարակ, ճերմակ եւ ներկուած մազը:

INDÉFRISABLE ժամադրութեամբ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ՅՐ. Կ ՀԱԶԻ ՆՈՒՐԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8էն մինչեւ իրիկուն

ՊՈՒԻՇ ՏԻ ԼՈՒԻ գեղեցիկ գետեզերքը:

Գեղարուեստական ծոխ բաժին: ժապ: ձոխ պիւֆէ:

Երթ ու դարձը ապահովուած է: Ծիածպիսը կարելի է առնել Մատլիէնէ եւ Մանիհանէն: Երթ ու դարձի համար 5 ֆրանք:

Տոմսակները կը ծախուին ժամնաճիւղի բոլոր անդամներուն մօտ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 19րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

կազմակերպուած

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆԻ օդասուն պարտէզին մէջ St. LOUP GRAND PINS

կը խօսի ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան *ՂԱԶԱՐԵԱՆի* կը ներկայացուի զաւեշտ մը:

Սէն Լուի դպրոցի նուագախումբը կը նուագէ հայկական երգեր:

Գեղարուեստական ժոխ բաժին. — *երգ. արտասանութիւն եւլն.*

կը մասնակցին Հայ Արիները:

Սէն Լու կրան փէնի եկեղեցիին մէջ կիրակի առաւօտ տեղի կ'ունենայ ֆոգեհիանգիստ ուրբաթի նահատակներու յիշատակին:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

Ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՇՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ* Հոկտեմբեր *1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:*

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

"ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ,,ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Բաժանորդագրուեցէ՛ այժմէն:

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:

Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն դրկել Տօքթ. Շ. ԱՇՎԱԶԵԱՆԻ,

17, Rue Damesme, 17 Paris.

Գործ կը փնտռէ

Լուրջ եւ պատուաւոր հայ կին մը տնական աշխատանքներու համար, օրավարձով կամ ամսավճարով: Դիմել՝ *Der Agopian Samson, 6, Ave. Porte d'Italie. Paris* 13:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ կարուհի մը, վարժ ամէն տեսակ կարերու: Դիմել նամակով կամ անձամբ «Յառաջ»ի վարչութեան, 17 բիս Տամէմ:

ՊԱՐԳԵԻ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ամենավերջին պարերը, շատ դիւրուսոյցմէթոտով, իր մասնաւոր պարասրահին մէջ կամ այցելու: Ժամադրուելու համար գրել՝

88, Bld. de Port - Royal, PARIS (5e)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մ'շոյ Նորշէն գիւղացի Պօղոս Սրճոյեան, որ ասկէ առաջ կը գտնուէր Տարա Ռատնէվա (Պուլկարիա), իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Ստեփան Ալէքսանեանի 20 rue du Tage, Paris (13):

— Գարեգին Քալեան կը փնտռէ իր եղբայրը Նիգակ Քալեան, յիշեալը 1925էն առաջ եկած է Պէյրութի ճէպէյլիի որբանոցը: Ցեղով մեկնած է ֆրանսական Croix Blanche Ընկերութեան միջոցով փոխադրուած է Ֆրանսա: Տեղեկացնել հետեւեալ հասցէին՝ Արամ Եղիազարեանի, 26, rue Denfert Rochereau. Paris (5):

— Կը փնտռուի Քէօթահիացի Արաէն Մալաքեան, որ կը գտնուի Փարիզ, իմացնել Հերիկ Նազլեանի, Grand Bar, 21 Place Clemenceau, Avignon (Vaucluse):

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հաղարաժինները փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի թէթերը 2 - 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մետրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մինաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարսիր պիտակով: Ձգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE — Téléphone: COLBERT 58-10

Կեդրոնատեղի փարիզի Ֆիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու *EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 93,*

Լիոնի եւ շրջաններուն ներկայացուցիչ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

Նիսի գործակալ.—

M. M H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱՐՈՒԱԾԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԱՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱՐՈՒԱԾԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1* էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*: Մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, ե եթարականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տան. *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100 էն 10 շարժ:

ՀԷնքին մէջ վերջին նորամեուծեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. Է. ՊԷՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris (19)*:

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle **67 - 69**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացում, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բարձանքի եւ մարշալ փոքենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ — Թարգմ. Ժ.

— Ձէքինն է, ճիշդ ու ճիշդ ան է, բաւ երեսատարը լրագրողը երբ բաւական մը հեռացած էին. բայց միւս մա՞ղը ով էր եւ Քրաունհէյլ պողոտային մէջ ո՞ւր զարին, ինչո՞ւ զարկին...

— Կ'երեւայ այս ամէնը վազը պիտի հրատարակէս, դիտել տուաւ Ձէքինսըն:

— Բնաւ երբեք, պիտացած ինձի պիտի պահեմ մինչեւ որ քիչ մը եւս իմանամ... գուն ալ մարդու բան չըլլաս... ինձի նայէ, եթէ վազը ընելիք մը չունիս, մեր գրասենեակը եկուր եւ կը խօսինք... թերեւս ինձի օգտակար կրնաս ըլլալ եուսթընի քազը մեր կատարելիք փնտռուքներուն մէջ...

Ձէնիսըն խոստացաւ, թէեւ իրականին մէջ վատահ չէր որ պիտի պահէր իր խօսքը: Իր ծանօթութիւններուն վրայ բան մը աւելցուցած էր, բայց նպատակ չունէր Թրըսթըրթաի տեղեկութիւնները ճոխացնելու:

Իր գործը պիտի հետապնդէր հիմա ու ժամը վեցին կայարան դնաց Լէյտի Զիլը փնտռելու:

oooo

ԳԼՈՒԽ 10ՐԴ

»»» ««

ՎԵՑ ԲԷՆԻՆՈՑ ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ

Ձէնիսըն իր բարեկամէն բաժնուելէ յետոյ, մինչեւ իր ժամադրութիւնը, զանազան խորհրդածութիւններ ըրաւ:

Տարակոյս չունէր զրեթէ որ Ալֆրէտ Ձէքինի մահուան գլխաւոր պատասխանատուն հանդիպած երկու անձերէն մէկը նոյն ինքն Ալֆրէտ Ձէքինն էր: Երկար տարիներ ապրած էր եուսթընի քազը եւ այնքան լաւ կը ճանչնար զայն որքան իր գլուխն մէկ հատիկ փողոցը: Պանդոկ գնաց ճաշելու համար եւ Շայնոլի պատմութիւնը մրածքին մէջ, սկսաւ զանազան հաշիւներ ընել ժամանակի եւ հեռաւորութեանց մասին:

Եղածը հանելուկի պէս բան մըն էր բայց չատ, չատ դիւրին էր լուծել: Դէպքերը իրարու համապատասխան էին ու ամէն ինչ ցոյց կուտար թէ այդ անձը Ձէքինն էր:

Ալֆրէտ Ձէքին ժամը տասնին քանի մը վայրկեան մնացած եուսթընի պատդոկէն կը մեկնի եւ ժամը տասնին դոկէն կը մեկնի եւ ժամը տասնին կաթսիոնալ արեւմտեան ինտալի Կարտրնսի արեւմտեան ինտալի Կարտրնսի արեւմտեան կէտը կը հանդիպի Լէյտի Զիլին: Երկուքը միասին մօտակայ դինեատունը կ'երթան. կը մեկնին 10.30ին, անկէ վերջ յայտնի չեն անոր շարժումները:

Ենթադրելով որ կատապանին մատնանշած մութ – կապոյտ հագուստով մարդը Ալֆրէտ Ձէքինն է, խնդիրը հետզհետէ կը պարզուի: Աչնոր պէս արագաշարժ մէկը կրնար ութը կամ տասը վայրկեանէն՝ դինեատունէն Զարլզ փողոցը երթալ: Ընդունինք պահ մը որ անոնք իրարմէ բաժնուեցան դինեատան առջեւը. Լէյտի Զիլ պանդոկ վերադարձաւ, իսկ Ձէքին ամբարանօք Զարլզ փողոցը գնաց ուրիշ մէկուն հանդիպելու համար: Այդ մէկը, անկասկած, սեւ հագուստով ու ճերմակ վզնոցով մարդն էր: Ալֆրէտ անոր հետ միասին փողոցին անկիւնը կուգայ եւ կը վերցնէ Շայնոյի կառքը: Եթէ այդպէս եղած է, ժամերը իրարու կը յարմարին: Երբ Շայնօ զանոնք կը վերադարձնէ Զարլզ փողոցը, ժամը ճիշդ տասնմէկ տասը անցած է. այդ կէտէն մինչեւ Քարթրայթ կարտըսնս, Ալֆրէտ քայլերով, հապա քանի մը վայրկեան կը տեւէ, ուրեմն չատ ժամանակ ունէր տակաւին:

Ձէնիսըն՝ սուրճին գաւաթը ձեռքին մէջ ու սիկարէթը շրթունքներուն, հետեւեալ եզրակացութիւնները հանեց կատապանին պատմութենէն.—

Ա.— Ո՞վ էր այն մարդը որ Ալֆրէտ Ձէքինին հետ կառքին մէջ մտաւ:

Բ.— Ինչո՞ւ Ալֆրէտ ու այդ մարդը Քրաունհէյլ փողոցը գացին:

Գ.— Ո՞ւր էր Ալֆրէտ Ձէքին՝ կառքը ձգելէ յետոյ մինչեւ այն վայրկեանը երբ յանկարծակի կ'ըլլայ Քարթրայթ Կարտրնսի մայթին վրայ:

Այս հարցումներէն յետոյ Ձէնիսըն միտքը եկաւ ուրիշ հարցում մը որ աւելի կենսական էր իրեն համար — այս բոլորը ի՞նչ կապ ունէին Լէյտի Զիլի խնդրին հետ. ուրիշ խօսքով, ինչպէ՞ս կրնար օգտագործել լրագրողին ու կատապանին հետ իր ունեցած անակնկալ հանդիպումը:

Պատասխաններ չունէր ան այլեւս իր նպատակներուն մասին: Սկիզբը, այս գործին մէջ մտած էր, թերեւս իր կեանքին մէջ փոփոխութիւն մը մտցնելու կամ իր արկածախնդիր փաքներուն գոհացում տալու համար, բայց հապա գործի սկսած տեսեր էր որ ըրամ, մեծ ըրամ կար այնոր մէջ, հետեւաբար իր միակ նպատակը հիմա անձնական չէին էր: Եւ, ինչպէս տասուն ալ մտածեր էր այդ մասին, « հրապարակը բարձրացած էր »: Ամերիկացին հանող հետադիրը ամէն ինչ փոխած էր: Աւելի վաստահօրէն կրնար Լէյտի Զիլին մօտենալ հիմա, քանի որ ապահով էր որ իր գիտցած – ները կ'արժէին հինգ հազար ոսկիին մէկ մասը կամ ամբողջը՝ պարզեւը առաջարկողներուն: Լէյտի Զիլ անձնական չարժատիքներով կ'ուզէր որ իր անունը ամէն գնով չնչուէր այդ գործէն... հետեւաբար թող վճարէր: Երբ Ձէնիսըն պանդոկին ծխարանը անցաւ, ինքնիրեն հարցուց թէ Լէյտի Զիլը իսկապէս որոշ բաներ գիտէ՞ր Ալֆրէտ Ձէքինի չարժումներուն մասին՝ սկսեալ այն վայրկեանէն երբ բաժնուեցան դինեատան առջեւը: Տիկի՞նն էր որ Զարլզ փողոցը դրկեց զայն. անիկա՞ թելադրեց որ երթայ Շատ յատկանշական էր թ Հարիկ Ալֆրէտ Ձէքին իր բարեկամներէն ձգելէն անմիջապէս յետոյ, կ'երթեւեկելու մէկը որ իրեն կը պահէ Լէյտին կը ճանչնա՞ր այդ մէկը. ինչո՞ւ թէ ինչու Ձէքինն ու այդ մարդը Քրաունհէյլ փողոցը գացին: Հարցումներ, հարցումներ, մտածելու նիստեր, եւ ինչ զարմանալի, ինչ չափ թեկնածու բան որ ամէն հարցում նոր ծնի ...

Ու երբ այդպէս անվերջ հարցումներ կ'ընէր ինքնիրեն, մէկուբը ինչ նաեւ ուրիշ աւելի կարեւոր խնդիր — իր անհատական չահերը Ձէնիսըն, ունենալով, պէ՞ս է Լէյտի Զիլ անձնական չարժատիքներով կ'ուզէր որ իր անունը ամէն գնով չնչուէր այդ գործէն... հետեւաբար թող վճարէր: Երբ Ձէնիսըն պանդոկին ծխարանը անցաւ, ինքնիրեն հարցուց թէ Լէյտի Զիլը իսկապէս որոշ բաներ գիտէ՞ր Ալֆրէտ Ձէքինի չարժումներուն մասին՝ սկսեալ այն վայրկեանէն երբ բաժնուեցան դինեատան առջեւը: Տիկի՞նն էր որ Զարլզ փողոցը դրկեց

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ՀԵՌԱԽՕՍԱԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՍՏԵԱՆ	ՕԴԱՍՏԵԱՆ
Իրանա եւ գաղուքներ	140 Ֆրանք	70 Ֆրանք	35 Ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխգերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 Ֆրանք	100 Ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
17
ՕԳՈՍՏՈՍ
VENDREDI
17 Aout
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2575

Տէրութիւն՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԵՐԳԱՂԹ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

»»»··«««

Հարցը Թուրքիոյ մասին է։

Քիչ անգին կը կարդաք լուրերը եւ կ'իմանաք չարք մը կարեւոր իրողութիւններ.—

1. Քէմալապետութիւնը որոշած է ամէն գնով յառաջ տանիլ ներգաղթի քաղաքականութիւնը։ Միայն այս տարի 50,000 նոր գաղթականներ պիտի տեղաւորուին։

2. Թուրքիա կ'ունենայ նոր երկաթուղի մը եւս,— Մալաթիա-Խարբերդ։

3. Օգոստոս 5ին կատարուած է հիմնարկէքը չորս նոր գործարաններու, որոնք մաս կը կազմեն իր հնգամեայ ծրագրին։

Այս երեք ձեռնարկները կապ ունին հիմնական ծրագրի մը հետ,— ժողովուրդ հասցնել դէպի Թուրքիա, չէզոնել երկիրը եւ հետզհետէ դարձնել ինքնաբաւ։

Ազատ՝ ներքին խլրտումներէ, քէմալապետութիւնը կը փորձէ ամէն ուղղութեամբ վերակազմել, զօրացնել երկիրը։ Մանաւանդ որ, արտաքին ճակատն ալ ազատ է անմիջական վտանգէ։

Ինչ կը վերաբերի ազգային, նոր ծրագիրները միեւնոյն առէն պատրաստութիւններ են զանազան պատահականութեանց դէմ։ Օրուան իշխանութիւնը երբեք չծածկեց թէ՝ երկաթուղիներու քաղաքականութիւնը հետեւանք է ոչ միայն տնտեսական, այլ եւ քաղաքական – ռազմավարական մտահոգութեանց։

Այս տեսակէտէն, մեկնութեան չեն կարօտիր հանրօգուտ չինութեանց գործակալին խօսքերը, Մալաթիա – Խարբերդ գծին բացման առթիւ.

— «Դեռ երէկ մեծն Ըմէրք փաշա կ'ըսէր թէ վճռած ենք երկաթէ ցանցով մը պատել երկիրը։ Այդ միջոցին Սըվազ հասանք։ Այսօր էլ Ազիզ ենք (խարբերդ), վաղը Տիարպէքիր պիտի ըլլանք, յաջորդ օրը՝ Էրզրում եւ Անթալիա։ Թերեւս մօտ ատեն ունենք երկարիճ մինչեւ եղբայրական ձեռքերը»։ (ԽՄԲ.— Ընել կ'ուզէ՝ Կովկաս եւ Պարսկաստան)։

Ուրիշ պերճախօս յայտարարութիւն մը եւս.

— «Դեռ մինչեւ երէկ, այս արժէքաւոր հողերը կ'ընդունուէին իբրեւ հեռաւոր, արեւելեան նահանգներ անունին տակ։ Ասոնց վրայ նետուած ամէն գիծ եւ լսուած սուլիչի ամէն ձայն մէջտեղէն վերցուցած է այդ տարբերութիւնը եւ իրարու կապած՝ երկրին զանազան մասերը»։

Ուրեմն, երկաթուղին ու ներգաղթը կը կազմեն արդի Թուրքիոյ հիմնական մտահոգութիւնները, տնտեսական հնգամեակին հետ, որ ներչնչուած է Մոսկուայէն։

Անշուշտ ծրագիրներուն թագն ու պսակը պիտի կազմէ ներգաղթը։ Եւ Թուրք մամուլն ալ յատկապէս կը չեշտէ անոր «ազգային հարցի հանգամանքը»։

Արդ, ներգաղթը Թուրքիոյ համար «ազգային հարց» է ոչ միայն ժողովուրդը բազմապատկելու, ամայի տարածութիւնները չէզոքելու տեսակէտով, այլ եւ իրրեւ քաղաքական ազդակ։

Ուշադրութեամբ կարդացէք օրուան լուրը,— «նկատելով որ բաւականաչափ վարկ չկայ, ասկէ յետոյ գաղթականներէն անոնք որ օգնութիւն կ'ուզեն, պիտի տեղաւորուին Թրակիոյ մէջ»։ Միեւնոյն ատեն, կը խօսուի Պուլկարիոյ Թուրքերու բռնագաղթի մասին։

Նոր երեւոյթ մըն է այս, Թուրքիոյ ներքին քաղաքականութեան մէջ։

Մինչեւ այսօր, ներգաղթի առէն, էնկիւրի նկատի ունէր Անատոլուն եւ մանաւանդ արեւելեան նահանգները, ուր բուերն անգամ կը սարսափին համատարած ամայութենէն։

Անցեալ տարի, երբ Համտուլլահ Սուպհի, «Թիւրք օճաղը»ներու հիմնադիրը, Պուրսէյ գնաց իրրեւ դեսպան եւ յայտնուեցաւ հարիւր հազար Թուրքեր Անատոլու փոխադրելու ծրագիրը, «ձիւհկիւրիէթ» առաջարկեց զանոնք փոխադրել Թրակիա։

Այս առթիւ, Թուրք Թերճը ափսոսալով հին փառքերը, կը բացատրէր Թէ անհրաժեշտ է հոծ ժողովուրդ ունենալ, պաշտպանելու համար եւրոպական հողի վերջին պատառը։

Ինչպէս կ'երեւայ, այդ օրէն ասդին աւելի սուր հանգամանք առած է այս խնդիրը։

Այդ օրերուն, Թուրք մամուլը կը գանգատէր Մակեդոնացիներու եւ Թրակիացիներու քաղաքական ցոյցերէն, անոնց հրատարակութիւններէն եւ ճառերէն։

Այսօր այդ նոյն մամուլը գանութեան նոր եղանակ մը կը հնչեցնէ,— Պուլկարիոյ Թուրքերը ծրագրեալ հալածանքի են ենթարկուած են, «ամէն ինչ կը լքեն ու կը գաղթեն»։

Թուրք մամուլը ըսել կ'ուզէ.— Կարելի չէ վստահիլ Պուլկարիոյ բարեկամութեան։ Պուլկարները չեն մոռցած Էսքիզնէն եւ Միսիա – Լեռս դիծը։ Անոնք հալածեն Թէ ոչ, լաւ է որ մենք Պուլկարիոյ Թուրքերը փոխադրենք Թրակիա։ Թէ ժողովուրդ կ'անհետանք եւ Թէ կը պատրաստուինք ապագայ վտանգներու դէմ։

Եւ ահաւասիկ ներգաղթի առաջին կարաւանները կ'ուղղուին դէպի Թրակիա, արամադրելի վարկերու անբաւականութեան եւ ուրիշ պարտականերով։

Այս չի նշանակեր Թէ երեսի վրայ ձգուած են «արեւելեան նահանգները»։ Ընդհակառակն։

Այժմ որ քրտական կրակէն ալ ազատած է եւ բոլորովին ապահով՝ Իրանի եւ Իրաքի ճակատներուն վրայ, քէմալապետութիւնը պիտի ջանայ ժողովուրդ հասցնել նաեւ այդ չէզոքները, միեւնոյն մտահոգութեամբ,— ժողուան վտանգը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

»»»··«««

ԱՅՍ ՏԱՐԻ 50,000 ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ՀԱՍՆԻՆ

ՊԱԼՔԱՆՆԵՐԷՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ

Պոլսոյ « Ճիւմհուրիյէթ » լրագիրը կը գրէ։— Գաղթականներու տեղաւորման գործը սկսած է կարեւոր հանգրուանի մը առնել։ Տեղաւորման նոր օրէնքին վրայ, այս տարի Պալքաններէն 50,000 հոգի պիտի գան։ Անցեալ տարի, մանր խումբերով, 20,000է աւելի գաղթականներ եկան։ Ռումանիայէն եկողներուն մէկ մասը տեղաւորուեցաւ Տիարպէքիրի մէջ։

Նկատելով որ բաւականաչափ վարկ չկայ եւ Թրակիոյ երկրորդ մարզպանութիւնը կազմուած է, ասկէ յետոյ գալիք գաղթականներէն անոնք որ օգնութիւն պիտի ուզեն, Թրակիոյ մէջ պիտի տեղաւորուին։ Վերջին օրերս եկողները այդ շրջանը ղրկուած են։

Գաղթականներու խնդիրը հետզհետէ ազգային ամենակարեւոր հարցի հանգամանքը կը ստանայ։ Պէտք է միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի գալիք գաղթականները դժուարութեանց չհանդիպին ։

Պուլկարիոյ Թուրքերը այնպիսի վիճակի մը մատնուած են որ այլ եւս չեն կրնար այդ երկիրը մնալ։ Թէեւ մեր այդ եղբայրները շատերը կ'ուզեն մայր հայրենիք վերադառնալ, բայց պուլկար կառավարութիւնը չի թոյլատրեր անոնց կալուածներու վաճառումը, այլ կը ստիպէ որ ամէն ինչ լքեն եւ գաղթեն։ Բայց եւ այնպէս, երբ Պուլկարիա շարունակէ իր ճնշումի քաղաքականութիւնը, այդ Թուրքերը անկասկած պիտի ստիպուին հեռանալ։ Կ'ենթադրուի թէ ներկայիս Պուլկարիոյ մէջ կան 850,000, Ռումանիա՝ 250,000, Եուկօ – Սլաւիա՝ 300,000 Թուրքեր։ Եթէ ասոնք պիտի շահի եւ մեր թափուր հողերը շատ պիտի օգտուին ասկէ։

Ներգաղթը տեղի կ'ունենայ ոչ միայն պալքանեան եւ Թրակիոյ դաւառներէն, այլեւ արեւելեան շրջանակէն։ Անցեալ տարի Անկիւրայի մարզպանութիւնը 250 գիւղ շինելու համար վարկ տրամադրեց, բայց յետոյ ստիպուեցաւ 400ի բարձրացնել այդ թիւը, նկատի ունենալով եկող գաղթականներուն բազմութիւնը։ Եւ այդ գիւղերուն մէջ 6000 գաղթականներ զետեղուեցան։ Տիարպէքիրի մէջ հաստատուած գաղթականներուն կարեւոր մէկ մասը Ատրպէյճան – Նախիջեւանէն եկան։ Մուսուլէն եւ Սուրիայէն եկողներն ալ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն։

Մալաթիա-Խարբերդ երկաթուղին

Օգոստոս 10ին բացուեցաւ Մալաթիա – Խարբերդ երկաթուղին, մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Հանրօգուտ չինութեանց գործակալ Ալի պէյ այս առթիւ ճառ մը խօսելով ըսաւ.

— Երէկ ըսուելու չափ կարճ ժամանակ առաջ, մեծն Ըմէրք փաշա կ'ըսէր թէ «վճռած ենք երկաթէ ցանցով պատել երկիրը»։ Այդ միջոցին Սվազ հասանք։ Այսօր էլ Ազիզ ենք, վաղը Տիարպէքիր պիտի ըլլանք, յաջորդ օրը՝ Էրզրում եւ Անթալիա։ Թերեւս մօտ ատենէն երկարիճ մինչեւ եղբայրական ձեռքերը։

Թուրքիոյ առաջին երկաթուղին սկսած է Խրիմի պատերազմի վաղորդայնին։ Անոնցմէ մայր հայրենիքին մէջ մնացած Այտընի գիծը այդ թուականին շինուեցաւ։ Յետոյ շինուեցան Ռումելի, Իզմիր – Գասապա, Պրուսա – Մուտանիա, Պոլիս – Իզմիթ եւ վերջապէս Անատոլուի գիծերը։ Դրամագլուխը եւ *թէքնիքը* ամբողջովին օտար էին։ Երկրին ապրիւրները եւ բնակիչները ասոր համար շահագործուած են։ Միայն Հանրապետութեան օրովն է որ կարելի եղաւ ըրխական դրամով եւ բազուկով շինել եւ ըրխական վարչութեամբ բանեցնել։

Ահա գործ, ահա յաղթանակ։ Էլ Ազիզի ճիւղն ալ շատ արժէքաւոր է, իբրեւ յաղթանակին առաջին աւետիսը։ Քանի մը ժամէն լուր պիտի առնենք նաեւ թէ Աֆիոն – Անթալիա գիծին շինութիւնը յանձնառուի տրուած է։

Հանրապետութեան շրջանին շինուած եւ շինելու վրայ երկաթուղիին երկայնութիւնը 3195 քիլոմէթր է։ Շարժական գործիքներու ծախսուած եւ ծախսուելիք գումարը կը հասնի 335 միլիոն ոսկիի։ 42ուկէս միլիոն ֆառակուսի մէթր հողի վրայ երկաթուղիի շինութիւն կատարուած եւ հինգուկէս միլիոն քիլօ կրաղիւս (*չիմէնթօ*) գործածուած է։

Այս հսկայական գործին նշանակութիւնը պարզեց Ըմէրք փաշա, երբ Ազգ. Ժողովի վերջին նիստին կ'ըսէր. « երկաթուղիի այս բազմածախս եւ համբերութիւն պահանջող բաղաքականութիւնը, գլխաւորը կազմէ այն միջոցներուն որոնց նպատակն էհիմնաւորել թուրք հայրենիքը։ Թուրքիան երկաթէ ցանցով պատել՝ կը նշանակէ երկիրը միակտուր զանգուածի մը վերածել տնտեսական եւ բաղաքական գետնի վրայ։

Դեռ մինչեւ երէկ, այս արժէքաւոր հողերը կ'ընդունուէին իբրեւ հեռու, արեւելեան նահանգներ անունին տակ։ Ասոնց վրայ նետուած ամէն գիծ եւ լսուած սուլիչի ամէն ձայն մէջտեղէն վերցուցած է այդ տարբերութիւնը, եւ երկրին զանազան մասերը իրարու կապած։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՀՆԳԱՄԵԱԿԸ.— Օգոստոս 15ին Ըմէրք փաշա հիմնարկէքը կատարեց Պաբրէօյի (Պոլիս) կտաւի գործարանին։ Միեւնոյն ատեն թուղթի գործարան մը կը շինուի Իզմիրի մէջ, իսկ ապակիի գործարան մը՝ Փաշապաղչէի մէջ։ Զոնկուլտաքի մէջ ալ հիմը դրուեցաւ արհեստական անթրասիթի գործարանի մը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄՈՒՍՈՒԼԻ ՔԱՐԻՒՂԸ ԵՒ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ ՈՐԲԸ

ooooo

« *Ճառաջ* » գրեց թէ Մուսուլի բարիւղին առաջին բեռը Տրիպոլիս հասնելով, փոխադրուած է Ֆրանսա։

Այսպէս Ֆրանսա կ'ունենայ իր իսկ բաժնեկցած հորերէն օգտուելու ուղղակի ճամբայ մը, ինչ որ ճարտարարուեստական այլ մանաւանդ բազաքական արժէք մը կը ներկայացնէ։

Ինչպէս անգլիական եւ իտալական պատերազմական նաւերը, այնպէս ալ ֆրանսական նաւերը մեծագոյն մասով յարմարցուած են պէնզինով բանելու, որով ածուխի տեղ կը գործածեն բարիւղ։

Այս բարեփոխութեան շնորհիւ, նախ պէտք չեն ունենար աւելորդ ծանրութիւն բեռնաւորելու եւ երկրորդ կրնան աւելի ուժ ներս առնել դէպի բաց ծով, այսպէս մեծցնելով «Aktionsradius»ը — պատերազմական գործողութեանց շառաւիղը։ Այսինքն եթէ նաւերը պէտք ունենան արեւելեան մէջ գործելու, իրենց տրամադրութեան տակ կ'ունենան պատրաստ, դիւրամատչելի շարժական ուժի ապրիւր։

Թէ ինչ արժէք ունի պետութեանց համար բարիւղը, կը բաւէ յիշել Բագու – Բաթումը՝ Ռուսիոյ հասոյթ, եւ ցոյնիէն Մուսուլը Անգլիոյ համար, զոր Լոզանէն աւար տարաւ անյագ Ալպիոնը, այլեւս խօսքն իսկ չընելու համար «հայկական հարց»ին ..

Այս առթիւ, իմ ինքնաբերաբար միտքս կուգայ « *Ճառաջ* »ի ուրիշ մէկ լուրը, — հայ որբի մը անձնասպանութիւնը Ֆրանսայի մէկ բանտին մէջ։

Դժբաղդ տղայ. նահատակներու որբ. նահատակ մըն ալ դուն։ Հայ գիւղի եւ արտի զաւակ, հայ շինականի ուղղակի ժառանգորդ, դուն չկրցար տանիլ գրպարտութեան մեղքը, չուզեցիր գող կոչուիլ։ Ձու նահատակ ծնողիդ ազնիւ յիշատակը ձու մէջդ արթնցուց «ասո՞նկ պիտի ըլլայի անիրաւ տեղը » խորհուրդը եւ չդիմացար, նախընտրեցիր մահը։ Դուն իրաւունդ պահանջեցիր, չարաչար աշխատութեան ու բռնիճի վաստակը, բայց ի զուր, չես կրնար հասկցնել ինքզինդ, խօսդ չեն լսեր իսկ, «օտարականի կտոր» մըն ես, «աղտոտ Հայ» մը, պետութիւն չունիս, կազմակերպութիւն չունիս, մանաւանդ բարիւղ չունիս։ Ո՞վ պիտի հարցնէ թէ ինչպէս վարուեր են քեզի հետ։

Իրա՛ւ է, շատ հայ «մտաւորական – ներ» կան, նոյնիսկ եւ աւելի մեծ – հարուստ Հայեր, անուն եւ դիրք ունեցող մարդիկ, բայց անոնք քեզ ի – րենցմէ չեն դասներ. « *մենք ուրիշ՝ ժողովուրդը ուրիշ* »։

Այո՛, ամբողջութիւն մը չեն կազմեր Հայերը եւ դուն Հրեայ Տրէյֆուս մը չէիր որ Զոլաներ փաստաբան կանգնէին քեզի։ Ձու ընկերներդ իսկ, ա – րիւնի եւ մարքայէն եւ կիզիչ անապատներէ ետդոպրածներ, դեռ զօրաւոր կազմակերպութիւն մը չունին. ամէն մարդ իր մորքին մէջ··· մե՛ղք։

Այսպէս է որ Հայուն ճակատագիրը իսկ իր մէջ կը փշրուի եւ եթէ այսպէս շարունակուի, մեզի կրպասէ միջազգային հրէութիւն կամ կորուստ։

ՍԼԱՓ

ՀԻՆՏԷՆԲՈՒՐԳԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՏԱԿԸ

»»»··«««

ԱՆՎԵՐԱՊԱՀ ՓԱՌԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԻԹԼԷՐԻ

Օգոստոս 15ին, Հինտէնպուրկի մահէն ճիշդ 13 օր յետոյ, հրատարակութեան տրուեցաւ հանգուցեալ նախագահին բաղաքական կտակը, որ կորսուած կը համարուէր։ Կտակը, որ առաջին անգամ տպուեցաւ հիթլէրական կուսակցութեան պաշտօնաթերթին՝ «Ֆոլկիշ»ի մէջ, Գնդ. Օսկար Հինտէնպուրկի կողմէ յանձնուած է Ֆօն Փափէնի, որ իր կարգին ներկայացուցած է Հիթլէրի։ Կտակագիրը դրուած էր պահարանի մը մէջ, հինգ տեղ կնքուած՝ Հինտէնպուրկի գինանշանով եւ ուղղուած՝ «Գերման ժողովուրդին եւ իմ վարչապետիս»։ Իրագեկներ կ'ըսեն թէ կտակին առաջին մասը վերջնապէս վաւերական է եւ կը ներկայացնէ եզրակացութիւնը Հինտէնպուրկի յիշատակներուն որ հրատարակուեցան 1919 սեպտեմբերին։ Այս մասին մէջ, հանգուցեալ մարաջախտը յոյս կը յայտնէ թէ Գործանիոյ երիտասարդութիւնը վերջապէս պիտի յաջողի վերցնել այն խոշոր արգելքները որ կը փակեն հայրենիքին եւ կայսերական գերդաստանին ճամբան։ «Այն ատեն գուր թափուած չպիտի ըլլայ արիւնը բոլոր անոնց որոնք իսկական հաւատալով Գերմանիոյ մեծութեան»։

Երկրորդ մասը, որ 1934 մայիս 11 թուականը կը կրէ, որոշ վերապահութեամբ կ'ընդունուի, մանաւանդ որպէս նկատի առնելով գրութեան ոճը, որ մեծապէս կը տարբերի Հինտէնպուրկի դիւանագործական յատուկ բարբառէն։

Ահա այդ երկրորդ մասին գլխաւոր կէտերը.—

« Իմ յուշերս լրացուցի Գերմանիոյ պատմութեան ամէնէն մթին մէկ շրջանին։ Այդ պահուն սխալմամբ կը կարծէի թէ հասած եմ իմ ծառայութեանց վախճանին։ Սակայն ճակատագիրը ուրիշ կերպ տնօրինեց։ 1925ին նոր շրջան մը սկսաւ իմ կեանքիս մէջ։ Անգամ մը եւս հարկադրուեցայ գործակցիլ իմ հայրենիքս ճակատագրին տնօրինման։ Միայն գերմանական ուժին անսպառ աղբիւրներուն վրայ ունեցած վստահութիւնս էր որ ինծի քաջութիւն պարգեւեց երկու անգամ ընդունելու պետութեան նախագահի պաշտօնը։ Ժայռի պէս ամուր այդ հաւատքն էր որ ուժ տուաւ ինծի առանց վարանման կատարելու այս ծանր պաշտօնը։ Նախագահի պաշտօնը ստանձնած օրէս, կատարած եմ պարտականութիւնս, այն կատարեալ գիտակցութեամբ թէ շատ մը զոհողութիւններ անհրաժեշտ են թէ ներքին եւ թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ 1925ի Զատկի պատգամագրէս իվեր, երբ կը հրաւիրէի ժողովուրդը հաւատալ Աստուծոյ, ընկերային արդարութեան, ներքին խաղաղութեան եւ քաղաքական մաբրութեան, անդադար յիշեցուցի ժողովուրդին որ արթնցնայ եւ բարձրացնէ իր լաւագոյն յատկութիւնները։ Միեւնոյն ատեն, կը գիտակցէի թէ այն սահմանադրութիւնը եւ կառավարութեան ձեւը զոր ազգը ընդունած էր իր ամենամեծ տագնապի եւ տկարութեան շրջանին, չէին համապատասխաներ մեր ժողովուրդին իրական պահանջներուն եւ յատկութեանց։ Կը խորհէի թէ պիտի գա՛յ ժամանակը երբ աշխարհը նկատի պիտի առնէ այս ճշմարտութիւնը։ Մինչեւ որ հնչէր այդ ժամը, ես պարտականութիւն սեպեցի իմ երկիրս առաջնորդել արտ. հարստահարութեան եւ նուաստացման, ներքին թշուառու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԻՏԱՐԱՆ ՀԱՅԿ ՏԱՐՈՆԵՑՒ

5. ԲԱՀԲԱՏՑ ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՒՆ ԴԱՐԱՁԻԳԵԼ

Հայկազն Պատրիարքը (18 Հոկտեմբեր 1915) մեծ էիրաժեշտութիւն մը տուաւ Ամերիկեան Միսիոնարներուն՝ Հայ ժողովուրդին ցուցուցած բարեսիրական գործունէութեան համար։ Ան ըսաւ, որ Հայկազն Ազգը չի մոռնար այդ ազնիւ գործը, որ կատարուեցաւ ի պատիւ Քրիստոսի։ Ան ըսաւ, որ Հայ Ազգը կը գնահատէ Ամերիկեան Միսիոնարներուն ազնիւ գործունէութիւնը, որ ցուցուցին Հայ ժողովուրդին ի պատիւ Քրիստոսի։ Ան ըսաւ, որ Հայ Ազգը կը գնահատէ Ամերիկեան Միսիոնարներուն ազնիւ գործունէութիւնը, որ ցուցուցին Հայ ժողովուրդին ի պատիւ Քրիստոսի։

Ամերիկեան Միսիոնարները Հայ ժողովուրդին ցուցուցած բարեսիրական գործունէութեան համար։ Ան ըսաւ, որ Հայ Ազգը կը գնահատէ Ամերիկեան Միսիոնարներուն ազնիւ գործունէութիւնը, որ ցուցուցին Հայ ժողովուրդին ի պատիւ Քրիստոսի։

Ամերիկեան Միսիոնարները Հայ ժողովուրդին ցուցուցած բարեսիրական գործունէութեան համար։ Ան ըսաւ, որ Հայ Ազգը կը գնահատէ Ամերիկեան Միսիոնարներուն ազնիւ գործունէութիւնը, որ ցուցուցին Հայ ժողովուրդին ի պատիւ Քրիստոսի։

Ամերիկեան Միսիոնարները Հայ ժողովուրդին ցուցուցած բարեսիրական գործունէութեան համար։ Ան ըսաւ, որ Հայ Ազգը կը գնահատէ Ամերիկեան Միսիոնարներուն ազնիւ գործունէութիւնը, որ ցուցուցին Հայ ժողովուրդին ի պատիւ Քրիստոսի։

Ամերիկեան Միսիոնարները Հայ ժողովուրդին ցուցուցած բարեսիրական գործունէութեան համար։ Ան ըսաւ, որ Հայ Ազգը կը գնահատէ Ամերիկեան Միսիոնարներուն ազնիւ գործունէութիւնը, որ ցուցուցին Հայ ժողովուրդին ի պատիւ Քրիստոսի։

Ամերիկեան Միսիոնարները Հայ ժողովուրդին ցուցուցած բարեսիրական գործունէութեան համար։ Ան ըսաւ, որ Հայ Ազգը կը գնահատէ Ամերիկեան Միսիոնարներուն ազնիւ գործունէութիւնը, որ ցուցուցին Հայ ժողովուրդին ի պատիւ Քրիստոսի։

ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Շաբաթական տնտեսություն

ՍՈՒՐԵՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԱՆԴԱՐՏԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՂԹԱՀԱՐԸ

Շաբաթ օր Լենտրեստի կլոր դահլիճում տեղի ունեցավ հայկական ստանդարտի առաջին հաղթահարողների պատվավոր ցուցակի հանդիսավոր հրապարակումը։ Ներկա էին ստանդարտի հեղինակները, ինչպես նաև ստանդարտի կիրառման գործում առաջավոր կազմակերպությունների ներկայացուցիչները։

Ներկայացնում ենք ստանդարտի առաջին հաղթահարողների ցուցակը։

Ալյումինե ձուլվածքներ։ Ալյումինե ձուլվածքների արտադրության գծով ստանդարտի առաջին հաղթահարողներ են ճանաչվել Երևանի ալյումինե ձուլվածքների գործարանի ձուլարանի վարիչ ընկ. Ա. Ա. Ալեքսանյանը, ձուլարանի ավագ վարպետ

քեան եւ պայքարներու նախնախօտին մէջէն, առանց վտանգելու անոր գոյութիւնը: Այս վերաշինութեան խորհրդանշանը եւ նիցուկը պիտի ըլլար պետութեան բանակը: Անոր ծոցին մէջ պիտի հաստատուէին, իբրեւ պետութեան խարիսխ, հինաւուրց Փրուսիոյ առաքինութիւները,— հաւատարմութիւն պարտակա – նութեան, պարզութիւն եւ ընկերականութիւն: Եւ բանակը ար – ժանաւորապէս պահեց հին բանակին մեծ աւանդութիւնները: Երբ ժամանակը հասաւ ազգին համար ելլելու, այդ բանակին մեծ մասը իսկ երբեմն միանալու այն ընկերներուն որոնց հետ կռուած եմ այնքան ռազմադաշտերու վրայ, ազգին պատուոյն եւ փառքին համար, պիտի աղաղակեմ նոր սերունդին,— « Ապացուցէ՛ք թէ արժանի էք ձեր նախահայրերուն եւ մի մոռնաք որ եթէ կ'ուզէք ապահովել ձեր երկրին խաղաղութիւնը եւ բարեկեցութիւնը, պէտք է պատ – րաստ ըլլաք ամէն զոհողութեան, այդ խաղաղութեան եւ երկրի պատիւին համար: Մի մոռնաք թէ օր մը ձեր գործերն ալ աւան – դութիւն պիտի դառնան»: Արտաքին քաղաքականութեան տեսա – կէտով, գերմանացողդրդը ճշմարիտ չարչարանքի մը մատնուե – ցաւ: Սարսափելի դաշնագիր մը կը ճնշէր իր վրայ եւ կը սպառնար վերջնապէս խորտակել զայն: Աշխարհը երկար ատեն չհասկցաւ թէ Գերմանիա պէտք է ապրէր ոչ միայն իմին իրեն համար, այլեւ իբրեւ դրօշակիրը արեւմտեան մշակոյթին: Եւ սակայն հարկ էր մեզ կաշկանդող շղթաները քանդելու յամրաթար եւ աստիճանա – բար, եթէ չէինք ուզեր զարնուիլ արտաքին աշխարհի դիմադր – թեան ժայռին: Իմ հին ընկերներէս շատերը չհասկցան այս քա – ղաքականութեան բացարձակ անհրաժեշտութիւնը : Սակայն պատմութիւնը աւելի արդար պիտի ըլլայ »:

Հինտէնպուրկ յետոյ կը փառաբանէ Հիբլերը եւ անոր շար – ժումը, «որոնք վճռական ճայլ մը առին գերման ժողովուրդը դէ – պի միութեան առաջնորդելու համար »:

Ինչո՞ւ կը փակուին Պոլսոյ խանութներն ու գրասենեակները

« *Ճիւմհուրիյէթ* » կը գրէ թէ Պոլսոյ գրեթէ բոլոր կողմերը, մասնաւորաբար մեծ պողոտաներուն եւ շուկաներուն մէջ, բազ – մաթիւ առեւտրական տուներ, վաճառատուներ եւ գրասենեակ – ներ սկսած են փակուիլ: Այս հաստատութիւններէն մէկ մասին փակման պատճառ եղած է շահատուրքի նոր օրէնքի գործադրու – թեան եղանակը, ինչպէս յայտնած են գործերը ձգող առեւտրա – կաններէն ոմանք:

Շահատուրքի նոր օրէնքին համաձայն, հաստատութեանց շահատուրքը որոշելու համար նկատի կ'առնուի շէնքին 23 տարի առաջ գնահատուած խառն հասոյթը որ ճով կը բազմապատկուի: Այնպէս որ գրասենեակ մը որ 23 տարի առաջուան գնահատու – թեամբ 100 ոսկի հասոյթ ունէր, այսօր 600 կը նկատուի եւ հարիւ – րին հարիւրի հաշուով, այդ գրասենեակին մէջ աշխատողը պար – տաւոր կ'ըլլայ տարեկան 600 ոսկի շահատուրք վճարել որուն վրայ կ'աւելցուի նաեւ հարիւրին 20տոկոսի եւ հաւասարակշռութեան բաժինը, որով տուրքին ընդհանուր գումարը կ'ըլլայ 720:

Տարիներէ ի վեր ոչ մէկ գոց խանութ կը տեսնուէր Բերայի Իսթիքլալ ճատէսիի, Թաքսիմի, Պահճէգափուի եւ Գարաքէօյի հանրակառքի պողոտային վրայ, մինչդեռ այսօր այս տեղերու խանութները մէկիկ մէկիկ կը փակուին:

ՄԱՐՍԷՅԼ–ԼԻՈՆ ՀԵԾԵԼԱՆԻԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

Զորեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ Մարսէյլ – Լիոն հեծելանիւի 20րդ Միջազգային մրցումը, զոր կազմակերպած էր « Փրօկրէ տը Լիոն » թերթը: Հեծելանուրդները մեկնեցան առաւօտեան ժամը 5·30ին: Այս դժուարին մրցումին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին նաեւ մեր հայրենակիցներէն երեք հոգի, Մխիթարեան, Զու – լումեան եւ Արիազեան:

Մրցումը տեղի ունեցաւ շատ դժուարին պայմաններու մէջ, որովհետեւ հեծելանուրդները ամէնքն ալ նախկին ախոյեաններ ըլլալով, ամէն ջանք կը թափէին առաջնութիւնը, շահելու հա – մար: Բայց ճիշդ հակառակը եղաւ: Ձմեռու ընթացքին շատ ակա – նաւոր հեծելանուրդներ լքեցին մրցումը, ինչ որ յուսախաբութեան մատնեց հանդիսատեսները:

Վեց հեծելանուրդներ միասին հասնելով Լիոն որոշեալ կէտը, Փարիզցի Լուսիէն Վէէս *ոլիմպիոն* մէջ առաջին կը հանդիսանայ: 350 ֆիլոմեթր ճամբան կտրած էր 10 ժամ 30 վայրկեան 53 երկ – վայրկեանէն:

Ուրախութեամբ կարդացինք լ'Օթօ թերթին մէջ մեր հայրե – նակիցին՝ Արիազեանին անունը առաջին հանդիսացող հեծելան – ուրդներուն կարգին (26րդ, առաջինէն 5 վայրկեան վերջ): Դեռ ժամ մը վերջ կուգան համաշխարհային անուն ունեցող հեծելան – ուրդներ:

Մանրամասնութիւնները կը պակսին: Անշուշտ « Ցառաջ »ի գաւառական թղթակիցները պիտի փութան լրացուցիչ տեղեկու – թիւններ հաղորդել:

Հ· Ս·

ՓԱՐԻԶԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԸ, թիւ 1, որ 1855էն ի վեր կը բանէր Վերսայլ – Լուվր գծին վրայ, վերցուեցաւ օգոստոս 14–ին, իր տեղը տալով օթօպիւսին: Այժմ ճամբան կը տեւէ 45 վայր – կեան, փոխանակ մէկ ժամ 10 վայրկեանի:

ՇԱՐՔ ՄԸ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐ ծագեցան Յունաստանի մէջ: Ա – թէնքի շրջանին բանուորները կը պահանջեն օրական 13 ժամ աշ – խատանքը վերածել 8ի: Պիրէոնի նաւարանի բանուորներն ալ Ա – թէնք գացին, զանազան պահանջներ ներկայացնելու համար: Գոր – ծադուլի շարժումը ամէնէն աւելի զգալի է Տրամայի, Գավալայի եւ Սէրէզի մէջ: Վերջին քաղաքին մէջ խռովութիւններ ծագելով, 30 համայնավարներ ձերբակալուեցան եւ կղզի մը աքսորուեցան: Կ'ըսուի թէ օրէնքով պիտի արգիլուի գործադուլը: 17 արհեստակ – ցական միութիւններ լուծուեցան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ա.Բժ· Տ· ՄԵՍՐՈՊ ԱԻԱԳ ՓՀՆՅ· Տ· ՄԵՍՐՈՊԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ

Ֆառասունիմին առթիւ հոգեհանգիստեան արարողութիւն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ, 15, *Բիւ ժան կուժօն*:

Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանգուց – եալին յիշատակը յարգողները:

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

Հ. Յ. Դ.

ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) Ընկեր կարօ խումբը ժողովի կը հրա – ւիրէ վարուժան եւ Առիւծ Աւազ նորակազմ խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի երեկոյ ժամը 7ին ընկեր Սարգիս Պօյաճեանի բն սկարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ՅԲ. Կ ԽԱՉԻ ՆԻՍԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 8էն մինչեւ իրիկուն

ՊՈՒԻ ՏԻ ԼՈՒԻ գեղեցիկ գետեզերքը:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: ժապ: քոխ Պիւֆէ:

Երթ ու դարձը ապահովուած է: Օթօպիւսը կարելի է առնել Մարլէնէ եւ Մանհանէն: Երթ ու դարձի համար 5 ֆրանք:

Տոմսակները կը ծախուին մասնաճիւղի բոլոր անդամներուն մօտ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 19րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

կազմակերպուած

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

ՆՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆԻ օդասուն պարտէզին մէջ St. LOUP GRAND PINS

կը խօսի ընկ. Գ. Գ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆի կը ներկայացուի զուեշտ մը:

Սէն Լուի գպրոցի նուագախումբը կը նուագէ հայկական երգեր:

Գեղարուեստական ժոխ բաժին. — *Երգ. արտասանութիւն եւլլն.*

կը մասնակցին Հայ Արիները:

Սէն Լու կրան փէնի եկեղեցիին մէջ կիրակի առաւօտ տեղի կ'ունենայ Գոգեհանգիստ ուրբաթի նահատակներու յիշատակին:

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ

ՍԷՆ ԺԻԼԻԷՆԻ «ՀԱՃԻԼԶԻԼՐ» ՇՔԵՂ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

կը խօսի Գ. ՀԱՃԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

Պուլի մրցում, անակնկալներ, ֆանթէզիներ, գեղարուեստական բաժին: երաժշտութիւն (ձոմի «ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ» նուագախումբին կողմէ): Մուտք 2 ֆր., մասնակցելու իրաւունքով լոթերի նասիպնալի 4 տոմսակներուն:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ· Շ· ԱՅՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ* Հոկտեմբեր 1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

"ՀԱՅ – ԲՈՑԺ,,Ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Բաժանորդագրուեցէ՛ք այժմէն:

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր·:

Բաժիներին, յօդուած եւ թղթակցութիւն դրկել Տօքթ· Շ· ԱՅՎԱԶԵԱՆԻ,

17, Rue Damesme, 17 Paris.

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառա – կուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏՈՒՐԻԶՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամե – նէն օդասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, ելեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տա – րին, *chauffage Central*, վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՕՊԷԵԱՆԻ՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris (19)*:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌԱՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մնալու եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաքանքի եւ մարշան փո – րէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ		50 ֆր·
1000 Ֆաքթիւր	»	50 »
1000 Առեւտրական ֆարտ		40 »
1000 Պահարան, ներմակ		40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով		50 »
1000 Թռուցիկ – ծանուցում		35 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱՅԼ ԳՈՐԾԵՐ

ԸՐԱԳ, ՄԱՔՈՒԵՐ ԵՒ ԱՃԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ

225 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ **Glacière 15 – 70**

Գործ կը փնտռէ

Լուրջ եւ պատուաւոր հայ կին մը տնական աշխատանքներու համար, օրավարձքով կամ ամսավճարով: Դի – մել՝ *Der Agopian Samson, 6, Ave. Porte d'Italie. Paris* 13:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ կարուհի մը, վարժ ամէն տե – սակ կարերու: Դիմել նամակով կամ անձամբ «Ցառաջ»ի վարչու – թեան, 17 բիւ Տամէմ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ· Ս· ՖԼԷՋԸՐ

Թարգմ· Ժ·

Բայց անմիջապէս հրաժարեցաւ այդ միտքէն· ոչ, կրցածին չափ քիչ պիտի խօսէր եւ պիտի ջանար ամէն բան իմանալ: Բացարձակօրէն ապա – հով էր մէկ կէտի չուրջ — Էչյտի Զիլ որ եւ է բան պիտի ընէր, որ եւ է դու – մար պիտի վճարէր՝ գաղտնի պահե – լու համար իր կէս ժամուան հանդի – պումը Ալիքէա ձէքինի հետ, անոր մահուան իրիկունը՝ գինետան մէջ: Այդքանը կը բաւէր առայժմ ու պէտք չկար ուրիշ միջոցներու մասին խոր – հելու: Իսկ եթէ կարելիար նոր տե – ղեկութիւններ կամ նոր թելադրու – թիւններ առանալ Էչյտի Զիլէն, աւե – լի լաւ·

Էչյտի Զիլ ժամադրավայրը հասաւ ճիշդ ժամանակին: Պարզ կերպով հագուստ էր ու քօղ մը կար երեսին վրայ: Ձէնիսըն՝ որ անկիւն մը քաշ – ուած՝ զգուշութեամբ կը դիտէր զայն, հասկցաւ որ անիկա չէր ուզեր ճանչ – ցուիլ կամ ուշադրութիւն գրաւել: Ու երբ տեսաւ որ տիկինը առանձին էր, հանդարտ քայլերով մօտեցաւ անոր ու քաղաքավարութեամբ բարեւեց:

Էչյտի Զիլ գլուխ թեթեւ շարժումով մը ընդունեց անոր բարեւը: Հակա – ռակ իր վերապահ երեւոյթին, Ձէնի – սըն զգաց որ անիկա զրգռուած վիճակ մը ունէր· եւ սակայն չի հասկցուց թէ ծանօթ էր անոր անհանդիստ տրամա – դրութիւններուն: Ձէնիսըն բազմու – թենէն հեռացաւ եւ աչքով նշան ըրաւ Տիկինին որպէսզի հետեւի Էչյտի Զիլ առնօրէն անոր հետեւէն քալեց:

— Ո՞ւր կը տանիք զիս, հարցուց ցած ձայնով մը· չեմ դար···

— Ձեզի չեմ տանիր այն տեսակ տեղ մը ուր չպիտի ուզէիք գալ, Տի – կին, ընդմիջեց երիտասարդը· պէտք չկայ··· կրնանք խօսակցիլ ուր որ կ'ուզէք, այստեղ կայարանին տակը, վեր, վար կը պատինք··· բայց կար – ծեմ աւելի լաւ կ'ըլլայ եթէ թէյարան մտնենք, աւելի հանգիստ կ'ըլլանք···

Տիկինը չի հակառակեցաւ ու միա – սին թէյարանէն ներս մտան: Առան – ձին անկիւն մը քաշուեցան ու Ձէնի – սըն թէյ պատուիրեց:

Երբ սպասուհին հեռացաւ, երիտա – սարդը՝ իր ուժերուն վրայ ապահով մէկու մ՝ պէս, նայեցաւ Տիկինին: Էչյտի Վիլ այնպիսի ակնարկ մը նե – տեց անոր որ կարծես բսել կ'ուզէր որ եթէ «կատուն թակարդը ձգես վրաղ կը ցատկէ »:

— Այստեղ տաք է, այնպէս չէ՞, ը – սաւ Ձէնիսըն:

— Ինչո՞ւ դիս Լոնտոն կանչեցիք, հարցուց յանկարծ Էչյտի Զիլ:

— Պարկ է, պատասխանեց ապան· պայմանները փոխուեցան մեր վերջին տեսակցութենէն ի վեր· Թերթին դի – կոյցը բսել կ'ուզեմ, զոր ձեզի դրկեցի եւ անտարակոյս զարմացաք···

— Ոչ, չզարմացայ···

— Ո՞չ, այդ Ամերիկացիներուն ա – ռաջարկը··· բնչո՞ւ չզարմացաք···

— Որովհետեւ արդէն այդ տեսակ բան մը կ'սպասէի··· Ալիքէա ձէքին ինձի բսաւ թէ այդ ընկերութեան կա – րեւոր մէկ գործին համար եկած էր·· պիտի որ զարգեւ մը պիտի տային իր մասին տեղեկութիւն տուանալու համար···

Ձէնիսըն քանի մը վայրկեան լուռ մնաց՝ նայուածքը Էչյտի Զիլին: Ան – կա մաքէն անցած չէր· Նորութիւն մըն էր իրեն համար· տակաւին ինք չէր խօսած, երբ Էչյտի Զիլ շարու – նակեց:

— Զիս հետաքրքրողը պարգեւը չէ· ես միթիաչն կ'ուզեմ որ — անձնական պատճառներով — չի լսուի թէ ես ձէքինի հետ էի այդ իրիկունը ժամը 10էն 10.30··· ձեզի դրամ տուի որ – պէսզի լուռ մնաք եւ գնեցէք ծանօթ նամակը առանց որուն ոչ մէկ բան կրնաք ապացուցանել···

— Օ՛հ, կը սխալիք Տիկին, ըսաւ Ձէնիսըն· նամակը ոչինչ է··· գինե – տան պաղիկին վկայութիւնը կայ···

— Կ'ուրանամ, ընդմիջեց Էչյտի Զիլ հանդարտ չէշտով մը· իմ խօսքս անոր խօսքին չափ կ'արժէ, թեթեւ աւելի··· կ'ըսեմ որ սխալած է, հոն չէի··· կը կրկնեմ, հիմա որ նամակը չկայ, չէք կրնար ապացուցանել որ Ալիքէա ձէքինին հանդիպած եմ···

Երբ սպասուհին թէյը բերաւ, Ձէ – նիսըն մտածեց քանի մը վայրկեան իր յաջորդ ընելիքին մասին· յետոյ յան – կարծ քաշքաշաբար ըսաւ·

— Էչյտի Զիլ, միանգամընդմիշտ հասկցէք որ կը սխալիք· ես ամէն բան չըսի երբ մխամէն էինք անցեալ կիրա – կի՝ ձեր պարտէզը· իրականին մէջ ձեր կարծածէն աւելին դիտեմ··· Ե՛ր – սէք որ Ալիքէա ձէքինի հետ էիք այդ իրիկունը ժամը 10էն 10.30 եւ անկէ վերջ իր չարժուհիներուն մասին որ եւ է բան չէք գիտէր··· լաւ, խոս – տցէք որ ես ձեր խօսքին չեմ հաւա – տար··· որովհետեւ, թէեւ ձեզի չէ – պի, բայց ես դիտեմ թէ ուր էր ան 10.30էն յետոյ··· եւ որպէսզի ապա – ցուցանեմ ձեզի պիտի յիշեմ անուն – ները երկու փողոցներու որոնք նուա – թէն երկու փողոցներ են մէկը՝ Զարլզ փողոց, միւսը՝ Քրաունհէյլ փողոց··· հիմա, Էչյտի Զիլ, ասոր ի՞նչ ըսիք, այդ փողոցներուն մասին ի՞նչ գիտէք, պատասխան կ'ուզեմ···

Ձէնիսըն տեսաւ որ հարուածը ճիշդ տեղին էր· Տիկինը ժպտունեցաւ եւ նայուածքը սարսափի արտայայտու – թիւն մը ստացաւ:

— Դո՞ւք ինչ գիտէք այդ փողոցնե – րուն եւ··· եւ Ալիքէա ձէքինի մա – սին, հարցուց· ի՞նչ···

Ձէնիսըն զլուխը թօթուեց:

*— Բաւական բաներ՝ ոստիկանու – թեան երեսը ելլելու եւ պարզելը պահ – պանելու համար, ըսաւ ան··· գոր – ծելու համար, ըսաւ ան··· գոր – ծելու համար, ըսաւ ան··· գոր – ծ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐՔԱԹԻԹԻ ՀԱՄԱՐ Metro : GOBELINS)

ԲԱԺԱՆԵՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	6 ԱՄԻՍԷԱՅ	ՄԱՍՆԱՒՈՐ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 Ֆրանք	70 Ֆրանք	35 Ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջոխոսլովաքիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Արեւելեան երկիրներ	200 Ֆրանք	100 Ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
18
ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI
18 Aout
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2576

Ամբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՐ ԵԻ Է ԲԱՆ ՓՈԽՈՒԱԾ Է

Վերջերս քանի մը գրութիւններ երեւցան ֆրանսական մա-
մուլին մէջ, Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդի անցեալ եւ ներկայ
վիճակի մասին:

Մամուլին պարաքն էր թարգմանել զանոնք, ինչպէս ուրիշ
բազմաթիւ նիւթեր՝ որ կապ ունին օրուան կեանքին, մեր կացու-
թեան կամ ընդհանուր զարգացման հետ:

Եւ «Յառաջ»ն ալ թարգմանեց «Թան»ի ու «Աքսիոն Ֆրանսէզ»
ի գրութիւնները, ինչպէս կը հետեւի «Լէքօ տը Փարի»ի չարքին՝
Թուրքիոյ մասին:

Արդ, ո՛ր եւ է մտահոգութիւն ունի՞ն այս հրատարակու-
թիւնները ու թարգմանութիւնները:

Հարցումն իսկ աւելորդ է:

Կը գտնուինք եւրոպայի պորտին վրայ, եւ գիտենք թէ ի՛նչ
կ'անցնի կը դառնայ: Շատ ալ պէտք չունինք մտահոգ «գաղա-
նիքներ» խմանալու:

Այդ հրատարակութիւնները— եւ ուրիշներ որ կրնան ըլլալ—
ամէն բանէ առաջ լրագրական պահանջներ են:

Ամէն թերթ իրեն յատուկ բաժիններ ունի: «Թան»ը անցեալ
մայիսին ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած էր կովկասեան
հանրապետութեանց մասին: Այս անգամ ալ, նոյն գիտական – աշ-
խարհագրական բաժնին տակ, եւ նոյն յօդուածագրին սաորա-
գրութեամբ, կը խօսի առանձնապէս Հայաստանի մասին, պատ-
մական, քաղաքական եւ անտեսական տեսակէտով:

Ո՛չ մէկ արտասովոր երեւոյթ՝ այս իրողութեան մէջ:

«Աքսիոն Ֆրանսէզ»ը եւ առհասարակ պահպանողական –
ընդդիմադիր թերթերը, որոնք Ֆրանսայի դրամատիրութեան եւ
աշխարհակալութեան տարբեր օրհասներն են, կը սիրեն պարբե-
րաբար խօսիլ Հայերու «դժբախտութեանց» մասին, քննադատած
ըլլալու համար նախորդ կառավարութիւնները որ տակտացուցին
Ֆրանսան՝ Արեւելքի մէջ:

Թող չվիրաւորուին մեր «ազգասիրական» ջիղերը, եթէ ը-
սենք թէ այսուհդ ալ չկայ որ եւ է զարմանալի կամ բացառիկ բան:

Ուրեմն, առօրեայ կեանքի պահանջներն են եւ մէկը եւ մի-
սը: Ոչ որ եւ է բան փոխուած է «արեւմտեան ճակատին վրայ», ոչ ալ «հայասիրական» մակընթացութիւն մըն է որ տեղի կ'ունե-
նայ:

Ընդհակառակն: Ոչ մէկ առեն այսքան համառարած հանգա-
մանք ունեցած էր «անցուկը – մոռցուկ»ը: Ոչ ալ այսքան քարա-
ցած՝ աշխարհը:

Միւս կողմէ, դուք ամէն օր կը տեսնէք թէ՝ յաղթական ու
պարտեալ պետութիւնները, մեծէն մինչեւ փոքրը, ի՛նչպէս կը
մրցին իրարու հետ, առնուազն հաճոյք պատճառելու համար
Թուրքիոյ, որ բարեկամ է բոլորին եւ զինակից՝ չատերուն հետ:

Փորձեցէք Թուրքիոյ մասին որ եւ է անբարեսէր գրութիւն ա-
ռաջարկել կարեւոր թերթի մը, փարիզէն մինչեւ Լոնտոն, եւ կը
լսէք մէկ պատասխան,— «Ոչ կարեմ»:

Առաջնակարգ, այսպէս կոչուած «մեծ» մամուլը թղթա-
կիցներ եւ մանագէտ աշխատակիցներ ունի Արեւելքի համար:
Արդ, անոնք անգամ կը հետեւին օրուան ազդանշանին, երբ լու-
րեր կամ տեսութիւններ կը գրեն:

Նկատեցէք որ նոյն իսկ Թրակիոյ Հրեաններուն տեղահանու-
թիւնը հազիւ երկտողով մը արձանագրուեցաւ փարիզեան մէկ-
երկու թերթերու մէջ: Այն ալ միայն մէկ անգամ: Իսկ Լոնտոնի
թերթերը եթէ աւելի զբաղեցան, ունենալով իրենց տեղեկատու
աղբիւրները, այդ չի նշանակեր թէ պայքար բացին յանուն հր-
եայ ժողովուրդի փրկութեան:

Երբ այս է պարագան Հրեաներու մասին, որոնք այնքան հզ-
օր ազդեցութիւն ունին միջազգային հրապարակին վրայ, քա –
ղաքական թէ տեղանաւորական, կրնաք հասկնալ մնացեալը:

Անցեալ տարի Միջագետքի Ասորիներն ալ փորձանքի մը հան-
դիպեցան: Հետեւա՞նքը,— քանի մը չտնդալից նկարագրութիւն-
ներ, մէկ երկու սրտառուչ յօդուած՝ իրբեւ անցեալ փառք ու յի-
շատակ,— եւ լռութիւն:

Ասորիներուն հովանաւորները իրենք, Ազգերու Դաշնակցու –
թիւնն ալ իրենց գլուխն ունենալով, չկրցան անկիւն մը գտնել,
տեղաւորելու համար այդ անբախտ ժողովուրդին վերջին մնա –
ցորդը, 50–60,000 հոգի...

Կարելի էր խօսիլ, նաեւ, Թուրքիոյ Քիւրտերու մասին, որոնք
հիմդ մեր օրին հասան 1925–1932, հալածուելով, կոտորուելով,
տարուելով եւ տեղահանուելով,— բայց մարդիկ ոճիր–արիւնի մը
չափ ալ չզբաղեցան:

Այսօր իսկ, անխնայ կը շարունակուի Քիւրտերու նօսրացման
եւ տեղահանութեան քաղաքականութիւնը: Բայց, ո՞վ է խմացողն
ու պատմողը...

Ի՞նչ կ'արժեն այդ բոլորը, այն յուզումին կամ վայելքին փոխ
զոր պիտի զգային միլիոնաւոր ընթերցողներ, կարդալով թէ ի՛նչ –
պէս անճնասպան եղած է այսինչ կամուտին, թէ որո՛ւ հետ կը
պահկէր միւսը, կամ ի՛նչպէս կ'անցնի կեանքը՝ «փլաժ» կոչուած
Սոգամ – Գոմորներու մէջ:

Այսքան բաց խօսելով եւրոպական մամուլի հոգեբանութեան
եւ բարքերու մասին, բանի չենք ուզեր թէ բոլորն ալ խրած են
Թանձր անբարոյականութեան մէջ, եւ թէ Սէն Միշէլի մէկ ցնծու-
թին չեն փոխեր մեր ամբողջ դատին հետ:

Եւ պարզ է մեր խօսքը,— Սթամպուլցի՛ք, լուրջ եղէք, եւ մեր
բողոքներուն համապատասխան եզրակացութիւններ մի՛ հա-
նէք որ եւ է թերթի հայանպաստ կամ հակաթուրք հրատարակու-
թենէն:

Աւելի կարճ բացատրութեամբ,— ոչինչ փոխուած է արեւմ-
եան կամ հայկական ճակատին վրայ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏՈՊՐՈՒՃԱՑԻ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒԻՆ ԳԱՂԹԸ ԴԷՊԻ ԹՈՒՐՔԻԱ

—o.o—

Պուքրէշի «Ունիվէրսուլ» թերթը կը գրէ (9 օգոստ.) Տոպ –
րուճայի թուրքերու զանգուածային արտագաղթին վրայ: (Գաղ –
թականները այժմ ոչ թէ Անատոլու, այլ Թրքական Թրակիա կ'եր–
թան):

— « Քիչ ժամանակէն Հարաւային Տոպրուճայի մէջ պիտի մնայ լոկ չիշատակը այս օրհնապահ փոխրամասնութեան, որ ռումանական պետութեան տուաւ, միացման առաջին իսկ օրէն, իր թանկագին գործակցութիւնը, պահելով հաւասարակշռութիւնը այդ շրջանին մէջ, որու մասին Պուլկարները կը շարունակեն յանդիմութիւններ սնուցանել: Պուլկար պետութիւնը ամենափոքր արգելք մը չի դներ Պուլկարիայէն անցնող Թուրքերուն, ինչ որ ապացոյց է թէ այդ շրջանի մասին կը սնուցանէ անհիմն յանակնութիւն մը, շրջանի մը, ուր Թուրքերը Պուլկարներուն թոյլ չէին տար թուական գերակշռութիւն մը ունենալ: Թուրք տարրին մեկ–տար թուական գերակշռութիւն մը ունենալ: Թուրք տարրին մեկ–նումովը, հարաւ· Տոպրուճայի մէջ կը ստեղծուի պարապութիւն մը եւ բաղաքական անհաւասարակշռութիւն մը, որ գուտ պուլկարական տարրի համեմատութիւնը կը բարձրացնէ 70 առ հարիւրի:

Իսկ մեւս կողմէ կը ձամբեն...

»»»··«««

Իսկ « Տէյլի Թէլէկրաֆ »ի կը գրեն Պոլսէն·— Ձակատագիրը բրիտանական հպատակներու, որոնք ենթակայ են օտարներու մասին նոր օրէնքին, դեռ եւս որոշուած չէ, բայց անոնց կացութիւնը օր օրի կը գէշնայ: Այսօր մեկնեցան 500 անձեր՝ բեռնատար նաւով մը զոր ղրկած էր յոյն կառավարութիւնը: Անոնք մեկնեցան իրապէս ահաւոր պայմաններու տակ: Թշուառացած ընտանիքներ թափեցան ու իրար հրմշտկելով մտան նաւ՝ իրենց բեռներու ծանրութեանը տակ, զոր չէին կրցած ծախել: Յուսահատ կիներ եւ իրենց սարսափած տղաքը հրաժեշտ առին իրենց մերձաւորներէն, որոնք գերծ կը մնան փոքր արհեստներու օրէնքէն:

Յոյն կառավարութիւնը գաղթականները առժամաբար կը դնէ դպրոցներու եւ հանրային շէնքերու մէջ՝ Աբէնճի շրջակայքը, մինչեւ որ վճռուի անոնց բնակութեան վայրը: Միայն օրէնքին ենթակայ մարդիկ չեն որ կը տառապին այստեղ: Հարիւրաւոր անձեր, որոնք ասկէ առաջ բարեկեցիկներ էին, կը ծախեն ամէն ինչ որ ունին, որպէսզի սնունդ գտնեն, որովհետեւ առեւտրական անշարժութիւնը ահաւոր հարուած մը տուած է իրենց»:

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ Ե. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

»»»··«««

ՄԱՆԶՈՒՐԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Կը ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՋԵՐԲԱԿԱԼԵԼ ՌՈՒՍԵՐԸ

Այս շաբթու աւելի լարուեցան Խ· Միութեան եւ Ճափոնի յարաբերութիւնները, իբրեւ հետեւանք շարք մը դէպքերու: Մանջուրիոյ կառավարութիւնը (իրականին մէջ Ճափոն) ձերբակալեց բազմաթիւ խորհրդային հպատակներ, իբրեւ լրտես կամ խափարար ամբաստանելով: Ցետոյ վերջերս երկաթուղիներու վրայ եղած յարձակումները վերագրուեցան խորհրդային գործակալներու դաւադրութեան: Կ'ըսուի թէ գետային աւազակներն ալ ուժ կ'առնեն խորհրդային գործակալներէն, յարձակումներ կատարելու համար գետանաւերու վրայ: Այս յարձակումներուն հետեւանքով վերջերս Ճափոնցի մը սպանուեցաւ խարպինի մէջ:

Վերջին լուրերու համաձայն, Մանչուրիոյ կառավարութիւնը մերժած է Մոսկուայի պահանջը՝ արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիի 20 խորհրդային պաշտօնեաներու ազատ արձակման մասին: Զրոյցի մը համաձայն, բանտարկեալներէն մէկը խոստովաներ է թէ փակրանիչնայայի խորհրդային հիւպատոսարանի անդամներէն մէկը մաս կը կազմէր այն հրոսախումբին որ նափոնցի գինուոր մը սպանեց անցեալ մարտին: Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը անմիջապէս հերքեց այս լուրը, աւելցնելով թէ խարպինի կարգ մը շրջանակները դիտմամբ այսպիսի լուրեր կը տարածեն, աւելի ծանրացնելու համար Ճափոնի եւ Խ· Միութեան յարաբերութիւնները:

⁂ Խարպինի Խ· հիւպատոսարանի գործակատարը բողոքագրով մը կը յայտնէ թէ երկաթուղիներու ռուս պաշտօնեայ մը, Քոսթոմարով, նախատած է խորհրդային ընդհ· հիւպատոսը: Դէպքը պատահած է հետեւեալ պարագաներուն մէջ·— Սպիտակ ռուս Քոսթոմարով, որ պաշտօն ունի Մանչուրիոյ ոստիկանութեան մէջ, գինովցնալով կը մտնէ խորհրդային ընդհ· հիւպատոսին վակոնը, լուտանքներ կ'արձակէ եւ կը պահանջէ ներկայացնել իր հիմնութեան թուղթերը: Հիւպատոսը՝ որ Մոսկուա կ'երթար, կը պատրաստուի բերելու իր անցագիրը, խնդրելով սպասել ննբանցքին մէջ, որովհետեւ տղան ճնացած էր իր բաժնեակին մէջ: Բայց Քոսթոմարով մտիկ չըներ եւ ներս կը մտնէ, անկարգ վիճակի մէջ: Թէեւ հիւպատոսը կը ցուցնէ իր անցագիրը եւ դիւանագիտական թուղթերը, բայց Քոսթոմարով խիստ գրգռիչ ընթացք մը կը բռնէ: Բարեբախտաբար հիւպատոսը կը պահէ իր պաղարիւնը, այլապէս ցաւալի պիտի ըլլար հետեւանքը:

⁂ Ճափոնական կառավարութիւնը կը հերքէ այն լուրերը թէ պաշարման վիճակ պիտի հրատարակուի Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղին երկայնքը:

⁂ Կայարանապետի օգնական Շոլոմ (խորհրդային հպատակ), որ ձերբակալուած էր մէկ ամիս առաջ, սկսաւ ծոմ պահել, խնդրելով անմիջապէս ազատ արձակել զինքը: Ծոմը վեց օր շարունակելով բանտարկեալը ծանրապէս հիւանդացաւ եւ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

⁂ Վերջին լուրերու համաձայն, 54ի կը հասնի ձերբակալուած խորհրդային հպատակներու թիւը: Ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ մեծ բանակութեամբ ուժանակ բռնուած է այս մարդոց տուներուն մէջ եւ թէ բազմաթիւ փաստաթուղթեր եւ խոստովանութիւններ կը հաստատեն անոնց մեղսակցութիւնը:

⁂ Ճափոնի պատերազմական նախարարութիւնը գեկոյց մը հրատարակեց, որով 15 դէպքեր կը յիշէ ռուսեւմանչուրիական սահմանին վրայ, տարուան սկիզբէն ի վեր, բոլորն ալ վերագրելով խորհրդային գործակալներու: Այս դէպքերուն մաս կը կազմեն խորհրդային օդանաւերու թռիչքը Մանչուրիոյ վրայ, չինական սովետներու կազմակերպումը՝ կռուելու համար Ճափոնի դէմ, եւ սահմանադրեն յարձակումներ:

Չինակցութիւն Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ միջեւ?

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ՝ յառաջիկայ սեպտեմբերին զինուորական դաշինք մը պիտի կնքուի Ֆրանսայի եւ Խ· Միութեան միջեւ, երբ Մոսկուա ընդունուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Այս դաշնագիրը պիտի կոչուի « փոխադարձ օգնութեան դաշինք», եւ պիտի ստորագրուի, եթէ Գերմանիա եւ Լեհաստան շարունակեն մերժել իրենց մասնակցութիւնը եօթը պետութեանց արեւելեան դաշինքին:

Աւստրիա կ'ուզէ աւելցնել իր բանակը

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ՝ իտալական կառավարութիւնը համաձայն է աւելցնելու Աւստրիոյ բանակին թիւը, որպէսզի կարելի ըլլայ պաշտպանել այդ երկրին անկախութիւնը: Այս յաւելումը առաջարկուած էր անցեալ տարի, Պ· Տոլֆուսի կողմէ, եւ այժմ նորէն կ'արծարծուի, իբրեւ հետեւանք Վիէննայի վերջին դէպքերուն: Մուսոլինի եւ Շեթարէնպէրկ յատկապէս խօսած են այս մասին: Իտալական կառավարութիւնը իր տեսակէտը հաղորդած է Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ, եւ կը հաստատուի թէ այս երկու կառավարութիւններն ալ համաձայն են ուժերու յաւելման:

⁂ Աւստրիոյ վարչապետը Մուսոլինին տեսնելէ յետոյ, Փարիզ եւ Լոնտոն եւս պիտի այցելէ:

Համախմբուած զինուորները ևս կը խաշուին

Ինչպէս յայտնի է, յուլիս 25ի դէպքերուն հետեւանքով, մասնաւորապէս Իտալիա բազմաթիւ զինուորներ համախմբած էր Աւստրիոյ սահմանագլուխին վրայ: Իտալական կառավարութիւնը գեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ՝ հրամայուած է ետ քաշել այդ զինուորները, քանի որ անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ Աւստրիոյ մէջ: Զինուորները որոնք 40,000 հոգի են, սկսան վերադառնալ իրենց նախկին դիրքերը: Եուկոսլավիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ կառավարութիւններն ալ կը հետեւին Իտալիոյ օրինակին:

Ասորիներն ալ Սուրիոյ մէջ

Ազգերու Դաշնակցութեան գաղթականներու տեղաւորման յանձնախումբի Սուրիոյ ընդհանուր ներկայացուցիչ Պ· Պրիւնիէ ժամանակէ մը ի վեր մարզպանութեան մօտ աշխատանք կը տանի, ասորի գաղթականները Սուրիոյ մօտերը տեղաւորելու համար, որովհետեւ Իրագէն վերջ, ոչ մէկ երկիր չէ ընդունած զանոնք:

ՖՐԱՆՔՓԵՒՔՈՒՐՔ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ՆԻՍԷՊԻՆԻ ՄԷՋ

—·—

Նիսպիլիի մէջ ժողով մը գումարուած է, ուր ներկայ գրուեցան Ֆրանսացիներ ու Թուրքեր եւ հոն տրուած են հետեւեալ չորս որոշումները·—

1· Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ սահմանագլուխը գտնուող ժողովուրդէն 260 երկրագործներուն արտօնութիւն տալ, որ սահմանէն ուրիշ տեղ մը փոխադրեն իրենց արտադրութիւնը, վաճառելու համար համաձայն Էնկիւրիի համաձայնագրին:

2· Օգոստոսէն սկսեալ մինչեւ երեք ամսուան համար արտօնութիւն տալ տեղւոյն Պէյէվիներուն, Քիւրտերուն եւն·, որ կարենան ուրիշ վայրեր ճամբորդել:

3· 23 ոճրագործներու յանձնում քրէական կառավարութենէն սուրիականին եւ փոխադարձաբար:

4· Բոլոր ժամանակշրջանը լրացած անցագիրներու վերանորոգում:

« *Մերթին* » թերթը կը գրէ, թէ վերոյիշեալ չորս կէտերը օրինաւորապէս կը գործադրուին երկու պետութիւններու միջեւ:

1500 բանւորականներ կ'ըմբոստանան

Նիւ Եորէն կը հեռագրեն թէ հոչակաւոր Ուէլֆէր բանտին բանտարկեալներէն 1500 հոգի գործադուլ հոչակեցին, մերժելով աշխատանքի երթալ: Ըմբոստները կը գանգատին թէ իրենց մահին չի գործադրուիր նոր օրէնք մը, որուն համաձայն ամէն ամիս տասը օր կը կրճատուի բանտարկեալի մը պատիժը, երբ ինքզինքը լաւ պահէ: Բանտային տեսչութիւնը անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, բոլոր ըմբոստները արգելափակեց իրենց խցիկներուն մէջ եւ արգիլեց ուտելիք տալ: Բանտարկեալները այս տնօրինութենէն պատասխանեցին ահռելի ժխոր մը յարուցանելով եւ խորտակելով իրենց խցիկներուն մէջ գտնուած բոլոր առարկաները: Իրենց աղաղակները կը լսուէին շրջակայ տուներէն:

500,000 բանւորներու գործադուլը

Աշխատանքի տագնապներուն ամենամեծը կը սպառնայ Մ· Նահանգներուն մէջ: Հիւսուածեղէնի 500,000 բանւորներու պատուիրակները լիազօրութիւն տուին իրենց միութեան, ընդհանուր գործադուլ հոչակելու իր յարմար դատած պահուն, եւ միայն 12 ժամ պայմանաժամ տալով: Կը պահանջեն աւելի բարձր աշխատավարձ եւ բարելաւում աշխատանքի պայմաններու: Սեպտեմբերը ամենէն նպաստաւոր շրջանը կը համարուի այս գործադուլին համար, որովհետեւ հիւսուածեղէնի ճարտարարուեստին ամենէն բանուկ եղանակն է:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԽՍՀՄ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՒՆԴԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒՄ

6. ԼՅՈՒԴՄԻԼԱ ՅԱՆՊՈԼՍԿԱՅԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մեր հոդվածաշարքի նախորդ համարներում մենք ծանոթացրինք մեր ընթերցողներին Ալեքսանդր Շիրվանզադեի, Գևորգ Էմինի, Ավետիք Իսահակյանի, Հովհաննես Թումանյանի, Եղիշե Չարենցի, Վահան Տերյանի, Պարույր Սևակի, Սիամանթոյի, Դերենիկ Դեմիրճյանի, Հրաչյա Քոչարի, Ակսել Բակունցի, Գուրգեն Մահարու, Հրանտ Մաթևոսյանի, Վազգեն Գալստյանի, Ռուբեն Մուրադյանի, Ռուբեն Սևակի, Հրանտ Մատևոսյանի, Վահագն Դավթյանի, Սիլվա Կապուտիկյանի, Վարդգես Պետրոսյանի, Վարդան Աճեմյանի, Հրաչյա Հարությունյանի, Վարդան Հակոբյանի, Վահրամ Մաթևոսյանի, Վահրամ Ալազանի, Ռուբեն Զարդարյանի, Ռուբեն Հովհաննիսյանի, Ռուբեն Ջրբաշյանի, Ռուբեն Մելիքյանի, Ռուբեն Ղազարյանի, Ռուբեն Ավետիսյանի, Ռուբեն Մովսիսյանի, Ռուբեն Գրիգորյանի, Ռուբեն Ալեքսանյանի, Ռուբեն Ստեփանյանի, Ռուբեն Հակոբյանի, Ռուբեն Մարտիրոսյանի, Ռուբեն Գևորգյանի, Ռուբեն Ալեքսանդրյանի, Ռուբեն Ավագյանի, Ռուբեն Ղուկասյանի, Ռուբեն Ներսիսյանի, Ռուբեն Հարությունյանի, Ռուբեն Մկրտչյանի, Ռուբեն Սարգս

ՍԽԱԼՆԵՐԸ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

— Ա. ՉՈՐՅԱՆ

Ամառուան տօթերուն տնտեսուհին ամէն առաւօտ կը մտածէ, թէ ի՛նչ ճաշ պիտի պատրաստէ ընտանիքին համար, որպէսզի ճաշը համեղ ըլլայ, ինչպէս նաեւ՝ առողջարար։ Ասոր համար ան կը դիմէ տարբեր աղբիւրներու, ինչպէս՝ «Խոհարար» ամսագիրը, տեղական թերթերուն տրուած խորհուրդները, ընկերուհիներուն հետ ունեցած զրոյցները եւ այլն։

Ի՛նչպէս նախ ամսագրի մասին խօսինք, ան կը պարունակէ ամէն տեսակի ճաշերու բաղադրատոմսեր, որոնք կրնան ամէն օր փոխուիլ։ Ամսագրին մէջ կան նաեւ յօդուածներ, որոնք կը խրատեն, թէ ինչպէս պէտք է ընտրել միսը, ձուկը, բանջարեղէնը, մրգերը եւ այլն։ Ամսագրին մէջ կան նաեւ նկարներ, որոնք կը ներկայացնեն ճաշերը սեղանին վրայ դրուած վիճակին մէջ։ Ասոնք կրնան օգնել տնտեսուհիին, որ ան գիտնայ, թէ ինչպէս պէտք է դասաւորել ճաշերը սեղանին վրայ։

Ամսագրին մէջ կան նաեւ խորհուրդներ, թէ ինչպէս պէտք է պատրաստել ճաշերը, որպէսզի անոնք չկորսնցնեն իրենց սննդարար արժէքը։ Ասոր համար ամսագրին մէջ կան նաեւ խորհուրդներ, թէ ինչպէս պէտք է եփել բանջարեղէնները, որպէսզի անոնք չկորսնցնեն իրենց վիտամինները։ Ասոնք կրնան օգնել տնտեսուհիին, որ ան գիտնայ, թէ ինչպէս պէտք է պատրաստել ճաշերը, որպէսզի անոնք ըլլան առողջարար։

Տնտեսուհին կրնայ նաեւ դիմել տարբեր թերթերուն մէջ տրուած խորհուրդներուն։ Ասոնք կրնան օգնել տնտեսուհիին, որ ան գիտնայ, թէ ինչպէս պէտք է պատրաստել ճաշերը, որպէսզի անոնք ըլլան համեղ եւ առողջարար։ Ասոնք կրնան նաեւ օգնել տնտեսուհիին, որ ան գիտնայ, թէ ինչպէս պէտք է գնել մթերքները, որպէսզի անոնք ըլլան թարմ եւ առողջարար։

Տնտեսուհին կրնայ նաեւ խօսիլ ընկերուհիներուն հետ, որպէսզի անոնցմէ սորվի նոր բաղադրատոմսեր եւ նոր խորհուրդներ։ Ասոնք կրնան օգնել տնտեսուհիին, որ ան գիտնայ, թէ ինչպէս պէտք է պատրաստել ճաշերը, որպէսզի անոնք ըլլան համեղ եւ առողջարար։ Ասոնք կրնան նաեւ օգնել տնտեսուհիին, որ ան գիտնայ, թէ ինչպէս պէտք է գնել մթերքները, որպէսզի անոնք ըլլան թարմ եւ առողջարար։

Տնտեսուհին կրնայ նաեւ դիմել տարբեր աղբիւրներու, որպէսզի

Վերջին ճառերը՝ օգոստոս 19 հանրաֆուէին առթիւ

Ամբողջ Գերմանիան շարժման մէջ դրուած է, նոր հանրա – ֆուէին համար որ պիտի կատարուի վաղը, կիրակի, 19 օգոստոս, վաւերացնելու համար Հիթլէրի պաշտօնը իբրեւ Առաջնորդ–վար– չապետ: Առջի օր դղրդագին ճառ մը խօսեցաւ Պ. Կէօրինկ, Փրու– սիոյ վարչապետը, հրաւիրելով բոլոր պաշտօնատարները՝ գեր– գոյն իշխանութիւնը տալ Հիթլէրի եւ իրականացնել հետեւեալ նշանախօսքը.— «Մէկ Առաջնորդ, մէկ պետութիւն»:

Ջօր. Պլուֆ, որ գերմանական բանակի մը հրամանատարն էր Մառնի ճակատամարտին ատեն, իր կարգին հրաւիրեց գերման ժողովուրդը՝ ձայն տալ Հիթլէրի:

Հիթլէրական պաշտօնաթերթը օգոստ. 17ին հրատարակեց գինաթափութեան խորհրդաժողովի գերմանական պատուիրակին մէկ յայտարարութիւնը, որ կ'ըսէ.

— «Ապացուցուած է որ Գերմանիա ոչ պատերազմ ուզեց, ոչ ալ ամոր պատճառ եղաւ: Ոչ ոք իրաւունք ունի կասկածելու Գեր– մանիոյ խաղաղասիրութենէն: Ինչ կը վերաբերի ներքին գործե – րուն, գերման ժողովուրդը եւ իր Առաջնորդը չեն հանդուրժեր որ ուրիշներ խառնուին անոնց: Կարելի չէ աւելի երկար ատեն Գեր – մանիան զրկել հաւասարութեան իրաւունքէն: Օգոստոս 19ը հուէի օրն է: Գերման ժողովուրդը պէտք է ըսել թէ որո՛ւ կը վստահի եւ ո՛վ պէտք է առաջնորդէ զինքը դէպի լաւագոյն ապագայ մը: Օ – գոստոս 19ը պիտի ցուցնէ բովանդակ աշխարհի թէ Ատոլֆ Հիթլէր կը նշանակէ գերման ժողովուրդը»:

⁂ Պ. Ռոզէնպէրկ, հիթլէրական կուսակցութեան գաղափա – կան բաժնի վարիչը, ճառ մը խօսելով 70 — 80,000 ունկնդիրներու առջեւ, ըսաւ թէ Գերմանիոյ համար բաներորդ դարը կը սկսի Հիթլէրով: Բողոքական եկեղեցիի հովուապետը, եպիսկոպոս Միւլլէր, յայտարարութիւն մը ուղղելով գերման ժողովուրդին, կ'ըսէ թէ Հիթլէր Գերմանիան փրկեց քշուառութենէ եւ յուսա – հատութենէ եւ թէ ան Աստուծոյ կողմէ ղրկուած է:

⁂ Ինչպէս գրած էինք, վերջին ճառը պիտի խօսի Հիթլէր հի– մը, Համպուրկի մէջ, իր խօսքը մասնաւորապէս ուղղելով արտա– դին աշխարհին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻՆԸ ԾԱՒԵՑ.— Նիւ Եորքի արուարձաններէն Հոպոքընի մէջ մարդ մը, Բիչըըտ Բօսք, 900 տոլարի փոխարէն իր բարեկամին ծախեց կինը··· ճամակադրշմ գնելու համար: Երեքն ալ ձերբա– կալուեցան, քէեւ ճօտարը կանոնաւոր պայմանագիր մը պատ – րաստած էր, ծախուած կնոջ հաւանութեամբ:

160 *ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ* եւ 5600 հոգի վիրաւորուեցան Անգլիոյ մէջ, օգոստոսի առաջին շաբթուն, իբրեւ հետեւանք իւիճաշար – ժի, շոգեկառքի եւ հանրակառքի արկածներու:

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, Բոլոմպի մարզարանին մէջ աթլէթիք կարեւոր մրցումներ տեղի պիտի ունենան, մասնակցութեամբ այս միջոցիս Եւրոպան շրջող բանի մը յայտնի ամերիկացի մարզիկներու:

Այդ մարզիկներն են.— Հարտին (400 մեթր արգելարշաւ 50 3)5 երկվ.), Թորանս (երկար նետել 17 մ. 40 ս.), Բէրսի Պիրէ (100 մեթր արգելարշաւ 14 2)10 երկվ.) եւ ուրիշ բանի մը նոյն արժէքով մարզիկներ: Արդիւնքները որ կը դնեն փակագծի մէջ, անոնք ձեռք բերին վերջերս, եւ կը կազմեն աշխարհի մրցանիշեր:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՄՍԻՍՅԻՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը երկուքին

Stade Jean Bouinի մարզադաշտին վրայ:

Հովանաւորութեամբ Ligue du Sud Est**i** նախագահ Պ. J. BLANC**h**ի

եւ Շ. Մ. Ը. Մ.ի ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ Վ.ԱՐԶՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՆՕԹ.— Բոլոր այն հայ անհատ մարզիկները որ կը փափաքին մաս– նակցիլ Ոթիմպիականին, Թող իրենց արձանագրուին Շ Մ. Ը. Մ. հաւաքա– տեղին, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամը 9էն *10* մինչեւ 16 Գոատոս:

ՄԻՍԱՔ ՂԱՋԱՐԵԱՆ

(Dr. ès Sciences)

5, rue Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. *Հեռ.* Klébe**r** *78-21*

Դիմեցէք՝ ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդ– ներու, ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, նահանջառիզ ապեռնի, Ամերիկա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխառութեան, կալուածական գործողու– թիւններու եւայլնի համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրեր ժամը 10—12:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ա.Րժ. Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՒԱԳ ՔՀՆՑ. Տ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ

հառաւտուքին առթիւ հոգեհանգիստեան արարողութիւն պիտի կատարուի վաղը կիր. առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ, 15, *Րիւ Ժան Կուժօն*:

Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանգուց – եալին յիշատակը յարգողները:

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

Հ. Ց. Դ.

ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) Ընկեր Կարօ խումբը ժողովի կը հրա– ւիրէ Վարուժան եւ Առիւծ Աւագ նորահազմ խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 7ին ընկեր Սարգիս Պօյաճեանի բնակարանին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած *ՖՐ. Կ ԽՕՋԻ ՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8էն մինչեւ իրիկուն

ՊՈՒԻՇ ՏՐ ԼՈՒԻ ֆէզեցիկ գետեզերքը:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: ֆագ: ֆոլս Պիւֆէ:

Երթ ու դարձը ապահովուած է: Ծիօպիւսը կարելի է առնել Մատրլէնէ եւ Մանիանէն: Երթ ու դարձի համար *3* ֆրանք:

Տոմսակները կը ծախուին ժամադիւղի բոլոր անդամներուն մօտ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 19ըդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԻԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

ՆՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆԻ օդասուն պարտէզին մէջ *St. LOUP GRAND PINS*

կը խօսի՝ Պ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Ղեկավարութեամբ դերասան *ՂԱԶԱՐԵԱՆի* կը ներկայացուի զաւեշտ մը:

Մէն Լուի դպրոցի նուագախումբը կը նուագէ հայկական երգեր:

Գեղարուեստական ժոխ բաժին.— *Երգ, արտասանութիւն եւլլն.,*

կը մասնակցին Հայ Աղիները:

Մէն Լու կրան փէնի եկեղեցիին մէջ կիրակի առաւօտ տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ Ուրֆայի նահատակներու յիշատակին:

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ը. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԻԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ

ՍԷՆ ԺԻՒԼԻԷՆ «ԼԱՖԵՐՋԻՒՐ» ՇՔԵՂ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

կը խօսի՝ Պ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

Պուլի մրցում, անակնկալներ, ֆանթէզկիներ, գեղարուեստական բաժին:

Երաժշտութիւն (ղողմի «ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ» նուագախումբին կողմէ):

Մուտք 2 ֆր., մասնակցելու իրաւունքով Լոթըրիի Նասիոնալի 4 տումբակներուն:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսագիրք բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՁՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ* Հոկտեմբեր *1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:*

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

≡ "ՀԱՅ – ԲՈՑԺ" ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է ≡

Բաժանորդագրուելիք այժմէն:

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:

Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ. Շ. ԱՁՎԱԶԵԱՆի,

17, Rue Damesme, 17 Paris.

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— *Կը փնտռուի Մշոյ Նարշէն գիւ– ղացի Պօղոս Սրճեանն, որ ամէն ա– ռաջ կը գտնուէր Գարա Ռամանէվա (Պուլկարիա), իր մասին լուր ունե– ցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մահփան Ալեքսանեանի 20 rue du Tage, Paris (13)։*

— *Գարեգին Պալեան կը փնտռէ իր եղբայրը Նիգոգ Պալեան, յիշ– եալը 1925էն առաջ եկած է Պէյ– րութի ձէպէլիլի որբանոցը: Յետոյ մեկնած է ֆրանսական Croix Blanche Ընկերութեան միջոցով փոխադրուած է Ֆրանսա: Տեղե– կացնել հետեւեալ հասցէին՝ Արամ Ղոխաղարեանի, 26. rue Denfert Rochereau. Paris (5)։*

— *Կը փնտռուի Քէօթահիայի Ար– աէն Մալաքեան, որ կը գտնուի Փա– րիզ: Իմացնել Հերիկ Նազլեանի, Grand Bar, 21 Place Clemen– ceau. Avignon (Vaucluse)։*

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաքաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, բաւա– կուսի մէքթրը 2 - 5 ֆրանք։

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Ձրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Շաւիլի ամե– նէն օգասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, եւեքտրականութիւն, տաք եւ սպաղ ջուր ամբողջ տա– րին. *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԼԷՊԻՐԵԱՆԻ՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris (19)*։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՐԱՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինակաւ միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշան ֆո– բէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարանը ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Odéon *եւ մէն Միշէլ* *Հեռաձայն* Danton: 52-73

Ընտիր եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

«ՎԷՄ»ի

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ 5րդ թիւը, հետեւեալ յոյժ բովանդակութեամբ.—

Դրօ, «Մի հատուած ցուշերից».— Յ. Զաւրեան, «Յայեաթ Նովա».— Զոյ Գ. Ղազդանեան, «Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները».— Ա. Խոնդկարեան, «Ոպոզիցիան Հանր. Հայաստանում».— Սամսոն, «Հայաս– տանի անդրանիկ դեսպանը Պարսկաստանում».— Պրոֆ. Զ. Աւալով, «Թ– ուման խորհրդաժողովը».— «Պարսկաստանի պատմական նշանները Հաշտ. վեհաժո– ղովից».— ԱՆՑԵՒԱԼԻՔ՝ (Յ. Քոչարեան, Վ. Գարտաշեան, Պրոֆ. Գայաեան եւ այլք).— Հին Թուղթեր, Կեանք եւ Մշակոյթ (Գ. Եղիկեան, Վ. Մինախոր– եան եւայլն).— Գիրք եւ Մամուլ.— Գրախօսական.— Յաւելուած, Վ. Թո– մանկուեան.— Դէմքեր Դ. եւ իր ժամանակը.— Նկարներ:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն եւ գործակալներէն շուտով փակել հայ– նները:

ՎԷՄի հասցէն փոխուած [ըլլալով՝ կը խնդրուի այսուհետեւ նամակ– դրամ, թերթ եւայլն ուղարկել նոր հասցէով.—

S. VRATZIAN

13, Rue des Platanes Cité Jardins. **Plessis – Robinson (Seine), France:**

Գործ կը փնտռէ

Լուրջ եւ պատուաւոր հայ կին մը տնական աշխատանքներու համար, օրավարձքով կամ ամսավճարով: Դի– մել՝ *Der Agopian Samson, 6, Ave. Porte d'Italie. Paris* 13:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ կարուհի մը, վարժ ամէն տե– սակ կարերու: Դիմել նամակով կամ անձամբ «Յառաջի վարչու– թեան, 17 րիւ Տամէմ:

ՄՕՆ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ — Թարգմ. Ժ.

— Անոնց ուզածը կամ ուզելիքը միս չի չահագրգռեր,զո՞ւք ինչ կ'ուզէք···

— Որ եւ է բան կրանցնել չեմ ու – զեր, բաւ ձէնիսըն, ձեզմէ կը սպա– սեմ այն պայմաններէն զորս կրնամըս– տանալ Ամերիկացիներէն··· տեսէ – լութիւններ ունիմ որոնք կը նա – խընտրեմ ծախել ձեզի քան թէ անոնց· աւելի պարզ խօսելով, կը նախընտրեմ որ դուք վճարէք ինձի որպէսզի անոնց չծախեմ···

Լէյտին վար դրաւ թէյին բաժակը ու ձեռքի պայուսակը առնելով, ոտքի ելաւ:

— Վաղ առաւ ժամը 12.30ին ինձի սպասեցէք այտեղ, բաւ յանկարծ, ճիշդ այտեղ գտնուեցէք ու ճաշ – ցէք, առանձին պիտի դամ, ճիշդ ժա– մուն:

Ու արագ քայլերով հեռացաւ· ձէ– նիսըն աչքովն վրայ մնաց ու դիտեց անոր մեկնումը: Ցետոյ յանկարծ միտքը բան մը ինկաւ, սպասուհիին վճարեց հաշիւը ու հետեւեցաւ Լէյտի Զիլին: Նորհեցաւ որ Տիկինը իր յա– ջորդ ընկերքներուն մասին մէկու մը հետ խորհրդակցելու կ'երթար հաւա– նարար· ուզեց դիտնալ թէ ո՞ւր կ'եր– թար ան եւ որո՞ւն պիտի հանդիպէր:

Դժուարութիւն չկրեց բազմու – թեան մէջէն անոր հետքը գտնելու: Կայարանին մէջ մեծ թիւով ճամբոր– ներ կային այդ ժամուն եւ դիւրաս կրցաւ հետեւիլ անոր՝ առանց տես – նուելու: Կը վախնար որ անիկա թաք– սի մը կ'առնէր: Բայց ընդհակառակն Տիկինը չիտակ մօտակայ գետնուղիին կայարանը մտաւ· զգուշութեամբ ա – նոր եռեւէն քալեց: Բազմութիւնը ա– ւելի խիտ էր այտեղ:

Լէյտի Զիլ դէպի արեւելք գացող երկաթուղիին առաջին կարգի վակօ– նը մտաւ· ձէնիսըն նետուեցաւ յա – ջորդ վակօնին նստարաններէն մէկուն վրայ ուրկէ կրնար տեսնել առաջինին դռնակը:

Դժուար պիտի ըլլար իր գործը եթէ Տիկինը զուրս եկլէր: Բազմութիւնը հետզհետէ կը նոսրանէր որովհետեւ ի– րիկուան այդ ժամուն մարդիկ լոն – տոնի արուեստը չեն երթար: Շատ ըս– պասէ պիտի ըլլար հիմա· եթէ Տիկինը յանկարծ եռեւ զառնար՝ վերեւակին կամ ներքնայարկերուն մէջ, պիտի տես– նէր զինքը:

Սակայն բարեբախտաբար Լէյտի Զիլ զուրս ելաւ Եուսթըն Սքուէրի կայարանը· այնտեղ ալ խիտ էր բազ– մութիւնը ու քանի մը վայրկեան վերջ ձէնիսըն ինքզինքը դատաւ Եուսթըն պղտոտային վրայ ուր, իրմէ տասը քայլ առջեւ, կը քալէր Լէյտին Զիլը՝ առանց կասկած մը իսկ ունենալու ե– րիտասարդին ներկայութեան մասին:

Ձէնիսըն խորհեցաւ, սակայն, որ պարապ տեղը ժամավաճառ եղած էր, որովհետեւ այնպէս կ'երեւար թէ Տի– կինը այդ կայարանը իջած էր պար – պակաս պանդոկ երթալու համար: Բայց անիկա սխալ ենթադրութիւն մը ըրած էր: Լէյտի Զիլ փոխանակ Եուս– թըն պանդոկը երթալու, Սմոթ փո– ղոցը անցաւ· յետոյ մտաւ Զարլզ փո– ղոցը···

Ձէնիսըն մտածեց թէ խոշոր գաղա– նիք մը երեւան պիտի հանէր հիմա, չէ՞ որ կառապանը այդ երկու փո – ղոցներուն մասին խօսած էր առաուն· Շատ թշուառ, շատ ազատու թյաղ մըն էր այդ մասը, տասղուած ճուկի եւ ածանոց քարիւղի հոտ մը կար ա– մէն կողմ: Ի՞նչու այնտեղ եկած էր Տիկինը:

Մէկէն՝ Լէյտի Զիլ խանութի կամ պրատենակի նմանող շէնքի մը մուտ– քէն ներս գնաց ու կորսուեցաւ: Ա– նուէրին պատուհանը ճերմակ ներ – կուած էր· ձէնիսըն մօտեցաւ դաղ – ատպղի ու ապակիին վրայ կարդաց հետեւեալ ազդը.—

Բուժարան

Բաց է իրիկուրը 6·30էն 9·30 էրն – նուքիւն եւ դեղ՝ վեց բէճի·

Զարմացաւ· Լէյտի Զիլը ինչո՞ւ այն տեղ գնաց: Ցետոյ, փողոցին դիմացի կողմը անցաւ՝ դիտելու համար: Ի – մացած էր որ բուժարանը կային ուր կարելի էր երկուքուկէս կամ նոյն իսկ մէկ շիլինով խորհուրդ եւ դեղ առանալ, բայց այսքան աժան — վեց բէնինոց բուժարան — տեսած չէր ··· եւ սակայն, ահաւասիկ , հոն էր ան ու Լէյտի Զիլն ալ ներսը···

Երիտասարդը դիմացի մայթէն տես– նալ մտնող – ելլող հիւանդները: Ցե– տոյ, դիմաց անցաւ նորէն ուսպիտակ ապակիին վրայ ծակ մը նշմարելով, ներս նայեցաւ: Աղքատիկ ու հին կա– րասիներով կահաւորուած սպասման սրահ մըն էր· մարդ չկար այնտեղ հիմա: Անգին ծայրը կը տեսնուէր դուռ մը որ կը բացուէր երկրորդ սենեակի մը վրայ: Ձէնիսըն հոն տես– աւ Լէյտի Զիլը որ արագ եւ յուզ – ուած երեւոյթով կը խօսէր ճերմակ շրջազգեստ հագած մարդու մը հետ: Այս վերջինը կռնակը տուած էր պա– տուհանին, բայց յանկարծ եռեւ դար– ձաւ ու ձէնիսըն տեսաւ որ անիկա բժիշկ Պրաուէնն էր···

Ալ չսպասեց, բացաւ բուժարանին դուռը եւ կեցաւ Լէյտի Զիլին եւ անոր խօսակիցին դիմացը:

ԳԼՈՒԽ 11ՐԴ

ԳԻՆԵՏԱՆ ԱՂՋԻԿԸ

Եթէ ձէնիսըն աւելի քիչ տարուած ըլլար իր անձնական գործերով, վեց վէնինոց բուժարանը մտնելէն չատ առաջ պիտի յիշէր որ Ամերիկայէն Սկոտլընտ Եարտ հասնող եւ Լոնտոնի ու պաւառներու բոլոր թերթերուն մէջ հրատարակուած հեռագիրը մեծ հե– տաքրքրութեամբ կարդացած էին ի– րեն պէս հարիւրաւոր, հազարաւոր մարդիկ: Պիտի խորհէր նաեւ որ այդ բազմահազար ընթերցողներէն ա– նուանդ մէկ, երկու հոգի առիթը ա– նէին — կամ գոնէ այդպէս կը կար– ծէին — տէր կանգնելու առաջար– կուած հինգ հազար ոսկիի պարգեւին:

Բայց ձէնիսընի մտքէն անգամ չան– ցաւ այդ տեսակ մտածում մը: Ի ծն– նդեան այդ տեսակ մտածում մը: Ի ծն– նդեան այդ տեսակ մտածում մը: Ի ծն– եսակէր տղայ մըն էր ան, իր ճա– րան կը չարունակէր, առանց խորհե– լու ուրիշի մը ընելիքին մասին:

Սակայն գիտեսան աղջիկը՝ Գրիսիի չէր մոռցած ոչ ձէնիսընը, ոչ իսկ խօսակցութիւնը, ոչ ալ այդ խօսակ ցութեան նիւթը: Լրագիրի խնդիր էր ան, բայց տեսակ մը պարտականու– թիւն տպած էր աչքէ անցընելու ա– մէն առաու դիտեսուն զրկուած քիչ– մը: Օրուան լուրերը խմանալու կը մտածէր ան ինքնիրեն, յամախորհ կը մտածէր ան ինքնիրեն, յամախորհ ներուն հետ երկու բառ խօսելու հա– մար:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (12e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.289

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԻՐ ԹԵՐԹԻՆԴ ՀԱՄԱՐ Mètro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ԿԻՐԱԿԻ
19
ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE
19 Aout
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2577

Տպարանը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՐԱՅՑ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Ուրեմն կը բաժնուիք ջերմ եւ կազդուրիչ տպաւորու-
թեամբ:

— Առաջին անգամը չէ որ ներկայ կ'ըլլամ Շրջանային ժո-
ղովի մը: Տեսեր եմ չատ մը տաք ու պաղ բաներ: Միւս կողմէ դի-
տած եմ որ, ներկայ պայմաններուն մէջ, այսպէս օտար հողի վրայ,
եւ մանաւանդ որ չատ մը տարրեր հոսանքներ կան մեր ժողովուրդին
իւրաքանչիւրին մէջ, ամէնէն դժուար է պահել հաւատարմակցութիւնը: Եւ սակայն,
ինչքան էլիք ակրող լրջութիւնն ու խանդավառութիւնը:

— Ո՞րն է ձեր ամէնէն խոր տպաւորութիւնը:

— Նախ՝ բոլոր պատգամաւորներու սրտցաւ հետաքրքրու-
թիւնը՝ օրակարգի հարցերու մասին: Ամէնէն համեստ չրջանին
պատգամաւորը, կամ տարիքով ամէնէն կրտսերը կենդանի պատ-
կեր մըն էր իր նայուածքով, խօսուածքով եւ չարժումներով: Բա-
ցորոշապէս կը տեսնէիր թէ կրակ մը կը վառի բոլորին սրտին
մէջ, թէ կ'ուզեն անկարելին փորձել, որպէսզի Դաշնակցութիւնը
կարենայ առաւելագոյն ծառայութիւնը մատուցանել հայրենիքին
եւ արմատախիլ ժողովուրդին: Անշուշտ նկատելի էր նաեւ ան-
համբերութիւն մը, քանի որ անվերջ կ'երկարին պանդխտութեան
տարիները, եւ մեր կանանչ արեւը «պէնգին»ի կը վերածուի այս
պողոտաներուն վրայ...

— Այդ անհամբերութիւնը միեւնոյն ատեն չի՞ մատներ յոգ-
նութիւն...

— Ընդհակառակն: Կը զգաս որ պարապ չէ անցած տասը տա-
րիներու լուռ աշխատանքը: Աւելի հասունցած բլլալով, բոլորն ալ
կ'ըմբռնեն թէ, ներկայ պայմաններուն մէջ, անհրաժեշտ է տաս-
նապատկել ոչ միայն կազմակերպութիւնը, այլ եւ անոր իւրաքան-
չիւր անդամին աշխատանքն ու կորովը: Դաշնակցութիւնը չի՞ր որ
երիտասարդացուց այս ժողովուրդը: Արդ, ի՞նչպէս կարելի է խօ-
սիլ յոգնութեան մասին: Իսկական Դաշնակցականը չի հասուսար
հրաչքներու: Ան կը հասուսայ միայն կազմակերպուած ուժին,
հեգափոխական խոյանքին եւ յարատեւ պայքարին: Ուրեմն, քանի
կ'անցնին տարիները, այնքան նախանձախնդրութեամբ կը վարի
կուսակցութեան դրօշին, որ ամրողջ պատմութիւն մը եւ կուսակ
մըն է իրեն համար:

— Իսկ արտաքին խաչակրութի՞ւնը: Դրակա՞ն է այդ միջնա-
դարեան «ճիհատ»ին ազդեցութիւնը թէ բացատական:

— Հարցումը լաւ չէ՛ ձեւակերպած: Անշուշտ ըսել կ'ուզէք թէ
արտաքին պայքարը ազդա՞ծ է չարքերուն վրայ: Այո՛, խորապէս
ազդած է այն իմաստով որ, մեր ընկերները զարձած են աւելի
ժողովանդ: Արդար դատութիւն մը փոթորկած է անոնց հոգին,
եւ չատ չատերը դժուար կ'ըմբռնեն մեր արհամարհանքի եւ սա-
կի՛կեան համբերութեան յորդորները: «Ի՞նչպէս կարելի է հան-
դուրժել այսքան լրբութեան...»: Բայց, ամէնէն տարբերը ըս-
պասել կը զգայ թէ հակառակորդ խաւնիճաղանճին անզօր կատա-
ղութիւնն իսկ հետեւանք է Դաշնակցութեան յարձակուն զօրու-
թեան: Չէ՞ որ պատասու ծառին քար նետող չատ կ'ըլլայ: Դաշ-
նակցութիւնը քի՞չ պայքարներու հանդիպած է նոյն իսկ իր վատ-
քի օրերուն:

— Ընդհանուր քաղաքական հոգերէն զատ, մասնաւորապէս
Ֆրանսայի չրջանին համար ի՞նչպիսի մտահոգութիւններ ու-
նէիք:

— Կարելի չէ մէկ բառով պատասխանել այդ հարցումին:
Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը նոյնն է ամէն տեղի հա-
մար: Անշուշտ իւրաքանչիւր մէջավայր իր առանձնայատուկ պայ-
մանները չափազանց պղտորելին մթնոլորտը, եւ ատ այժմ դժ-
ուար է որ եւ է գործնական եզրակացութեան յանգիլ այդ մասին:
Մեր թշնամիները կը կարծեն թէ «չէֆ»երն որ թոյլ չեն
տար համերաշխութեան յանգիլ. մինչդեռ անոնք աւելի համբերա-
տար ոգի ունին քան չարքերը, որոնք չախչախիչ մեծամասնու-
թեամբ երիտասարդներ ըլլալով, անմբռնելի, անհանդուրժելի
կը գտնեն այսքան սանձարձակ խաչակրութիւն 45 տարուան կազ-
մակերպութեան մը դէմ: Ամէն պարագայի մէջ, մեզատրը մենք
չենք, եթէ մարդիկ չեն ուզեր միացեալ ճակատ մը կազմել, գոնէ
Հայկական Դատին եւ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան հա-
մար, որոնք ոչ կուսակցական հոգեր են, ոչ ալ «պարապ վախի
*խաղալիք», այլ կապ ունին մեր ամբողջ գոյութեան հետ: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱԼ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ

ՕԴԱՑԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ժամանակին գրած էինք թէ օդանաւային ռազմափորձեր պիտի կատարուին Փարիզի մէջ, ստուգելու համար պաշտպանութեան միջոցները:

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ ռազմափորձերը տեղի պիտի ունենան օգոստ. 28 – 31, հրամանատարութեամբ Զօր. Մէզբարիի եւ Զօր. Տիւշէնի: Այս ռազմափորձերուն շնորհիւ, կարելի պիտի ըլլայ ոչ միայն ուսումնասիրել Փարիզի եւ արուարձաններ – պաշտպանութիւնը, այլեւ ստուգել օդանաւերու փոխադրութեան պաշտպանութիւնը: Օգոստ. 28 – 29ի ռազմափորձերը արհեստական արագութիւնը: Օգոստ. 28 – 29ի ռազմափորձերը պիտի տագնապական հանգամանք պիտի ունենան. իսկ օգոստ. 30 – 31ի տագնապական հանգամանք պիտի ունենան: Արեւելքէն թշնամի օդանաւերը (կը փորձերը՝ ռազմավարական: Արեւելքէն թշնամի օդանաւերը (կարծուի) պիտի յարձակին, Փարիզը ռմբակոծելու համար, եւ կարմիր օդանաւեր պիտի ջանան ի դերեւ հանել անոնց փորձերը:

ՀԻԹԼԷՐ ԵՒ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԱՆՐԱՔՈՒԷՆ

»»»··«««

ՊԱՏԻՒ ԵՒ ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Այսօրուան հանրաքուէին առթիւ, Հիթլէր ալ եաւ մը խօսեցաւ ուրբաթ օր, Համպուրկի մէջ:

Փառաբանելէ յետոյ Հինտենպուրկը, « Առաջնորդ »ը ըսաւ թէ հանգուցեալը միջնորդն էր երէկուան եւ այսօրուան Գերմանիոյ միջեւ, ժողովուրդին գերագոյն եւ ամէնէն անշահախնդիր դատաւորը: « Հետեւաբար նախագահի պաշտօնը պիտի ջնջուի, ոչ ոք պիտի կրնայ մէկը որ կարենայ հագնիլ նախագահ Հինտենպուրկի կօշիկները »:

Յետոյ բացատրեց թէ ինչո՛ւ անհրաժեշտ է օգոստ. 19ի հանրաքուէն, հաստատելու համար Առաջնորդ – վարչապետի պաշտօնը, եթէ ոչ տիտղոսը: Այնուհետեւ բուռն յարձակողական մը ընկաւ ժողովրդապետութեան դէմ, որ «կը կործանէ ժողովուրդները եւ պետութիւնները, կը սպաննէ անհատականութիւնը, կը խեղդէ ամէն նախաձեռնութիւն, կը ջլատէ ամէն գործ»: Իր կարծիքով, Գերմանիա 1933 յունուարին մատնուած էր անյոյս եւ ադիքով, Գերմանիա 1933 յունուարին մատնուած էր անյոյս եւ ադիքով, Գերմանիա 1933 յունուարին մատնուած էր անյոյս եւ ադիմ

ԼԻԲՈՒՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

ԴԱՎԻԹ ԿԱՐՈՅԵԱՆ

Լիբունի հայկական հարցերը ուսումնասիրելու համար ես ստիպված էի ուշադրություն դարձնել նաև այն հանգամանքների վրա, որոնք ուղեկցել են Լիբունի գործունեությունը Ամերիկայում։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի անձնական կյանքի այն կողմերին, որոնք ուղղակի կամ անուղղակի կերպով ազդել են նրա հայկական գործունեության վրա։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ընտանիքի անդամների հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ընկերների հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի թշնամիների հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի հետաքրքրությունների հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի սովորությունների հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ընտանեկան կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ընկերական կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի հասարակական կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի քաղաքական կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի մտավոր կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի հոգևոր կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ֆիզիկական կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի հոգեբանական կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ֆիզիոլոգիական կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի նյարդային կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ուղեղային կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ողնուղեղային կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ներքին սեկրեցիայի գեղձերի կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի արտաքին սեկրեցիայի գեղձերի կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի խառը սեկրեցիայի գեղձերի կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ենթաստամոքսային գեղձի կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի լյարդի կյանքի հետ, որոնք ինձ տեղեկություններ են հաղորդել Լիբունի մասին։ Ես ստիպված էի ծանոթանալ նաև Լիբունի ենթաստամոքսային գեղձ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ

ՀՀ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ, ՓՈՍՏԻ ԵՎ ՀԵՌԱԿԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱՊԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ, ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐԻ ԵՎ ԶԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

Բուռն փոթորիկ Սեւ ծովու վրայ

Պուրկազէն կը հեռագրեն թէ սարսափելի փոթորիկ մը կը տիրէ Սեւ Ծովուն մէջ, 17 ժամէ ի վեր: Միւտնոյն ատեն կարկուտ իջած ըլլալով, հեռագրական եւ ելեկտրական ձողեր տապալած, ծառեր արմատախիլ եղած են: Կարկուտը 15 վայրկեան տեւած ըլլալով, շատ մեծ վնասներ պատճառած է: Մինչեւ 400 կրամ ծանրութեամբ կարկուտ գտնուած է: Քաղաքին ապակիները խորտակուած, շատ մը տանիքներ վնասուած են: Ելեկտրական լոյսը չի բաներ: Պուրկազ – Անխեալօ գիծը էշուած է ջուրերէն:

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ԹՌՈՒՑԻԿՆԵՐՈՎ Կ'ՈՂՈՂԵՆ ԱՄԵՐԵԿԱՆ

Շիքակոյէն կը հեռագրեն թէ հարիւր հազարաւոր համայնավարական պաշտօնական թռուցիկներ բաշխուած են, որոնցմով կը պահանջուի յեղափոխութեան դիմել ամբողջ Մ. Նահանգներուն մէջ, խորհրդային իշխանութիւն հաստատելու համար: Ոստիկանութիւնը բռնեց շատ մը թռուցիկներ, բայց կ'ըսուի թէ հարիւր հազար օրինակ անցած է բանուորներուն ձեռքը:

ՄԱՐՍԷՅԼ-ԼԻՈՆ ՀԵԾԵԼԱՆԻԻ ՄՐՑՈՒՄԸ

Լիոն, 17 օգոստոս.— «*Յառաջ*»ի մարզական աշխատակիցը օրը օրին գրած էր Մարսէյլ – Լիոն հեծելանիւի մրցումի մասին, զոր կազմակերպած է « Լը Փրոկրէ» թերթը: Ինչպէս կը յիշուի, այս տարուան մրցումին կը մասնակցէին նաեւ երեք հայ մարզիկներ, Արիազեան՝ Մարսէյլէն, Զուլումեան Լիոնէն եւ Մխիթարեան Լանսէյէն:

Լիոնի մարզարանը լեցուած էր հազարաւոր երկսեռ բազմութեամբ: Ձայնարձակը վայրկեանը վայրկեանին լուրեր կուտար որ եւ է բաղաք հասնող մարզիկներու մասին: Ձկայ մրցում մը որ այս տարուան պէս դժուար եղած ըլլայ, այս պատճառաւ մրցորդները մէկ ժամ յապաղումով հասան Լիոն: Բայց ժողովուրդը հետաքրքիր է եւ անհամբեր կը սպասէ կիզիչ արեւին տակ: Վերջապէս ձայնարձակը աւետեց մարզիկներու Լիոն հասնիլը: Քառորդ ժամ վերջ արդէն հասած են մարզադաշտ վեց հոգի իրարու ետեւէ շարուած: 350 ֆիլոմեթր ճամբայ կտրելէ եւ մարզարան մտնելէ վերջ երեք անգամ շրջան ընել պէտք է: Յոգնած մարզիկները կարծես վերստին ոյժ կ'առնեն, ժողովուրդը կը բաժանէ զանոնք ծափերով, երեք անգամ շրջան ընելէ վերջ որոշեալ կէտը ով որ շուտ հասնի, կը հանդիսանայ առաջին: Այս վեց հոգիին մէջէն փէլէ որ մարզադաշտ մտնողներու առաջինն էր, երեք անգամուան շրջանին մէջ կորսնցնելով առաջնութիւնը, իր տեղը տուաւ Փաբիզցի Լիւսիէն Վէյսին··· Այնուհետեւ 5 – 10 վայրկեան տարբերութեամբ եկան իրենց հետեւորդները: Ինչպէս «Յառաջ »գրեց, մրցումը լճողները շատ եղան: Ուրախալի է որ մեր մարզիկները ճամբան չլճելէ զատ, 100 մարզիկներէն 26րդ եղած է Արիազեան, 36րդ Մխիթարեան եւ 38րդ Զուլումեան:

Այս առթիւ, թելադրութիւն մը.— Տեղացիները շատ կը հետաքրքրուին մարզանիով, եւ ունին մարզական տեսակ տեսակ կազմակերպութիւններ: 20 – 25 հոգի խով խովի գալով կը կազմեն մարզական խումբ մը: Մենք Լիոնի մէջ ունինք հեծելանուրդ շատ մը երիտասարդներ, որոնք եթէ խով խովի գան, կ'ունենանք շատ մը տասնեակներ: Ինչո՞ւ անոնք ալ չունենան կազմակերպուած խումբեր, օրինակ առնելով իրենց Ֆրանսացի ընկերներէն:

Այդպիսի կազմակերպութեանց շնորհիւ, մեր երիտասարդները պիտի կրնան աւելի վստահութեամբ մասնակցիլ մրցումներ – րուն, որովհետեւ ուժէն աւելի ձեւերու վարժութիւնն է որ կը փնտռուի:

Մ. Տ. Պ.

ԱԻՍՏՐԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ եւ Մուսոլինիի տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ իտալական ռազմախորհներու պահուն: Վարչապետը ներկայ պիտի ըլլայ կարգ մը ռազմախաղերու: Կը հաստատէ թէ Իտալիա վերջնապէս համաձայնած է որ 8000 հոգի աւելցուի Աւստրիոյ բանակին վրայ:

Հ. Յ. Դ.

Սէնթ Անթուանի (Մարսէյլ) Ընկեր Կարօ խումբը ժողովի կը հրաւիրէ Վարուժան եւ Առիւծ Աւազ նորակազմ խումբերու բոլոր ընկերները այսօր Կիրակի երեկոյ ժամը 7ին ընկ. Սարգիս Պօյաճեանի բնակարանին մէջ, Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Ծ.Ր. Կ Հ.Ա.Զ.Ի ՆԻՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 8էն մինչեւ իրիկուն
ՊՈՒԻՇ ՏՐ ԼՈՒԻ գեղեցիկ գետեզերքը:
գեղարուեստական ճոխ բաժին: ժամ: ձոխ պիւֆէ:
երթ ու դարձը ապահովուած է: Ծնօղիսը կարելի է առնել մատուցէնէ եւ Մանիանէն: երթ ու դարձի համար 5 ֆրանք:
տոմսակները կը ծախուին մասնաճիւղի բոլոր անդամներուն մօտ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 19րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
կազմակերպուած
ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այսօր կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն
ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆի օգաստն պարտէզին մէջ *St. LOUP GRAND PINS*
կը խօսի Պ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ
ղեկավարութեամբ դերասան ՂԱԶԱՐԵԱՆի կը ներկայացուի զաւեշտ մը:
Սէն Լուի գալջոցի նուագախումբը կը նուագէ հայկական երգեր:
Գեղարուեստական ժոխ բաժին.— *Երգ, արտասանութիւն եւ այլն.*
կը մասնակցին Հայ Աբիները:
Սէն Լուի կրան փէնի եկեղեցիին մէջ կիրակի առաւօտ սեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ ընկերքի նահատակներու յիշատակին:

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Ը. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այսօր կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
ՄԷՆ ԺԻՒԼԻԷՆԻ «ԼԱՖԵՐԻԷՐԻ» ՇՔԵՂ ԳԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
կը խօսի Պ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ
Պուլի մրցում, անակնկալներ, ֆանթէզիներ, գեղարուեստական բաժին:
երաժշտութիւն (ձորի «ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ» նուագախումբին կողմէ):
Մուտք 2 ֆր., մասնակցելու իրաւունքով Լոթըրի նշանակալի առարկաներուն:

ՀԱՅՑԷի ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Անուշավառատ Յովհաննէսեան փոխադրած է իր խանութը, Marque déposée "MELKON", 4 RUE DES **PAVILLONS, PARIS (20): Tél. Ménil – montant 50 — 47 :**

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ կարուհի մը, վարժ ամէն տեսակ կարերու: Դիմել հետզհետէ կամ անձամբ «Յառաջ»ի վարչութեան, 17 բիս Տամէմ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՐՔ. Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՒԱԳ ՔՀՆՑ. Տ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ հատատուածին առթիւ հոգեհանգիստեան արարողութիւն պիտի կատարուի այսօր կիր. առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ, 15, *Րիւ Ժան Կուժօն*:

Կը հրաւիրուին ազգականները, բարեկամները եւ հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այսօր կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը ճիշտ 2ին
Stade Jean Bouinի *մարզադաշտին վրայ:*
Հովանաւորութեամբ Ligue du Sud Estի նախագահ Պ. J. BLANCի
եւ Շ. Մ. Ը. Մ.ի ՊԱՏՈՒԻՈՑ ՎԱՐԶՈՒԻԹԵԱՆ
ՇԱՆՕԹ.— Բոլոր այն հայ անհատ մարզիկները որ կը փափաքին մասնակցիլ ոդիմպիականին, թող հաճին արձանագրուիլ Շ. Մ. Ը. Մ. հաւաքատեղին, երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամը 9էն *10* մինչեւ 16 ՕգոստոսՈՍ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան
Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՁՎԱԶԵԱՆ)
Առաջին թիւը, 24 մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ *յառաջիկայ* Հոկտեմբեր 1ին: Եւ այնուհետեւ՝ *ամէն ամիս կանոնաւորաբար:*
Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

≡"ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ,,ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿ Է≡

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն:
Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:
Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն դրկել Տօքթ. Շ. ԱՁՎԱԶԵԱՆի,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆԻ «ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ»

ՎԻՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ
Գին *15* ֆրանք. փոստի ծախքով. միայն կանխիկ. Ֆրանսա՝ *16* Ֆր.
Արտասահման՝ *17* Ֆրանք.
Դիմել.— H. Zartarian, 126. Avè. Simon Bolivar. Paris (19):
Կը ծախուի նաեւ *ՅԱՌԱՋի* խմբագրատունը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«Սիփան» Երգչախումբէն յիշատակ մը երգասէր հայրենակիցներու: Հրապարակ հանեն եւ կը ծախուին «Սիփանի կողմէ երգուած» գեղի մէջտեղը» եւ «Հայկ ու վարդան» *տիսքերը 12 ֆրանք հատը:*
Դիմել՝ Արթ. Ինեանի, 26 rue Lesage, Paris(20), և «Սիփանի քարտուղար՝ Ն. Ֆակասեանի» 9bis rue Mme Curie Bagneux (Seine).

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարանները. առջեւ, կուտայ certificats de coutumeներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Ծախու է խանութ մը ֆիւանդրութեան պատճառով

Chapelerie, Modes - Réparations de chapeaux
կը պահանջուի մի՛միայն ապրանքներու եւ գինիներու գինը:
Դիմել՝ **ABRAHAM, Chapelier, Romans (Drôme)**

FILMS RECOMMANDÉS

ՓԱՔԷ–ՆԱՓԱՆԻ ՍԻՆԷՄԱՆԵՐԸ

Յայտագիր 17 օգոստոս, ուրբաթ օրուընէ մինչեւ հինգշ. 23 օգոստ.

MARIGNAN. La maison dans la dune (P. R. Willm. M. Ozeray).
MARIVAUX. Le scandale (Gaby Morlay, Henri Rollan).
MOULIN ROUGE. Le grand jeu (P. R. Willm. Marie Bell).
MAX LINDER. Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).
IMPERIAL. Poliche (Marie Bell, Cons - tant Remy).
OMNIA CINE INFORMATIONS. Actualités Mondiales - Cocaine (Doc.).
VICTOR HUGO. L'Ordonance - Miquette et sa mére
ROYAL. Paquebot Tenacity - La fleur d'oranger.
BARBES. Le champion du régiment – L'Héritier du bal tabarin.
BELLEVILLE. Le petit roi. Paris Méditerranée.
CAPITOLE. Le champion du régiment. L'Héritier du bal tabarin.
DEMOURS. C'était un musicien. Police privée.
EXCELSIOR. Tire au flanc. L'Heritier du bal tabarin.
FEERIQUE. La dame de chez Maxim. Enlevez - moi.
LECOURBE. Poil de carotte. Enlevez-moi.
LOUXOR. Sa meilleure cliente. La dame de chez Maxim
LUTETIA. Clôture annuelle.
LYON. L'Enfant de ma soeur. Les surprises du divorce.
MAGIQUE. Une vie perdue. Le roi des resquilleurs.
MAINE. Une vie perdue. Les aventures du roi Pausole.
METROPOLE. Bach millionnaire. L'Héri - tier du bal tabarin.
MONTPARNASSE. Poil de carotte. Sa meilleure cliente.
MOZART. Mauvaise graine. La fleur d'o - ranger.
PALAIS DES GLACES. Je suis un évadé. Le bluffeur.
PATHE ORLEANS. Paris Méditerranée. J'ai peur de moi.
RECAMIER. Je suis un évadé. L'Athlète incomplet.
ROCHECHOUART. Les deux orphelines. Enlevez - moi.
SAINT CHARLES. La fleur d'oranger. Après l'amour.
SAINT MARCEL. Mauvaise graine. Pour être aimé.
SELECT. Mauvaise graine. La fleur d'o - ranger.

BANLIEUE

ALHAMBRA D'ASNIERES. L'Epervier. La chanson d'une nuit.
CASINO DE CLICHY. Son altesse impériale. En v'là des histoires.
COLOMBES. L'Enfant de ma soeur. Sang viennois.
KURSAAL AUBERVILLIERS. L'Epervier. La chanson d'une nuit.
KURSAAL BOULOGNE. King - kong. Interview.
OLYMPIA DE CLICHY. Bach millionnaire. Les surprises du divorce.
PATHE CINEMA PALACE (Boulogne). L'Epervier. La chanson d'une nuit.

ALLIANCE FRANÇAISE

101, Bld. Raspail, Paris (VI)

Գործնական վարժարան Ֆրանսերէն լեզուի, նախապատրաստական դասընթացք համալսարանի ինչպէս նաեւ առեւտրականներու:

Շաբաթը *15* ժամ գործնական դասընթացք Ֆրանսերէն լեզուի, մէկ ամսուան մէջ *30* դասախօսութիւն եւ *10* պատյտ-դասախօսութիւն փարիզ եւ շրջակաները: Մէկ ամսուան համար *180* Ֆր., երկու ամսուան համար *275* Ֆրանք:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 Ֆրանք:
ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 Ֆր. վճարում:
Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ
Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Ցնգամ մը ճաշակելէ յետոյ ան չպիտի հրաժարիք անկէ:
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**
48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու *EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95,*
ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)
ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—
M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24, rue Assalit. Nice (A. M.)*

ՀԱՅ ՄԱՐՇԵՒԱԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒՄ եւ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

ՔԱՆԱՐԻՒ, ՈՒԱՏԶԼՈՒԹԻՒ, ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ
եւ ՔՕՆԱՔԻՐԻՒ պահանջներու
36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04-27
ՏՆՕՐԷՆ **Օ'ՆՆԻԿ ԵՐԱՄԵԱՆ**
Ամենալաւ տեսակի պահանջներ՝ հրապարակի գիներն ածան:
Հայ մարտենիներ, վստահութեամբ կրնաք դիմել մեզի:

ԾՈՎԱՍԱՐ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ – ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին **stagiaire** Փարիզի հիւանդանոցներուն
եւ տ-օրէն նէօյիի Ատամնաբուժական Հաստատութեան
Հասցէն.— **139, Rue Lafayette (Gare du Nord**ի եւ **Gare de l'Est**ի մօտիկը)
Կ'ընդունի ժամը 9ից 12 եւ 2ից 8:

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐԶՈՒ ԱՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻԿ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգաստն Թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cove*ով: կազ, ելեքթրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տան, *chauffage Central*, վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 Ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris (19)*:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ հիմնիրի Ազգ. հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան՝ **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օսէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**
Ազգային եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՐԱՑԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ պարտ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներու ստացումի, ինչպէս նաեւ հայրատակութեան, բաբանքի եւ մարշալ փրէնի պատճառագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ)

ՄԻՒԶԻՔԻ ՍԻՐԱՀԱՐ ՆՈՒԱԳԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ներկայեանգեան ակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթաները առ կէս Սհմկ ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix son Maître, Colombia *ու* Polidor *տիսքերու վրայէն Պոլսոյ յայտնի երգիչներու եւ նուագածուներու երգուած հին եւ նոր շարքիներ, բէշրէվներ ու սէմայիները ՍՒՐԱՆՑ ՍԻՄԱՆԻ նօթաներէն հատ մը՝ 2 ֆրանք ու կանխիկ*
Դիմել Agop Arslanian, (Kanouni, chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՀԱՄԱՐ Metro : TOLBIAC)

ԲՆԱՒԱՆԱՐԴԱՊՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄԱՍԵԱՅ	ՕՐԱՄԱՍԵԱՅ
Նրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI
21 Aout
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2578

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՅՑ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Ուրեմն դուք ալ կ'ընդունիք թէ երեւանը ամէն բան չէ, եւ մենք ունինք ուրիշ իրաւունքներ, պատմական, անժխտելի եւ անկորնչելի :

— Անշուշտ, անշուշտ· չէ՞ք հետեւած մեր ճառախօսներուն եւ քերթերուն. ի՞նչպէս կարելի է մոռնալ Վասպուրականը, Տարօնը, Բարձր Հայքը, Կիլիկիան : Միայն թէ, իրաւոնք ըլլանք· ամէն բան իր ժամանակին· սորվինք դառնալ պետական ազգ :

— Ձենք վիճիր· ժամանակները աննպաստ են եւ պէտք է դիմանանք զանազանել անմիջականն եւ յետաձգելին : Բայց, անշուշտ մեր խորհրդակցութեանց միջոցին պիտի ունենաք ուղեգիծ մը յառաջիկայ գործունէութեան համար : Մոռնալով որ, կուսակցականն բնդհ· ժողով է, եւ ոչ թէ տեղական :

— Մի՛ փորձէք իմանալ մեր գաղտնիքները :

— Ի՞նչ գաղտնիքի մասին է ձեր խօսքը : Դուք սկիզբէն իսկ մերժելով կը մերժէք գաղտնի կամ դատապրական գործունէութիւնը : Նոյն իսկ առաջարկներ եղած են հրապարակաւ կատարելու ձեր բնդհ· ժողովները, իբրեւ սովորական երեւոյթ : Բայց չեզի գանգ· հարցը այդ մասին չէր : Չեզի պահելով ձեր բոլոր գաղտնիքները, բարեհաճեցէք երկու խօսքով բացատրել թէ ի՛նչպէս կ'ըմբռնէք հայկական դատին հետապնդումը :

— Հայկական Դատը մեզի համար կը մնայ Մեծ Ցեղասպանութեան հետեւանքը, ուրուն հատուցման հնարաւորութիւնները կը պակսին այսօր, թէ տարածական եւ թէ ենթակայական պատճառներով : Միւս կողմէ ունինք հայկական պետութիւն մը, իրբեւ հաւասար անդամ Ազ· Միութեան : Այնպէս որ...

— Այդ բոլորը լաւ· սակայն ձեր կուսակցութիւնը որ եւ է բանաձեւ կամ վարկ չունի՞ այս մասին, կամ գոնէ Թուրքիոյ մասին :

— Ի՞նչ բանաձեւ, ի՞նչ վարկ· մենք հակառակ ենք արկածախնդրութեանց, եւ իրբեւ իրաւես կուսակցութիւն՝ մերժելով կը մերժենք ինչ որ պատրանք է եւ մշուշ :

— Քիչ առաջ ըսիք թէ ունինք անկորնչելի իրաւունքներ, ուրիչ խօսքով՝ Մեծ Ցեղիք : Արդ, որ եւ է կուսակցութիւն երբ կը հաւատայ գաղափար մը, անշուշտ միջոցներ ալ կ'առաջադրէ անոր ճամբան հարթելու համար : Պարագաները աննպաստ են այսօր վարդը կրնան դառնալ նպաստաւոր : Պէտք չէ՞ որ յատակ առաջադրութիւններ, աշխատանքի ծրագիր, նախահաշիւ եւն· ունենաք, ինչպէս եւ մեթոտիկ եւ յարատեւ գործունէութիւն : Օրինակ, դուք ալ կ'ընդունիք թէ Թուրքիան է առաջին եւ ամէնէն ոսերիմ թշնամին՝ հայկական գատին : Ուրեմն, անհրաժեշտ է յատնօրէն գործել այս ճակատին վրայ, եւ որպէսզի այդ գործունէութիւնը պատահական կամ հակատակական չըլլայ, պարտաւոր էք ունենալ թանձրացեալ ուղեգիծ եւ նախահաշիւ : Դուք այսպէս չէ՞ք ըմբռներ կուսակցութեան մը կոչումը :

— Մեզի համար հայկական գատին լուծումը կապուած է Ա· Հայաստանի բարգաւաճման հետ : Մենք մեր ամբողջ ուշադրութիւնը գարձուցած ենք ա՛յդ ճակատին վրայ, եւ ուրիչ ամէն բան կը համարենք ցնորք :

— Բայց չէ՞ք վախնար որ Մեծ Ցեղիքն ալ մնայ յաւիտենական տեսիլք, իսկական ցնորք, առանց հետեւողական, հաւատքան եւ գործօն աշխատանքի :

— Մենք չենք ուզեր հետեւիլ Դաշնակցութեան հակահայաստանեան քաղաքականութեան : Մենք մեր անվերապահ աջակցութեամբ ....

— Թողո՛ւնք ընդհանուր խօսքերն ու անմիջական « քրիչ »ները եւ ամփոփուինք բուն հարցին վրայ : Քանի որ է՛ւ ձեզի է՛ւ մեզի համար կորիզ, խարիսխ, կռուան, յենակէտ կամ մեկնակէտ է երեւանը, մենք ալ անոր աշխատանքը դիւրացուցած չե՞նք ըլլար, յետձգելով իր պետական պարտականութիւնները, մասնանչելով հիմնական սխալները, քաղաքական գործ պահանջելով եւ մեր կարգին ելքեր փնտռելով :

— Կ'ուզէք նոր « ամանթուրա »նե՞ր պատրաստել :

— Ոչ, պարոն, ո՛չ : Արկածախնդրութի՞ւն է հետեւիլ քաղաքական կեանքի ելեւէջներուն, ունենալ որոշ տեսակէտ եւ գործունէութեան ուղեգիծ, փնտռել ու գործադրել այն բոլոր միջոցները որ կրնան փնտռել հայկական գատին թշնամիներուն, հարթել ճամբան եւ պատրաստ գտնուիլ ո՛ր եւ է անակնկալի առջեւ : Եւ այս ճակատին վրայ, ստեղծել գործակցութիւն բոլոր հոսանքներու միջեւ, ինչպէս կ'ընեն ամէնէն հզօր պետութիւնները իսկ... Բուն « ամանթուրա »ն այն է երբ քաղաքական կուսակցութիւն մը դիչեր ցերեկ « Տէրն մեր Երեւան » աղաղակելով, ամէն բան անոր իմաստութեան եւ կարողութեան վստահելով, մնացեալը կը ձգէ բախտին եւ օրը իրիկուն կ'ընէ յօրանջելով, հառաչելով, քթմնջելով : Եթէ Մեծ Տեսիլքը ժամանակի խնդիր է, հապա գաղութներու ինքնապաշտպանութի՞ւնը :

— Գաղութները դատապարտուած են կորսուելու : Միայն Հայրենիքն է փրկութեան ճամբան : Աւտր համար ալ, մենք ուժ կուտանք ներգաղթին եւ երկրի վերաշինութեան :

— Ինչպէս կ'երեւայ, այստեղ ալ մշուշ է իջեր ձեր աչքերուն : Դուք ձեր պարտքը կատարած կը համարէք կառչելով հասարակ սուածնեներու,— գաղութները պիտի կորսուին, հայրենիքն է փրկութեան ճամբան եւն· : Եղբայր պատուական, տասը տարուան ընթացքին հազիւ կարելի եղաւ 25 — 30,000 գաղթական դրկել Հայաստան : Տասը տարի վերջը, ներգաղթը ոչ թէ դիւրացաւ, այլ դժուարացաւ : Ահաւասիկ, ձայն – ձուն չկայ այս տարի, եւ հաւանաբար չպիտի ըլլայ մինչեւ 1935ի գարունը : Ենթադրենք թէ հրաման ելաւ 5 — 10,000նոց նոր կարաւանի մը համար· իսկ մնացեալ բազմութիւննե՞րը...

— Կ'ուզէք որ մե՞նք ալ կասկածելի դառնանք, պաշտպանելով գաղութներու կազմակերպութեան Դաշնակցական, հակահայաստանեան ծրագիրը...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ՇԱՀԵՑԱ՞Ի ԹԷ ԿՈՐՍՆՑՈՒԻՑ

1933 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 12Ի ՀԱՆՐԱՔՈՒԷՆ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 93·4

ԱՅՍ ԱՆԳԱՄ՝ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 88·3

Հակառակ մէկ շաբթուան դղրդագին բարոզութեանց, օգոստոս 19ի հանրաքուէն չունեցաւ սպասուած յաջողութիւնը : Արդիւնքը տկար է, բաղդատելով 1933 նոյեմբեր 12ի քուէարկութեան հետ :

Ահա պաշտօնական թուանշանները·—

	1933 նոյ· 12	1934 օգոստոս 19
Քուէարկու	43,460,529	43,438,378
Այո	40,609,243	38,279,514
Ոչ	2,101,004	4,287,808
Սպիտակ քուէ	750,282	871,056

Այս թուանշաններէն կը հետեւի թէ քուէարկուներէն միայն հարիւրին 88ը հաւանութիւն յայտնած են Հիթլէրը Առաջնորդ – վարչապետը հռչակող օրէնքին, մինչդեռ 1933 նոյեմբեր 12ին գերման ժողովուրդը Հիթլէրի բազմականութեան հաւանութիւն կը յայտնէր հարիւրին 93 համեմատութեամբ : Ցետոյ, այս անգամ կրկնապատկուած է «ոչ» պատասխանողներու թիւը, երկու միլիոնէն բարձրանալով աւելի բան չորս միլիոնի : Աւելցած է նաեւ ձերբնպահներու թիւը :

Ֆերթերը կը գրեն թէ ժխտական քուէները մեծ մասով տրուած են արեւմտեան Գերմանիոյ կաթոլիկ, ճարտարագործական եւ բանուորական շրջաններէն, ինչպէս եւ մեծ բազաքներէն : Կարգ մը բազաքներու մէջ քուէարկուներու հարիւրին 20ը «ոչ» պատասխանած են : Միւս կողմէ, Պերլինի մէջ վեց թեր քուէ կը գտնուէր մէկ ժխտականի դէմ, իսկ Միւնիխի մէջ տասը՝ մէկի դէմ : Անշուշտ չկայ որ եւ է շրջան որ ամբողջովին դէմ քուէարկած ըլլայ :

⁂ Քուէարկութիւնը տեղի ունեցաւ շոնդալից արարողութիւններով : Առտուն կանուխ հարիւրաւոր երիտասարդ աղջիկներ՝ կապոյտ շրջազգեստներով եւ ներմակ պլուզներով, գրուեցան Պերլինի փողոցները, ժողովուրդը արթնցնելու համար : Այս պարմանուհիները իրենց բոլոր ուժով կ'երգէին յատկապէս պատրաստուած երգ մը, որ կը վերջանար հետեւեալ բառերով·—

Մառնէ պարտականութեանդ մասին,
Մառնէ հայրենիքիդ մասին,
Քուէ տուր Առաջնորդին :

Ամէն կողմ գարդարուած էր հիթլէրական եւ կայսերական դրօշներով : Առտուն ժամը 8ին, երբ գործողութիւնները սկսան, օդանաւեր կը սաւառնէին Պերլինի վրայ, իսկ նուագախումբերը հայրենասիրական եղանակներ կը հնչեցնէին : Ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր վարչապետարանին առջեւ, ողջունելու համար Առաջնորդը : Ամբողջ օրը բազմաձեւ ազդեր կը յանձնարարէին քուէ տալ Հիթլէրի : Անթելի բոլոր գործիքները ալ կը յորդորէին պատասխանել « Այո », այսինքն վաւերացնել Հիթլէրի պաշտօնը իբրեւ Առաջնորդ – վարչապետ : Կէսօրին, հաստատուեցաւ որ քուէարկուներու հարիւրին 70ը մասնակցած է : Դիւրութիւններ հաստատուած էին ճամբորդներուն համար, կայարաններու մէջ : Այսպէս, իբր 10,000 քուէարկուներ իրենց քուէները ձգեցին Միւնիխի կայարանը : Հիւանդանոցներու եւ անկելանոց – ներու բնակիչներն ալ քուէարկեցին տեղին վրայ : Մասնաւոր կառախումբ մը Պերլին փոխադրեց Պրիւսէլի գերման գաղութը, որպէսզի մասնակցին քուէարկութեան : Բոլոր օտար նաւահանգիստներու գերման հպատակները քուէարկութեան մասնակցեցան ի – րենց քուէները ձգելով գերմանական նաւերու մէջ :

Թուրքերու եւ Արաբներու

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՀԱԿԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

Դահլիճի « Մուգամթամ » թերթը կը գրէ·—

Մէրտինի մէջ (Թուրքիա) կառավարութիւնը 18 տեղացիներ ձերբակալած է, որոնք երկու շաբաթ բանտարկուած են ա՛յն պատճառով, որ արաբերէն կը խօսէին շուկայի մէջ : Կառավարութիւնը կը սպառնայ պատժել ամէն անոնք, որոնք այս լեզուն կը խօսին :

Միւս կողմէ : Անտիոքէն (Սուրիա) կը տեղեկագրեն, թէ հակառակութիւնը սաստկացած է նոյն հազաբի թուրք եւ արաբ բնակիչներուն միջեւ : Ասկէ առաջ Արաբները *պոյքոթ* ըրած էին Այնթապի թուրք կուսակալին այցելութեան առթիւ Թուրքերու կողմէ պատրաստուած ընդունելութեան դէմ եւ մերժած էին թրքական դրօշակ պարզել : Փոխադարձելով այս վարմունքը՝ Թուրքերը իրենց կարգին չմասնակցեցան Սուրիոյ հանրապետ· նախագահին ընդունելութեան, երբ այս վերջինը Անտիոք այցելեց վերջերս :

Ներկին այս հակառակութիւնը ստացած է արդէն հրապարակային հանգամանք, որով Թուրքերը այժմ պոյքոթ կ'ընեն Արաբներուն դէմ, չեն յանախեր անոնց սրճարանները եւ ոչ ալ առեւտուր կ'ընեն Արաբներէն :

Թուրք խանութպանը՝ հետեւելով Թուրքիոյ մէջ գործածական սովորութեան՝ իր կրպակին վրայ կը գետեղէ կարմիր ցուցատախտակ մը, որուն վրայ լատինական ներմակ տառերով արձանագրուած են խանութպանին անունն ու արհեստը, որպէսզի յայտնի ըլլայ թէ կրպակին տէրը թուրք է :

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՉՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

Պատերազմական նախարարութիւնը պաշտօնական ազդով մը կը ծանուցանէ թէ ժողովուրդը չպիտի մասնակցի օգոստոս 28 – 31ի օդանաւային ռազմախոյսերուն :

Ուրեմն, այս ռազմախոյսերը չպիտի նմանին Լիոնի փորձերուն, որոնց մէջ ժողովուրդն ալ կրաւորական պաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առած էր :

Ինչպէս կ'ապրին Քղի վնասուած Հայերը

Պոլսոյ Թերթերուն մէջ կը կարդանք.—

Քղիէն եկած մասնաւոր նամակներ կը հաղորդեն թէ Խաղ – ինի ու գիւղերուն մէջ ցանցառ թիւով Հայեր կան, որոնք թէեւ արհեստներու տէր են, բայց հողագործական ծառայութիւններով կ'ապրին, աւելի ընթացիկ բլլալով հողագործութիւնը :

Տեղացի ժողովուրդը լաւ վերաբերում ունի իրենց հանդէպ : Վանէ փլփլած է, եկեղեցիները անվթար են, Ս· Կարապետ եկեղեցին կը պահէ իր նկարները : Քահանայ չգտնուելուն համար, հոգեւոր մատակարարութիւն չի կատարուիր : Պոլսէն ճամբորդներ նշխար ու մաս կը տանին երբեմն : Չհաւորներուն համար կ'արժէ որ նպաստ դրկուի, եւ վստահելի ճամբորդներ չեն պակսիր :

Թաւրիզի հեղեղին վնասները

ԹԱՒՐԻԶ, 7 օգոստոս (*Ճառաջ*)·— Հեղեղի հասցրած վնաս – ները առաջին օրերը այնքան չէին երեւում, որքան այժմ : Ամբողջ Ամիրի հեռավանասարտան, որտեղ մեծ առեւտրական հիմնարկութիւններ են — կտորեղէնի շուկան, բազաբապետարանի, ոստի – կանատան, դատարանի եւ այլ պետական հիմնարկութիւնների ներքնայարկերը լիքն են տիղմով ու ջրով, որոնցից շատերը թե – րեւս հիմնովին հանդուելու վտանգին ենթարկուին :

Հազարաւոր տուներ փլած են : Քանի օր էր բաղաբ մթու – թեան մէջ կը գտնուէր, այսօր միայն սիներմա « Վաթան »ի մոտորով գլխաւոր փողոցներին լոյս տրուեց· իսկ բաղաբի էլեկտրականացումը երեւի 20 օրից պատրաստ կը լինի :

Թաւրիզի շուկան միանգամայն մեռած վիճակի մէջ կը գտնուի : Մեծ աշխատանքներ են կատարում հեղեղից վնասուած խիավանները կարգի բերելու, իսկ հանդուած տուները դժուար թէ մէկ տարուան մէջ նորոգուին : Քանդուած տուներից դիակներ են դուրս գալիս· ընդհանուր զոհերի թիւը առայժմ յայտնի չէ : Հաբիւր տարեկան մարդիկ պատմում են, որ նման հեղեղ իրենց կեանքի մէջ չեն տեսած :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՑՐ· ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐ

Խորհրդային եւ ճափոնական թերթերը կը շարունակեն փոխադարձ մեղադրանքներ ուղղել : «*Իզվեստիա*», խորհրդային իշխանութեան պաշտօնաթերթը խմբագրականով մը կը բացատրէ թէ ճափոնի եւ Մանչուրիոյ իշխանութիւնները են որ բռնութիւն ի գործ կը դնեն Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիներու խորհրդային պաշտօնեաներուն վրայ : Իսկ ճափոնական թերթերը դիտել կուտան թէ խորհրդային իշխանութիւնը ամէն միջոցի կը դիմէ, ճափոնը գրգռելու եւ բռնի գործողութեան մղելու համար :

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը երկաթուղիներու վնասումն համար կատարուած բանակցութեանց անյաջողութիւնը կը վերագրէ ճափոնի : Ռուսերը նախապէս պահանջած էին 650 միլիոն եէն, յետոյ իջան 160 միլիոնի, յանձն առնելով այդ գումարին երկու երրորդը ստանալ ճափոնական ապրանքով : Ճափոնցիները առաջարկեցին 120 միլիոն եւ բանակցութիւնները խզուեցան : Այնուհետեւ զանազան դէպքեր եւ խորհրդային պաշտօնեաներու ձերբակալումը աւելի ծանրացուցին կացութիւնը :

Թ· Միութեան օդանաւային յաջողութիւնները

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կիրակի օր, հակառակ տեղատարափ անձրեւին, 25,000 հոգի ներկայ եղան օդանաւային քրոնիչէներու եւ վայրէջքներու փորձերուն, որոնք տեւեցին հինգ ժամ : Բանակին հետ մասնաւոր պատիւներու արժանացան նաեւ բիմիական եւ օդանաւային պաշտպանութեան ընկերութիւնը (Ա–վիաիիմ), որ ունի 14,000,000 անդամ : Աւելի քան 200 մասնագէտներ խմբական վայրէջքի փորձեր կատարեցին անկարգելով (փարաշիւթ) : Խումբ մը կը համրէր մինչեւ 75 հոգի, որոնց տասը կիներ էին :

Քիմիական – օդանաւային ընկերութիւնը կը խորհի օդանաւային ակումբներ հաստատել ամէն ճարտարագործական կեդրոնի մէջ : Մոսկուայի բանուորները օդանաւորդութիւն կը սորվին աշխատանքի ժամերէն ետք եւ վերջերս 70 հոգի վկայական ստացան : Օդանաւորդութիւնը ընտանի ճարտարարուեստ մըն է Ռուսիոյ մէջ եւ կառավարութիւնը կը ջանայ բոլոր երկիրները գերազանցել այս նիակատին վրայ :

Յանդուգն թռիչքի մը վախճանը

Պելժ փրոֆ· Քոզինս, որ յատուկ օդապարիկ մը շինած էր, մինչեւ 22,000 մեթր բարձրանալու եւ եթերին մէջ զննութիւններ կատարելու համար, ստիպուեցաւ վար իջնել Լուպլիանայի մէջ (Եուկոսլավիա), շաբաթ իրիկուն : Հակառակ սաստիկ ձախողանքին, ողջ մնացած էին երիտասարդ գիտնականը եւ իր ընկերը, 16,000 մեթր բարձրանալէ յետոյ : Օդապարիկը ճամբայ ելած էր Պելժիայէն, եւ ինքզինքը գտաւ սերպիական գիւղի մը մէջ··· Գիւղացիները նիշդ ժամանակին հասան, բռնելու համար պարան մը զոր երկարած էր գիտնականը, օդապարիկէն վար իջնելու մտքով : Գիտնականը մարեցաւ օդապարիկէն դուրս ելած ատեն, իսկ ընկերը՝ էլսթ՝ վար ինկաւ, բայց չվիրաւորուեցաւ : Երկուքն ալ չատ յոգնած էին : Փրոֆէսէօրը պատմեց թէ վեց անգամ հետագրած էր անթելով, բայց որ եւ է պատասխան չստացաւ : Այժմ կը խորհին Պելժիա փոխադրել օդապարիկը, ինչ որ չափազանց դժուար է, որովհետեւ ոչ երկաթուղի կը գտնուի այդ գիւղին մէջ, ոչ ալ խճուղի : Մասնաւոր կառքեր պիտի դրուին երկու գիտնականներուն տրամադրութեան տակ :

Փրոֆ· Քոզինս առաջին անգամ թռիչք մը կատարած էր Փրո–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ՝

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀՈՒՇԱՐԱՆ

ԿԱԶՄԵՑԻՉ Հ. ՀԱՅԿԱԶՆՈՒՆԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ»

ԵՐԵՎԱՆ — 1940

Հրատ. № 1. Պատվեր № 1. Տպաքանակ 1000։ Ստորագրված է տպագրության 15/VII 1940 թ.։ Թուղթ 60×92 1/16։ Տպագրական մեկ մամուլ 4։ Հրատարակչական 4,5։ Տպագրական նշանների քանակը մեկ մամուլում 64000։ Տպագրությունը՝ ոտնաչափ 8։ Գրքի չափը 7×10 1/2։ Գրքի քաշը 1 կգ 200 գ։

Հայկական ՍՍՀ Գրքի, թերթի և պոլիգրաֆիայի գործերի կոմիտե։ Տպարան № 1 Հայկական ՍՍՀ Գրքի, թերթի և պոլիգրաֆիայի գործերի կոմիտեի։ Երևան, Աբովյան 107։

Գրքի ֆոտոտիպային պատճենահանումը թույլատրվել է 1940 թ. հուլիսի 15-ին։ Գրքի տպագրությունը թույլատրվել է 1940 թ. հուլիսի 15-ին։

Գրքի տպագրությունն ավարտվել է 1940 թ. հուլիսի 20-ին։

Գրքի ֆոտոտիպային պատճենահանումը կատարվել է 1940 թ. հուլիսի 15-ից մինչև 20-ը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ, ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՈՐՈՇՈՒՄ

Հայկական ՍՍՀ կենտրոնական գաղտնի վարչական կոմիտեի կողմից գաղտնի վարչական կոմիտեների ստեղծման մասին

Հայկական ՍՍՀ կենտրոնական գաղտնի վարչական կոմիտեի նախագահության նիստում քննարկվեց գաղտնի վարչական կոմիտեների ստեղծման հարցը։

Նիստում ելույթ ունեցավ Հայկական ՍՍՀ կենտրոնական գաղտնի վարչական կոմիտեի նախագահ Ա. Ս. Պետրոսյանը։

Նշվեց, որ գաղտնի վարչական կոմիտեների ստեղծումը պայմանավորված է ներկայիս ժամանակաշրջանի առանձնահատկություններով։

Որոշվեց ստեղծել գաղտնի վարչական կոմիտեներ Երևանի, Գյումրիի, Վանաձորի, Կապանի, Իջևանի, Մեղրիի, Ստեփանավանի, Ալավերդու, Ջերմուկի, Սևանի, Արտաշատի, Արարատի, Աշտարակի, Ապարանի, Թալինի, Գավառի, Մարտունու, Վարդենիսի, Եղեգնաձորի, Սիսիանի, Գորիսի, Կապանի, Մեղրիի, Նոր Հաճնի, Ռազդանի, Աբովյանի, Հրազդանի, Ծաղկաձորի, Դիլիջանի, Իջևանի, Նոյեմբերյանի, Տաշիրի, Ստեփանավանի, Ալավերդու, Ջերմուկի, Սևանի, Արտաշատի, Արարատի, Աշտարակի, Ապարանի, Թալինի, Գավառի, Մարտունու, Վարդենիսի, Եղեգնաձորի, Սիսիանի, Գորիսի, Կապանի, Մեղրիի, Նոր Հաճնի, Ռազդանի, Աբովյանի, Հրազդանի, Ծաղկաձորի, Դիլիջանի, Իջևանի, Նոյեմբերյանի, Տաշիրի գաղտնի վարչական կոմիտեների կազմերը։

Նշանակվեցին գաղտնի վարչական կոմիտեների նախագահներ, փոխնախագահներ, քարտուղարներ և անդամներ։

Հայկական ՍՍՀ կենտրոնական գաղտնի վարչական կոմիտեի նախագահության նիստում քննարկվեցին նաև գաղտնի վարչական կոմիտեների գործունեության կազմակերպական հարցեր։

Որոշվեց հաստատել գաղտնի վարչական կոմիտեների աշխատանքային պլանները։

Նշվեց, որ գաղտնի վարչական կոմիտեների գործունեությունը պետք է ապահովի գաղտնիության խիստ պահպանում։

Հայկական ՍՍՀ կենտրոնական գաղտնի վարչական կոմիտեի նախագահ Ա. Ս. Պետրոսյանը հանձնարարեց գաղտնի վարչական կոմիտեների անդամներին անձնական պատասխանատվություն կրել գաղտնի վարչական կոմիտեների գործունեության գաղտնիության պահպանման համար։

Նշվեց, որ գաղտնի վարչական կոմիտեների գործունեության մասին տեղեկատվությունը չի կարող հրապարակվել առանց Հայկական ՍՍՀ կենտրոնական գաղտնի վարչական կոմիտեի նախագահության թույլտվության

փէսէօր Փիհառի հետ, բարձրանալով մինչեւ 16,201 մէթր: Այս փորձերուն մէջ մրցանիշը կոտրեցին երեք ռուս օդանաւորդներ, Պրոկոպիէեւ, Կուտոնեւ եւ Պիրնպաում, բարձրանալով մինչեւ 22,607 մէթր: Իսկ օդանաւով ամենամեծ բարձրութիւնը կտրեց իտալացի Տոնաթթի, 1934 ապրիլ 11ին, հասնելով 14,433 մէթրի:

Զգուշացէ՛ք ճամբու սարկածներէն

Արկածները իրարու կը յաջորդեն կիրակի եւ տօն օրերը, երբ հազարաւորներ պտոյտի կ'երթան:

Յիշենք վերջին կիրակի օրուան գլխաւոր դէպքերը.—

Առտէշի մէջ, Փոն Սէնթ'Էսփռիի հիւսիսակողմը, իննհնաշարժ մը գարնուեցաւ հեծելանիւի մը, երկաթուղիի գծին վրայ: Ուժ հոգի վիրաւորուեցան ծանրապէս: Ձիշդ այդ պահուն շոգեկառք մը հասնելով, կտոր կտոր ըրաւ ուժ վիրաւորները:

Էքսի մէջ (Մարսէյլի մօտ), յոյն օդանաւորդ մը կնոջ մը հետ մոթօ նստած կը սուրար, երբ գարնուեցաւ իննհնաշարժի մը որ կրթակ առաւ: Մոթօն ալ բռնկած ըլլալով, Յոյնը եւ ընկերուհին մեռան, իսկ իննհնաշարժին 25 ճամբորդները աւելի կամ պակաս ծանր վէրքեր ստացան:

Նիսի մօտերը, իննհնաշարժ մը գետակի մը մէջ ինկաւ եւ երեք ճամբորդները մեռան:

Բայց ո՞ր մէկը պատմել:

ՕՐՈՒԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Շաբաթ օր Լայփցիկի մէջ տեղի ունեցան հեծելանիւի համաշխարհային ախոյեանութեան մրցումները: Առաջին հանդիսացաւ Պելճիքացի Շարլը Քաէրս, իսկ երկրորդ Իտալացի Կուէռա: Կի – րակի օր նոյն քաղաքին մէջ տեղի ունեցան նաեւ « Տրմի փօնտի » աշխարհի ախոյեանութեան փիճալի մրցումները եւ առաջին հանդիսացաւ գերմանացի էրիճ Մէց:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

⁂ Իսկ կիրակի օր տեղի ունեցաւ հեծելանիւի կարեւոր մրցում մը Փարիզ – Լիմօժ, 361 քիլոմէթր: Առաջին հանդիսացաւ Մար – սէյլ – Լիոն հեծելանիւի յաղթականը Լուսիէն Վէէս, որ նախորդ տարիներու մրցանիշն ալ կոտրած է 17 վայրկեան առաջ գալով:

⁂ Պուրկ – ժրնեւ հեծելանիւի մրցումն ալ շահեցաւ Ֆրանսացի Պուռնա Ֆօր:

⁂ Իսկ Աքլէքիճ մրցումներուն մէջ, որ տեղի ունեցաւ Սթատ Բոլոնպի մէջ, Ամերիկացիները յաղթական եղան ընդդէմ Ֆրանսայի:

Հ. Ս.

« Վ Է Մ »ի

Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 5րդ թիւր, հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

Դրօ, «Մի հատուած ցուշերից».— *Յ. Զաւրեան*, «Յայեան Նովա».— *Զօր. Գ. Ղորղանեան*, «Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները».— *Ա. Մոնդկարեան*, «Պոզոճիւնի Շարլ. Հայաստանում».— *Սամսոն*, «Հայաստանի անդրանիկ դեսպանը Պարսկաստանում».— *Պրոֆ. Զ. Աւալով*, «Բաթումի խորհրդաժողովը».— «Պարսկաստանի պահանջները Հաշտ. վեհաժողովից».— *Անձնագիր* (Յ. Քոչարեան, վ. Գարտաշեան, պրոֆ. Գայեան եւ այլք).— *Հին թուղթեր, կանոք եւ Մշակոյթ* (Գ. Եղիկեան, վ. Մինախորեան եւայլն).— *Գիրք եւ Մամուլ*.— *Գրախօսական*.— *Յաւելուած*, վ. Եպ. Մանկունի.— *Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը*.— *Նկարներ*:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն եւ գործակալներէն չուտով փակել հաշիւները:

Վէմի հասցէն փոխուած ըլլալով՝ կը խնդրուի այսուհետեւ նամակ, դրամ, թերթ եւայլն ուղարկել նոր հասցէով.—

S. VRATZIAN
13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

ՆԱՒԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԷՔՍ ԱՆ ՓՐՈՎԱՆՍ, Աւ· եղ·— 140:
ԼԻՈՆ, Գործ·— 600:
ՇԱՍ, Ս· Թ·— 50:
ՓԱՐԻԶ, Ա· Գաս·— 35:
ՇԱՎԻԼ, Մ· Ի·— 50:
ՊԱՆԵՕԼԷ, Ա· Մ·— 35:
ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱ, Ս· Թ·— 70:
ՎԻԷՆ, Ն· Խ·— 320:
ՎԻԷՆ, Գ· Տ· Խաչ·— 50:
ՇԱՍ, Տէրվ·— 50:
ԺԷՆՈՒԱՑ, Յովհ·— 140:
ՌՕՄԱՆ, Ս· Պ·— 21:
ՎԱԼԱՆՍ, Գործ·— 220:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա· Ա·— 700:
ՌՕՄԱՆ, Ս· Պ·— 90·50:
ՔԱՎԱՑԵՈՆ, Ս· Տ·— 35:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ուր· Հայ· Միութ·— 25:
ՓԱՐԻԶ, Օր· Պ·— 60:
ՓՐԻՎԱ, Կ· Ֆ·— 35:
ՓԷԼԱ ՏԸ ՌՈՒՍԻՑԵՈՆ, Յ· Թ·— 35:
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Գապ·— 140:
ԳԱՎԱՑԵՈՆ, Վ· Մ·— 20:
ԻԶԻԷՕ. Գուր·— 100:
ԼԱ ՄԱՍՊՐՕԼ, Ե· Մ·— 35:
ՕԼՆԷՑ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Մ· Ֆ·— 70:

Հ. Յ. Դ.

Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ լոյսը ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 184, Գուրս Լաֆայէթի սրճարանը:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ազգային հերոս Զօր. ԱՆԴՐԱՆԻԿի գերեզմանին, իր մահուան տարեդարձին առթիւ, կազմակերպուած Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ՝

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2ԻՆ

կը խնդրուի կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն Յուշականը:

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ ՅԱՌԱՋԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ Է
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՊԻԼԱԼԻ
7, Rue du Puy, Romans (Drôme)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ ժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տնօրէն – խմբագիր Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ· Շ· ԱՃՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Հոկտեմբեր Լին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:*

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

=“ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ„ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է=

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն:

Տարեկան 12 թիւի համար՝ **ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր·:**

Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ· Շ· ԱՃՎԱԶԵԱՆի,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ
ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000 Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ		50 ֆր·
1000 Ֆաքթիւր	»	50 »
1000 Առեւտրական բարտ		40 »
1000 Պահարան, ճերմակ		40 »
100 Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով		50 »
1000 Թռուցիկ – ծանուցում		35 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒԱՁԼ ԴՈՐՇԵՐ
ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ
225 ՖՐԱՆՔ 16 ԼԱՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԻՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ **Glacière 15 – 70**

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆ/ի

Դրամ կը ճարէ խանութի գրաւի վրայ (Nantissement), տան գրաւի վրայ (Hypothèque de 1er et 2me rang) առեւտրական մուրհակներ զեղչել տալով եւյն..խիստ նպաստաւոր պայմաններով:

կը ստանձնէ ամէն կարգի դատական գործեր, առեւտրական, քաղաքային, պատժական եւ մանաւանդ արկածի վերաբերեալ:

կը կատարէ պաշտօնական թուղթերու թարգմանութիւն եւ վաւերացում, կը խմբագրէ ամէն կարգի նամակ եւ խնդրագիր:

Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

կ'ընդունի առաւօտները ժամը 10էն 12, ճինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ յետոյ ժամը 3էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

Առժամեայ հասցէ՝
179, Rue de Vaugirard - Paris (15)

Ջահ թեւի վրայ առաջին սանդուխ, երկրորդ յարկ, ձախ:
Métro եւ Nord - Sud - Pasteur

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաքաժիններ Փարիզի գուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Ջրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը, ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société “PEUREUX”**
48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի հիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու
EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 93:

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—
M. M. H· Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit· Nice (A· M.)

ԼԱՒ ՊԱՏԵՀԱՒԱՏԻՔՆ

Վարձու է Հոկտեմբեր 15ի համար օգաստուն յարկաբաժին մը երկու փողոցի անկիւն, հիւթ սենեակ, խոհանոց, մուտք W. C., ջուր, կայեկտրականութիւն, 9 պատուհան փողոցի վրայ: Տարեկան վարձք 5000 ֆրանք, շարժ եւայլն միանգամայն: Բոլորիդ չկայ: Դիմել տեղւոյն վրայ Պ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆի, 60, Rue Piat, Փարիզ (20): Մէթրօ Պելվիլ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՅԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒԱՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փոքառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանքի եւ մարշան փրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05--93
Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻԿ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգաստուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Core*ով: կագ, եւ եթարականութիւն, տաք եւ այլ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central*, վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris (19)*:

ՊԱՐԳԵԻ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ամենավերջին պարերը, շատ դիւրուսոյցմէթոտով, իբ մասնաւոր պարասրահին մէջ կամ այցելու: Ժամադրութեան համար գրել՝
88, Bld. de Port - Royal, PARIS (5e)

ՄԻՒԶԻՔԻ ՍԻՐԱՀԱՐ ՆՈՒԱԳԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Արեւելեան նուագարանակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթաները կը առնէս Միայն ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix de son Maître, Colombia ու Polidor սիրքերու վրայէն Պոլսոյ երգիչներու եւ նուագածուներու կողմէ նուագուածու երգուած հին եւ նոր շարքիները, բէշրէվներ ու սէմայիները ՍԻՒՆԻՑ ՄԻՒԶԻ նոյնութեամբ տպագրած են: Հատը 2 ֆրանք ու կանխիկ
Դիմել Agop Arslanian, (Kanouni· chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris 20e

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ· Ս· ՖԼԷՋԸՐ

Թարգմ· Ժ·

Ուրեմն ան ալ տեսաւ ամերիկեան ընկերութեան նախագահին հետապիրը եւ խորհեցաւ յանկարծ որ ինք ի վի – ճակի էր բաներ մը լսելու այս մասին: Մեծ բան մը չպիտի ըլլար իր լսելիքը, բայց, անտարակոյս, կրնար որոշ տեղեկութիւն մը տալ: Տեսեր էր Ալիքէա ձէքինը՝ անոր մեռած իրի – կունը: Իր կեցած տեղէն կրնար ցոյց տալ անոր նստած անկիւնը՝ դինեւտան մէջ· կրնար վկայութիւն տալ թէ ո – րո՞ւ հետ էր ան· պիտի ճանչնար ա – նոր բարեկամուհին: Հաստատապէս երդում կրնար ընել թէ Ալիքէա ձէ – քին ժամը քանի՞ին դինեւտան մտաւ, ու քանիին մեկնեցաւ:

Այդ ամէնը, իր կարծիքով, բան մը կ'արժէին, բայց որչա՞փ···

Ու որոշեց ձէնհսընին միտքը չօշա – փել· կը հաւատար որ անիկա չնորհ – քով, խելացի տղայ մըն էր ու քիչ մըն ալ բանաստեղծ· անիկա դիտնալու էր:

Բայց ձէնհսընն դինեւտան չեկաւ··· ընդհանրապէս ամէն դիշեր կուգար, գարեջուր մը կ'ապսպրէր, կը ծխէր ու բարեկամի պէս, ասկէ – անկէ, կը խօսէր: Քանի մը օրէ ի վեր մէջտեղ չկար ան· Քրիսի կարղացեր էր թեր – թին գեկոյցը· սպասեց յաջորդ օր – ուան· ձէնհսընն չերեւցաւ· աւելի յա – ջորդին, գարձեալ չեկաւ· հիւանդ էր թերեւս կամ գործով տեղ մը գացած էր: Ամէն պարագայի աղջիկը յաւիտեան չէր կրնար սպասել անոր գալուն:

Ու երրորդ օրը ցերեկին երբ երի – տասարդ յաճախորդ մը — որ ծանօթ էր իրեն ու փաստարանի մը գրասենեակը կ'աշխատէր — ներս եկաւ պատառ մը հացուպանիր ու գարեջուր ապսպրելու համար, Քրիսի՝ անոր հետ մինակ մնացած ըլլալով գինեւտան մէջ, մտածեցաւ՝ տեղեկութիւններ քաղելու յոյսով:

— *Քեզի բան մը պիտի հարցնեմ, ձորճ, բայց անշուշտ ինձմէ դրամ չես ուզեր այնպէս չէ՞, ըսաւ աղջիկը:*

— *Ա՛ոնթ ես··· պատասխանեց տըրման· քեզի համար ամէն ինչ ձրի է··· ի՞նչ կայ, ըսէ նայիմ··· չելլայ նչանածդ քեզի լքած ըլլայ···*

— *Նշանուած անգամ չեմ, ըսաւ Քրիսի, դեռ առեն կայ··· ոչ, ասիկա ուրիշ խնդիր է··· մտիկ ըրէ··· են – թադրենք որ, ձորճ, դուն բան մը դիտես, շատ քիչ բան եւ վստահ ես որ ոստիկանութիւնը կ'ուզէ իմանալ այդ դիտցածդ, ի՞նչ կ'ընես, եթէ դուն ըլ – լայիր, ի՞նչ կ'ընէիր···*

— *Ի՞նչ կ'ընէի···, ըսաւ տղան խե – լացի մէկու մը հովերը առնելով· ա – հաւասիկ· խոհեմութեամբ կը շար – ժէի, օրինակ, այսպէս — նախ կը մտածէի թէ ինչ արդիւնք պիտի ստանայի եթէ ոստիկանութեան յայտնէի դիտցածս··· ինչ, բարեկա՞մ մը պի – տի մատնես, աղջիկ···*

— *Օհ, երբեք, ես առանկ բան չեմ ըներ անշուշտ, երբեք··· պարզապէս քանի մը իրողութիւններ ոստիկանութեան յայտնելու խնդիր մըն է···*

Այդ պարագային ես պիտի ըսէի, յայտարարեց ձորճ պատգամի մը պէս· հանրութեան մէկ անդամը ըլ – լալով — իրաւագիտական բացատրութիւնը կրնամ տալ, բայց քու հաս – կնալիք բանդ չէ— ոստիկանութեան ազակցիլ քու կրցածիդ չափ··· եթէ դիտես այն տեսակ բան մը որ կապ ունի ահրարութեան գործադրութեան հետ — ինչպէս մենք կ'ըսենք — այն ատեն ոստիկանը ես յայտնել··· ասոր կ'ըսեն հանրային ծառայութիւն, հանըմ···

— *Դիմացդ էլլող առաջին ոստիկանին պէտք է ըսե՞ս···*

— *Երբեք· ոստիկանութեան ընդ – հանուր վարչութեան կը դիմես կամ կ'ներթաս ամէնէն մօտիկ ոստիկանութիւնը··· ատոր ալ կ'ըսեն գաղտնի տեղեկութիւն՝ անձնական եւ մտեր – մական···*

— *Իմ ուզածս ալ ճիշդ ու ճիշդ այդ է — անձնական եւ մտերմական··· մարդու վէն ըսեր, այնպէս չէ՞ ···*

— *Գաղտնաբար ըսուած բան մը գաղտնի ալ կը մնայ անշուշտ, պա – տասխանեց երիտասարդը· բայց ի հարկէ, եթէ կ'ուզես որ տեղեկութիւնդ երեւան չելլէ, մեզի պէս փաս – տաբանի մը դիմէ··· գաղտնիքդ ինծի չե՞ս կրնար տալ···*

Ոչ, չէր կրնար· այն տեսակ հարց մըն էր որուն մասին պէտք էմտածէր· այսուհանդերձ, եթէ խորհուրդի պէտք ունենար, դարձեալ ձորճին պիտի դիմէր···

— *Մեզմէ աւելի լաւը չես կրնար գտնել, աղջիկս, չարունակեց տղան· անշուշտ եթէ իմ կարողութենէս վեր է — չեմ կարծեր — ուրիչ խնդիր··· բայց եթէ օրինական հարց մըն է, մեր դրասենեակը եկուր եւ չուտ մը կը կարգադրենք··· ես քեզի համար ձրի ընել կուտամ, հոգ մի ըներ··· Նորքէն կը կրկնեմ, երբ ոստիկանութեան հետ է գործդ, կամաց գնա, մինչեւ քանի համբէ··· ինծի մտիկ ըրէ··· մէկ մա – սուան խորհրդածութիւնը աւելի լաւ է քան մէկ օրուան աճապարանքը···*

Եւ սակայն Քրիսի ոչ մէկ ամիս կրնար խորհրդածել, ոչ ալ մէկ օր: Ա – մէն ցերեկ երկու ժամուան արձա – կուրդ ունէր· ու այդ օրը՝ հագուած աջուած, դնաց մօտակայ ոստիկանատունը ուր առաջահայ պաշտօնի կոչուած էր Ուօմըրզլին որուն յանձ – նուած էր Քարթրայթ կարաընսի խնդիրը: Այնտեղ դինքը տուպնորդեցին դրասենեակը համազգեստաւոր ոստի – կանի մը որ թաղին գինեւտուներուն ծանօթ ըլլալով, անմիջապէս ճանչ – ցաւ Քրիսին:

— *Ի՞նչ կրնամ ընել ձեզի համար օրիորդ Քրիսի, հարցուց ոստիկանը խնդալով· անձնատո՞ւր պիտի ըլլաք···*

Աղջիկը ժպտեցաւ, հասկցնելով որ կը վստահէր իր թօսակիցին:

— *Քարթրայթ Կարաընսի խնդիրը համար եկած եմ··· այս թերթին պարգեւի մը խօսքը կայ··· հինդ տար ոսկի···*

— *Մեղայ Աստուծոյ, դուն ի՞նչ տես այդ մասին, դարմացաւ ոստիկանը: Աղջկան ձեռքէն առաւ լրագիրը եւ նայեցաւ գեկոյցին:*

— *Այո, տեսած եմ··· բայց դուն ի՞նչ գիտես···*

— *Բան մը գիտեմ, պ· Հէնրի, պատասխանեց աղջիկը, այսպէս··· այս իրիկունը երբ Ալիքէա ձէքին իրիկունը մտաւ Քարթրայթ Կարաընսի մէջ յանկարծական եղաւ, ես տեսայ զինքը···*

— *Դո՞ւն տեսար, ո՞ւր··· ե՞րբ···*

— *Մեր դինեւտունը···*

Ու ոստիկանին պատմեց ինչ որ տե – ղէն պատահած էր ձէնհսընին:

(Շար·)

ՀԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) ... R. ... Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱՓՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՅՕԹԱՄՍԵԱՅ
Նրանց եւ գաղութները	140 ֆրանգ	70 ֆրանգ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Չեխիզլովաքիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանգ	100 ֆրանգ	—

ՀԱՄԱՐ ՏԵՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ MÉTRO : TOLBIAC

ՀԱՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

22 ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
22 Aout
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2579

Ֆժրագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ 12ՐԴ ՇՐՋ. ԺՈՂՈՎԻ

»»»··«««

Օգոստոս 18ին, մէկ շաբթուան լարուած աշխատանքէ մը յետոյ, փակուեցաւ Հ.Յ.Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի 12րդ Շրջանային Ժողովը: Պատգամաւորներ եկած էին Արեւմտեան Եւրոպայի գրեթէ բոլոր կողմերէն: Ժողովի զրաղումները անցան ընկերական ջերմ մթնոլորտի մը մէջ: Օրակարգի հարցերը քննուեցան եւ լուծուեցան կատարեալ համերաշխութեամբ: Շրջ. Ժողովը, մանրակրկիտ աուդման ենթարկելով Հ. Յ. Դ. Ար. Եւրոպայի կազմակերպական մեկ տարուան վիճակն ու գործունէութիւնը, գոհանալիութեամբ արձանագրելով զարի վերելք մը եւ գծելով յառջ տարուան գործունէութեան ծրագիրը, իր աշխատանքները լրացնելէ առաջ, կուզայ ընկերներուն եւ հայրենակիցներուն ուղղել հետեւեալ յայտարարութիւնը.—

Ընկերնե՛ր եւ հայրենակիցնե՛ր, աշխարհ բռնուած է անհնարագոյն հոգերով: Համաշխարհային պատերազմէն ի վեր խաղաղութեան որեւէ խաղաղութիւն չերեւաւ մարդկութեան: Ընդհակառակն, պատերազմի ուրուականը աւելի քան երբեմն կախուած է ժողովուրդներու գլխին: Ամէն ոք հեւ ի հեւ կը զինուի, մոռնալով որ զինուած խաղաղութիւնը միշտ ալրիւր է արիւնոտ պատերազմներու: Աշխարհ վերածուած է հսկայ վառօդարանի մէ: Հասարակ կայծ մը բաւական է պայթեցնելու համար: Միւս կողմէ նմանը չունեցող տնտեսական ծանրութիւն տագնապը կը շարունակէ նահանջ եւ դժգոհութեան ու ցասումի սերմեր ցանել ժողովրդական լայն զանգուածներու մէջ՝ եսասիրութեան եւ փոխադարձ ատելութեան բոյն սրսկելով ամէնէն հոգիներէն ներս:

Աշխարհ անհանդարտ՝ կը տառապի ներքին եւ արտաքին անդարմանելի հիւանդութիւններէ: Ոչ ոք կրնայ նախատեսել թէ ինչ ելքի կը յանգի համատարած նգնաժամը: Ինչ որ պարզ է եւ անվիճելի՝ որ եւ է փոթորիկի պարագային փոքր ժողովուրդներուն պատուհասող վտանգն է: Տկարները ոտքի տակ կ'երթան, եթէ գտնուին անպատրաստ եւ անբնդունակ ինքնապաշտպանութեան:

Այս տեսակէտով, ողբալի է հայ կեանքի պատկերը: Պառակտուած եւ անճար արտաքին ուժերու հանդէպ, երկրագունդի երեսը տարտղնուած հայկական զանգուածները, փոխանակ մահացու վտանգին դէմ պատրաստուելու, անձնատուր եղած են ներքին կռտաղի վէճերու եւ փոխադարձ յօշոտումի: Թանկագին ուժերը կը վատնուին ի զուր: Ազգային մարմինը կը կազմալուծուի ու կը տկարանայ՝ դիւային հրճուանք պատճառելով մեր դարաւոր թշնամիին, որ հայկական այս պատակտումի գլխաւոր ներշնչողն ու հրահրողը կը հանդիսանայ:

Ի տես հայ ժողովուրդին սպառնացող ահաւոր վտանգի, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտեան Եւրոպայի 12րդ Շրջանային ժողովը զգաստութեան եւ աչալրջութեան կոչ կ'ուղղէ բոլոր ընկերներ - րուն եւ հայրենակիցներուն: Տեսնե՛նք վտանգը: Հասկնա՛նք, որ մեր ներքին անհամաձայնութիւններէն գլխաւոր օգտուողը մեր մահացու թշնամիներն են: Ըմբռնե՛նք, թէ աւօրեայ մանր ու ընդհիմ խնդիրներէն վեր կայ հայ ժողովուրդի գոյութեան եւ ազատութեան հարցը: Ա՛յդ հարցի շուրջ կեդրոնացնենք մեր կամքն ու գործը, ազգային բովանդակ ուժերն ու միջոցները:

Մեր թշնամիներու նպատակն է ընդմիշտ խորտակել հայ ժողովուրդի դիմադրական եւ յեղափոխական ուժը, որու մարմնացումն է Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը: Այդ նամբուն վրայ ձեռ ձեռքի կը գործեն Թուրքն ու բոլշեւիկը, իրենց հետեւէն քաշելով հայ ժողովուրդի մոլորած կամ այլասերած տարրերը:

Մինչեւ հիմա ներքին թէ արտաքին դաւադիրներու նիգերը, զարնուելով հայ ժողովուրդի արթուն գիտակցութեան եւ վճռական կամքին, ի դերեւ ելան:

Մենք համոզուած ենք որ, այսուհետեւ եւս հայ ժողովուրդի եւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան կամքը պիտի մնայ անսասան եւ յաղթական, յուսախաբութեան մատնելով արտաքին թշնամիները եւ ամլութեան դատապարտելով ներքին դաւադիրներու հակազգային արարքները:

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ, այսօր մեզի համար կայ միայն մէկ հիմնական մտահոգութիւն.—

ԱՄՐԱՊՆԴՈՒՄ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԱԿ - ՆԵՐՈՒ, ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԻ ԵՒ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍ - ՏՈՒԹԻՒՆ ՎԱՂՈՒԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Այս ընդհանրական մտահոգութեան առջեւ պէտք է լռեն բոլոր կիրքերն ու ատելութիւնները: Այս գերագոյն նպատակին շուրջ պէտք է կեդրոնացնենք մեր կամքը, մեր նիւթական բոլոր միջոցները, մեր բարոյական կորովը, մեր միտքի ու բազուկի բովանդակ թափը, մեր շինարար գործը: Որքան կարելի է քիչ ուշադրութիւն եւ եռանդ՝ ներքին վէճերու համար, որքան կարելի է շատ գործ՝ արտաքին չարիքներու չէզոքացման համար: Համերաշխ ու միակամ՝ ներսը, ազգային ներքին կեանքին մէջ: Համերա՛շխ ու միակամ՝ դուրսը, հայ ժողովրդի թշնամիներու հանդէպ:

Այս գիտակցութեամբ զօտեպնդուած, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտեան Եւրոպայի կազմը կը թեւակոխէ գործունէութեան նոր տարեշրջան մը: Իրրեւ կարգապահ մէկ զօրամասը մեծ եւ ամբակուռ բանակին՝ ան կ'ապրի ու կ'ոգեւորուի Հ. Յ. Դ. ընդհանուր կեանքով ու գործունէութեամբ: Իրրեւ ծնունդը Արեւմտեան Եւրոպայի ուրոյն միջավայրին՝ ան կը ձգտի գոհացում տալ տեղական անմիջական պահանջներուն: Եւ միշտ հաւատարիմ, Հ. Յ. Դ. պատմական առաքելութեան՝ ան բարձր կը պահէ հայկական Ազատամարտի հերոսական դրօշը:

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ, դէպի՛ գործ, դէպի հաւերաշխ ու ստեղծագործ աշխատանք:

կեցցէ՛ Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանը:

կեցցէ՛ ազատատենչ հայ ժողովուրդը:

կեցցէ՛ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

Հ. Յ. Դ. ԱՐ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ 12ՐԴ ՇՐՋ. ԺՈՂՈՎ

1934 *Օգոստ.* 18

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՋԼԻՄԵԱՆ ԵՊՍԿ, Կ'ԱՐՏԱՔՍՈՒԻ

« Նոր Օր » ի մէջ կը կարդանք (15 *օգոստոս*).—

Մեր հաղած տեղեկութիւններուն համաձայն, արտաքին գործոց նախարարութեան ռուսական սպասարկութիւնը կարեւոր վերաբերումներու վրայ հիմնուելով, համոզում գոյացուցած է որ Մազլումեան եպիսկոպոսի ներկայութիւնը Յունաստանի շահերուն կը վնասէ եւ անոր հաղաքականութիւնը կը հակասէ երկրին ընդհանուր հաղաքականութեան: Այս համոզումը հաղորդուած է ներքին գործոց նախարարութեան, որ որոշած է երեսուն օր պայմանաժամ տալ եպիսկոպոսին, Յունաստանէն մեկնելու:

Ներքին գործոց նախարարութիւնը որոշումը հաղորդած է պատկանեալին:

Վարչութիւնը նախարարական հրամանագիրը առնելուն, շուկայի խանութներէն մէկուն մէջ ժողով կը գումարէ շաբաթ օր, առեղծուած նոր կացութեան մասին խորհրդակցելու համար:

Եպիսկոպոսը իր կողմէ կը դիմէ Աթէնքի մետրոպոլիտ Խրիսոսթոմոս սրբազանին միջամտութեան: Միաժամանակ դիմում կը կատարուի փաստաթուղթի մը, անոր միջոցաւ նախարարութեան տրամադրութիւնները շօշափելու համար:

Կիրակի առաւօտ ժամը 11ին, վարչութեան անդամներէն Գարեգին Էֆէնտի Պղտիկեան, ուրիշի մը ընկերակցութեամբ կը ներկայանայ ներքին գործոց նախարար Պ. Եանիսիոլօսին:

Վարչութեան անդամը հաւաստիքներ կուտայ եպիսկոպոսին պարկեշտութեան եւ ուղղամտութեան մասին, խնդրելով որ արտաքսման որոշումը վերաքննուի կամ չեղեալ նկատուի:

Նախարար Պ. Եանիսիոլօս հրաժանգ կուտայ որոշման գործադրութիւնը առժամապէս կախակայելու:

Արտաքին նախարարութեան ռուսական բաժնի ազասարկութիւնը, ինչպէս կը տեղեկանանք, իր ձեռքին տակ ունեցած է Սեպտեմբրիկի Ապահովութեան սպասարկութեան Մազլումեանի մասին պատրաստած տեղեկագիրը, որ կը կրէ 1928 թուականը, ինչպէս նաեւ հանի մը կարեւոր նամակներ, որոնք ձեռ անցուած են:

ՆՈՐ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՍՊԱՆԵՐ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻՆ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ օգոստոս 20ին բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան, իբրեւ հետեւանք դաւադրութեան մը որ կը ձգտէր զինուրական դիկտատուրա հաստատել Յունաստանի մէջ: Դաւադրութեան գոյութիւնը երեւան հանուեցաւ պատահաբար: Դաւադիրներէն հրամանատար Փլորոս Փանկալոս անգգուշութեամբ հարիւրապետ Քոնսթանտինոփոլիսի կը ներկայացնէ ուխտագիր մը, որ կը տրամադրէր տապալելու կառավարութիւնը եւ մասնաւորապէս պատերազմական նախարարը, Զօր. Քոնտիլիս: Հարիւրապետը փոխանակ ստորագրելու, անմիջապէս լուր կու տայ պատերազմական նախարարութեան, որ ճնշումի կը բանայ եւ ձերբակալութիւնները ծայր կուտան:

Առաջին անգամ ձերբակալուեցան գնդապետ Զէրվաքս եւ հինգ տեղակալներ, բոլորն ալ հանգստեան կոչուած: Խուզարկութեանց պահուն գտնուեցաւ չստորագրուած պայմանագրի մը պատճէնը: Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը տապալելէ յետոյ, դաւադիրները զինուրական դիկտատուրա պիտի հաստատէին նախագահութեամբ Զօր. Փլաթիրասի (փախստական): Ուխտը կը տրամադրէր կազմել զինուրական խորհուրդ մը՝ բաղկացած տասը անդամներէ որոնք պիտի կրնային որոշումներ տալ երեք չորրորդի մեծամասնութեամբ: Նոր կառավարութեան առաջին գործը պիտի ըլլար վերակազմել բանակը աւելի ժողովրդապետական հիմերու վրայ, ինչպէս եւ աշխատիլ երկրին տնտեսական եւ ելմտական բարւոքման համար:

Դաւադրութեան բոլոր ծալքերը բանալու համար, պատերազմական նախարարութիւնը ամենախիստ հրահանգներ տուած է: Կասկածելիներուն մէջ կը գտնուի նաեւ Զօր. Վլախոս: Աթէնքի մէջ կազմուած մասնաւոր ատեան մը կը հետապնդէ գործը: Զրոյցի մը համաձայն, դաւը բաւական լայն ցանցեր ունի եւ կրնայ վրտանգել ոչ միայն բարձրաստիճան սպաներ, այլեւ ծանօթ բաղաքացիներ: Ընդդիմադիրները չեն հաւատար գործին լրջութեան եւ կը սպասեն դատական քննութեանց արդիւնքին:

1934 *Օգոստ.* 18

Հ. Յ. Դ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ 41ՐԴ ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՎԸ

Օգոստոս 5ին վերջացաւ Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի շրջանի 41րդ Պատգմ. Ժողովը, աւելի քան մէկ շաբթուան աշխատանքէ յետոյ: Օրակարգի բոլոր խնդիրները քննուեցան եւ տրուեցան որոշումներ՝ որոնք պիտի գործադրուին յառաջիկայ տարուան ընթացքին: Ժողովի փակումը կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս: Խօսեցան ընկերներ Վ. Ահարոնեան, Գ. Նժդեհ, զօր. Սեպուհ, Լ. Ներսէսեան, Կոպ. Թանտրեան, Խ. Պապայեան, Ա. Բարսեղեան եւ Ասատուր Խտրեան: Ժողովէն յետոյ պատգամաւոր ընկերները լուսանկարուեցան « Հայրենիք »ի շէնքին առջեւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՖԸՐՍԱԹ ՊՈՒ ՖԸՐՍԱԹ »

»»»·«««

Թուրքերէն թերթ մը, « Զաման », (տէրը՝ հռչակաւոր մոլեռանդ մը՝ էպուզիա զատէ), խելօքիկ խրատներ կուտայ իր հայրենակիցներուն:

Աչք մը նետելով աշխարհի վիճակին վրայ, կը դիտէ որ արեւմտեան պետութիւնները չափազանց զբաղած են ներքին հոգերով, հետեւաբար ժամանակ չունին ··· փորձանքներ պատրաստելու Թուրքիոյ գլխուն:

— « *Եթէ այդ պետութիւնները չբռնակարար իրարմով չզբաղին եւ, օրինակ, 1914էն առաջուան նման խումբ – խումբ միանալով ընդհանուր քաղաքականութեան տիրապետող վիճակի մը մէջ գտնուին, անպայման այսօր եւս առեն – առեն պիտի գտնեն պատճառներ՝ մեզ զբաղեցնելու եւ նեղելու համար: Որովհետեւ, Եւրոպայի համար թէ քաղաքական պահանջ մը եւ թէ պարզապէս հոգեկան համոյք մըն է Թուրքիայով զբաղիլ եւ առեղծել: Նոյնիսկ այդ է պատճառը որ արեւմուտքիս իրենց բառարան – ներուն մէջ անցուցած են հետեւեալ բացատրութիւնը,*— թէք տը Թիւրք (*ժուրըն ապալըեա*):

Արդ, եւրոպան այսօր ժամանակ չունի խաղեր խաղալու Թուրքիոյ գլխուն, հետեւաբար, օգտուի՛նք այս բանկագին պատեհութենէն,— կ'ըզբակացնէ « Զաման »:

Իսկապէս, « ֆըրսաթ պու ֆըրսաթ » : Մէկ ալ ո՞ւր պիտի գտնեն այսպիսի առիթ:

1914 – 15ին ալ այդպէս չեղա՞ւ:

Աշխարհը բռնկած էր, զօրաշարժ եւ արիւն՝ ամէն կողմ: Հարցնող – փընտռող չկար: Եւ սարէրցին հայաջինջ սարսափները:

Մէկ ալ ե՞րբ կրնային գտնել այդպիսի առիթ···

Այդ օրերէն ի վեր, Եւրոպան հանգիստ ձգած է Թուրքը: Այնիսկ հանգիստ որ, եթէ վաղը ուզէ էնկիւրի փոխադրել Վոսփորի նեղուցը, մա՛րդ չի կրնար խանգարել:

Երէկ առիթէն օգտուեցաւ, կոտրելով ափսորելով, աւարի եւ կրակի տալով: Այսօր ալ կ'ուզեն օգտուիլ՝ վերաշինելով երկիրը եւ զօրացնելով պետութիւնը:

Իսկ մենք ո՞ր քանկագին պատեհութեան կը սպասենք, էչիկ մը խելքի գալու, գոնէ Թուրքէն ետ չմնալու համար···

Վ.Ա.Հէ

5000 Հայեր ներկայ կ'ըլլան Հ.Յ.Դ. Ամերիկայի

ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

« *Հայրենիք* »*ի մէջ կը կարդանք.*— Օգոստոս 5ին կիրակի կէսօրէ վերջ խուռն բազմութիւն մը, աւելի քան 5,000 Հայեր ներկայ եղան Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի Կ. Կոմիտէի կողմէ կազմակերպուած դաշտահանդէսին: Դաշտավայրն էր Նորվուտի Ուիլերը փոնտի եզերքը:

Ժողովին նախագահեց զօր. Սեպուհ: Ընկեր Վարդգէս Ահարոնեան գեղեցիկ ճառով մը բացումը կատարեց ժողովին: Ապա հետզհետէ բանախօսեցին ընկերներ Կոպ. Թանտրեան, Գ. Նժդեհ, Զատիկ Մաթիկեան, եւ զօր. Սեպուհ, որոնք ընդգծեցին այն ուղեգիծը, որուն հետեւելու է Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը՝ համաձայն մեր կուսակցութեան բարձր ժողովներու տուած որոշումներուն: Հանդէսի գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերին Խ. Բագրատունի եւ Տիկին Խաչատուրեան՝ երգերով, եւ Տիկին Արմենուհի Տիգրանեան – Ահարոնեան՝ արտասանութեամբ:

Հանդէսի ամէնէն գեղեցիկ մասերէն մէկը այն եղաւ որ՝ բանաստեղծ ընկ. Ս. Թափառական իր սեփական օդանաւով եւ նռագոյն դրօշակը պարզած բանի մը անգամ շրջան բրաւ դաշտավայրին վրայ՝ առարկայ դառնալով հազարաւոր ներկաներու խանդավառ ծափերուն եւ կեցցէներուն:

ՖԻԼԱՏԷԼՖԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՈՐՈ՞ՀՆՆ Է

ՖԻԼԱՏԵԼՖԻԱ, օգոստոս 2·— Ինչպէս գիտէք, ամիսներ առաջ միացեալ ճակատի խումբ մը մարդիկ ու կիներ գիշերանց գրաւեցին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին: Ատոր համար տեղի ունեցաւ դատավարութիւն: Դատաւորը հաղորդեց իր վճիռը, որ հետեւեալն է·—

Հոգաբարձութիւնը իրրեւ օրինաւոր մարմին պիտի ստանձնէ իր նախկին պարտականութիւնները:

Հիլտէր եւս յայտարարութիւններ

Կիրակի օրուան հուէարկութենէն յետոյ, Առաջնորդ – վարչապետ Հիթլէր երեք յայտարարութիւններ հանեց, մէկը ուղղուած գերմանի ժողովուրդին, երկրորդը՝ իր կուսակցութեան, երրորդը՝ բանակին: Առաջին յայտարարութեամբ, Հիթլէր կ'ըսէ·

— « Ամբողջ պետութիւնը կը գտնուի ազգային – ընկերվարութեան գաղափարին, վճռական եւ յարատեւ պայքարով մը: Իշխանութեան համար պայքարը վերջացած է· բայց մեր սիրեցեալ ժողովուրդին համար պայքարը կը շարունակուի: Պէտք է գայ այն օրը եւ պիտի գայ, երբ վերջին Գերմանը իր արտին մէջ պիտի կրէ պետութեան խորհրդանշանը »:

Կուսակցութեան հարուածային վաշտերուն ուղղած յայտարարութեան մէջ, Հիթլէր կ'ըսէ թէ հիմա իրենց գործը պիտի ըլլայ « բացարձակապէս նուաճել այն հարիւրին տասը որ կը մնայ ընդդիմադիր»: Պատերազմ. նախարարին ուղղուած անձնական նամակի մը մէջ, Առաջնորդը կը խոստանայ պահպանել բանակին անկախութիւնը եւ ամբողջականութիւնը, համաձայն մարաջախտ Հինտէնպուրկի կտակին եւ իր իսկ բաղձանքին: « Բանակը միայն իրաւունք ունի զէնք բռնելու հայրենիքին պաշտպանութեան համար »:

⁂ Երկուշաբթի օր Սարի շրջանէն պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ Հիթլէրի, որ պատասխանելով եղած շնորհաւորութեանց, շեշտեց թէ գերման ժողովուրդը միաձայնութեամբ կը պահանջէ Սարը վերադարձնել Գերմանիոյ: « Յունուար 13ին ամբողջ գերման ժողովուրդը ջերմեռանդ աղօթքով մը պիտի հետեւի Սարի հանրաքուէին: Գերմանիա կը յարգէ դաշնագիրները· իր ուզածն այն է որ միւսներն ալ նուիրական նկատեն զանոնք: Իմ ա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ՝

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՂՆԱՍՈՒՆ ՄԷՋ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ

ԴՊՐՈՑԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱՇ ԴԱՒՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏ

=•=

ՀԱՅԿԱԿ ՏԱՇԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏ

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏՆԵՐԻՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐԳԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս գրած էինք «Ժամանակ»ի մէջ, Ազգային Ժողովի Ներքին Գործոց Յանձնաժողովը ընդունած է կառավարութեան առաջարկը՝ հայկական կարգերուն համար։ Ներկայացուցիչ Ռուբէն Տէր-Մինասեան, որ ներկայ էր յանձնաժողովի նիստին, հետեւեալ տեղեկութիւնները տուած է մեզի։

Կարգերը կը բաժնուին երկու տեսակի։ Առաջին տեսակը կը պարունակէ 12 կարգ, որոնք կը վերաբերին Հայաստանի ներքին կեանքին։ Երկրորդ տեսակը կը պարունակէ 6 կարգ, որոնք կը վերաբերին Հայաստանի արտաքին կեանքին։

Առաջին տեսակի կարգերուն մէջ կը մտնեն՝ Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները, Ազգային Ժողովի նիստերը, Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու անձեռնմխելիութիւնը, Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու ընդհանուր իրաւունքները, Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու ընդհանուր պարտաւորութիւնները, Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու ընդհանուր արգելքները, Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու ընդհանուր պատասխանատուութիւնը, Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու ընդհանուր պատիւները, Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու ընդհանուր վարձատրութիւնը եւ Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու ընդհանուր ազատութիւնները։

Երկրորդ տեսակի կարգերուն մէջ կը մտնեն՝ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութիւնը, Հայաստանի միջազգային պարտաւորութիւնները, Հայաստանի միջազգային իրաւունքները, Հայաստանի միջազգային պատասխանատուութիւնը, Հայաստանի միջազգային պատիւները եւ Հայաստանի միջազգային ազատութիւնները։

Ներկայացուցիչ Տէր-Մինասեան կը յայտնէ, որ կարգերուն նախագիծը պատրաստուած է Ազգային Ժողովի Ներքին Գործոց Յանձնաժողովի նախագահ Ներսէս Տէր-Յակոբեանի կողմէ։ Նախագիծը ներկայացուած է Ազգային Ժողովի Նախագահութեան, որ ան ալ յանձնարարած է Ներքին Գործոց Յանձնաժողովին։ Յանձնաժողովը ուսումնասիրած է նախագիծը եւ ընդունած է զայն։ Ներկայ նիստին ներկայացուցիչ Տէր-Մինասեան կարդացած է նախագիծը, որ ընդունուած է առանց փոփոխութեան։

Ներկայացուցիչ Տէր-Մինասեան կը յայտնէ, որ կարգերուն

ռաջին նամբորդութիւնս պիտի կատարեմ դէպի Սարի շրջանը: Պիտի կրնամ այդ նամբորդութիւնը կատարել վեց ամիս յետոյ »:

ԱՒՍՏՐԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ

Տոքթ· Շուշնիկ, Աւստրիոյ վարչապետը, կատարեալ գաղտնապահութեամբ եւ օդանաւով Ֆիօրէնցա մեկնեցաւ երկուշաբթի օր, տեսակցելու համար Պ· Մուսոլինիի հետ: Ամէն զգուշութիւն ձեռք առնուած էր, որպէսզի օդանաւը յարձակման չենթարկուի: Մեկնելէ առաջ, վարչապետը յայտարարեց թէ իր գլխաւոր նպատակն է ամրապնդել Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ բաղաքական եւ տնտեսական գործակցութիւնը:

Իրագեկներ կը հաստատեն թէ տեսակցութեան գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ միջոցներ գտնել, վերջնապէս ապահովելու համար Աւստրիոյ անկախութիւնը: Հաւանական է որ գինուորական համաձայնութիւն մըն ալ կնքուի, փոխադարձ օգնութեան ձեւով:

⁂ Երկուշաբթի օր երկու հիթլէրականներ ալ կախուեցան, իբրեւ մեղսակից յուլիս 25ի դաւադրութեան: Ուրեմն մինչեւ հի – մա կախուած կ'ըլլան 13 հոգի:

ՁԱՓՈՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՁԵՐԲԱԿԱԼԵԼ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Խարպինի մէջ ձերբակալուած են չորս խորհրդային բաղաքացիներ եւս, որոնք պաշտօնեայ են երկաթուղիի վարչութեան մէջ:

Ճափոնական կառավարութիւնը ցաւ յայտնեց որ խորհրդային կառավարութիւնը հրատարակութեան տուած է Արեւելեան Չի – նաստանի երկաթուղիի վաճառման պայմանները, միեւնոյն որոշուած էր գաղտնի պահել զանոնք, բանակցութիւնները չխանգարելու համար:

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Օգոստոս 20ին Ժընեւի մէջ բացուեցաւ հրէական համաշխարհային խորհրդաժողովը, նախագահութեամբ Բաթունեպետ Ուայզի: Կարեւոր պատուիրակութիւններ ղրկած են 26 երկիրներու հրէական կազմակերպութիւնները: Ժողովը պիտի տեւէ երեք օր: Տոքթ· Կոլտման մանրամասն տեղեկագիր մը ներկայացուց հրեայ ժողովուրդի կացութեան մասին: Տեղեկագիրը կ'եզրակացնէ թէ հրեայ ժողովուրդին գոյութիւնը երբեք այնքան վտանգուած չէր որքան այսօր:

Լուսաբանութիւն մը վիէնի փորձադուլի մասին

Վիէնի մեր թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ փէյլէի գործարանի բանուորներուն գործադուլի մասին, որուն առաջին լուրը հաղորդած էր համապատասխան « Իմանիթէ »ն, ծոռս վերագրումներով.—

Պ· փէյլէի կօշիկի գործարանները ամբողջ հինգշաբթի (16 օգոստոս) գործադուլ յայտարարեցին օրավարձերու կրճատման առթիւ: Ինչպէս ծանօթ է « Յառաջ »ի ընթերցողներուն, այս գործարանին մէջ կ'աշխատին 250ի չափ Հայեր, իսկ ամբողջ գործարաններուն մէջ 700 — 800 : Օրավարձերը կրճատուած են 1 ֆրանկէ մինչեւ 4 ֆրանկ, տնտեսական տագնապի պատճառով: Հայ գործարանները որ եւ է նախազգուշութիւն չունին այս գործադուլին մէջ որ կը շարունակուի մինչեւ այս գրութիւնս, (20 օգոստոս) : Բայց զանազան բանակցութիւններ սկսած ըլլալով, կը յուսանք թէ շուտով եզրակացութեան մը կը յանգին եւ գործարանները կը վերսկսին իրենց աշխատանքները:

— oo —

Թուրք մը, Նէնիպ Ալի Քէմալ, որ 1933ին Քրիսթիան Ռընօ անուն ֆրանսացի աղջիկ մը առած եւ յետոյ բաժնուած էր, առջի օր փողոցին անկիւնը սպասելով, երկու խօսք փոխանակեց եւ յետոյ երկու հարուած պարպեց: Աղջիկը գետին ինկաւ, ծանրապէս վիրաւորուած կուրծքէն, իսկ Թուրքը գնդակ մըն ալ իր ճակտին պարպելով անմնասպան եղաւ: Կ'ըսուի թէ Նէնիպ Ալի կ'ուզէր հաշտուիլ կնոջը հետ, բայց մերժուած ըլլալով, վրէժ լուծեց:

ՊԱՆՕՒՈՑ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ալֆորվիլի Հ. Կարմիր Խաչի մասնաճիւղին կողմէ
ի պատիւ նախորդ Վարչութեան

Այս Շաբաթ Երեկոյ ժամը 8·30ին Հայ Ակումբին մէջ, Ալֆորվիլ
Գեղարուեստական բաժին փոքրիկներու կողմէ: Մուտքը ազատ է:

ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆԻ
«ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ»

ՎԷՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԻ
Գին *15* ֆրանք, փոստի ծախքով, միայն կանխիկ, Ֆրանսա՝ *16* ֆր.
Արտասահման՝ *17* ֆրանք:
Դիմել.— H. Zartarian, 126, Ave. Simon Bolivar, Paris (19):
կը ծախուի նաեւ *ՅԱՌԱՋԻ* խմբագրատունը:

Աղաբէկեան ընտանիքը սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանէ դառնաղէտ մահը՝

ՆԱԶԱՊԵՏ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆԻ

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ:

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Հ. Ց. Դ.

ՊԱՆԵԼՕ-ԲԱՆԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Քաշան սովորական ցուցադրատեղին, կարեւոր օրակարգ:

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181, Գուրս Լաֆայէթի սրճարանը:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆր. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այս Կիրակի առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8:
կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ քժշկութեան եւ առողջապահութեան
Տնօրէն — խմբագիր Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ· Շ· ԱՅՎԱԶԵԱՆ)

Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ* Հոկտեմբեր *1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:*

Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

"ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ„Ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն:

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:
Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ· Շ· ԱՅՎԱԶԵԱՆի,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՎԷՄ»ի

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս պիտի տեսնէ 5րդ թիւը, հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

Դրօ, «Մի հայուած ցուշերից».— *Յ. Զաւրեան,* «Պայեան Նովա».— *Զօր. Գ. Ղորղանեան,* «Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները».— *Ա. Խոնդկարեան,* «Պոզոգիցիան Հանր. Հայաստանում».— *Սամսոն,* «Հայաստանի անդրանիկ դեսպանը Պարսկաստանում».— *Պրոֆ. Զ. Աւալով,* «Բաթումի խորհրդաժողովը».— «Պարսկաստանի պաշտօնեաները Հաշտ. վեհաժողովից».— *Ան3ԵԱԼԻ՛* (Յ. Քոչարեան, Վ. Գարտաշեան, Պրօֆ. Գայեան եւ այլք).— *Հին թուղթեր, կեանք եւ Մշակոյթ* (Դ. Եղիկեան, Վ. Մինախորեան եւայլն).— *Գիրք եւ Մամուլ.*— *Գրախօսական.*— *Յաւելուած,* Վ. Եպ. Մանկունի.— *Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը.*— *Նկարներ:*

Կը խնդրուի բաժանորդներէն եւ գործակալներէն շուտով վճարել հաշիւները:

Վէմի ծասցէն փոխուած ըլլալով՝ կը խնդրուի այսուհետեւ նամակ, դրամ, Թերթ եւայլն ուղարկել նոր ծասցէով.—

S. VRATZIAN
13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

Տարածելի՛ Հայ գիրը

ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ ընկերակցութիւնը, որ անվճռապահ համակրութեան արժանացաւ, միակն է ամբողջ գաղթաշխարհի մէջ, որ նահատակուած գրագէտներուն գործերը լոյս ընծայելով, կը յաւերժացնէ անոնց անթառամ յիշատակը:

Ո՞ր Հայը պիտի չուզէր ունենալ այդ թանկագին մասունքներէն իր գրադարանին մէջ:

Հակառակ հայերէն գրքի տագնապին, արդէն լոյս տեսած են ՈՒԹ գեղեցիկ եւ բովանդակալից հատորներ:

ՌՈՒԲԷՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ, ՀՐԱՆԴ (Մկրտիչ Կիւրճեան), ԳԵՂԱՄ ՏԷՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ, ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ, ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ, ՏԻԳՐԱՆ ԶԻՕԿԻՒՐԵԱՆ, ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ:

Շուտով ապագրութեան պիտի յանձնուի իննեւորդ հատորը, ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ, որուն պիտի յաջորդեն ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ, ԱՐՏԱՇԷՍ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, ՏԻՐԱՆ ԶՐԱՔԵԱՆ, եւ ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿ: Տակաւին քանիներ եւ քանիներ կը սպասեն իրենց կարգին...

Հրատարակչական այս նուիրական գործը աւելի հզօրացնելու եւ նորանոր հատորներ լոյս ընծայելու համար, օգնեցէք մեզի, գնելով մէկ մէկ հատոր, որ կ'արժէ 20 ֆրանք միայն: Մասնաւոր զեղչ ամբողջ շարքին համար:

Դիմել՝ M. Barsamian, 121, Rue Marcadet, Paris (18) :

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՀԱՅ ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՆԵՐԱԾՈՒՄ և ԱՐՏԱԾՈՒՄ

ՔԱՆԱՐԻՒ, ՈՒԱՏԸԼՈՒԻԲԻ, ՄԱՐԹԻՆԻԲԻ
եւ ԿՕՆԱՔԻԻ պանաններու

36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04 - 27

ՏՆՕՐԷՆ **ՕՆՆԻԿ ԵՐԱՄԵԱՆ**

Ամենալաւ տեսակի պանաններ՝ հրապարակի գինեն աժան:

Հայ մարտճիներ, վստահութեամբ կրնամ դիմել մեզի:

ԼԱՒ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

Վարձու է Հոկտեմբեր 15ի համար օդասուն յարկաբաժին մը երկրորդ յարկի վրայ, հինգ սենեակ, խոհանոց, մուտք՝ W. C., ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, 9 պատուհան փողոցի վրայ: Տարեկան վարձքը 5000 ֆրանք, շարժ եւայլն միասին: Բնակիչ չկայ: Դիմել տեղւոյն վրայ Պ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆի, 60, Rue Piat, Փարիզ (20): Մէթրօ Պելվիլ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանքի եւ մարշան փոքրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS **Tél, Archives 05–93**
Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

ՎԱՐՁՈՒԻ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օդասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*· մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, ելեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central*· վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal*, *Paris* (19)·

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՐՁԵՒՈՆ ՆՈՐ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՀԱՅ ԼԵՋՈՒ
Կազմից՝ ՎԱՐԴԱՆ ԳԷՈՐԳԵԱՆ
1135 է.Ջ. ԲԱԶՄԱԹԻԻ
ՕԳՏԱԿԱՐ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ
Գին թղթակազմ 25, լաթակազմ 30 ֆր.
Դիմել՝ Vartan Kévorkian, B. P. 409, Beyrouth (Liban).

ՆԱՒՄԱԿԱՏՈՒԻՓ
ՍՏԱՑԱՆՔ
ԼԱՎԱԼՏԻՕ, Մ. Պ.— 105·

ԱԶԴ

Ամէն անոնք որ Արամ Թիւրապեանի ազգային գործունէութիւնը կենսագրութիւնը պարունակող գրքոյկէն ստացած են և կամ կը ստանան, հաճին անյապաղ փոխարժէքը ղրկել ուղղակի իր հասցէին: Մնացած գումարները պիտի յատկացուին իր բժշկութեան:

Հասցէ՝— M. Aram Turabian.
38 rue de Bellefond, Paris (9)

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋԻ* ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ Է
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՊԻԼԱԼԻԱՆ
7, Rue du Puy, Romans (Drôme)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ· Ս· ՖԼԷՋԸՐ — Թարգմ· Ժ·

— Եթէ այդ կինը նորէն տեսնեմ, պիտի ճանչնամ... աղէկ մը նայեցայ անոր... խակաման Էվյտի մըն էր եւ երեկոյեան հագուստ մը ունէր...

Ոստիկանը խորհեցաւ· բոլորովին նոր էր այդ տեղեկութիւնը· ու այն – քան տարուած էր անոր հաւանական հետեւանքներուն մասին ենթադրութիւններ ընելով, որ մոռցաւ շատ կարեւոր հարցում մը — աղջիկը ուրիշի մը յայտնո՞ծ էր այդ լուրը:

— Երանի Ուօմբըզլին այստեղ ըլլար, դիտել տուաւ ոստիկանը· այս խնդիրը անոր յանձնուած է· բայց, կեցիր, անիկա ժամբ վեցին պիտի վերադառնայ, քեզի կը ղրկեմ, այնտեղ պիտի ըլլա՞ս...

— Գինետունը պիտի երեքամ ժամբ վեցին... մինչեւ եօթը բաժմութիւն չունինք, գալուն պէս թող ինծի հանդիպի...

Ոստիկանը խոստացաւ որ Ուօմբըզլին գինետունը պիտի զանուէր վեցուկէսին· քանի մը բառ եւս փոխանակեց անոր հետ ու ճամբան դրաւ գայն ծանօթ մը հինդին քաղորդ կար...

Այդ վայրկեանէն սկսեալ Քրիսին բոլորովին անյայտացաւ:

Երբ ժամը վեցին Ուօմբըզլին վերադարձաւ ոստիկանը անոր հաղորդեց աղջկան պատմութիւնը:

— Բացարձակօրէն վստահ է որ այդ մարդը Ալֆրէտ ձէքինն էր, աւելցուց ան· կ'երեւայ որ շատ մօտէն դիտեր է զանոնք· հետեւաբար...

— Անպիտանը, մինչեւ հիմա ինչո՞ւ չէ եկեր, ընդմիջեց Ուօմբըզլի բարկացած... պահպանը տեսած օրէն ի վեր դիտէր հարկաւ· նայէ քանի օր կոր – սուեցաւ·· պատճառ մը ըլլալու է, մէկը բան է անոր որպէսզի լուռ կենայ...

Հէնրի գլուխը թօթուեց:

— Այդ մասին բան մը չըսաւ· հիմ կարծեր, պարզապէս սպասեր է...

— Սպասեր է, ինչո՞ւ· եթէ պարզեւին համար եկած է — այդ մասին կասկած չկայ — ինչո՞ւ երեք օր առաջ չեկաւ երբ պահպանը հրաժարական – ցաւ... բան մը կայ դոր չէ յայտնած· մտերիմ մէկը կայ եւ հաւանաբար հոս եկած է բ՛ոնել մը հասկնալու համար:

— Ինչ որ է, բաւ ոստիկանը որ չփոթութեան մասնուած էր հիմա, անշուշտ պիտի հանդիպիմ:

— Անշո՛ւշտ... Լինսոլի կարաբնային մօտն է, չէ՞... գեռնին տակն անց – նէ... եթէ լուսանկարը տեսածին պէս եկած ըլլար՝ իր տուած տեղեկութեան – նէն կրնայինք օգտուիլ... Հիմա՞... ժամանակ կորսնցուցինք...

Ուօմբըզլի տրանջալով, դանդաղութեամբ ճամբայ ինկաւ դէպի գինետունը: Որովհետեւ անիկա բաւական չէր ուշնեցած Քարթրայթ կարաբնտի խնդրին մէջ ու ամէն բան որ կապ ունէր անոր հետ, կը ջղայնացնէր զայն· մէջէն չպիտի կրնար ելլել· ոչ մէկ նոր բան ըսող չկար:

Պրէմօրթին հետ խօսեր էր, արդիւնք չէր ստացեր· տեսակցեր էր Օբրիըր Պէլլնա ձէքինին հետ, զարձեալ նորութիւն մը չէր լսեր անոր բերնէն: Գացեր էր նոյնիսկ թժիշկ Պրաունի սպասուհիին՝ տատգերու համար որ ճի՞շդ էր Պէլլնայի պատմութիւնը թէ Ալֆրէտ ձէքինի այցելութեան օրը իր ընտանիքին անդամները տունը չէին: Գտեր էր նաեւ Ալֆրէտին հետ Նիւ Եորքէն Լիվըրփուլ եկող ճամբորդները: Քններ էր անոր չարժուհիները՝ Լիվըրփուլէն մինչեւ Եուսթըն պատղոկը: Ոչ մէկ հետք, ոչ մէկ բան չէր գտեր:

Նեղացած էր նոյնպէս նաեւ բախարաութեան մասնագէտներուն ո – րոնք ոչ մէկ օգտակարութիւն չէին ունեցած իրեն: Ալֆրէտ ձէքինը թուղնաւորուած է, ըսեր էին անոնք, բայց չէին գիտեր թէ ի՞նչ թոյնով: Այն տպաւորութիւնը ունէին թէ թոյնը մահէն մէկ ժամ առաջ տրուած էր, բայց այդ մասին ալ վստահ չէին:

Մէկ խօսքով Ուօմբըզլի անյաջողութեան մասնուած էր մինչեւ հիմա· փաստարկութիւններ ունէր, պաշտօնի բարձրացում կ'երազէր եւ այդ խնդիրը ճիշդ իր փնտռածն էր, եւ սակայն ահաւասիկ, անելի մը առջեւ էր:

— Եթէ այս անպիտան աղջիկը անմիջապէս ինծի եկած ըլլար... մոլ – ատց երբ գինետան փողոցը կը մտնէր· այնատեն կը գտնէի այդ կինը... ա – հագին ժամանակ կորսուեցաւ...

Գինետունէն ներս մտաւ· մարդ մարզասանք չկար: Բայց իր ոտքի ազմուկէն՝ քովընտի դրան մէջ մէկը դուրս նայեցաւ: Առանց բանկոնի ու ճերմակ շապիկին թեւերը վեր ծո – ծած մարդ մըն էր ան որուն արտաքին երեւոյթէն դատելով, Ուօմբըզլի ապահովութիւն մը ղացաւ, աքսքաշեց ու նստաւ:

— Իրաւ, ճանչցայ ձեր դէմքը· այդ գործին համար է որ օրերով քերը տեսնելու եկայ, ոստիկանապետութեան տեղանին առջեւ գնաց եկեր է այսօր, իմ բացակայութեանս եւ Հէնրիին ըսեր է որ բաներ մը գիտէ Ալֆրէտ ձէքինի հարցին մասին... կայ իրմէ լսելու համար...

— Ի՞նչ կ'ըսէք... Քրիսի՞ն... բայց անիկա ի՞նչ գիտէ այդ մասին... ինծի բան մը չըսաւ... Հէնրիին ի՞նչ պատմեր է...

Ուօմբըզլի պատմեց· մարդը բերանը նոր բաց մտիկ ըրաւ:

— Օ՛հ, հիմա հասկցայ... կը յիշէ՞ք հարցաքննութեան օրը վկայութիւն տուող երիտասարդը՝ ձէքինը ...

(Շար·)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925)

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԹԵՐԹՈՑԻՆ ՀԱՄԱՐ Make : THALIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՀՈՒՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա ու գաղութներ	140 Ֆրանք	70 Ֆրանք	35 Ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 Ֆրանք	100 Ֆրանք	—

ՉԻՆԳ-ՇԱԲԹԻ
23
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
23 Aout
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2580

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՐ (12) ԵՒ ՏԱՐԷՑՔ (41)

»»»··«««

երէկ, « Յառաջ »ի այս էջին վրայ, քով քովի չարուած էին Հ. Յ. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի 12րդ Շրջ. ժողովին յայտարարութիւնը, եւ երկտող լուր մը՝ Ամերիկայի Պատգ. ժողովի փակման առթիւ :

Զուգադիպութի՛ւն: Անշուշտ: Ամերիկայի չրջանը այս տարի մէկ ամիս յետաձգած էր իր Պատգամ. ժողովը, իրրեւ հետեւանք նիւթական դառնաւարութեան, իսկ Ֆրանսայի չրջանը չունենալով բացառիկ պարագաներ, կրցաւ դասական սովորական եղանակին հլի:

Ուրեմն, օգոստոս 5ին փակուեցաւ Ամերիկայի 41րդ Պատգամ. ժողովը, իսկ 18ին՝ Ա. Եւրոպայի 12րդ Շրջ. ժողովը:

Ի հարկէ այս մանրամասնութիւնները չեն որ գիր գրել կու տան մեզի:

Այնպիսի՝ որ է որեւէ ընդարձակ եւ առաջնակարգ չրջաններ իրենց տարեկան ժողովները կը փակեն ամուր եւ առողջ տրամադրութիւններով:

Մէկը՝ դեռ 12 տարեկան, միւսը՝ արդէն 41 տարիներու բեռ մը կռնակը, մեր այս երկու չրջանները փեսաուրներ եւ վարդեր չէր որ պիտի փնտռէին իրենց ճամբուն վրայ:

Ջի՛ որ տասչիներ, Ֆրանսան, «չերտաւորուեցաւ» երկու տարի առաջ, իսկ Ամերիկան տակաւին կը գտնուի աննախընթաց ոգեղութեան մը ծանրութեան տակ, առանձին ճակատելով գոյն խառնիճաղանճի մը դէմ:

Տակաւին աչքի առջեւ չունինք Ամերիկայի Պատգամ. ժողովին մանրամասնութիւնները: Բայց, ներկայ պայմաններուն մէջ, անոր բարեյաջող ելքն իսկ ջախջախիչ պատասխան մըն է բոլոր վայրերանոցներուն:

Ուրեմն, կրկին յաւատխարութեան մատնուեցան անոնք որ, Դաշնակցութեան դադարը գամելու կը պատրաստուէին ամիսներ է ի վեր, գոնէ Ամերիկայի մէջ:

Ինչ կը վերաբերի մեր չրջանին, չատոնց վերահաստատուած է բնականոն վիճակը:

Վերջին տագնապէն ի վեր, երրորդ Շրջ. ժողովն է որ կը գումարուի, եւ չարքերը ուրիշ մտահոգութիւն չունին, եթէ ոչ նուիրուիլ հինաւրան աշխատանքի, ամրապնդելով իրենց յեղափոխական – քաղաքական դասակարգութիւնը:

Այս տեսակէտէն, յատկապէս պերճախօս է 12րդ Շրջ. ժողովին յայտարարութիւնը, որ երեւցաւ երէկ:

Միայն մէկ հատուած՝ այդ յայտարարութենէն, ապացուցանելու համար մեր հիմնական մտահոգութիւնը.

— «Ի տես հայ ժողովուրդին սպառնացող ահաւոր վտանգի, Հ.Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտեան Եւրոպայի 12րդ Շրջանային ժողովը զգաստութեան եւ աչալրջութեան կոչ կ'ուղղէ բոլոր ընկերներուն եւ հայրենակիցներուն: Տեսնե՛նք վտանգը: Հասկնա՛նք, որ մեր ներքին անհամաձայնութիւններէն գլխաւոր օգտուողը մեր մահացու թշնամիներն են: Ըմբռնե՛նք, թէ առօրեայ մանր ու նրբիճ խնդիրներէն վեր կայ հայ ժողովուրդի գոյութեան եւ ազատութեան հարցը: Ա՛յդ հարցի շուրջ կեդրոնացնենք մեր կամքն ու գործը, ազգային բովանդակ ուժերն ու միջոցները:

Մեր թշնամիներու նպատակն է ընդմիշտ խորտակել հայ ժողովուրդի դիմադրական եւ յեղափոխական ուժը, որու մարմնացումն է Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը: Այդ նամբուն վրայ ձեռ ձեռքի կը գործեն Թուրքն ու բոլշեւիկը, իրենց ետեւէն քաշելով հայ ժողովուրդի մոլորած կամ այլասերած տարրերը:

Ընկերներ եւ հայրենակիցներ, այսօր մեզի համար կայ միայն մէկ հիմնական մտահոգութիւն.—

ԱՄԲԱՊՆԴՈՒՄ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԱԿՆԵՐՈՒ, ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԻ ԵՒ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՎԱՂՈՒԱՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Այս ընդհանրական մտահոգութեան առջեւ պէտք է լռեն բոլոր կիրքերն ու ատելութիւնները: Այս գերագոյն նպատակին շուրջ պէտք է կեդրոնացնենք մեր կամքը, մեր նիւթական բոլոր միջոցները, մեր բարոյական կորովը, մեր միտքի ու բազուկի բովանդակ թափը, մեր շինարար գործը: Որքան կարելի է քիչ ուշադրութիւն եւ եռանդ՝ ներքին վէճերու համար, որքան կարելի է շատ գործ՝ արտաքին չարիքներու չէզոքացման համար: Համերաշխ ու միակամ՝ ներսը, ազգային ներքին կեանքին մէջ: Համերա՛շխ ու միակամ՝ դուրսը, հայ ժողովրդի թշնամիներու հանդէպ»:

Այնուհետեւ միայն Ֆրանսայի չի պատկանիր այս մտահոգութիւնը: Եւ Արեւմտեան Եւրոպայի Շրջ. ժողովը յատկանիշը չունի առաջին անգամը հնչեցնելու:

Եւ սակայն, ո՛րքան ուշագրաւ է երեւոյթը, տիրող հոգեբանութեան տեսակէտով:

Բացման եւ փակման ճառերուն մէջ, տարբեր եզրակացութեան չէ յանգած Ամերիկայի Պատգամ. ժողովն ալ:

Հատուածիկ երկու աչխարհամասեր, ուր Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շրջ. ժողովները, մէկը երիտասարդ եւ միւսը՝ տարեց, կը բաժանեն մէնեանդն յուզումներով,— ապահովել կուսակցութեան միութիւնն ու ներդաշնակութիւնը եւ տրամադրել զայն հայ ժողովուրդի ներկայ եւ ապագայ բարիքին, իբրեւ անոր արթուն եւ աննկուն պահակը:

Երբ Դաշնակցութեան բոլոր չրջանները, տարեց թէ երիտասարդ, խորապէս տագնապուած են այս գիտակցութեամբ եւ կամեցողութեամբ, այլ եւս ի՞նչ կ'արժեն ձանօթ խուժանավարութիւնները, աչքն արձակուին թէ ձախէն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Պոյկոթը պիտի շարունակուի Գերմանիոյ դէմ

»»»··«««

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՀՐԵԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

Գրած էինք թէ օգոստոս 20ին Ժրընեւի մէջ բացուեցաւ Հրեաներու Գ. տիեզերական խորհրդաժողովը, մասնակցութեամբ 26 երկիրներու պատուիրակութեանց: Այս առթիւ կարդացուած տեղեկագրին մէջ, Տոքթ. Կոլտման շեշտեց թէ՝ հրեայ ժողովուրդը երբեք այսքան մեծ վտանգ չէր տեսած իր գոյութեան համար: «Նախապէս Հրեաները իրենք զիրենք կ'ազատէին գաղթելով: Այսօր ելք չկայ արտագաղթի համար, բացի Պաղեստինէն որ թէեւ 40 — 50,000 գաղթական ընդունած է անցեալ տարի, բայց չի կրնար պարտկել ամբողջ հրեայ գաղթականութիւնը: Հակասեմականներ պոյկոթի ենթարկեցին գերմանական ապրանքները, եւ սակայն այդպիսի պետութեան մը համար բացարձակապէս անհրաժեշտ չէ կեանքը անկարելի դարձնել Հրեաներուն համար: Ֆաշական Իտալիան պահած է Հրեաներու կատեալ հաւասարութիւնը: Հրեաներուն համար ուրիշ մեծ վտանգ մը կը կազմէ ցեղային տեսութեան չափազանցութիւնը: Արդի Գերմանիան կը դիմէ այդ չափազանցութեան, բուռն մեթոտներով: Կարելի չէ որ եւ է իրաւախոհութիւն մեր պայքարին մէջ, ընդդէմ Գերմանիոյ ներկայ բաղաքականութեան: Գերման Հրեաները պէտք է վերստանան իրենց իրաւունքները իրրեւ փոքրամասնութիւն:

Անցեալ տարի մենք պոյկոթ հռչակեցինք Հիթլերի Գերմանիոյ դէմ եւ մեր խօսքը պիտի պահենք մինչեւ որ ամբողջովին վերահաստատուին Հրեաներու իրաւունքները Գերմանիոյ մէջ: Հակագերման պոյկոթը ինքնաբեր հակազդեցութիւնն է վիրաւորուած հրէական արժանապատուութեան»:

Տոքթ. Կոլտման խօսեցաւ նաեւ Ռուսաստանի Հրեաներու մասին, դիտել տալով թէ հակասեմական շարժում չկայ, բայց ամբողջ հրեայ միջին դասը սրբուած է տնտեսական բաղաքականութեան հետեւանքով, իսկ ինքնուրոյն կեանքը փճացած՝ իբրեւ հետեւանք մշակոյթի բաղաքականութեան: «Հրէական կրօնը, երբայական լեզուն եւ Սիոնականութիւնը կը հալածուին Խ. Միութեան մէջ. անհրաժեշտ է բանակցութիւններ կատարել եւ միջին ճամբայ մը գտնել, գոհացնելու համար Խ. Ռուսիոյ Հրեաներուն տնտեսական, ազգային եւ մշակութային պահանջները»:

⁂ Միջին Եւրոպայի հրէական պատուիրակը պատմեց թէ 1933ին 60,000 Հրեաներ գաղթած են Գերմանիայէն, իսկ 60 — 70 հազար հոգի ալ այնպիսի վիճակի մը մատնուած են որ չեն կրնար ապրուստ ճարել: 1934ի առաջին վեցամսեայի 10,000 հոգի եւս գաղթած են: 25,000 հրեայ մտաւորականներ — ուսուցիչ, դատաւոր, արուեստագէտ, իրաւաբան եւն.— իշուած են ասպարէզէն, իսկ 20,000 առեւտրական պաշտօնեաներ արձակուած: Միեւնոյն ատեն, այդ Հրեաներուն արգիլուած է հողագործական աշխատանքներու կապուիլ: Լեհաստանի Հրեաներուն վիճակն ալ մխիթարական չէ: Վարշաւայի, Վիլնայի, Լէմպէրկի եւ ուրիշ քաղաքներու Հրեաներուն հարիւրին 55ը չեն կրնար վճարել տարեկան հինգ գլոթի տուրքը:

⁂ Պոյկոթի մասին կազմուած տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութիւնը գործնապէս կ'աջակցի հրէական կազմակերպութեանց: Մ. Նահանգներուն մէջ, աւելի քան միլիոն Ամերիկացիներ որոնք անդամ են Աշխատանքի Դաշնակցութեան եւ ուրիշ երկու միլիոն բաղաքացիներ որ կը պատկանին բողոքական եւ կաթոլիկ եկեղեցիներուն, կը մասնակցին պոյկոթին, չորս միլիոն Ամերիկացի Հրեաներու հետ: Ֆրանսայի Հրեաներու պատուիրակը յայտարարեց թէ գերմանական ներածումները, 570 միլիոն ֆրանք պակսած են 1933ին: Պելժիոյ մէջ ալ գերմանական ներածումները պակսած են 290 միլիոն ֆրանք: Բոլոր պատուիրակները միաձայնութեամբ թելադրեցին շարունակել պոյկոթը, մինչեւ որ վերահաստատուին Գերմանիոյ Հրեաներուն բաղաքացիական իրաւունքները:

Աւստրիա եւ Իտալիա պիտի զիջակցի՞ն

Բաղաքական շրջանակները լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին Մուսոլինիի – Շուշնիկ տեսակցութեան, որ տեղի կ'ունենայ Ֆիորէնցայի մէջ: Այս տեսակցութիւնը մեծ արժէք ունի նաեւ անոր համար որ կը զուգադիպի իտալական մեծ ռազմախրձերուն: Մուսոլինի ամէն բան խորհած է, որպէսզի Աւստրիոյ վարչապետը մեկնի խոր տպաւորութեամբ:

Բարի գալուստի արարողութիւններէն յետոյ, երկու վարչապետներուն առաջին տեսակցութիւնը տեւեց երկու ժամ: Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկու վարչապետները նոյն տեսակէտներն ունին Աւստրիոյ անկախութեան եւ ամբողջութեան պահպանման մասին: Իրագեկներ կը հաւատեն թէ տեսակցութեան երէց պիտի բլլայ զիջակցութիւն մը, փոխադարձ օգնութեան հիման վրայ: Ուրիշ խօսքով, Իտալիա պիտի կրնայ գործնապէս միջամտել եւ զինուոր ղրկել Աւստրիա, պաշտպանելու համար կառավարութիւնը: Եթէ այսպիսի դաշնագիր մը կնքուի, ճամբան կը փակուի Եուկոսլաւիոյ համար, որ նմանապէս շահագրգռուած է, իբրեւ սահմանակից Աւստրիոյ:

Այս առթիւ, կ'ըսուի թէ Մուսոլինի ուղղակի կամ անուղղակի տեսակցութիւն մը ունեցած է Օթթօ արհիդուքսին հետ, որ թեկնածու է Աւստրիոյ գահուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԻՄԱԿՆ ԱԼ ՉԻ ՓՐԿԵՐ...

=•=

Անցեալ շաբթու մահացու արկած մը պատահեցաւ Օպէրվիլիէի բերդին մէջ:

Քիմիագէտ մը, Ռօժէ Կայեան, որ զինութիւններ կը կատարէր թունաւոր կազերու մասին, կազարգել դիմակով մը, շնչահեղձ մեռաւ. իսկ ուրիշ չորս հոգի թունաւորուեցան:

Ձախակողմեան թերթ մը պատմելով այս դէպքը, դիտել կուտայ թէ «մեծ մամուլ »ը լռութիւն կը պահէ, հանոյք պատճառելու համար ընդհանրապայծակոյտին:

Այս դէպքին վրայ, ընդդիմադիրները կը հարցնեն թէ ի՞նչ օգուտ ունին կազարգել դիմակները, երբ զինուորական բնալուծարանի մը քիմիագէտն անգամ զոհ կ'երթայ իր զինութեանց:

Երբ այսպիսի արկածներ կը պատահին խաղաղութեան ատեն, մասնագէտի մը ձեռքով, հապա ի՞նչ ահռելի փորձանքներու պիտի հանդիպին բաղաքացիները, երբ առտու մը պայթի փոքրորիկը...

Օպէրվիլիէի դէպքին ազդեցութիւնը շատ ծանր եղած է մանաւանդ անոր համար որ, ամէնէն կատարեալ կազարգելները հոն կը պատրաստուին:

Այսպէս, անցեալ ապրիլէն ի վեր միջին հաշուով 10,000 կազարգել կը պատրաստուի երեք օրը անգամ մը, ինչ որ կ'ընէ ամիսը հարիւր հազար դիմակ: Դեռ չենք հաշուեր միւս գործարանները:

Բայց, ի՞նչ օգուտ, երբ քիմիագէտներն անգամ կը թունաւորուին...

Ի՞նչ է տարբերութիւնը այս կազարգելներուն եւ միւս դիմակներուն, գոր կը գործածեն բազմաթիւ մարդիկ, զանազան կասկածելի գործեր պարտկելու համար, բայց կը մնան կէս ճամբան...

Ո՞րը աւելի դիմացկուն է:

ՎԱՀԷ

ԹԻՅԱՍԵՂԱՆ Հ. Յ. Դ. ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ
12ՐԴ ՇՐՋ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՓԱԿՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

— o·o —

Ինչպէս գրած էինք, Հ. Յ. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի 12րդ Շրջ. ժողովը իր աշխատանքները վերջացուց օգոստոս 18ին, կէս օրէ վերջ: Ցետոյ տեղի ունեցաւ թէյասեղան մը, կազմակերպուած ի պատիւ պատգամաւորներու՝ դիւանին կողմէ:

Պատգամաւորներէն զատ, թէյասեղանին կը մասնակցէին նաեւ խորհրդակցական ձայնով հրաւիրուած ընկերներէն Հ. Օհանջանեան, Յ. Տէր Դաւթեան, Ա. Գիւլխանտանեան, Ս. Վրացեան եւ Շ. Միսաճեան: Թէյասեղանին նախագահ ընտրուեցաւ ընկեր Գ. Բալայեան, որ ամփոփելով ժողովին աշխատանքները, յատկապէս շեշտեց թէ լրացող տարեշրջանին Ֆրանսայի կազմակերպութեան բանակին հետ ուժեղցած է նաեւ որակը:

Ապա նախագահը կարգով ձայն տուաւ բոլոր ներկաներուն, որոնց իւրաքանչիւրը իր ճառին մէջ կը խտացնէր զինքը ներկայացնող շրջանին բաղձանքները:

Խորին գիտակցութիւն իրենց պարտականութեան, պատրաստակամութիւն, հաւատք դէպի ապագան ու Դաշնակցականի լայնամտութիւն.— ահա ճառերուն գլխաւոր միտքերը: Ջերմութեամբ ծափահարուեցան աւագ ընկերներու կազդուրիչ խօսքերը, ուղղուած պատգամաւորներուն եւ, անոնց միջոցով, Ֆրանսայի բոլոր ընկերներուն:

Առանձնապէս ոգեւորիչ էր ընկեր Օհանջանեանի փակման խօսքը: Վաստակաւոր ընկերը, որ իբրեւ հիւր կը գտնուի մեր շրջանին մէջ, ուրախութեամբ հաստատեց թէ Շրջ. ժողովին մէջ Ֆրանսայի կազմակերպութիւնը տեսաւ առողջ, կազդուրուած եւ ամուր տոգորուած Դաշնակցական գաղափարներով: Վերջին տարիներու խլրտումները ի սպառ մոռցուած են եւ անհետացած: Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը իր 44 տարուան գոյութեան ընթացքին շատ պայքարներ է տեսած՝ թէ ներքին եւ թէ արտաքին: Դուրսի պայքարները ի դերեւ են եղած պարզ այն պատճառով, որ հայկական միջավայրին անհարազատ են եղած (մարքսիստներ, սոց.– յեղափոխականներ եւայլն) եւ չեն կրցած արմատ ձգել եւ հասունցնել: Ներսի պայքարները չեն ունեցած գաղափարական բովանդակութիւն եւ սնունդ են առած անձնական շահերէ, կոյր կիրքէ կամ վերատութենէ: Գաղափարական հող չունենալով իրենց ոտքերուն տակ, ասոնք բոլորն ալ խամրած են իրենց սաղմին մէջ: Ատոր համար է, որ Ֆրանսայի կազմակերպութեան մէջ յառաջ եկած շարժումը զուտ տեղական հանգամանք ունեցաւ եւ այս երկրին մէջ ալ գերեզման մտաւ: Օրակարգի բոլոր խնդիրներու լուրջ, գգաստ ու բազմակողմանի ընկերութիւնն այն համոզման բերին թէ Ֆրանսայի շրջանը մեծ քայլերով կը յառաջադիմէ եւ լաւագոյն կազմակերպութիւնը դառնալու ամէն հնարաւորութիւն ունի:

Վերջացնելով, ընկերը թուեց այն դժուարութիւնները, որոնց առջեւ կը գտնուին հայ ժողովուրդն ու Դաշնակցութիւնը եւ յորդորեց աւելի շրջահայեաց, կուռ կազմակերպուած ու լայնօրէն պատրաստ բլլալ, գալիքը դիմագրաւելու համար:

Այս կազդուրիչ հաւաքոյթը տեւեց մօտ երեք ժամ եւ փակուեցաւ « Մշակ բանուոր »ով գոր յոտնկայս եւ խմբովին երգեցին բոլոր ներկաները: Շրջաններու պատգամաւորները հրաժեշտ առնելով մեկնեցան գօտեպնդուած, աւելի գիտակցօրէն փարած Հ. Յ. Դաշնակցութեան անպարտելի դրօշին: — Ա. Ա.

Թուրքիոյ մէջ կրնա՞ս խօսիլ Ռուսիոյ դէմ

Պոլսոյ լեզուական համաժողովի երկրորդ նիստին, որ տեղի կ'ունենայ Տոլմա Պաղչէի պալատին մէջ, համալսարանի ուսուցչապետ Ճաֆէր օղլու Ահմէտ խօսելով թուրքերէն եւ ռուսերէն լեզուներու յարաբերութեան վրայ, յայտնապէս քշնամական յայտարարութիւն մը ըրաւ Ռուսիոյ դէմ: Ասոր վրայ Մ. Քէմալ հեռացաւ սրահէն, իսկ Ազգ. Մեծ ժողովի նախագահ Քեազիմ փաշա խօսէ զրկեց Ճաֆէր օղլուն, որ անմիջապէս արձակուեցաւ համալսարանի պաշտօնէն եւ վտարուեցաւ համաժողովէն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՍՏԱՎԱԾ ՈՒՆԻ ԱՂՔԱՏ ԱՆՑ։ Ի. ԵՊԱՏՅԱՆ

Մ.Ա.Ի. —« Թուն » թուին մեջ ասիկա կ՚ըսուի, որ ամէն տարի գարնան ցուրտերուն ալ կ՚ըլլայ մեծ քանակով ձիւն, որ կը հալի ու կը վերածուի ջուրի։ Ասիկա ամէն տարի կը կրկնուի։ Ուրեմն ինչո՞ւ ամէն տարի ձիւնը կը գայ, ինչո՞ւ ամէն տարի ան կը հալի։ Ասոնք հարցումներ են, որոնք ամէն մարդ կրնայ ընել, բայց ոչ ամէն մարդ կրնայ պատասխանել։ Ասոնք հարցումներ են, որոնք կը պատկանին գիտութեան։ Գիտութիւնը կը պատասխանէ, որ ձիւնը կու գայ, որովհետեւ ամէն տարի ամպերը կը բարձրանան ծովերու ու լիճերու վրայէն, կ՚առնեն իրենց մէջ ջրային գոլորշիներ, ու երբ այդ գոլորշիները կը հասնին սառն շրջանները, կը վերածուին ձիւնի։

ՀՈՏԱՆԻ ՓԱՓՈՒՆՔ

»»»·-«««

Յիրավի գոհարեղեն, այլ ան – տակ տիրապետչուհի։

Իր գործերէն խոյանքէն թռչունաձեւ – ներ Մայէլ Նիկէ ձեռք է ձգած։ Ան ունի «Ալպատրոս» կոչուած գրչատուն մը եւ հրատարակած է 1893ին։ 5 տարբեր հատոր, 2 հատորներ 1895ին։ Ան ունի նաեւ գրչատուն մը Լոնտոնի մէջ, իր հօր, յայտնի գիտնական Ռոպըրթսընի անունով։ Ունի նաեւ լրագրատուն մը։

Ահա տիրապետուհին։

Ի՞նչ կ՚ընէ ան։ Ինչպէ՞ս կ՚ապրի։ Ինչպէ՞ս կ՚աշխատի։

Ծնած է 1878ին, ուրեմն կ՚ունենայ 45 տարեկան տարիքը։ Ամուսնացած է 1922ի մարտին։ Ելած է ամէնէն 1922ի մարտին։ Ելած է ամէնէն հարուստ անձերէն մէկուն հետ, որ կ՚ապրի Լոնտոնի մէջ։ Ան ունի ամէնէն գեղեցիկ տունը

Մ՛Վ ՍՊԱՆՈՂ Է...

ՀԱՅԿԱԿ Ա. Ս. ՁԱՆԳԵԶԵԱՆ

Թարգմ. Ա.

— Աղուհիսով, ասես ինչ-որ մեկը ինձ ասած լինի եւ ես էլ ասում եմ ինքս ինձ. մի՛ վախեցիր, մի՛ վախեցիր, ոչինչ չի պատահի քեզ, ոչինչ չի պատահի քեզ... Ինչ-որ մեկը ինձ ասում է, որ ոչինչ չի պատահի ինձ, ոչինչ չի պատահի ինձ... Ես ինքս ինձ ասում եմ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԲԱՑԱԿԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ ՄԷՏՐՈ՝ ՏՕՖԼԱՔ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՅՈՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ՅՈԱՍՄԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 Ֆրանք	70 Ֆրանք	35 Ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 Ֆրանք	100 Ֆրանք	—

ՕՐ 24 ՕԳՈՍՏՈՍ VENDREDI 24 Aout 1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2581

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ...

Քանի մը ամիս առաջ, առիթ ունեցանք մատնանշելու թէ խորհրդային մամուլն ալ սկսած է վարակուիլ հայրենասիրական տենդերով:

Այսպէս, «Փրավտա», կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, անցեալ մայիսին կը դրէր սեւով ճերմակի վրայ.

— «Մեր երախաները հայրենիքի սէրը կը ծծեն իրենց մօրը կաթին հետ... Ռուսիոյ ժողովուրդը այժմ կը սիրէ այն հողը որուն վրայ ծնած է, ուր անցուց իր մանկութիւնը եւ երիտասարդութիւնը, եւ որ կը կազմէր իր ապագան. այն երկիրը որուն տակ կ'աճի ու կը բարգաւանի, անոր հովերուն ձայները, անոր լեռնային բարձունքները, անոր ստուերամած անտառները եւ յորդահոսուն գետերը, անոր ափերը ճերող ովկիանոսներն ու ծովերը, անոր երգերն ու լեզուն»:

Իսկ «Իզվեստիա», կառավարութեան պաշտօնաթերթը, խօսելով հայրենադարձութեան օրէնքի մասին, կը հետէր.

— «Բոլոր աշխատաւորները պէտք է հսկեն իրենց հայրենիքին շահերուն ապահովութեան վրայ: Մեր Ընկերվարական Միութիւնը մեր հայրենիքն է ոչ միայն անոր համար որ մեզի հոն ծնած ու մեծցած ենք. այդ ճեւական կապը Էական չէ մեզի համար: Մեր Ընկերվարական Միութիւնը մեր հայրենիքն է, որովհետեւ շատ մեծ են այն պատմական նպատակները զորս իրականացնելու վրայ ենք. որովհետեւ անոնք արդէն իսկ անլուր ճիգեր եւ զոհողութիւններ արժեցին մեզի, որովհետեւ անոնք այն նպատակներն են որոնց կը տենչան բովանդակ աշխարհի աշխատաւորները»:

Ու վերջապէս, դարձեալ «Փրավտա»ն էր որ կը բացագանչէր.

— «Հայրենիքի պաշտպանութիւնը կեանքի բարձրագոյն օրէնքն է: Եւ ով որ ձեռ կը վերցնէ հայրենիքի դէմ, ով որ կը դաւաճանէ անոր, պէտք է ոչնչանայ...».

Պատահակա՞ն էր այս երեւոյթը: Մէկ – երկու օրուան համար արուած ազդանշա՞ն մը, թէ «դիծէ չեղում», այսինքն՝ խմբագրի կամ յօդուածագրի յանցանք:

Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը: Այլ եւս տարակոյս չկայ որ, նոր, «հակայեղափոխական» ոգի մը կը մշակուի Ս. Միութեան մէջ, իբրեւ հետեւանք Մայր. Արեւելքի դէպքերուն:

Այն օրէն ի վեր որ Ճափոն ինքն իր դէմքն հարթ – փեսայ եղաւ Մանչուրիոյ մէջ, անջատելով զայն Չինաստանէն եւ վերածելով անկախ պետութեան, Մոսկուա հին ու նոր հնարքներ իրար կը խառնէ, որպէսզի վառ պահէ բանուորներու եւ գիւղացիներու ... հայրենասիրական ոգին:

Նոր դիծը չատկապէս չեչոսլեցաւ այս տարի, քանի որ Ճափոն կը սպառնայ նոր անակնկալներ պատճառել, իսկ խորհրդային միջազգային նշանախօսքերը չատոնց կորսնցուցած են իրենց հմայքը:

1934 օգոստոս 6ին ծօնուեցաւ «Մայր. Արեւելքի ինքնաւար կարմիր բանակ»ին հաստատման հինգերորդ տարեդարձը:

Այս առթիւ դղրդապին ցոյցեր կատարուեցան Մոսկուայէն մինչեւ Մայր. Արեւելք, բացառապէս հրատարակութիւններ եղան մամուլին մէջ: Ալ ի՞նչ կոչեր, ի՞նչ նշանախօսքեր ու ի՞նչ հաւաստիքներ, ապացուցանելու համար թէ պատերազմ չեն ուզեր, բայց պատրաստ են որ եւ է անակնկալի առջեւ:

Բայց, ի՞նչ կ'արժեն պաշտօնական հաւաստիքները, երբ ժողովուրդը ինք չի խանդավառուիր, երբ խօսքն ու գործը չեն խօսիր անոր սրտին:

Եւ կարմիր յեղափոխականները հրամայեցին փոխարինել «Ռոտինա»ն, մեր հասկցած հայրենիքը, որ կը ծագրուէր մինչեւ հիմա եւ կամ կը դիմակաւորուէր թափծոտ ածականով մը:

Իրագեկ Թղթակից մը կը պատմէ թէ՝ բանաստեղծներուն եւ երգահաններուն յանձնարարուած է հայրենասիրական երգեր յօրինել:

«Ներքին սպառման համար դժուար թէ որ եւ է կարեւոր քաղաքական ճառ կամ յօդուած երեւայ առանց յիշելու «հայրենիքի սէրը» եւ առանց հայրենասիրութեան յորդոր կարդալու ժողովուրդին: «Ընկերվարական հայրենիք», «պրոլետարական հայրենիք» բառեր են որոնք իրենց ուժը կորսնցուցած են Ռուսիոյ մէջ եւ կը գործածուին արտասահմանի ունկնդիրներուն եւ ընթերցողներուն համար»:

Այսպէս ուրեմն, միջազգային ճուլածոյ ոճերն ու նշանախօսքերը վերապահելով արտաքսման համար, խորհրդային իշխանութիւնը իր երեսը կը դարձնէ «դէպի ապրիլը լոյսին», դէպի դառնը ճշմարտութիւնը, որպէսզի կարենայ իրապէս ալեկոծել Ռուսաստանի միլիոնաւոր բազմութիւնները, ի նախատեսութիւն դալիք փոթորիկին:

Կ'ուզէինք իմանալ թէ այս դարձը կեդրոնին մէջ, ո՛ր եւ է ազդեցութիւն գործե՞ը է կամ պիտի կրնա՞յ գործել մեր մինուճար հայրենիքին մէջ, ուր մարդիկ միշտ առաջին գծին վրայ կը գտնուին, իբրեւ ջերմեռանդ յառաջապահները Մարքսի, Լէնինի կամ Ստալինի:

Ահա Ստալինը կը հրամայէ տարփողել հայրենիքն ու հայրենասիրութիւնը, գրել տալով թէ «հայրենիքի պաշտպանութիւնը բարձրագոյն օրէնքն է»:

Աչք, մեր Ստալինիկները մինչեւ ե՞րբ քէն պիտի պահեն առողջ հայրենասիրութեան հետ, բառին գործածութիւնն իսկ մատնու մեղք համարելով:

Երբ չատ աւելի հզօրներ— իրենց վարպետները — կ'ապաւինին հայրենասիրութեան կրակին, պաշտպանելու համար անծայրածիր տարածութիւնները, ո՞ւր կը մնանք մենք, ափ մը երեւակով, որ կը տքայ իր բեռին տակ եւ միւսով, «մեր հայրենիքի թշուառ անտէր», ուր բուեր կը վայեն փոխան հայ մշակի գուրգուրանքին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՒՄԲ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Երէկ Թաւրիզի մեր Թղթակիցէն ստացանք հետեւեալ նամակը, օգոստոս 13 Թուականով.—

Երկու օր առաջ կիսամեռ եւ մերկ վիճակում Թաւրիզ հասան երկու խումբ փախստականներ, որոնց անուն, ազգանուն եւ ծննդավայրը ստորեւ կուտամ:

ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՒՄԲ.— 1· Յակոբ Հաջի Յակոբեան, ժամագործ, 35 տարեկան, Էսմի Շէհիրցի, 2· Աշոտ Ղարիպեան, կօշկակար, 27 տարեկան, Շապին – Գարահիսարցի, 3· Գրիգոր Փափազեան, մեքենագէտ, 50 տարեկան, Էտիրնէցի, 4· Յակոբ Ամուրջաեան թիթեղագործ, 27 տարեկան, Էտիրնեցի, 5· Օննիկ Ամուրջաեան, թիթեղագործ, 23 տարեկան, Էտիրնէցի, 6· Համբարձում Մաւնուկեան, մեքենագէտ, 38 տարեկան, Երեւանցի:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՈՒՄԲ.— 1· Վաղարշակ Աճէմեան, մեքենագէտ, 22 տարեկան, Պանտրմացի, 2· Թորգոմ Տէմիրճեան, կօշկակար, 21 տարեկան, Պրուսացի, 3· Գէորգ Գէորգեան, շօֆէօր, 30 տարեկան, Ալէքսանդրապօլցի, 4· Գարեգին Կարապետեան, շօֆէօր, 30 տարեկան, Ալէքսանդրապօլցի, 5· Արմենակ Մաւնուկեան, մեքենագէտ, 39 տարեկան, Զանգեզուրցի, 6· Յարութիւն Ղուկասեան, շօֆէօր, 28 տարեկան, Իզմիրցի, 7· Արմենուհի (կինը) եւ տղան փոքրիկ:

ԱԻՍՏՐԻԱ ՄԵՐԺԵՑ ԻՏԱԼԻՈՅ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տոքթ· Շուշնիկ, Աւստրիոյ վարչապետը, լրացնելով իր տեսակցութիւնը Պ· Մուսոլինիի հետ, անցաւ Նիս, երկու օր հանգստանալու համար: Հակառակ բոլոր բարեացակամ հաւաստիքներուն, Պ· Շուշնիկ վարպետութեամբ վարելով բանակցութիւնները, մերժեց Մուսոլինիի «փոխադարձ օգնութեան» դաշինքը, որուն շնորհիւ Իտալիա պիտի կրնար զօրք ղրկել Աւստրիա, երբ նոր խռովութիւններ ծագէին: Իտալական մամուլը յայտնելով հանդերձ թէ Աւստրիոյ վարչապետը բաղաքավարութեամբ այլ սակայն հաստատապէս մերժած է գինակցութեան առաջարկը, կը պահէ իր պաղարիւնը եւ կը շեշտէ թէ « միայն ուժը կրնայ փոխանակ ազատել դանուրեան Եւրոպան »:

Երկու վարչապետներուն տեսակցութեանց արդիւնքը կարելի է ամփոփել այսպէս·—

1·— Շարունակել հանգուցեալ Տոլֆուսի բաղաքականութիւնը·— 2· Պահպանել Աւստրիոյ անկախութիւնը եւ հողային ամբողջութիւնը·— 3· Առեւտրական փոխանակութիւններ·— 4· Աւստրիոյ համար ազատ գօտի մը տրամադրել Թրիէսթէի մէջ·— 5· Իտալական երկաթուղիներուն վրայ զեղչեալ գիներ նշանակել աւստրիական ապրանքներուն համար·— 6· Ուսուցիչներ եւ ուսանողներ փոխանակել երկու երկիրներու համալսարաններուն մէջ·— 8· Ճամբորդութեան եւ բնակութեան դիւրութիւններ ընծայել երկու երկիրներու հպատակներուն համար: Միւս դանութեան պետութեանց ալ հրաւէր պիտի ուղղուի, որպէսզի մասնակցին այս տնտեսական համաձայնութեան, ամրապնդելու համար Դանուբեանի աւազանին կացութիւնը:

Անգլիական մամուլը վերապահութիւն կը ցուցնէ այս մասին: Միայն աշխատաւորականներուն օրկանը դիտել կուտայ թէ Իտալիա իր հովանաւորութեան տակ առած է Աւստրիան եւ ամէն մի – ջոցի պիտի դիմէ, այդ երկրին ներկայ կարգ ու սարքը պահպանելու համար: Այս առթիւ իրագեկներ կ'ըսեն թէ Աւստրիոյ վարչապետը դիտմամբ Նիս եկած է, շօշափելու համար ֆրանսական կառավարութեան կարծիքը:

⁂ Նիս հասած ատեն, Տոքթ· Շուշնիկ ուզեց խուսափիլ պաշտօնական ձեւակերպութիւններէ, բայց արդէն շրջապատուած էր հիւրամեծարներով եւ բաղաքական դէմքերով, որոնք Նէկրէսօ հիւրանոցը առաջնորդեցին գինքը: Այնտեղ երկու սենեակ ուզեց, սակայն պանդոկապետը շէհ չարկաբաժին մը տրամադրեց: Անմիջապէս ներս խուժեցին թղթակիցները, որոնց հարցումներուն պատասխանելով ըսաւ թէ այցելութիւնը բացարձակապէս անհատական է: Երբ բիչ մըն ալ ճեղը դրին, յայտարարեց թէ պիտի շարունակէ հանգուցեալ Տոլֆուսի բաղաքականութիւնը:

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը

Ազգերու Դաշնակցութեան սովորական ընդհ· ժողովը կը բացուի սեպտեմբեր 10ին: Օրակարգին վրայ դիզուած են բազմաթիւ խնդիրներ: Այսպէս, պիտի բննուի Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին բարեփոխման խնդիրը, Նանսէնեան գրասենեակի զեկուցումը (հայ եւ ռուս գաղթականներ), համերկրային միութեան յանձնաժողովին զեկուցումը, փոբամասնութեանց պաշտպանութեան ծրագիրը որ առաջարկուած է Լեհաստանի կողմէ եւն·:

⁂ Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը կը պահանջէ անպատճառմնայուն աթոռ մը տրամադրելիս· Միութեան, Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին մէջ: Այս պարագան եւ ուրիշ լուրեր եւս կը հաստատեն թէ ապահովուած է Ռուսիոյ անդամակցութիւնը:

Ճափոնցիները կը շարունակեն ձերբակալել

Խարպինէն կը հեռագրեն թէ արդէն իսկ 80ի հասած է Ճափոնի կողմէ ձերբակալուած խորհրդային բաղաքացիներու թիւը: Իրագեկներ կ'ըսեն թէ կացութիւնը այսքան ծանր եղած չէր Մանչուրիոյ պետութեան հաստատումէն ի վեր: Ժողովուրդը ջղագրգռուած է: Կը վախցուի օդանաւային յարձակումներէ:

»»»···«««

ԵՕԹՐ ՕՐԷ Ի ՎԵՐ ԾՈՄ ԿԸ ՊԱՀԷ Պ· Կիպու Ռիպօ, նախկին պաշտօնատար մը որ բանտարկուած է Սթավիցքիի գործին առթիւ:

Խորհրդային Գրողներու Համագումարը

—o·o—

« ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ԼԵԶՈՒ ՉԵՆ ԳԻՏԵՐ... »

Անցեալ շաբթու, Մոսկուայի մէջ բացուեցաւ խորհրդային գրողներու համագումարը, որուն կը մասնակցին պատուիրակներ բոլոր երկիրներէն, նոյնիսկ Թուրքիայէն: Բացման ճառը խօսեցաւ Մաքսիմ Կորքի:

Այս համագումարէն առաջ, Խ· Միութեան բոլոր մեծ բաղաքներուն մէջ տեղի ունեցան նախապատրաստական ժողովներ: Այս նախապատրաստական ժողովներուն ամէնէն հետաքրքրականը տեղի ունեցաւ Լէնինկրատի մէջ, ուր ներկայ էին խորհրդային հոչակաւոր գրողներ, Ալէքսիյ Տոլստոյ, Ֆէտին եւն·: Այս ժողովի ընթացքին, մասնաւորապէս դիտել տրուեցաւ թէ գրողներու ոճը կ'աղճատուի, թէ ռուսական «արկօ »ն կը խեղդէ գրական լեզուն եւ թէ երիտասարդ գրողները բերականութիւն չեն գիտեր: Ցետոյ, յայտնուեցաւ թէ վէպը եւ պատմուածքները կը կազմեն խորհրդային գրողներու գործերուն Էական մասը, մինչդեռ շատ բիչեր կը մօտենան ընկերվարական կառուցման վերաբերեալ նիւթերու: Ասկէ զատ, խորհրդաժողովը հաստատեց թէ խորհրդային գրողները բոլորովին զուրկ են գրական մշակումէ, նոյնիսկ չենգիտեր ռուսական գրականութեան դասական գործերը:

Շատ հետաքրքրական էր նաեւ Ուկրայնայի գրողներու նախապատրաստական ժողովը, ուր յուզուեցաւ բաղաքական փափուկ խնդիր մը, անջատական շարժումը: Դիտել տրուեցաւ թէ կարգ մը գրողներ նիւթ ընտրած են այս շարժումը, յետոյ բուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որով գրողները յանձն կ'առնեն աշխատիլ ոչ միայն Ուկրայնայի, այլ եւ բովանդակ խորհրդային Միութեան համար:

Երեւանի մէջ ալ տեղի ունեցաւ ժողով մը, նախագահութեամբ Ադասի խանջեանի, որուն ընդարձակ ճառին գլխաւոր մասերը պիտի « թարգմանենք » առաջիկ առթիւ:

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՆԵՐՈՒ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ ձերբակալուած են Մակեդոնացիներու եղբայրութեանց կեդր· վարչութեան անդամները: (Մակեդոնական կազմակերպութեան յայտնի՝ օրինաւոր մասն է այս միութիւնը եւ մինչեւ հիմա անարգել կը գործէր):

Պարսկաստանի նոր օրէնքը՝ յանցաւորներ յանձնելու համար

Պարսկաստանի խորհրդարանը օգոստոս 8ին վաւերացուց նոր օրէնք մը, դրացի պետութիւններէ փախած յանցաւորները յանձնելու մասին: Ահա այդ օրէնքը, այնպէս ինչպէս թարգմանուած է « Ալիք »ի մէջ·—

ՅՕԴՈՒԱԾ 1·— Նախարարական խորհրդի վաւերացրած օրէնքի սահմաններում, սահմանագլուխների պաշտօնեաներին արտօնւում է, որ եթէ մէկ կամ մի բանի անձեր յանցանք կամ ոճիր գործած լինելով սահմանակից երկրի մէջ՝ անցնեն պարսկական հողը, սահմանակից երկրի սահմանագլխի գործակալների խնդրանքի և փոխադարձութեան հիման վրայ, այդ յանցանքի կամ ոճրի մէջ նրանց յանցապարտութիւնը հաստատող ապացոյցներ կամ նշաններ պիտի տրւեն՝ արգելքի տակ առնելու վերոյիշեալ անձնաւորութեան, մինչեւ որ ընդունւած օրէնքների համաձայն յանձնելու պահանջը կատարւի:

Ի դէպ, եթէ նրանց ձերբակալման օրից մինչեւ երկու ամիս յանձնման պահանջ չը հասնի պատկան իշխանութիւններին եւ կամ ամբաստանութեան ապացոյցները անհիմն երեւան պատկան իշխանութիւններին, ձերբակալուած անձնաւորութիւնները կամ անձնաւորութիւնը ազատ կ'արձակւեն:

ՅՕԴ·— Նախարարական խորհրդի գծած օրէնքի սահմաններում, սահմանագլխի շրջանային պաշտօնեաները կարող են ծանօթանալ եւ լուծել սահմանամերձ գիւղերում ապրող պարսկահպատակների եւ սահմանակից երկրի հպատակների մէջ ծագած վէճերը եւ անհամաձայնութիւնները: Դատավարութեան եղանակը համապատասխան պէտք է լինի նախարարական խորհրդի կողմից վաւերացուած կանոնագրութեան:

ՅՕԴ· 3·— Կառավարութիւնը որոշելու է սահմանագլխի շրջանի տարածութիւնը, սակայն որ եւ է դէպքում այդ տարածութիւնը չէ պէտք է 75 քիլոմեթրից աւելի լինի:

Կարմիրներ Մ. Նահանգներուն մէջ

Հոլիուտի շարժանկարի երեք նշանաւոր աստղեր վերջերս գործ ունեցան ոստիկանութեան հետ, իբրեւ... համայնավար: Երեքն ալ բողոքեցին: Մանաւանդ մէկը, Մեքսիքացի գեղուհի մը, յայտարարեց թէ ինք համայնավարութեան ի՛նչ բլլալն իսկ չի գիտեր:

Այս առթիւ հրատարակուած վիճակագրութենէ մը կը իմացուի թէ համայնավար կուսակցութիւնը հազիւ 26,000 անդամ եւ 500,000 համակիրներ ունի Մ· Նահանգներուն մէջ (անշուշտ հաշուելով հայ կարմրուկներն ալ ···): Կուսակցութիւնը չէ յաջողած մտնել որ եւ է բանուորական կարեւոր կազմակերպութեան մէջ եւ անդամներուն հարիւրին 60 — 70ը գործազուրկներ են:

«Հիթլէրականութեան երկաթեայ բռունցքով»

Ինչպէս յայտնի է, կիրակի օրուան հանրաքուէին առթիւ, մասնակցողներուն հարիւրին 10ը «ոչ» պատասխանած էր: Այս – ինքն, մերժած էր վաւերացնել Հիթլէրի պաշտօնը իբրեւ Առաջնորդ – վարչապետ: Այս առթիւ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ Զօր· Կէօրինկ, Փրուսիոյ վարչապետը: « Խստօրէն պիտի ճնշենք այն պատճառները որոնց հիման վրայ մեր ժողովուրդին հարիւրին տասը « ոչ » պատասխանեց օգոստոս 19ին: Հանրաքուէին արդիւնքը երբեմ զարմանք չպատճառեց մեզի: Զարամիտ օտարականները թող վստահ բլլան թէ որ եւ է երկիւղ չունինք կացու–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Ա. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Ա. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Ա. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. ՄԱՐԳԱՐ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԱՐՍԷԼԷՆ

ՋԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ ԶԵՆԹՈՒՄԸ

MԱՐՍԷԼ.— Քանի մը ամիսէ ի վեր, բոլոր կիրակիները յատկացուած են Մարսիլիոյ հայկ. Միութիւնատան եւ կազմակերպութիւններուն: Այսպէս ղաշտային կամ բացօթեայ հանդէսներու հրաւէր մը առեղծը – ած է մեր քաղաքին մէջ: Կիրակի չըլլար որ երկուքով – երեքով հայկական ձեռնարկներ չունենանք:

Բնականաբար Զափահաս Որբերու Միութիւնը բացառութիւն պիտի չվայլէր: Ան ալ իր կարգին կիրակի օր, 19 օգոստոսին, սարքած էր զաշտավարահանդէս մը, Սէն – Ժիւլիէն ալ «Վա Ֆըէզիէր» պարտէզին մէջ:

Կէսօրէն յետոյ, հանրակառքով կը տրապեմ հանդիսավայրը ուր կուկիկ բազմութիւն մը արդէն բոլորուած է ներսը: (Միջանկեալ ը – ձեզնէ որ մեր ընթերցողներու չուրջ

Ո՞Վ ՍՊԱՆԴԵՑ...

ՀԵՂԻՆԷ Ա. Ս. ՉԱՔԱՐԵԱՆ

Թարգմ. Ա.

Ես ու Ռոզան ամուսնացած էինք արդէն երեք տարի, երբ ես ծանօթացայ Ռոզայի մօրաքրոջ՝ տիկին Ֆրանսուազ Լաֆարժի հետ։ Տիկին Լաֆարժ ինձ ներկայացրեց իր ամուսնուն՝ Ժան Լաֆարժին, որ ֆրանսական գաղութներից մէկում մեծ կալուածատէր էր։ Ժան Լաֆարժ ինձ ներկայացրեց իր կնոջ քրոջ՝ տիկին Ռոզա Ռիվիէրին։

Ռոզան ինձ ներկայացրեց իր քրոջ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) — R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. — Մեր ՀԱՄԱՐ ՏՈԼԱԿԱՏ)

	տարեկան	վեցամսեայ	երեքամսեայ
Հրատարակ եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
25
ՕԳՈՍՏՈՍ
SAMEDI
25 Aout
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2582

Ժամքարէր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒՆ ԴԻՄԱՑ

Վերջերս խոստացած էն սուդումները՝ օտար բանուորներու առ հարիւր համեմատութեան մասին:

Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ նշանակուած մասնաւոր քննիչներ յանկարծ մտնելով գործարան մը կամ արհեստանոց մը, ամէն յարաբերութիւն կը դադրեցնեն եւ քննութիւն կը կատարեն, հաստատելու համար թէ բանուորներու հարիւրին քանին օտարականներ են:

Եթէ սուդուն որ օտարականներու թիւը կ'անցնի օրէնքին պատճառած չափը — 10 առ հարիւր — անմիջապէս տեղեկագիր կը կազմուի եւ գործարանատէրը պատասխանատուութեան կը կանչուի:

Անշուշտ այս վերջինն ալ իր բսելիքներն ունի: Գործեր, արհեստներ կան ուր Ֆրանսացի աշխատաւոր չի ճարուիր: (Կօշիկ չինել ձեռքի կարով, ադիւսի, ձգախէժի եւ ուրիշ տաժանելի գործեր):

Ամէն պարագայի մէջ, ամբաստանող իշխանութիւնը պէտք է ապացուցանէ թէ Ֆրանսացի բանուոր ունէր, բայց գործատանտէրը նկատի չէ առած, գիտակցաբար խախտելով օրէնքը:

Պարագայ մը եւս,— այս կարգի սուդումներու առեն, դեր կը կատարեն ոչ միայն պաշտօնական քննիչները, այլեւ դուբսէն մարդիկ, մրցակիցներ կամ թշնամի ազգայնականներ, մանաւանդ երբ գործատէրն ալ օտարական է:

×

Ուրեմն, տագնապ մը եւս՝ օտար բանուորներուն համար:

Իսկ մենք, Ռուսերուն հետ մէկտեղ, բլլալով օտարին օտարը, անշուշտ կը հասկնանք թէ ի՛նչ կը նշանակէ այս օրինական հետապնդումը:

Գործատէրը Ֆրանսացի բլլայ թէ օտար, չատ բարակը չի նայիր, օրինապահ երեւալու համար: Եթէ չկարենայ կեղեքել, օրէնքին տուն ալ յարմարցնելով, փողոցին դուռը կը ցուցնէ օտարին, յատկապէս անճարին:

Արդ, հայ աշխատաւորները ո՞ր մէկ անակնկալը պիտի կրնան դիմաւորել, առանց նեբքին կազմակերպութեան մը:

Այս առթիւ, սահմանած ենք նորէն յիշեցնել պահանջ մը, զոր արծարծեր էինք յուլիս 25ին եւ օգոստոս 2ին:

Շատ կարճ էր մեր բանաձեւը.

— «Քանի որ «ազդ»ը անճրկած է եւ թափթփած, ինչո՞ւ բանուորը ինք չխորհի կեդրոնական հսկչէի մը մասին: Հոգ չէ թէ միայն իրեն յատուկ ըլլայ»:

Այս առաջադրութեամբ, անհրաժեշտ կը գտնէինք հիմնել գրասենեակ մը, եթէ կ'ուզէք՝ Արհեստակցական Խորհուրդ մը, ստանձնելու համար հայ բանուորներու հոգատարութիւնը:

Այդպիսի գրասենեակի մը գլխաւոր պաշտօնը պիտի ըլլար.—

1. Ուղղակի կապ հաստատել երկրին վարչական իշխանութեանց, օրինաւոր ակնարկներու եւ տեղատրման գրասենեակներու հետ:

2. Կազմել ցանկը՝ օրինական կամ պատահական գժուարութեանց մատնուած բանուորներու:

3. Գոնել ներկայացուցիչներ՝ ճարտարագործական եւ հողագործական շրջաններու մէջ:

4. Հետեւիլ գործազրկութեան տագնապի ելեւէջներուն:

5. Հաստատել տնտուկ մը, գործազրկութեան նպաստէն զերծ կացած բանուորներու համար:

Ձեռնարկին անհրաժեշտութիւնը ընդունելէ յետոյ, դիւրին է ձեւակերպել մանրամասնութիւնները:

Գլխաւոր հարցը այս է.— կացութիւնը երթալով կը բարդանայ: Տակաւին չեն երեւար մօտաւոր բարելաւման մը նախանշանները: Ամէնէն բանուկ հաստատութիւնն իսկ, որ դիմացած էր մինչեւ հիմա, առ նուազն կրճատումներ կը կատարէ: (Յիշեցէք Վիէնի պարագան):

Միւս կողմէ, բազմաթիւ հայ բանուորներ անճար վիճակի մատնուած են օրինական պատճառներով, անհոգութեամբ կամ անգիտութեամբ, եւ ի զուր աչ ու ձախ կը դիմեն:

Այս հոգերուն դիմաց, կան պաշտօնական կամ անհատական գրասենեակներ, բայց կը պակսի բուն «օֆիս»ը, յատկապէս բանուորական հոգերու նուիրուած եւ բանուորներու ձեռնհասութեան յանձնուած հաստատութիւնը:

Անցեալ օր ընթերցող մը դիտել կուտար թէ Հայը· Միութեանց կողմէ ընտրուած մարմին մը կրնայ արժանաւորապէս վարել այս գործը:

Մենք մինչեւ հիմա չենք պրպտած ծրագրի եւ ընտրութեան մանրամասնութիւններով, որ կրնան ճշդուիլ խորհրդակցական ժողովի մը մէջ:

Կարեւորը այն է որ, այս տարբրական ձեռնարկն ալ չպզտորի, իր բնական ճամբէն չշեղի տենդական հայրենասիրութեամբ, կուսակցական մոլեռանդութեամբ կամ թերթաչ մարզանքներով:

Բանուորները իրենք են որ, տեսակ մը խնամատարութիւն կամ հոգատարձութիւն պիտի տեսնեն իրենց համար, արհեստական հոգերը լուծելու համար: Որ եւ է արտաքին միջամտութիւն, նախապատրաստութիւն այս կամ այն ուղղութեամբ՝ ուրիշ հետեւանք չպիտի ունենար եթէ ոչ փորձանք մը եւս աւելցնել հազածներուն վրայ:

Գործին ե՛ւ նախաձեռնութիւնը ե՛ւ կազմակերպումը կը պատկանի բանուորներուն:

Ուրեմն, ամէնէն առաջ անոնք պէտք է լուսաբանեն եւ լուսաբանուին, ճամբան հարթելու համար:

Ո՛վ որ գործնական ծրագիրը մը կամ թելադրութիւններ ունի, թող արտայայտուի հրապարակաւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ, ԺԱՄ

ՎԻԷՆԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Վիէնն, 23 օգոստոս (*Յատուկ*).— Պ. Փէյէի կօշիկի գործատուները որ գործադուլ յայտարարած էին օգոստոս 16ին, այս առաւօտ վերսկսան իրենց աշխատանքները: Բոլոր բանակցութիւնները վիժեցան: Գործատէրը անդրդուելի մնաց օրավարձերու կրճատի վիժեցան: Գործատէրը անդրդուելի մնաց օրավարձերու կրճատման վրայ: Բանուորները հաշտարար դատարանի միջամտութիւնը խնդրեցին, 1882ին ընդունուած օրէնքի մը համաձայն: Գործադուլի 5րդ օրը երկու կողմի պատուիրակները ներկայացան հաշտարար դատարանին, գործաւորները ընդունեցին իրենց օրավարձերու վրայ եղած կրճատումներուն կէսը, բայց գործատէրը հոս ալ ոչ մէկ զիջում չըրաւ եւ յայտարարեց որ եթէ բանի մը օր եւս շարունակեն գործադուլը, ճարահատ գործարանը պիտի փակէ: Առայժմ բանուորները վերսկսած են աշխատանքը, առանց գտնուեցանք: Բոլորս ալ մէկ մտածում ունէինք· առանց խտրութեան: Երանի թէ մեր ներքին գործերու մէջ ալ այսպէս մէկ մըտածում ունենայինք: Պ. Մ.

Ռուսահատական վէճը Մանչուրիոյ մէջ

62 ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱՆ

Ճափոնի հեռագրական գործակալութիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ 62 խորհրդային պաշտօնատարներ եւ պաշտօնեաներ ձերբակալուած են Մանչուրիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք վերջին արկածներու: Մանչուրիոյ կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ այդ արկածները սարքած են երկաթուղիի խորհրդային պաշտօնատարներն ու պաշտօնեաները, աւազակներու մեղսակցութեամբ: Օգոստոս 20 — 22 Մանչուրիոյ ոստիկանութիւնը մեծ գործունէութիւն ցոյց տուած է, 14 նոր ձերբակալութիւններ կատարելով:

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնն ալ իր կարգին կը պատմէ թէ խորհրդային կալանաւորները վայրագութեանց եւ տանջանքներու կ'ենթարկուին Մանչուրիոյ բանտերուն մէջ, որպէսզի խոստովանութիւններ ընեն: Վերջին ճանի մը օրերու ընթացքին նափոնական ոստիկան-զօրքը 16 նոր խաղաղացիներ ձերբակալեց Խարպինի մէջ: Խորհրդային փոխ – հիւպատոսը ուժգին բողոքագիր մը ուղղեց, պահանջելով անյապաղ ազատ արձակել խորհրդային խաղաղացիները:

«Իզվեստիա», խորհրդային իշխանութեան պաշտօնաթերթը, կը հերքէ այն լուրերը թէ գաղտնի համաձայնութիւն մը կնքուած է Ճինաստանի հետ:

Նոր վախեր Աւստրիոյ մասին

Վիէննայէն կը հեռագրեն.— Երկար ատենէ ի վեր կառավարական շրջանակներու մէջ այն համոզումը կը տիրէ թէ հիթլէրական տարրերը նոր յարձակողականի մը պիտի ձեռնարկեն Աւստրիոյ դէմ: Պերլինի մէջ յուսահատած չեն Աւստրիան Գերմանիոյ միացնելու ծրագրէն: Կասկած չկայ թէ Աւստրիոյ հիթլէրականներուն դեկավարը կը շարունակէ դաւեր սարքել, մանաւանդ որ մեծ գումար դրամ ունի իր տրամադրութեան տակ: Հատընտիր կառավարութիւն կը վերակազմուին եւ կը վերագինուին Գերմանիոյ մէջ:

Միւս կողմէ, գերմանական թերթերը խօսելով Աւստրիոյ վարչապետին եւ Մուսոլինիի վերջին տեսակցութեան մասին, կ'ըսեն թէ Գերմանիա չի կրնար հանդուրժել որ Աւստրիան եւրոպական Մանչուրիայի մը վերածուի:

Թուրքիոյ լեզուական ահռելի համաժողովը

Թուրքիոյ լեզուական Բ. համաժողովին բացման առթիւ որ տեղի ունեցաւ օգոստոս 18ին, կրթական գործավարը ճառ մը խօսելով, յիշեց ընկերային այն յեղափոխութիւնները որոնք յաջողեցան շնորհիւ Կազի փաշայի բարձր դեկավարութեան: Մասնաւորաբար ծանրացաւ տառերու յեղափոխութեան վրայ, շեշտելով թէ գրել կարդալ գիտցողներու համեմատութիւնը որ հարիւրին 20 էր 1928ին, 1933ին բարձրացաւ հարիւրին 40ի:

Անցնելով լեզուական համաժողովի աշխատաւիներուն, Ապիտին պէդ բսաւ թէ հրատարակուած է 1300 էջնոց ահագին գիրք մը, որուն պատրաստութեան համար բնուած են 150է աւելի գիրեր եւ 120,000ի մօտ բառական *ֆիչեր*:

Երկրորդ ճառը խօսեցաւ Բեազիմ փաշա, Ազգ· Մեծ ժողովի նախագահը, որ այս առթիւ գործածեց կարգ մը զուտ թուրքերէն բառեր: Այսպէս, արաբերէն րէիսի (նախագահ) փոխարէն՝ *պաշդան* (գլխաւոր), *ուլուզ*՝ իբրեւ մեծ (գոյական), *ֆօնահէր*՝ առաջնորդ, *կէօչմէն*՝ գաղթական եւն·:

Շեշտելէ յետոյ թէ լեզուական միութիւնը հիմն է միտքի եւ խոհի միութեանց, Բեազիմ փաշա իր յարգանքները յայտնեց Մեծ ղեկավարին: Յետոյ պատմական ծանօթութիւններ տուաւ: Ինչպէս յայտնի է·— բսաւ·— Թուրքերը միջին Ասիայէն գալով, հազարաւոր տարիներ ամէն կողմ տարածեցին իրենց մշակոյթի լոյսը: Միայն թէ, այս թուրք գաղթականները (*կէօչմէն*) իրենց իմքնութիւնը փոխեցին իրենց նոր միջավայրերուն մէջ: Այն աստիճան որ շատերը մոռցան մայրենի լեզուն: Կամաց կամաց հեռացան նաեւ իրենց ազգային իմքնուրոյնութենէն: Թուրք հարազատ լեզուն այսօր դեռ չէ մշակուած եւ այս պարտականութիւնը կ'իյնայ լեզուական համաժողովին:

Նորհն Պուլկարիոյ Թուրքերու մասին

Պոլսոյ թուրք թերթերը փոխն իփոխը ողբեր կը հիւսեն Պուլկարիոյ Թուրքերու կացութեան մասին: *Ագշամ* կ'ըսէ թէ հիւսի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՇՐՋԱՆԻ

41ՐԴ ՊԱՏԳՄ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԽՕՍՔԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Հայրենակիցնե՛ր,

Հ· Յ· Դաշնակցութեան Ամերիկայի շրջանի 41րդ Պատգմ· ժողովս՝ առաջնորդուած հայ ժողովուրդի գերագոյն շահերէն եւ գիտակից անցեալի նման ապագային ալ մեր կուսակցութեան վերապահուած քախտորոշ դերին, խոր ու առարկայական ընթացքեամբ եւ թափով կեցաւ վերջին 13 ամիսներուն Ամերիկահայութիւնը յուզող ներքին պատակտումի եւ անոր յաջորդող անհնախընթաց պայքարի պատճառներն ու հետեւանքները:

Իր ընթացքեամբ Պատգմ· ժողովս հաստատեց որ՝

ա) Ամերիկահայ գաղութը փորձրկող ներկայ տագնապը արդիւնք է կանխամտածուած, խնամքով կազմակերպուած դաւի մը, զոր մեր դարաւոր թշնամին՝ Թուրքը, զօրացած բոլշեւիկներու սերտ գործակցութեամբ, նիւթած է ազգայնական եւ ազատատենչ հայութեան ու անոր դեկավար Հ· Յ· Դաշնակցութեան դէմ:

բ) Կանխամտածուած այդ դաւի արտայայտութիւններէն մէկը էր անցեալ տարի Շիքակոյի մէջ Հայ Եռագոյնին հասցուած անարգանքը:

գ) Կանխամտածուած դաւ մըն էր Հայ·եկեղեցիի պատակտումը Ամերիկայի մէջ փոքրամասնութեան մը կողմէ, որ ոտնակոխ ընելով սահմանադրական իրաւունքը, երկուքի բաժնեց եկեղեցին եւ գաղութը:

դ) Դաւ մըն էր նաեւ 1933 դեկտեմբեր 24ին Նիւ Եորքի Ս· Խաչ եկեղեցիին մէջ անյայտ ձեռքերով կատարուած սպանութեան առթիւ ձեռնարկուած անհնախընթաց խաչակրութիւնը Հ· Յ· Դաշնակցութեան դէմ:

ե) Վերջապէս, կանխամտածուած դաւի մը արդիւնքն էին Նիւ Եորքի դատավարութեան ընթացքին ազգայնական հայութեան թշնամիներու գործադրած միջոցները՝ ամէն գնով դատապարտել տալու մեր ինը ընկերները եւ անոնց միջոցով վարկաբեկելու Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը:

Գաղտնիք չէ որ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը ստեղծուած ու ապրած է պայքարի համար:

Այդ պայքարը, սակայն, երբե՛ք չէ ձգտած ու չի կրնար ձգտիլ հայ ժողովուրդի պատակտումին: Հ· Յ· Դաշնակցութեան պայքարը մղուած է ու պիտի մղուի հայ ժողովուրդի միութեան, ազգահաւաքման, բոլոր ուժերու գործակցութեան եւ ազատագրութեան համար: Ու մեր այս պայքարը, որ մի՛շտ ալ ուղղուած է արտաքին թշնամիին դէմ, անհահանջ կերպով պիտի շարունակուի ասկէ ետքն ալ:

Ազգային գերագոյն շահերու պաշտպանութեան համար՝ *անհրաժեշտ է որ ազատատենչ հայութիւնը համախմբուի եւ միակամ գառնայ:*

Հասնելու համար այս բաղձալի առաջադրութեան, Հ· Յ· Դաշնակցութեան Ամերիկայի շրջանի 41րդ Պատգմ· ժողովս կը յայտարարէ·—

1· Ազգային Դրօշակը, որ կը խորհրդանշէ ո՛չ միայն մօտաւոր անցեալի փառապանծ շրջանը, այլեւ հայութեան ապագայ լուսաշող հաղաքական յոյսերը, նուիրականութիւն մըն է, որ չի կրնար վէճի նիւթ դառնալ: Եռագոյնը թշնամանողները արժանի են մի՛ այն արգահատանքի եւ արհամարհանքի:

2· Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը երբեք ձգտած չէ եւ պիտի չձգտի իր հակակշռին ենթարկել Հայ Եկեղեցին, բայց միւս կողմէն՝ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը վճռապէս ծառացած է ու այսուհետեւ եւս պիտի ծառանայ բոլոր այն փորձերուն դէմ, որոնց նպատակն է Հայ· Եկեղեցին հաղաքական զէնք դարձնել հայութեան օտար իշխանութեան մը ձեռքը:

3· Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը ոչ մէկ առնչութիւն ունեցած է Նիւ Եորքի սպանութեան հետ եւ ուստի ցաւումով ետ կը մղէ այդ իմաստով Հ· Յ· Դաշնակցութեան հասցէին ուղղուած բոլոր մեղադրանքները:

4· Վերոյիշեալ սպանութեան առթիւ ամբաստանուած ու խմբական դատապարտութեան վճիռ ստացած մեր 9 ընկերները՝ մեր խորին համոզումով անմեղ են եւ արդարութիւնը հետապնդելու գործը կը կազմէ յառաջիկայի մեր աւագ պարտականութիւնը:

5· Մեր ինը ընկերներու անմեղութիւնը հաստատելու եւ արդարութիւնը վերականգնելու համար՝ մենք պիտի դիմենք օրինաւոր ամէն միջոցի: Ու մենք որ եւ է կասկած չունինք որ մեր այս կարեւոր գործի ընթացքին մեր կողքին պիտի ունենանք ազգայնական հայութիւնը՝ իր նիւթական ու բարոյական առատաձեռն զոհաբերութեամբ:

Հայրենակիցնե՛ր,

Արտակարգօրէն ծանր ու դժուարին օրեր կ'ապրի հայ ժողովուրդը, որ ցրուած է աշխարհի չորս կողմը, ենթակայ ծուլումի եւ անհետացումի:

Միջազգային հաղաքական պայմաններու անկայուն դասաւորումն ու հակամարտ ուժերու բախումի հաւանականութիւնները աւելի եւս կը ծանրացնեն մեր ընդհորտը եւ նախատագրական կը դարձնեն հայ ժողովուրդի կացութիւնը:

Նման պայմաններու մէջ ներքին վէճերն ու հակառակութիւնները կը նկատենք ազգային ուժերու աններելի վատնում եւ միջոցներու անիմաստ, հանդիչ սպառում:

Պատգմ· ժողովիս անտեղիտալի ու վճռական կարմն է՝ վերջ դնել հայութիւնը ջլատող ներքին վէճերուն ու երկպառակութիւններուն:

Ինչպէս երէկ, նոյնպէս այսօր եւ վաղը մեր հաղաքական պայքարը ուղղուած պիտի ըլլայ բռնակալ բոլշեւիկեան արտաքին նպատակի դէմ:

Կը հաւատանք ու վստահ ենք որ այդ պայքարը անցեալի նման Հ· Յ· Դաշնակցութեան շուրջը պիտի համախմբէ ազատատենչ հայ ժողովուրդը՝ միակամ ու վճռական քայլերով դիմելու համար աշխարհի ամէնէն արդար դատի յաղթանակին:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԿՂԶԻ

ՀԱՐՑԸ

Նախ, ներողություն ապրող, ներկա ժամանակի մարդկանցից, որ ես ձեզնից ավելի հետաքրքրվում եմ անցյալով։ Ներողություն նաև անցյալի մարդկանցից, որ ես ձեզնից ավելի հետաքրքրվում եմ ներկայով։ Ներողություն ամենքից, որ ես ինձնից ավելի հետաքրքրվում եմ ուրիշներով։

Ես ինձ համար ոչ մի հետաքրքրական բան չունեմ։ Ես ինձ համար ոչ մի հետաքրքրական բան չեմ տեսել։ Ես ինձ համար ոչ մի հետաքրքրական բան չեմ լսել։ Ես ինձ համար ոչ մի հետաքրքրական բան չեմ կարդացել։ Ես ինձ համար ոչ մի հետաքրքրական բան չեմ ապրել։ Ես ինձ համար ոչ մի հետաքրքրական բան չեմ անելու

ՅԱՂՈՒՄ ԻՄԱՑԱ

»»»···«««

— Ի՞նչ իսկ ասել ուզես, բերդակոչ օղակցդ տասը տարի առաջ ինձ ասած էր, որ ես ոչ մի ժամանակ չեմ կարող ինձ ամուսին ընտրել, որովհետև ես ամեն մարդու մեջ միայն թերություններ եմ տեսնում, իսկ առաքինություններին ուշադրություն չեմ դարձնում։

— Ճիշտ է, ասել էր։

— Ուրեմն ինչո՞ւ ես հիմա ինձ ասում, որ ես ամուսնանալ չեմ ուզում։

— Ես ասում եմ, որ դու ինձ ասել էիր, որ ամուսնանալ չես ուզում, որովհետև ամեն մարդու մեջ միայն թերություններ ես տեսնում, իսկ առաքինություններին ուշադրություն չես դարձնում։

— Ճիշտ է, ասել եմ

սային Պուլկարիոյ Թուրքերը, չկարենալով դիմանալ իրենց կրած ճնշումներուն, սկսած են Ռումանիա ապաստանիլ: Պուլկար թերթերը չեն ուրանար ասիկա, միայն կը յայտնեն թէ մեկնողները կալուած չունին եւ դրդումի ազդեցութեամբ է որ գացած են:

« Միճչդեռ, — կ'ըսէ *Ագչամ*,— ճիշդ չէ ասիկա: Օգոստոս 5ին գիշերը, Ագ Մէհմէտ (Էսքի Ճումա) գիւղին տուները բար – կոծուած են, եւ շատ մը դուռներ եւ տուներ կոտրուած: Պահ մը զէնք ալ կ'արձակուի, եւ ժողովուրդը վախէն դուրս չելլեր: Ուշա – գրաւ էոր միայն թրքական տուները յարձակումի ենթարկուած են: Ասկէ զատ, մզկիթին վրայ յարձակած են, ապակիները կոտ – րած եւ գորգերը պատռտած: Դրան վրան ալ նամակ մը ձգած են, սա բովանդակութեամբ· « Թուրքերը տակաւին պիտի պահէ՞ք հոս»: Կառավարութիւնը պէտք իսկ չտեսաւ այս դէպքը ճնշելու:

Յարձակման ենթարկուած բազմաթիւ գիւղացիներ, անցա – գրի մը փոխարէն իրենց կալուածները կուտան աչէքաց Պուլկար – ներուն, եւ մայր հայրենիք կը գաղթեն:

Մայր մը եւ երախան կտոր կտոր եղաւ

Հինգշաբթի օր ահռելի արկած մը պատահեցաւ Փարիզի fa – դաֆապետարանի հրապարակին վրայ: Մայր մը իր 21 ամսու ե – րախան կառիին մէջ դրած, կ'անցնէր գամաւոր շրջանակէն, երբ fար բեռցած իճճաշարժ մը սուրալով, ուժգնօրէն զարնուեցաւ: Դժբախտ կինը գետին փռուեցաւ իր կառիին հետ, եւ մայր ու ե – րախայ ջարդուփշուր եղան իճճաշարժի ետեւի անիւներուն տակ: Բեռան կառքը այս ահռելի արկածէն վերջն ալ շարունակեց ճամ – բան եւ կանգ առաւ 20 — 30 մեթր անդին, մայթին վրայ, երկու ծառերու զարնուելէ յետոյ:

Հայ կառավարիչներ վեց տարեկան տղայ մը

ԿԸ ՍՊԱՆՆԵՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

« Ազդակ »ի մէջ կը կարդանք (18 *օգոստոս*).—

Զորեքշաբթի իրիկուան ժամը ճուկէսի ատենները երբ Դաշնակցական fանի մը տղաք ծովու լոգանքէն կը վերադառնա – յին իրենց տուները, յարձակմանկ'ենթարկուելիճիդոցիանկիւնները եւ մարդոց ետեւ պահուըտած տասնեակ մը համայնավարներէ, ո – րոնք ատրճանակներով կը յարձակին կրակելով ուղղակի տղայոց վրայ՝ սպաննելու դիտաւորութեամբ: Յանկարծակի եկած տղաքը հազիւ ժամանակ կ'ունենան պաշտպանուելու եւ հակայարձակու – մով ետ մղելու բոլշեւիկ ստահակները որոնք կը փախին զանա – զան ուղղութեամբ: Դժբախտաբար սակայն, առաջին յարձակու – մին, համայնավարներու արձակած գնդակով կը վիրաւորուի վեց տարեկան փոքրիկ տղայ մը (Յակոբ Համբարձումեանը) որ fանի մը ժամ յետոյ կը մեռնի հիւանդանոցին մէջ:

Ոստիկանութիւնը անմիջապէս կը փութայ դէպքին վայրը, կարեւոր ուժեր կը բերուին ուրիշ ոստիկանատուներէ: Հարցա – ճնիչ դատաւորը տեղւոյն վրայ ճնելով խնդիրը երեք համայնա – վարներու համար որպէս հեղինակ ոճրին՝ ձերբակալման հրամա – նագիր կը հանէ: Ներկայիս 10 հոգի կը գտնուին բանտը, երկու կողմի տղոցմէն: Կը սպասուի հարցաքննութեանց ելքին, իրական պատասխանատուները երեսս հանելու համար, որով եւ անմեղնե – րու ազատ արձակման:

— o.o —

ԼՍԵ՞Ր ԷԻՔ ԱՄԱՆԿ ՊԱՏԻԺ.— Նանսիէն կը գրեն թէ Չիփ – բիանի անուն հայր մը իր եօթը տարեկան տղան պատժելու համար լաւ մը կը տփէ, յետոյ պայուսակի մը մէջ կը բանտարկէ ամբողջ գիշեր մը: Յաջորդ առտու երբ կ'երթայ պայուսակը բանալու, տղան մեռած էր շնչահեղձ···

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ շարք մը բանաձեւերու կարգին, որոշեց կոչ մը ուղղել բոլոր երկիրներու Հրեաներուն, որպէսզի ուժգնօրէն շարունակեն պոյքոթը Գերմանիոյ դէմ, մին – չեւ որ գոհացում տրուի:

ՀԵԹԵԼԱՆԻԻ ՄՐՑՈՒՄ ԶՈՒԻՑԵՐիՈՅ ԼԵՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Այսօր տեղի կ'ունենայ Զուիցերիոյ շրջանը հեծելանիւով: Ի – րականին մէջ փոխ – վրէժի մրցում մըն է այս, որովհետեւ հեծե – լանուրդներէն շատերը ախոյեանները բլլալով իրարու դէմ լար – ուած են: Այս մրցումը ո՛չ Ֆրանսայի շրջանին եւ ո՛չ ալ Իտալիոյ շրջանին կը նմանի, որովհետեւ լեռնային է եւ հեծելանուրդները գրեթէ մագլցելով լեռները պիտի բարձրանան:

Մրցումին կը մասնակցին վաթսուն հեծելանուրդներ, Պելճի – fացի, Իտալացի, Ֆրանսացի, Հոլանտացի, Սպանիացի, Աւս – տրիացի, Գերմանացի, որոնց մէջ են ծանօթ հեծելանուրդներ՝ Իտալացի՝ Կամուզօ, Ջովէք եւ Ճիպրիանի, Պելճիfացի՝ Ժան Ազէց եւ Տիկնիէվ, Ֆրանսացի՝ Լէօն Քօրնէ, Պուլուաֆոր եւ Փօլ Շօf, Աւստրիացի՝ Մաֆս Պուլլա :

Այս հեծելանուրդներէն մէկն էոր պիտի տանի յաղթանակը, որովհետեւ ամէն մէկը մագլցող եւ «սփրինտ»ի մէջ նշանաւոր է: Անցեալ տարուան շահողն էր Աւստրիացի Մաֆս Պիւլլան:

⁂ Երեքշաբթի գիշեր Հռոմի մէջ տեղի ունեցաւ իտալական եւ fրանսական հեծելանուրդներու մրցում մը, որ կրկնութիւնն էր Լայփցիկի ախոյեանութեան մրցումին: Կը մասնակցէին fրանսացի Լաւի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) — R. — Seine 276.288

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ՀԵՌԱԽՕՍԵԼ ՀԱՄԱՐ՝ Merci : TOLMAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄԱՍԵԱՅ	ՕԴԱՄԱՍԵԱՅ
Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿ
26
ՕԳՈՍՏՈՍ
DIMANCHE
26 Aout
1934

ԺԹ ԲԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2583

Ամբաղիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԶՐՈՑՑ "ԱՄԱԹԷՕՐ„Ի ՄԸ ՀԵՏ

»»»··«««

— Աբգար գործ մը չէ որ կը կատարէք, միշտ կճելով մեզ, կոչելով «ամաթէօր», «ախլէթանթ», երբեմն ալ «բոլորտիքեան», մանաւանդ երբ ընկեր չենք...

— Իսկ ո՞րքան արդար է ձեր բռնած դիրքը, երբ կ'ուզէք միայն սուտերի մը պէս երեւալ մեր հանրային կեանքին մէջ, միայն քարոզիչ ու անցնիլ, մինչդեռ այնքան ահաւոր բացեր ունինք, եւ այնքան վեր ի վայր շրջուած է մեր կեանքը:

— Մահացու մե՞ղք է, երբ ամէն մարդ իր հասկցած եղանակով ծառայէ հանրութեան: Ինչո՞ւ կ'ուզէք որ ոտքով-գլխով խրինք, երբ կրնանք օգտակար ըլլալ ուրիշ կերպով, այս կամ այն գործին համար:

— Ինչ մը աւելի բաց խօսինք: Հարցը ձեր, միւսին, երբորդի մը կամ չորրորդի մասին չէ, այլ ամբողջ բազմութեան մը: Կարելի է ըսել թէ գաղափարգ մը կը կազմէք դուք: Կան որ հեռաւէն կը դիտեն, երբեմն կ'երեւան, ինչպէս թիթեռնիկները կրակին չուրջը, բայց երբեք չեն մօտենար: Կան ուրիշներ ալ որ կը մօտենան, բայց չեն ուզեր մասը մօխիրը թաթխել կամ «պըզտորիլ»: Վերջապէս կան բոլորովին անտարբերները: Սովորական պայմաններու մէջ, կարելի էր բոլորովին անտեսել այս իրողութիւնը. իսկ մեր ներկայ վիճակին մէջ, այնքան վրդովիչ հոգերու առջեւ... ի՞նչու կ'ուզէք որ միայն կրակն ինկած կամ «ի պաշտօնէ» կապուած մարդիկ հեւան, տքան, մաշին, իսկ դուք ձեր մանակցութիւնը բերէք ... պատշաճ հեռաւորութեամբ: Այս համրո՞վ է որ սերունդ պիտի հասնի, թարմութիւն պիտի առեղծուի, արժէքներ պիտի յայտնուին, դիրքեր պիտի փոխուին: Ինչպէս ըսինք, մենք նկատի չունինք ձեր կամ միւսին անհատականութիւնն է որ կը մեռցնէ, այլ կոպիտ «ես»ը: Նոյն իսկ քննադրոյն դիծդ պահելու եւ պարտադրելու համար — եթէ ապրողջ է— պայման է որ աւելի յառաջ նետուիս եւ ոչ թէ պատուհանէն դիտես, իբրեւ «ամաթէօր»:

Ձեր այդ համբան վերջ ի վերջոյ կը տանի չքեղ մեկուսացման, որուն թշուառութիւնը չեն կրնար պարակել պարբերական կայծկլտուքները: Ի՞նչ են մեզադրած այդ կարգի տիպարները, նախորդ սերունդին մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ՈՉ ՈՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄ Կ'ՈՒԶԷ,
ԲԱՅՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿՐՆԱՑ ՊԱՅԹԻԼ...,,

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԶԻՆԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Իտալական ռազմախոհներուն առթիւ, որոնց գինուորական համազգեստով կը մասնակցէին նաեւ նախարարները, Պ. Մուսոլինի շրջապատէն ետք մը խօսեցաւ ուրբաթ օր: Կանգնած՝ հրապայլի մը վրայ, եւ խօսքն ուղղելով հինգ հազար սպաներու եւ օտար զինուորական պատուիրակութեանց անդամներուն, յայտարարեց.

— «Եւրոպայի մէջ ոչ ոք պատերազմ կ'ուզէ. բայց պատերազմի գաղափարը կը ծփայ օդին մէջ. պատերազմը կրնայ պայթիլ մէկ վայրկեանէն միւսը: Ցուլիսի վերջը յանկարծ գտնուեցանք անսպասելի կացութեան մը առջեւ որ չատ կը նմանէր 1914ի վիճակին: Եթէ մեր զինուորները զրկած չըլլայինք դէպի սահմանագլուխ, բարդութիւններ պիտի ծագէին որոնք միայն թնդանօթի ճայնով կրնային լուծուիլ: Մենք պէտք է պատերազմին պատրաստ ըլլանք ոչ թէ վազը, այլ այսօր: Մենք պէտք է գտնենք գինուորական եւ միեւնոյն ատեն գինապարտ ազգ մը: Ի՞նչ մըն ալ յառաջ երթալով, պիտի ըսեմ՝ ռազմունակ ազգ մը: Ազգին քաղաքական, տնտեսական եւ հոգեկան կեանքը պէտք է հիմնուի այս գինուորական անհրաժեշտութեանց վրայ»:

Պ. Մուսոլինի պատերազմը բաղդատեց վերաբեկ ատեանի մը որ կը գործէ ժողովուրդներու միջեւ: «Քանի որ կարգ մը ազգեր կը բարձրանան եւ ուրիշներ կ'իջնեն, պատերազմը դարերու ընթացքին մաս կը կազմէ ազգերու նակատագրին, հակառակ բարեացակամութեան, խորհրդաժողովներու եւ պայմանագրութեանց: Բովանդակ ազգը այսօր պատրաստ է մէկ մարդու պէս պատասխանելու երբ հարկ ըլլայ»:

ՀԻԹԼԷՐ ԱՒ, ԻՐ ԿԱՐԳԻՆ...

ՀԻՆԳ ՀԱՐԻՒՐ ՀԱՁԱՐ ՀՈԳԻՆՈՑ ԹԱՓՕՐ ՄԸ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ 500,000 նացիներ (հիթլէրական) պիտի համախմբուին Նիւրընպէրկի մէջ, կուսակցութեան համագումարին առթիւ: Ասոնց մէջ կը գտնուին 180,000 բաղաբական վարիչներ, 88,000 հարուածային անդամներ եւն.: 60,000 հիթլէրական երիտասարդներ թափօր մը պիտի կազմեն Առաջնորդին առջեւ, իսկ 120,000 անդամներ համագումարին ներկայ պիտի ըլլան իբրեւ հանդիսատես: Հինգ հարիւր մասնաւոր կառախումբեր կազմուած են, այս բազմութիւնը փոխադրելու համար:

⁂ Այսօր վիթխարի միթինկ մը պիտի գումարուի Կոպէնհակի մէջ, ետ պահանջելու համար Սարի երկրամասը, որ կը գտնուի միջազգային գրաւման տակ: Այս առթիւ նաւ մը պիտի խօսի Հիթլէր: Կ'ըսուի թէ մօտ 600,000 հոգի ներկայ պիտի ըլլան այս ցոյցին, որ պիտի գերազանցէ մինչեւ հիմա եղածները:

136 կառախումբեր պատրաստուած են, Սարի ժողովուրդը փոխադրելու համար: Առնուազն 136,000 ճամբորդ կը սպասուի այս շրջանէն:

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ, ՋԱՓՈՆ ԿԸ ՊՆԴԷ

— o·o —

Ո՞ՒՐ ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻ ԱՁՍ ՎԷՃԸ...

Տասնըվեց նոր հպատակներ ձերբակալուած ըլլալով, խարպինի խորհրդային հիւպատոսը պահանջեց որ երեւան հանուին ասոնց դէմ եղած ամբաստանութիւնները: Բողոքագիրը կ'ըսէ թէ 16 կալանաւորները վայրագօրէն ծեծուած են Մանչուրիոյ ոստիկանութեան կողմէ:

Միեւնոյն ատեն, Թոքիոյի խորհրդային դեսպանը բողոքագիր մը ուղղեց ճափոնական կառավարութեան, խորհրդային հպատակներու ձերբակալման առթիւ, «անհիմն եւ անիմաստ» գտնելով ասոնց դէմ եղած ամբաստանութիւնները: Ծանուցագիրը կ'ըսէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը ճափոնը պատասխանատու կը համարի Մանչուրիոյ դէպքերուն, բանի որ ճափոնի արտաքին եւ պատերազմական նախարարութիւնները ալ ցոյն ամբաստանութիւնները կ'ուղղեն խորհրդային հպատակներուն դէմ: Ծանուցագիրը մասնաւորապէս կը բողոքէ ճափոնի պատերազմական նախարարութեան օգոստ. 17 թուակիր զեկոյցին դէմ, որ Ծայր. Արեւելքի կարմիր բանակին հրամանատարութիւնը մեղսակից կը հռչակէր ասագակային յարձակումներու:

ճափոնական կառավարութիւնը չոր պատասխան մը տուաւ այս բողոքագրին, յայտարարելով թէ Մանչուրիոյ մէջ պատահած դէպքերը այդ երկրին վերաբերեալ խնդիրներ են եւ կապ չունին ճափոնի հետ:

⁂ ճափոնական կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ պաշտօնական զեկոյց մը, Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիներու վաճառման բանակցութեանց մասին, անոնց անյաջողութիւնը վերագրելով խորհրդային իշխանութեան ձգձգումներուն:

Նիւ Եորքը սնանկութեան դուռը հասած

Նիւ Եորքի բաղաբապետը կը յայտարարէ թէ ամենաձանր աղէտ մը պիտի ծագի, եթէ կորովի միջոցներ ձեռք չառնուին դարմանելու համար բաղաքին սեղանատորական տագնապը:

Այս կացութեան պատճառներէն մէկն է գործազուրկներու նպաստը, որ շատ ծանր բեռ մը կը կազմէ բաղաքին համար:

Թելադրութիւն մը,— Դուրեան Յանձնախումբը չի՞ կրնար օգնութեան հասնիլ, բանի որ դատը վերջացաւ, իսկ հատաւոած գումարները.. տոկոսի կը սպասեն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏԻՐԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆ
« ՊՕՄՊԱՃԻ »

— • —

Պէհաէտտին Շահիրի յուշերուն մէջ, որ կը շարունակուին չորս ամիսէ ի վեր, լայնօրէն կը խօսուի Տիրան Քէլէկեանի մասին:

Ինչպէս կ'երեւայ, հանգուցեալ հրապարակագիրը չափազանց սերտ յարաբերութիւններ ունեցած է թուրք յեղափոխականներուն, բայց մասնաւորապէս Տոքթ. Պէհաէտտին Շահիրի հետ:

Պատահաբար հետեւած ըլլալով այդ յուշերուն, ուշադրութիւնս գրաւեց պարագայ մը:

Տոքթ. Պէհա Շահիր կը մտածէ մահափորձ մը սարքել Ապտիւլ Համիտի դէմ եւ այս առթիւ կը խորհրդակցի Տիրան Քէլէկեանի հետ:

Ի՞նչ էր իր ծրագիրը,— Բամազանի 15ին, երբ Ապտիւլ Համիտ Սարայ Պուրնունէն կ'անցնէր Թոփ Գափուի Պալատը երթալու համար, ականներ պիտի ձգուէին « Սէօյիւտլիւ » գրոսանաւին ճամբուն վրայ:

Բայց, ո՞վ կրնար կատարել այս յանդուգն գործողութիւնը:

Յուշագիրն է որ կը պատմէ.

— « Այս գործը միայն Հայերը կրնային կատարել. ուստի Պէհաէտտին Շահիր պէյ կը հարցնէ թէ եգիպտոսի մէջ կա՞ն այնպիսի Հայեր որ այս գործը գլուխ հանելու կարողութիւն ունենան »:

Տիրան Քէլէկեան անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, մանրամասն պրպտումներ կը կատարէ եւ հետեւեալ պատասխանը կուտայ.

— « Գալով Պոլսոյ մէջ բռնակալին դէմ նոր ձեռնարկ մը կատարելու ծրագրին, ձեր ըսածը ըլլալիք բան չէ: Որովհետեւ Բամազանի 15էն առաջ ծովը կը մաքրուի, ականներ փնտռելու համար: Սակայն եթէ ծովուն մէջ ական ձգելը անկարելի է, այդ չի նշանակեր թէ պէտք է հրաժարինք մեր ձեռնարկէն: Այստեղ նոր « պոմպա » մը հնարուած է: Վերջերս փոքր փոքր ձով մը համոզուեցայ թէ կարելի է այնոր գործածութիւնը: Եթէ պէտք է զած զրամը գտնուի, ես վստահ եմ թէ պիտի կրնամ գլուխ հանել այս գործը: Այստեղ անհրաժեշտ քննութիւնները կատարեցի: Երբորդի որջին դէմ նոր ձեռնարկը, բոլոր ծախքերը հաշուելով, 100 — 150,000 ֆրանքի կը կազմի: Այս գումարին մէկ է չատ նրբօրէն չինուած մեքենաներու (պոմպա) փոխարժէքը »:

Թոյլ տուէք որ այստեղ ընդհատեմ ճամբուկը, չանցնելու համար « Օր օրին»ի սահմանը:

Յաջորդով կը լրացնեմ, այլապէս հետաքրքրական դրուագ մը եւս ներկայացնելով:

Վ.Ա.Հ

Հիթլէրականներու ամուսնական Տագնաբանեան

Տոքթ. Հայնցիուս հետեւեալ տագնաբանեան խմբագրած է Գերմանիոյ երիտասարդներուն եւ երիտասարդուհիներուն համար, աջակցութեամբ ներքին նախարարութեան, ժողովրդական առողջապահութեան վարչութեան եւ ազգային – ընկերվարական կուսակցութեան գեղային պաշտօնատան.—

1. Մտածէ որ դուն Գերման ես. 2. Պէտք է ամուսնանաս, եթէ առողջ ժառանգ ես. 3. Առողջ պահէ մարմինդ. 4. Առողջ պահէ միտդ եւ հոգիդ. 5. Իբրեւ Գերմանուհի, ամուսին ընտրէ միայն Գերման մը կամ հիւսիսական արիւնով մարդ մը. 6. Ամուսինդ ընտրած ատեն, տեղեկութիւններ հաղէ անոր նախահայրերու մասին. 7. Առողջութիւնն ալ արտաքին գեղեցկութեան պայման մըն է. 8. Ամուսնացիր միայն սիրոյ համար. 9. Խաղի ընկեր մը մի ընտրեր, այլ հու ամուսինդ նկատէ ընկեր մը ամուսնութեան մէջ. 10. Ամուսնութեան բուն իմաստն է առողջ սերունդ մը: Երեք – չորս գաւակէն սկսելով է որ կ'ապահովուի ժողովուրդին պահպանումը:

Պարտքերու խնդիրը ձախողած

Ուշիճկըրնէն կը հեռագրեն թէ անկի մը յանգած են պարտքերու կարգադրութեան բանակցութիւնները, որ կը շարունակուէին շաբաթներէ ի վեր: Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը գրաւոր առաջարկներ ներկայացուց: Խորհրդային դեսպանն ալ իր կարգին հակառաջարկներ յանձնեց, եւ բանակցութիւնները կանգ առին: Հակառակ այս իրողութեան, երկու կողմերն ալ կը յուսան թէ կարելի պիտի ըլլայ վերսկսիլ բանակցութիւնները: Գլխաւոր դժուարութիւնը կը կազմէ ամերիկեան ապահովագիրներու պահանջած հատուցումը, որ 400,000,000 տոլարի գումար մը կը կազմէ: Երկրորդ հիմնական դժուարութիւն մը այն է որ խորհրդային իշխանութիւնը մեծագումար առեւտրական վարկեր կը պահանջէ:

Եկեկտրական հոսանքի կտրուցում

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն.— Սեւամորթ մը պիտի պատժուէր էլեկտրական աթոռին վրայ, երբ խանգարում մը տեղի ունեցաւ երկրորդ հոսանքի պահուն: Բժիշկը յայտարարած ըլլալով թէ մահապարտը ողջ է, հարկ եղաւ նորոգել գործիքը եւ արձակել երրորդ հոսանքի մը, որ վերջապէս մեռցուց դատապարտեալը: Այս արկածին շնորհիւ, մէկ ժամ ուշացաւ երկրորդ դատապարտեալի մը մահապատիժը:

Շփոթ կացութիւն Ցունաստանի մէջ

Ամէնքէն կը դրեն թէ քննութիւնները կը շարունակուին, եւրեան հանելու համար նոր դատաղրութեան բոլոր ծալքերը:

Ընդդիմադիրները կը շարունակեն ծաղրել դատաղրութեան պատմութիւնը, իրենց կարծիքն պնդելով թէ բուն դատավիրներն են Զօր. Քոնտիլիս եւ Մէթաքսաս, որոնք հետեւեալ պայմանագիրը ստորագրած են.— 1. Երկանդամ դիկտատուրա պիտի հռչակուի: 2. Անմիջապէս պիտի ձերբակալուին կուսակցապետները եւ կարգ մը այլ մարդիկ, որոնք կրնան կարգ – կանոնը խանգարել: 3. Անմիջապէս եւ բոլոր միջոցներով պիտի զսպուի ամէն տեսակ ընդդիմութիւն: 4. Ձերբակալուածները պիտի արգելափակուին կղզեակի մը մէջ առժամաբար, մինչեւ որ վերջնական կարգադրութիւններ ըլլան: 5. Պատերազմական, ծովային եւ օդանաւային նախարարութիւնները պիտի կազմեն մէկ նախարարութիւն, «Ազգային Պաշտպանութեան նախարարութիւն» անունով, զօր. Քոնտոլիսի ղեկավարութեամբ եւ փոխ – նախարարով մը, որ պի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ՇՂԹԱՅԻՆ

(ԻՍՏՈՐԻԱ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻ)

ՀԱՅԳԱՎԱՌ ԵՎ ՀԱՅՑԻՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊՐՈՎԻՆՑԻԱՆ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻ)

ԲԴՊ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ)

»»» ·-«««

11— ՊԱՐԿԱՍՏԱՆ ԵՎ ԲՕՀՔՓԵՀ ՕՏԱՐ ԼԱՒԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊՐՈՂՆԵՐԸ ՇՂԹԱՅԻՆ

ԴԱՐԱՏԱՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

Նրա գլխգոլ պատճառը սուտ դատաստանի մեջ էր գտնվում։ Ինչպես ասացինք, Ռուսաստանում ամեն մի գործ, որ ունենում էր քաղաքական նշանակություն, ենթարկվում էր ոստիկանական հսկողության։ Ոստիկանությունը ամեն կերպ ձգտում էր ամեն մի գործ, որ ունենում էր քաղաքական նշանակություն, ինքն իր ձեռքը վերցնել

ԻՆՉՈՒ ԻՍՓՎԻ ՁՈՅՏԻՍ

»»•««

— Ես, որ չէի կարող ... ինչու՞ չէի կարող ... Ինչո՞ւ չէի կարող ... Ինչո՞ւ չէի կարող ... Ինչո՞ւ

տի նշանակուի զօր. Քոնտիլիսի կողմէ: Երկրագործական, ազգ. տնտեսութեան, ներքին եւ հաղորդակցութեանց նախարարները պիտի նշանակուին Պ. Մէթամասի կողմէ: Իսկ արտաքին եւ ելմտական նախարարութիւնները պիտի դեկավարուին առժամապար երկու դիկտատորներու կողմէ: 6. Պիտի հիմնուին յարձակման վաշտեր, զօր. Քոնտիլիսի դեկավարութեամբ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
եւ հովանաւորութեամբ՝ ՋԱՀԱՐԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

Այսօր կիրակի ՄԷՕՏՕՆԻ անտառին ՅԱՂԱ ԱՂԲԻՒՐԻՆ մօտ:
Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն եւայլն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ ԺԷՐՄԻ «ՎՐԻԺ» ԽՈՒՄԲԻՒ ԿՈՂՄԷ
Հովանաւորութեամբ՝ ՄԱՐՄԻՃԻՒ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ
եւ մասնակցութեամբ Ջ. Ո. Մ. «ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ» ՆՈՒԱԳԱԽՄԲԻ

Այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 8էն մինչեւ երեկոյ
ծառերու հովանիի ներքեւ եւ պաղ աղբիւրի մօտ
Գ. Յ. ԳՄԳԼԵԱՆԻ ագարակին մէջ (LABARON)

կը խօսին, ՍԷՆ ԺԷՐՄԻ ֆրանսական վարժարանի տէօրէն՝ ընկերվարական
Mr. GASTON BERTRAND ընկերուհի ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ
եւ ընկեր ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Մեներգներ. հայերէն եւ ֆրանսերէն արտասանութիւններ եւայլն.: Դեր. տէր եւ տիկին ՊԱՋԱՐԵԱՆ պիտի ներկայացնեն գաւեշտ մը:

Մուտք՝ պարգեւաբաշխութեան մասնակցութեամբ 2 ֆրանք:

ՅՏՏԱՋԳՈՒԱԾ Է ՊԱՆԵԼՕ-ՔՈՇԱՆԻ Կ. ԽՄԶԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ:

ՅՏՏԱՋԳՈՒԱԾ Է ՍԵՊՏ. 2ԻՆ ՖՐ. ԿԱՐՄԻՐ ԽՄԶԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ:

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ազգային հերոս Զօր. ԱՆԴՐԱՆԻԿի գերեզմանին, իր մահուան տարեդարձին առթիւ, կազմակերպուած Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան կողմէ՝

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2ԻՆ

կը խնդրուի կազմակերպութիւններէն նկատի ունենալ սոյն յուշականը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Պօսնի (Մարսէյլ) մասնախումբը ոբոշած է ֆրանսական վարժարան յաճախող Հայ տղոց համար հաստատել՝ Հայերէնի, Հայոց Պատմութեան եւ Հայաստանի Աշխարհագրութեան դասընթացքներ:

Դասախօսութիւնները պիտի սկսին, կարող ուսուցչի մը առաջնորդութեամբ, յաճախակի Հինգշաբթի, 3 պահ Հինգշաբթի եւ 2 պահ կիրակի կէսօրներէ յետոյ, տեղւոյն Մատուռ-Մանկապարտէզին մէջ, որ սիրով տրամադրուած է մեզ Թաղին Թաղականութեան կողմէ:

Վստահ ենք, որ իւրաքանչիւր ազգային գիտակցութիւն ունեցող Հայ, պիտի քաջալերէ այս ձեռնարկը, փութալով արձանագրել իր զաւակը, որովհետեւ առանց Հայ լեզուի ու պատմութեան անկարելի պիտի ըլլայ պահպանել տասնող սերունդը ապազգայնացման վտանգէն:

ՀԱՄ. ԸՆԿ. ՊՕՍՆԻՒ ՄԱՍՆԱԽՈՒՄԲԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլ, 16 Օգոստոս 1934

ՇԱՆՕԹ.— Արձանագրութիւնները տեղի պիտի ունենան վարդ. կիրակի առաւօտ եկեղեցւոյն բակը, ուր պիտի գտնուի վարչութեանս ներկայացուցիչը: Նախսերու համար իւրաքանչիւր աշակերտ պիտի գանձուի ամսական 5 ֆրանք: Մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ փափաքողներ կրնան դիմել Պ. Յ. ՏԷՕՔՄԵԶեանի, 110*bis*, *Bd. des Eparges*, *La Rosière*.

ՅՕՇԱՏԻԿ

Մարսէյլի ՍԱՂՈՄՈՅ ՁՈՐԻ Հ.Մ.Թեան ընդհ.ժողովը այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1.30ին Փարիզի կայարանին ներքեւ՝ Կարեւոր օրակարգ: Հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Թոքատի ՃԷմալէտտինն Թաղէն Մուրչիսի Թորոսին որդին եղիա կրունեան կը փնտռէ Փէշիլիան օղլու Յաչիկ, հինգ անունը՝ Մարիամ, հօրեղբօր հինգ անունը՝ Ազնիւ, որդին՝ Օհաննիկ, 1922ին կը գտնուէին Սեբաստիա: Այս թուականէն ի վեր լուր չունիմ իրենց մասին: Իմացնել՝ Legionaire Grounian, Mtle 52255 1r Rég. Etr. C. P. I. Sidi – Bell – Abbes, Algérie.

— Գարեգին Պալեան կը փնտռէ իր եղբայրը Նիշան Պալեան, ժիւալը 1925էն առաջ եկած է Պէյրութի ճէպէլիյի օրթանոցը: Ցետոյ մեկնած է ֆրանսական Croix Blanche *Ընկերութեան միջոցով փոխադրուած է Ֆրանսա: Տեղեկացնել հետեւեալ հասցէին՝ Արամ Եղիազարեանի, 26,* rue Denfert Rochereau. *Paris* (5)ր

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերք բժշկութեան եւ առողջապահութեան
Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՔԹ. Շ. ԱՃԿԱԶԵԱՆ)
Առաջին թիւը, 24 *մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ* Հոկտեմբեր 1ին: եւ այնուհետեւ՝ *ամէն ամիս կանոնաւորաբար:*
Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

“ՀԱՅ _ ԲՈՅԺ„Ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿ Է

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն:
Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:
Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ. Շ. ԱՃԿԱԶԵԱՆԻ,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

ՀՐԱՋ ՁԱՐԴԱՐԵԱՆԻ
«ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ»

ՀՎԷՊ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ
Գին *15* ֆրանք, փոստի ծախքով, միայն կանխիկ. Ֆրանսա՝ *16* ֆր.
Արտասահման՝ *17* ֆրանք:
Դիմել.— H. Zartarian, *126*, Ave. Simon Bolivar, Paris (19):
Կը ծախուի նաեւ *ՅԱՌԱՋԻ* խմբագրատունը:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier* (*ancienne Rue Louise*): Մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կագ, եւեթտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central*ը վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal*, *Paris* (19):

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ
ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

16, Avenue de la Porte d'Italie. Paris (13e).

կը ծախենք ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ամէն տեսակ ոսկեղէն զարդեր՝ օղ, մատանի, շղթայ, ապարանջան, ասեղ եւայլն.:
կը նորոգենք՝ ամէն տեսակ ժամացոյցներ եւ զարդեղէններ:
Խնամեալ աշխատանք եւ չափաւոր գին:

Հայերու ժամադրավայր
Ճաշարան՝ **ՖԼՕՐԻԱ**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԼԱՒ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒ Է խանութ մը, երկու յարկաբաժինով միասին: ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ, յարմար ամէն գործի:
Դիմել՝ ԱՖԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ (Bonneterie). 14, Rue des Petites Mariés. Marseille.

ՄԻՒԶԻՔԻ ՍԻՐՈՒՇՈՐ ՆՈՒԱԳԱԽՄՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեանագանակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթաները կէս առ կէս Սանկ ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix de son Maître, Colombia *ու* Polidor *ախտերու վրայէն Պոլսոյ յայտնի երգիչներու եւ նուագածուներու կողմէ նուագուածու երգուած հին եւ նոր շարքիներ, բէշրէվներ ու սէմայիները ՍՈՒՆՑ ՍԱՆՑԻ նոյնութեամբ նօթագրած եմ: Հատը 2 ֆրանք ու կանխիկ*
Դիմել Agop Arslanian, (Kanouni chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris 20:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաքաժիններ փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք:
ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:
Ձրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ
Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՀԱՅ ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՆԵՐԱԾՈՒՄ եւ ԱՐՏԱԾՈՒՄ
ՔԱՆԱՐԻի, ՈՒԱՏԶԼՈՒԻԲի, ՄԱՐԹԻՆԻՔի
եւ ՔՕՆԱՔԲԻի պանանիներու
36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04-27
ՏՆՕՐԷՆ՝ **ՕՀԱՆԻԿ ԵՐԱՄԵԱՆ**
Ամենալաւ տեսակի պանանիներ՝ հրապարակի գինեն աժան:
Հայ մարտենիներ, վստահութեամբ կրնամ դիմել մեզի:

ԾՈՎԱՍԱՐ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ – ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին **stagiaire** Փարիզի հիւանդանոցներուն
եւ ցնօրէն Նէօյիի Ատամնաբուժական Հաստատութեան
Հասցէն.— **139, Rue Lafayette (Gare du Nord**ի եւ **Gare de l'Est**ի մօտիկը)
Կ'ընդունի ժամը 9–10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՖՐԱՆՍԱՅի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը. ստացած ըլլալով, հրապարակ ձգած ենք՝
ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ
փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Ընգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑի ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**
48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու
EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95
ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)
ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. —
M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24*, rue Assalit. Nice (A. M.)

Etude de Me **BERNARD WAHL**
(*12* année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարան. Ներու առջեւ, կուտայ **certificats de coutume**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒԹՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:
Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշան փքենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:
Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:
143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05—93
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ — Թարգմ. Ժ.

Ամերիկային աթոռէն բարձրացաւ. չատ նիհար էր իսկապէս, խորհեցաւ ոստիկանը. ինք գաճաճ մըն էր անոր քով: Դուրսը՝ իրիկուան ցուրտ մշուշին մէջ, անոր նայեցաւ զարմանալ:

— Ուրիշ ատեն Լոնտոն եղա՞ծ էիք, հարցուց:

— Ոչ, առաջին անգամն է որ Անգլիա կը գտնուիմ...

— Ինչպէ՞ս կը գտնէք այս քաղաքը.

— Հեռաւորութիւն չկայ գրեթէ. երբ Սաուիհէմպթըն հասայ, աչքս բանալս ու գոցելս մէկ եղաւ եւ արդէն Լոնտոն էի... ատիկա առաւելութիւն մըն է անշուշտ...

Այնքան լրջութեամբ արտասանեց այդ խօսքը որ ոստիկանը խնդաց:

— Այո, չատ սեղմուած ենք, բայց հոս, հոն քանի մը բաց զաւեթներ ու – նինք:

Ձաշարանէն ներս մտնելով առան – ձին անկիւն մը քաշուեցան՝ կրակին մօտիկը:

— Այստեղ լաւ է, մեր ուղածին պէս կրնանք խօսիլ հիմա... կարեւոր կէտ մը կայ զոր պէտք է անմիջապէս իմանամ— ինչ էր Ալֆրէտ Ճէքքինի յանձնուած զաղտնի պաշտօնը, որովհետեւ երբ իր գոյքերը խուզարկեցինք ոչ մէկ մանրամասնութիւն, ոչ մէկ թուղթ կամ գործի հասցէ չի գտանք անոնց մէջ... ոչինչ...

Ամերիկացին խնդաց:

— Անշուշտ չպիտի գանէիք, բաւական, որովհետեւ ոչ մէկ բան ունէր հետը... իր պաշտօնը այստեղ էր, չարունակեց, գլուխը ցոյց տալով. թուղթի պէտք չունէր... Անգլիա եկաւ կարգ մը մեծ մարդիկ՝ դրամա – էրներ տեսնելու համար եւ անոնց որ եւ է փաստաթուղթ ցուցնելու պէտք չկար, խօսքը բաւական էր...

— Ուրեմն այդ պարագային ինչո՞ւ կ'ենթադրէք որ անիկա մէջտեղն վերցուած է իր գործին բերումով... կը նշանակէ թէ միասին թուղթեր ունէր զորս կարգ մը անծանօթներ կ'ուզէին ձեռք անցունել, այնպէս չէ՞...

— Ոչ, պատասխանեց Պ. Խուբրտ. ոչ մենք այդ կարծիքը չունինք. մեր համոզումը այն է որ անիկա մէջտեղէն վերցուցած են զի՛ւ իր պաշտօնին գործադրութեան չափուած... կարելի է նոյնիսկ որ անոր հետեւած են Ամերիկայէն...

— Եթէ ակը բանայով, խելքս չի հասնիր ... ճամբորդութեան ընթացքին անոր ունեցած չարժումներուն մասին քննութիւններ կատարեցի, իր ուղեկիցներուն հետ տեսնուեցայ, ինչպէս նաեւ երկու Լոնտոնցի վաճառականներու հետ որոնք Լիվըրփուլէն եկած էին միեւնոյն չոգեկառքով, եւ սա – կայն չի գտայ որ եւ է հետք մը որ արդարացնէր ձեր տեսակէտը ... ուրեմն Լոնտոնի մէջ կան որոշ մարդիկ որոնց համար նպաստաւոր չէր կրնար ըլլալ անոր առաքելութիւնը...

— Ամերիկայի մէջ կան, Պ. Ուօ – մըրզլի, կարգ մը անձեր որոնց հա – մար Ալֆրէտ Ճէքքինի պաշտօնը՝ զէ – պի Լոնտոն, չափէն աւելի անհանոյ էր... եւ այն տեսակ մարդիկ որոնք ամէն ինչ կրնային ընել որպէսզի անիկա չի կարենար գործի ձեռնարկել... Անշուշտ մինչեւ այն վայրկեանը երբ իր մահուան լուրը առնինք, բացարձակօրէն ապահով էինք թէ ոչ ոք լուր ունէր անոր գաղտնի առաքելութեան մասին. թերեւս հիմա ալ տեղեկութիւն ունեցող չկայ: Բայց երբ նկատի առնինք բոլոր դէպքերը, դիւրաւ պիտի ըմբռնէք մեր կացութիւնը...

— Ի հարկէ Ալֆրէտ Ճէքքին կը վտիէր ձեր բացարձակ վստահութիւնը, այնպէս չէ՞...

— Անիկա մեր ընկերութեան մօտ կը ծառայէր ինչ տարիէ ի վեր... գլխաւորաբար հեռաւոր տեղեր ճամբորդած է, գժուարին գործեր ստանձնած եւ վստահելի եւ չատ կարող մէկն էր. սակայն ամէնէն կարող մարդն անգամ անխոցելի չէ եւ կրնայ խարուիլ...

— Կասկած չկայ որ անիկա վար – պետօրէն թունաւորուած էր. այդ մասին ի՞նչ տեսակէտ ունիք ...

— Շա՛տ... կրնայ ըլլալ որ գաւաթ մը խմած է՝ երեւութապէս անմեղ քէնտաքի մը հետ Լիվըրփուլի մէջ կամ Եուսթըն հասնելուն, այո՛, կարելի է, այդ մասին խորհած եմ ... բայց այդ բոլորը մէկ կողմ ձգենք... հիմա կ'ուզեմ որ, ձեր աշակցութեամբ, այս խնդիրը ծայրէ ի ծայր վերջնական՝ սկսեալ այն վայրկեանէն երբ յանկարծական կ'ըլլայ փողոցին մէջ. ուշի ուշով կարդացի թերթերը եւ ծանօթ եմ մինչեւ այսօր պատահած գլխաւոր դէպքերուն ... Ինչ – րեմ ըսէք, կա՞յ նորութիւն մը զոր ես չեմ գիտեր...

Ուօմբրըլլի մատաղ այդ հարցումին վրայ քանի մը րոպէ: Սկսած էր հասկրիլ այդ մարդուն. ու անմիջապէս պատասխանեց.

— Այո՛, կայ. կարգ մը զարմանալի բաներ պատահեցան երէկ իրիկուընէ ի վեր, չուարեր – մնացեր էի երբ ձեզի հանդիպեցայ. ահաւասի՛կ. վերջին քսանըչորս ժամուան մէջ երեք հոգի սրոնք, հեռուէն մօտէն, կապ ունէին Ալֆրէտ ձէքքինի խնդրին հետ, խորհրդաւոր կերպով անյայտացան. կրնամ մանրամասնօրէն պատմել ...

Ու ոստիկանը առանձին առանձին յիշեց Քրիսի Ուօքըրի, Ալպըրթ ձէ – նիսընի եւ ծառային պարագաները: Ըսաւ թէ դիւեսան աղջիկը ոստիկա – նատուն այցելեր էր իսկ ինք անձամբ քննութիւն կատարեր էր տղուն տան – տիրոջ մօտ:

— Ի՞նչ կը խորհիք հիմա, հարցուց Ամերիկացիին:

— Պա՛րզ է. ամէն ինչ կը կեդրոնա – նար այն կնոջ չուրջ որ ձէքքինի հետ դիւեսանը գացեր է. անշուշտ պիտի հասկնանք թէ ով էր այդ կինը ... ի՞նչ կարծեր որ դժուար գործ մըն է. Պէտք է անոր հետքը գտնել, ուրիշ մէկոց չկայ...

— Այս քաղաքը ունի եօթն ու միլիոն բնակչութիւն մը որուն կէսը աւելին կիներէ բաղկացած է. իր ամէն որ եւ է հետք չկայ, մանաւանդ որ Քրիսին ալ կորսուած է հիմա...

— Այդ աղջիկը գտնելու ենք... երբ ոստիկանատունն էինք հարցուցինք թէ որ եւ է ծրագիր կամ տեսակ մը ունէի. «ունիմ», պատասխանեց Լոնտոնի վարձական կարծիք չունիմ Ալֆրէտ ձէքքինի որո՞ւ ձեռքով սպանուած ըլլալուն մասին, բայց այս թերթերը կարդալով, եկայ այն համոզման որ այս գործին մէջ կին մը կայ ... այս կէսը պէտք է գտնել եւ անմիջապէս...

— Կի՞ն մը, ի՞նչ տեսակ կին... Տիկին Նիքօլա ձէքքինէն եւ օրիորդ Պէլինայէն զատ ուրիշ կին չկայ. երկուքին մասին ալ տեղեկութիւն ստացած եմ եւ վստահ եմ որ Օրիորդին վկայութիւնը անկեղծ էր եւ անոր մայրը տունը չէր երբ Ալֆրէտ այցելութեան գնաց այնտեղ ... ի՞նչ ըսել կ'ուզէք ...

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ Mercredi : ՉՈՐԵՔԱՇԱԹԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՄԻԱՄՍԵԱՅ
Դրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԹԻ
28
ՕԳՈՍՏՈՍ
MARDI
28 Aout
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2584

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՑԸ ՀԱՅ ԼՈՒՍԱԻՈՐՉԱԿԱՆԻ ՄԸ ՀԵՏ

»»»··«««

— Ձեր մամուլը ինչո՞ւ չի պաշտպաներ Հայ. Եկեղեցին, որ ահա երկուքի բաժնուած է Ամերիկայի մէջ, եւ այսպէս կամ այնպէս կը հալածուի ամէն տեղ:

— Ընդհակառակն, մեր մամուլին մէկ մասը վերջերս չափազանց չատ կը զբաղի Հայ. Եկեղեցիով, ճիշդ այդ վէճերուն պատճառաւ: Երեւի չէք հետեւած:

— Իմ յօդուածս այն է որ՝ ձեր մամուլը կը հաւնի թէ՛ Եկեղեցին եւ թէ կղերը, որպէսզի կարենայ ազատօրէն գործել եւ ապրտպահել: Դուք չէք հանդուրժեր ազգ. գերագոյն խնամակալութեան, եւ ըմբռնելի է որ կը քարոզէք նոյն իսկ մեր վեհափառ Կաթողիկոսին դէմ: Աղգային կուսակցութիւն մը այսպէ՞ս կը պաշտպանէ Հայ. Եկեղեցին: Ինչո՞ւ ձեր հետեւէն քաշելով մոլորեցնէք Ամերիկայի տասը քահանաները որոնք ըմբռնացած են ազգ. իշխանութեան դէմ: Եւ հիմա վեհափառը կարգալոյծ հռչակէ՞ անոնց գլխաւորները, Գեւոնդ վրդ. Մարդուկեանն, եւ Նշան քահանայ Փափազեան: Կը հաւնի՞ք այս եղածներուն ...

— Հանդարտ խօսեցէք, որպէսզի կարենանք իրար հասկնալ: Նախ առնենք կաթողիկոսի պարագան: Էջմիածինը ի՞նչ իրաւունք ունի խառնուելու այս կամ այն գաղութի ներքին գործերուն:

— Ահաւասիկ, առաջին խօսքէն իսկ ձեր գոյնը դուրս տուիք: Ուրեմն չէ՞ք ընդունիր Վեհափառ կաթողիկոսին եւ անոր Գերագոյն Մարմնոյն հեղինակութիւնը իբրեւ բարձրագոյն իշխանութիւն...

— Մի՛ փրփրիք. ձեր երազած Էջմիածինը գոյութիւն չունի այսօր: Անոր հոգեւոր հեղինակութիւնն անդամ ծաղրանկարի վերածուած է: Գերագոյն Մարմնոյն երեք անդամներէն երկուքը, մանաւանդ մէկը հասարակ «ափէրիստ» մըն է ...

— Ի՞նչ համարձակութիւն. կարելի՞ է այդպէս խօսիլ բարձրաստիճան կղերականի մը համար որ կաթողիկոսին աջ բազուկն է եւ քալէ իրաւագէտ...

— Մի՛ բնդհատէք, խնդրեմ. այդ մարդուն պատմութիւնը գաղտնիք է միայն ձեզի պէս պարզամիտներուն համար, որոնք երբ վեզար մը տեսնեն յետին թշուառականին գլուխը, ծունկի կուգան եւ խաչ կը հանեն: Արդ, այս մարդն է, Արսէն Ղլտճեան, որ ամէն գէշորդ եպ.ի հետ կը վարէ էջմիածինը, կախարդական չքնաղիկ մը մէջ պահելով կաթողիկոսը: Անոր չնորհիւ է որ այսքան ժամանցան կաթողիկոսական չրջաբերականներն ու կոնդակները, վարկաբեկելով ձեր փառաբանած հոգեւոր իշխանութիւնը:

— Ի՞նչ կ'ուզէք որ ընէին, երբ տասը եկեղեցականներ կ'անասանեն գերագոյն իշխանութեան, եւ չեն ենթարկուիր Ամերիկայի հայրապետահաստատ առաջնորդին:

— Ճիշդ հոգ է ողբերգութիւնը: Վէճ մը ծագեր է ամերիկեան գաղութին մէջ,— երկու երեսփ. ժողով, երկու ազգ. վարչութիւն, երկու առաջնորդարան, երկու առաջն. տեղապահ, իրենց յարակից խորհուրդներով: Երկու կողմն ալ կը կարծեն թէ իրենք են միակ օրինաւոր իշխանութիւնը: Էջմիածինը փոխանակ տեղին վրայ քննութիւն կատարելու եւ անոր համեմատ վճիռ տալու, առաջին օրէն իսկ բռնեց Գեւոնդ արք.ի սարքած խեղկատակութեան կողմը, երես դարձուց միւս մասին, որ նոյնքան եթէ ոչ աւելի բազմութիւն կը ներկայացնէ, առաջն. տեղապահ նշանակեց այլապէս նշանաւոր թշուառական մը, Գալֆայեան վարդապետը, եւ կ'ուզէ որ առանց այլ եւ այլի հալածակին: Այնքան վրան — բայ խաղ մըն է այս որ, քարերն անդամ կ'ըմբռնանան:

— Հապա ի՞նչպէս պիտի պահուի եկեղեցւոյ միասնականութիւնը:

— Պահեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք. այդ ձեր գործն է: Բայց ա — պուշի տեղ մի՛ դնէք ժողովուրդը, պահանջելով որ գլուխ ծռէ Գեղունիներու, Ղլտճեաններու, Գալֆայեաններու, Մազլըմեաններու եւ նմաններուն: Այդպիսի տարրերո՞վ է որ պիտի պաշտպանէք Հայ. Եկեղեցին, պիտի բարձրացնէք անոր պատիւը: Տեսէք, հանրային բարոյականը այնքան լրճռուեր է որ, երբ յանկարծ կառավարութիւնը արտաքսման վճիռ կ'արձակէ, խումբ խումբ երեւելիները բարի վկայութիւն կուտան: Մինչդեռ, այդ մարդիկը եթէ ազգային արժանապատուութեան զգացում ունենային, չա — մենց եւ իրենց իսկ ձեռքով հեռացուցած պիտի բլլային այդ փորձանքը:

— Ցանցա՞նք է օգնել հալածանքի ենթարկուած մարդու մը:

— Մի՛ խեղաթիւրէք. հարցը մարդասիրական պզտիկ մասին չէ: Պոլսէն մինչեւ Պանամա եւ Աթէնք՝ չկայ մէկ հատիկ մարդ, որ չգիտնայ թէ ո՛վ է եւ ի՛նչ է կարապետ եպիսկ. Մազլըմեանը: Անոր այսօրուան պաշտպանները չատ աւելին գիտեն: Եւ սակայն, մարդոց վնասածը հանրային բարոյականը կամ զգուխին չափը չէ, այլ ... «ինսաըմ ինսան»: Նոյնը չեղա՞ւ Ամերիկայի մէջ, տասրեր պայմաններու տակ, յանգելով ողբերգութեան մը որուն հետեւանքները կը կրենք մինչեւ այսօր եւ պիտի կրենք դեռ երկար տակն: Տասը էջմիածին եւ հազար կոնդակ չեն կրնար ղարման տանիլ այս կացութեան: Ղարմանի մասին պիտի մտածէ բուն գաղութը, մէկդի դնելով միջնադարեան «տասրըմ — քէսէ — ըըմ»ները եւ նուազադոյն չափին վերածելով փելտնին ու վեզա — բին իշխանութիւնը: Իսկապէս ողբալի չէ՞ ձեր գաղափարդին, եկեղեցասէրներու կացութիւնը, երբ վեզարաւոր սրիկաներու դէմ մղուած պայքարն անդամ վնասակար կը համարիք Հայ. Եկեղեցիին համար...

— Դուք ալ սխալ կ'առաջնորդէք:

— Մեր սխալները մեզի ձգեցէք եւ դուք ձեզի համար գտեցէք, վերջապէս սորվեցէք զանազանել սեւն ու ճերմակը, արժանն ու անպտմը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թուրք պատուիրակութիւն մը Մոսկուայի մէջ

Օգոստոս 26ին Օտեսայէն Մոսկուա հասաւ թրքական պատուիրակութիւն մը, որ կը բաղկանայ 12 բարձրաստիճան սպաներէ, նախագահութեամբ Ֆախրէտտինի փաշայի:

Հիթլերի մեծ ճառը Սարի հողամասին համար

70,000 ՏԵՂԱՑԻՆԵՐ Ա.Լ ՈՒՐԻՇ ԲԱՆ ԿԸՍԵՆ

Կիրակի օր, Կոպլենցի մէջ տեղի ունեցաւ ծրագրուած մեծ միթինկը՝ ետ պահանջելու համար Սարի հողամասը որ կը գտնուի միջազգային գրաւման տակ: Այս առթիւ խօսած ճառին մէջ, Հիթլէր մասնաւորապէս շեշտեց թէ երբ, յառաջիկայ յունուարին, Սարի հողամասը վերադարձուի հայրենիքին, այլ եւս ամէն բան մոռացութեան պիտի տրուի, ոչ քաղաքական, ոչ ալ կրօնական խստութիւններ պիտի գործադրուին: «Մենք ձեզ չպիտի նկատենք իբրեւ քաղաքական կուսակցութիւն մը, այլ եւս չպիտի խօսինք ձեզի մասին. պարզապէս ձեզ պիտի համարինք 800,000 Գերմանացի ալ որ ցիր ու ցան եղած էք: Ո՛վ որ կ'ըսէ թէ ես Գերմանացի եմ եւ Գերմանացի կ'ուզեմ բլլալ, պիտի ընդունուի գրկաբաց: Սարի խնդիրը վիճելի գլխաւոր հարցը եղած է եւ է Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ: Կը յուսանք թէ անոր կարգադրութենէն վերջը խաղաղութիւնը պիտի տիրէ երկու ժողովուրդներուն միջեւ: Այս միակ հողային խնդիրն է որ կը բաժնէ Ֆրանսան եւ Գերմանիան: Երբ ան կարգադրուի, մեր նախկին ոսոխնեը թերեւս պիտի հասկնան թէ այնճան մեծ հոգեր ունինք որ մեր պարտականութիւնն է միասին աշխատիլ, փոխանակ իրարու դէմ կռուելու»:

Ինչպէս կ'երեւայ այս խօսքերէն ալ, Հիթլէրի ճառը չափաւոր էր եւ հաշտարար: Ժողովին մասնակցելու համար հազարաւորներ կոպլենց գացած էին Գերմանիոյ ամէն կողմերէն եւ Սարէն: Հիթլէրի ունկնդիրներուն թիւը 100,000ը կ'անցնէր: Կանգ առնելով միջազգային կացութեան վրայ, «Առաջնորդ»ը կրկնեց թէ Գերմանիոյ բաղաքականութիւնն է պահպանել խաղաղութիւնը եւ հաւասար իրաւունքներ ապահովել: «Մեր ծրագիրը նուիրական է եւ աշխարհ պէտք է գիտնայ թէ այդ ծրագրով Գերմանիա կա՛մ պիտի յաղթէ եւ կամ պիտի կործանի: Ահագին յաջողութիւն գրաւաւ ազգային — ընկերվարական պայքարը՝ գործազրկութեան եւ ազգային միութեան համար: Եթէ, մեր սահմաններէն դուրս, անհնչան փորձառութիւն մը կը կարծէ վախցնել մեզ տնտեսական եւ ահաբեկչական մեթոտներով, ինչպէս պոյկոթը, լաւ չեն ճանչնար մեզ»:

Յետոյ խօսքը Սարի բնակիչներուն ուղղելով, ըսաւ.— «Գերմանիա ձեզ կը նկատէ իբրեւ ամբողջական մասը մայր հայրենիքին: Մենք մասնակից եղած ձեր պայքարին: Ո՛վ որ բռնութիւն գործած է ձեզի դէմ, գործած է մեզի դէմ, ո՛վ որ նախատած է ձեզ, նախատած է մեզ: Ուրիշ բան մըն ալ միացուցած է մեզ: Այն շրջանին երբ գերման ժողովուրդը անկարող էր վերստանալու միութիւնը, դուք միաձայնութեամբ հաւատարիմ մնացիք մայր հայրենիքին, բացի հանի մը դաւաճաններէ: Եղան ժամանակներ երբ ձեր ընթացքը բարի օրինակ մըն էր 60 միլիոն Գերմանացիներուն համար: Մենք կ'ուզենք որ 1935 յունուար 13ին, Սարի ժողովուրդին հարիւրին 99ը ձուէարկէ Գերմանիոյ համար, եւ տասը տարի վերջը, անոնց թիւն ըլլայ հարիւրին հարիւր»:

***Մինչ Հիթլէր կը պահանջէր մայր — հայրենիքին վերադարձնել Սարը, այդ երկրին մէջ ալ հակահիթլէրականները ժողով մը սարքելով, կը յայտարարեն թէ չեն ուզեր որ փոխուի ներկայ կարգուսարքը: Թերթ մը կ'ըսէ թէ ժողովին կը մասնակցէին 70,000 հոգի, որոնք երդում ըրին յառաջիկայ յունուարին ձուէ տալ Սարի երկրամասին Գերմանիոյ միացման համար:

Գոչեցէք,-- «Հոյոթոհօ հէյհա՛»

Մինչեւ հիմա կը կարծուէր թէ «հուռռա» (կեցցէ) բառը գերմանական, առնուազն հիւսիսական ծագում ունի:

Արդ, արիական մասնագէտներ դիտել կուտան թէ այդ բացագանչութիւնը պէտք եղածին չափ գերմանական չէ եւ կ'առաջարկեն հարիւրին հարիւր գերման հայրենասիրական բառ մը գործածել: Այսպէս, կը թելադրուի հուռռայի փոխարէն գործածել Սիկրֆիտի ռազմակոչը,— «Հոյոթոհօ Հոյահա՛», ինչ որ մեծ հանոյք պիտի պատճառէ վակների հետեւորդներուն:

Դիտողութիւն Պոլսոյ հայ եւ յոյն թերթերուն

«Վագըթ» կը գրէ.— Մամուլի ընդհ. տնօրէնութեան ներքին խորհրդական Սատրի էֆէմ պէյ իր մօտ կանչեց Պոլսոյ թուրքերէն եւ օտար լեզուներով հրատարակուող թերթերու ներկայացուցիչները եւ անոնց բացատրեց Մամուլի վերատեսչութեան տեսակէտները:

Այս առթիւ շեշտեց թէ կարգ մը թերթեր համաձայն չեն շարժիր վերջին օրէնքի տրամադրութեանց: Ի մէջ այլոց, կարգ մը յունարէն պաշտօնակիցներ, մոռնալով որ իրենք յունարէն լեզուով հրատարակուող թուրք թերթեր են, կարծես Յունաստան բլլային, այդ երկրին ներքին բաղաքականութեամբ կը զբաղին եւ վէնիզէլոսական բարոզութիւն կը կատարեն:

Մեր հայերէն պաշտօնակիցներէն ոմանք ալ դուրս ելլեով աշխարհականութեան սահմանէն, շատ տեղ կուտան կրօնական խնդիրներու, ինչ որ ուշադրութիւն գրաւած է: Ասկէ զատ, հակառակ անոր որ Թուրքիա կողմնակից չէ միջազգային դաշնագիրներու վերաբննութեան, մեր հայերէն պաշտօնակիցները տարուած են բանի մը պետութեանց յարուցած վերաբննական հոսանքէն:

ԸՆԿ. ՍԻՐԱՔ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

Պուէնոս Այրէսի «Արմենիա»յէն ցաւով կ'իմանանք մահը երիտասարդ ընկերոջ մը, Սրամ Երկանեանի, որ 1927էն ի վեր կը գտնուէր այդ շրջանը: Մահը տեղի ունեցած է օգոստ. 2ին: Ընկեր Սրամ երկու տարիէ ի վեր կը տառապէր թոքախտէ: Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է մեծ բազմութեամբ: Բազմաթիւ ծաղկեպսակներ դրուած էին դագաղին վրայ:

Ողբացեալ ընկերը որ կարնեցի էր, իբրեւ կամաւոր մասնակցած է 1918ի կռիւներուն, Մամախաթուն – Կարին գծին վրայ, դեռ հազիւ 18–19 տարեկան: Նահանջէն յետոյ, մասնակցած է Ղարաքիլիսէի, Սարդարապատի եւ Բաշ – Աբարանի ճակատամարտներուն, խմբապետ Զեմլեակի հրամանատարութեան տակ: Միշտ կուսակցութեան տրամադրութեան տակ էր, Հայաստանի հանրապետութեան օրերուն: իսկ երբ իշխանութիւնը փոխուեցաւ, Սրամն ալ շատերու հետ ինկաւ արտասահման: Միշտ հաւատարիմ իր սիրած կուսակցութեան, ան արտասահմանի մէջ ալ նուիրուեցաւ յեղափոխական աշխատանքի: Պատմութիւնը պիտի խօսի այդ մասին:

Կացութիւնը Մպրագոյն Արեւելքի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ իրը նոր պաշտօնեաներ եւս ձերբակալուած են Մանչուրիոյ մէջ: Բոլոր բանտարկեալները կը գանգատին թէ չարչարանքներու ենթարկուած են, խոստովանութիւններ ընելու համար:

Ճափոնական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ 69 պաշտօնեաներ եւս պիտի ձերբակալուին, իբրեւ մեղսակից խափանարար ձեռնարկներու: Խորհրդային կառավարութիւնը երբ իմացաւ այս լուրը, գեկոյցով մը յայտարարեց թէ բանտարկեալները անխոստովանելի նեղի չարչարանքներու ենթարկուած ըլլալով, անարժէք խոստովանութիւններ ըրած են:

*** Նոր տեղեկութիւններու համաձայն, ձերբակալուած ամբաստանեալները միայն խորհրդային պատակներ չեն, այլ եւ սպիտակ Ռուսեր: Թէ Ճափոնի եւ թէ Մանչուրիոյ կառավարութիւնները որոշած են հեռացնել բոլոր անոնք որոնց ընթացքը կասկածելի կը համարուի:

Պոլսոյ Պատրիարքարանին տուրքը վճարուած

Ինչպէս յայտնի է Պոլսոյ Պատրիարքարանէն 5200 ոսկի կը պահանջուէր, իբրեւ 19 տարուան կալուածատուրք: Խնդիրը վերջնական հանգամանք ստացած էր եւ վճարումը անխուսափելի դարձած էր: Շնորհիւ նոր օրէնքին, սակայն, որ 9 տարուան տուրքերը ամբողջութեամբ կը ջնջէ իսկ մնացեալներուն ալ հաւրիւրին 40ը կը զեղչէ, համաձայնութիւն գոյացաւ ելմտան կան մասնաճիւղին հետ, եւ կարգադրուեցաւ որ Պատրիարքարանը 760 ոսկի վճարելով գոցէ իր հաշիւը: Այս գումարը մասնավճարներով պիտի տրուի մինչեւ յառաջիկայ Մարտ:

Տեղաւորման ձեռնարկ Արեւելք. ևաւանգներուն մէջ

Թուրքիոյ գաղթականներու տեղաւորման ընդհ. տնօրէն Ալի Կալիպ պէյ մօտերս արեւելեան նահանգները պիտի երթայ, նշդելու համար տեղաւորման շրջանակները, համաձայն նոր օրէնքին:

ՎԱՆԻ ԼԻՃԻՆ ՆԱԽԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Վանի լիճին նաւարկութեան վարչութիւնը գեկոյցով մը կը յայտնէ թէ պէտք ունի ճարտարագէտի մը որ կարենայ ծովային եւ ցամաքային *մօթէօր*ներ սարքել, նորոգել եւ բանեցնել: Ամսական 200 ոսկի պիտի տրուի, բացի ճամբու ծախքէն: Գեկոյցը կ'ըսէ թէ թեկնածուները խնդրագրով դիմելու են Առնիս, Վանի լիճի նաւարկութեան վարչութեան:

Նոյն վարչութիւնը ուրիշ գեկոյցով մը կը յայտնէ թէ 120 ոսկի ամսականով բժիշկ մը կ'ուզէ:

Անգլիա եւ Ճափոն կը հաւաձայնի՞ն

Խորհրդային թերթերը անգլիական եւ ճափոնական աղբիւրներէ առնելով, կը գրեն թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ եւ Ճափոնի միջեւ, վերահաստատելու համար նախկին զինակցութիւնը: Այս կարգադրութեան շնորհիւ, Ճափոն պիտի փրկուի մեկուսացումէ, մինչ Անգլիա տնտեսական առաւելութիւններ պիտի վայելէ: Ասիա պիտի բաժնուի ազդեցութեան շրջանակներու, Անգլիա պիտի վերստանայ իր գործելու ազատութիւնը կեդրոնական Ասիոյ, իսկ Ճափոն՝ հիւսիսային Ասիոյ մէջ:

Արիական կրօնի տասնաբանեան

Կիրակի օր հրատարակեր էինք տասնաբանեայ մը, Գերմանիոյ նոր հարսնցուներուն եւ փեսացուներուն համար:

Այս անգամ գերմանական թերթերը կը հրատարակեն հետեւեալ կրօնական պատուէրները, որ հիմնուած են զուտ արիական վարդապետութեանց վրայ.—

1. Պատուէ աստուածութիւնը (համաստուածեան ըմբռնում). 2. Պատուէ նախորդներդ եւ յաջորդներդ. 3. Պատուէ ժողովուրդիդ մեծերը. 4. Պատուէ ծնողներդ. 5. Առողջ պահէ ինքզինքդ: Մի սրբապղծեր. 6. Հաւատարիմ եղիր բու ժողովուրդիդ. 7. Մի գողնար. 8. Անկեղծ եղիր. 9. Օգնէ անոր որ ազնիւ է:

Դիտելի է որ ծանօթ Տասնաբանեային «մի սպաններ»ը դուրս ձգուած է այս արիական հանգանակէն:

Շնաձուկը լափեց 16 տարեկան աղջիկ մը

Կիրակի օր, ահռելի եւ անսովոր արկած մը տեղի ունեցաւ Ֆիումիչէ մօտ Փորթարէի ծովափը: Տասնըվեց տարեկան ուսանողուհի մը, Զուրքա Փրենո ծով մտած էր ամէն օրուան պէս: Զգուշութեան համար հասատատուած ցանցերը նկատի չառնելով, օրիորդը սկսաւ լողալ հարիւր ոտք անդին: Ճանկարծ միւս լողացողները սարսափահար տեսան որ շնաձուկ մը բռնեց աղջկան

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԿԱՐԵՐ ՄԻՏՔԵՐ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԵՑՈՒ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ — 3. ՊՏՈՒԹՅՈՒՆ

— ∞ —

«տաշտով վերմուծություն» ասելով մենք հասկանում ենք ոչ թե ամենօրյա ուտելիքի պատրաստումը, այլ հատուկ տոնական ուտեստների պատրաստումը, որոնք ընդունված են ամեն տարի որոշ տոների առթիվ։ Այդպիսի տոներ են, օրինակ, Նոր տարին, Ծնունդը, Զատիկը, Վարդավառը, Ամանորը և այլն։ Ամեն տոնի համար ունենք մեր հատուկ ուտեստները, որոնք ժամանակի ընթացքում ստացել են ազգային բնույթ։ Ամեն տոնի համար ունենք մեր հատուկ ուտեստները, որոնք ժամանակի ընթացքում ստացել են ազգային բնույթ։

ԵՎ ՄԱՍ ԻՄԱՓՎԱ ՁՈՒՅՏԻ

»»» ·· «««

— Լավ է, ասա՝ ինչպես ես ընդունում։ Ես ինչ-որ բան ասացի, դու ինչ-որ բան լսեցիր, ինչ-որ բան հասկացար, ինչ-որ բան ընդունեցիր, ինչ-որ բան մերժեցիր, ինչ-որ բան ուզում ես ասել։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ ես դու ասում ինքդ քեզ։

— Ես ասում եմ, որ ինձ համար ամենակարևորը ես եմ, ես ինքս։ Ես ինձ համար ամենակարևոր մարդն եմ։ Ես ինձ համար ամենակարևոր մարդն եմ, որովհետև

մէջքէն եւ անհետացաւ: Անմիջապէս ձկնորսներ օգնութեան հասան, բայց ոչ աղջիկը գտան, ոչ ալ շնաճուկը: Միայն ջուրերը կարմրած էին մարդկային արիւնով: Օրիորդին բարեկամները կը պատմեն թէ քանի մը օր առաջ, ծնողքը նամակ մը գրած էր, պատուիրելով որ զգուշանայ շնաճուկերէն, որովհետեւ մայրը երազին մէջ տեսած է որ ճուկ մը կը յօշոտէր զինքը: Աղջիկը ծիծաղեցաւ անշուշտ եւ նամակը ցոյց տուաւ իր բարեկամներուն, ըսելով թէ կարեւորութիւն չի տար այսպիսի աւելորդապաշտութեանց...

ՄԱՆՐ ԼՈՒԻՐԵՐ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ վիճակագրական դիւանը կը ծանուցանէ 4,600,000 հոգի գործ գտած են 1933 մարտէն ի վեր, որով գործազուրկներուն թիւը 13,203,000էն իջած է 8,609,000ի, այսինքն հարիւրին 35:

ԱՑԱ ՍՈՖԻԱՆ ՊԻՏԻ ՓԼԷՔ՞Ր.— Պոլսէն կը հեռագրեն թէ՝ դատական պաշտօնատան հրդեհին առթիւ դիզուած հողակոյտերը մաքրելու ատեն, բանուորները վնասեցին Այա Սոֆիայի նեցուկ-սիւներուն եւ փիչ մնաց որ հուչակաւոր աղօթատեղին փլէր: Բարեբախտաբար երկաթ ձող մը տեղափոխուելով, կարելի եղաւ ադէտի մը առաջքը առնել:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

Շաբաթ օր սկսաւ Զուիցերիոյ շրջանը հեծելանիւով: Մրցումին կը մասնակցէին 57 ականաւոր հեծելանուրդներ: Առաջին հանգրուանն էր Ցիւրիխ – Տավոզ 227 ֆիլոմէթր: Առաւօտեան ժամը 8ին մեկնումի ազդանշանը տրուեցաւ եւ հինգ հեծելանուրդներ փախան: Միւսները ամէն ջանք թափեցին անոնց հասնելու համար, բայց ի զուր: Որոշեալ հանգրուանին 30 ֆիլոմէթր մնացած, փախչողները մէկզմէկէ կը զատուին եւ առաջին կը հանդիսանայ իտալացի Տօմինիճօ Փիօմէնթէսի, կտրելով սոյն հանգրուանը 6 ժամ 30 վայրկեան 11 երկվայրկեան, երկրորդէն՝ Գերմանացի ձէհէր Լութֆիկէն 2 վայրկեան առաջ հասնելով: Անցեալ տարուան շահողը աւսթրիացի Մաթս Պուլլան կուգայ 55րդ առաջինէն 50 վայրկուշ:

⁂ Իտալացի Պէրթօնին որ մեծ ժողովրդականութիւն ունի թէ՛ Իտալիոյ եւ թէ արտասահմանի մէջ եւ որուն վրայ դրած էին իրենց յոյսը իտալական եւ զուիցերիական թերթերը, Ցիւրիխէն 20 ֆիլոմէթր անդին հիւանդանալով, չկրցաւ ճամբան շարունակել: «Ափանտիսիթ» ունէր եւ բժիշկները անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրելով գործողութիւն կատարեցին: Այսպիսի դէպք երկրորդ անգամ է որ կը պատահի: Առաջինը տեղի ունեցաւ 1932ին, Ֆրանսայի շրջանին ատեն:

⁂ Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Տավոզ – Լուկանօ հանգրուանին մրցումը որ առաջինէն աւելի հետաքրքրական էր: Շատեր լքած էին մրցումը, չկարենալով տոկալ: Առաջին հանդիսացաւ իտալացի Գամուզօ, որ աշխարհի մէջ մագլցող հեծելանուրդներուն առաջին դասակարգին կը պատկանի: Ընդհ. դասաւորման մէջ ալ շատ մեծ փոխոխութիւններ տեղի ունեցան:

⁂ Կիրակի օր տեղի ունեցաւ փոխվրէժի տըմի – փօնտի հեծելանիւի մրցում Սթատ Պիփալոյի մէջ որ կրկնութիւնն էր Լայփցիկի աշխարհի առոյգեներութեան մրցումին: Ներկայ էին 20,000 հանդիսատեսներ: Կը մասնակցէին համաշխարհային ախոյեաններ՝ մանացիներ՝ Մէց եւ Քրէվէր, ֆրանսացիներ՝ նախկին ախոյեան Լաֆը – հէյ, Փավիարթ, պելճիբացի ժորժ Րօնս: Ֆրանսացի Լաֆիէյ չարաչար պարտութեան մատնեց իր հակառակորդները: Այնպէս որ նախորդ տարիներու մրցանիշն ալ կոտրեց: Իսկ գերմանացի Քրէվէր երկրորդ հանդիսացաւ: Մրցումին տեւողութիւնն էր 100 ֆիլոմէթր, որ կ'ընէ 200 շրջան: Իսկ Րօնսը լքեց մրցումը:

⁂ Իսկ Համպուրկի (Գերմանիա) մէջ տեղի ունեցաւ պոռխի մեծ մրցում մը երկու Գերմանացիներու, Մաթս Շմլինկի եւ Վալթէր Նէօսէլի միջեւ, համաշխարհային ախոյեան ամերիկացի Մաթս Պաէրի հետ մրցելու համար նոյն տիտղոսին համար: Ներկայ էին 100,000 հոգի: Մաթս Շմլինկ 9րդ բաունտին զգետնեց իր հակառակորդը: Հ. Ս.

Կ'ՈՒԶԷՔ ԻՄԱՆԱԼՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՓՈՔՈՐԻԿՆԵՐԸ

ՍԿՍԵԼՈՎ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք **ՄԱԼԽԱՍԻ** ՀԻՆԳ ՎԷՊԵՐԸ.—

ՋԱՐԹՕՆՔ, Ա. հատոր 317 էջ — ՋԱՐԹՕՆՔ, Գ. հատոր 263 էջ
» Բ. » 317 » — » Դ. » 250 »
ՋԱՐԹՕՆՔ, Ե. Հատոր 255 էջ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԵՆ

ԼՈՒԱՑԴԻՄԻՆ. Ա. եւ Բ. հատոր — ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ, Բ. հատոր

Անոնք որ կարդացած են հեղինակին ԱՊՐՈՒՄՆԵՐԸ (Ա. հատոր) մէկ շունչով պիտի կարդան նաեւ այս ՀԻՆԳ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ:

Հասցէ՝ A. G. Malkas, P. O. B. 197 Astor Sta. Boston, Mass.

Կը ծախուի նաեւ Փարիզ, Հրանտ - Յամուէլ Գրատունը:

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋԻ** ԳՈՐԾԱԿԱԼԸՆ Է
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՊԻԼԱԼԻ
7, Rue du Puy, Romans (Drôme)

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս Հինգշաբթի, ժամը 8.30ին 32, Ավիւնիւ տէ Կոպէնհի սրճարանը, կարեւոր օրակարգ:

ՎԻՇՄՊ ԵՒԹԱԿոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Պէքօնի հաւաքավայրը:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181, Բուր Լաֆայէթի սրճարանին սրահը, կարեւոր օրակարգ, Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ Ֆր. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ ՓԻԼՕ-ՊԻՆԻՐ, «ՍԸՐՒԺԻԼ»
ՏՕՓԹ. ԿՐԱՑԻ դղեակին ծառախիտ անտառին մէջ
կը խօսին՝ Պ.Պ. Թ. ԱՑՎԱԶԵԱՆ եւ Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Հայկական եւ եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ Պ. ՓՐՐՉՓՃԵԱՆի իր Pierro - Jazzով:
Երգ, շուրջպար եւ փոքրիկներու կողմէ անակնկալներ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան
Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕՓԹ. Շ. ԱՑՎԱԶԵԱՆ)
Առաջին թիւը, 24 մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ *յառաջիկայ* Հոկտեմբեր 1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:
Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

"ՀԱՅ - ԲՈՑԺ,,Ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿՆ Է

Բաժանորդագրուեցէ՛ք այժմէն:
Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:
Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ. Շ. ԱՑՎԱԶԵԱՆի,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

ԼԱՒ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՀՈՒ է խանութ մը, երկու յարկաբաժինով միասին: ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ, յարմար ամէն գործի:
Դիմել՝ ԱՖԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ (Bonneterie). 14, Rue des Petites Mariés. Marseille.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«ՍԻՓԱՆ» Երգչախումբէն յիշատակ մը երգասէր հայրենակիցներու հրապարակ ելան եւ կը ծախուին «Սիփան»ի կողմէ երգուած «Խնուս գեղի ակջեղը» եւ «Հայկ ու Վարդան» տիսքերը՝ 12 ֆրանք հատը:
Դիմել՝ Արթինեան, 26 rue Lesage, Paris(20), *և «Սիփան»ի քարտուղար՝* Ն. Տաճատեանի՝ 9bis rue Mme Curie Bagneux, (Seine).

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը
Գրատուն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ
51, Rue Monsieur - le - Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél. Danton 88 — 65

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւլն. ամէն տեսակ գրքեր
Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:
Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլի Ուրֆայի Հայրենակց. Միութեան վարչութիւնը իր հրապարակային շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Ուրֆայի հերոսամարտի 19րդ տարեդարձի առթիւ սարքուած դաշտահանդէսի օրուան բանախօս Պ. Պ. Հիւսեանի, «Յառաջ»ի թղթակից Պ. Հրաչեայ Բարթեղեանի, Սէն Լուի "Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան, հոգեւոր հովիւին, նոյն թաղի Հ. Յ. Դ. Ակումբին, ընկերներուն, և ամէն անոնց, որոնք իրենց ներկայութեամբ ու մասնակցութեամբ փայլ տուին հանդէսին: Շնորհակալութիւններ նաեւ «Յառաջ»ի վարչութեան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Թոքատի ձէմալէտտին Թաղէն Մուրչիտի Թորոսին որդին եղիա Կրունեան կը փնտռէ Փէհլիվան օղլու Խաչիկ, կնոջ անունը՝ Մարիճայ, Հօրեղբօր կնոջ անունը՝ Ազնիւ, որդին՝ Օհան – նիկ, 1922ին կը գտնուէին Սեբաստիա: Այս թուականէն ի վեր լուր չունին իրենց մասին: Իմացնել՝ Legionaire Grounian, Mtle 52255 1r Rég. Etr. C. P. I. Sidi – Bell – Abbes, Algérie.

— Գարեգին Պալեան կը փնտռէ իր եղբայրը Նիկակ Պալեան, յիշեալը 1925էն առաջ եղած է Պէյրութի ձկնէյիլի որբանոցը: Յետոյ մեկնած է Ֆրանսական Croix Blanche *Ընկերութեան միջոցով փոխադրուած է Ծրանսա: Տեղեկացնել հետեւեալ հասցէին՝ Արամ Եղիազարեան, 26,* rue Denfert Rochereau. Paris (5)*:*

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Ուրեւելքի իսկական օղիին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ ձգնած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆՈՒՐԱՏ ՕՂԻ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**
48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու
EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis. Tél. Plaine: 09 - 95,
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)
ՆԻՍ Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—
M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԵՐՔ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ շալիւի ամենէն օգտաւէտ թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, լուսող *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, էլեքտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central*ը վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան 1200 հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. Լ. ՊՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris* (19)*:*

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒՌՑԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանթի եւ մարշալ փրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 – 93
Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

ՏԵՍԷՔ ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ ԵՒ ՁԵՐ ԸՆԵԼԻՔ ՇԱՀԸ

1000	Նամակաթուղթ, ընտիր թուղթ	50 ֆր.
1000	Ֆաթթիւր »	50 »
1000	Առեւտրական ֆարտ	40 »
1000	Պահարան, ներմակ	40 »
100	Հարսանեկան հրաւիրագիր պահարանով	50 »
1000	Թռուցիկ – ծանուցում	35 »

(Բազմաթիւ հազարներու համար աւելի պակաս գին)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՑՂԷԼ ԳՈՐԾԵՐ
ԱՐԱՓ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱԺԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ
225 ՖՐԱՆՔ 16 ԷՋՆՈՑ ՊՐԱԿԸ, ԿՈՂՔՈՎ ԵՒ ԿԱԶՄՈՒԱԾ

Դիմել՝ ՏԷՐ – ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
17, Rue Damesme – PARIS (13e) կամ հեռախօսել՝ **Glacière 15 – 70**

ՄԻՒՋԻՔԻ ՍԻՐԱՀԱՐ ՆՈՒԱԳԱՇՈՒՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեանդանակներու մինչեւ հիմա տպագրուած նօթաները կատարեալ կերպով ձայնագրուած ըլլալով, այս անգամ Odéon, La Voix de son Maître, Colombia *ու* Polidor *տիսքերու վրայէն Պոլսոյ յայտնի երգիչներու եւ նուագածուներու կողմէ նուագուած երգուած հին եւ նոր շարքերները, բէշրէվներ ու սէմայիները ՍՈՒԱՆՑ ՄԽԱՅԻ նուիրութեամբ տպագրած եմ, Հատը 2 ֆրանք ու կանխիկ*
Դիմել Agop Arslanian(Kanouni, chef d'orchestre), 56 rue Julien-Lacroix Paris 20e

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋՐ — Թարգմ. Ժ.

— Այդ ամէնը լաւ, բայց ո՞վ էր Միլի Քլօվըրը, հարցուց Ամերիկացին որ մտաղրաց, բայց ժպտուն՝ թէյին դգալին հետ կը խաղար:

Ոտիկանը զարմացաւ այդ անսպասելի հարցումէն: Զէր յիշեր անգամ այդ անունը զոր Ամերիկացին մանաւանդ կը չեշտէր: Ցօնքերը պռսաց ու մտածել սկսաւ:

— Այո՛, կրկնեց Պ. Խուբրա ոտիկանին նայելով, ո՞վ էր, կամ ո՞վ է, Միլի Քլօվըրը· տիկնայ չափազանց կարեւոր հարց մըն է...

— Չեմ յիշեր, պատասխանեց Ուօմբըրլի:

— Ո՞չ, զարմացաւ Ամերիկացին. այն աղջիկը որուն մասին Ալֆրէտ Ձէքսին տեղեկութիւն ուզեց Պրէսմօրէն...

— Օ՛հ, անկա՞ռ, ըսաւ ոտիկանը անտարբեր կերպով· պարզապէս հարցուցեր է չատ ժամանակ առաջ դէպքերուն մասին... կարեւորութիւն չունի...

— Իմ կարծիքով չատ կարեւորութիւն ունի, ըսաւ Ամերիկացին. նկատի առէք անցեալ մը — Ալֆրէտ Ձէքսին տասը տարուան բացակայութենէ մը յետոյ Անգլիա կը վերադառնայ: Հօրը խանութը կ'երթայ, կ'իմանայ որ անիկա մեռած է եւ գործը փոխանցուած է իր անօրէնին՝ Պրէսմօրին: Զանազան խնդիրներու մասին կը խօսակցի անոր հետ ու կը տեղեկանայ թէ հայրը կտակ չէ ձգած եւ ուրեր կը տառնայ իր ազգականներուն մասին: Բայց իր հին օրերու ծանօթներէն, կը հարցնէ միայն Միլի Քլօվըրի մասին: Ինչո՞ւ...

— Լա՛ւ, դուք լսէք, ինչո՞ւ ...

— Որովհետեւ այդքան տարուան բացակայութենէ մը ետքն ալ կը հետաքրքրուի անով· ինչո՞ւ կը հետաքրքրուի· կրնար ուրիշ չատերու մասին ալ տեղեկութիւն հարցնել, բայց այդպէս չրնար... կը հարցնէ միայն Միլի Քլօվըրի մասին· թերեւս զայն տեսնէ՛ իւ՛ուզէր...

— Պրէսմօր որ եւ է տեղեկութիւն չունէր այդ աղջկան մասին, դիտել տուաւ ոտիկանը:

— Այդպէս է, բայց տիկնա չի ժխտեր իմ ըսածս· թերեւս ապրին անդին փնտռելով, անոր հասցէն ալ գըտած է, դժուար չէր...

— Ժամանակ չունէր այդ դիշերը, տարակեց ոտիկանը, որովհետեւ դիտէնք թէ ինչպէս ժամանակը անցուցած է ան...

— Ո՛չ, չէք դիտեր կարծեմ· ենթադրեցէք որ անիկա այդ խորհրդաւոր կնոջ հետ դիմեւտուն նստած էր մինչեւ 10.30... տակաւին մէկ ժամ եւ մէկ քառորդ կայ որուն մասին հաշիւ չէք կրնար տալ...

— Լա՛ւ, ի՞նչ կ'ուզէք որ ընենք ...

— Ինչպէս ըսի, այս խնդիրը ձայրէ ի ձայր պիտի վերաքննուի, պատասխանեց Ամերիկացին. նախ կ'ուզեմ դեղագործ Պրէսմօրը տեսնել ...

— Աւիկա չատ դիւրին է, ըսաւ Ուօմբըրլի· հիմա կ'երթանք, տասը վայրկեանի ճամբայ է:

Ու միասին դուրս ելան ճաշարանէն:

— Ո՞ւր կը մնաք, պանդոկ դառ՞ք, հարցուց ոտիկանը:

— Եուսթըն պանդոկն եմ, հոն ուր Ալֆրէտ Ձէքսինը լքած էր, այնտեղ գտայ որովհետեւ կ'ուզէի դէպքին վայրը գտնուիլ· քիչ մը սուղնոց, բայց չարմար պանդոկ է... Թէեւ հրա հանդ ատացած եմ որ ո՛չ ժամանակի, ոչ ալ ծախքի խնայողութիւն ընեմ... չատ դրամ կայ արամադրութեանս տակ...

— Ենթադրենք որ չայտնի եղաւ թէ Ալֆրէտ Ձէքսինի սպանութիւնը — եթէ իսկապէս սպանութիւն էր կատարուածը — որ եւ է կապ չունէր ձեր ընկերութեան գործին հետ, այն ատեն ի՞նչ պիտի ընէք ...

— Աւիկա մեծ սիսփանք մը պիտի ըլլայ մեզի համար, պատասխանեց Ամերիկացին. մեր նախազահն ու վարչութիւնը չափազանց ուրախ պիտի ըլլան· չատ կը ցաւինք որ Ալֆրէտ Ձէքսինի նման գործունեայ եւ արժէքաւոր մէկը կորանցուցինք, բայց եւ այնպէս, չատ դոհ պիտի ըլլայինք եթէ համոզուէինք որ անոր սպանութեան չարժառիթը որ եւ է առնչութիւն չունէր մեզի հետ...

— Այսինքն կ'ուզէք վստահ ըլլալ որ ձեր գաղտնիքը ոչ երեւան հանուած է, ոչ ալ վտանգուած, դիտել տուաւ Ուօմբըրլի չոր կերպով:

— Կարծեմ այդպէս է, այո՛... հաւանեցաւ Ամերիկացին:

— Լա՛ւ, ուրեմն դեղագործ երթանք:

Պրէսմօր դեղագիր մը կը պատրաստէր երբ երկուքը մէկ խանութէն ներս մտան: Ձեռքին մէջ կար սրուակ մը որուն պարունակութիւնը կը դիտէր՝ լոյսին դիմացը: Մելամաղձոտ արտայայտութիւնով մը նայեցաւ ոտիկանին ու հարցուց թէ հետաքրքրը — ուեցաւ երբ այս վերջինը իրեն կը ներկայացնէր Պ. Խուբրան:

— Կ'ուզենք առանձին քանի մը բան խօսիլ ձեզի հետ, Պ. Պրէսմօր, ըսաւ Ուօմբըրլի· եթէ, ի հարկէ, չարմար է...

Պրէսմօր ոտիկանին բառերուն ուշադրութիւն դարձնելէ առաջ, վար առաւ սրուակը, խցանով փակեց, գոտի մը փակցուց անոր մէջքին ու ծրարեց: Ցետոյ խանութին հակոդուածին ու աչկերտին յանձնելով, նշան ըրաւ իր այցելուներուն որպէսզի իրեն հետեւին՝ դէպի հիւրանոցը որ կը գտնուէր խանութին հետեւի կողմը: Աթոռ հրամցուց անոնց, ինքն ալ նստաւ եւ հասկցուց թէ պատրաստ էր մտիկ ընելու:

Ուօմբըրլի որ արդէն ծանօթ էր այդ մարդուն, ուղղակի իր նիւթին անցաւ:

— Պ. Պրէսմօր, այս պարոնը Ամերիկացին եկած է՝ Ալֆրէտ Ձէքսինի [illegible] խնդիրին մասին քննութիւններ կատարելու համար· անոր հետ միասին [illegible] սած ենք արդէն կարգ մը յայտնի [illegible] րողութեանց մասին, բայց անիկա [illegible] ունի հարցում մը որուն պատասխանը նին կը սպասէ· ձեզմէ զատ ոչ ոք կրնայ տալ այդ պատասխանը կարծեմ, ո՞վ էր Միլի Քլօվըրը կոչուած աղջիկը...

Երկու այցելուները ղեղագործին նայեցան՝ մանաւանդ անոնցմէ մէկը Պրէսմօր զարմացած կ'երեւար, բայց հանդարտ չեչտով մը պատասխանեց:

— Անիկա Դաիզէյ Ձէքսինի օրիորդութիւն էր այս խանութին մէկ տասնեակ տարի առաջ, այսինքն տասնեմէկ տարի կայ որ մեռած է...

— Կը ճանչնայի՞ք զինքը, հարցուց ոտիկանը:

Պրէսմօր ապշած նայեցաւ անոր· — Ես այս խանութին աչկերտը, օգնականը, անօրէնը եւ ամէրը եմ երեսուն տարիէ ի վեր... անշո՞ւշտ կը ճանչնայի...

(Շար.)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) — 8 — Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seb. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԿԱՒՆԱԳԻՐ ՀԱՄԱՐ Մեդոս : 191.314 C)

ԲԱԺԱՆԱՐԻՒԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՐԱԱՍԵԱՅ
Հրանսա եւ գաղուքներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ՕԳՈՍՏՈՍ
MERCREDI
29 Aout
1934

10 րդ ՏԱՐԻ - 10e Année — № 2585

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՅԼ ԱՌ ՔԱՅԼ ՀԵՏԵԻԵԼՈՎ

Ակնարկ մը եւս Պ. Հաճէտտին Շաքիրի յուշերուն վրայ, որ կը շարունակուին անընդհատ։

Գրած էինք թէ՝ 1906ի աշնան Իթթիհատ – Թէրաքդըն վերամշակելով իր կեդրոնը Փարիզի մէջ, անմիջապէս կապ կը հաստատէ նաեւ կովկասի հետ, «Ուխուվվէթը Իսլամիյէ»ի միջոցաւ։

Այս վերջինը — Իսլամական Եղբայրութիւն — նամակներով եւ շրջաբերականներով կը պատմէր Հայերու կատարած «զուլում»ները, եւ անշուշտ հրահանգներ կը ստանար Իթթիհատի կեդրոնէն։

Զէ՞ որ, տեսեր մը վերջը, Հիւսէյին Մօլլա զատէ Ախունդով կը գրէր։

– «Տեսնելով Հայերուն զինուիլը, կովկասի իսլամներն ալ զինուիլ սկսան։ Ասկէ վերջը հարստահարիչ եւ վայրագ Հայերը չեն կրնար այլ եւս է բան ընել մեզի։ ամէն մարդ հրացան եւ զէնիք ունի պատրաստ։ Հայերը եթէ մեզի հետ չափուին, պիտի յաղթուին։ Այն ատեն Իսլամները Հայերէն մէկ հատիկ մարդ ողջ պիտի չձգեն։ Ապրի՛ կովկասի բաջարի թուրք ազգը։ մէկ տարուան մէջ այնքան սպառազինուեցաւ որ ռուս կառավարութիւնն անգամ իսլամներէն վախնալ սկսած է»։

Յուշերու շարունակութենէն երեւան կուգայ որ, Իթթիհատը չէր գոհացած նամակագրութեամբ, եւ յատուկ գործիչներ կը դրկէր ոչ միայն կովկաս, այլ եւ Պարսկաստան։

Այդ գործիչներուն ամէնէն եռանդունը եղած է Հուշակաւոր Նաֆիյ, որ Պոլսոյ ճամբով կը մեկնի կովկաս։

Նաֆի տեղեկութիւններ հաղորդելով իր գործունէութեան մասին, մանրամասնօրէն կը պատմէ թէ քանի օրինակ թերթ ցրուած է Պաթումի նահանգին մէջ (կը յիշէ սատցողներուն անուններն ալ)։

Աւելորդ է բացատրել թէ՝ երբ Իթթիհատին թերթերը կը ցրուէր, անշուշտ կորիզներ ալ կը կազմէր կովկասի բանուկ վայրերուն մէջ, համաձայն անոր հրահանգներուն։

Ապին անդին թափառելէ յետոյ, Իթթիհատի գործիչը առաջ մը կը հասնի Սամսուն, եւ անմիջապէս գործի կը ձեռնարկէ, խորապէս գնահատելով այդ վայրին արժէքը՝ մասնաւորապէս Վանի եւ Պիթլիսի նահանգներուն համար։

Այդ միջոցին պարսկական յեղափոխութիւնը պայթած էր լալ, Սամսուն գրեթէ պաշարուած էր։ բայց Նաֆի չի յուսահատիր եւ նոյն իսկ Հայերու հետ կապեր կը հաստատէ։ Ինչո՞ւ է որ կը պատմէ։

– «Անցեալ շաբթու ուրբաթ օր սահմանամերձ խալասար գիւղն երթալով, տեսնուեցայ հայկական կոմիտէի նախագահ Պ. Սամսոնի հետ։ Բայց անոր հետ պաշտօնապէս խօսելու համար տակաւին պաշտօնական իրաւասութիւն մը չունենալով, չկրցայ, խօսիլ հիմնական հարցի մասին։ Ինծի այնպէս կը թուի թէ Հայերը ըմբոստութիւն մը կը պատրաստեն գարնան համար եւ մեծ յոյսեր դրած են Վանի «Սապահիլ խայր» կոմիտէին վրայ։ Հայ գեկավարները բոլորն ալ հոս կը համախմբուին, երեւի ժողով ունենին։ Այստեղ լուրեր կը շրջին Վանի Հայերու ըմբոստութեան մասին, բայց արդիւնքը դեռ ամբողջովին չիմացայ։ Կը յուսամ մինչեւ գարուն կայան մը հաստատել հոս»։

Այս առթիւ, Իթթիհատի գործիչը պարզելով իր նիւթական թշուառութիւնը, կը գրէ։

– «Վրայ – գլուխս կտոր կտոր եղած է։ Նոյեմբերի ամսա – կանս Պաքում – Սալմաստ ճամբու ծախք ըրի։ Այժմ այստեղ ոզորմութեամբ կ'ապրիմ։ Հայկական կոմիտէին հետ տեսնուելու գացած ատեն պարսկական վերարկու մը փոխ առի, այլապէս գիս գացած ատեն պարսկական վերարկու մը փոխ առի, այլապէս գիս դուռնէն պիտի վռնտէին իբրեւ մուրացիկ»։

Նաֆի հաղիւ տեղաւորուած թուրքերէն պարսկական սահմանին վրայ, Պ. Հաճէ Շաքիր չատ սիրալիր եւ ազատաշունչ նամակ մը կ'ուղղէ Պարսկաստանի յեղափոխականներուն, մաղթելով որ Թուրքիան ալ վերկուի Համիտի բռնակալութենէն։

Իր նոյ խօսք որ, նամակը տոգորուած է համիսլամական ոգիով, եւ ուղղուած՝ Անգլիոյ եւ Ռուսաստանի դէմ, որոնք երկու երկիրներուն հասարակաց թշնամիները կը համարուին։

Այս ձեռնարկներէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակումը եւ մինչեւ Մեծ Պատերազմը, Իթթիհատ – Թէրաքդըն կը մնայ միշտ հետեւողական, քայլ առ քայլ կը հետեւի երկրին մէջ և երկրէն դուրս կատարուած չարժումներուն, իր անդառնալի վճիռը տալով ոչ միայն այս կամ այն հարցին, այլ եւ անհատներու մասին։

Մէկ օրինակ, ի պէտս թերահաւատիս։

Եուշագիրը բազմաթիւ փաստեր կը յիշէ՝ Պ. Հաճէտտին Շաքիրի եւ Տիրան Քէլէկեանի անբախտելի, գրեթէ եղբայրական մտերմութեան մասին։ Դէպերով նամակներ փոխանակուած, գլուխ գլխի խորհրդակցութիւններ կատարուած, նոյն իսկ Ապտիւլ Համիտ ապահովելու ծրագիրներ մշակուած են երկուքին միջեւ։ Զկայ որ եւ է դաղտնիք իրենց մէջտեղ։ Սահմանադրութեան չրջանին, թոյլ կուտան որ Տիրան Քէլէկեան հանրային կարծիք վարչ իրեւ խմբագրապետ «Սապահ»ի, չեզելով Իթթիհատի պաշտօնական տեսակէտն։

Եւ սակայն, — յուշերէն կ'երեւայ որ, Պ. Հաճ Շաքիր նոյն իսկ Տիրան Քէլէկեանէն կը կասկածէր, իբրեւ կատակից Սապահէտտինի ապակեդրոնացման ծրագրին։

Այն համոզուած էր թէ՝ «Սապահ»ի խմբագրապետն ալ դաւանութիւն մը չի տեսներ այդ ծրագրին մէջ եւ դաղտնապէս կ'աշխատի որ Հայաստան մը ստեղծուի վեց վիլայէթներուն մէջ։

«Եթէ այդպէս չըլլար, Տօքթ. Պ. Հաճէտտին Շաքիր պատճառ կ'ըլլա՞ր որ մեծ պատերազմին առեն ճգմեն Տիրան Քէլէկեանի դլուխը»։

Մնացեալը դուք եզրակացուցէք։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ, ԹԱՒ

ՕԴԱՅԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ ՍԿՍԱՆ ԵՐԵԿ

— o.o —

Երէկ, 28 օգոստոս, սկսան օդանաւային ռազմափորձերը՝ Փարիզի շրջանին մէջ։ Պիտի տեւեն չորս օր, գիշեր – ցերեկ։ «Թշնամի» արշաւները կը կատարուին արեւելքէն, բազմաթիւ օդանաւերով, «կործանելու» համար Փարիզը։ Պաշտպանողական օդանաւերուն կ'օգնեն նաեւ ցամաքային ուժեր, իսկ ոստիկանական վարչութիւնները, հաղաքապետութիւնները եւ ուրիշ հանրային կազմակերպութիւններ կարգադրութիւններ կ'ընեն հաղաքացիները պաշտպանելու եւ զինուորական շարժումները դիւրացնելու համար։ Թշնամի կամ արեւելեան օդանաւերը կապոյտ են եւ կը գտնուին Զօր. Ժէռառի հրամանատարութեան տակ։ իսկ պաշտպանողական կամ արեւմտեան օդանաւերը՝ կարմիր։ Առաջին անգամ է որ օդանաւային ռազմափորձեր կը կատարուին, երբ Ֆրանսայի օդային եւ ցամաքային ուժերուն ստուգելու համար Ֆրանսայի օդային ուժերուն կարողութիւնը՝ մայրաքաղաքին պաշտպանութեան գործին մէջ։ Կը յիշուի թէ վերջերս աւելի լայն ծաւալի մը վրայ փորձեր կատարուեցան Լոմտոնի եւ Լիոնի մէջ։ Փարիզի մէջ ժողովուրդը չպիտի մասնակցի պաշտպանութեան գործին։ Այս ռազմափորձերուն մէջ մասնաւորապէս պիտի փորձուին Պոէկէ սաւառնակները, որոնք կրնան ժամը 180 մղոն կտրել 14,000 ոտք բարձրութեամբ եւ 2200 լիպրա ռումբ տանիլ, ինչպէս եւ բաւականաչափ կազդին՝ 600 մղոն թռիչքի համար։ Իսկ ամէնէն կարեւոր նորութիւնը պիտի ըլլայ հետազօտիչ օդանաւ մը՝ որ սպառազինուած է 20 միլիմէթրոնց թնդանօթով մը։ Եթէ ռազմափորձերը յաջողութեամբ վերջանան, Ֆրանսա այսուհետեւ ուժ պիտի տայ վերջին երկու դրութեամբ օդանաւերու շինութեան։

Ասորիներու պատրիարք Փարիզ եկաւ

Մար Շիմուն, Ասորիներու ազգային պատրիարքը, որ կիպրոս տեղափոխուած էր Իրաքի դէպքերէն յետոյ, Փարիզ եկած է, ժրնեւ երթալու համար։ «Մաթէն»ի թղթակիցը տեսակցութիւն մը խնդրած ըլլալով, Մար Շիմուն յայտարարած է թէ դիմումներ կը կատարէ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին, հետեւեալ պահանջներուն համար։— 1· Հատուցում վճարել անցեալ տարուան խռովութեանց զոհերուն, համաձայն Իրաքի կառավարութեան կողմէ տրուած հաւաստիքներուն։— 2· Արդարութիւն այն բոլոր Ասորիներուն որոնք կ'ուզեն խաղաղութեամբ. ապրիլ իրենց դրացիներուն հետ։— 3· Իրաք դրկել Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած յանձնախումբ մը, որպէսզի ճնշութիւն կատարէ անցեալ խռովութեանց եւ Ասորիներու ներկայ կացութեան մասին։— 4· Դիւրութիւններ ընծայել որպէսզի Ասորիները Սուրիոյ մէջ հաստատուին։

Նոր մանափորձերու վախը Աւստրիոյ մէջ

»»»··«««

ՊԱՏԱՆԴՆԵՐ ՊԱՀԵԼՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿ

Վիեննայի թերթերը կը գրեն թէ՝ երկրին զանազան կողմերէն գաղտնի տեղեկագիրներ կը հասնին, հիթլէրականներու գործունէութեան մասին։ Կ'ըսուի թէ վերջնական պատրաստութիւնները կը տեսնուին սպանելու համար փոխ – վարչապետ իշխան Շթարէնպէրկը եւ ուրիշ նախարարներ եւ ծանօթ պաշտօնատարներ։ Այս լուրերուն վրայ, հայրենասէրներու Ստորին Աւստրիոյ հրամանատարը յանձնարարեց իրեն հաղորդել տասը առաջնակարգ նացիներու (հիթլէրական) անուանները, որպէսզի պատանդ բռնէ զանոնք, երբ հայրենասէրի մը գլխու մէկ մազին դպչին։ Հրամանատարը կը խնդրէ կեդրոնական կառավարութենէն որ իր հրահանգը գործադրուի ամբողջ երկրին համար եւ գաղտնի չպահուին նացի վարիչներու անունները։ «Ժողովուրդը պէտք է գիտնայ թէ իսկապէս ո՛վ պատասխանատու կը բռնուի հիթլէրական բռնութեանց համար։ Մինչեւ հիմա մենք մնացինք միշտ կարգապահ, դատապարտելով հիթլէրական մեթոտները· բայց այժմ այնքան դառնացած ենք որ, հասկնալի է նացի մեթոտներու գործադրութիւնը նացի մարդասպաններու դէմ»։

Ամբողջ Աւստրիոյ եւ մասնաւորապէս Վիեննայի մէջ կը շարունակուի նացիներու հետապնդումը։ Բազմաթիւ նոր ձերբակալութիւններ կատարուած են։

Երկրին պաշտպանութիւնը եւ հաստատուած կարգն ու սարքը ապահովելու համար, վարչապետը խնդրած է մեծ պետութիւններէն որ արտօնութիւն տան օժանդակ ոստիկանութիւն մը կազմելու համար։ Այս ուժը պիտի բաղկանայ բոլոր կէս–զինուորական կազմակերպութեանց անդամներէն եւ պիտի ունենայ մօտ 80,000 հոգի միակ հրամանատարութեան մը տակ։ Այսպիսի ծրագրի մը հակառակ է Փոքր Համաձայնութիւնը եւ մասնաւորապէս Եուկոսլաւիա, որ մտահոգութեամբ կը դիտէ Իտալիոյ, Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ զինուորական գործակցութեան հեռանկարը։

Հրեաները կը ձգտին աւելի տեղ

Փրոֆ. Հօրէյս Քէյլըն, անդամ հրէական համագումարի ամերիկեան պատուիրակութեան, ժրնեւէն Փարիզ հասնելով, շահեկան յայտարարութիւններ ըրաւ Հրեաներու կացութեան մասին։ Իր կարծիքով, հակահրէականութիւնը զէնիք մըն է նեղութեան մատնուած կառավարութեանց համար, ժողովուրդին ուշադրութիւնը ցրուելու համար։ «Եւ որովհետեւ շատ մը ազգեր ծանր դժուարութեանց մատնուած են այսօր, բնականաբար Հրեաները մտահոգ են։ երկիւղի զգացում մը կը տիրապետէ մեր համագումարին մէջ, որուն կը մասնակցէին բոլոր երկիրներու Հրեաներուն պատուիրակները։ Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ միայն ժողովրդապետութեան յաղթանակը կրնայ վերահաստատել աշխարհի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱԶՔԵՐԸ ԳՈՁ ԿԸ ԳՈՎԵՆ

»»» «««

Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը կը գրէ, փառաբանելով խորհրդային իշխանութեան ազգային հաղաքականութիւնը։

— «Այդ քաղաքականութեան չնորհիւ է որ վերջապէս, որ տասնեւչորս տարիէ ի վեր հայ գործավարները դատուած են չարունակ Վրաստանի եւ Ադրբէջանի կառավարութիւններուն մէջ եւ այսօր ալ Ալի Մահմէտով գործավարներու խորհուրդի դէմ – նախագահ կ'ըլլայ Հայաստանի մէջ։

Ի՞նչ կայ ասոր մէջ անսովոր ու Հայաստանի չահերուն տեսակէտով վտանգաւոր, — ոչինչ։ Անոնք որ այս եւ նման պատրուակով դործադել կը խծդծեն խորհրդային իշխանութիւնը, պէտք է գիտնան որ եթէ ի – րենք իրենց կառավարութեան օրով նոյն ազգային քաղաքականութեան հետեւէին, թերեւս չատ աղէտներ խնայուէին Հայաստանի»։ (Պայքար, 10 օգոստոս)։

Ռամկավար խմբագիրը բան մը լսեր է, բայց լաւ չէ հասկցեր։

Բագուցի «ըկեր» Ալի Մահմետովը Հայաստանի փոխ–վարչապետ նշանակուած է ոչ թէ հաւաձայն ազգային առողջ հաղաքականութեան մը, այլ բոլորովին վատառոդջ կացութեան մը բերումով։

Ի՞նչպէս։— Անդրկովկասի Երկրային Կոմիտէի այս տարուան նստաշրջանին մէջ (մայիս 28–31), ընդհ. քարտուղարը, վրացի Բերիա, ներկայացնելով երեք հանրապետութեանց հաղաքական կացութիւնը, կը յայտարարէր։

— Անդրկովկասում ամենաուրք ամբացել է դիւղի քաղաքական դրութիւնը, բացառութեամբ Հայաստանի, որտեղ մի քանի ամսւանամերձ ու լեռնային չրջաններում տեղի ունեցած «խեղաթիւրումներն ու խոտորումները դեռ նոր սկսւում են ուղղուել»։

Զեկուցման շարունակութենէն կ'իմանանք թէ՝ երկրային կոմիտէն (Անդրկովկասի բուն իշխանութիւնը) հարկ դատած է կարգ մը որոշումներ տալ այդ շրջաններու մասին։

Իմացէք այդ որոշումներուն գոնէ մէկը (միւսները չենք հրատարակուած)։

— «Այդ որոշման կէտերից մէկի հիման վրայ մենք Ադրբէջանից վերցրինք մի քանի աչխատողներ եւ Հայաստան փոխադրեցինք։ վերցրինք նաեւ Վրաստանի, Անդրկովկասեան կազմակերպութիւնների աչխատողներին»։

Ուրեմն, դժգոհ՝ Հայաստանի հաղաքական կացութենէն, Անդրկովկասի երկրային Կոմիտէն անհրաժեշտ համարեր է դուրսէն խնամակալներ դրկել, որպէսզի ուղղեն թերութիւնները։

Այդ խնամակալներէն մէկն է «ընկեր» Ալի Մահմետովը, որ շարունակելով իր պտոյտները Հայաստանի գիւղերուն մէջ, վերջերս հասած էր Զանգեզուր։

Ճիշդ այսպիսի խնամակալութիւն մը ծրագրած էր 1921ին, աւելի լայն ծաւալի վրայ, դարձեալ վրացի Օրժոնիկիձէն, Կովկասի կարմիր փոխարքան, որոշելով 300 ռուս, վրացի եւ թաթար բոլշեւիկներ դրկել Հայաստան, երբ պայթեցաւ փետրուարեան ըմբոստութիւնը։

Ինչպէս կ'երեւայ, ռամկավարները շա՛տ կը սիրեն Հայաստանը, բայց «Խ· Հայաստան» անգամ չեն կարդար, վախնալով որ··· յուսախաբ կ'ըլլան։

Վ.Ա.Հէ

ԼԱՔԱՓԻԱ ԵՒ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԷՔ ՊՕՏԻ ՄՐԱՑՈՒԻՆ

oooo

Պէյրութի մէջ գրոյց կը շրջի թէ մարզպանը ձեռնարկներ կատարած է, Լաթաքիան միացնելու համար Ալէքսանդրէքի սանճագին, մայրաքաղաք նշանակելով Անտիոքը։ Նոյն իսկ, կ'ըսուի թէ մարզպանը իր ծրագիրը դրկած է Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան, ստանալու համար անոնց համաձայնութիւնը։

Եթէ հաստատուի այս լուրը, Ալէվիներու ներկայ կիսանկախ երկիրը եւ Ալէքսանդրէքի սանճագը միանալով պիտի կազմեն առանձին պետութիւն մը Սուրիոյ եւ Լիբանանի նըմանմամ, մայրաքաղաք ունենալով Անտիոքը։

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ այս լուրը մէկ արձագանգն է սանճագին կեդրոնը Անտիոք փոխադրելու որոշման։

ՀԱՑ ՄԱՑՐ Ը 20 ՏԱՐԻ ՎԵՐՋ ԿԸ ԳՏՆԷ ԻՐ ՄԷԿ ԱՂՋԻԿԸ ՈՐ ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ ԷՐ ԹՈՒՐՔԻ ՄԸ ՀԵՏ

Արշալոյս Պէմմէզեան, 60 տարեկան այրի կին մը, բնիկ Սպերդցի, կը բնակէր Ալէյի մէջ (Լիբանան)։ Ամուսինն ու իր զաւակները պատերազմի միջոցին սպանուած էին Թուրքերու կողմէ։ Միայն աղջիկ մը ունէր վարդուհի անունով որ ողջ մնացած էր եւ թուրք զինուորի մը կին դարձած։ 1915էն ի վեր Արշալոյս ոչ մէկ տեղեկութիւն ունէր Վարդուհիի մասին։

Վերջերս Ալէյ կ'երթայ Ահմէտ Թէվֆիկ անուն մարդ մը եգիպտոսէն, ընկերակցութեամբ իր տիկնոջ։ Քաղաքի մէջ պտտելու միջոցին, Ֆաիմը շաբաթաոաջ ,Ահմէտիկինը կը հանդիպի Արշալոյսին եւ իսկոյն կը ճանչնայ զայն եւ առանց հարց ու փորձի կը պլլուի անոր վզին։ Մայր ու աղջիկ բանի մը վայրկեան անխօս իրար համբուրելէ վերջ, կը պարզուի իրականութիւնը եւ յայտնի կ'ըլլայ ամբողջ ողբերգականը։ Վարդուհի ամուսնացած էր Ահմէտի հետ եւ ընդունած իսլամական կրօնը։ Ունեցած էր երեք մանչ զաւակներ։

Ահմէտ խմաճալով այս յուզիչ պատմութիւնը, Արշալոյսը կը տանի իր տունը եւ մայր ու աղջիկ 20 տարի վերջ կը միանան իրարու։

ԴՊՐՈՑԻ ՇԷՆՔ ՄԸ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ

=o=

Սելանիկի Թաղ· խորհուրդը (այն որ բոլորովին չէզոք հայրենակիցներէ կազմուած է եւ կը կոչուի···Դաշնակցական), որոշեր է նոր շէնք մը շինել ազգ· վարժարանի համար։ Այս առթիւ հրատարակուած կոչին մէջ կը կարդանք։

— «Ազգ· Մարմինները, քանի մը խորհրդակցական ժողովներով արդէն իսկ բրած են անհրաժեշտ կարգադրութիւնները, յարմարագոյն չէնքի մը կամ հողի մը գնման համար։

Ակնյ գաս, Խորհուրդս, իր օժանդակ մարմիններով, գործնական գետնի վրայ եւս աչխատութիւն մը տարած եւ բարի օրինակ ըլլալու համար, անմիջապէս իր անդամներուն մէջ կատարած է առաջին հանգանակութիւնը, որուն գումարը կը հասնի չուրջ 80,000 տրամների։

Խորհուրդս, կ'առաջադրէ ուրեմն, մէկ կողմէ հետապնդել չէնքի կամ հողի գնման հարցը, իսկ միւս կողմէ չարունակել հանգանակութիւնը, ժամ առաջ մարմին տալու համար՝ ամէն Սելանիկահայու սրտին մօտիկ այս ծրագրին»։

ԻՆՉ ՏԵՍԱԿ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ Է ԱՑՍ

Սոֆիայի *Ճիմհիւրիէթի* թղթակիցը կը հաղորդէ թէ պուլկար թերթերը եուկոսլաւիոյ դէմ ոչինչ գրելու արտօնուած են, մինչ Թուրքիոյ դէմ կը գրեն եւ կը կրկնեն իրենց յանկերգը Թրակիոյ եւ Միջերկրականի ելքի մասին։ Կ'ըսէ նաեւ որ մինչ մակեդոնական կազմակերպութեան անդամները կը հալածուին եւ 800 անդամ ահաբեկուած զանազան տեղեր, Թրակիացիները ի պատուի են։ Այս ի՞նչ տեսակ բարեկամութիւն է, կը հարցնէ թղթակիցը։

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

«»»••«««

Խմբ.— Հայաստանի իրավաբանների գիտական հասարակութիւնը մեծ հետաքրքրութեամբ է հետեւում Ազգային Ժողովի դատական նիստերի ընթացքին: Կիւտամեան ռազմադատարանի նիստերի մասին մեր տեղեկագրերը, որոնք կարդացուեցան մեծ ուշադրութեամբ, ապացուցեցին, որ մեր դատական ատեանները ոչ միայն ունակ են ամենաբարդ գործերը ճշտութեամբ քննելու, այլ եւ ունակ են ինքնուրոյն դատողութիւն ունենալու եւ ինքնուրոյն որոշումներ կայացնելու: Ներկայ դատավարութիւնը, որ ամենայն հաւանականութեամբ պիտի տեւէ մի քանի շաբաթ, ամենայն հաւանականութեամբ պիտի ներկայացնէ մեր դատական ատեանների ամենաբարձր մակարդակը: Ուստի մենք կը հետեւինք դատավարութեան ընթացքին ոչ միայն իբրեւ հասարակական գործի, այլ եւ իբրեւ իրաւաբանական ուսումնասիրութեան նիւթի:

Ներկայ թիւով կը սկսինք տպագրել Ազգային Ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Խատիսեանի ցուցմունքը, որ տրուեցաւ նիստի առաջին օրը: Ցուցմունքը կարդացուեցաւ ամբողջութեամբ:

Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Ես ծնած եմ 1863 թուին, Ալեքսանդրապոլ քաղաքը: Ուսանողական տարիներուս ես մասնակցած եմ եղած եմ ուսանողական շարժումներուն, որոնք ունեցած են քաղաքական նշանակութիւն: Ես եղած եմ Ալեքսանդրապոլի ուսանողական շրջանակի անդամ, որ ունեցած է

ՀԱՅՈՑ ԼՈՒՍԱՎՈՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

»»»·«««

ՄԵԾ ՂԱՏՈՒԼԻՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՏԵՐ ՍԻՄԷՈՆ Ա ԱՐՇԱՆՈՒՆԻ

Մեր հայրապետ տեր Սիմէոն Ա Արշանունի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի 117-րդ կաթողիկոսն է եղել 1911-1930 թթ.։ Ծնվել է 1847 թ. Վաղարշապատում։ Ուսանել է Գևորգյան ճեմարանում, ապա Գերմանիայի Լայպցիգի համալսարանում։ Ուսումն ավարտելուց հետո վերադարձել է հայրենիք, ծառայել Էջմիածնի Մայր Աթոռում, ապա Ալեքսանդրապոլի թեմում։ Ձեռնադրվել է վարդապետ 1875 թ.։ Ապա նշանակվել է Ալեքսանդրապոլի թեմի առաջնորդ։ Ընտրվել է Ս. Էջմիածնի կաթողիկոս 1911 թ.։ Մահացել է 1930 թ. հունվարի 6-ին։ Թաղվել է Մայր Աթոռի Ս. Գայանե մայրավանքում։

Մեր հայրապետ տեր Սիմէոն Ա Արշանունի ՀՌԹ-ի ընդհանուր ժողովի նիստերից մեկում։

(Շար. 4-րդ էջից)

Ինչպես ասացի, ես ինքս ևս ոչ մի կերպ չեմ կարող հավատալ, որ Ռուսաստանի հայերի մեջ կարող է գտնվել մեկը, որ ցանկանա ոչնչացնել Ռուսաստանի հայերի ազգային գոյությունը։

բնականոն վիճակը: Միայն Գերմանիան չէ որ կը հալածէ Հրեաները: Կեդրոնական եւ արեւելեան Եւրոպայի մէջ միլիոնաւոր Հրեաներ արտօնուած չեն իբրեւ օրինաւոր բաղաքացիներ ապրելու: Աւելի քան երեք միլիոն Հրեաներ կ՚ապրին վայելելով վերապայլի դաշնագրով եւ բաշխուրուած փոքրամասնութեան իրաւունքները: Անոնք զրկուած են աշխատելու իրաւունքէն եւ հետեւաբար թշուառութեան մատնուած»:

47 հոգի դատի տակ Պէյրութի դեպքին առթիւ

Շաբաթ օր Պէյրութի «Ազդակ»էն առնելով (18 օգոստ.) գրած էինք թէ Պէյրութի Գարանթինա թաղին մէջ, համաչխարհային ծովափէն վերադարձող քանի մը Դաշնակցականներու վրայ յարձակելով, ոստիկան են վեց տարեկան տղայ մը:

Այս առթիւ արաբական թերթ մը կը գրէ (21 օգոստ.).—

Գարանթինայի մէջ, հայ կուսակցութեանց միջեւ պատահած ծանր դէպքը չատ դէշ տպաւորութիւն մը թողած է ժողովուրդին վրայ, որովհետեւ կը կարծուէր որ այլեւս վերջացած են այդ հակառակութիւններն ու թշնամութիւնները:

Հարցաքննիչ դատաւորը Պ. Ֆիլիփ Պուլօս երկու օրէ ի վեր կը շարունակէ իր հարցաքննութիւնները 12 վիրաւորեալներու մօտ եւ ձերբակալման հրամանագիրը ստորագրած է 47 անձերու համար երկու կողմէն: Նկատի առնելով որ այս ծանր ու արիւնալի դէպքը առաջինը չէ եւ ոչ ալ վերջինը պիտի ըլլայ, մարզպանութիւնը թելադրած է որ դատը փոխանցուի Գերագոյն Ատեան:

Ոստիկանութիւնը լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի եւ միջոցներ ձեռք առած է, հայկական թաղերու մէջ խաղաղութիւնը պահելու համար:

Նեղոս գետը պիտի չորդի՞

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ լուրջ վտանգներ կը սպառնայ Նեղոսի յորդումը, որ անսովոր չափերու հասած է: Կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած է, կանխելու համար հատանական աղէտ մը: 150,000 ոսկիի վարկ մը քուէարկուած է եւ 200,000 հոգի չարժման մէջ դրուած են գետեզերեայ գիւղերու մէջ, թումբերն ու ամբարտակները զօրացնելու համար: Ընդհատուած է հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան պաշտօնեաներուն արձակուրդը, իսկ ոռոգման պաշտօնատան ճարտարագէտները բաժնուած են վտանգաւոր շրջաններուն մէջ: Մասնաւորապէս բարձրացած են Կապոյտ Նեղոսի ջուրերը: Եթէ թումբերը չդիմանան, հունձքերը պիտի ոչնչանան:

Թշուառութիւնը Մ. Նահանգներուն մէջ

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ քաղաքին բնակիչներէն չորսէն մէկը գործազրկութեան նպաստ կը առնայ: Վախ կայ որ նպաստ-բնակալ բնտանիքներու թիւը 4–500,000 բարձրանայ, տարին չվերջացած: Այդ պարագային, երկու միլիոն մարդ աւելի պիտի ստանագրուի նպաստի տնտուկին: Քաղաքը օրական 550,684 տոլար կը ծախսէ նպաստի համար: Քաղաքապետը կը խորհի թէթեւ տուրք մը հաստատել առեւտրական խառն հաստոյքներու վրայ, բայց վճռառականները կը մերժեն ընդունիլ:

Միւս կողմէ, ծովային նախարարութիւնը առաջարկեց 20ի փոխարէն 24 նոր մարտանաւեր չինել 1935ին...

ՍՈՖԻԱՅԷն կը հեռագրեն թէ ձերբակալուած են նախորդ վարչապետ Մալինով, նախկին նախարար Սմիլով եւ փրոֆ. Կանեվ:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ՆԻՊՏԱՁԻ» ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս Հինգշաբթի, ժամը 8.30ին 32, Ավենիւ տէ Կոպէնի սրճարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԻՇՈՎ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Պէքօնի հաւաքավայրը:

ԱՂՅՈՐՎԻԼԻ «Սարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181, Քուր Լաֆայէթի սրճարանին սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՓՐ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ
Այս Կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ Փիէռ-Պենիր, «ՍԸՌՈՒՋԻՒ»
ՏՕԲԹ. ԿՐԱՅԻ գղեակին ծառախիտ անտառին մէջ
կը խօսին Պ.Պ. Թ. Ա.ՑՎԱՋԵԱՆ եւ Ա. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

գեղարուեստական ճոխ բաժին: Հայկական եւ եւ եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ Պ. ՔՐՐՔՓԵԱՆի իր Pierro - Jazzով: երգ, շուրջպար եւ փոքրիկներու կողմէ անակնկալներ:

Ճոխ պիքէ մաուէլի դիներով

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր օթօպուսներու (*Օ. Թ. Լ.*) վայրն է փլաս Կիշար, ուրկէ կը մեկնին առաւօտեան ժամը 8.30ին երկու օթօպուս, 9.30ին հրկու, իսկ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին մէկ: Ցոմսերու գինն է՝ 3 ֆրանք: Ցոմսերը կը ծախուին Ֆր. կ. Խաչի անդամուհիներուն մօտ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ (Hay - Pouj)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան
Տնօրէն – խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ (ՏՕԲԹ. Շ. Ա.ՑՎԱՋԵԱՆ)
Առաջին թիւը, 24 մեծադիր էջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին: Եւ այնուհետեւ՝ ամէն ամիս կանոնաւորաբար:
Տարին 3 անգամ 24 էջ, մնացեալ թիւերը 16 էջ,— տարեկան հաւաքածոն՝ 216 էջնոց հատոր մը:

≡"ՀԱՅ _ ԲՈՑԺ,,ը ձեր ՏԱՆ ԲԺԻՇԿ Է≡

Բաժանորդագրուեցէք այժմէն:
Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:
Բաժնեգին, յօդուած եւ թղթակցութիւն ղրկել Տօքթ. Շ. Ա.ՑՎԱՋԵԱՆի,
17, Rue Damesme, 17 Paris.

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԵՐՔ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ շավիլի ամենէն օգաստն ճեպամասի մէջ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*ի մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, եւերտրականութիւն, տար եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ:

ՇԷնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոքանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Consierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՊՊԷՐԵԱՆի՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal. Paris (19e)*:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՎԷՄ»ի

Քաղցրի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ 5րդ թիւը, հետեւեալ ծոխ բովանդակութեամբ.—

Դէպ, ուրկէ ինչ ուսաւ ձայներից».— Յ. Չաւրեան, «Հայեաց Դուռ».— Զօր. Գ. Ղորդանեան, «Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները».— Ա. Հոնդկարեան, «Ազգագիտիան Հանր. Հայաստանում».— Մամռն, «Հայաստանի անդրանիկ դեսպանը Պարսկաստանում».— Պրոֆ. Զ. Աւարով, «Քաղաքում խորհրդ. ժողովը».— «Գալ սկաւառակի պահանջները Հայտ. վերաժողովից».— ԱՐՑԵՒԻՔ (Յ. Քոչարեան, վ. Գարտաշեան, Պրօֆ. Գայաեան եւ այլք).— Հին խուղեր. Կնունք եւ Մշակոյթ (Գ. Եղիկեան, վ. Մինախորեան եւայլն).— Դիրք եւ Մատոյ — Գրախօսական.— Յաւելուած, վ. Եսայեանի.— Դէպքը Դ. եւ իր ժամանակը.— Նկարներ:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն եւ գործակալներէն չուտով փակել հաշիւները:

ՎԷՄի հասցէն փոխուած ըլլալով՝ կը խնդրուի այսուհետեւ նամակ, պրամ, ներթ եւայլն ուղարկել նոր ծասցէով.—

S. VRATZIAN
13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք:
ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԻՑ ՏԱՐԻԷն: Ամսական 50 ֆր. վճարում:
Ջրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ
Mr. LECORNU
37, Rue Paul Lelong
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՀԱՑ ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՆԵՐԱԾՈՒՄ և ԱՐՏԱԾՈՒՄ
ՔԱՆԱՐԻՒ, ՈՒԱՏԶԼՈՒԻԹԻ, ՄԱՐԹԻՆԻԹԻ
եւ ՔՈՆԱՔԻՒԻ պահանջեցէք
36, Rue Delerue, Parc St. Maur (Seine). Tél. Gravelle 04 - 27
ՏՆՕՐԷՆ *Օ. ՆԻԿ. ԵՐԱՄԵԱՆ*
Ամենալաւ տեսակի պահանջեցէք՝ հրապարակի գինեն ժամն:
Հայ մարտեցիներ, վաճառութեամբ կրնամ դիմել մեզի:

ԵԹԷ ՀԱՅՐԵՆԱՔԱՂՋՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ
ԽՄԻՒՔԻՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԼԱՐԱՏ ՕՂԻՆ
ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ
ՄԵՐԺԵՑԻՔ ԿԵՂԾԵՐԸ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր
Société PEUREUX
12, Boulevard des Vignes, 12 MARSEILLE Tél. Colbert 58—10
ԼԻՈՆի եւ ՇՐՋԱԿԱՅԵՐՈՒԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné Lyon (Rhône)
ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—
M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit, Nice (A. M.)

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարանի **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒՍԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ՝ ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:
Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինականացման միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանքի եւ մարշան փոքրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:
Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:
143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05--93
Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՑ ՇՐՋԱՆԸ ՀԱԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Մրցումը երթալով աւելի հետաքրքրական կը դառնայ, բանի որ վախճանը մօտ է: Երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ Տավօզ – Լուգերն հանգրուանին մրցումը: Այս հանգրուանին ամբողջ լեռներուն գագաթը բարձրանալու առաջնութիւնը շահեցաւ գրեթէ Իտալացիներ՝ Գամուզօ եւ Մեյլլի: Միւս հեծելանուորդները՝ Ադամ, Էկլի, Պիւս, Թիէբպախ, ձէհէր եւ Տիկնիէվ կուգան առաջիններէն երեք վայրկեան 45 երկվ. վերջ: Բայց ոչ-րոշեալ հանգրուանին (Լուգերն) 20 ֆիլմէթր մնացած կը հետապնդեն եւ մեկնակէտը հասնելով «սփրինտ»ի մէջ զուիցերիացի Փօլ Էկլի առաջին կը հանդիսանայ:

Ընդհանուր դասաւորման գլուխը կը գտնուի գերմանացի ձէհէր, 20 ժամ 54 վայրկ. 1 երկվ., երկրորդ՝ Փօլ Էկլի 20 ժամ, 56 վայրկ., 26 երկվայրկ., երրորդ՝ Գամուզօ 21 ժամ, 4 վայրկ. 21 երկվ., այնպէս որ այս երեքին մէջ է որ կը ծածանի յաղթութեան դրօշը: Իսկ լեռները մագլցելու թեան դրօշը: Իսկ լեռները մագլցելու մէջ դասաւորման գլուխը կը գտնուին ձէհէր՝ ունենալ 21 կէտ, Գամուզօ՝ 20 կէտ:

Շրջանը լրանալու դեռ չորս հանգրուան կայ, այնպէս որ գրեթէ ամբողջովին լեռնային է:

*** Բօրսիֆայի (Նափոլէոնի հայրենիքը) շրջանին մէջ, որ կը կատարուի կիրակի օրուընէ ի վեր, երկու հանգրուանն ալ շահած է Փուիթօ աւնուն հեծելանուորդ մը:

Հ. Ս.

«ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (33)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՉԸՐ — Թարգմ. Ժ.

— Ալիքէա ձէքինն ալ կը ճանչնա՞ր դուն, հարցուց Ուօմբրըլլի:

— Այո՛, դեղարանին հետ կապ ունեցող ամէն անձ ծանօթ էր անոր... Պրէմօր Ամերիկացին նայեցաւ կարծես հարցնելու համար թէ ա՞ն ինչ կ՚ուզէր:

— Երբ Ալիքէա ձէքին ձեղի եկաւ, Միլին մասին հարցուց մանաւանդ – բար, այնպէս չէ՞, բաւ Պ. Խուոբրա:

— Մանաւանդ՝ այն իմաստով որ միայն անոր մասին հարցում ը – բաւ, պատասխանեց դեղագործը. տեղեկութիւններ եւ հասցէն ուզեց, բայց, անշուշտ չունէի, ոչ մէկը, ոչ միւսը...

— Ըսա՞ թէ ինչու տեղեկութիւն կ՚ուզէր...

— Ո՛չ. ու երբ ժխտական պատասխան տուի, ա՛լ բնաւ չի բացաւ...

— Հետեւաբար դուք այդ աղջկան մասին բան չէ՞ք գիտեր...

— Հիմա՝ ո՛չ. առանձինէկ տարի առաջ՝ գործը ձգելէն ետք, այլ եւս իր մասին չի լսեցի. յանկարծ գործէն հեռացաւ, ինչո՞ւ համար՝ ես ալ չեմ գիտեր ...

Ուօմբրըլլի ոտքի ելաւ ու վերար – կուն կոճկեց՝ մեկնելու պատրաստուելով:

— Պատի մը առջեւ կեցած ենք, ըսաւ. գիտէի որ այս մարդը տեղեկութիւն չպիտի ունենար: Բայց Ամերի – կացին դեռ նստած էր:

— Ինչո՞ւ չէ, Պ. Պրէմօրը կրնայ տակաւին բաներ մը ըսել, դիտել տալ ժպտելով: Այս գիշեր գինքը անհանդիստ չպիտի ընեմ. միայն փոքր ծառայութիւն մը պիտի խնդրեմ. կասկած չունիմ որ եթէ ձանձրոյթը առնէք, պիտի կարենաք յայտնել թէ Միլի Քլօվըրը ձեր մօտ աշխատած ատենը՝ ուր կը բնակէր...

— Տանըմէ՛կ տարի առաջ, յարկ ոստիկանը. հարիւր տարի ըսել է, լոնտոնի մէջ...

Ամերիկացին խնդաց ու մարդուն նայեցաւ:

— Այո՛, կարծեմ կրնամ, բաւ զգաստ – գործը յանկարծ. խանութին հին ծամարներն ու թուղթերը տունս պահած եմ. գիշերը կը վնտռեմ. կարծեմ իր հասցէն այնտեղ ըլլալու է... Ո՞ւր կը մնաք ... լա՛ւ, դանելուս պէս կէս գիշերուան թղթատարով կ՚ուղարկեմ...

Երբ դեղարանէն դուրս ելան՝ Ամերիկացին ոստիկանին թեւէն բռնելով, ըսաւ.

— Ահիկա աղէկ եղաւ, հասցէն դրամանք...

— Ի՞նչ օգուտ կայ, տասնըմէ՛կ տարի...

— Վաղ առաւ կանուխ պանդոկս եկուր, թերեւս Պրէմօրէն լուր ու – նենամ...

Արդարեւ յաջորդ առաւօտ տակաւին արթնցած չէր երբ դեղագործին նամակը հասաւ. պահարանին մէջ, թերթ մը թուղթի վրայ մատիտով գրուած էր հետեւեալ հասցէն.—

c/o Տիկին Շէֆսբօլ, 93 Սէյնթ Մէրի Սֆուէր.

ԳԼՈՒԽ 14ՐԴ

ՀԵՏՔԵՐ

Ուօմբրըլլի Ամերիկացին քովը զբաղց երբ այս վերջինը պանդոկին թէյարանը՝ հանդարտ անկիւն մը նստած՝ նախաճաշ կ՚ընէր:

— Առաջա՛յ, ըսաւ խուոբրան՝ թուղթին կտորը ուրախութեամբ ա – նոր ցոյց տալով. ասիկա մեր երկրորդ քայլն է, ուրեմն կ՚արժէ եղեր դեղագործը տեսնել, այնպէս չէ՞...

Ուօմբրըլլի աչքու մը վերցուց եւ հացկէն նայեցաւ:

— Ասով ի՞նչ կրնաք ընել, հարցուց կէս հեգնանքով, կէս կատակելով. իր տանտիրուհիին հացէն է պարզապէս եւ տասնըմէկ տարի առաջուան ... կամ կինը մեռած է եւ կամ աղջիկը մեկնած ... չա՞ տժուար գործ, չէք կրնար գտնել... եթէ նոյն իսկ գտնէք ի՞նչ տեղեկութիւններ կը կարծէք որ ունենայ անոր մասին...չատ հաւա – նարար, տարիներէ ի վեր հանդիպած չէ անոր... Լոնտոնի տանտիրուհիները՝ երբ չատ ալ չեն հետաքրքրուիր՝ եկողգացող վարձակալներով...

Ամերիկացին ումպ մը սուրճ խմեց. մտազբաղ էր. այնպէս թուեցաւ ոստիկանին որ անիկա իր դիտողութիւնները մասին չէր որ կը մտածէր:

— Ո՞ւր է Սէյնթ Մէրի Աբբէյը, հարցուց վերջապէս. քանի՞ վայր – կեան հեռու է...

— Փէտինկթընի կողմերն է. տասերկրեայ երկաթուղիով քանի մը րոպէ հազիւ կը տեւէ ...:

— Ջարժէ՞ր մէկ, երկու վայրկեան դահել երթալ հասկնալու համար թէ Տիկին Շէֆսբօլը այնտե՞ղ կը բնակի այժմ. եթէ կը բնակի իրեն կը հարցնենք Միլիին մասին. կ՚արժէ՛ իսկապէս. այդ ատոիճան ժամանակի խորհրդածութիւն ընելու պէտք չունինք ...

— Քանի որ անպատճառ երթալ կ՚ուզէք, ես ալ միասին կուգամ, հաւանեցաւ ոստիկանը. բայց կ՚ուզեմ հասկնալ թէ ինչո՞ւ այսքան կը հե – տաքրքրուիք Միլի Քլօվըրով. ի՞նչ կարծիք ունիք...

— Հետեւեալը — Ալիքէա ձէքին կ՚ուզէր անպայման տեղեկութիւն ըստանալ անոր մասին. եթէ չէր հետաքրքրուեր, ինչո՞ւ Պրէմօրին հարցուց. անշուշտ բաժանութիւն ուրիշ բաներ ալ ունէր որոնց մասին կրնար հարցուփորձ ընել. բայց չբաւ, ինչո՞...

Ուօմբրըլլի գլուխը թօթվեց սկսաւ խորհիլ թէ Ամերիկացին կատակ իր ականջու խորամանկ թեան, կանացի բան մը ունէր վրայ ու կը վտահէր իր նախազգուշութիւններուն:

— Ձեմ հասկնա՞ր, վերապէս, թերահաւատ ժպիտով մը. երբ առջին անգամ իմացայ թէ տեղեկութիւն հարցուցեր է անոր մասին, բնաւ չեմ հաւատար թէ ուրիշ պէս խորհեցայ — նոր վերապրէր երկար բացակայութենէ մը եւ բնականաբար տեղեկութիւններ պիտի ուզէր դեղարանին հետ կապուած անձերուն մասին. հայրը ինչ էր, Պրէմօրը այնտեղ էր առաջ եւ միակ անձը դոր կը ճանչնար Միլին էր... կարելի է անոր սիրեցեալը եղած էր քիչ մը՛ հին տաեններէ...

Ամերիկացին կուշտ ու կուռ թո – զաց:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925)

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

ԹԵՐԹԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ Notre numéro : 1 FRANC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ԿԵՍԱՄՅԱՆ	ԵՐԵՄՅԱՆ
Իրանստ եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Չոխոսլովաքիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	280 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
30
ՕԳՈՍՏՈՍ
JEUDI
30 Aout
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2586

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԵԻ ՄԱՍԱՄԲ ՆՈՐԻՆ

— o.o —

Ներգաղթը պետական գո՞րծ է թէ ոչ։ կարելի՞ է բնակարան չունեցող հանգստանակութեամբ, գանձանակ պտտցնելով տունէ տուն։

Ներելի՞ է կուսակցական ռազմախաղի վերածել հայրենիքի վերաշինութեան գործը, առեղծելով հրէի եւ հեթանոսի խարուսիկ։

Եւ այսպիսի բազմաթիւ հարցեր տարինէրէ ի վեր կը զրաղեցնեն դաշնակցական մամուլը։ Անշուշտ մէկ մտահոգութեամբ,— թէ ինչպէ՞ս սեղմանել մեր մինուճար հայրենիքին զէմ...

Չեր ուշադրութեան յանձնենք երկու պարագաներ, եւ դուք դատեցէք մեր թշնամութեան չարիքներն ու միւսներու բարեկամութեան բարիքները։

Գիտէք որ բնակարաններու չինութեան համար, կեդր. Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ անցեալ տարի, յուլիսին, եւ չորս տարի կոչեր հրատարակուեցան։

Ցեղայ ժողովներ տարբեր ատեն թաղէ թաղ եւ քաղաքէ քաղաք, չքնաղ ճառախօսներով եւ ժպտալիներով։

Արդի՞ւնքը։ — Մինչ տարի ունեցանք պարբերաբար հրատարակելու հանգանակութեան ընդհ. գումարը,— 90-100,000 ֆր.։ (Համաձայն «բարեկամ» թերթերու տրուած գիտոյցներուն)։

Ահա ուրիշ՝ աւելի մանրամասն — եւ պերճախօ՞ս — հաշիւ մը, հրատարակուած Փարիզի ամսկավար օրկանին մէջ (28 օգոստ.)։

Ներգաղթի Ցոնտի կեդր. Յանձնաժողովին քարտուղարն է որ կը պատմէ։

— «Ցարդ հանգանակուած ընդհանուր գումարը մօտ 150,000 ֆր. է, որուն 25,000 ֆր.ը փարիզեան շրջանի հանգանակիչ Յանձնախումբերու գործունէութեան արդիւնքն է, 40,000ը գաւառի, 65,000ը անհատական նուիրատուութենէ գոյացած, իսկ մնացեալ 15,000ը արտասահմանէն՝ Պուէնոս Այրէս, Սէն Փաւլօ, Մեխիկա, Հռոմ եւ Լոնտոն»։

Այդ նամակէն կ'իմանանք թէ ցարդ կարելի չէ եղած կեդր. Յանձնաժողով մը կազմել Մ. Նահանգներուն մէջ։

Իսկ մենք ուրիշ բան մըն ալ պիտենք։

Ամերիկան ունէը իր Ներգաղթի Յանձնախումբը, որ ամիս – նորով լուծիչն պահելէ յետոյ, վերջապէս հրատարակեց իր հաշիւը։ Եւ մարդիկ ապշութեամբ իմացան հետեւեալ իրողութիւնը։

1932 մարտէն մինչեւ 1934 մարտ, երկու տարուան ընթացքին հանգանակուած է 6063 տոլար։ Այս գումարէն Հայաստան ղր – կուած է միայն 2930 տոլար, իսկ ղրամատունը կը մնայ 310 տոլար։

Այս տարիք, մինչ Յանձնախումբը ձախողման պատճառը կը վերագրէր անտեսական տագնապին եւ «ուրիչ հոսանքներու թշնամական վերաբերմունք»ին, Ամերիկայի ամսկավար պաշտօնաթերթը բուն պատասխանատուութիւնը կը բեռցնէր Հօկին վրայ, «որուն վարիչները Հայաստանի օգնելու պատրուակին տակ, ամէն ազգային ճիտնարկ կը ծառայեցնեն համայնավարական բրոբականայի»։ (Պայքար, 1 Մայիս 1934)։

Մինչեւ՝ թուաբանական հաշիւ մը որ մեծնայն ատեն... փելիսոփայական է։

Մ. Նահանգներուն մէջ Ներգաղթի Յանձնախումբը՝ իր պարմանագան թելերով եւ օժանդակներով, երկու տարուան մէջ կը հաւաքէ միայն 6063 տոլար (որուն 2930 միայն կ'ներթայ Հայաստան)։

Ամերիկահայ կ. Խաչը (այն որ կը հալածուի իբրեւ դաշնակցական), 1933 յուլիսէն 1934 յուլիս կը հաւաքէ 13,432 տոլար։ Այսինքն՝ աւելի քան կրկինը։

Զմոռնանք որ կ. Խաչը մօտաւորապէս նոյնքան ալ հաւաքած է 1932-33 շրջանին,— ուրեմն աւելի քան քառապատիկ։ Եւ այս՝ հակառակ զգուելի թշնամութեան մը, որ այս տարի անցաւ ամէն չափ ու սահման, իբրեւ հետեւանք Նիւ Եորքի դէպքին։

կ. Խաչին այս 13,432 տոլարը տեղական դրամի վերածելով (15էն), կ'ունենանք 201,480 ֆրանք։ Այս գումարն ալ բաղդատեցէք Ներգաղթի Ցոնտի կեդր. Յանձնաժողովին հանգանակութեան հետ։

Ուրեմն, կառաբեալ թշուառութեան յանգած է Ներգաղթի հանգանակութիւնը, այստեղ եւ ամէն տեղ։

Այս կացութեան առջեւ, անշուշտ կը ապակէիք որ արտակարգ միջոցներ խորհէին Հայաստանի անկաշա՞ռ բարեկամները։

Երեւանի ուգածը «փառիչահրմ չօք եաչա» չէ, այլ ... «որվիզ»։

Արդ, ուրկէ՞ ճարեն «որվիզ»ը։ Մէկ տարի քրանկան, եւ գումարը մէջտեղն է, մեծ մասով՝ աշխատաւորներէ հաւաքուած։ Մէկ տարի ալ տքան, դժուար թէ կրկնապատկուի։ Թող ըլլայ կէս միլիոն Ֆրանք։ Մէկ բնակարանը հազար տոլար հաշուելով, քանի՞ տուն կրնաք շինել կէս միլիոն ֆրանքով...

Մի՛ յուսահատիք։ Ամերիկայի ամսկավար պաշտօնաթերթը դարեր է մոգական բանալին։

— «Մեր բաղձանքն է որ ներգաղթի ձեռնարկն ալ ազատուի արտասահմանի օգնութեամբ բնակարաններ շինելու պայմանէն։ Նկատումբ՝ որ Հայաստանի կառավարութիւնը մղեց Նուպարաշէնի լրացման համար չսպասելու Բարեգործականի խոստացած գումարին, լաւ կ'ըլլայ որ տեղ բռնէ Հայաստանի վարիչներու ծրագրին մէջ։ Քանի որ միլիոններ կը ծախսուին հայրենիքի տնտեսական եւ մշակութային զարգացման համար, ինչո՞ւ ներգաղթն ալ մաս չկազմէ վերաշինութեան ծրագրին եւ չօգտուի ազգային համար բացուած պետական պիւտճէէն»։ («Պայքար», 9 օգոստոս)։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Կազարգել դիմակի գործարան՝ Թուրքիոյ մէջ

Պօրէն կը հեռագրեն.— Էնկիւրիի մէջ պիտի շինուի գործարան մը որ պիտի կրնայ տարին միջին հաշուով 100,000 կազարգել դիմակ արտադրել։

Ճափոն խզեց Ուաշինկթընի պարմանագիրը

Ճափոնական կառավարութիւնը օգոստոս 28ին խզեց Ուաշինկթընի պայմանագիրը, որ ստորագրուած էր 1921ին, Մ. Նահանգներուն, Անգլիոյ եւ Ճափոնի կողմէ եւ որ կը նշդէր իւրաքանչիւրին ծովային ուժի համեմատութիւնը։ Ճափոն երկար ատենէ ի վեր կը գանգատէր թէ հաստատուած համեմատութիւնը 5–5–3 (կարգով՝ Անգլիա, Մ. Նահանգներ եւ Ճափոն) երբեմ չի համապատասխաներ իր պահանջներուն եւ արժանապատուութեան։ Այս խնդիրը պիտի քննուի 1935ին, նաւային խորհրդաժողովին մէջ, բայց Ճափոն չուզեր սպասել մինչեւ այդ օրը, եւ այժմէն կը պահանջէ հետեւեալ համեմատութիւնը.— 5 – 5 – 4·39։ Խզելով Ուաշինկթընի դաշնագիրը, Ճափոն ըսել կ'ուզէ թէ իր գրլխուն ճարը պիտի նայի եւ նոր մարտանաւեր պիտի շինէ առանց սպասելու խորհրդաժողովին։ Իր գլխաւոր պատճառաբանութիւնն այն է թէ Ռուսիոյ հետ պատերազմը կրնայ պայթիլ որ եւ է ատեն, հետեւաբար իմ պէտք ունի ոչ միայն բաւարար ծովային ուժի՝ չափուելու համար խորհրդային տորմիղին հետ, այլեւ տրբամադրելի մարտանաւերու՝ պաշտպանելու համար Չինաստանի ծովեզերքը։ Ճափոնի երկրորդ մտահոգութիւնը կը կազմէ Մ. Նահանգներու նաւային ծրագիրը, որ կը տրամադրէ բազմաթիւ նոր մարտանաւեր շինել։

ԳԱՂՏՆԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԵԻ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՄԻՋԵԻ

«*Լա Լիպէռթէ*» ամէն պատասխանատուութիւն ստանձնելով կը յայտարարէ թէ գաղտնի դաշնագիր մը կնքուած է Լեհաստանի եւ Գերմանիոյ միջեւ, հինգ գիւղատնտեսական – հողային յօդուածներով եւ շարք մը առեւտրական համաձայնութիւններով։ Այս վերջին կարգադրութեամբ, Լեհաստան հում նիւթեր պիտի հայթայթէ Գերմանիոյ, ճոյն իսկ պատերազմի ատեն, փոխարէն ստանալով գործուած ապրանքներ եւ մասնաւորապէս քիմիական նիւթեր։

Բուն քաղաքական – գիւղատնտեսական դաշնագրին գլխաւոր նպատակն է ապահովել Լեհաստանի չէզոքութիւնը, եթէ Գերմանիա պատերազմի բռնուի երրորդ պետութեան մը հետ։ «Լիպէռթէ»ի հաղորդած տեղեկութեանց համաձայն, դաշնագիրը կը պարունակէ հետեւեալ տրամադրութիւնները.—

1.— Գերմանիա կ'ընդունի թէ Լեհաստանի համար կենսական անհրաժեշտութիւն է ելք մը ունենալ Պալթիկ ծովուն վրայ։ 2.— Գերմանիա կը թելադրէ որ Լեհաստան փորձէ խաղաղ միջոցներով բաղաքական միութիւն մը հաստատել Լիթուանիոյ հետ։ Այդ պարագային Գերմանիա պիտի հրաժարի իր բոլոր պահանջներէն՝ Մէմէլի նաւահանգստին վրայ։ 3. Եթէ գիւղատնտեսական ընդհարում մը ծագի Լեհաստանի եւ Լիթուանիոյ միջեւ, Գերմանիա մասնաւոր պահանջներ չպիտի դնէ։ 4.— Խաղաղ միջոցներով ցանկալի նպատակին հասնելու համար, Գերմանիա կը հաւանի իր ամբողջ կարողութեամբ բաղաքական եւ դիւանագիտական աջակցութիւն ընծայել Լեհաստանի։ 5.— Երբ Լեհաստանի եւ Լիթուանիոյ բաղաքական միութիւնը իրականացած այս կամ այն ձեւով, Լեհաստան ի նպաստ Գերմանիոյ պիտի հրաժարի Տանցիկի նրբանցքէն եւ կտիճա բաղաքէն եւ չպիտի հակառակի որ Տանցիկի ազատ բաղաքը Գերմանիոյ վերադարձուի։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԴԷՊՔԻՆ ԾԱԼՔԵՐԸ

«Յուսաբեր»ի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Պէյրութի Քարանթինա թաղի դէպքի մասին, ուր վեց տարեկան տղայ մը սպաննուած էր.—

Ատենէ մը իվեր Քարանթինայի հայութիւնը ուղղակի անշէջելի մթնոլորտի մէջ կ'ապրի։ ամէն օր կռիւ, հայհոյանք, ծեծ։ Որեան ալ տարօրինակ թուի՝ ատոր շարժառիթը Նիւ Եորքի դատավճիռն է, որ դառնութեամբ ու վշտով համակեց մեր ընկերները եւ մարդկային ու Հայու զգացում ունեցող բոլոր տարրերը, եւ ուրախութեամբ ու հրճուանքով լեցուց բոլոր հայանուն թափթփուքներու պիղծ սիրտերը։

Անցեալ Շաբաթ, «խնդոյքի» եւ օղիի սիրահարները դարձեալ փորձեցին անդորրութիւնը խանգարել ատրճանակ կրակելով։ Բայց մեր ընկերները անմիջապէս հաւաքուեցան, կարգապահ զինուորներու նման, ու ստահակները խոյս տուին։ Նոյնը կրկնուեցաւ կիրակի եւ երկուշաբթի գիշերները։ Երեքշաբթի գիշեր անոնցմէ մէկը գինաթափուեցաւ, իսկ մէկ ուրիշն ալ բռնուեցաւ, բայց ետքէն ազատ ձգուեցաւ, առանց ապտակ մը իսկ ուտելու։

Բայց ահա Ջորեքշաբթի երեկոյեան, սովորական ժամէն շատ կանուխ, այդ սրիկաները, օգտուելով անկէ, որ մեր ընկերներէն շատեր տակաւին գործէ չէին վերադարձած, ատրճանակներով, դաշոյններով եւ գաւազաններով զինուած՝ կը յարձակին մեր փոքրաթիւ ընկերներու վրայ։ Անհկարագրելի խուճապ մը ծայր կուտայ ժողովուրդի մէջ, ճիչ, վայնասուն, ատրճանակներու զարկեր։ Քարանթինայի հրապարակը բանի մը վայրկեան կատարեալ ռազմադաշտ կը դառնայ։ ու հայ արիւնը կը հոսի... Արդի՞ւնքը։ երկուստեք տասնեակ մը ծանր ու թեթեւ վիրաւոր և 8–9 տարեկան տղեկ մը սպաննուած էր.—

«Յուսաբեր»ի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Պէյրութի Քարանթինա թաղի դէպքի մասին, ուր վեց տարեկան տղայ մը սպաննուած էր.—

Ատենէ մը իվեր Քարանթինայի հայութիւնը ուղղակի անշէջելի մթնոլորտի մէջ կ'ապրի։ ամէն օր կռիւ, հայհոյանք, ծեծ։ Որեան ալ տարօրինակ թուի՝ ատոր շարժառիթը Նիւ Եորքի դատավճիռն է, որ դառնութեամբ ու վշտով համակեց մեր ընկերները եւ մարդկային ու Հայու զգացում ունեցող բոլոր տարրերը, եւ ուրախութեամբ ու հրճուանքով լեցուց բոլոր հայանուն թափթփուքներու պիղծ սիրտերը։

Անցեալ Շաբաթ, «խնդոյքի» եւ օղիի սիրահարները դարձեալ փորձեցին անդորրութիւնը խանգարել ատրճանակ կրակելով։ Բայց մեր ընկերները անմիջապէս հաւաքուեցան, կարգապահ զինուորներու նման, ու ստահակները խոյս տուին։ Նոյնը կրկնուեցաւ կիրակի եւ երկուշաբթի գիշերները։ Երեքշաբթի գիշեր անոնցմէ մէկը գինաթափուեցաւ, իսկ մէկ ուրիշն ալ բռնուեցաւ, բայց ետքէն ազատ ձգուեցաւ, առանց ապտակ մը իսկ ուտելու։

Բայց ահա Ջորեքշաբթի երեկոյեան, սովորական ժամէն շատ կանուխ, այդ սրիկաները, օգտուելով անկէ, որ մեր ընկերներէն շատեր տակաւին գործէ չէին վերադարձած, ատրճանակներով, դաշոյններով եւ գաւազաններով զինուած՝ կը յարձակին մեր փոքրաթիւ ընկերներու վրայ։ Անհկարագրելի խուճապ մը ծայր կուտայ ժողովուրդի մէջ, ճիչ, վայնասուն, ատրճանակներու զարկեր։ Քարանթինայի հրապարակը բանի մը վայրկեան կատարեալ ռազմադաշտ կը դառնայ։ ու հայ արիւնը կը հոսի... Արդի՞ւնքը։ երկուստեք տասնեակ մը ծանր ու թեթեւ վիրաւոր և 8–9 տարեկան տղեկ մը սպաննուած էր, ուր միակ մեղքը այն է, որ իր մեծ եղբայրը Դաշնակցական է...

(Ուրիշ շաբաթ կարդալ Դ. էջ՝)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅԱԿՈԲ ԿՈՉԱՐԵԱՆ

Փարիզի մէջ կա՞ մէկը որ հանդիպած չըլլար այս չափազանց համեստ եւ սակաւախօս մարդուն։ Մանաւանդ ընկերական–ազգային շրջանակի մէջ։

Տարիներով Հ. Հ. պատուիրակութեան մէջ ծառայելէ յետոյ, առտու մը գնաց Հայաստան, եւ մտաւ պետական Կ. Խաչի վարչութեան մէջ, իբրեւ քարտուղար։ (Քարտուղարութիւնը իր բնական կոչումն էր, ամէն տեղ եւ ամէն ասպարէզի մէջ)։

Անցեալ տարի, «Խ. Հայաստան» երկտողով մը կը հաղորդէր Յակոբ Քոչարեանի մահը (1933 յունիս 3)։

Ինչպէս իր կեանքը, իր մահուան լուրն անգամ մոռացութեան տուեցաւ։

Այսպէ՞ս է մեր կեանքը, այս պղտոտաներուն վրայ։ Երէկուան մտերի – մը, անոր մեռնիլն անգամ կը մոռցուի օրուան ժխորին մէջ։

Շնորհակալ ըլլանք «Վէմ»ին, որ ուզած է դարմանել այս անհներելի զանցառութիւնը, բանի մը գիծեր յիշելով ողբացեալ Քոչարեանի կեանքէն ու գործերէն։ (Վէմ, թիւ 5, մայիս – յունիս)։

Եօթանասունինոց մըն էր Յակոբ Քոչարեան, ծնած ըլլալով 1865ին։

Մոսկուայի համալսարանին տես – չութիւնը գնահատելով իր ընդունակութիւնները, կ'առաջարկէ մնալ եւ դառնալ ուսուցչապետ։ Բայց Քոչարեան ալ վարակուած՝ իր շրջանի հայրենասիրական տենդով, կը նախընտրէ խառնուիլ հոսանքին։ 1890ին Թիֆլիս է արդէն, եւ կը դառնայ Հ. Յ. Դաշնակցութեան հաստատութիւններ – պիչներէն մէկը։

Մինչեւ վերջն ալ մնաց Դաշնակցական, նոյնիսկ առեւտրական ծառայութեան ատեն խանդավառութեամբ նուիրուելով հանրային գործունէութեան։ Գործօն դեր կատարած է նաեւ կուսակցութեան մէջ, իբրեւ գործակից Քրիստափորի եւ Զաւարեանի եւ իբրեւ անդամ զանազան կոմիտէներու։ Իր վերջին կուսակցական աշխատանքն եղաւ 1925ի ընդհ. ժողովին քարտուղարութիւնը։

Ողբացեալ ընկերը միեւնոյն ատեն եղած է ուսուցիչ եւ խմբագիր։ Ունի զանազան թարգմանութիւններ, մասնաւորապէս Խպհնի «Կառուցանող Սոլնէս»ը։ (Գիտէր ռուսերէն, գեր – մաներէն, ֆրանսերէն և անգլիերէն)։

Եթէ չեմ սխալիր, ինծի էր խմբագիրը այն անգլիերէն պարբերակներ – նին, որ կը հրատարակուէր Թիֆլիսի մէջ, 1919 — 20ին, երբ դաշնակիցները կովկաս կը գտնուէին։

Անոնք որ աւելի բան գիտեն Յակոբ Քոչարեանի մասին, անշուշտ պարտի պիտի սեպեն լրացնել «Վէմ»ի տեղեկութիւնները։

«Յառաջ»ը իր մեդբը բաւած չըլլար, հրատարակելով այս բանի մրտնդերը, իբրեւ յարգանքի ուշացած պարտականութիւն մը։

Վ.Ա.Հ.

ԵՒԱԳՈՑՆ ԴՐՕՇԻ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ

4000 ՀՈԳԻ ՊՈՍՔԸՆ, 5000 ՀՈԳԻ ՏԻՔՐՈՅՔ

ՊՈՍՔԸՆ, օգոստոս 12.— Կիրակի օր օդը մռայլ էր եւ սեւ ամպեր կուտակուած էին երկնակամարին վրայ։ Սակայն, հակառակ այս անկայուն օդին, դարձեալ աւելի քան 4,000 Հայեր լեցուեցան Մարկպօրօ՝ Յակոբ Քեանեներու ագարակը, ուր տեղի ունեցաւ Դրօշակի օծնակատարութիւն, որուն նախաձեռնարկ եղած էին Հ. Յ. Դ. Յեղակրօնեներու Կեդր. Վարչութիւնը եւ Նիւ Ինկլէնտի 17 Ուխտերը, ինչպէս նաեւ Հայ Կարմիր Խաչի Սանուէիները։

Հանդէսը սկսաւ մասնաւոր տողանցքով մը, որուն մասնակցեցան 700 Յեղակրօնիներ՝ առաջնորդութեամբ հայկական եռագոյնի եւ ամերիկեան Աստղազարդի։ Խուռներամ բազմութիւնը դիտեց տողանցքը յուզումով եւ խանդավառութեամբ՝ ընդունելով ծափահարելով մեր երիտասարդ Յեղակրօնիները, որոնք բոլորն ալ հագած էին այդ օրը իրենց պաշտօնական տարազները։

Հանդէսը բացաւ ընկ. Վարդգէս Ահարոնեան, որ գեղեցիկ ճառով մը բացատրեց օրուան իմաստը եւ դիտել տուաւ թէ Հայաստանի անկախութեան համար պայքարող ազգ սերունդը անպատմելի զոհողութիւններով ձեռ է բերած ազգային նուիրական դրօշ մը, որու պաշտպանութիւնը այսօր կը փոխանցէ Յեղակրօնիներուն։ Հիներուն տեղը գրաւելու պատրաստուող երիտասարդ Ուխտերը, եզրակացուց բանախօս ընկերը, գիւղացուց բանախօս մը, գինուած անսասան հաւատով մը, պիտի խլեն մեր ազգային անկախութեան փշոտ ճանապարհէն՝ միշտ բարձր բռնած նուիրական դրօշակը։

Ապա հետզհետէ կարճ այլ իմաստալից ուղերձներ ըրին Յեղակրօն Ուխտերու Կ. Վարչութեան կողմէ ընկեր Մանուալեան, Միջին Արեւմուտքի Յեղակրօն խումբերու կողմէ ընկ. Տիգրան Տէր Աւետիսեան, Հ. Յ. Դ. Ա. – մերիկայի Կ. Կոմիտէի կողմէ ընկ. Տոքթ. Լ. Տաղլեան։ Նիւ Եորքի Յեղակրօնիներէն Ս. Սարգիսեան արտասանեց իր հեղինակութիւններէն երկու գեղեցիկ կտորներ, մէկը անգլիերէն՝ նուիրուած Հայ եռագոյնին, միւսը՝ հայերէն, «Հայրենի տուն» խորագրով։ Խօսեցաւ ընկ. Նժդեհ, յայտնապէս յուզուած եւ զգածուած եւ, ուղղելով իր խօսքերը Յեղակրօնիներուն, խորհուրդ տուաւ անոնց մնալ միշտ արի, եռակտներ բարձր, փայփայել հոգիներուն մէջ ցեղ. հպարտութեան զգացումը, կուրծք տալ արտաքին նշանմիներու դէմ եւ անողոք վճռակամութեամբ դիմել դէպի մեր նպատակը։ Շա՛տ բան տուած ենք աշխարհին, ըսաւ ընկեր Նժդեհ, եւ այժմ մենք պահանջող ենք, եւ անպայման պիտի տիրանանք մեր արդար իրաւունքին, երբ գիտնանք մեռցնել տկարութեան զգացումը մեր մէջ եւ բարձր բռնել մեր գլուխները՝ ինչպէս կը մնայ բարձր եւ ուղիղ մեր հայրենիքի տիտան Մասիսը։

Հանդէսի յուզիչ մասերէն մէկը եղաւ Դրօշակի օրհնութիւնը՝ զոր կատարեց Հայր Ղեւոնդ վարդապետ Մարդուկեանան։ Ծխացող խունկի անուշ բուրմունքին հետ, որ լեցուցդաշտը, կարդացուեցաւ շարականներ ուղղութիւններ, որոնց մասնակցեցաւ նաեւ ժողովուրդը։ Ի վերջոյ խօսեցաւ ինքը՝ Հայր Մարդուկեանան, յորդորելով երիտասարդ Յեղակրօնիները հաւատարիմ մնալ իրենց ուխտին, հաւատարիմ ցեղի արիւնին եւ մեր Դրօշակին, որ ուշ – կանուխ նորէն պիտի պարզուի մեր հայրենի դաշտերուն վրայ։

Մարդուկեանան վարդապետի գեղեցիկ ուղերձէն յետոյ, խօսեցաւ զօր. Սեպուհ, որ ուժգին կոչ մը ուղղեց բոլոր ներկաներուն՝ անգամ մը եւս երդուելու մեր ազգային ինքնուրոյն նուիրեալ Հայաստանի անկախութեան համար պայքարող Հայ ցեղ. Դաշնակցութեան կողքին։

Խանդավառութիւնը անկարագրելի էր։ (*Հայրենիք*)։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻ

ԱՅԳԵՀՈՎՈՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՆԳՐԵՍԻ ՀԱՄԱՐ

12-ՐԴ ԿՏՐՈՒՄ ԸՆԹԱՑԱԾ ԲԱՆԱՎԵՃԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԱՌԱՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻ

ՅԱՂՈՒԹԻՒՆ ՔԱՋԱՏՈՒՆ

«Յունգ» Ի ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մէջ, Ֆրանսայի մէջ, Անգլիոյ մէջ, Գերմանիոյ մէջ, Ռուսիոյ մէջ, Իտալիոյ մէջ, Ճափոնի մէջ, Չինաստանի մէջ, Հնդկաստանի մէջ, Պարսկաստանի մէջ, Թուրքիոյ մէջ, Եգիպտոսի մէջ, Աֆրիկէի մէջ, Աւստրալիոյ մէջ, Նոր Զելանտայի մէջ, Ամերիկայի Հարաւային Նահանգներուն մէջ, Մեքսիքոյի մէջ, Գանատայի մէջ, Նիւֆաունտլանտի մէջ, Ճամայքայի մէջ, Պարպատոսի մէջ, Պերմուտայի մէջ, Պահամայի մէջ, Հաւայիի մէջ, Ֆիճիի մէջ, Սամոայի մէջ, Թոնգայի մէջ, Նոր Հեբրիտներու մէջ, Նոր Գալետոնիայի մէջ, Նոր Գինէայի մէջ, Պիսմարքեան Կղզիներուն մէջ, Սողոմոնեան Կղզիներուն մէջ, Ֆիլիպինեան Կղզիներուն մէջ, Ճաւայի մէջ, Սումատրայի մէջ, Պորնէոյի մէջ, Սելեպէսի մէջ, Մոլուքեան Կղզիներուն մէջ, Նոր Գուինէայի մէջ, Պորնէոյի

Ո՞Վ ՍՊԱՆԴԱՑ ...

ՀԱԿԱԲԱԿ Ա. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

— Մորդ կոչ էր, ինչպե՞ս էր հագնվում, ինչպե՞ս էր խոսում, ինչպե՞ս էր քայլում, ինչպե՞ս էր նայում, ինչպե՞ս էր ծիծաղում, ինչպե՞ս էր լացում, ինչպե՞ս էր ուտում, ինչպե՞ս էր խմում, ինչպե՞ս էր սիրում, ինչպե՞ս էր ատում, ինչպե՞ս էր ապրում, ինչպե՞ս էր մեռնում, ինչպե՞ս էր թաղվում, ինչպե՞ս էր հիշվում, ինչպե՞ս էր մոռացվում...

Ինչպե՞ս էր, ինչպե՞ս էր, ինչպե՞ս էր,

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :: R. C. Seine 276.288

Directeur et Propriétaire : Seb. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԽՐԹԱՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕԹԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 31 ՕԳՈՍՏՈՍ VENDREDI 31 Aout 1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2587

Տ՛ամբաղիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՓԷՆՃԷՐԷ ՊԻՋԻՄ, ԵԱԹԱԳ ՊԻՋԻՄ»

— o.o —

Այս տարի ալ Մ. Ֆէմալ լեզուական համաժողով մը կազմակերպել տուաւ, Թուռքական կարգադասքով։

Առաջին ժողովը գումարուած էր 1932 սեպտ. 26ին եւ տեւած էր մինչեւ հոկտ. 5։

Այդ տաքիւ, ինչպէս այս անգամ, բան գիտութիւնը անկիւն մը քաշուեցաւ ամօթխած, եւ ասիական խեղկատակութիւնը ամբողջական վերարկու հագած, յայտարարեց ի լուր աշխարհի. կոգմականի վերարկու հագած, յայտարարեց ի լուր աշխարհի.

— «Այլ եւս ոչ ոք կը կասկածի թէ առաջին քաղաքակրթութեան հիմնադիրը Թուրքերն են եւ քաղաքակրթութեան առաջին լեզուն ալ թուրքերէնն է»։

Այս վճիռը արձանագրուեցաւ ոչ միայն ժողովի առենադպրութեան, այլ եւ այդ տաքիւ կազմուած Գիտական Ընկերակցութեան կանոնագիրը — ծրագրին մէջ։

Նոյն եզրակացը՝ այս տարի, իբրեւ հիմնական նշանախօսք.

— «Մենք քաղաքակրթութիւն տուած ենք աշխարհին, մենք լեզու տուած ենք աշխարհին։ Արաբները շատ մը արմատներ և բառեր ուղղակի թուրքերէնէն առած են։ Երբեմն տակն ու վրայ ընելով առած եւ անոնցմէ բազմաթիւ բառեր շինած են։ Արաբերէնը կեղծ լեզու մըն է»։ (*Նայիմ Հազըմ*)։

Դասախօսին յայտարարութեամբ, նոյն իսկ յաւերժերէնին ու հին յունարէնը շատ բան պարտական են թուրքերէնին։ Իսկ հայերէնը,— ի՞նչ տարակոյս — ծագած է թուրքերէնէն։ (Գրիգոր Լուսաւորիչն ու Սահակ Պարթեւն ալ Թուրք չէի՞ն...)։

Ոգեւորուած՝ Սայիմ Ալի կոչուած պէյն մը այս վկայութիւնէն, մէջտեղ կը նետուի հոչակաւոր Պետրոս Ջէքին (Կարապետեան), եւ կը յայտարարէ, ողբածայն.

— Էֆէնտիմ, Արաբները մեզմէ առած եւ այլանդակած են մեր բառերը, մերն է «պամեա»ն, մերն է «չուվալ»ը, մերն է «աղա»ն, մեր «փէնճէրէ»ն «փանչէր» ըրած են, մեր «փիսթաճ»ը «փօս - թան», մեր «գոնտուրա»ն «կիւտիւր», մեր «եաթաղ»ը «եաթագ»։ «Փէնճէրէ»ն ալ մերն է, «եաթագ»ն ալ մերն է, բոլորը մերն են...

×

«Իպիշ»ն ու «Գարակէօզ»ը անդաժան մասը կը կազմեն Թրքական կեանքին, եւ լեզուական համաժողովը չէր որ բացառութիւն պիտի ներկայացնէր։

Բայց «Իպիշ»ներն ու «Գարակէօզ»ները իրենց տեղը պահելով, խոստովանինք թէ նոյն իսկ այս ճակատին վրայ յեղափոխական աշխատանք մըն է որ կը կատարեն Թուրքերը։

Քէմալապետութեան վարիչները ամէն միջոց կը փորձեն — մինչեւ իսկ զաւեչտականը — չարք մը հիմնական առաջադրութիւններով.—

1. *Շեղել Թուրքին հայրենասիրական զգացումները, ներշնչելով ինքնավստահութիւն եւ ցեղային հպարտութիւն։*

2. *Թօթափել բոլոր օտար, նոյն իսկ խալիֆական ազդեցութիւնները, հետեւելով Թուրքի եւ Թրքութեան արժանիքները։*

3. *Վարժեցնել Թուրքը աշխարհին առջեւ երեւալու ոչ թէ իբրեւ երկրորդական, յետամնաց, ասիական ցեղ, այլ իբրեւ պատմական ժողովուրդ մը, որ լեզու, գիտութիւն եւ քաղաքակրթութիւն ցոյներ է իր ճամբուն վրայ։*

4. *Ստեղծել իսկապէս Թուրք լեզու մը, անկախ եւ ինքնաբուխ, պրպտումներ կատարելով Անատոլուի խորերը եւ չարժման մէջ դնելով մոռացութեան տրուած բառեր եւ բացատրութիւնները։*

Արդ, բոլոր զաւեչտական տեսարաններուն վերեւ, կարելի չէ ուրանալ այս ուղղութեամբ կատարուած աշխատանքները։

Միայն մէկ իրողութիւն յիշած ըլլալու համար, ըսենք թէ, արագօրէն կը փոխուի Թուրքերէնն լեզուն։

Օրուան Թերթերը հետզհետէ կը տարածեն նոր բառերն ու տուեալները, յատկապէս Թրքացնելով Թուրքերէնը։

Օրուան վարիչները իրենք դէն ու չէշտ կուտան այս չարժման, անձամբ գործածելով հատաքուած Թուրքերէն բառերը։ Այս տեսակէտէն, ալբանական դեր մը կը կատարէ Ֆետպիմ փաշա, Ազգ. Մեծ Ժողովին նախագահը, որուն ճառերը միեւնոյն ատեն նոր Թուրքերէնի դասընթացքներ են։

Մէկ խօսքով, «դէպի երկիր» չարժումն է որ կը ծաւալի Թուրքիոյ մէջ, թէ՛ աշխարհագրական եւ թէ՛ ազգագրական տեսակէտով։

*Քէմալական Թուրքը — վարիչը — ամօթ չի սեպեր գործածել ու տարածել «գաւառական» բառերն ու բացատրութիւնները, իսկ մեր մէջ տակաւին կան բազմաթիւ գրող — բրոցներ որ կը խրտչին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑԻՔ ԵՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ

— ∞ —

«Պատմութիւն մի մեր գիրքերուն մէջ, որ ամենէն աւելի ճշմարտութեան կը մօտենայ, պիտի ըլլայ այն, որ ամենէն քիչ կը գովէ։ Ամէն պետութիւն իր պատմագիրները ունի, որոնք անոր ոճիրները կը ծածկեն, անոր յանցանքները կը մեղմացնեն, անոր փառքերը կը չափազանցեն։ Ասոնք ստախօսներ են, որոնք պետութեան մը ներկայացուցիչներն են։ Ուրիշ պատմագիրներ ալ կան, որոնք ամենէն ստոր ստրուկներն են։ Ասոնք ամէն ինչ կ՚ընեն, որպէսզի իրենց տիրոջ հաճոյանան։ Ասոնք ամէն ինչ կը գր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀԱՐՑԵՐԸ

ՄՄՌ — Պ-Բ-ՓՃ-ՄՅ-ՅՈՒ-ՅՈՒ-ՅՈՒ

Ո՞Վ ՍՊԱՆՈՂԸ...

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ Հ. Ս. ՉԱԼԿԱԼՅԱՆ

Թարգմ. Գ.

— Ուրեմն ասում ե՞ս դո՝ տղաս, որ ես ինձ համար եմ ապրում, ինձ համար եմ աշխատում, ինձ համար եմ ուզում հարստանալ, ինձ համար եմ ուզում ամուսնանալ, ինձ համար եմ ուզում երեխաներ ունենալ, ինձ համար եմ ուզում ծերանալ, ինձ համար եմ ուզում մեռնել... Ես ինձ համար չեմ ապրում, տղաս, ես ապրում եմ ուրիշների համար, ես ապրում եմ ամբողջ ազգի համար, ես ապրում եմ ապագա սերունդների համար, ես ապրում եմ ամբողջ մարդկության համար...

Ես ապրում եմ նրա համար, որ ամբողջ աշխարհում ոչ մի մարդ չլինի, որ ասի՝ ես եմ միայն ապրում, ես եմ միայն աշխատում, ես եմ միայն ուզում հարստանալ, ես եմ միայն ուզում ամուսնանալ, ես եմ միայն ուզում երեխաներ ունենալ, ես եմ միայն ուզում ծերանալ, ես եմ միայն ուզում մեռնել